This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

+ *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.

+ *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.

+ *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.

+ *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via `http://books.google.com`

GESCHIEDENIS

DER

LANDING

VAN HET

ENGELSCH-RUSSISCH LEGER

IN

NOORD-HOLLAND;

ALSMEDE DER

KRIJGSBEDRIJVEN EN POLITIEKE GEBEURTENISSEN,

ZOO ALDAAR, ALS IN

VRIESLAND EN GELDERLAND,

IN DEN JARE 1799.

UIT ECHTE STUKKEN EN BESCHEIDEN,

DOOR

L. C. VONK.

MET EENE KAART EN PLAATEN.

EERSTE DEEL.

TE HAARLEM, BIJ
FRANÇOIS BOHN,
MDCCCI.

14-

VOORBERICHT

VAN DEN

UITGEVER.

Ongetwijfeld hebben onze Landgenooten reeds ſedert lang met ongeduld te gemoet-gezien eene beſchrijving van den voor ons Gemeenebest altijd merkwaardigen inval der Engelsch-Ruſſiſche troepen in Noord-Holland, *gedurende den Herfst van het Jaar* 1799. *Eindelijk vinden wij ons in ſtaat geſteld, om aan dit billijk verlangen zelfs meer dan blootelijk voldoening te geven, door onzen Landgenooten een uit* echte ſtukken *en* beſcheiden *opgemaakt en door een vaderlandſche pen beſchreven verhaal aantebieden, waar in niet alleen verſlag gegeven wordt van de landing der gemelde vijandelijke troepen, van derzelver verrichtingen*

op de onderſcheiden kusten van ons Gemeenebest langs de Noord- en Zuider-Zee en van de voornaamſte krijgsbedrijven der Fransch-Bataafſche Armee en der burger-korpſen, bij die gelegenheid in werkelijken dienst geſteld; maar waarin tevens beſcheid gedaan wordt van de Staatkundige maatregelen, bedrijven en gebeurtenisſen, waartoe de genoemde inval, het zij bij 's lands Vertegenwoordigers, het zij in de ſteden en ten platten lande, door den vijand bedreigd of bezet, aanleiding gegeven heeft, alsmede van de bewegingen, die ten zelfden tijde in Gelderland *zijn voorgevallen, en die met de groote onderneming van buiten, om 's lands tegenwoordige regeeringsvorm omverre te keeren, in nauw verband ſtonden.*

Dit rechtmatig en tot dusverre bijkans geheel te leur geſteld verlangen onzer Landgenooten in aanmerking nemende, hebben wij gemeend, hun geenen on-

dienſt

dienst te doen, met bij voorraad het eerſte gedeelte van dit verhaal, zoo dra dit doenlijk was, van de pers in het licht te zenden; terwijl het tweede en laatſte gedeelte, hetwelk behalven de bijlagen, tot de vermelde gebeurtenisſen behoorende, het vervolg en ſlot van de voorvallen in Noord-Holland, *benevens het verhaal van de onderſcheiden ondernemingen der Engelſchen op de kusten van* Vriesland *en* Overysſel *bevatten, en bijna een gelijk aantal bladen, als dit eerſte ſtuk, uitmaken zal, mede ten ſpoedigſten in het licht zal verſchijnen.*

Om verder dit werk, waarvan de ſtof op onzen bodem gewasſen is, en hetwelk zoo voor onze tijdgenooten het aandenken vernieuwt, als onder onze nakomelingen de gedachtenis bewaren zal van een voor ons Vaderland altijd gewichtig tijdſtip, zoo veel mogelijk, belangrijk en onderrichtend te maken, hebben wij bij hetzelve gevoegd eene nauwkeurige en naar

de nieuwſte verbeteringen opgemaakte kaart van Noord-Holland *en de kusten langs de Zuider-Zee, die de tooneelen van 's vijands inval geweest zijn, alsmede eenige afteekeningen, die de voornaamſte voorvallen, tot de genoemde gebeurtenisſen betrekkelijk, afbeelden, en door de, ieder in zijn vak, beroemde kunstenaars,* DIRK LANGENDYK *en* R. VINKELES, *zijn vervaardigd geworden; afteekeningen, van welker nauwkeurigheid men te meer kan verzekerd zijn, daar de eerstgenoemde die gedeeltens van* Noord-Holland, *welke het tooneel van den oorlog geweest zijn, in eigen perſoon bezocht heeft.*

GESCHIEDKUNDIG VERHAAL

DER

GEBEURTENISSEN

BIJ DEN INVAL DER

ENGELSCHEN EN RUSSEN

IN

NOORD-HOLLAND

IN DEN JAARE 1799.

Het is ontegenzeggelijk waar, dat van alle de ondernemingen, die het Kabinet van *St. James* tegen het Bataafsch Gemeenebest kon beproeven, 'er geene was, welke, in geval van een gunſtigen uitſlag, in hare gevolgen meer belangrijk zoude geweest zijn, dan de herſtelling van het Stadhouderſchap. Hierdoor wierd het Fransch Gouvernement met eene geheele berooving van die laatſte hulpmiddelen, welke zijne, reeds zoo zeer uitgeputte, eerſte en oudſte Bondgenoot hetzelve nog opleverde, bedreigd, en, ten einde dezen ſlag voortekomen, genoodzaakt om een gedeelte zijner magt, beſtemd om het leger van den Rhijn voltallig

te maken, tot beſcherming dezer Republiek te doen aanrukken. Door het welgelukken dezer pooging wierd aan de Geällieerde Mogendheden de zekere gelegenheid gegeven, om met eene Engelſche, Ruſſiſche en Stadhouderlijke armee in de voormalige *Belgiſche Nederlanden* den veldtogt weder te openen, en onder derzelver bewoonders het ongenoegen op nieuws aantevuren. Eindelijk door de Stadhoudersgezinde partij 'er wederom bovenoptebrengen, bereikte *Engeland* het hoofd-oogmerk van den oorlog; door het bezit toch van de voornaamſte handeldrijvende, en andere voor deszelfs inzichten belangrijke ſteden in het voormalig Holland, als mede van de voornaamſte kolonien in Oost- en West-Indien en het voornaamſte gedeelte der Bataafſche zee-magt, was het meester, de voorwaarden van den vrede voorteſchrijven; — en ongetwijfeld zou het de *Schelde* geſloten en den ſtaatkundigen ſlagboom tuſſchen de Franſche en Bataafſche Republiek herſteld hebben; de eenigſte waarborg voor de voortduring van den invloed der Engelſchen op het vaste land.

Het zij dat het Britsch Ministerie dezen beſliſſenden ſlag niet heeft willen toebrengen, dan in het tijd-ſtip, dat *Frankrijk* door groote tegenſpoeden verplicht wierd, het overſchot

zij-

zijner land-magt, hetwelk in dienst en soldij der Bataafsche Republiek was, uit dezelve terugtetrekken en tot verdediging zijner eigen grenzen te gebruiken; het zij dat het ontwerp dezer langzaam voortgezette expeditie niet is beraamd geworden, dan op het oogenblik, dat men van het vertrek der vloot uit *Brest* naar de Middelandsche zee kennis droeg: althans het was eerst in het begin van Julij, dat 'er te *Southampton* en te *Yarmouth* voorbereidselen tot deze onderneming gemaakt wierden. De gunstig veranderde staat van het ongelukkig *Ierland* maakte het verblijf van het grootste gedeelte der derwaarts gezondene troepen onnoodig, te meer, daar het onwaarschijnlijk was, dat dit land, voor het eindigen van den veldtogt van dat jaar, andermaal eene landing der Franschen te vreezen had, en dat dezen het overschot hunner scheepsmagt zouden wagen, om 'er een genoegzaam getal troepen te ontschepen, in staat om de verëenigde Ieren wederom op de been te brengen. Het was dan met de grootste gerustheid, dat het Engelsch Gouvernement met *Rusland* eene verbazende onderneming tegen het vaste land beraamde, welke men in den beginne als zeer geheim deed voorkomen, en welke door Sir RALPH

ABERCROMBIE zou gecommandeerd worden. — Omtrent half Julij verzamelde die Generaal te *Southampton* een korps van twaalf bataillions voetvolk, waarbij zich eenige kavalerie voegen moest. Weldra echter wierd deze toeſtel verder uitgebreid en met den meesten ſpoed en arbeidzaamheid doorgezet. Zelfs, vóór dat alles in gereedheid was, maakte het Ministerie geene zwarigheid, om de geruchten en gisſingen omtrent het oogmerk der expeditie te doen verdwijnen, welke, terwijl zij de Franſchen ten aanzien van de wezenlijke inzichten der onderneming in het onzekere hielden, de bewoonders der ſtranden, van *Texel* af tot *Brest* toe, ſchrik en vrees hadden aangejaagd. Men kwam 'er toen openlijk voor uit, dat het op de *Bataafſche Republiek* gemunt was (1). Deze ontzachgelijke toebereidſelen niet alléén eene militaire operatie op het oog hebbende, was

(1) In de Engelſche nieuwspapieren van dien tijd beſtempelde men de expeditie met den naam van *Groote Nationale Expeditie.* — Zo zeer trachtte men de erkende trotschheid der Natie te vleijen, en, als het ware, bij voorraad hare toeſtemming aftebedelen over eene zo kostbare en gewaagde onderneming, om daardoor, bij het mislukken derzelve, middelen van verdediging te vinden tegen de aanrandingen der Anti-Miniſterieele partij.

was 'er van de zijde der ondernemers geen twijfel, of de tegenwoordigheid van eene vloot en van een genoegzaam aantal landings-troepen voor de wal van het Batafsch grond-gebied zou genoegzaam zijn, om de geheime aanhangers van het huis van *Oranje* in opftand te brengen en het meerendeel der tegenftrevers van WILLEM DE V. en de zogenaamde ftillen in den lande, verfchrikt en ontmoedigd, te doen befluiten, om de Gealliëerden als hunne verlosfers te befchouwen en in hun midden te ontvangen. *Men* was daarenboven overtuigd, dat het voorbedachtelijk kenbaar gemaakte oogmerk der expeditie en de ophef en uitgeftrektheid der voorbereidfelen niet weinig zouden toebrengen, om het vertrouwen en de ftoutmoedigheid der Engelschgezinde partij aantewakkeren en integendeel bevreesdheid, neerflagtigheid en wanorde in de vergaderingen der Hoogfte Machten teweegtebrengen (2).

De verzameling van 20 à 25,000 man, in een kort beftek gekantonneerd en verdeeld in twee di-

(2) De ondervinding heeft bewezen, dat de Engelfchen ook ten dezen aanzien eene misrekening gemaakt hebben: — getuige de krachtdadige befluiten, ter dier tijd genomen.

diviſien, de gunſtige ligging der havens aan den mond van de *Theems*, waar de voornaamſte toebereidſelen voor de inſcheping gemaakt wierden, de benoeming van den Hertog VAN YORK tot Generaal en Chef, de aankondiging van 20,000 inteſchepen Ruſſen in de *Oost-zee*, de verklaringen ten voordeele van den Stadhouder, de werkzaamheden van den Erf-Prins en deszelfs aankomst te *Lingen* met eenige bekende voorname voorſtanders van *Oranje*, ſedert de omwenteling van 1795 uit hun vaderland geweken, waren zoo vele zekere kentekens der voornemens van het Engelsch Gouvernement.

Dan, had hetzelve vermeend, geen geheim meer te moeten maken van zijne oogmerken en voordeel te doen met het verſpreiden der voorname hoofd-bedoeling van de expeditie en van het aantal troepen, dat daartoe zou gebezigd worden; met des te meer geheim behandelde het de inrichting en uitvoering van den ontworpen aanval. De ligplaatſen der ſchepen, beſtemd om de troepen overtevoeren, deden gelooven, dat men eenen aanſlag op *Zeeland* of op de monden van de *Schelde* of *Maas* in den zin had. En van eene andere zijde meende men in het gewicht eener te maken afwending op een lijnrecht

te-

tegenovergeſtelde punt, namelijk het oostelijk gedeelte der Republiek, waarvan het meerendeel der inwoonders mede zeer gunstig over de zaak des Stadhouders dacht, gegronde redenen te vinden om te veronderſtellen, dat de Ruſſen trachten zouden langs de Rivier de *Wéſer* in de voormalige Provincien van *Groningen* en *Vriesland* intedringen; welk denkbeeld niet weinig verſterkt wierd door het aanleggen van magazijnen te *Bremen* en het verzamelen te *Lingen* van een aantal, bevorens in dienst der *Verëenigde Nederlanden* geweest zijnde, Officieren. In deze onzekerheid was de aandacht van het Bataafsch Gouvernement noodwendig verdeeld en afgetrokken van de wezenlijke bedoeling des vijands, welke was het binnenloopen in *Texel* en het veroveren der aldaar ten anker liggende Bataafſche vloot (het kostbaarst overſchot der Marine), van welker opſtand en deſertie men zich verzekerd hield, bijaldien men ſlaagde in het forceren van den doortogt, in het verwijderen onzer ſcheepsmagt van de batterijen aan de *Helder* en in dezelve te noodzaken, om, van alle hulp en bijſtand ontbloot, hare eigen krachten te beproeven. Dusdanig was het ontwerp van het Engelsch Gouvernement, grootsch in des-

zelfs beginſelen en allerbelangrijkst in de gevolgen, daar het nemen of vernielen onzer vloot een der gewichtigſte voordeelen voor *Engeland* opleverde.

Niets wierd 'er door de Engelſchen verzuimd, om deze onderneming wel te doen gelukken. De ſchepen van kleinder maakſel en zulke, welke voor de ſpoedige in- en ontſcheping der troepen en het over boord werken der artillerie en andere zware voorwerpen de gemakkelijkſte waren, wierden gevoegd bij de eerſte diviſie onder de orders van den Generaal ABERCROMBIE, terwijl de grootſte vaartuigen, als fluit-ſchepen gewapend, eenige ſchepen van linie, fregatten en ſchepen van de Oost-Indiſche Kompagnie naar *Revel* in de Oostzee gezonden wierden om aldaar het Rusſisch korps d'armée aan boord te nemen. Het eerſte gedeelte dezer vloot ging den veertienden Julij van *Yarmouth* onder zeil en wierd welras door de overige gevolgd; en het inſchepen der Rusſiſche troepen wierd met zeer veel orde en ſpoed door den Engelſchen Kolonel POPHAM beſtierd, terwijl de reede van *Helſingor* voor die allen de verzamelplaats was om eene gunſtige gelegenheid tot het vervorderen hunner reize aftewachten.

Ondanks de door genoemden Kolonel in het werk

werk geſtelden ijver, was het ondoenlijk, wilde men voor het einde van Augustus de beraamde onderneming ter uitvoer brengen, dat de Rusſen zich op de beſtemde en aangewezen plaats bevonden. Het was hiermede gelegen, als met alle vereenigde zee-expeditien, die in onderſcheidene havens toebereid worden. De winden, die den Engelſchen gunſtig waren, waren ongunstig voor de Rusſen, en tegenovergeſteld, die gunſtig waren voor de Rusſen, waren ongunstig voor de Engelſchen. *Deze afhangelijkheid van wind en weêr deed* ongetwijffeld de Engelſchen beſluiten, om met hunne krijgs-onderneming een aanvang te maken, bevorens de Rusſen door de *Sond* gepaſſeerd en in ſtaat waren, hen te ondersteunen.

De eerſte diviſie, onder bevel van den Generaal ABERCROMBIE, uitmakende eene voorhoede van omtrent 12,000 man, waaronder een groot gedeelte der Engelſche Gardes, was gereed om onder geleide van het escader van den Admiraal MITCHEL onder zeil te gaan, toen men vernam, dat de vereenigde Franſche en Spaanſche vloten, onder de orders van de Admiraals BRUIX en MAZAREDO, te *Brest* waren aangekomen, alwaar zij op den tienden Augustus en volgende dagen voor de reede het anker wierpen.

Sedert deze vereenigde scheepsmagt de *Straat van Gibraltar* was doorgezeild, en men in *Engeland* wist, dat Lord KEITH, verkeerd onderricht opzichtelijk de bewegingen der Spanjaarden en misleid door de verdichte toebereidselen eener expeditie tegen *Minorca*, zich buiten staat bevond, om deze aanzienlijke vloot in den oceaan te achterhalen en slag te leveren, wierd de vrees voor eene onderneming op *Ierland* op nieuw levendig. Men had geene zekere berichten aangaande het getal troepen, hetwelk zich aan boord der vereenigde vloten bevond. En niettegenstaande er in de zee op kruistocht zijnde, als in de havens van *Engeland* zich bevindende, oorlog-schepen nog eene genoegzame magt voor handen was, om aan de drieenveertig Fransche en Spaansche linie-schepen het hoofd te kunnen bieden, zoo zouden echter de Spaansche en Fransche Vlootvoogden genoegzaamen tijd gehad hebben om een korps troepen in *Ierland* aan land te zetten, ingeval zulks hun voornemen geweest was, en hunne Gouvernementen derzelver vloten hadden willen blootstellen aan de wisselvalligheid eener dusdanige onderneming en aan het lot van eenen onvermijdelijken zee-slag, het zij op de kusten van *Ierland*, het zij op hunnen terugtogt.

De-

Deze onzekerheid, welke voor het eerst ſedert het begin van den oorlog de beraamde ondernemingen deed opſchorten en eene ſtremming in den koophandel en ſcheepsvaart teweegbracht, duurde echter maar weinige dagen. De Admiraal KEITH, de verëenigde vloten achtervolgende, wierd op de hoogte van *Caap Finistère* onderricht, dat dezelve noordoost geſtevend waren; en het was ingevolge hiervan, dat hij, in haar vaarwater gekomen, op dezelve liet jagt maken door zijne voorhoede onder de orders van Sir EDWARD PELLEW, die dan ook weinige uren na het binnen loopen der vloten voor *Brest* verſcheen.

Als toen veranderde de ſtaat van zaken geheel en al van gedaante. Gerust geſteld omtrent het lot van *Ierland*, en daarenboven door de terugkomst der vloot uit de Middelandſche zee eene genoegzame ſcheepsmagt voor handen zijnde, om de bewegingen van de vloten te *Brest* gade te ſlaan, wierd 'er door het Miniſterie op het vertrek der voorhoede onder den Generaal ABERCROMBIE aangedrongen. Den dertienden Auguſtus ging de Admiraal MITCHEL van de reede van *Duins* onder zeil met omtrent honderdendertig transport-ſchepen en bevond zich den veertienden ongeveer twintig mijlen van *Noord-Voorland*.

De

De tweede divisie, aan wier hoofd de Hertog VAN YORK, benoemd tot Generalissimus over het Engelsch-Russisch legêr, zich moest stellen, marcheerde als toen naar den kant van *Margate* en de overige plaatsen, voor derzelver inscheping bestemd; dan dezelve had order niet te vertrekken, voor dat men bericht had, dat de Generaal ABERCROMBIE op de plaats zijner bestemming was aangekomen.

Deze twee divisien, zal men geloof slaan aan de berichten, welke als officieel kunnen beschouwd worden, bestonden in dertig bataillions voetvolk, ieder van seshonderd man, uit onderscheidene korpsen paardenvolk, gezamentlijk berekend op vijfduizend koppen, en uit omtrent vierduizend man wel geöeffende artilleristen, te samen genomen 27,000 Engelschen; waar bij gevoegd 20,000 Russen, zoo was de vereenigde armee, onder het opperbevel van den Hertog VAN YORK, 47,000 man sterk (3).

Welke daarentegen was de verdedigende magt van de zijde der *Bataafsche Republiek*? — De vloot,

(3) Omtrent de gezamentlijke vijandelijke magt, die van tijd tot tijd voet aan wal gezet heeft, zijn alle de berichten daarin overeengekomen, dat dezelve ten minsten 45,000 man sterk was.

vloot, onder kommando van den Schout-bijnacht STORY, beſtond in niet meer dan agt ſchepen van linie, drie fregatten en een ligt gewapend vaartuig, geankerd ter reede van *Texel*; terwijl het overig gedeelte der ſcheepsmagt, dat zich voor *Helleveet* en in *Zeeland* bevond, nog minder in getal was. Betrekkelijk de Nationale landtroepen; dezen wierden op omtrent 18 à 19,000 manſchappen, waarover men beſchikken kon, begroot; en ten aanzien der gewapende burgermagt, daar deze nog niet genoegzaam en op zeer vele plaatſen in het geheel niet georganiſeerd was, konde zij ook niet die dienſten bewijzen, welke men anderszins van den gewapenden burgerarm te wachten had. Om echter van de laatſte zo veel mogelijk partij te trekken, wierd door den Agent van oorlog aan de Kolonels der gewapende burgermagt in de Departementen, uitgezonderd in dat van *Schelde* en *Maas*, aanſchrijving gedaan, om dadelijk uit ieder bataillion eene kompagnie grenadiërs, eene kompagnie fuſeliers, en, zo zulks mogelijk was, twee kompagnien jagers, als ook zoo veel uit de vrijwilligers, als zich daartoe aanboden, het zij op ſchuiten of anderszins, op *Haarlem* te doen aanruk-

ken

ken (4). De 25,000 man Franſche troepen, in dienst en ſoldij der *Bataafſche Republiek*, waren op dat oogenblik niet ſterker dan 11 à 12,000 man, daar het Fransch Gouvernement uit hoofde der kort op een gevolgde aanvallen der gealliëerde armeën op het vaste land, genoodzaakt geweest was, een groot gedeelte dezer hulp-troepen naar den *Rhijn* en *Zwitzerland* te doen marcheren. Intusſchen voorzag de Generaal BRUNE, die over de auxiliaire Franſche armee in de Bataafſche Republiek het bevel voerde, en aan wien door het Uitvoerend Bewind het kommandement en chef over de troepen der beide natien opgedragen en de zorg, om alle de vereischte beſchikkingen omtrent de verdediging te maken, aanbevolen was, in de eerſte plaats in die van *Zeeland*,

(4) De manſchappen, uit de gewapende Burgermagt getrokken, wierden in *Haarlem* georganiſeerd onder benaming van *het mobiele Bataafsch Burger-korps*, en zouden door den Kolonel VAN LOCHTEREN STAKEBRAND gekommandeerd worden: — behalven dezen, bevonden 'er zich vervolgens ook uit onderſcheidene plaatſen eenige detachementen vrijwilligers, die bij de armee dienst deden, onder dewelke de kompagnie vrijwilligers van *Rotterdam*, onder kommando van den Kapitein THIJSSEN, bijzonder heeft uitgemunt.

land, waar hij eene genoegzame bezetting Franschen liet. De Generaals DAANDELS en DUMONCEAU wierden door hem belast, de eene met de verdediging der kusten van het voormalig *Holland*, de andere met die der oostelijke gewesten, en de Generaal BRUNE zelf hield eenige reserve-troepen gereed, om op het een of ander bedreigde punt ter hulpe te kunnen aansnellen. De gezamentlijke magt onder het kommando van dezen Opperbevelhebber kon dus nauwlijks 32,000 man bedragen, zoo dat uit eene *vergelijking* dezer magt met die van den vijand blijkt, dat die der laatsten bijna een derde sterker was, dan die der onzen. Bij welke overmagt de vijand nog dit voordeel had, dat hij, het aanvallings-punt kennende, daarnaar zijne werkzaamheden besturen kon; daar integendeel de Generaal BRUNE, onzeker, op welke hoogte de aanval geschieden zou, zijne troepen zoodanige stellingen moest doen nemen, als geschikt waren, om niet overrompeld of in den rug gevallen te worden, en in geval van noodzakelijkheid schielijk eene nauw te samen gevoegde stelling te kunnen nemen. Wanneer men daarenboven in overweging neemt, dat het voormalig gewest *Zeeland* door eene aanzienlijke bezetting tegen 's vijands te vreezen

on-

ondernemingen moest gedekt zijn en blijven, kan men zeer gemakkelijk berekenen, dat het getal troepen aan de vaste wal aanmerkelijk verminderd en hierdoor het gevaar vermeerderd was (5).

Was deze toeſtand, ten aanzien der middelen van verdediging, bedenkelijk; in niet minder hachgelijke omſtandigheden bevond zich ons Gemeenebest met betrekking tot zijne inwendige politieke geſteldheid. De partijſchappen, zulke natuurlijke gevolgen van afwisſelende ſtaatkundige omwentelingen, onder de Anti-Stadhoudersgezinden zelve tot dien graad van verwijdering en verbittering gerezen, dat, zo het niet al te duchten ware, dat de eene of andere der onderliggende partijen 'er op uit zoude zijn, om zich die oogenblikken ten nutte te maken en de bovendrijvende te verdringen, het althans te vreezen ſtond, dat het in deze oogenblikken van gevaar mangelen zoude aan die eenſtemmige medewerking tot afweering der geduchte onheilen, welke in zulke tijden de ſterkſte magt van eenen Staat uitmaakt (6); de

(5) Volgens geloofwaardige berichten was de bezetting in Zeeland 6 à 7,000 man ſterk.

(6) Te dier tijd was de geestgeſteldheid dusdanig, dat

De onverſchilligheid onder dezulken, die zich ſedert de revolutie van 1795 als voorſtanders der groote beginſelen hadden voorgedaan en in de daad ook bij vele gelegenheden zich zoodanigen getoond hadden te zijn, was tot eene hoogte geſtegen, welke alle verbeelding te boven ging; het zij dan dat dezelve aan vreesachtigheid, eigenbelang of bijzondere inzichten ware toeteſchrijven. En, hetgeen deze maat van donkere vooruitzichten vermeerderde, was de hoop en woelingen der vrienden van het huis van *Oranje; derzelver hoofden*, aangemoedigd door het vooruitzicht op het wel gelukken der poogingen eener van buiten ter hulpe aanſnellende magt, ſtelden alle middelen te werk, om den min doorzichtigen diets te maken, dat hun geliefkoosde Stadhouder welras zijnen verlaten zetel wederom zoude beklimmen: alomme en voornamelijk in het voormalig *Noord-Holland* ont-

dat men zich niets anders kon voorſtellen. De ondervinding echter heeft het tegendeel bewezen. Onder de onderſcheidene politieke ſecten heeft die der zoogenaamde Revolutionairen of Anarchisten hare ſtaatkundige gevoeleng, ten minſten voor eene tijd lang, aan een zijde gezet; zij heeft daarvan eene momentaneele offerhande aan het Vaderland gedaan en tot deszelfs behoud krachtdadig medegewerkt.

ontwaarde men de uitwerkſelen dezer inblazingen, waarſchijnlijk door zich ſchuilhoudende Geestelijken onderſteund en door heimelijke, met Engelsch goud omgekochte, Zendelingen aangewakkerd (7): van alle kanten wierden de blin-

(7) Uit de middelen van voorziening, te dier tijd door den Agent van Inwendige Politie te werk geſteld, moet men beſluiten, dat 'er zich als toen onderſcheidene dezer emisſarisſen op het grondgebied der Republiek bevonden. Speculatief was bij het Publiek het verblijf aan de Helder, gedurende 10 à 12 dagen lang, van vier Engelſche vrouwen, waaronder men zeide te zijn de Weduwe en Dochter van wijlen den Engelſchen Vloot-voogd RODNEIJ; een man, wiens nagedachtenis niet alleen bij ieder Nederlander, maar ook bij elk beſchaafd wereldburger, ſteeds ten vloek zijn zal. In hoe verre of het waarheid zij, dat dit gezelſchap behoorde tot de nagelatene familie van dezen beruchten Eilander, is moeijelijk te bewijzen, maar wel, dat deze dames zich aan boord van onderſcheidene 's Lands ſchepen van oorlog bevonden hebben, en dat dezelve door den Eerſten Luitenant van den Schout-bij-nacht STORIJ, genaamd KERVEL, en door den Luitenant MUSQUETTIER, geëmploijeerd op het ſchip *de Broederſchap*, aan boord van den Engelſchen Kaptein DIXON gebracht zijn, en dat op hare koffers de naam van RODNEIJ zichtbaar te lezen ſtond. — Was het dus wel te verwonderen, dat zij, die *ex officio* naar de waarheid of onwaarheid van het verblijf dezer verdachte Dames aan de Helder onderzoek doen moesten, in hun *bevestigend* bericht zeiden: *dat men*

blinde voorſtanders van *Oranje* tot den oproerkreet aangehitst. Onder zoo vele middelen, als welke onfeilbaar de beste uitwerking op de domme menigte maken, bezigde men ook het oude ſtok-paard: dat de Prins een ſteunpijlaar was der heerſchende Kerk; dat bij zijne intrede een zijner hoofd-bezigheden zoude zijn, de Kerk wederom met den Staat te vereenigen, welke door ketters daarvan afgeſcheiden was, en dat voortaan de inſtellingen van het Dordrechtſche Sijnode in volle *werking zouden zijn: kortom*, dat de Geeſtelijkheid der prædomineerende religie wederom in derzelver vorigen luister en voorrechten zoude herſteld worden. Bij deze beguichelingen voegde men nog vele anderen, allen even ongerijmd, maar juist geſchikt, om een, voor het vernietigd Stadhouderſchap dolijvrig, Gemeen zich dienstbaar te maken.

En was het wel te verwonderen, dat deze drieste hoop zich liet misleiden en gereed was ten werktuig te ſtrekken van hun, die het gunſtig oogenblik beſpiedden, om hun zoogenaamd eminent hoofd wederom ten Stadhouderlijken ze-

men uit dit alles veilig zoude kunnen opmaken, dat zulks met voorkennis van het Gouvernement geſchied was.

zetel te voeren en zich zelven in hunne vorige vette ambten en bedieningen te herſtellen, daar hunne misdadige hoop op eene aanſtaande omkeering der orde van zaken, behalven door de gemaakte aanſtalte, om het Bataafsch grondgebied met geweld van wapenen te overmeesteren, meer en meer opgewekt wierd door eene politieke demarche van den Erf-Prins zelven. In de zeer zekere overtuiging, dat het oogenblik eener omwending ten voordeele van het Stadhouderlijk huis nabij was, wierd 'er van zijnentwege eene Proclamatie gezonden (voor zoo verre men weet) aan de gewezen ſtemhebbende Steden van *Holland* (*Zie bijlage* A.), vergezeld van eene naamloze misſive, waarbij de *Municipaliteiten* gelast wierden, *om dezelve binnen vierentwintig uren na den ontvangst te doen publiceeren en affigeeren, met alle die ſolemniteiten, waarmede men gewoon was zulks te doen; en wordende zij voor de nalatigheid van dien perſonelijk* OP HUNNE HOOFDEN *verandwoordelijk geſteld* (8).

Het

(8) Deze naamloze brieven waren van buiten 's lands met de post aangekomen. Opmerkelijk was het, dat in het hoofd derzelven niet de eertijds gebruikelijke titulatures gebezigd waren, maar op den kant ſtond: *aan de Municipaliteit* &c.

Het Uitvoerend Bewind verzuimde intusschen geene middelen, zoo tot eene krachtdadige verdediging van het grond-gebied, als om de woelingen der Stadhoudersgezinde partij tegentegaan en te beteugelen. Bij een besluit van hetzelve, van den tienden Augustus, wierden de Departementale Besturen van de *Eems*, *Texel*, *de Delf*, en *Schelde en Maas* gelast, om bij de Gemeente-Besturen de noodige orders te stellen, dat, in gevalle de vijand in de daad eene landing op eenig gedeelte der kusten van de Republiek mogt ondernemen, alsdan dadelijk alle paarden zonder onderscheid, welke zich binnen den omtrek van vier uren van de plaats der landing bevonden, naar binnen 's lands vervoerd en in zekerheid gebracht wierden; met waarschouwing aan de ingezetenen, dat zij het zich zelven zouden te wijten hebben, indien zij door eenig verzuim in dezen, of door het vijandelijk geweld hunne paarden verloren, of zich verdacht maakten, van den vijand te hebben in de hand gewerkt, en als verraders van hun Vaderland beschouwd wierden; met verderen last aan de Departementale Besturen, om de vereischte orders te geven, dat de alzoo achterwaards en in veiligheid gebrachte paarden en de daarbij be-

hoorende perſonen in de reſpective Gemeente-Beſturen, zoo veel mogelijk, onder dak gebracht en verzorgt wierden (9). Wordende, ten tweeden, den Agent der Marine gelast, om de noodige orders te ſtellen, dat, bij eenen eventueelen vijandelijken aanval op een of

(9) Voor zoo veel men weet, is deze heilzame maatregel niet bewerkſtelligd geweest; immers niet bij de landing; het zij dan dat zulks toeteſchrijven zij aan eene aanſchrijving van den Agent van Oorlog, gegrond op een beſluit van het Uitvoerend Bewind van den drieentwintigſten Augustus; in gevolge waarvan de Departementale Beſturen wierden aangeſchreven, om, met overleg van den kommandeerenden Generaal in het Departement, het beſluit van den tienden, zoodanig te altereeren en te expliceeren, als de plaatzelijke verdediging van het Departement zoude vereiſchen, en te zorgen, dat alle ſchikkingen en maatregulen, die de kommandeerende Generaals of Chefs der Korpſen voor de defenſie der kusten of posten zouden moeten nemen, door de Gemeente-Beſturen bevorderd en, zoo verre hun aanging, ter uitvoer gebracht wierden: het zij dat dezelve niet is kunnen in het werk geſteld worden, uit hoofde dat het voerwezen bij de zich in *Noord-Holland* bevindende troepen niet genoegzaam in ſtaat was, om den dienst bij dezelven behoorlijk waartenemen. Zeer zeker is het, dat, ware deze maatregel ter uitvoer gebracht geworden, de vijand geen gebruik had kunnen maken van deze paarden, zoo als in het vervolg blijken zal.

of meer der eilanden, alle ſchepen, ſchuiten, of welke vaartuigen het ook zijn mogten, die zich aan of bij zoodanig eiland bevonden, dadelijk vervoerd wierden naar zoodanige plaats of plaatzen, als de kommandeerende-Officier van 's Lands Zee- of Land-magt aldáár daartoe alsdan of bij voorraad zoude aanwijzen. En wordende eindelijk, ten derden, den Agent van Oorlog gelast, om de noodige orders te ſtellen, dat de gewapende Burgermagt, immers in die plaatzen, waar zich de Staf van een Bataillon bevond, met dien ſpoed geörganiſeerd wierd, dat dezelve, vier dagen na den ontvangst dier order, in ſtaat gebracht was, om des vereischt den plaatzelijken dienst te kunnen waarnemen.

Bij Publicatie van hetzelfde Bewind van den drieentwintigſten Augustus, wierd de uitvoer van haver, hooi en ſtroo naar buiten 's lands, het zij te land, het zij te water, voor den tijd van twee maanden verboden; op pœne, dat alle de genen, welke bevonden wierden, eenige haver, hooi of ſtroo, na de Publicatie, te hebben uitgevoerd, te hebben willen uitvoeren, of, zulks voornemens zijnde, niet dadelijk de noodige orders tot het herroepen der gegevene orders hadden geſteld, zouden wor-

den geſtraft met eene boete van de driedubbelde waarde van hetgeen, dat zij zouden hebben uitgevoerd of zouden hebben willen uitvoeren; alles boven en behalven, dat de genen, welke bevonden zouden worden, het oogmerk gehad te hebben, om de voorſchreven ſpecien uittevoeren naar eenige plaatzen, alwaar magazijnen voor buitenlandſche rekening aangelegd wierden, of anderszins ten gebruike van den vijand, naar gelang der omſtandigheden, met confinement of aan den lijve, ja zelfs met de dood zouden worden geſtraft.

Verder wierd denzelfden dag bij beſluit van het Uitvoerend Bewind een *embargo* gelegd op alle visſchersſchuiten en verdere vaartuigen, welke met den vijand op eenigerhande wijze zoude kunnen korrespondeeren, of welke door denzelven zouden kunnen genomen worden.

Ten zelven dage wierd eene Proclamatie afgekondigd, ter opwekking en bemoediging van het Bataafſche Volk, inhoudende den voordragt van de noodige maatregulen tot handhaving der gevestigde Regeeringsvorm. (*Zie Bijlage* B.)

Bij Publicatie van den vijfentwintigſten Augustus wierden uitgenoodigd alle Bataafſche Burgers, welke in ſtaat waren om de wapenen te voeren en als nog niet ter organiſatie tot den

ac-

actieven dienst in de onderscheidene korpsen waren ingeschreven of opgeroepen, om ter verdediging van het Vaderland de wapenen tegen den algemeenen vijand en ter beveiliging van de inwendige rust optevatten, zoo lang het Vaderland in gevaar zoude zijn: worden de bij dezelve vastgesteld, dat allen den genen, welke met dezen ijver bezield waren, overeenkomstig het reglement voor de gewapende Burgermagt, dezelfde behandeling en verzorging toegezegd wierd, als naar de verschillende omstandigheden, volgens de wet, den gewapenden Burger toekwam; als mede, dat die tijd, welken zij als vrijwilligers onder de wapenen gediend hadden, hun zoude worden toegerekend en in mindering verstrekken van die jaren, welken zij daarna, volgens de wet, mogten verplicht zijn te dienen. Deze Publicatie wierd, onder anderen, door het Departementaal Bestuur van *Texel*, bij eene Notificatie, krachtdadig ondersteund. (*Zie Bijlage* C.)

Den agtentwintigsten Augustus wierd eene Publicatie uitgevaardigd, wegens het beleid der Justitie in plaatzen, die in staat van beleg gesteld mogten worden. (*Zie Bijlage* D.)

Terwijl eindelijk nog, in gevolge het besluit van hetzelfde Bewind, alle de Gemeen-

te-Beſturen wierden aangeſchreven, om alle de Burgers te requireeren, welke tot October 1787 of na Januarij 1795 de wapenen hadden gedragen, doch, boven de jaren zijnde, niet in de termen van de registratie vielen, ten einde zich dadelijk te wapenen, zich in korpſen te formeeren en zich de noodige Officieren bij meerderheid van ſtemmen te verkiezen; en voorts de zoodanigen te noodzaaken, om, onder de orders der Kolonels en Hoofdofficieren van de Departementale gewapende Burger-magt, tot behoud van de rust en veiligheid in den hunnen, den plaatzelijken dienst waartenemen, met uitzondering echter van de zulken, die zich mede tot korpſen zouden willen formeeren, om de armee te verſterken en tegens den vijand optetrekken.

In dezen ſtaat van zaken was het, dat de Republick elk oogenblik door eenen krachtdadigen aanval bedreigd wierd. Een onzer gewapende vaartuigen ondervond daarvan de eerſte uitwerking. Te weten: op den elfden Augustus in den namiddag, kwam een Engelſche Korvette van twintig ſtukken, een Brik van agttien en twee Kotters van twaalf ſtukken het Frieſche gat binnen werken, terwijl voor het gat nog twee vijandlijke Fregatten ten anker

ker lagen. De aldaar geposteerd liggende Batafsche Brik *The Crash*, onder bevel van den Luitenant BYBEL, raakte slaags met de Kotters, welke hem het eerste naderden, vervolgens met de Brik, en eindelijk ook met de Korvette; houdende de vijand hem gestadig tusschen drie vuren. Na eenen dapperen en hardnekkigen tegenweer, zag men de Bataafsche vlag strijken; hebbende intusschen de Kanonneer-Galei, *de Weerwraak*, onder *Schiermonnickoog* de wijk genomen. Dan aldaar zag deze zich mede, op den veertienden Augustus, door een vijandelijke Brik, een Kotter en negen gewapende Barcasfen, Chaloupen en andere vaartuigen aangetast. De kommandant dezer Galeij, de eerste Luitenant VAN MAAREN, met reden beducht, voor zulk eene overmagt te zullen moeten bezwijken, besloot zijn vaartuig, liever dan het in handen der vijanden te zien vallen, des noods in brand te steken; hij ageerde ten dien einde zoo lang mogelijk met zijne voorste stukken, zond zijne geheele equipagie, drie man uitgenomen, naar wal, en op het oogenblik, dat de vijandelijke Brik hem de volle laag gaf en de voorschreven vaartuigen al vurende tot op een snaphaanschoot genaderd waren, gelukte het hem, al

vech-

vechtende het zoo verre te brengen, dat de vlam het voorluik der Galeij uitborst, wanneer de vijandelijke Chaloupen, die reeds zoo goed als aan boord waren, op het zien van rook en vlam, met allen mogelijken ſpoed afhielden; waardoor, behalven dat ten minſten het nemen der Galeij belet wierd, ook tevens de Luitenant en zijne drie manſchappen, ofſchoon onder een hagelbui van kogels, gelegenheid kregen, om met de jol naar land te wijken, alwaar zij ook behouden aankwamen.

Den vijftienden Auguſtus vertoonden zich te *Schiermonnickoog* verſcheidene Engelſche Oorlog-ſchepen, die eenige gewapende en ſterk bemande vaartuigen naar wal zonden. De verdediging van dit eiland beſtond uit twee op ſtrand geplaatſte veldſtukjes en een detachement van zesentwintig man, onder bevel van den Luitenant BROERS. Door het hevig vuur, hetwelk de vijand, zoo uit de Chaloupen als uit een zwaar gewapend Brik-ſchip, op het vlakke ſtrand maakte, was deze manſchap verplicht naar het dorp de wijk te nemen, hetwelk zij echter niet deed, dan na de beide ſtukken vernageld te hebben, daar het onmogelijk was dezelven te redden, wijl zij, die de paarden met de voorwagens bewaarden,

laf-

lafhartig of verraderlijk gevlucht waren. De Engelſchen, toen aan land gekomen, maakten zich van deze ſtukjes meester, welken zij vervolgens met zich voerden, na twee uren lang vruchteloos op de onzen gevuurd te hebben, wier moed en wel gekozene ſtelling het dorp behield. Het gedrag der ingezetenen was overeenkomſtig hunne denkwijze; eenigen wilden met den vijand capituleeren, het welk door de braafheid van den Officier en deszelfs manſchap belet wierd, met te verklaren: *veel liever het geheele dorp in brand te zullen ſteken, dan te dulden, dat men het overgave of capituleerde.* Ongelukkiglijk kon deze kordaatheid geene hulp toebrengen aan de weerloze Bataafſche vaartuigen in de haven; negen Tjalken, door het volk verlaten, wierden door de Engelſchen mede gevoerd en een tiende door hun in brand geſchoten, terwijl twee anderen nog bij tijds ontkomen waren.

Ten zelven dage, in den ochtendſtond, verſchenen ſes à zevenentwintig Engelſche vaartuigen, meest Kotters, Brikken en twee Linie-ſchepen, ongeveer vier mijlen van de wal in het gezicht van het eiland *Walcheren*, doch geraakten in den namiddag wederom uit het oog. Geſtadig beſpeurde men dan hier, dan

dáár dergelijke vertooningen, alleenlijk geſchikt om het Bataafsch Gouvernement over het wezenlijke punt van aanval in het onzekere te houden, tot dat eindelijk alle twijfel dien aangaande wierd weggenomen.

Het was op den negentienden Augustus, dat de Engelſche vloot voor het eerst op de zuidelijke kusten van *Noord-Holland* geſeind wierd. Des anderen daags zich op de hoogte van *Texel* bevindende, deed de Admiraal DUNCAN, bij wiens onderhebbende Scheepsmagt het escader van den Admiraal MITCHEL zich gevoegd had, aan den Schout-bij-nacht STORIJ toekomen de navolgende ſommatie, of uitnoodiging:

„ *Aan boord van het Schip van zijne* Brittan-
„ niſche Majesteit, The Kent, *den twin-*
„ *tigſten Augustus* 1799.

„ MYN HEER!

„ Daar 'er op dit oogenblik meer dan twin-
„ tig duizend man aan de *Helder* geland zijn,
„ en daar dezen van vele anderen zullen ge-
„ volgd worden, hebt gij eene gunstige gele-
„ gendheid, om uwen ijver voor uwen wetti-
„ gen Opperheer, den Prins *van Oranje*, te
„ toonen, door U met alle de ſchepen der
„ Hol-

„ Hollandſche vloot, welke uw voorbeeld zul-
„ len willen volgen, voor hem te verklaren.

„ Alle de genen, die zich op zoodanig eene
„ wijze zullen verklaren, zullen voor vrienden
„ en bondgenooten erkend worden en kunnen
„ de Hollandſche vlag aan de Bram-ſteng op-
„ heiſen.

„ Van deze verklaring aan den Ridder RALPH
„ ABERCROMBIE, Kommandant Generaal der
„ Britſche Land-armee, en aan den Heer AN-
„ DRIES MITCHEL, onder mij het bevel over
„ de *Zee-magt dezer expeditie voerende*, ken-
„ nis gegeven hebbende, kunnen alle de ſche-
„ pen, die zulks mogten begeeren, uitkomen
„ en zich bij mij vervoegen. Zij zullen met
„ de oprechtſte vriendſchap als bondgenooten
„ behandeld en in den boezem der Engelſche
„ vloot ontvangen worden en bij dezelve
„ kunnen verblijven, tot dat zij bevelen om-
„ trent hun gedrag van den Prins *van Oranje*
„ zullen bekomen hebben.

„ Ik heb de eer met achting en vriendſchap
„ te zijn,

„ Uw Dw. Dienaar,

„ (*Geteekend*)

„ DUNCAN.

„ De

„ De brenger dezes, Kapitein . . . . , heeft „ mijne volmagt, om aan de Hollandſche vloot „ en Officieren alle verzekering van vriend- „ ſchap te geven.

„ (*Geteekend*)

„ DUNCAN."

Hierop wierd door den Schout- bij- nacht STORY gegeven het navolgend voorloopig andwoord:

„ *De Commandant en Chef van de* „ *Bataafſche Vloot aan den Ad-* „ *miraal* DUNCAN, *commandee-* „ *rende de Engelſche Vloot in de* „ Noord-Zee.

„ Washington, *ter Rheede van* Texel, *den* „ *tweeëntwintigſten Auguſtus, het vijfde* „ *jaar der Bataafſche Vrijheid.*

„ ADMIRAAL!

„ Indien ik den voorſlag, dien gij mij als „ Officier doet, aannam, dan zoude ik de ach- „ ting van Mijlord DUNCAN onwaardig zijn, „ even zoo als ik die van elk eerlijk man zou- „ de verliezen; ik ken de plichten, die ik aan „ de vlag, waaronder ik diene, en aan mijn „ Vaderland verſchuldigd ben. Ook wanneer

„ uwe

„ uwe magt verdubbelde, zoude mijne ge-
„ voelens dezelfde blijven; dierhalven, Mij-
„ lord! wacht van mij eene verdediging, mij-
„ ne Natie en mijne eer waardig.

„ Intusschen zend ik oogenbliklijk uwe som-
„ matie aan mijn Gouvernement; indien gij
„ deszelfs dispositie verkiest aftewachten, dan
„ zal ik u van den uitslag informeeren.

„ Weest verzekerd, Mijlord, dat ik met
„ hoogachting ben,

„ (*Geteekend*)

STORIJ."

De Bataafsche Vloot-voogd van de gedane demarche door den Admiraal DUNCAN kennis gegeven hebbende aan het Uitvoerend Bewind, wierd de Agent der Marine, uit kracht van een besluit van hetzelfde Bewind, van den drieëntwintigsten Augustus, gelast, om door den Kommandant en Chef van 's lands vloot, op de gedane sommatie aan den Admiraal DUNCAN te doen andwoorden: „ Dat hij Admiraal in zij-
„ ne missive van den twintigsten dier maand,
„ aan hem Kommandant geädresseerd, ten
„ eenemaal abusivelijk onderstelde, dat de Ge-
„ neraal ABERCROMBIE met 20,000 man aan de
„ *Helder* geland was; dat de toebereidselen,

„ om hem op eene wijze te ontvangen, welke „ geſchikt was hem berouw van die onderne- „ ming te doen hebben, genomen waren; dat, „ zo ook werkelijk die landing was gelukt, „ zulks de brave en getrouwe Kommandanten „ der ſchepen niet zou perſuadeeren, om met „ verzaking van eer en plicht zich met hunne „ ſchepen te begeven onder eene vijandelijke „ magt, terwijl dezelve integendeel gereed „ waren, alle die middelen van verdediging van „ de eer der Bataafſche vlag in het werk te „ ſtellen, waarvan zij zich den besten uitſlag „ beloofden.

„ Dat, vermits hij, Mijlord DUNCAN, dit „ andwoord, in ſubſtantie overeenkomende met „ het geen door hem, Kommandant der Bataaf- „ ſche zee-magt, reeds gegeven was, zeker „ zoude hebben te gemoet gezien, en dat men „ mitsdien het daarbij zou gelaten hebben, in- „ dien het gedrag van een der Officiers, wel- „ ke de voorſchreven ſommatie had overge- „ bracht, niet ter kennisſe van hem, Mijlord „ DUNCAN, behoorde gebracht te worden, in „ het vertrouwen, dat hetzelve niet alleen door „ hem zoude worden gedesavoueerd, maar ook „ dat die Officier deswegens zoude worden ge- „ corrigeerd.

„ Dat

„ Dat namelijk dezelve Officier van die ge-
„ legenheid had gebruik gemaakt, om aan een
„ der Bataafſche Officieren, welke zich op zij-
„ ne paſſage bevond, ter hand te ſtellen eene
„ zoogenaamde Proclamatie, in de Hollandſche
„ en Engelſche talen, alleen ingericht, om de
„ Bataafſche Ingezetenen, was het mogelijk,
„ ontrouw te doen worden aan de wettige Ge-
„ conſtituëerde Magten.

„ Dat deze verraderlijke handelwijze niet
„ ontdekt zijnde, dan na het vertrek van ge-
„ melden Engelſchen Officier, men geene ge-
„ legenheid had gehad, den dader als een ron-
„ zelaar aantehouden en als zoodanig te be-
„ handelen.

„ Dat men verwachtte, dat zoodanige han-
„ delwijze in het vervolg zoude worden voor-
„ gekomen, en dat, bij gebreke van dien, hij,
„ die, tegen het recht van den oorlog aan,
„ laag genoeg was, zich daaraan ſchuldig te
„ maken, zich de gevolgen daarvan zoude moe-
„ ten getroosten.

„ Dat voor het overige geene verdere par-
„ lementairen konden worden aangenomen,
„ welke geen ander oogmerk hadden, dan ſom-
„ matien of andere boodſchappen van dien
„ aard te doen en overtebrengen, welke de

„ eer en de liefde voor het Vaderland gebo-
„ den van de hand te wijzen; en dat mits-
„ dien de perſonen, daarmede tegen alle ver-
„ moeden verder gechargeerd, niet als parle-
„ mentairen, zouden worden aangemerkt, maar
„ krijgsgevangen gehouden (10)."

Ge-

(10) *De Eerſte Kamer* van het *Vertegenwoordigend Ligchaam* des *Bataafſchen Volks* door het *Uitvoerend Bewind* bij eene misſive geinformeerd zijnde van deze eerſte gebeurtenisſen, de voorloopers van meer gewichtige, als mede van het door hetzelve in dezen genomen beſluit, deed de Præſident de navolgende aanſpraak:

„ BURGERS REPRAESENTANTEN!

„ De bekende kordaatheid van die mannen, welken
„ het Vertegenwoordigend Ligchaam met den gewigtigen
„ taak der Uitvoerende Magt heeft belast, kon veilig
„ doen verwachten, dat zij, moedig tegen allen openlij-
„ ken aanval, volksbedrog en verraad, met die verach-
„ ting tevens, en met die kracht zouden weten te beje-
„ genen en tegentegaan, welke dezelve verdienen.

„ Stemt dus de ſommatie, welke een *Britsch Admi-*
„ *raal* zich veröorlooft aan onze wakkere zee-lieden te
„ doen, volkomen overeen met de bekende denk- en
„ handelwijze van het Kabinet van St. James, het and-
„ woord van het *Uitvoerend Bewind*, den moed onzer
„ voorvaderen waardig, beandwoordt niet minder aan het
„ geen wij, achtervolgende hunne bekende gevoelens en
„ verrichtingen, van hun moesten verwachten, en waar-
„ voor de laster zelve verſtommen zal.

„ Vei-

Gelijktijdig dat de Admiraal DUNCAN bovengemelde ſommatie aan den Schout-bij-nacht STORY afvaardigde, wierd 'er ook eene door den Generaal ABERCROMBIE gezonden aan den Kolonel GILQUIN, kommandeerende de bezetting aan de *Helder* en het nabij gelegen kamp te *Huisduinen*, luidende als volgt:

„ *Som-*

„ Veilig verklare ik in *uwen naam*, in den naam van „ het geheele *Bataafſche Volk*, genoegen over het in „ dezen gegeven mannoedig andwoord van den Opper„ bevelhebber der vloot, deszelfs geheele overeenſtem„ ming met de gevoelens, in het andwoord van het Be„ wind open gelegd; deszelfs volmaakt vertrouwen in „ den moed en maatregulen, welke door het Bewind in „ deze ernſtige oogenblikken worden genomen; deszelfs „ gezindheid, om tot behoud en beſcherming der Ba„ taaffche Vrijheid en Onafhanglijkheid, ter bevestiging „ van de tegenswoordige orde van zaken en ter hand„ having van de door den Volke aangenomen Staatsrege„ ling, alle krachten in te ſpannen, en ons leven zelve „ veil te hebben; deszelfs verwachting, dat de moed „ der Bataven, de kordaatheid der Beſtuurders, de braaf„ heid van de krijgsmagt en hare bevelhebbers, zoo te „ water als te lande, en de medewerking van derzelver „ Bondgenooten, allen dadelijken aanval op zulk eene „ wijze zullen doen afflaan, welke de afſtammelingen „ van TROMP en DE RUYTER betaamt; en ik vraag Ul. „ toeſtemming om, onder de uiting dezer gevoelens, „ deze misſive aantenemen voor notificatie."

„ *Sommatie van den Generaal* ABER-
„ CROMBIE, *Kommandant der* En-
„ gelſche *landingstroepen*, *aan*
„ *den Kommandeerenden Officier*
„ *der* Hollandſche *Troepen aan*
„ *de* Helder.

„ MIJN HEER!

„ Ik zende u hierbij eene Proclamatie van
„ zijne Doorluchtige Hoogheid, den Prins *van*
„ *Oranje*, en eene andere van mijzelven, op
„ last van zijne Majesteit, den Koning *van*
„ *Groot-Brittannien* (11).

„ Ik eisch, dat gij op de grondbeginſelen,
„ in deze Proclamatien vervat, u oogenbliklijk
„ zult overgeven. Indien gij zulks niet doet,
„ zal het mijn plicht zijn, u als een vijand te
„ behandelen; en gij moet wel begrijpen, dat
„ de armee, thans gereed om aantevallen, u
„ oogenbliklijk zal overmeesteren.

„ De Officier, die deze overbrengt, heeft bevel
„ om terſtond met uw andwoord terug te keeren.

„ Ik hebbe de eer, Mijn Heer! te zijn
„ Uw allergehoorzaamſte onderd. dienaar,
„ (*Geteekend*) R. ABERCROMBIE."

De

(11) Zie deze Proclamatien in de *Bijlagen* E. en F.

De Colonel GILQUIN gaf hier op ten andwoord:

„ GENERAAL!

„ Uwe misfive heb ik ontvangen, waarop „ ik de eer heb te refcribeeren, dat mijn le- „ ven aan het Vaderland verknocht is; en dus, „ Generaal, wacht ik u gerustelijk af met de „ brave troepen, die ik de eer heb te kom- „ mandeeren. Dit is mijn andwoord.

„ Heil en Achting!

„ (*Geteekend*)

„ *De Kolonel* GILQUIN."

Deze bedreigingen liepen tot dus verre op niets uit. De vijandelijke vloot was genoodzaakt, uit hoofde van den harden zuid-westen wind, in den nacht tusfchen den drie- en vierentwintigften onze kusten te verlaten. Den vierentwintigften in den namiddag was zij echter wederom in het gezicht, koers houdende op de wal. Den vijfentwintigften des morgens ten zeven uren wierd zij gefeind van de feinpost op den zee-dijk achter de Koog, beneden gaats van *Texel*. Den fesentwintigften lag zij ten anker voor het gat van *Texel* en tusfchen *Kalants-oog* en *Kijk-duijn*, zoo na

aan het ſtrand, als mogelijk was, beſtaande uit de volgende ſchepen:

2 van linie, met Engelſche Vice-Admiraals vlag.
2 — —— — Hollandſche Vice-Admiraals vlag.
13 — —— — Engelſche vlag.
9 — —— — Hollandſche vlag en wimpel; en naast de Hollandſche vlag de Engelſche.
5 Engelſche Fregatten.
8 Fregatten met de Hollandſche vlag en wimpel; naast de Hollandſche vlag de Engelſche.
16 Engelſche kleine Brikken.
19 Chaloupen.
100 Transport-ſchepen.
1 Vis-hoeker.
1 Logger.

In deze ſtelling maakte de vijand alle toebereidſelen voor de landing; dan de west-noord-weste wind verhinderde hem zulks voor als nog ter uitvoer te brengen. Het was niet voor des anderen daags, den zevenentwintigſten Auguſtus, 's morgens ten vier uren, dat hij op de hoogte van de ſein-paal tusſchen de kleine *Keet* en het Weeshuis een begin met de ontſcheping maakte. Onder begunſtiging van een allerhevigst vuur uit de gewapende ſchepen, wierden alstoen alle zijne bataillons Grenadiers en Jagers, door middel van aan elkander vastgemaakte Chaloepen, aan wal gezet. Dezen de-

ANTSOOG.

deden dadelijk eenen hevigen aanval op het eerſte en tweede bataillon Jagers, op die hoogte bij de Telegraaph geposteerd, terwijl het tweede bataillon der vijfde halve Brigade op eenigen afſtand van de Jagers in het duijn geplaatst was, om derzelver retraite te dekken. De twee andere Bataillons van de vijfde halve Brihade hielden post op den rechter vleugel van den vijand, rechts tegen de Groote Keet en links tegen de zee, hier met hooge duinen omzet. Ten einde den linker vleugel van den vijand te kunnen aanvallen, had de Generaal Majoor VAN GUERICKE order ontvangen, om het eerſte Bataillon der zevende halve Brigade in het duin voorwaards van het kamp van *Huijsduinen* te plaatzen, met den rechter vleugel aan de zee en zich links in de vlakte uitſtrekkende. Achter dat Bataillon waren échelons-gewijze omtrent in de zelfde richting geplaatst vijf kompagnien van het derde Bataillon der zevende halve Brigade. De overigen maakten de wacht uit der Batterijen, de *Revolutie* en *de Unie*, aan de Helder. Het tweede Bataillon was midden in die zelfde richting naar de vlakte, links van het derde, geplaatst, met een ſchuins front naar de zee; het zelve had twee Esquadrons van het eerſte Regiment Kavalerie en vier

veld-ſtukken bij zich, welke de openingen en de wegen verdedigden, langs welke de vijand uit het duin zoude hebben kunnen doordringen.

De twee Bataillons Jagers, niet beſtand tegen zoo eene groote overmagt, wierden genoodzaakt terug te deinzen. Dezelve wierden echter wederom tegen den vijand aangevoerd; dan niettegenſtaande hun manmoedig gedrag, en dat van het tweede Bataillon der vijfde halve Brigade, waren de Engelſchen reeds tot aan de Groote Keet genaderd. Intusſchen ſtelde de Luitenant Generaal DAENDELS orders tot den aanmarsch van verſche troepen uit zijne diviſie (12). De noodige ſchikkingen wierden gemaakt

(12) Deze diviſie was vóór de landing, op de navolgende wijze verdeeld en geplaatst. Voor dat de landing geſchiedde, had echter de Generaal DAENDELS reeds orders geſteld, om de geheele Brigade van den Generaal Majoor ZUILEN VAN NYEVELT en zelfs de twee Bataillons, welke als een reſerve te *Haarlem* waren, gedurende den nacht naar het bedreigde punt te doen opmarcheeren.

Rechter vleugel onder den Generaal-Majoor VAN GUERICKE.

Plaatzing.	Korps.	Sterkte.
Gecantonneerd aan de *Helder* en gekampeerd bij *Huisduinen*.	7de Halve Brig.	1 Bat. 617 2 — 534 3 — 664
Gecantonneerd aan de *Wieringer Waard*.	5de Halve Brig.	1 Bat. 618 2 — 600 3 — 583

Ge

maakt en ter uitvoer gebracht, om den vijand uit zijne ſtelling in de duinen bij de *Groote Keet* te verdrijven; ten welken einde men onder

Plaatzing.	Korps.	Sterkte.
Gecantonneerd aan de *Groote* en *Kleine Keeten*, in de *Zyp*, aan de rechter zijde van den *Kleinen Zomer-weg*.	2 de Bat. Jagers, .	674
Gecantonneerd aan de *Helder* en *Huisduinen*.	1ſte Reg. Kaval. 2 Esq.	211
Te *Schagen* en in den omtrek.	1ſte Reg. Kaval. 2 Esq.	200
Te *Schagerbrug*.	2de Reg. Kaval. 2 Esq.	189
	2de Komp. Rijd. Artil.	149

Linker vleugel onder den Generaal-Majoor ZUILEN VAN NYEVELT.

Gecantonneerd te *Haarlem* en *Alkmaar*.	1ſte Halve Brig.	1 Bat.	579
		2 —	500
		3 —	865
Gecantonneerd te *Kamp*, *Petten*, *Schoorl* en *Groet*.	3de Halve Brig.	1ſte Bat.	644
Te *Koedyk* en *Warmenhuizen*.	4de Halve Brig.	1ſte Bat.	742
Te *Bergen* en in den omtrek.	6de Halve Brig.	3de Bat.	636
Geplaatst te *Kalandsoog*, en gecantonneerd langs de *Schager*, *St. Maarten* en *Burgerweg*; de tusſchen ruimte bezettende van den *Bos-* en *Balkmer-weg*.	1ſte Bataillon Jagers, .		741
Gecantonneerd te *Broek*, *Zuid-* en *Noord-Scharwoude* en *Oud-Karſpel*.	1ſte Regiment Dragonders,		488

Totaal . 10,374 man.

der anderen ook gebruik maakte van twee ſtukken rijdende Artillerie onder bevel van den Kaptein D'ANGERAN. In den beginne van dezen vernieuwden aanval, wonnen onze troepen eenigen grond op den rechter vleugel van den vijand; dan op zijn linker vleugel niet aangetast zijnde, zoo als de orders aan den Generaal-Majoor VAN GUERICKE gegeven waren, en zulks uit hoofde van onvoorziene beletſelen, moesten de twee Bataillons der vijfde halve Brigade alleen de vijandelijke magt wederſtaan, welke telkens door verſche en nieuw gelande troepen verſterkt wierd. De Colonel CRAS, onder wiens bevel deze twee Bataillons ſtonden, wilde alstoen nog beproeven, om met een klein Korps Kavallerie op den vijand in te vallen; dan zulks was onmogelijk, uit hoofde dat de paarden tot aan den buik in het mulle zand inzakten.

De Luitenant Generaal DAENDELS liet dezen aanval agtereenvolgende ondersteunen door het eerſte Bataillon der derde, het derde Bataillon der eerſte en het derde Bataillon der zesde halve Brigade. Doch welken moed deze troepen en hunne Kommandanten ook mogten aan den dag leggen, brachten zij het front niet verder, dan dat zij nu eenigen grond op den vijand wonnen en dan wederom verloren; zonder in hun voornemen te gelukken, om hem uit het duin te verdrijven. Op

Op dat tijdſtip geen gebruik van de Artillerie kunnende maken, moest men zich tot een zeer moorddadig musketten-vuur bepalen. En zo dra had een Bataillon niet eenigen tijd gevochten, of het wierd bijna tot niet gebracht en tot den terugtogt genoodzaakt door het groot aantal gekwetſten, die telkens door anderen moesten achteruit gebracht worden. Waarbij nog kwam, dat, hadden zij eenig veld gewonnen, zij voor de groote openingen aan de zijde van de zee kwamen, welke hun aan al het vuur der vloot blootſtelden en het voortzetten hunner voordeelen onmogelijk maakten.

Dit gevecht, 's morgens om vier uren begonnen, duurde tot 's avonds ten ſes uren en had zoo aan dooden, als gekwetſten en vermisten, veertienhonderd man, waaronder zevenenvijftig Officieren, van onze zijde gekost; (12*) terwijl het verlies van de zijde van den vijand, vol-

(12*) Onder zoo vele brave geſneuvelden telde men de Kolonels LUCK, Kommandant van het eerſte Battaillon Jagers, en HERBIG, Kommandant van het tweede Battaillon der vijfde halve Brigade. Beiden toonden even veel dapperheid als krijgskunde; met het grootſte beleid en den meesten moed voerden zij de hunnen aan; en ongetwijffeld was het mede aan hun loflijk voorbeeld toeteſchrijven, dat de vijand in het begin van zijnen aanval niet reeds meerder vorderingen maakte.

volgens zijne opgave, heeft-beſtaan in ruim zeven honderd man aan verdronken, gedooden en gekwetſten.

De Luitenant Generaal DAENDELS overtuigd, dat hij vruchteloos zoude trachten een vijand, die reeds de over magt had en door eene zoo ſterke Artillerie, als die der vloot was, ondersteund wierd, uit de duinen te verdrijven, wilde zijne diviſie aan geen grooter verlies bloot ſtellen. Hij nam dus het overige van den dag eene ſtelling aan de *Groote Keet* en ging in het vallen van den nacht met de geheele diviſie op marsch, om eene poſitie in de *Zyp* te betrekken, met de twee vleugels aan de Noord- en Zuider-zee; ſtootende links aan *Petten*, en rechts aan de *Oude Sluis* (13).

De

(13) Vele lieden beweeren, dat de vijand op den dag van de landing niet meer dan 6000 man ontſcheept had, en dat deze manſchappen, na aftrek van het dien dag geleden verlies, zonder Artillerie en met weinig of geene levensmiddelen den volgenden nacht in de duinen hebben moeten doorbrengen. En in de daad, neemt men in overweging de moeijelijkheden, aan eene dergelijke ontſcheping verknocht, als mede dat het de zaak van den vijand was, bijaldien hij wezenlijk eene overmagt op de onzen had, zijne eerſte voordeelen doortezetten en zijne tegenſtrevers, die op dat oogenblik geene verſchanzingen en dus geen point d'appui hadden, op de hielen te volgen, dan zoude men waarlijk in twijffel trekken, of 's vij-

De twee Bataillons der zevende halve Brigade, gedeeltelijk gekampeerd te *Huisduinen* en deels de batterijen aan de *Helder* bezettende, liepen gevaar bij het eventueël voortrukken der vijandelijke troepen van de divisie van den Generaal DAENDELS afgesneden te worden. Het was uit dien hoofde, dat hij aan den Kolonel GILQUIN orders zond, om, na het vernagelen der stukken van de batterijen, onverwijld te retireeren en zich bij den rechter vleugel te voegen. Deze aftogt geschiedde met achterlating van alle de bagaadje en met verlies van eenige manschappen in de moerassen van het Koegras, waarlangs zij in den nacht passeeren moesten (14).

De Generaal ABERCROMBIE alstoen meester zijnde van de *Helder*, deed hij het overige zijner troepen ontschepen, liet de voorposten op zijn

's vijands ontscheepte magt op den dag der landing wel zoo sterk geweest is, als men dezelve heeft opgegeven. Zij, die de omstandigheden van nabij gezien of bijgewoond hebben, kunnen het best beoordeelen, in hoe verre de vijand geslaagd zoude hebben, bijaldien hij dadelijk voorwaarts gerukt was.

(14) Het hier ter neder gestelde omtrent de verrichtingen van den Luitenant Generaal DAENDELS, zoo kort vóór als op den dag der landing, is een beknopt uittrekstel uit zijn rapport zelf, het welk door den druk is bekend gemaakt.

zijn rechter-vleugel verſchanzingen opwerpen en bezettede op zijn linker-vleugel den uithoek van de *Helder* en de batterijen *de Unie* en *de Revolutie*; terwijl door deze ſtelling tevens het inloopen der Engelſche ſchepen in het gat van *Texel* bevorderd wierd (15).

De

(15) Kort vóór de landing had de Luitenant-Generaal DAENDELS op de *Helder* eene lange conferentie met de Officiers van de Marine, waarbij de Schout-bij-nacht STORY en de Kapteins VAN BRAAM, CAPELLE, DE JONG en KOLF tegenwoordig waren. Allen verzekerden, dat zij, niettegenſtaande het vuur van de batterij, *de Revolutie*, en alle andere dispoſitien, welken men hun voorſtelde, buiten ſtaat waren, om het inkomen van het gat van *Texel* te beletten. Op deze verzekering ſchreef de Luitenant-Generaal den vierentwintigſten Augustus aan den Schout-bij-nacht STORY, hem voorſtellende, om eenige oude ſchepen in het gat te doen zinken en op die wijze aan den vijand het indringen te beletten.

De Kommandant van de Genie, KRAYENHOFF, verzekerde, dat dit zinken geen ſchade aan onze ſcheepvaart zou toebrengen. De Officiers van de Marine omhelsden het voorſtel; en de Luitenant-Kolonel KRAYENHOFF zou gemeenſchaplijk met hun deszelfs uitvoering bewerken, welke echter niet gevolgd is.

Uit de proeve, eenigen tijd daarna van wegens den Agent der Marine te werk geſteld, door een konst-klip op die hoogte te laten zinken, zoude men beſluiten, dat de, door den Generaal DAENDELS voorgeſlagene, maatregel niet geheel en al vruchteloos zoude geweest zijn, bijaldien ze ter uitvoer ware gebracht geworden.

De Schout-bij-nacht STORY, in den ochtend van den agtentwintigſten Augustus onderricht zijnde van het bezetten dezer batterijen, liet ſein doen van anker ligten en onder zeil gaan, hetwelk ten agt uren ter uitvoer gebracht wierd. Op dat oogenblik waaiden de zoogenaamde Prinſe- en Oranje-vlaggen reeds van alle de torens van *Texel* en de *Helder*, als mede van de batterijen. Deze bijzonderheid maakte op onderſcheidene ſchepen eenen zeer bedenkelijken indruk. De retraite wierd niettemin *volbracht*, zoodanig, dat de vloot des morgens ten elf uren vooraan in de Vlieter ten anker kwam, wordende door het ſchrale van den wind belet, denzelven intezeilen en de te voren bepaalde ligging te nemen.

Des morgens van den negenentwintigſten, met het aanbreken van den dag, ontdekte men, dat reeds een groot gedeelte der vijandelijke Fregatten en Transport-ſchepen op de reede van *Texel* ten anker gekomen waren. De wind was toen noordelijk, en hieruit maakte de Schout-bij-nacht STORY op, dat echter het gros der vijandelijke oorlogſchepen geene gelegenheid zoude hebben, het gat van *Texel* optezeilen; weshalven hij beſloot, om met zijne geheele magt andermaal naar de reede te zei-

len, om de zich aldaar bevindende ſchepen te verjagen of te vernielen. Dan ook dit voornemen wierd onuitvoerlijk door den harden noorden wind, die toen meer en meer opſtak en belettede met de ſchepen in de nauwte van het vaarwater te laveeren. Men liet dus wederom het anker vallen; echter voornemens zijnde, met de volgende ebbe naar de reede aftewerken.

Intusſchen begon reeds in den avond van dien zelfden dag de geest van inſubordinatie en revolte onder het ſcheepsvolk van onderſcheidene ſchepen te werken. Des avonds ten negen uren weigerde een groot gedeelte van het volk van het ſchip *de Washington*, in maſſa, naar kooi te gaan, voorgevende, dat zij onderricht waren, dat men in dien nacht het ſchip in de lucht zoude doen ſpringen. Eenige belhamels, met piſtolen en ſabels gewapend, maakten zich meester van het luik van de kruidkamer en veroorloofden niet, dat iemand dezelve naderde; terwijl anderen de weinigen nog wel geïntentioneerden onder de equipaadje beletteden naar kooi te gaan. De Kapitein VAN CAPELLE ging oogenbliklijk met alle zijne Officiers tusſchen deks, poogende de muitelingen door eene kordate houding en met goe-

goede woorden tot hun plicht te brengen. Intusschen deed de Schout-bij-nacht alle de onderofficieren bij hem komen en bracht hun hunne verplichting en den eed, aan de Republiek gedaan, onder het oog, bij welke gelegenheid zij hem allen betuigden, dat zij de oorzaken der oproerigheid niet kenden, maar dat zij tevens ook geene mogelijkheid zagen, om dezelve te keer te gaan.

De Kapitein VAN CAPELLE haagde tusschen deks nog zoo verre, dat al het volk naar kooi geraakte, uitgezonderd eenigen, die de wacht bij de kruidkamer behielden. In dat oogenblik zoude de Schout-bij-nacht voorzeker het uiterste geweld bij de hand gevat hebben, indien hij toen reeds maar niet al te zeker ware geweest, dat hij zich te vergeefs tegen de geheele massa zoude verzetten. Ook dien zelfden middag kreeg hij onderscheiden berichten, dat op de meeste en wel de grootste schepen oproerige bewegingen waren ontstaan. De Kapteins VAN BRAAM en DE JONG betuigden hem, dat de geest hunner equipaadje zich sedert eenige uren zoo ongunstig had geopenbaard, dat men van dezelve, indien het tot een gevecht kwam, niets of maar zeer weinig zoude te wachten hebben. Op het schip *de Ruijter* was het

niet beter geſteld; de Kaptein HUIS was reeds in de noodzaaklijkheid geweest, om twee zijner kwartiermeesters, uit hoofde van oproerige geſprekken, in de boeijen te ſluiten; en de Kaptein KOLF verklaarde vrij ſtellig, dat zijn ſcheepsvolk zoodanig geindisponeerd was, dat men van zijn ſchip niet één ſchot te wachten had.

Dus liep de dag en nacht van den negenentwintigſten ten einde. Op den dertigſten des morgens ten zeven uren zag men de Engelſchen op de reede van *Texel* verſchijnen, gedeeltelijk koers ſtellende naar de Vlieter. Dit gedeelte der Engelſche vloot beſtond uit elf ſchepen van Linie, vijf à zes groote Fregatten en vier Korvetten; allen voerende de zoogenaamde Prinſe-vlag. Zie hier eene lijst van de namen en het kaliber dezer

ENGELSCHE SCHEPEN.

Namen.	Stukken.
Isis, Admiraal MITCHEL,	50
Ralbizan,	68
Marmouth,	64
Ardent,	64
Veteran,	64
Belliqueux,	64
Ruſſean,	64

Ame-

Namen.	Stukken.
America,	64
Overijsſel,	64
Glatton,	54 68 ℔
Romneij,	50
FREGATTEN.	
Latona,	38
Melpomene,	38
Juline,	32
Juno,	32
Hannon,	32
Battel,	28
KORVETTEN.	
Victor, Dart, Tiſiphone, Piladés, Arron,	ieder 16 St. 32 ℔

Daarentegen beſtond de vloot onder den Schout-bij-nacht STORY, uit de navolgende

BATAAFSCHE SCHEPEN.

Scheeps namen.	Namen der Kommandanten.	Stukken.
Washington,	Schout-bij-nacht STORY, Kaptein VAN CAPELLE,	74
Leijden,	—— VAN BRAAM,	64
Cerberus,	—— DE JONG,	64
De Admiraal de Ruijter,	—— HUYS,	64
Utrecht,	—— KOLFF,	64

Scheeps namen.	Namen der Kommandanten.	Stukken.
Gelderland, .	Kapt. Luit. WALDECK, .	64
De Batavier, . .	Kaptein VAN SENDEN,	50
De Beſchermer, .	——— EILBRACHT, .	50
FREGATTEN.		
Amphitrite, . .	Kaptein SCHUTTER, .	44
Mars, . . .	——— BOCK, .	44
Embuscade, . .	Kapt. Luit. RIVERY, .	32
KORVET.		
Galathé, . . .	Luitenant DROOP, .	18

Bij het naderen dezer vloot, ontſtond 'er op de *Washington*, en, zoo als den Schoutbij-nacht naderhand gerapporteerd wierd, op vele andere ſchepen wederom bewegingen. Onzeker, of 'er door zijne geheele onderhebbende vloot wel één ſchot zoude gedaan worden, beſloot hij, de Kapteins VAN CAPELLE en DE JONG, met een parlementaire Chaloup, den al te ſterk naderenden Engelſchen Admiraal te gemoet te zenden, hun gelastende, om denzelven hoofdzakelijk onder het oog te brengen, dat zij zich thans in hunne laatſte retraite bevonden en beſloten hadden, hunne ſchepen tot het uiterſte te verdedigen; dat hij derhalven met zijnen aanval niets zoude winnen, dan misſchien eene vloot vernielen, die hij zelf verklaard had te willen ſparen en vriendſchappe-

pelijk te willen behandelen; en eindelijk hem voorteſtellen, van op eenen genoegzamen afſtand van hem Schout-bij-nacht ten anker te komen, en alzoo de nadere ſchikkingen van zijn Gouvernement omtrent zijne tegenwoordige ligging aftewachten; beöogende hij met deze weinig beteekenende boodſchap niets dan tijd te winnen.

Intusſchen wierd ſein gedaan, om zich tot het gevecht gereed te maken. Dan dit oogenblik befliste de criſis. Toen op de *Washington* het alarm geſlagen wierd, kwam de geheele equipaadje, op de Officieren en weinige manſchappen na, in ſtede van zich naar de ſtukken te begeven, op de bak en loopplank, tot zelfs op het halve dek; onder een verdoovend geſchreeuw verklarende, dat niemand van hun van zins was een oogenblik te vechten of daartoe eenige toebereidſelen te maken. De Schout-bij-nacht begaf zich met den Kaptein VAN BRAAM, die zich op dat tijdſtip aan boord van de *Washington* bevond, naar het halve dek, en poogden beiden, eerst met goede woorden, en daarna met de hevigſte bedreigingen, de muiters naar de batterijen en tot hunnen plicht te zullen brengen; dan geheel te vergeefs. Eensklaps vlo-

gen zij onder een onophoudelijk geſchreeuw van *Hoeſée!* en dergelijken, naar de ſtukken, haalden de kogels van dezelve af en manden die met een aantal kardoeſen over boord. Eenige brave manſchappen, die gezamentlijk twee ſtukken in de kuil bezet hadden, wierden daarvan met geweld afgeſcheurd en hun onder de ſterkſte bedreigingen verboden, van iets tot verdediging te doen. Ook van ſommigen der andere ſchepen hoorde men van tijd tot tijd een oproer-kreet opgaan. Op dat oogenblik waren de Kapteins VAN CAPELLE en DE JONG tot bij de Engelſche vloot genaderd, die op een kleinen afſtand ten anker kwam. Dezen, terug gekomen zijnde, brachten aan den Schout-bij-nacht een brief van den Engelſchen Admiraal; tevens berichtende, dat zij met moeite een uur tijd van beraad verkregen hadden; voorts bij zich hebbende twee Engelſche Officieren, gelast, om het andwoord te ontvangen. De brief van den Engelſchen Admiraal luidde als volgt:

„ Is-

„ Isis, *onder zeil in orde van ba-*
„ *taille*, 30 Augustus 1799.

„ MIJN HEER!

„ Ik verlang, dat gij oogenblikkelijk de vlag „ van zijne Doorluchtige Hoogheid, den Prins „ *van Oranje*, doet opheisen. Zulks doende, „ zult gij dadelijk beschouwd worden als vrien- „ den van den Koning van *Groot-Brittannien*, „ mijn allergenadigsten Souverein. Zo niet, „ bezef dan, hoe het mij grieven zal het ver- „ lies van bloed, hetwelk daarom gestort zal „ worden; *doch de schuld zal op uw eigen* „ *hoofd neêrkomen.*

„ Ik heb de eer te zijn

„ Uw gehoorzaamste onderdanige dienaar

„ (*Geteekend*)

„ A. MITCHELL,

„ *Vice-Admiraal, en Kommandant*
„ *en Chef van het Britsch Esqua-*
„ *der, bij deze expeditie geëm-*
„ *ploijeerd.*

„ Aan den Schout-bij-nacht
„ STORY of den komman-
„ deerenden Officier van het
„ Hollandsche Esquader."

De Schout-bij-nacht had reeds in voorraad alle de kommandeerende Officieren der schepen bij hem aan boord doen komen en

liet dezelven over de gesteldheid van zaken, en hetgeen in dit oogenblik te doen stond, raadpleegen. Van de *Washington* was geen schot te wachten; de Kaptein KOLFF verklaarde hetzelfde betrekkelijk *Utrecht*; de Kapteins VAN BRAAM en DE JONG berichtten, dat hun volk weigerde te vechten, en ook de overige Kapteins hadden dergelijke, de een meer de andere mindere, bezwaren, uitgenomen de Kaptein VAN SENDEN, die verklaarde, dat zijn equipaadje tot op dat oogenblik in orde was, doch niettemin, dat men niets van dezelve konde verwachten, indien 'er door het Admiraalschip geen tegenweer gedaan wierd. Deszelfs schip, *de Batavier*, lag achter in de Vlieter.

Met eenparige stemmen wierd dan besloten, uit hoofde der moeijelijke omstandigheid, waarin men zich bevond, de Bataafsche vlag nedertehalen en de Officieren krijgsgevangen te verklaren, zonder in eenige bijzonderheden, betrekkelijk de gedane betuigingen van vriendschap, te treden of tot het heisen eener andere vlag overtegaan. Hierna wierd door den Schout-bij-nacht STORY aan den Engelschen Admiraal gezonden het navolgend andwoord:

„ ADMIRAAL!

„ Noch uwe overmagt noch de bedrei-

„ ging,

„ ging, dat de ſchuld van het te ſtorten men-
„ ſchen-bloed op mij zoude komen, hadden
„ mij kunnen wederhouden, u tot het laatſte
„ oogenblik te toonen, wat ik voor mijnen
„ Souverain, dien ik in niemand dan in het
„ Bataafſche Volk en zijne Vertegenwoordigers
„ erken, had kunnen doen; dan uwe Prinſe-
„ en Oranje-vlaggen hebben het doel getrof-
„ fen. De verraders, die ik gekommandeerd
„ hebbe, weigeren op de meeste en voor-
„ naamſte mijner ſchepen te vechten; en mij
„ en mijne brave Officieren blijft niets overig,
„ dan hooploze ſpijt en de akelige overden-
„ king van onzen tegenswoordigen toeſtand.

„ Ik ſtel u dus de vloot, waarover ik het
„ bevel voerde, in handen. Van dit oogen-
„ blik ligt de verplichting op u, om voor de
„ veiligheid mijner Officieren en der weinige
„ braven, die zich aan boord der Bataafſche
„ ſchepen bevinden, te zorgen, terwijl ik mij
„ en mijne Officieren krijgsgevangen verklare,
„ en hun alzoo conſidereere.

„ Ik ben met achting,

„ (*Geteekend*)

„ S. STORY.

„ *Aan boord van de* Washington,
„ *geankerd onder de* Vlieter,
„ 30 Augustus 1799."

De

De twee Engelſche Officieren, die met de Kapteins VAN CAPELLE en DE JONG mede gekomen waren, bleven aan boord. Des avonds wierd op hunnen last de voormalige Princevlag opgeheist, die zij hebben wilden, dat door eenige ſchoten zoude begroet worden; dan het welk geweigerd wierd, onder verklaring, dat de Officieren niet anders dan als krijgsgevangenen konden beſchouwd en dierhalven tot geene diensten verplicht worden.

De equipaadje van het Fregat, *de Embuscade*, ſloeg tot de ſporelooſte baldadigheden over, zoodanig zelfs, dat zij zich niet ontzag, de barbaarſche wreedheid te begaan, om eenen man, dien zij als eenen voorſtander van de zaak der Vrijheid erkende, over boord te werpen en te doen verdrinken; zonder dat het den Officieren mogelijk was iets tot redding van dien rampzaligen in het werk te ſtellen (16).

Be-

(16) Bij gelegenheid dat de Eerſte Kamer van het *Vertegenwoordigend Ligchaam*, in deszelfs zitting van den vijfden September, van wegens het *Uitvoerend Bewind* geinformeerd wierd van de overgave van 's lands vloot, daarbij inzendende kopie van het rapport van den Schoutbij-nacht STORY aan den Agent der Marine, (welks inhoud in het bovenſtaande relaas bijna woordelijk gevolgd is, en welk rapport voor rekening en verandwoording van dien

Behalven de aanwinst dezer vloot maakte de Engelſche Kaptein, WINTHROP, zich meester van de

dien Schout-bij-nacht gelaten wordt) deed de *Præſident* de navolgende aanſpraak:

„ Welk eerlijk man, *Burgers Repræſentanten!* om het „ even, welke partij hij zij toegedaan, voelt zich niet „ verontwaardigd op het hooren van zulk een ſnood „ verraad, 't welk zo wel tot ſchande verſtrekt van de „ genen, die het bewerkt, als van de genen, die het „ uitgevoerd en toegelaten hebben?

„ *Goeden Hemel!* heeft daarom het Batauſſche Volk „ deze monſters zo langen tijd gevoed, om eindelijk „ door hun op eene lafhartige wijze bedrogen en verra- „ den te worden! Dat de vijand welvare met die ſnood- „ aarts, die wij voor geen Batuven, voor geen Mede- „ burgers erkennen — en de ſtraf der misdaad nederſtorte „ op de hoofden der bewerkers! Eenmaal zal de wraak „ ontbranden, en wee dan de hoofden, die zij treffe!

„ Intuſſchen, *Medeburgers!* ook deze ſlag, hoe tref- „ fend hij ook wezen moge voor elk vaderlandsch hart, „ zal onzen moed niet ter neder ſlaan. Wij kennen de „ plichten, die wij aan het Vaderland, aan het Volk ver- „ ſchuldigd zijn. Dezen zullen wij volbrengen; en eer zal „ de vaderlandſche grond in een puinhoop veranderen, „ eer de vijand over onze ſtandvastigheid zal zegepralen.

„ Het Batauſſche leger, dat, met onze Franſche me- „ debroeders verëenigd, misſchien op dit oogenblik voor „ het behoud des Vaderlands en der Vrijheid vecht, zal „ voorzeker toonen, dat edeler bloed door hunne aderen „ ſtroomt. Hier op zij onze verwachting! GOD zij hunne „ hulpe!"

Even

de ſchepen, die in het Nieuwe Diep lagen, beſtaande uit de volgende: *De Verwachting* van

Even als de treurige tijding van een zoo kostbaar verlies eene algemeene neerſlagtigheid bij de weldenkenden te wege bracht, en wier gevoeligheid over eene zoo ontzettende gebeurtenis door den Voorzitter van het Vertegenwoordigend Ligchaam in de boven aangehaalde aanſpraak zoo te recht als krachtig wierd uitgedrukt; even zoozeer ook waren de hoogſte Geconſtitueerde Magten in de Fraſche Republiek getroffen op het hooren dezer onverwachte tijding. Het Uitvoerend bewind dier Republiek deelde op den tienden September dit ſmertelijk bericht mede aan het Vertegenwoordigend Ligchaam, bij welke kennisgeving hetzelve, onder anderen, zich aldus liet hooren: „ Het is maar al te waar, dat op de aannadering van eenige „ *Engelſche* ſchepen, in de Zuiderzee doorgedrongen, een „ opſtand op de *Bataafſche* ſchepen is uitgebarsten. Het „ muitend ſcheepsvolk heeft verklaard, dat het niet vechten zoude, en de Hollandſche vloot is, zonder weder„ ſtand, maar ook zonder kapitulatie aan de Engelſchen „ overgeleverd; want het ſchijnt, dat de Schout-bij nacht „ STORY en de Officieren, door geen verdrag hoegenaamd, dezen misdadigen afval eenen ſchijn van wettigheid hebben willen geven, en dat zij liever verkozen „ hebben, *krijgsgevangenen* te blijven." En al verder: „ Het is dan al weder op verraad, dat *Engeland* zijne eerſte voordeelen bouwt. Het zegeviert bij *Texel*, zoo als „ het weleer bij *Toulon* zegevierde, door de laagſte on„ trouw; maar nu, zoo als toen, zal een ſchandelijk „ verkregen geluk weldra met ſchande geboet worden.

„ Se-

van 66 ſtukken; *de Broederſchap* van 54 en *de Hector* van 44 ſtukken, alle ſchepen van linie, voorts

„ Sedert den dag van deszelfs ontſcheping heeft het En-
„ gelsch leger niet de minste vordering gemaakt. Aan
„ den buiteuſten hoek van *Noord-Holland* opeengepakt,
„ heeft het vóór zich het vereenigde leger der Franſchen
„ en Bataven. Dáár, wáár geene *bloedaards* en geene
„ *verraders* zijn zullen, heeft het geene voordeelen te
„ hoopen. Men wacht de tijding van eenen beſliſſenden
„ ſlag; en ongetwijffeld zullen de *Bataafſche* Republi-
„ keinen voor hunne haardſteden, voor hunne onafhan-
„ gelijkheid *ten ſtrijd gaande*, van ongeduld branden,
„ om in het bloed hunner vijanden de ſchande aftewas-
„ ſchen, met welke zich hunne zee-lieden overdekt heb-
„ ben."

Welk eene aandoening zulk eene boodſchap bij de Wetgevende Vergadering verwekte, kan men ligtelijk bezeffen. Tot een ſtaaltje diene, onder anderen, de uitdrukking van een der leden van dezelve, den Repraeſentant BRIAT, wanneer hij zeide: „ Hebt gij hem gehoord,
„ Burgers Repraeſentanten! dien Admiraal, koeltjes ver-
„ halende, dat een opſtand van zijn ſcheepsvolk hem ge-
„ dwongen heeft, zijne vloot aan de *Engelſchen* overte-
„ geven? 'Er was dan geen kruidkamer op zijn ſchip!...
„ Dat deze bloedaard voor altoos onteerd zij!"

Dan, was het Bataafſche Volk ten uiterſten gevoelig over het zoo onverwacht als ſchandelijk gedrag van verre het meeste gedeelte der Bataafſche vlotelingen, niet minder gevoelig was het over het beſluit van deszelfs Vertegenwoordigers, waarbij een hooge Zee-krijgsraad be-

voorts vijf fregatten, waarvan één van 32 en vier van 24 ſtukken; benevens vijf Oost-Indiſche Kompagnie ſchepen en vier andere vaartuigen; als mede van het arſenaal der Marine, waarin, onder anderen, gevonden wierden 95 ſtukken canon. Deze ſchepen wierden echter door den vijand niet mede gevoerd. Ooggetuigen hebben verzekerd, dat hij dezelven, *nog na de geſlotene kapitulatie*, onttakeld en zoo veel mogelijk ontramponeerd heeft, met wegvoering van al wat hem dienstbaar konde zijn.

Vier gewapende Snikken met de vloot onder de Vlieter geretireerd zijnde, ontwaarde de Luitenant VAN MAAREN, (waarſchijnlijk met het kommando dezer vaartuigen belast), dat de vloot op den eenendertigſten Augustus in den vroegen ochtendſtond een gewoone Holland-

benoemd wierd, om te cognosceeren over het gedrag, zoo door den Kommandant en Chef der vloot, als door de Kommandanten der bijzondere ſchepen, de verdere Officieren, Onderofficieren en Gemeenen, die gediend hadden of nog dienden op ſchepen, aan den vijand overgegeven, zoo onder de *Vlieter* als op andere wateren of in de havens liggende ſchepen, gehouden; enz. (*Zie een beknopt verhaal der vonniſſen, door den Hoogen Zeekrijgsraad in deze zaak geſlagen, in de* Bijlage G.)

landſche vlag ophijſte, zonder Bataafsch ſchild, en beſloot daaruit, dat 'er eene kapitulatie moest getroffen wezen. Daarop liet hij insgelijks een gewoone Hollandſche vlag ophijſſen. Het volk wilde onder zeil gaan; dan zulks niet zonder order kunnende geſchieden, vervoegde hij zich bij den Schout-bij-nacht, die zeide, hieraan niets te kunnen doen, en dat hij zich, zoo goed mogelijk en op de beste wijze, redden moest. Het volk niet langer te vrede kunnende ſtellen, oordeelde hij best te retireeren; hij deed zulks en kwam met de vaartuigen behouden aan 's lands werf te *Amſterdam*.

Terwijl, gedurende de vijandelijke onderneming tegen onze vloot, een der hoofdbedoelingen van het Kabinet van *St. James* ter uitvoer gebracht wierd en geheel en al ſlaagde, hield de Generaal ABERCROMBIE zich bezig met het ontſchepen van het overige gedeelte zijner troepen en van al wat tot dienst derzelven had kunnen aangevoerd worden; alsmede met het bewerkſtelligen van hetgeen vereischt wierd, zoo om zich in zijne eerſte ſtelling krachtdadig te kunnen ſtaande houden, als om zijne behaalde voordeelen te vervolgen.

Van de andere zijde beraadſlaagde de Gene-

raal DAENDELS, wat hem in zijne omſtandigheid te doen ſtond. Den agtentwintigſten Augustus onderzocht hij de poſitie, welke hij genomen had, en gaf bevel, om de noodige werken tot verdediging aanteleggen. Dán den hachgelijken toeſtand, waarin hij vermeende zich te bevinden, doordenkende, waarbij niet weinig in bedenking kwam, dat in het gevecht op den dag van de landing alle de patronen verſchoten waren, en men geen ſchot meer doen kon, nam hij des anderen daags het beſluit, liever dan zijne diviſie bloot te ſtellen, om afgeſneden, krijgsgevangen of vernield te worden, eene beweging achterwaards te maken, ten einde eene meer zekere ſtelling te nemen, welke zich gemakkelijk liet verdedigen en dus gelegenheid gaf, om de vereeniging der troepen af te wachten, die de Generaal en Chef verzamelde. En daartoe verkoos hij de ſtelling van *Monnickendam* en *Purmerende* (17). Gevolglijk ging de gehee-

(17) Deze achterwaardſche beweging bracht het *Departementaal Beſtuur* van *Texel* in de noodzakelijkheid, als zijnde voorloopig deswegens geinformeerd, om deszelfs conſtitutioneele reſidentie van *Alkmaar* naar *Haarlem* te verplaatzen; waartoe het uit kracht van een beſluit van het Uitvoerend Bewind geauthoriſeerd was. Op den der-

heele divisie den dertigsten des morgens op marsch en posteerde zich op de hoogte van de *Schermeer*; met den rechter vleugel stootende aan de onderscheidene vaarten, welke zich te *Avenhorn* vereenigen, en met den linker vleugel te *Alkmaar*; zijnde het hoofd-kwartier te *Schermerhorn*. Op bij hem ingekomen berichten, dat de Fransche troepen in aanmarsch waren, en dat twee bataillons dien dag te *Alkmaar* moesten aankomen, besloot hij niet verder terug te trekken en deze zijne stelling te behouden (18).

Deze terugtogt gaf aan den vijandelijken kommandeerenden Generaal gelegenheid, om eene zeer voordeelige politie voorwaarts te nemen. Hij vattede post in de *Zyp*; een laag en doorsneden land van omtrent drie en een half uur

dertigsten Augustus, des avonds ten negen uren, hield het in de laatstgemelde plaats deszelfs eerste zitting.

(18) Blijkens eene misfive van het *Uitvoerend Bewind*, in de zitting der *Eerste Kamer*, van den eenendertigsten Augustus, gelezen, zoude de Generaal DAENDELS het voornemen moeten gehad hebben, om nog verder achterwaards te retireeren, *bijaldien hij niet, uit aanmerking van den bij hem ontvangen stelligen last, zoo wel als uit consideratie, dat de Fransche troepen zich reeds begonnen te vertoonen, besloten had, zijn Hoofd-kwartier te* Schermerhorn *te blijven bewaren.*

uur uitgeſtrektheid. De dijk dezer polder, uit de natuur geſchikt tot eene zeer goede verdediging, wierd door verſchanzingen en een talrijke artillerie verſterkt. Zijne voorposten op den rechter vleugel ſtrekten zich uit van *Petten* tot den *Eenigenburg*; die van het centrum, een weinig achterwaards in een paralelle lijn met den dijk, ſtonden te *St. Maarten*, *Valk-oog* en *Schagen*; en die van den linkervleugel te *Haringhuyzen* en *Zyde Wind*.

Door deze voordeelige ſtelling zeer gerust geſteld en ongetwijfeld vermoedende, dat het Bataafsch Gouvernement, na het verlies der vloot, niet ongenegen zoude zijn, om, voor de aankomst der verwacht wordende verſterkingen der Franſche troepen, met hem in onderhandeling te treden, zond de Generaal ABERCROMBIE, op den dertigſten Augustus, den Generaal Majoor DOWN met zijnen Adjudant naar het hoofd-kwartier van den Generaal DAENDELS, belast met eenen brief aan denzelven, daarbij te kennen gevende, dat de Generaal-Majoor DOWN van zijne zijde gelast was met eene afzonderlijke zending aan het Bataafsch Uitvoerend Bewind, en ten dien einde de noodige paspoorten verzoekende, om zich naar den *Haag* te kunnen begeven.

Het

Het Uitvoerend Bewind hiervan geïnformeerd zijnde door den Generaal BRUNE, die op zijne reize van den *Haag* naar *Alkmaar* den eerſten September omſtreeks *Leyden* dieswegens bericht kreeg door den Generaal DAENDELS, gaf daarvan kennis aan de Eerſte Kamer van het Vertegenwoordigend Ligchaam; daarbij verder te kennen gevende, dat, daar de toenmalige ſtaat van zaken buitengewoone middelen vereischte, zij goed gevonden hadden, hun medelid, den burger VAN HOOFF, te verzoeken en te committeeren, om zich ten allerſpoedigſten, door den Agent van Oorlog vergezeld, te begeven naar het hoofd-kwartier van den Generaal en Chef BRUNE; aldaar met denzelven in onderhandeling te treden en zich van den ſtaat van zaken, van de gezindheid der hoogere en lagere Officieren, en van de redenen der achterwaardſche marsſchen te doen informeeren; voorts met overleg van den Generaal en Chef zoodanige beſtellingen te maken, als noodig waren om, was het mogelijk, eene aanvallende poſitie te doen nemen; om de Bataafſche armée en de mannen van eer, welke over dezelve bevel voerden, alle vertrouwen op den moed en de ſtandvastigheid van het Bewind inteboe-

zemen, aan de bevelen van hetzelve en van den Generaal en Chef, overeenkomstig dezelven, alle klem en nadruk bijtezetten; de Geconſtitueerde Magten bij en omtrent het tooneel des oorlogs, in het betrachten van hunnen plicht en tot bewaring van rust en veiligheid, aantemoedigen of te bevestigen; bij alle gelegenheden en op de geſchiktſte wijze de gezindheid en de gevoelens van het Bewind open te leggen; allen nadeeligen invloed, welke lafheid reeds zoude hebben mogen ingeboezemd, het zij bij de Bataafſche armée of de reſpective burgerijen in de ſteden of ten platten lande, aldaar te trachten wegtenemen; en, in één woord, al dat gene te doen en te laten geſchieden, hetwelk naar bevind van zaken en omſtandigheden, ten einde voorſchreven, dienſtig en raadzaam zoude worden geoordeeld.

Deze maatregel door het Uitvoerend Bewind beraamd zijnde met overleg eener kommisſie uit het Vertegenwoordigend Ligchaam, was door den Voorzitter van de Eerſte Kamer aan drie leden derzelve, en door die van de Tweede Kamer aan één lid verlof gegeven, om mede naar het leger te vertrekken. Deze leden waren de burgers VAN DEN BRAAK, VAN

HALL,

HALL, NUHOUT VAN DER VEEN EN BUSCH; zij kwamen in den avond van den tweeden September te *Alkmaar* aan.

Het konde niet misſen, of deze zending moest van de beste uitwerking zijn op de gemoederen van die inwoonders, welke, zoo door de aankomst van den Engelſchen Generaal-Majoor DOWN in het hoofd-kwartier van den Generaal DAENDELS, als door het gerucht van het nemen der vloot, en andere ontruſtende of bedenkelijke tijdingen, geheel en al ter neder geſlagen waren; als mede op zulken, die door de aankomst van een vijandelijk Generaal in onze armée, en door allerlei opzettelijk uitgeſtrooide nadeelige geruchten aangemoedigd, het gunstig oogenblik beſpiedden, om eenen opſtand te bewerken en door middel van plundering het misnoegen gaande te maken. De bekendmaking der nieuwe verzekeringen en beloften van eenen dadelijken bijſtand, door het Fransch aan het Bataafsch Uitvoerend Bewind gegeven, bracht zeer veel toe, om de eerſten gerust te ſtellen en de laatſten in dwang te houden. De brief, deswegens door het Uitvoerend Bewind der Franſche aan het Uitvoerend Bewind der Bataafſche Republiek geſchreven, was van den volgenden inhoud:

„ *Parys* den twaalfden Fructidor (negen-
„ entwintig Augustus) het zevende
„ jaar der eene en ondeelbare Fran-
„ ſche Republiek.

„ *Het Uitvoerend Bewind der*
„ *Franſche Republiek*

aan

„ *Het Uitvoerend Bewind der*
„ *Bataaffche Republiek.*

„ BURGERS DIRECTEURS!

„ Wij zijn onderricht, dat de vijand, die
„ zich op uwe kusten vertoond heeft, heeft
„ durven verklaren, dat hij de Bataaffche Na-
„ tie van het juk kwam verlosſen, onder het-
„ welk de Franſche Republiek dezelve gebukt
„ hield. Wij weten even zeer, met welke
„ krachtdadige verontwaardiging gij, en de
„ trouwloze inboezemingen, en de honende
„ opeisſchingen, welke men u gedaan heeft,
„ hebt afgeſlagen.

„ Gij hebt gezworen, en uwe vrijheid en
„ de conſtitutie, op welke deze vrijheid rust,
„ tot de dood te zullen verdedigen. De ge-
„ heele Natie heeft met u dien eed gedaan;
„ en deze roemrijke eenſtemmigheid is een

„ vree-

„ vreeslijk andwoord op de lasterlijke voorge-
„ vingen van den gemeenen vijand.

„ Echter, hoe verzekerd ook onze beide
„ Natien van hunne weêrkeerige gezindheid
„ mogen zijn, maken wij het ons tot een
„ plicht en vermaak, op nieuw plechtig te
„ verklaren, dat de Franſche Republiek, ver-
„ re van immer te kunnen ophouden, de on-
„ afhangelijkheid van het Bataafſche Volk,
„ haren eerſten bondgenoot, te eerbiedigen,
„ beſloten heeft, *dezelve bij* en tegens elk,
„ door alle de middelen, die in hare magt
„ zullen zijn, te verdedigen.

„ Ontvangt, Burgers Directeurs! deze plech-
„ tige verzekering; verkondigt ze aan uwe me-
„ deburgers. *Zij* zullen den oprechten, den
„ ſtandvastigen Bondgenoot, welken de Staat-
„ kunde zoowel als de Vrijheid aan den bloei
„ van de Bataafſche Republiek verbindt, wel
„ weten te onderſcheiden van de ijverzuchtige
„ Natie, van het vijandig Gouvernement, dat
„ den koophandel van het Heel-Al willende
„ overweldigen en de mededinging der *Hol-*
„ *landſche* nijverheid vreezende, alle krachten in
„ ſpant, om *Holland* op nieuw onder zijne af-
„ hanglijkheid te brengen, door eene verbin-
tenis te vernietigen, die deszelfs voorſpoed

„ bewerkt zou hebben, en het aan ſlavernij
„ en ſchande ten prooi te geven.

„ De Preſident van het Uitvoerend Bewind
„ (*Geteekend*)

„ SIEYES.

„ Ter ordonnantie van hetzelve,
„ (*Geteekend*)

„ LAGARDE,
„ *algemeene Secretaris.*"

De Repreſentanten hierboven genoemd en de Directeur VAN HOOFF, den vijfden van September in den *Haag* teruggekomen zijnde, deden een zeer voldoend en gerustſtellend verſlag van den ſtaat der zaken bij het leger, als mede ten aanzien der goede gezindheid van de onderſcheidene Geconſtitueerde Magten en perſonen. Bij welke gelegenheid door hun ook officieel wierd tegengeſproken de door ſommige nieuwspapieren of bij mondelinge gerucht-ten verſpreide tijding, als of de Commisſie van het Gouvernement en de Generaal BRUNE met de Engelſche Parlementairen drukke onderhandelingen zouden gehouden hebben gedurende derzelver verblijf te *Alkmaar*.

Deze Engelſche zendelingen wierden te *Alk-*

maar

maar door eene Franſche wacht bewaakt. De Generaal BRUNE moest hun als militair Kommandant, volgens de krijgsregelen, een korte poos te woord ſtaan; dan de wijze, waarop dit geſchiedde, was niet zeer vleiënd of aanmoedigend. Hij liet hen geblinddoekt tot zich brengen, terwijl alle zijne Staf-officieren halve maans wijze rondom hem geſchaard ſtonden, leunende op hunne ſabels. Daarenboven was alles zoodanig ingericht, dat zij verbleekten van ontſtellenis, toen de blinddoek hun van de oogen geligt wierd. De taal, waarmede, en de toon, waarop de Franſche Generaal hun aanſprak, was mede niet zeer geſchikt, om hun veel goeds te doen verwachten, zoo min van hunne listige aanzoeken, als van hunne weinig gevreesde wapenen. Zij keerden dus onverrichter zaken wederom naar het leger.

Inmiddels dat de Generaal ABERCROMBIE in zijne verſchanzingen in de *Zyp* alle gevecht vermijdde, om zijne troepen, op dat oogenblik niet ſterker dan 16 à 17,000 man, niet roekeloos bloot te ſtellen, wierden door den Generaal BRUNE alle middelen bij de hand genomen, om zijn korps d'armee te verſterken, zoo door het doen aanrukken der diviſie van den Generaal DUMONCEAU uit de voormalige

Pro-

Provincien van *Groningen* en *Friesland*, als van andere beweegbare korpſen, zoo Franſche als Bataafſche, die zich in deze Republiek, in de gewezene Belgiſche Nederlanden en in den omtrek van *Luyk* bevonden. Op den agtſten September eene magt van 24 à 25,000 man verzameld hebbende, wierd de vereenigde Bataafſche armee in twee diviſien verdeeld, gekommandeerd door de Luitenant-Generaals DAENDELS en DUMONCEAU. De diviſie van den eerstgenoemden Generaal, den rechter vleugel uitmakende, bezettede de poſitie van *St. Pancras*, de voorhoede te *Oud-Carſpel*; die van den Luitenant Generaal DUMONCEAU, het middenpunt formeerende, de poſitie van *Koedyk*, de voorposten te *Schoorldam*; terwijl de Franſche troepen den linker vleugel uitmaakten, langs *Bergen* naar den zeekant, de voorposten uitzettende tot *Schoorl* en *Groet*, zoo nabij mogelijk aan zee en aan den vijandelijken rechter vleugel. Uitgenomen eenige weinig beduidende ſchermutzelingen tusſchen de wederzijdſche voorposten, bleven de armeeën in die ſtelling tot op den tienden September tegen over elkander ſtaan.

Ten einde de orde der gebeurtenisſen te volgen, voorgevallen op dit gedeelte van het grond-

grondgebied, reeds door den vijand bezet, of in zoodanige plaatzen, welken het in zijne magt was te bezetten, of welke, van Bataafsch garnisoen ontbloot, gevaar liepen, van weldra de uitwerkselen der in het geheim woelende Oranje-vrienden te zullen ontwaren, zal het noodig zijn, het verhaal der militaire bedrijven voor een poos te staken en tot de politieke gebeurtenisſen, in die streken voorgevallen, overtegaan.

Den dertigsten Augustus wierden de Municipaliteit en het Committé van Justitie van de landen van *Huisduinen* en de *Helder* door zekeren Baron DE HERT, bevorens kamerheer aan het Stadhouderlijk Hof, geadsisteerd door den Schout Civiel, den burger C. VAN HERWERDEN, uit naam van den Erf-Prins van *Oranje* ontbonden. Deze beide Collegien wierden in een gesmolten, en de werkzaamheden daarvan opgedragen aan de personen van JACOB KUIPER, JACOB VAN DE WAL, JAN VLIELANDER, JACOB MEYER SCHELDJES, JAN JONGE KEES, JACOB HOUTING, HILLEBRAND VAN UYEN, DIRK STEENMAN, PIETER KORF en HENDRIK RAMUUR, onder de benaming van *Provisioneele Magistraat van de landen van* Huisduinen *en de* Helder; fungeerende bij dezelve als Secretaris DIRK

ZUI-

ZUSSEN, die te voren bij de wettige Municipaliteit dien post had waargenomen.

Zij, die met de ſtaatkundige denkwijze van de inwoonders dier Gemeentens bekend zijn, kunnen zeer gemakkelijk het gedrag derzelven zich voorſtellen, toen dezen hunne zoogenaamde verloſſers in hun midden zagen. Eene optelling te doen van alle de uitwendige vreugdebedrijven, zoo door het uitſteken van Engelſche en Prinſe-vlaggen en het dragen van Oranje-verſierſelen, als anderzins; van alle de onophoudelijke uitroepingen ten voordeele van den Stadhouder en tot vervloeking der patrioten; van het om ver hakken van den Vrijheidsboom; en van de bedrijven van eene verblinde menigte woeste Oranje-ijveraars, om de oogmerken en bedoelingen van den vijand in de hand te werken, zoude zoo nutteloos als aanſtootelijk zijn. De uitbundige vreugde van dezen hoop onzinnigen wierd niet weinig vermeerderd door de aankomst van den Erf-Prins aldaar op Zaturdag, den zevenden September, na den middag. Alstoen was de vervoering der aanhangelingen van *Oranje* ten hoogſten top geſtegen, en zij berekenden uit de verſchijning dezer Orange-telg, als of hunne zaak geheel en al gewonnen en niet meer te verlie-

zen

zen ware. — Welk onthaal de Erf-Prins, te midden van deze onbezuisde vrinden genoot, is gemakkelijk te bezeffen.

H. VAN STRALEN JZ., woonachtig te *Hoorn* en voorheen Secretaris bij Gecommitteerde Raden van het Noorder Kwartier, bevond zich destijds aan de *Helder*. Al kort na de aankomst van den Erf-Prins begaf hij zich ten huize van A. DE KONING, Predikant aldáár (19), hem, namens den Erf-Prins ordonneerende, om dadelijk bij denzelven te komen, die dan ook daarop terstond een kompliment bij denzelven afleide. Volgens zeggen van VAN STRALEN zoude hij des anderendaags den Erf-Prins onder zijn gehoor gehad hebben, ware het niet geweest, dat deszelfs tegenwoordigheid op de vloot vereischt was geworden (20); wordende door ge-

(19) De Predikant DE KONING, in gezelschap van den Bailluw van de *Helder*, C. VAN HERWERDEN, op een Engelsch paspoort vandaar gekomen zijnde, wierd op den tienden September, ingevolge orders van het Departementaal Bestuur van *Texel*, op zijne terugreize te *Monnikkendam* civiliter gearresteerd, vandaar naar *Haarlem* overgebracht en in civile custodie gehouden tot na de gesloten kapitulatie.

(20) Ongetwijffeld om de matrozen, die de vloot zoo verraderlijk als lafhartig in handen van den vijand geleverd had-

gezegden VAN STRALEN al verder aan den Predikant DE KONING geordonneerd, om wederom met mantel en bef te gaan (21).

Zoo hier, als op andere plaatzen, waarvan bij vervolg nader geſproken zal worden, gaf H. VAN STRALEN JZ. order tot het ligten der gelden uit één of meer 's lands comptoiren, welke onder bewaring geſteld wierden van eenen JACOB HOUTING, opziender van 's lands zeeweeringen; doch welke gelden, luidens berichten, naderhand wederom aan de comptoiren zijn bezorgd geworden. Ongetwijffeld was hij de raadsman der toenmalige regering, welke door hem met nog vier leden vermeerderd wierd. En ten bewijze van het hoog gezach, hetwelk hij namens den Erf-Prins uitoeffende, ſtrekke

de

hadden, tot reden te brengen; bijaldien het waar is, zoo als men verzekerd heeft, dat zij, ontwarende, dat *Engeland* en niet de *Stadhouder* de vruchten van hun verraad zoude plukken, ook tegen hunne verlosſers aan het muiten zouden geſlagen zijn.

(21) Of H. VAN STRALEN bij toeval, dan wel opzettelijk, zich te dier tijd aan de *Helder* bevond, is niet wel met zekerheid te bepalen, maar wel is het op goede gronden te veronderſtellen, dat hij naar zijne woonplaats moet terug gekeerd zijn, en zich wederom op het terrein, door den vijand bezet, begeven hebben; zoo als in het vervolg blijken zal.

de navolgende order, door hem aan de Collecteurs van den impost op het gemaal gegeven.

„ De Collecteurs van den impost van het „ gemaal, op de *Helder*, worden door den „ ondergeteekenden, op order van zijne Hoog„ heid den Heer Erf-Prins *van Oranje*, ge„ authoriseerd, ses last en veertien zakken rog„ ge, alhier ontscheept, te laten verbakken, „ zonder betaling van impositien, en daarom„ trent, dáár, en zo het behoort, de noodige „ arrangementen te maken, en zorge te dra„ gen, dat van deze vrijdom geen misbruik „ worde gemaakt; geschiedende zulks, éénig „ en alléén, in het singuliere geval van de te„ genswoordige tijden en zaken en om eenig„ sins te gemoet te komen aan de buitenge„ woone lasten, die de ingezetenen in deze „ tijd hebben moeten dragen, en dus zonder „ dat uit deze vrijdom voor 't vervolg eenige „ consequentien zouden kunnen worden ge„ trokken.

„ *Actum* Helder *den* 16 *October* 1799.

„ (*Was geteekend*)

„ HENDRK. VAN STRALEN JZ."

Zijne verkeering met den Erf-Prins en met velen van zijn gevolg leverde een genoegzaam bewijs op, bijaldien men 'er niet reeds

bevorens van overtuigd was geweest, van 's mans verknochtheid aan de belangen van het Stadhouderlijk huis.

Onder de perſonen, welke, kort na de vijandelijke landing, van onderſcheiden plaatzen uit deze Republiek op de *Helder* waren aangekomen, bevond zich zeker bejaard man, (volgens te dier tijd aldaar lopende berichten) in den *Haag* woonachtig en voorheen geweest zijnde lid van den Raad van Staten. Deze zoude naar *Engeland* overgeſtoken en naderhand in den *Haag* terug gekomen zijn. Zijn naam ſchijnt niet bekend geweest te zijn, immers niet algemeen.

Meende verre het grootſte gedeelte der inwoonders dezer Gemeentens ſtoffe tot blijdſchap en dankbaarheid te vinden in het bijzijn van hunnen geliefden Stamhouder van het huis van *Oranje* en van zoo vele verachtelijke ſlaven van eenen nog meer verachtelijken PITT; niet minder was hunne tevredenheid over de voordeelen, welke de laatſten hun aanbrachten, daar zeer zeker niet ontkend kan worden, dat, over het algemeen genomen, *Helders* ingezetenen, door het langdurig verblijf dier woeste voorwerpen in hun midden, meer bevoordeeld dan benadeeld zijn geworden.

On-

Ongetwijffeld zal de lezer zich voorgeſteld hebben, alhier een meer omſtandig en belangrijk verhaal der gebeurtenisſen aan de *Helder* ter nedergeſteld te zullen vinden. Indedaad moest hij *dit ook* verwachten. Dan zulks is niet doenlijk geweest, om dat 'er geen meer ſtoffe in de authentieke ſtukken voor handen was. Die van het nabij gelegen eiland *Texel* waren uitgebreider en van meer aanbelang. Een beknopt uittrekſel uit dezelven zal hem ſchadeloos ſtellen voor het gemis van die van de *Helder*, alwaar ongetwijffeld meer omſtandigheden moeten plaats gehad hebben, dan 'er opgegeven zijn; aangezien des vijands langdurig verblijf aldaar en zijn gedrag op andere plaatzen.

Ten tijde van de landing bevond zich op het eiland *Texel* een detachement Bataaffche militairen van het derde Bataillon der zevende halve Brigade, ſterk vijftig à ſestig man, onder kommando van den Kapteïn J. CORNELISSE, welke op zijn woord van eer aan de Municipaliteit verklaarde, tot bewaring der openbare rust het eiland niet te zullen verlaten, voor dat de vijand, voet aan land hebbende, hem met zijne manſchappen noodzaakte te rug te trekken. Na deze verklaring beſloot de Municipaliteit, om, wanneer de militairen zouden

vertrokken zijn, tot bewaring der inwendige rust de burgerij te zullen wapenen. Zij ſprak deswegens met den Officier der voortijds aldaar aanwezig geweest hebbende gewapende burger-magt; dan zij vond daartoe bij denzelven weinig genegenheid.

Des avonds van den zevenentwintigſten Augustus de bevestiging der landing bij Kaptein CORNELISSE ontvangen zijnde, verklaarde hij gereſolveerd te zijn, alle zijne buiten-posten intetrekken, als niet in ſtaat zijnde, eenige verdediging van aanbelang met vrucht te kunnen doen, in geval 'er een aanval op *Texel* geſchiedde, dan alleen van de *Schans*; dat hij, met achterlating van tien man voor het Raadhuis aan den *Burg*, de Schans zoo lang bezet zoude houden, als mogelijk was, tot tijd en wijle de Engelſchen meester van de reede waaren of wel toebereidſelen maakten, om het eiland te bezetten; wanneer hij zich genoodzaakt zoude vinden, met zijn volk te retireeren, ten einde het vaderland nog elders van dienst te kunnen zijn.

Den agtentwintigſten in den morgenſtond, beſpeurde men reeds onder de aanhangelingen van *Oranje* eenige voorbereidſelen, om door uiterlijke vertooningen hunne vreugde aan den dag

dag te leggen, dan waarin zij tegengegaan wierden door den Schout van *Texel*, den burger M. LANGEVELD. Onder deze ijveraars bevonden zich ook eenige der achtergelatene militairen voor het Raadhuis aan den *Burg*, die door den drank verhit zich met *Oranje* verfierd hadden en met een vlag heen en weêr liepen onder eene menigte volks, voor het huis van den Chirurgijn AHLÉ te famen gerot.

De Municipaliteit gaf hier van kennis aan Kaptein CORNELISSE, met verzoek, om een goed en bekwaam Officier aan de manfchappen voor het Raadhuis toeteſchikken; dan dezelve verklaarde, zulks niet te kunnen doen en trok kort daarna de wacht in.

De menigte, voor het huis van AHLÉ verzameld, alstoen niets meer te vreezen hebbende van die militairen, welke vooronderſteld moeten worden, hunnen plicht betracht te hebben, plaatſten zij de vlag op den toren van den *Burg*, onder een geſtadig gejuich en geſchreeuw. Alle de torens van het eiland pronkten op dat oogenblik met vlaggens, uitgenomen die van het *Oude-Schild*, alwáár dezelve op bedreiging van Kaptein CORNELISSE was neêrgehaald. In den avondſtond van dien dag verliet deze met zijne manſchappen het eiland.

Den agtentwintigſten moest de Praeſident der

Municipaliteit, op last van den Engelſchen Kommandant aan de *Helder* en onder bedreiging van ongenade, alle de loots-ſchuiten en lootſen van de *Hoorn*, en den volgenden dag, op order van den Admiraal MITCHEL, alle de lootſen van *Texel* naar het *Nieuwe-Diep* zenden.

Den negenentwintigſten namen de Engelſchen, in naam des Konings van *Engeland* en van den Prins van *Oranje*, bezit van het eiland met honderd man, die in de *Schans* post vatteden; waarvan des avonds ten ſes uren aan de Municipaliteit, op last van den Kaptein SADDON vergaderd, wierd kennis gegeven, en van dezelve, ingevolge de order van den Generaal ABERCROMBIE, eene juiste opgave gevorderd der trekpaarden, boven de drie jaren oud. Men deed vertogen daartegen, op grond, dat 'er maar weinigen gevonden wierden; dan zonder vrucht. Het getal moest zoo na mogelijk opgegeven worden, als mede, of 'er ſlagtbaar rundvee te bekomen was. Voorts gaf dezelfde Officier te kennen, dat de troepen alléén gekomen waren, om de rust onder de ingezetenen te bewaren, en begeerde, dat de te leveren levensmiddelen tegen denzelfden prijs zouden gegeven worden, als de burgerij die gewoonlijk betaaldé, op poene van exemplaire ſtraf voor die genen, die des contrarie handelden.

Aan

Aan den Schout en de Municipaliteit, die op hun ontslag aandrongen, wierd geördonneerd, om provisioneel hunne posten te moeten blijven waarnemen, op den voet van de oude Constitutie vóór den jare 1795, met overleg van den Kommandant, en zulks tot nader order. De Vrijheids-boomen, welke hij zelde steenen des aanstoots te zijn, moesten onverwijld in stilte weggenomen worden. Ook gaf hij te kennen, dat het den Generaal aangenaam zoude wezen, wanneer men zich van een Oranje-teeken voorzag. Deze aanvrage was echter overtollig, want op dat oogenblik bevond zich eene groote menige volks, met die kleur versierd, voor het Raadhuis, welke nu en dan *Oranje boven!* schreeuwde, en den Officier, bij zijn terugkeeren, onder een woest geschreeuw vergezelde; ook waaiden toen reeds van vele huizen de oranje-vlaggen, en wierd onder de overige inwoonders het *Oranje* vrij algemeen gedragen.

Den tienden September deed de Majoor VAN DER HOOP de Municipaliteit bij een roepen en vertoonde aan dezelve een order, getekend: W. F. ERF-PRINS VAN ORANJE, waarbij hij Majoor VAN DER HOOP gelast wierd, zich naar het Eiland *Texel* te begeven, ten einde aldaar de noodige schikkingen te treffen tot huisvesting

van het Korps, hetwelk te ſamen geſteld wierd uit vrijwillige Zee-lieden en overloopers; met volmagt, om zich bij de Regering te vervoegen, ten einde deze aan zijne requiſitien voldoende zoodanige ſchikkingen konde beramen, als hij vermeende tot dienst van den lande te kunnen ſtrekken; en wordende de Regering daarbij gelast, om aan alle zoodanige requiſitien, als ten aanzien van de huisvesting en van het onderhoud dier manſchappen gedaan wierden, te voldoen. Verder gaf gezegde Majoor kennis, dat bereids tusſchen de 3 à 4000 derzelven waren aangekomen; ten dien einde wierden alle de openbare gebouwen door hem in requiſitie geſteld. Deze manſchappen kwamen zoo goed mogelijk onder dak, en alles liep vrij rustig af, uitgenomen aan het *Ooster-End*, alwaar een aantal der verraderlijke vlotelingen het huis van CORNELIS HENDRIKS BAKKER, ſteeds als een ijvrig Vaderlander bekend, plunderden. Terwijl zij verders, na eenige zoogenaamde oranje-boomen geplant te hebben, onderſcheiden lieden onder zware bedreigingen noodzaakten, dezelve te kusſen, en voorts, bij het plegen van meer andere baldadigheden, eenige winkeliers met geweld wijn en ſterken drank afpersten.

Den dag daaraan volgende eischten de Officieren, bij dit korps geplaatst, dadelijke in-

kwar-

kwartiering bij de burgerij, als ook dat aan ieder man een half pond vleesch en een pond brood zoude gegeven worden, waaraan men verplicht was te voldoen.

Aan den *Burg* bevonden zich als Officieren:

A. C. TWENT, Kapitein.
FAGEL, TRIP } Luitenants.
W. VAN VOS, Kapitein.
'T HOOFD, VAN SON, } Luitenants.

Aan het *Oude Schild*,
VAN DER HOOP, Majoor.
BARON VAN GROVESTEIN.
VAN BRAAM.
PANHUIS, Kollonel.
BENNET.
HOFMAN.
VOS.

Aan het *Ooster-End*,
MARTINUS.
DYKES.

Aan de *Waal*.
FAGEL.
WOLDENING.

Aan den *Hoorn*,
LUYKEN.

Aan de *Koog*,
VOS.

De burgerij door deze inkwartiering zeer bezwaard zijnde, wierd op haar voorſtel door de Municipaliteit eene Kommisſie benoemd, beſtaande uit de perſonen van H. RIKKERT en H. M. AHLÉ, ten einde zich naar de *Helder* bij den Erfprins te vervoegen en van denzelven herſtel in deze te verzoeken; welke ten andwoord kregen, *dat binnen drie dagen verligting ſtond te komen;* welke toezegging echter geene gevolgen had. Hierdoor wierd de omſtandigheid der inwoonders meer en meer hachgelijk. Het eiland van allen toevoer ontbloot en de behoefte grooter dan gewoonlijk zijnde, waarbij nog kwam, dat de Engelſchen alles opkochten en vervoerden voor de vloot, wierd de ſtaat der levensmiddelen opgenomen; wanneer bevonden wierd, dat 'er nog voor ſes dagen rogge en noch gort, noch erwten, noch boter meer voorhanden was.

Den ſestienden de voornaamſten uit de burgerij bijeen geroepen zijnde, wierden H. KIKKERT, W. KEYSER en L. PRUYT, met algemeen goedvinden, benoemd, om andermaal den hoogen nood, waarin de inwoonders zich bevonden, bij requeste aan den Erfprins voortedragen, met ootmoedige bede, dat het aan zijne Doorluchtige Hoogheid behagen mogt, de inwoon-

ders

ders van den drukkenden last der inkwartiering te verlosſen, en tevens, zoo lang de aanvoer naar *Texel* afgeſneden bleef, van de vereischte hoeveelheid granen te verzorgen, en daartoe zoodanige ſpoedige middelen aan de hand te geven en daarteſtellen, als de hooge nood vorderde en zijne Doorluchtige Hoogheid, naar derzelver wijze gedachten, ten beste van de belanghebbenden, zoude vermeenen te behooren. Wijders wierd 'er beſloten, alle ſlagters en vleeshouwers te verbieden, geen ſlagtbaar vee, het zij levend of dood, van het eiland te vervoeren, zonder uitdrukkelijke toeſtemming van de Regering. Onaangezien deze herhaalde pooging bleef de akelige toeſtand dezelfde en was op den derden October tot die hoogte geſtegen, dat de Municipaliteit beſloot, zich deswegens in geſchrifte bij H. VAN STRAALEN JZ., die zich aan de *Helder* bevond en naar haar inzien veel magt ſcheen te hebben, te vervoegen, met verzoek, om zijn vermogen te willen aanwenden, dat het eiland van granen voorzien wierd.

Dit middel ſcheen betere uitwerking te hebben, dan de poogingen, bij den Erf-prins tewerkgeſteld; althans 'er wierd op den vijftienden October ter taſel van de Municipaliteit gebracht de volgende order:

„ De

„ De ondergetekende, Luitenant-Kollonel, „ kommandeerende op het eiland *Texel*, aan- „ gezien de drukking en last der inkwartiering „ op de inwoonders, ontflaat de bakkers op „ het eiland bij het ontvangen der rogge, van „ de *Oude-Sluis* gerequireerd, van de betaling „ der ronde maat en accijs, zullende de bak- „ kers uit dien hoofde de prijs der rogge be- „ talen het last à 245 goud-guldens en het „ brood, zwaar twaalf ponden, geven tegens „ agttien ſtuivers.

„ (*Geteekend*)

„ J. V. B. V. PANHUYS;

„ *Oude-Schild*, den 12 „ Lt. Koll.
„ October 1799."

De Municipaliteit geſproken hebbende met den Hoofd-gaarder der gemeene middelen en overwegende, dat het geen directe order aan de Regering noch aan den Hoofd-gaarder was, beſloot dit ſtuk aan een zijde te leggen; waarna de volgende order inkwam:

„ De kommandeerende Officier op het eiland „ *Texel* gelast hiermede aan de proviſioneele „ Regering, aan den *Burg* reſideerende, om- „ me op het geheele eiland te publiceeren, „ dat de zetting van de twaalf ponden Rogge-

„ brood,

„ brood, aangezien de dure inkoop van rogge,
„ wordt vastgesteld op eenentwintig stuivers.

„ (*Geteekend*)

„ J. V. B. V. PANHUYS,
„ *Oude-Schild* den 15 „ Lt. Koll.
„ October 1799."

Als nu maakte de Municipaliteit geene zwarigheid, om hiervan, in naam van den Luitenant-Kollonel VAN PANHUYS, aan hare inwoonders kennis te geven en deed ten zelven dage een verbod tegen het affchepen van haver, welke op het eiland opgekocht wierd om vervoerd te worden.

Op den derden October wierd ter tafel van de Municipaliteit overgelegd de volgende order van LEENDERT DE BERGER, lid van het Kommitté tot de zeeweeringen van het voormalig gewest *Holland* en Kommies van de Schans op *Texel:*

„ De ondergeteekende door zijne Doorluchtige Hoogheid, den Heere Erf-Prins VAN
„ ORANJE, geauthorizeerd, en voor zoo veel des
„ noods gelast zijnde, om, voor zoo veel hem
„ doenlijk zal zijn, te zorgen voor de securiteit van 's Lands penningen, en gepenetreerd
„ zijnde van het hoogst belang, dat daarin
„ (wat 'er ook gebeure) gelegen ligt, verzoekt

„ en

„ en requireert den perſoon van LEENDERT DE
„ BERGER, om op de eilanden *Texel*, *Vlieland*
„ en *Ter Schelling* zich te informeeren na de
„ contante gelden, bij de onderſcheidene
„ 's Lands Komptablen voor handen zijnde, en
„ dezelve, zoo veel die uit die komptoiren
„ kunnen worden gemist, onder zijne bewaring
„ tegens behoorlijke kwitantie overtenemen en
„ ſecuur te bewaren, daarvan aan den onder-
„ geteekenden rapport te doen, behoorlijke ſpe-
„ cifique aanteekening te houden, en tevens aan
„ den ondergeteekenden voortedragen het doen
„ van zoodanige noodzakelijke betalingen, als
„ de dienst van den lande zal requireeren, en
„ daarop nadere qualificatie te vragen.

„ *Actum de* Helder *den* 1 *October* 1799.

„ (*Was geteekend*)

„ HENDK. VAN STRALEN JZ."

De Præſident, ingevolge deze order, van de Ontvangers der verpondingen opgave gevraagd hebbende, hoe veel ieder hunner in kasſa had, wierd beſloten, die opgave aan LEENDERT DE BERGER te verzenden. Men kan met geene zekerheid zeggen, of van deze gelden door, of van wegens H. VAN STRALEN JZ. eenig gebruik ge-

gemaakt is; alleenlijk vindt men dien aangaande in de origineele ſtukken, dat de Ontvanger der verponding van de *Hoorn* op den negentwintigſten October aan de proviſioneele Regering kennis gaf, dat de verponding-gelden, door LEENDERT DE BERGER, op last van den gequalificeerden van wegen den Erf-Prins, H. VAN STRALEN JZ., uit zijn komptoir geligt, wederom door denzelven DE BERGER aan hem gerestitueerd waren, en alzoo 's Lands kas ſchadeloos geſteld was.

Den negentienden October vorderde de Engelſche Kommisſaris Generaal eene leverantie van agt honderd en veertig duizend ponden hooi, mitsgaders een juisten ſtaat van al het voorhanden zijnde hooi, turf, brand-hout, vee, ſchapen, aardappelen en kool. Men deed hiertegen vertogen, door eene kommiſſie te zenden naar den Engelſchen Kommisſaris; dan vruchteloos. Onaangezien de door haar gedane poogingen, krachtdadig ondersteund door H. VAN STRALEN JZ., moest het hooi geleverd worden. Nog op den vijftienden November, en dus lang na de getroffene kapitulatie, wierd door den Kommisſaris Generaal geëischt, om aan de gedane requiſitie te voldoen. Hij zond tot dat einde een Officier met

eeni-

eenige Suppoosten, om de aflevering ten ſpoedigſten te bewerkſtelligen, waarmede indedaad des anderen daags een begin gemaakt wierd, dan die uit hoofde der gelukkig veranderde omſtandigheden geen voortgang had (22).

Den drie en twintigſten October de Regering eenigzins meer zekerheid hebbende betrekkelijk de geruchten der geſlotene kapitulatie, zoo door het vertrek van het volk der Bataafſche Vloot op den zeventienden te voren, als door den ſpoed, waarmede de inſcheping van de vijandlijke troepen geſchiedde, wierd de Præſident met den Schout benoemd, ten einde bij den Engelſchen Kommisſaris de betaling te bewerken voor het geleverde aan de Engelſchen, be-

(22) Onder anderen is dit een krachtig bewijs voor het gevoelen van de zulken, die beweerd hebben, dat het bijna ondoenlijk was, vooral in het reeds zoo verre gevorderd jaargetij, om voor eene armée van ruim veertig duizend man eenen genoegzamen voorraad van levensmiddelen en andere onontbeerlijke behoeften uit *Engeland* aantevoeren; en dat de Vijand, bijaldien hij in den beginne niet zoo gelukkig geweest was op de onzen veld te winnen, en zich daardoor noodwendigheden aanteſchaffen, welke hij anderzins gemist zoude hebben, ongetwijffeld reeds vroegtijdiger genoodzaakt zoude zijn geweest, eenen vrijen aftogt te vragen.

beſtaande in wagens, paarden, haver, hooi, ſtroo, ſterken drank enz., en voor de kosten ten behoeve der Bataafſche Vlotelingen. Deze gekommitteerden wierden daarenboven verzocht, om, ingeval de betaling ten opzichte van het volk der vloot niet volgde, als dan daarover bij den Heer HENDRIK VAN STRALEN JZ., als een der Repræſentanten van deſſ Erf-Prins (zoo als zij hem noemden) en die in deze zaak zijne hulp had aangeboden, zich te vervoegen.

De uitſlag der herhaalde en moeijelijke poogingen, door de kommisſie te werk geſteld, om voor hare wettige vorderingen voldoening te erlangen, was grootendeels vruchteloos en der Engelſchen overwaardig. Den vijſtienden November deed zij van hare verrichtingen verſlag. Betrekkelijk de teruggave der wagens, hadden zij ten andwoord gekregen: „*dat, wat* „ *deze teruggave aanging, bij het finaal ver-* „ *trek der Engelſche armee, men dan wagens* „ *en paarden genoeg zoude overhouden, waar-* „ *uit* Texel *zijn gefourneerd aandeel zou kun-* „ *nen terug bekomen*" (23). Op de rekening van

(23) Bij den aftogt van den vijand liet hij indedaad eenige goederen achter, beſtaande in één honderd en ze-

van het geleverde voor het volk van de Bataafsche vloot, was gesteld deze Apostil: *De-*

ven zakken onderscheiden soorten van meel, doch meest bedorven; drieenveertig zakken zemelen, *dito;* veertien zakken haver; een weinig pekel-zout; tagtig losse kaarsen; twaalf honderd en vijftig ledige zakken, meest onbruikbaar of beschadigd; twaalf zakken met een weinig beschuit; een partij wagens- en paarden-tuigen, meest allen beschadigd; en vier wagenkleden, *dito.* Deze goederen wierden van wegens den Kommisfaris Generaal H. MOTZ ter beschikking gegeven van de Magistraten van de *Zype*, *Schagen*, *Calantsoog* en *het Veld*, *Petten*, het *eiland Texel* en het *eiland Wieringen*, om daarover door hun te worden gedisponeerd ten zoodanigen tijd en op zoodanige wijze, als zij ten voordeele der opgezetenen best zouden oordeelen; en om dezelve oprechtelijk en onpartijdig onder zoodanige individus uittedeelen, als volgens hunlieder kennis de grootste slachtoffers geweest waren van de rampen, welke den oorlog onvermijdelijk verzellen.

Bij de schriftelijke kennisgeving hiervan drukte de Kommisfaris Generaal zich aldus uit: „ *De Magistraten* „ *der onderscheidene Distrikten, welke door de Britsche* „ *en Russische troepen ingenomen zijn geweest, zullen* „ *mij zekerlijk het recht laten wedervaren, van te er-* „ *kennen, dat door mij volkomen en volle betaling ge-* „ *daan is geworden van alle leverantien, in de landstreek* „ *gedaan, waarvan de rekeningen, met behoorlijke be-* „ *wijzen ondersteund, volgens den inhoud mijner Procla-* „ *matie van den* 30 *Augustus l. l., ingeleverd zijn ge-* „ *worden.*"

Zij

„ *Deze rekening behoort ingeleverd te worden*
„ *bij de Hollandſche Troepen; ik ben niet ge-*
„ *qualificeerd, dezelve aantevullen.* (getee-
„ kend) H. MOTZ." Alle verder aanzoek, om deze rekening betaald te krijgen, was te vergeefsch. Die voor het geleverde aan de Schans, bedragende *f* 300-11-: wierd met *f* 163-10-: betaald.

De Kommisſie vervoegde zich vervolgens bij den Heer H. VAN STRALEN JZ., die zich te dier tijd op het eiland *Texel* bevond, en ſtelde hem de rekening betrekkelijk de Hollandſche vlotelingen ter hand, welke hij aannam, met bijvoeging: „ *dat hij zijne Hoogheid den Erf-*
„ *Prins daarover zoude ſchrijven, niet twij-*
„ *fe-*

Zij die eenigzins bekend zijn met de ſchadens van de ingezetenen dier ſtreken, zullen uit de vergelijking daarvan met de waarde dezer goederen zeer gemakkelijk de geringheid van het aandeel bezeffen, het welk de belanghebbenden in den opbrengst van den verkoop derzelven moeten gehad hebben; en even waar als dit is, even waarſchijnlijk is het, dat deze gewaande edelmoedigheid der Engelſchen meer te zoeken is in de nietigheid, welke zij aan deze goederen toeſchreven, en welke gevolglijk niet waardig waren om vervoerd te worden, dan in een gevoel van eerlijkheid, om den zoo zeer geteisterden burger in zijne ſchadens te gemoet te komen.

„ *felende, of daar zoude betaling voor ge-*
„ *ſchieden* (24)."

Den negentienden November wierden, op last der Regering, alle de vlaggens van de torens afgehaald en de *Oranje*-boomen, welke door het volk der Bataafſche vloot alomme op het eiland geplant waren, weggenomen.

Den eenentwintigſten November wierd door de Regering eene waarſchouwing gedaan tegen het dragen van oranje, het luiden der klokken bij het aangaan van den Gereformeerden Godsdienst, en het dragen van alle ordens-klederen; welk een en ander bij 's Lands-wetten verboden was.

Den ſesentwintigſten November beſloot de Re-

(24) De aangewende poogingen ten dezen einde door H. VAN STRALEN JZ. zijn niet vruchteloos geweest. De burgers LEENDERT DEN BERGER en ABRAHAM WENTEL wierden bij vervolg van tijd door hem gequalificeerd, om gemelde rekening natezien en na billijkheid te betalen, en welke betaling, ter ſomma van *f* 4622-:- aan de ingezetenen ook is geſchied. Doch eene andere rekening (waarvan in het verbaal der Municipaliteit geen gewag is gemaakt) voor gerequireerde fournitures, koperen trommels, ſabels en vermiste goederen, ten bedrage van *f* 1068-:- is tot heden, (18 December 1800,) niet voldaan geworden, onder voorgeven, dat dezelve niet behoorlijk geverifiëerd is.

Regering, aan het Departementaal Beſtuur van *Texel* kennis te geven: „ dat de Schout en „ Municipaliteit, bij de bezitneming van het „ eiland door de Engelſchen geordonneerd wa„ ren, te moeten blijven fungeeren; en dat „ men alzoo, tegen dank in functie blijvende, „ direkt na het vertrek der Engelſchen, het „ eiland beſchouwde als terug gebracht onder „ het Bataafsch Gouvernement, en alzoo alles „ wederom had gebracht op den ouden voet."

Dusdanig was het, dat *Texels* bewoonders, na dat gedurende bijna twee maanden een woeste vijand en een verachtelijke hoop verraders van hun Vaderland, zich in hun midden hadden opgehouden, verlost wierden uit den bangen nood, waarin zij zich door overheerſching, ſchrik, angst, gebrek en elende gedompeld zagen. Echter moet het hun, bij het herdenken hunner uitgeſtane onheilen, tot geen geringen troost verſtrekt hebben, dat zij niet even als zoo vele andere bijgelegene plaatzen en ſtreken, 's vijands woede en baldadigheid ondervonden hadden; waarvan onder anderen de ſtad *Medemblik*, offchoon een zeer groot gedeelte van desgelfs inwoonders hunne verkleefdheid aan het huis van *Oranje* op de klaarblijkelijkſte wijze aan den dag gelegd hadden, tot eeuwige ſchan-

de der Engelſche Natie, de overtuigendſte bewijzen heeft opgeleverd; zoo als bij het vervolg blijken zal.

Voor zoo veel men uit geloofwaardige berichten weet, wierden alomme in de plaatzen, welke bereids in 's vijands magt gevallen of buiten het bereik van onze linie van defenſie gelegen waren, de vlaggen uitgeſtoken en deze en gene oproerigheden gepleegd; dan van alle die plaatsen geene legale verbalen voorhanden zijnde, is het beter en voorzichtiger, hiervan geen omſtandig gewag te maken en zich alléén te bepalen tot de authentieke opgave van eene en andere gebeurtenisſen. Dan alvorens daartoe overtegaan, vereischt de aart en het verband der omſtandigheden, de navolgende order mededeelen, welke de Generaal DAENDELS, ter beteugeling van de *Oranje*-gezinden, aan de armee had uitgevaardigd:

„ De Kommandanten van detachementen of „ patrouilles, op torens, of op andere publie„ ke en ook particuliere gebouwen, de *Oranje* „ of *Prinſe* vlag geplant vindende, worden „ gelast, hetzelve gebouw *in den brand te ſte„ ken* en *te doen afbranden.* Zij zullen de „ perſonen, die zij met *Oranje*-kokardes of „ linten verſierd vinden, doen *arresteeren*, of

„ zo zij het zoeken te ontvluchten, doen *doodſchieten*; wordende verandwoordelijk geſteld „ voor alle nalatigheid of exces in dezen."

Het was dan in den nacht tusſchen den eenendertigſten Augustus en den eerſten September, dat de Vrijheidsboom, voor het huis der Gemeente van de *Wieringerwaard* ſtaande, omverre gehakt, en op den vierden September, dat de vlag op den toren geplaatst wierd. De Municipaliteit, in het zekere onderricht, wie zich aan deze feitelijkheden hadden ſchuldig gemaakt, deed, na dat de vijand het Bataafsch grondgebied verlaten had, die perſonen voor zich ontbieden en ondervragen, wie hen daartoe aangeſpoord of gelast had. Zij andwoordden, dat zij van niemand orders bekomen, maar zulks gedaan hadden uit eene zekere verlegenheid en vreeze, dat de Engelſchen, die alstoen reeds tot aan de *Oude-Sluis* waren doorgedrongen, ook in hunne plaats komende, zich anderszins mogten ergeren; en dat zij zulks niet gedaan hadden, om eenig oproer of diergelijks te verwekken, maar veeleer, om daardoor, als het ware, een ieder voor onaangenaamheden te behoeden. Deze daders bij de Municipaliteit bekend zijnde als ſtille en brave ingezetenen, nam zij in deze verklaring genoegen en condemneer-

de de bewerkers van het opzetten der vlag, om dezelve dadelijk van den toren aftenemen, en eene nieuwe van gelijke grootte op de kamer van het Raadhuis te doen bezorgen; terwijl zij, die den Vrijheidsboom omverre gehakt hadden, gelast wierden, om een andere te plaatzen, waar de vorige geſtaan had: hiermede namen zij genoegen en voldeden daar ook aan.

Den eenendertigſten Augustus in den avondſtond kwam te *Schagen* een Engelſche Kommisſaris aan, die terſtond eischte, dat de Municipaliteit vergaderen en de Bailluw daarbij tegenwoordig zijn moest. Vergaderd zijnde, wierd haar eene ſchriftelijke requiſitie voorgelezen, om oogenbliklijk alle paarden en wagens naar de *Helder* optezenden, onder bedreiging, dat dezelve anderszins voor buit zouden verklaard worden. In de zitting van den dag daaraan volgende gelastte hij de Municipaliteit de benaming van *Magiſtraat* aantenemen en onder deze benaming te moeten blijven fungeeren, tot tijd en wijle daarin door hem eenige verandering zoude worden gemaakt; hetwelk echter geen plaats heeft gehad. Wijders ordonneerde hij, dat de Bailluw, of die zijnen post bekleedde, altoos als hoofd en Præſident de vergadering moest bijwoonen, en dat de

vlag

vlag van den toren moest uitgeſtoken en de burgers bevolen worden, om oranje te dragen.

Uit het verbaal dier Plaats blijkt niet, dat 'er, gedurende het verblijf van den Vijand aldaar, verder eenige belangrijke omſtandigheden plaats gehad hebben. Alleenlijk zoude men als eene bijzonderheid kunnen aanhalen, dat de Magiſtraat genoodzaakt is geweest, van dien tijd af tot op den vierentwintigſten September, menigmalen op de trappen van het raadhuis te vergaderen, zoo uit hoofde, dat de Officieren van een Schots Grenadier-regiment het raadhuis tot hun verblijf willekeurig hadden ingenomen, als om andere bijkomende omſtandigheden.

Op Maandag, den tweeden September, vervoegde zich een Engelsch Officier bij de Municipaliteit van het Eiland *Wieringen*, met laſt om eenhonderd en tagtig paarden en half zoo veel tuigen en manſchappen in requiſitie te ſtellen. Men gaf de onmogelijkheid te kennen, om daaraan te kunnen voldoen, zoo om dat een diergelijk getal paarden op het eiland niet gevonden wierd, als om dat de landbouwer de voorhanden zijnde noodig had tot het inzamelen van den oogst; dan te vergeefs. Van de honderdentwintig voorhanden zijnde paar-

den moesten 'er vierenzestig stuks geleverd worden, met tweeëndertig ruigen en vierendertig man uit de bloem van de jongelingschap, onder bedreiging van geweld, indien hieraan niet voldaan wierd. Ook wierd op last van dezen Officier een bekendmaking van den Kommissaris-Generaal MOTZ afgekondigd, betrekkelijk verder te doene leveranciën van behoeften. De Municipaliteit liet de vlag op den toren zetten, niet uit partijschap (zoo als zij zeide), maar enkel tot geruststelling harer ingezetenen, die zich in groote ongelegenheden bevonden door het gedrag der Engelsche Officieren en Matrozen, welke aldaar met Chaloupen aan de wal kwamen.

Op zekeren dag, des namiddags ten twaalf uren, vervoegde zich ten huize van den burger GERRIT GELET, lid der Municipaliteit te *Hoogtwoude*, zekere DIRK ADEL, Gerechtsbode van *Nieuwe Niedorp*, vergezeld van twee Engelsche Soldaten; vragende hij DIRK ADEL om drie wagens, bespannen met ses paarden; waarop GERRIT GELET andwoordde: „ ik kan die „ wagens niet geven; maar worden 'er op dien „ zelfden voet wagens gerequireerd, als 'er „ paarden van hier gehaald zijn, dan zoude „ ik, daar het schijnt, dat wij hier overwonnen „ zijn,

„ zijn, de boeren 'er toe moeten noodzaken." Hier op vertrok DIRK ADEL. Dan kort daarna kwam zekere JAN KEEMAN vragen, waarom hij rijden moest. Hetgeen door GELET beandwoord zijnde met te zeggen, dat hij geene orders tot rijden gegeven had, verwijderde zich KEEMAN; doch oogenbliklijk kwam hij weder terug met den Predicant aldaar, J. D. VAN GENDEREN, die vorderde de lijst van de gerequireerde wagens te zien. Hierover ontstonden eenige wederzijdsche bitze woorden-wisselingen, welke door GELET afgebroken wierden, met te zeggen: „ *Gij zijt Dominé*, en meer erken ik u niet." Waarop VAN GENDEREN vertrok.

Na verloop van eenige oogenblikken kreeg GELET een derde bezoek van zekeren vreemdeling, die eenigen tijd bij VAN GENDEREN gelogeerd had en op het dorp bekend was onder den naam van STRICK VAN LINSCHOOTEN (25). Hij vroeg GELET, waarom hij de wagens voor de troepen niet bezorgde; die zulks beandwoord-

(25) Deze gewaande STRICK VAN LINSCHOOTEN is ongetwijfeld geweest zekere HOLTZHEY, die agt dagen voor de landing van *Alkmaar* naar *Hoogtwoud* vertrokken was, en waarschijnlijk dezelfde persoon, van wien straks een onderschepte brief volgt.

woordde met te zeggen: „ dat kan ik niet „ doen, ze leggen te *Nierop;* wanneer YORK „ ze requireert, gelijk de paarden, dan moe„ ten wij, want dan is het geweld meester." Hierop dreigde STRICK VAN LINSCHOOTEN hem te zullen medenemen als arrestant, ingeval hij geen wagens bezorgde. GELET binnen 's huis over de onderdeur liggende, andwoordde: „ ik „ ſta hier, ze hebben mij nog niet" STRICK VAN LINSCHOOTEN ſprak vervolgends met de Engelſchen eenige woorden, hetwelk ten gevolge had, dat een derzelven zijn geweer laadde, terwijl de andere met de bajonnet over de onderdeur na GELET ſtootte, die zulks ontweek; dan met de tromp van het geladen geweer van den anderen bedreigd wordende, raadzaam oordeelde, aan de requiſitie te voldoen, en gevolglijk aan den Dienaar der Juſtitie gelastte, om één wagen te bezorgen.

Dominé VAN GENDEREN daarenboven beſchuldigd zijnde, dat hij met zijnen gast STRICK VAN LINSCHOOTEN geene gelegenheid liet ontſnappen, om zijne verkleefdheid aan de vijandlijke troepen en een afkeer van de plaatshebbende orde van zaken aan den dag te leggen en zelfs bedreigingen gedaan te hebben, van Engelſche inkwartiering te zullen bewerkſtelligen, wierd hij,

bij, na den terugtogt van den vijand, op last van den Agent van Inwendige Politie civiliter gearresteerd, op grond van een onderschepten brief van den navolgenden inhoud:

„ GEËERDE VRIEND!

„ Zeer verwonderd zult UE. zijn, geen taal „ of teeken van mij te ontvangen, de reden „ daarvan was, dat de Fransche troepen te „ *Hoorn* waren gekomen; ik ben hier aan „ den *Engelschen* Kommandant geannexeerd; „ nu wenschte ik wel, eenig nieuws van UE. „ te weten en van uwe geëerde familie, als „ mede, of 'er ook wat nieuws van mij is. „ Zend mij een brief met een vertrouwd „ mensch; schrijft alles 'er in, wat gij van de „ vijandelijke posities weet, zonder vrees, zend „ mij een hemd of twee, en een das of vier: „ Als 'er iets van mijn moeder gekomen is, „ zo breekt 't maar open, en ziet of 'er geld „ in is, dat ik ten spoedigsten zoude verzoe- „ ken; waarmede zult verplichten, die na zijne „ complimenten aan uwe geëerde familie ver- „ zogt te hebben, zich noemt uw vriend.

„ (*Was geteekend*)

„ M. HOLTZHEY."

To

Te *Abbekerk* zag men mede de uitwerkſelen van dolzinnigen ijver voor *Oranje*. Eenige onbezuisden, met namen G. JONGEWAARD, A. MAN, F. BOBELDYK, D. MESSELAAR, J. SPANJAARD, G. BRUGMAN en de bode J. LANGENDYK, verſtourten zich, om op eigen gezag de vlag op den toren te zetten en den Vrijheidsboom met het daarom ſtaande hek te verbranden, onder het luiden der klok en het ſchreeuwen van *Oranje - boven*!

De Municipaliteit vond bij vervolg van tijd niet meer dan billijk, dat deze oproermakers de onkosten betaalden, welke het planten van den Vrijheidsboom gekost had, bedragende eene ſomma van *f* 36 - 10 -. Diensvolgens beſloot zij op den derden November, deze gelden binnen den tijd van agt dagen door opgemelde en verdere medeplichtigen, te doen betalen; dan dezen waren hierin nalatig.

Te *Hem* en *Venhuizen* ſtelden zich een veertiental voorvechters van hunnen tedergeliefden Stadhouder aan het hoofd eener oproerige bende, welke onder het uitgalmen van de gewoone oproer-kreet de vlag op de toren plaatſte en den Vrijheidsboom verbrandde. Tien dezer belhamels (vier derzelven waren het ontvlucht) wierden op zijn tijd, ingevolge last van het Ge-

Gemeente-Beſtuur, in civiel arrest genomen en onder bewaring van de dienaars der Juſtitie geſteld. De Bailluw der plaats, de burger L. VAN WAGTENDONK, hiervan geinformeerd, doch uit hoofde van aanhoudende ligchaamsongeſteldheid niet in ſtaat zijnde, om de noodige informatien intewinnen, ontſloeg de Municipaliteit, met overleg en toeſtemming van den Bailluw, de gearresteerden uit hun civiel arrest, en deed hun plaatzelijk arrest aanzeggen, onder belofte, van ten allen tijden, des gevorderd, weder te zullen verſchijnen.

Te *Opdam* hadden wel geene oproerige bewegingen plaats; dan echter behoort hier gewag gemaakt te worden van de uitdrukking van een der inwooners dier Gemeente; eene uitdrukking, ſtraffchuldig, omdat zij gebezigd wierd door een openbaar ambtenaar, namelijk den Bailluw, Schout en Secretaris aldaar, den burger FLORIS SWART; deze verklaarde destijds, „ *een Prins-man in zijn hart te zijn, en dat* „ *ook te zullen blijven.*"

Terwijl de vrienden van *Oranje* deze en andere buitenſporigheden pleegden in onderſcheiden plaatzen, welke niet meer in ons bezit waren, trachtten de trauwanten van PITT ook elders het oproer-vuur aantestoken. Op den negen-

den

den September, in den namiddag tusschen half drie en drie uren, vertoonde zich voor *Zandvoort* een Engelsche brik, welke in het voorbij zeilen een agtienponds kogel op strand wierp. Vervolgens ten anker gekomen zijnde tusschen die plaats en *Noordwijk-op-zee*, kwam een boot met agt man aan de wal, die, na de sein paal omgehakt, de vlaggen medegenomen en het sein-stuk vernageld te hebben, wederom naar boord roeiden. Zoo dra de Kommandant van *Haarlem* hiervan geinformeerd wierd, zond hij een detachement ruiters en negenendertig man van de burger-jagers derwaarts, zoo om de inwoonders tegen verdere vijandelijkheden te beschermen, als om voor de rust en goede orde onder dezelven te waken, welke veellicht door de bewoonders van nabij gelegen plaatzen hadden kunnen gestoord worden. Deze voorzorg was van den gewenschten uitslag, en de Engelschen hun oogmerk mislukt ziende, stevenden wederom zeewaarts. Wenschelijk ware het, dat, even als hier, ook alomme, wáár de vijand zich vertoonde, of in zoodanige plaatzen, welke aan eenen vijandelijken inmarsch blootgesteld waren, de ingezetenen zich stil en rustig gedragen hadden. Dan het tegendeel is reeds gebleken en zal nog nader blijken uit het

het volgende gebeurde in het voormalig *Gelderland* in de eerſte dagen van September, bij gelegenheid van eenen inval aldaar door een aantal uitgeweken Nederlanders; welke gebeurtenis, zoo uit den aard der zaak, als uit hoofde van het tijdſtip, waarop dezelve plaats had, moet gerekend worden in verband geſtaan te hebben met de groote onderneming der gecombineerde vijandelijke armeën.

Eenige Bataafſche emigranten, die zich ſedert een geruimen tijd op dat gedeelte van het Prüsſiſch grondgebied, hetwelk aan het voormalig *Gelderland* grenst, hadden opgehouden met het misdadig oogmerk, om bij de eerſte gunſtige gelegenheid den oproer-ſtandaard in hun vaderland te planten, verſtoutten zich als nu gewapenderhand eenen inval te doen. Op den vierden September met het aanbreken van den dag had een aantal derzelven, tuſſchen de twee- en driehonderd ſterk, zich meester gemaakt van het dorp *Westervoort*, een uur gaans van *Arnhem* gelegen. Het eerſte werk dezer voorvechters van *Oranje* was, alle de Publicatien afteſcheuren, de Proclamatie van den Prins van *Oranje* aanteplakken, den Vrijheidsboom omtehakken, het doen dragen van *Oranje*, de brug van het veer uittehalen en de vlag van

den tocht uitreſtekend. De ſtad *Arnhem* van militair garniſoen ontbloot en daarenboven een honderd man der gewapende burgermagt naar *Haarlem* vertrokken zijnde, ſchenen 'er weinige middelen voorhanden te zijn, om dezen hoop onverlaten tegentegaan en te beteugelen; dan de goede gezindheid en ijver van *Arnhems* weldenkende burgerij deed weldra alle bekommering verdwijnen. Onder deze welwillenden bevonden zich vele bejaarde burgers, die zich op het eerſte gerucht bij den Kolonel der gewapende burgermagt vervoegden, om tot handhaving der ſtedelijke rust gewapend te worden, en van welk aanbod ook dadelijk gebruik gemaakt wierd. De trom wierd geroerd, en oogenblikkelijk vloog een aantal blaven vol moeds te wapen. Na de noodige ſchikkingen voor de inwendige rust gemaakt te hebben, zond de Kolonel, de burger SCHOMAN; een tamelijk ſterk detachement met een veldſtukje naar de *Westervoortſche brug*, om het overkomen over de rivier den *Yſſel* te beletten, alsmede detachementen tot het bezetten der veeren aan de ſteen-ovens te *Lathum* en te *Rheede*, alwaar zij zich reeds meester gemaakt hadden van de aken en ponten. Bij het aannaderen dezer detachementen wierp de vijand zich in

de

ACTEN ARNHEMSCHE

ber 1799.

de huizen te *Westervoort*, alsmede achter den dijk en achter twee groote hoopen waard-rijs, die op den dijk ſtonden. Uit deze ſoort van verſchanſing maakten zij een geweldig vuur met hunne buſſen, en in den beginne ſcheen het, alsof de onzen tot wijken zouden hebben kunnen gebracht worden; althans de Kolonel vond goed, om, op verzoek van den aldaar kommandeerenden Officier, nog een detachement met een veldſtukje tot verſterking derwaarts te zenden, en liet zich kort daarna in perſoon aldaar vinden, wanneer hij alles aanwenden moest, om de brandende begeerte zijner onderhebbende manſchappen te beteugelen, die zich, onaangezien het oogſchijnlijk gevaar van in 's vijands handen te zullen vallen, naar de overzijde wilden begeven. In deze ſtelling wierd 'er van wederzijden hevig gevuurd, en onze veldſtukken, tegen over het veer geplaatst, deden zulk eene goede uitwerking, dat de vijand verplicht was, zich uit de huizen te retireeren, met verlies van eenige dooden en gekwetſten. Aan onze zijde wierden drie burgers gewond, van welken één, de burger MARTENS, aan zijne kwetſuren overleed. Gedurende de aktie wierd de veerman van *Westervoort*, genaamd SUKKEL,

gearresteerd, als die met de emigranten in verſtandhouding zoude geſtaan hebben.

Intuſſchen bekwam de Kolonel tijding, dat een aantal boeren te *Rheede*, waarbij zich eene menigte uit de naburige dorpen gevoegd had, te ſamen rotteden en van oogenblik tot oogenblik van wapenen voorzien wordende, aan het muiten begonnen te ſlaan. Het was dus te vreezen, dat, door eenen aanval in den rug van het detachement aan de *Weſtervoortſche brug*, hetzelve gevaar ſtond te lopen om afgeſneden te worden; en het was hierom, dat de Kolonel order gaf, dat hetzelve langzaam met de twee ſtukken op de ſtad moest terugwijken, met achterlating echter van ſommige manſchappen aan de brug, terwijl eenige posten langs den dijk uitgezet wierden, en het andere detachement met een veldſtuk zich posteerde bij een huisje, even voor den ſlagboom op den *Malburgſchen dijk*, om hetzelve naar gelang van omſtandigheden te kunnen gebruiken.

In den nacht van den vijfden September bericht ingelopen zijnde van ſteeds toenemende oproerige bewegingen te *Rheede* en te *Velp*, deed de Kolonel een detachement van feſtig man met een veldſtukje uitrukken, om de mui-

te-

telingen met het aanbreken van den dag te attacqueeren en te verſtrooijen.

In den morgenſtond van dien dag arriveerden van *Nymegen* te *Arnhem* eenige Franſche troepen, met twee veldſtukken en eenige Bataafſche Kanonniers, waarvan men echter in dat oogenblik geen gebruik behoefde te maken, alzoo de emigranten het dorp *Westervoort* in den nacht verlaten hadden, en hetzelve door de burgers reeds bezet was.

Sedert arriveerde mede een detachement gewapende burgers van *Utrecht* en andere verſterkingen, welke naar *Aalten*, *Bredevoort*, *Borkulo* en andere plaatzen ter beteugeling wierden gezonden der oproerigen, die onophoudelijk door de hoofden der emigranten tot contrarevolutionaire daden aangehitst wierden.

In den namiddag van den vijfden September kwam het, des nachts te voren naar *Rheede* uitgezonden, detachement terug, als gevangenen medevoerende twee mansperſonen en eene oude vrouw, welke in de oproerigheden bijzonder hadden uitgemunt. Men had aldaar de ſtoutheid gehad, om, gewapend met jagtroeren, pistolen, ſeisſen enz., eene patrouille burgers te omſingelen en te ontwapenen. Dan zoo ſtoutmoedig als dezé muitelingen waren,

toen zij geenen genoegzamen tegenstand ontmoetten, zoo laaghartig waren zij, toen het 'er op aankwam, om de zaak van hunnen geliefden krachtdadig te verdedigen. Bij het aanmarcheren van het detachement van festig man met een drieponder, zochten zij hun behoud in de vlucht, schoon wel driehonderd koppen sterk zijnde. Niet een enkel voorvechter hield stand; allen vluchtten zij herwaards en derwaards.

Reeds in den nacht van den eenendertigsten Augustus op den eersten September had men te *Zutphen* eenige Proclamatien van den Erf-Prins op de straat gevonden, welke door het Gerecht dadelijk wierden opgehaald. Zondag middag daaraanvolgende ontving de Præsident een naamlozen brief, waarin een dergelijk stuk ingesloten was. Daarna arriveerde een expresse van *Elten*, met eene missive aan het Gemeente-bestuur, eene aan den kommandant van het garnisoen, en eene aan de kamer van financien. Deze brieven waren geschreven door den beruchten SUIDERAS, zich noemende *Schöltus binnen en buiten Zutphen*, en hielden een aantal proclamatien in. De expresse wierd dadelijk gearresteerd, en de Municipaliteit nam vervolgens met den Burger- en Militairen Kommandant zulke goe-

goede maatregelen, dat de rust en orde volkomenlijk bewaard bleven.

Intusschen kon het niet misschen, of de zaden van oproer, alomme gestrooid, moesten opwaards schieten in zulke plaatzen, waar men de reeds sedert zoo lang gekoesterde hoop zag aanwakkeren door de tegenwoordigheid van hun, die dezelve hadden ingeboezemd. Het op dat oogenblik alomme uitgestrooid gerucht, (uit welken hoofde ook zekere KEMPERMAN te *Elst* gearresteerd wierd), dat namelijk dertigduizend man Pruisische troepen in aanmarsch waren, bracht niet weinig toe, om den dolzinnigen Oranje-ijver in die streken in alle deszelfs kracht te doen werken. Hieraan was het toeteschrijven, dat te *Appeldoorn*, *Didam*, het *Stichts Veenendaal* en in andere plaatzen oproerige bewegingen plaats hadden; dat *Borkulo* in volkomen staat van oproer was, als mede het geheele ambt van *Breedevoort*; ja zelfs dat men te *Ligtenvoorden* een patriot baldadig vermoorde. Alles was aldaar in de weer om *Oranje* te kraaijen en met die kleur versierd naar *Groenlo* te marcheeren, om den Erf-Prins intehalen, welke men verzekerde, dat langs die zijde zijne intrede moest doen. Eindelijk nog was het aan de uitstrooisels der

overal rondzwervende zendelingen toeteschrijven, dat in verscheiden plaatzen op de grenzen, door het inrukken van eenige emigranten, de Vrijheids-boomen omgekapt, de *Oranje*-vlaggen uitgestoken, ja zelfs de Besturen en de Ambtenaren afgezet, en die van het vorig *Oranje*-Bestuur weder aangesteld wierden. Van welk alles de beruchte HEEKEREN TOT SUIDERAS de hoofd-bewerker was, ondersteund door de zoogenaamde freule VAN DORTH TOT HOLDHUIZEN. Deze freule wierd naderhand te *Ligtenvoorden* gearresteerd en gevangelijk te *Arnhem* binnengebracht, als mede zekere STUKHART, gepensioneerd Luitenant en de gewezen voogd van *Geesteren*, HENDRIK VELDINK, welke laatste te *Borkulo* waren gearresteerd geworden.

In deze gesteldheid van zaken vond het Departementaal Bestuur van den *Rhyn* zich verplicht, om met overleg van den Kommisfaris van het Uitvoerend Bewind bij dit Departement en den Franschen Generaal GIROD, het geheele Ambt van *Breedevoort*, in het voormalig Kwartier van *Zutphen* gelegen en bestaande uit de stad *Breedevoort*, mitsgaders de dorpen *Winterswyk*, *Aalten*, *Dinxperlo* en *Lichtenvoorden*, in een staat van beleg te stellen, zoo uit hoofde der oproerige bewegingen, welke

ke aldaar, door de verſchijning van SUIDERAS met eenigen van zijnen aanhang, hadden plaats gehad, als wel voornamelijk, om dat ſedert dien tijd de *Oranje*-vlaggen van de torens der meeste plaatzen aldaar beſtendig gewaaid hadden, en de Geconſtitueerde Magten, wegens den woelzieken geest van het grootſte gedeelte der ingezetenen, zich krachteloos bevonden, om die en andere oproer-leuzen te removeeren. Op den vijftienden September vertrok eene Kommisſie uit het Departementaal Beſtuur, geadſiſteerd van den Secretaris en vergezeld van den kommandeerenden Franſchen Generaal GIROD, naar het ambt van *Breedevoort*, ten einde tot het beſluit, ten aanzien van het in ſtaat van beleg verklaren van dat ambt, al het noodige te bewerkſtelligen. De burger PASCHEN, hoofd-officier van voorſchreven ambt, wierd als Kommisſaris bij de militaire rechtbank benoemd. Voor deze rechtbank was het, dat de freule VAN DORTH TOT HOLDHUIZEN, overeenkomſtig de Publikatie van het Uitvoerend Bewind van den agtentwintigſten Augustus 1799, te recht geſteld wierd. Ter dood veroordeeld zijnde, wierd zij gefuſilleerd, en haar lijk te *Ligtevoorden* bijgezet.

Dusdanig was het, dat in een zeer kort tijd-

beſtek deze in den beginne zoo zeer ontrustende onderneming eener bende van na gisſing vierhonderd uitgeweken aanhangelingen van *Oranje* ten einde liep; bij welke gelegenheid de beminnaar van zijn Vaderland, de onbezweken Republikein, zijnen ijver tot inſtandhouding en vestiging der nieuwe ingevoerde regeringsvorm op de klaarblijkelijkſte wijze aan den dag leide. Van het gedrag dier genen, die zich verdienſtelijk aan het vaderland maakten, moet inzonderheid gewag gemaakt worden van de onverzaagdheid van den burger HENDRIK VAN DER SCHILDE. Deze Vaderlander, die mede was uitgetrokken naar het *Lathumſche Veer*, had de ſtoutmoedigheid, om in het gezicht van den vijand de rivier den *Yſel* overtezwemmen, en een aan de overzijde liggend vaartuig wegtehalen, ten einde daarmede onze manſchappen te kunnen overvoeren en dus doende de emigranten te beſtrijden. Het Departementaal Beſtuur hiervan onderricht zijnde, deed voor dien verdienstelijken burger een zilveren tabaksdoos vervaardigen, en op dezelve zijn heldendaad graveeren; welk geſchenk hem door den Præſident van hetzelfde Beſtuur, met eene vereerende aanſpraak, voor het front der gewapende burgermagt en onder eenen verbazen-

zenden toevloed van aanſchouwers, die door een herhaald gejuich hunne goedkeuring aan den dag leiden, op den vijftienden September overhandigd wierd.

Deed de heldendaad eere aan den moed van den burger VAN DER SCHILDEN, de wijze, van dezelve te beloonen, deed het niet minder aan het verſtand en de vaderlandsliefde van het Departementaal Beſtuur, hetwelk zoo wél het middel heeft weten uittedenken, om den geest van navolging optewekken, als het vaderland recht te geven, om op nog vele dergelijke voorbeelden te hoopen.

En was deze belooning vereerend voor den burger VAN DER SCHILDE, niet minder vereerend was voor hem en allen, die deel gehad hadden aan den glorierijken optogt tegen deze vijanden des vaderlands, het navolgend beſluit van het Vertegenwoordigend Ligchaam des Bataafſchen Volks, ten aanzien van deze verdienſtelijke burgers en militairen genomen:

„ De *Eerſte Kamer* van het Vertegenwoor-
„ digend Ligchaam des Bataafſchen Volks, ge-
„ hoord hebbende het rapport van hare per-
„ ſoneele kommisſie op eene misſive van het
„ *Uitvoerend Bewind* ſub. N. 42., benevens
„ eene kopie-misſive en bijlage, ſub. N. 65.,

„ ken-

„ kennis gevende van het voorgevallene in het
„ Departement van *den Rhyn*, op den vierden
„ en vijfden September, betrekkelijk de aldaar
„ in den omtrek van de ſtad *Arnhem* geſtoor-
„ de rust door een bende oproerlingen en van
„ den Bataafſchen grond trouwloze uitgeweke-
„ nen, voor zoo verre *Arnhems* gewapende
„ Burgermagt, en andere, zoo militaire perſo-
„ nen, als particuliere ingezetenen, tot herſtel
„ der rust zich daartegen manmoedig hebben
„ in de bres geſteld, bij beſluiten van den
„ elfden en feſtienden der vorige maand be-
„ noemd, om de vergadering van conſideratien
„ en advijs te dienen, op welke meest gepaste
„ wijze het loffelijk gedrag van voormoemde
„ burgeren zoude kunnen en behooren te wor-
„ den gehonoreerd, en andere daardoor tot
„ gelijke republikeinſche daden en conduiten
„ aangemoedigd.

„ Overwegende, dat, zo de erkentenis en
„ vereering van dappere daden en bewezene
„ trouw aan het vaderland, eenig effect op de
„ gemoederen van andere Bataafſche ingezete-
„ nen zal maken, ten einde die daardoor met
„ gelijken ijver en trouwe voor het vaderland
„ zouden worden bezield, zoodanige erkentenis
„ en vereering dan ook met den meesten ſpoed

„ be-

„ behoord te worden in het werk gesteld, ver-
„ klaard, dat 'er is *onverwijlde noodzaaklijk-*
„ *heid.*

„ Overwegende, dat daden van republikein-
„ sche trouw en moed door het Vertegen-
„ woordigend Ligchaam behoorden te worden
„ erkend en beloond, als dienſten aan het va-
„ derland bewezen, en ook daardoor de inge-
„ zetenen, zoo wel als die zich in 's lands
„ dienst engageeren, wel het meest tot edele
„ daden zullen worden aangespoord.

„ Overwegende, dat zij, die zich ter be-
„ scherming van het vaderland leenen en door
„ dappere daden hunne trouw aan hetzelve be-
„ toonen, alle aanspraak hebben op 's volks
„ erkentenis.

„ Overwegende, dat *Arnhems* gewapende
„ Burgermagt, zoo wel als een aantal Bur-
„ gers, die bij de organisatie der gewapende
„ Burgermagt uit 's lands dienst zijn ontla-
„ gen, benevens onderscheide andere vrijwilli-
„ gers, waaronder het tooneelgezelschap on-
„ der directie van den burger F. ONELT, als
„ mede verscheiden andere militaire personen,
„ een detachement Bataafsche kanonniers, en
„ dragonders der correspondentie-post, op den
„ vierden en vijfden September, ter gelegen-

„ heid

„ heid van de verſtoorde rust in de nabijheid
„ der ſtad *Arnhem* door een bende oproer-
„ lingen en van den Bataaffchen grond trouw-
„ loze uitgewekenen, zich tot herſtel der
„ rust en ſluiting dezer roekeloze onderne-
„ ming, den meesten ijver en dapperheid heb-
„ ben betoond en van het vaderland wel heb-
„ ben verdiend.

„ Overwegende, dat de kolonel der gewa-
„ pende Burgermagt van *den Rhyn*, den bur-
„ ger SCHOMAN, de meeste bewijzen van acti-
„ viteit en militair beleid bij deze gebeurte-
„ nis heeft gegeven.

„ Overwegende eindelijk, dat de burger VAN
„ DER SCHILDE mede in het bijzonder door
„ zijne bereidwilligheid, om, op de eerſte aan-
„ vrage van den kommandant van zijn detache-
„ ment, aan het *Roſendaalſche Veer* de riviere
„ overtezwemmen en een vaartuig van den
„ overwal te halen, vanwaar zich telkens vijan-
„ delijke patrouilles vertoonden, een blijk van
„ voorbeeldeloze ſtoutheid en moed heeft aan
„ den dag gelegd en daardoor die bewij-
„ zen van gehechtheid aan de belangens van
„ zijn vaderland heeft gegeven, die hem, naar
„ het voorbeeld onzer dappere voorvaderen,
„ geen gevaren heeft doen ontzien, om aan

„ het-

„ hetzelve zijn dienst te bewijzen, en daarom
„ zijn naam verdient te worden vereeuwigd.
„ *Beſluit*: 1. dat de gewapende Burgermagt
„ der ſtad *Arnhem*, als mede die burgers,
„ welke bij de laatſte organiſatie der Burger-
„ magt van 's lands dienst waren ontſlagen, ge-
„ lijk mede zoo vele andere particuliere in-
„ gezetenen, waaronder het tooneelgezelſchap
„ onder de directie van den burger F. GERLT,
„ benevens eenige militaire perſonen, het de-
„ tachement Artilleristen, destijds aldaar guarni-
„ ſoen houdende, en de dragonders van de
„ correspondentie-post, op den vierden en
„ vijfden September, tot afweering van het
„ gedreigd gevaar en herſtel der rust, zich aan
„ het vaderland verdienſtelijk hebben gemaakt.
„ 2. Dat ter belooning daarvan, tot een be-
„ wijs van erkentenis van het Bataafſche Volk
„ voor edele daden, die de roemrijke nagedach-
„ tenis der aloude dappere Batavieren doet her-
„ leven, het *Uitvoerend Bewind* zal worden
„ gelast, gelijk hetzelve gelast wordt bij de-
„ zen, om op de plechtigſte en meest gepaste
„ wijze, aan de gewapende Burgermagt der
„ ſtad *Arnhem* te vereeren eene nationale cra-
„ vatte aan ieder vaandel, tot hetzelve korps
„ behoorende, tot een duurzaam bewijs, dat

„ het-

„ hetzelve van het vaderland wel heeft ver-
„ diend.

„ 3. Dat wijders door of van wegen hetzelf-
„ de Bewind zal worden vervaardigd eene me-
„ daille ter grootte van een Hollandſchen daal-
„ der, in zilver, ter waarde van 50 à 52 ſtui-
„ vers, waarvan de afteekening en uitleg met
„ de bijſchriften nevens dit beſluit is gean-
„ nexeerd (26.)

„ 4. Dat bij diezelfde plechtige gelegenheid
„ de Kolonel der gewapende Burgermagt van
„ *den Rhyn*, zoo veel voorzichtigheid als be-
„ leid in de Militaire diſpoſitiën en voorzie-
„ nin-

(26) Op de medaille ſtaat afgebeeld:

Een krijgsman in de kleeding der oude Batavieren, hebbende op zijn hoofd een gevlochten muts, met eiken loof bekranst; aan zijn linker arm houdende een ſchild, met een eiken tak verſierd; in zijn rechter hand een ſpeer, waarmede hij een overwonnen gedrocht ternedergeveld houdt, en op den achtergrond een opgaande zon. Om welke afteekening tot bijſchrift geplaatst is:

GETROUW AAN HET VADERLAND.

En op de tegenzijde, een eiken kranz, waarbinnen het opſchrift:

AAN DEUGD EN DAPPERHEID.

Waaronder de dagteekening ſtaat dezer gedenkwaardige gebeurtenis.

„ ningen ter dier gelegenheid hebbende aan den
„ dag gelegd, zal worden vereerd met zooda-
„ nig eene medaille van zilver.

„ 5. Dat de burger H. VAN DER SCHILDE,
„ uit erkentenis voor het bewijs van vader-
„ landſchen ijver en voorbeeldeloze ſtoutmoe-
„ digheid, waardoor hij, met gevaar zijns le-
„ vens de rivier overgezwommen zijnde om
„ een vaartuig van den overwal te halen, den
„ vijand, die zich daar telkens vertoonde, de
„ gelegenheid benomen heeft zijne heilloze
„ plans tot het verwekken van meerder onrust
„ en verwoesting verder voorttezetten, mede
„ zal worden vereerd met eene gelijke medail-
„ le van zilver, en waarop de naam van dezen
„ waarlijk verdienstelijken man, onder het op-
„ ſchrift der tegenzijde, zal worden gegraveerd;
„ dat voords alle Officieren der gewapende
„ Burgermagt, militaire Officieren, of die bij
„ die gelegenheid Officiers diensten gedaan
„ hebben en zich wel hebben gedragen, met
„ eene gelijke medaille van zilver, ter waarde
„ bovengemeld, zullen worden vereerd.

„ 6. Dat alle gewapende Burgers en Militai-
„ ren of ook andere Perſonen, die vrijwillig
„ hunnen dienst, op die merkwaardige dagen
„ hebben aangeboden en gepræsteerd, en zich

„ van hunnen plicht met eere hebben gekwe-
„ ten, met foortgelijke medaillie van zilver ter
„ eeuwiger gedachtenis zullen worden vereerd.
„ En laatſtelijk, 7. Dat die gebeurtenis jaar-
„ lijks door de gewapende Burgermagt der
„ ſtad *Arnhem*, op den vijfden September,
„ plechtig met een groote Militaire Parade
„ en met alle mogelijken luister zal worden
„ gevierd; ten einde de nakomelingſchap, door
„ herinnering aan dezelve, tot de voorouder-
„ lijke Vaderlandſche deugd en dapperheid
„ meer en meer optewekken en aanteſporen."

Het is uit de omſtandigheden, welke bij de bovengemelde oproerige bewegingen zijn voorgevallen, niet onbekend, dat men, om die oproeren meer en meer aantevuren, het misleidend en bedriegelijk voorwendſel heeft gebruikt, dat de verzameling der Pruisſiſche troepen nabij de grenzen der Republiek geſchiedde met het oogmerk, om de conſtitutie omvertewerpen en de *Oranje* partij te doen zegepralen. Dan het was niet genoeg, zoodanige voorwendſelen mondeling uitteſtrooijen. Men durfde zich ook verſtouten, om aan het Gemeente-Beſtuur van *Zutphen*, hetwelk in eenen brief aan de Magiſtraat van *Elten*, een plaats op het Pruisſisch grondgebied, de verſpreidde Publi-

blicatien op naam van den Erf-Prins had genoemd *een ſeditieus geſchrift, alleen ſtrekkende om de burgers van derzelver wettige regering aftetrekken*, aftezenden eene misſive op naam van den Luitenant Generaal in Pruisſiſchen dienst VON SCHLADEN, welke, uit het Hoogduitsch vertaald, aldus luidde:

„ Dewijl wij vernomen hebben, dat gij een „ geſchrift in dato den 5esden dezer hebt la„ ten afgaan, waarbij de Proclamatie van „ uwen Erf-Prins van *Oranje* als een oproe„ rig libel word betijteld, om door zulk een „ daad, ware het mogelijk, dezen Prins te „ ontëeren en bij de Natie verachtelijk te „ maken;

„ Zoo heeft dit haagharrig gedrag van uwe „ zijde tegen dezen Pruisſiſchen Generaal, die „ met den Pruisſiſchen Monarch verzwagerd „ is, en die onze liefde en hoogachting bezit, „ ons bewogen u niet alleen ons billijk onge„ noegen over deze ſchenddaad te kennen te „ geven, maar ook door dezen tegenwoordi„ gen brief te bevelen, alles openlijk te her„ roepen, wat in deze ongeoorloofde uitdruk„ kingen ligt opgeſloten: in tegengeſteld ge„ val, en in zooverre dit niet geſchied is vóór „ den eenentwintigſten dezer maand, zal deze

„ misdaad op eene eclatante wijze door ons „ gewroken worden."

(*Was geteekend*)

VON SCHLADEN,

Gegeven in ons Hoofdkwartier den twaalfden September 1799. *Pruisf. Generaal.*

(*Het opfchrift was:*)

Aan de Municipaliteit te *Zutphen.*

Het Departementaal Beſtuur, aan hetwelk die brief door het Gemeente-Beſtuur van *Zutphen* was toegezonden, beſchouwde denzelven als een verdicht ſtuk, waarin op eene ſchandelijke wijze van den naam van eenen Pruisſiſchen Generaal misbruik gemaakt was, als kunnende van eenen Generaal in dienst van eenen Koning, met welken onze Republiek in volkomen vrede was, en wiens vredelievende gevoelens uit alle zijne daden bleken, niet vooronderſtellen, dat dezelve op zulk eenen toon bevelen zoude geven en bedreigingen doen aan een Stads-Beſtuur, hetwelk aan zijnen Koning niet onderworpen was; en beſloot, om van dien brief eene kopie aftezenden aan den Generaal VON SCHLADEN en hem daarbij te kennen te geven, dat het Beſtuur denzelven niet voor echt konde houden, en voorts om

des-

deswegens de noodige opheldering te verzoeken. Dit had ten gevolge, dat het Departementaal Beſtuur terſtond eene misſive tot andwoord bekwam, in het Nederduitsch overgezet van den volgenden inhoud:

„ *Aan de Hoogloflijke Regering*
„ *van* Arnhem.

„ Ik heb onder datum van heden Uw Hoog „ Ed. aan mij gezonden misſive ontvangen en „ daaruit met leedwezen gezien, dat iemand „ de infamiteit begaan heeft, mijn naam te „ misbruiken. Het geheele opſtel verdient „ geene de minste protestatie, hetwelk het „ Publiek, dat nadere kennis van de denkwij- „ ze des Konings, mijnen Heer, heeft, zich- „ zelve zal zeggen. Zo het echter eenige ver- „ zekering noodig heeft, zoo bekomen Uw „ Hoog Ed. dezelve hier mede ſolemneel, dat „ ik, volkomen onbekend met den ganſchen in- „ houd van dit opſtel, niet het minste (ver- „ afgelegenſte) aandeel aan hetzelve hebben „ kan, en ook op den twaalfden dezer, op „ welken ik zulk eene Proclamatie zoude uitge- „ geven hebben, nog in mijn garniſoen was."

(*Get.*) VON SCHLADEN,
Generaal Luitenant.

Rees, *den agtentwintigſten September* 1799.

Bij gelegenheid dat het Departementaal Bestuur van den *Rhyn* deze stukken openbaar bekend maakte, liet hetzelve ten slotte zich aldus uit:

„ Ziet daar, Batavieren! welke schenddaden de „ vijanden van uw vaderland in het werk stel„ len, om de onwaarachtige gerüchten, als of „ de Pruisische troepen de grenzen dezer Re„ publiek naderden, met oogmerk om dezel„ ven te overrompelen, allen mogelijken schijn „ van waarheid bijtezetten; en daardoor de han„ den, aan welke de teugels van het Bestuur „ zijn toevertrouwd, te doen verslappen. Wie „ de auteur of de auteurs van zulk een ver„ achtelijk schelmstuk is of zijn, is onmoge„ lijk te bepalen. Soortgelijke ontwerpen „ worden voorzeker niet in het openbaar, „ niet in het licht; maar in het verborgen „ en in het duister gesmeed. Dan, dit is „ in het algemeen meer dan waarschijnlijk, „ dat die daad met de schrikverwekkende „ gerüchten wegens de vijandelijke oogmer„ ken van den Koning van Pruisen in een „ zeer nauw verband heeft gestaan. En in het „ bijzonder schijnt het niet onwaarschijnlijk, „ dat het verdichten van dien brief ook ver„ band heeft met eene missive van HEECKEREN

„ TOT

„ TOT SUIDERAS (welke zich in en voor het
„ jaar 1787 reeds zeer berucht heeft gemaakt)
„ door hem eigenhandig aan het Gemeente-
„ Beſtuur van *Doesburg* geſchreven in date
„ negen *September* 1799, en die in den zelf-
„ den valſchen en kwaadaardigen geest is op-
„ geſteld."

Had het verdienſtelijk gedrag van hun, die de openbare en geheime aanſlagen dezer ontaarde Vaderlanders hadden weten te verijdelen, den altoos durenden lof verworven, welke aan die echte Batoo's zonen bij het hierboven aangehaald beſluit van het Vertegenwoordigend Ligchaam wierd toegekend, zoo ook gevoelde datzelfde Wetgevend Ligchaam de onvermijdelijke *noodzakelijkheid*, om onverwijld recht te doen ſpreken over dezulken, die zich verſtout hadden, inbreuk te maken op 's lands wetten, en niets minder ten oogmerk hadden, dan om de Republikeinſche regeringsvorm ten onderſten boven te keeren en de voormalige *Stadhouderlijke* regering wederom intevoeren. En het was uit dien hoofde, dat bij beſluit van den zeventienden September 1799 het Hof van Juſtitie over het voormalig Gewest *Gelderland* geauthoriſeerd wierd, om, voor zooverre zulks in de toenmalige omſtandigheden door den plaat-

zelijken rechter niet met de vereischte zekerheid en spoed kon worden gedaan, zonder aanschouw van Jurisdictien, te cognosceeren over alle die genen, welke in hetzelve voormalig Gewest zich aan oproer of andere bedrijven, strijdig tegen de Proclamatie van den drieëntwintigsten Augustus van hetzelve jaar, mogten schuldig gemaakt hebben, daarover uit naam van het Volk recht te spreken en de sententien tegen dezelven te executeeren.

Ten gevolge van deze verleende authorisatie op het gezegde Hof van Justitie, is door hetzelve in de zaak van eenige gearresteerde personen uitspraak gedaan. (*Zie het beknopt uittrekſel uit de geſlagen vonnisſen*, Bijlage H.)

Thans wederom den draad hervattende der gebeurtenisſen, op het tooneel des oorlogs voorgevallen, vordert de orde derzelven, alhier gewag te maken van die, welke te *Medemblik* plaats hadden, en welke zeer zeker onder de belangrijkste kunnen gerekend worden.

Op zaturdag den eenendertigsten Augustus, 's morgens ten tien uren, en dus zeventien uren na het vertrek uit die stad van den Luitenant G. J. DE LAGACE met zijn onderhebbend detachement van twintig man, vertoonden zich aldaar reeds eenige attroepementen; allen aanmer-

merkelijk verſierd met de oproerige Oranje-leus. Ras zag men die bende, beſtaande uit het gemeenſte volk, vermeerderen, onder het geſchreeuw van de muitelings-kreet, *Oranje boven!* — Twee dier muitelingen, met name PIETER VELDE en HARMEN MEYER, vervoegden zich ten elf uren bij den Praeſident der Municipaliteit, den burger E. KNAVEN, hem zeggende, hunne wil en begeerte te zijn, om de zoogenaamde Prinſe-vlag van den toren te doen waaijen, onder voorwendſel, dat het Noorderkwartier bij kapitulatie aan hunnen ſouvereinen Prins was overgegaan. De Praeſident hun de valſchheid daarvan onder het oog brengende, verklaarde zulks niet te kunnen noch te zullen gedogen, als zijnde dit, zoowel als het dragen van Oranje-teekens en het roepen van *Oranje boven*, ten hoogſten ſtrijdig met 's lands wetten en onderhevig aan geſtrenge lijfſtraf; hun verders vermanende, om zich ſtil en aan de wetten ondergeſchikt te gedragen. Deze ernſtige vermaning vond echter bij hun geen den minſten ingang. Integendeel wierden zij zeer brutaal en verlieten het huis onder de hevigſte bedreigingen; dan kort daarna terug gekomen zijnde vorderden zij andermaal van den Praeſident de ſtads vlag, en verklaarden, dat

zij bij weigering hiervan zijn huis zouden omverhalen: waarop de Praesident andwoordde, dat hij zijn huis wel aan de woede eener toomeloze en oproerige bende zoude opofferen en het uit dien hoofde dadelijk verlaten, maar dat hij hun nimmer de order zoude geven tot het opzetten der vlag; en dat zij zich verder voor de gevolgen van dien konden wachten.

In hunne roekeloze onderneming niet geslaagd zijnde, begaven zij zich naar den Vice-Praesident en één der leden van de Municipaliteit, vergezeld van eenen C. A. MACLAINE en JAN SPANJAARD, ten einde, was het mogelijk, hun misdadig oogmerk bij dezelven te bereiken, waarin zij, zoo krachtdadig als listig, door de twee zoo even genoemde geleiders ondersteund wierden; zeggende dezen: „ dat men „ om vredens wille aan die menschen de vlag „ moest afgeven, en dat hij MACLAINE en „ SPANJAARD alsdan voor de gevolgen reponneerden." — Ook deze pooging was vruchteloos. En geen vooruitzicht hebbende, om elders beter te slagen, gingen zij gezamenlijk naar het stads-timmerhuis en noodzaakten de werklieden aldaar, uit naam en van wegen C. A. MACLAINE en J. SPANJAARD, om de vlag aftegeven. Dit geschiedde, en dezelve wierd

ver-

vervolgens in bijzijn van een verbazend aantal oproerlingen op den toren geplaatst, onder het zingen van *Oranje*-liederen, het schreeuwen van *Oranje boven!* en het uitbraken van vervloekingen tegen de Patriotten, zoo dat de lucht 'er van weêrgalmde.

Ten zelven dage zag men al mede de lijnbaan, staande onder de beheering van één der oude regenten, FRANS PONT, met de zoogenaamde Prinsse-vlag pronken; dan welke, vierentwintig uren daarna, op aanzoek (*zoo men zegt*) van H. VAN STRALEN JZ., woonachtig te *Hoorn*, wederom afgenomen wierd.

De Municipaliteit en de Justitie hadden geen genoemd gezag of magt, om deze oproerige daden tegen te gaan en te stuiten, vermits noch militaire noch gewapende burgermagt, en dus geene andere middelen van tegenstand ter hunner beschikking stonden, dan twee dienaars der Justitie, onvermogend, om een dusdanige hoop roomloze rustverstoorders te beteugelen. — Al wat de Municipaliteit in deze hachgelijke omstandigheid doen konde, was, van het een en ander kennis te geven aan het Departementaal Bestuur van *Texel*, ten einde middelen van voorziening ten deze te beramen en daartestellen.

Een

Een troep dezer onbezuisden, niet te vrede met de ſtad hunner inwooning in rep en roer gebracht te hebben, begaf zich ook naar het naburig *Opperdoes*, om den oproer-ſtanddaard aldaar te planten, terwijl eene talrijke bende van ligtvaardige onverlaten en aanhangers van den verwacht wordenden *Oranje*-Vorst, verleid door het opzettelijk verſpreid gerucht, dát het vaderland ontwijffelbaar eerſtdaags, door de Britten ſtond overmeesterd te worden, en hierin bevestigd en uitgelokt door het zien van de vlaggens op den toren te *Medemblik*, zich verſtoutte, om niet alleen de Prinſe-vlag op den toren te *Andyk* te plaatzen, maar ook om *Oranje boven* te ſchreeuwen, de trom te roeren, de klok te kleppen, *Oranje*-linten te dragen en andere oproerige daden te plegen.

Het Departementaal Beſtuur van *Texel*, van dit een en ander onderricht zijnde, beſloot, uit kracht van het tweede artikel der Publicatie van het Uitvoerend Bewind van den agtentwintigſten Augustus 1799, de ſtad *Medemblik* in ſtaat van beleg te verklaren, ten einde door eene te benoemen rechtbank onderzoek gedaan en recht geſproken wierd over alle zulke daden, als waartegen de wet waakzaam was. Van deze reſolutie wierd kennis gegeven aan de

Mu-

Municipaliteit dier ſtad, met last, om zoodanige middelen bij de hand te nemen, als zij geſchikt zoude oordeelen, om dezelve het zij bij notificatie en affictie, of bij affictie alléén, ter kennisſe harer inwoonders te brengen; en wierd dit beſluit almede kennelijk gemaakt aan den Generaal BRUNE, ten einde de wet, bij zoo even genoemde Publicatie afgekondigd, ten aanzien dezer plaats in werking te brengen. Op welke kennisgeving de Generaal BRUNE aan het Departementaal Beſtuur deed toekomen *dit kort*, maar nadruklijk andwoord:

„ BURGERS BESTUURDERS!

„ Ontvangt mijne dankzegging voor het ge-
„ ſtreng beſluit, door Ul. ten aanzien van de
„ ſtad *Medemblik* genomen. Ik zal uwen brief
„ aan het Gemeente-Beſtuur van die plaats
„ doen geworden. Weldra zullen de oproeri-
„ ge en verbasterde kleuren niet meer zicht-
„ baar zijn, en zij, die 'er zich mede verſierd
„ hebben, geſtraft worden.

„ (*Geteekend*)

BRUNE."

Het is meer dan waarſchijnlijk, dat, *Medemblik* buiten de linie onzer armee liggende, het

het militaire plan van dien Generaal niet medebracht, om voor als nog deze plaats te doen bezetten, en de wet ten aanzien der ſchuldigen in werking te brengen; althans de vlag bleef van den toren waaijen en de oproermakers bleven meester, om aan hunne uitzinnige vreugde en losbandigheden den ruimen teugel te vieren.

Den negenden September de Municipaliteit vergaderd zijnde, om de ontvangen reſolutie van het Departementaal Beſtuur door middel van publikatie en affictie aan de burgerij kenbaar te maken, wierd zij in dit heilzaam voornemen geſtoord, door het verſchijnen in hare vergader-kamer van twee Engelſche Officieren, welke haar twee bekendmakingen van den Engelſchen Kommisſaris-Generaal HENRY MOTZ overhandigden, betrekkelijk het leveren van brood, meel, granen, haver, hooi, ſtroo, brandſtoffen, en de noodige behoeften voor de hospitalen, tegens betaling van een redelijken prijs, te doen in het hoofd-kwartier op vertooning van kwitantien; als mede betrekkelijk de middelen, om alle deze goederen te kunnen vervoeren. Terwijl deze Officieren al wijders requireerden, dat alle paarden in de ſtad tegens betaling ter hunner beſchikking zouden geſteld worden.

De

De Municipaliteit gaf daarop te kennen, dat zij, getrouw aan het nog aanwezig Bataafsch Gouvernement en hunne posten, zoodanige bekendmaking en daarbij bepaalde requisitien niet konde gedoogen; dan welke redenen, hoe gegrond ook, geen ingang vonden. De Engelschen zeiden onder anderen, dat, ingeval hieraan niet voldaan wierd, zij alsdan genoodzaakt zouden zijn, zulks met militaire magt en op eene voor de ingezetenen allernadeeligste wijze ter uitvoer te moeten brengen. De Municipaliteit, hier moetende kiezen tusschen de wet en de omstandigheden, vond zich, uit hoofde der hachgelijke gesteldheid van zaken, zoo ten aanzien der burgerij als van haar zelve, genooddrongen, zich naar den onverzettelijk uitgedrukten wil der Engelschen te gedragen. De bekendmakingen wierden afgekondigd en aangeplakt, doch kort na hun vertrek op order van de Municipaliteit weder afgenomen; en er wierd aan de daarbij gedane requisitien niet voldaan: terwijl zij het in deze oogenblikken niet raadzaam oordeelde, de meergemelde resolutie van het Departementaal Bestuur aftekondigen. Zij gaf van het een en ander per expresse bericht aan dit Bestuur en aan den Generaal BRUNE; met geen ander gevolg echter,

ter,

ter, dan dat de kommervolle omſtandigheid aldaar dezelfde bleef, als zijnde de reſolutie van het in ſtaat van beleg verklaren dier ſtad door den generaal BRUNE geenzints in werking gebracht geweest, noch te dier tijd, noch bij vervolg, toen onze troepen 'er wederom bezit van genomen hadden, niettegenſtaande het Departementaal Beſtuur dienaangaande bij hem meer dan éénmaal aanzoek gedaan had. 'Er bleef dan voor de manmoedige, ſtandvastige Municipaliteits-leden en de weldenkenden onder de ingezetenen niets overig, dan de zelfvoldoening, welke ieder eerlijk mensch geniet in het betrachten zijner plichten en in den moed, om zich voor grootere onheilen voortebereiden.

De Municipaliteit mogelijk onderricht van de beſchikking, welke H. VAN STRALEN JZ. elders over 's lands gelden gemaakt had, beſloot op den tienden September, om de voorhanden zijnde verpondings-penningen, ter ſomma van *f* 6640-4-4, in allerijl naar den *Haag* te verzenden (27).

Twee

(27) Hadden alle Gemeente-Beſturen in die ſtreken, of zij, die met de invordering van 's Lands-penningen belast waren, even plichtmatig gehandeld, als dan zoude 'er

Twee dagen daaraan volgende wierd haar van wegens den Kommisſaris-Generaal MOTZ per expresſe een ſchriftelijke order overgebracht, waarbij hij te kennen gaf, dat door de aankomst van Rusſiſche troepen de behoefte zoo dringende was geworden, dat de Regering van *Medemblik* zoo veel brood daags moest leveren, als met mogelijkheid geſchieden kon; dat, ingeval de bakkers geen genoegzamen voorraad van meel hadden, de Regering alsdan op poene van militaire executie van de burgers moest vorderen, om hunne tarwe te laten malen en hun aandeel voor de armee te leveren; en eindelijk, dat men des noods een derde rogge onder het tarwe-meel mogt mengen. De Mu-

ni-

'er bij het Publiek geene redenen van verdenking tegen deze of gene Ontvangers of Collecteurs van 's Landspenningen beſtaan hebben. Bijaldien men inzage had in de notulen van de Kommisſie tot de adminiſtratie der financien over het voormalig Gewest Holland, zoude men veel opheldering dienaangaande kunnen erlangen, en zij, die mogelijk ten onrechte verdacht zijn gehouden, gerechtvaardigd worden. Als dan, bij voorbeeld, zoude het bij het Publiek beſlist zijn, of de Ontvanger van de gemeene middelen te *Enkhuizen*, de Burger BUISKES, te dier tijd zijnen plicht volbragt heeft, *ja* dan *neen*: — welk laatſte als toen vrij algemeen in het openbaar gezegd wierd.

nicipaliteit vond echter goed aan deze requisitie wederom niet te voldoen, waarover de Kommisfaris Generaal, bij vervolg van tijd, zijn hoogste ongenoegen te kennen gaf.

Den vijftienden September, des morgens ten agt uren, kwam een Engelsche Kotter van veertien stukken als een wacht-schip voor de haven ten anker en onderzocht alle de vaartuigen, welke daar passeerden. Dezelve wierden eerst door een los en vervolgens, des noodig zijnde, door een scherp schot genoodzaakt bijtedraaijen. Dit veroorzaakte veel ongerustheid onder de inwoonders, te meer daar reeds een der kogels bij de gereformeerde kerk was gevallen. Het plaatzen van dit gewapend schip voor de haven had ongetwijffeld ten oogmerk, om de communikatie langs de Zuider-zee afteſnijden en de vaartuigen te beſchermen, welke dagelijks van de *Helder* kwamen, om aldaar levensmiddelen aftehalen. En welk uitloopen van vaartuigen, zoo ten aanzien van *Medemblik*, als van *Enkhuizen*, *Broekerhaven* en *Hoorn* door het Departementaal Beſtuur van *Texel* ten allergeſtrengſten verboden was; dan welk verbod de Municipaliteit van eerstgezegde plaats bij geene mogelijkheid konde ter uitvoer brengen.

Den

Den zeventienden September kwamen elf vijandelijke ſchepen voor de haven ten anker. In den namiddag, omſtreeks ten half ſes uren, vervoegden zich aan het huis van den Præſident der Municipaliteit agtien à twintig Officieren dezer flottille en vorderden van hem, orders te ſtellen, om den Vrijheidsboom, ſtaande voor het raad-huis, te doen omhakken, het hout van dezelve aan ſtukken te doen kappen en aan de vlammen opteofferen, en den hoed, op de *Vrijheids-boom* geplaatst, aan hun te overhandigen; als mede om twee proclamatien, eene uit naam van den Prins VAN ORANJE en de andere uit naam van den Koning van *Engeland*, te doen afkondigen en aanplakken.

De Præſident andwoordde aan derzelver opper-hoofd, G. DUNDAS, dat hij, ſchoon in deze benauwde oogenblikken overvallen en de Raad niet vergaderd zijnde, echter zoo voor zich zelven, als voor zijne getrouwe medeleden moest verklaren, dat, trouw gezworen hebbende aan het Bataafsch Gouvernement en de tegenswoordige orde van zaken, zijlieden, zoo uit hoofde van dien eed, als uit kracht hunner posten en gevoelens, aan geene andere orders of bevelen konden gehoorzamen, dan aan die van het Ba-

taafsch Gouvernement; dat hij, zoo wel als zijne mede-leden, zich ſchuldig zouden maken aan meineed, ingeval de bevelen, het zij van den Prins, het zij van den Koning van *Engeland*, of van eenigen van derzelver Kommandanten, door hun wierden achtervolgd. Waarop G. DUNDAS in verwoedheid andwoordde: „ Indien gij, als Præſident der Magiſtraat van „ *Medemblik*, niet dadelijk reſolveert, om den „ patriottiſchen boom te doen nederhakken, „ ons de daarop ſtaande muts of hoed niet over„ geeft, de proclamatien niet doet publiceer„ ren en affigeeren, zullen wij u als Præſident „ dadelijk door een escorte aan boord doen „ brengen en de ſtad plat ſchieten."

In dit verſchrikkelijk oogenblik getroffen door het lot, waaraan de inwoonders, ingeval van weigering, blootgeſteld waren, voerde de Præſident hem te gemoet: „ Vermits ik dan, zoo „ wel als mijne mede-leden, door Ul. magt „ overheerd ben, en onze ſtad met deszelfs „ inwoonders aan de woede van een geduch„ ten vijandelijken aanval (zonder defenſie voor„ zien) niet kan, noch mag ſacrifieeren, er„ kenne ik in dezen te zijn overweldigd en „ vinde mij genoodzaakt, niettegenſtaande het „ verkrachten van mijn eed en plicht, Ul. ge-

„ for-

„ forceerde orders, ingeval van nood, te moe-
„ ten obedieeren."

Na den afloop dezer alleronaangenaamſte ontmoeting voor den Præſident, deed hij de Municipaliteit in allerijl bijeenroepen, alwaar G. DUNDAS en zijne bijhebbende Officieren verſchenen. Na gedaan verſlag van het voorgevallene door den Præſident ten zijnen huize, verklaarden alle de leeden, in dit geval, om der geduchte gevolgen wille, volſtrekt buiten ſtaat te zijn, aan hun eed en plicht getrouw te blijven en dienvolgens in de dringende, ſchoon alleronaangenaamſte, omſtandigheden zich te bevinden, van aan de bevelen der Britſche Officieren te moeten gehoorzamen. — Waarna dan ook dadelijk de Proclamatien, ten overſtaan der Officieren, moesten worden afgekondigd en aangeplakt; het welk onder een ijsſelijk geſchreeuw van *Vivat Oranje!* enz. geſchiedde. Terwijl terſtond na de gedane Publicatie de vrijheidsboom door eenige oproermakers nedergehakt, de hoed der vrijheid van denzelven afgenomen en door hun aan DUNDAS ter hand geſteld wierd; wiens bijhebbend gezelſchap den Secretaris der Municipaliteit, na dat hij de Proclamatien had voorgelezen, onder zware bedreigingen noodzaakte, de na-

volgende woorden voor het Gemeen uitteroepen: „ De Prins en de Hertog *van York* zijn „ thans aan de *Helder*; zij zullen weldra te „ *Amſterdam* zijn; en de zeevaart zal gaan „ als in de Oranje-tijd, en alles zal gaan, „ zoo als het in de Oranje-tijd geweest is.".

Daarna wierd de Præſident genoodzaakt, om hen in perſoon te brengen ten huize van den ſcheepsbouw-meester der Marine, die onder gelijke bedreiging gedwongen wierd, hun toegang tot 's lands werf en de nieuw gebouwde magazijnen te geven. Eindelijk ſtelden zij nog alle in de haven liggende vaartuigen in requiſitie.

Waarſchijnlijk om een ſchriftelijk bewijs te geven van zijnen ijver voor het huis van *Oranje*, en dat hij in dat opzicht gelijk ſtond met het verblind Gemeen hier te lande, had DUNDAS in de Raadkamer op het Stadhuis in de Engelſche taal geſchreven en aan de Municipaliteit ter hand geſteld het navolgende:

„ *Oranje Boven!*

„ G^es. DUNDAS,

„ *Kaptein van zijn* Brittanniſche Majeſteit's „ *ſchip* JUNO *en Kommandant van de Flottille* „ *voor* Medemblik, *den* zeventienden September „ 1799."

Den

Den agttienden September, nadat de vrijheidsboom door eenige oproermakers verbrand en de Prinse-vlag met geweld op het Raadhuis geplaatst was, vervoegden zich sommigen hunner in de Raad-kamer en dwongen de Municipaliteit, om eenige stadsgeweeren aan hun te doen afgeven, welke hierin echter niet voldeed, onder voorwendsel, dat de Engelschen zulks verboden hadden. Dien dag zag men ook de vlag van 's lands magazijnen en van eenige particuliere huizen waaijen.

Offchoon de vijand, te rekenen van den negenden September tot den elfden October, in het bezit dezer stad geweest is en de gebeurtenissen aldaar niet door tusschenbedrijven zijn afgebroken geworden, even als op andere plaatzen, en waarom dan ook een aaneengeschakeld verhaal derzelven alhier zoude behooren gegeven te worden, zoo is het echter noodzakelijk, de verdere behandeling dezer belangrijke onderwerpen voor een wijl te staken. Een zooveel mogelijk ordenlijk tafreel van alle de plaats gehad hebbende omstandigheden op onderscheidene tijden en in verre van elkander liggende steden en dorpen, voorgesteld in het verband, waarin deze onderling tot elkander stonden ten aanzien der krijgskundige verrichtingen, maakte

eenen overgang noodzakelijk tot de wederzijdſche militaire bewegingen en verrichtingen. Deze overgang brengt den lezer terug tot den ſtand der legers op den negenden September.

De Engelſchen hadden ſedert de landing geene andere verſterking gekregen, dan een gedeelte der diviſie van den Hertog *van York*, tusſchen de vier- en vijf duizend man, onder bevel van den Generaal Majoor DOWN. Van de Rusſiſche troepen, gekommandeerd door de Generaals HERMANN en ESSEN, waren te dier tijd nog geenen aangekomen. De advijs-jagten, door de Engelſchen afgezonden, ten einde dezelven direkt op *Texel* te doen ſtevenen, hadden te vergeefs op hen gekruist. Zij waren achtereenvolgende op het aangewezen punt te *Yarmouth* aangekomen en wierden aldaar door tegenwinden terug gehouden. Dezelfde winden verhinderden ook den Hertog *van York*, om met het overige gedeelte zijner diviſie onder zeil te gaan.

Deze onvoorziene omſtandigheden noodzaakten den Generaal ABERCROMBIE alléén verdedigenderwijze te werk te gaan en achter zijne ſterke verſchanzingen in de *Zyp* de vereeniging der geälliëerde Engelſche en Rusſiſche troepen aftewachten. De Generaal BRUNE integendeel had

had reeds op den negenden September eene aanzienlijke magt bijeen gebracht en zoodanige ſtellingen genomen, welke hij overeenkomstig zijn ontwerp van verdediging en den aard van het terrein noodig oordeelde. Hij had daarenboven het gunstig vooruitzicht, van binnen kort zijne armee aanmerkelijk vermeerderd te zullen zien door de in aanmarsch zijnde Franſche troepen uit de garniſoens-plaatzen in de voormalige Keizerlijke Nederlanden. De divisie Generaal VAN DAMME en de Inſpecteur Generaal KELLERMAN, kort te voren vandaar aangekomen, bevestigden de ſpoedige aankomst dezer hulp-benden.

Deze gunstige geſteldheid van zaken deed den Generaal BRUNE beſluiten, om zoo aan het verlangen van het Gouvernement, als aan den brandenden ijver zijner onderhebbende krijgslieden te voldoen. Op den tienden September, 's morgens ten vier uren, rukte onze armee in drie kolommen tegen den vijand aan. De rechter vleugel, gekommandeerd door den Luitenant Generaal DAENDELS, was belast met den aanval op den *Eenigenburg* en *St. Maarten*; de kolom van het middenpunt, onder de orders van den Generaal DUMONCEAU, ſtootte met haar rechter vleugel tegen den linker vleu-

gel van den Generaal DAENDELS, en met den linker, beneden *Crabbendam*, aan den rechter oever van de vaart van *Alkmaar* naar de *Zyp*. De kolom Franſchen, ſterk zeven duizend man, onder de orders van den Generaal VAN DAMME, ſtootte ter rechter zijde aan den linker oever van evengemelde vaart en ſtrekte zich links zeewaarts uit.

De vijand was achter den dijk van de *Zyp* verſchanst en had batterijen opgeworpen, zoo langs den dijk als voorwaarts van zijn front. Door de hevigheid van den aanval wierd hij in den beginne genoodzaakt, zijne voorposten te verlaten en tot achter den dijk terugtetrekken. De Franſchen dwongen hem *Camp* te ontruimen en aan hun over te laten. Herhaalde reizen deden zij poogingen, om hem tot in zijne laatſte verſchanzingen te overweldigen; maar niettegenſtaande de onverſchrokken moed, welken zij aan den dag leiden, wierden zij hierin verhinderd door het geſtadig vuur van den vijand, welke zoowel achter den dijk, als achter de vaart beneden de Zijper-ſluis, tot omſtreeks *Petten*, verſchanst lag en daarenboven beſchermd wierd door het geſchut van twee Fregatten en twee Brikſchepen, die zich op die hoogte nabij het ſtrand geposteerd hadden.

Ver-

Verſcheiden Franſchen trachtten wel het kanaal overtezwemmen; dan omtrent dertig derzelven verdronken met de wapenen in de hand. Men kon aan den betoonden moed niet beſpeuren, dat nieuwlings in dienst geſtelde manſchappen zich onder de troepen bevonden. Allen verlangden, den vijand onder de oogen te zien. Genoodzaakt, om van hunne verdere voornemens afteazien, hielden de Franſchen post te *Petten* tot in den namiddag, wanneer zij hunne vorige ſtellingen wederom betrokken.

Het middenpunt ſlaagde nog minder in deszelfs verrichtingen. De Generaal DUMONCEAU liet zijne kolom op *Schoorldam* aanrukken: dezelve overmeesterde den verſterkten post aan de brug te *Krabbendam*, maar ſtootte het hoofd tegen de ſterke verſchanzingen van de *Zyp*. Eenige bataillons geraakten aan het wijken, waardoor hij genoodzaakt wierd terug te trekken.

De rechter vleugel was niet gelukkiger. Deszelfs voorhoede was ten drie uren op marsch gegaan en ten vier uren reeds meester van *Haringcarspel* en *Dirkshorn*. Vervolgens rukte zij aan op den *Eenigenburg*, om aldaar den aanval te doen, waarmede de Generaal DAENDELS belast was. Hier vond zij zich in haren marsch afgeſneden door de Brigade van

den

den Generaal Majoor BONHOMME, die alle de wegen ſtopte, langs welke de rechter vleugel pasſeeren moest. De Generaal DAENDELS door dit beletzel zijne magt niet kunnende uitſpreiden, dan door het onderſteunen van de rechter zijde, was hij genoodzaakt *St. Maartens* brug te attacqueeren, in plaats van den *Eenigenburg*. Deze aanval was in den aanvang allervoorſpoedigst. De vijand zijne voorſte verſchanzingen reeds verlaten hebbende, maakte men zich gereed, om het dorp ſtormenderhand intenemen, toen de Kolonel CRAS berichtte, dat eenige bataillons der Brigade van den Generaal BONHOMME in wanorde aan het wijken waren, in weerwil der dapperheid, waarvan die Generaal hun het voorbeeld gaf, en in weerwil van alle zijne poogingen, om hen tot ſtaan te brengen. De Generaal DAENDELS deed toen zijne attacque, zonder die geheel te ſtaken, een weinig verſlaauwen; en, offchoon de Brigade van den Generaal BONHOMME niet onder zijne orders ſtond, zoo begaf hij zich echter ſpoorſlags derwaarts, om de verwarring te ſtuiten, welke in dezelve begon te heerſchen. Het gelukte hem, om achter zijne ſtelling twee bataillons van de zevende halve Brigade wederom in orde te brengen en tot hunne kolom

terug te voeren. Vervolgens keerde hij terug naar de plaats zijner attacque, met voornemen, om dezelve voorttezetten; maar volgens het bericht van een der Aides-de-camp van den Generaal en Chef, volgens dat van den Kolonel CRAS, alsmede van den Generaal BONHOMME, en bovendien uit de richting van het vuur ziende, dat de linker vleugel niet op dezelfde hoogte was van den rechter, bepaalde de Generaal DAENDELS zich tot het handhaven zijner eerſte behaalde voordeelen, in de hoop, van nadere orders van den Generaal BRUNE te zullen ontvangen. Dan ziende, dat het vuur aan de linker zijde geheel ophield, en dat de vijand eene ſterke kolom aan zijne rechter zijde liet opmarcheeren, om hem in den rug te vallen, zond hij twee bataillons af, om de bruggen te verdedigen, die afgebroken waren, om zijn flank te dekken, en gaf bevel tot den aftogt, welke in de uiterſte orde volbracht wierd. De vijand poogde wel dezen aftogt te ontrusten, door de kolom in haren afmarsch te *Dirkshorn* aantetasten; edoch te vergeefsch. Het vuur zijner houwitzers ſchoot alleenlijk het dorp in brand.

Na dezen algemeenen, ſchoon vruchteloos on-

ondernomen aanval, betrok onze armee wederom hare vorige ſtellingen; de linker vleugel een weinig beneden *Petten*, en de voorposten van het middenpunt te *Schoorldam*. Ons verlies beſtond, aan de zijde der Franſchen in veertig dooden, waaronder vier Officieren, en zevenhonderd negenenveertig gekwetſten, onder welke ſesendertig Officieren; en aan de zijde der Bataven, in zevenennegentig dooden, waaronder agt Officieren, en vierhonderd agtennegentig gekwetſten, onder welke tweeëndertig Officieren, en in driehonderd vijfenzeventig vermisten, waaronder één Officier. 'Er wierden dus gedurende dezen ſlag eenentagtig Officieren en één duizend ſeshonderd agtenzeventig manſchappen buiten ſtaat van dienst geſteld. Onder de gekwetſte Franſche Officieren bevond zich de Generaal DAVID, die maar zeer weinige dagen vóór de actie uit *Frankryk* was aangekomen: hij overleed aan zijne wonden, en wierd den veertienden September te *Alkmaar* met alle militaire eerbewijzingen begraven. Volgens opgave in de Engelſche Hof-Courant hadden de Britten in deze actie verloren zevenendertig dooden, éénhonderd vierenveertig gekwetſten en negentien vermisten. Onder de

ge-

gekwetſten bevond zich een Generaal Majoor, een Luitenant Kolonel, één Majoor en veertien andere Officieren (28.)

Het is zeer moeielijk te beſlisſen, of de onderhandſche beſchuldiging te dier tijd tegen deze of geene Korpſen van de Bataafſche armee gedaan, als hadden zij bij de actie van dien dag niet plichtmatig gehandeld, al of niet gegrond geweest is; maar zeker is het, dat 'er bij de eene of andere kolom een plichtverzuim moet plaats gehad hebben; en dit is zeer duidelijk optemaken uit de rapporten, welke aangaande dit gevecht van wegens den Generaal BRUNE bij het Uitvoerend Bewind zijn ingekomen. In zijne eerſte misſive zegt hij onder anderen: „ Die dag zoude voor ons beſlisſende geweest zijn, bijaldien alle de „ korpſen gelijkelijk hunnen plicht betracht „ hadden." en verder: „ 'Er zijn korpſen, „ die

(28) Wanneer men het getal der gekwetſte Officieren vergelijkt met dat der Gemeenen, zal men toeſtemmen, dat deze opgave niet overeenkomstig der waarheid geweest is. Immers is het alleronwaarſchijnlijkst, dat bij eenen algemeenen aanval op eene geheele linie, welke een front van een en een halve mijl beſloeg, niet meer dan eenhonderd zevenentwintig Gemeenen gewond zouden zijn geworden, tegen een getal van zeventien Officieren.

„ die zich wel gedragen hebben; en onder de-
„ zelven bevinden zich dapperen, wier namen
„ verdienen gekend te zijn. Zoodra de Divi-
„ ſie-Generaals mij hunne rapporten zullen
„ hebben overgezonden, zal ik u alle die ge-
„ nen doen kennen, welke aanſpraak hebben
„ op lof en aanmoediging: de laf hartigen
„ zullen van het leger verwijderd worden, en
„ alsdan hoop ik, dat onze poogingen tegen
„ den vijand met beſlisfender voordeelen zul-
„ len bekroond worden." In een tweeden brief laat hij zich dus uit: „ Ik heb de
„ Generaals van Diviſie gelast, de vluchtelin-
„ gen, de laf hartige Officieren en die verra-
„ ders, welke wanorde zochten te ſtrooijen,
„ voor den krijgsraad te doen terechtſtellen."

Welke dan ook de redenen mogen geweest zijn, dat de onderneming van dien dag met geen beteren uitſlag is bekroond geworden, ontegenzeggelijk waar is het, dat in den avond van dien zelfden dag eene gebeurtenis plaats had, welke de allernoodlottigſte gevolgen na zich zoude hebben kunnen ſleepen, bijaldien 'er niet oogenbliklijk in voorzien was geworden door de onderſcheidene zoo militaire als politieke geconſtitueerde magten.

Drie uren, nadat de aftogt volbracht en de vij-

vijandelijke armee, even als de onze, in hare vorige ſtellingen terug getrokken was, en terwijl onze troepen rust namen, ontſtond 'er bij de kolom van den Generaal DAENDELS, met het vallen van den nacht, een valsch alarm. Een *Sergeant* van de Jagers, hoogst waarſchijnlijk door kwalijkgezinden omgekocht, riep alleerwegen uit, dat de Engelſche ruiterij in een der dorpen in de lange dijken gerukt was en alles, wat zij ontmoette, neerſabelde. In een oogenblik liep deze kreet en de daaruit voortvloeiende *verwarring voort* tot *St. Pancras*, alwaar de Generaal DAENDELS zijn hoofdkwartier had. Deze ſtelde alles te werk, wat mogelijk was, om de verwarring en de vluchtelingen te ſtuiten; dan van welke goede uitwerking zijne poogingen ook waren, kon het echter niet misſen, of eenige, hetzij opzettelijke booswichten, hetzij door den ſchrik bevangen ſoldaten ontſnapten aan het toezicht hunner moedige ſpitsbroeders. Door het vluchten dezer bloodaards wierd de geheele ſtad *Alkmaar* in rep en roer gebracht. Onderſcheiden inwoonders, die gelegenheid vonden, om buiten de poorten te kunnen komen, begaven zich naar *Haarlem* en elders. De trouw van menig beproefd krijgsman, tuſſchen die twee

ſteden gelegen, zoude aan het wankelen kunnen geraakt zijn, ingeval hij aan de verzekeringen der vluchtende ſnoodaards geloof had willen ſlaan, wier oogmerk niet anders was, dan om onder de ligtgelovigen alarm te verſpreiden en den angſtvalligen landbewoonder van zijne gouden en zilveren kleinodien te berooven. Eenige weinige bloodaards echter van de reſerve korpſen, op de hoogte van *Heyloo* gelegen, volgden het voetſpoor der vluchtelingen en vermeerderden den ſchrik onder de buitenlieden.

Als iets zonderlings is optemerken, dat dien zelven avond ten elf uren te *Haarlem* reeds de tijding verſpreid wierd, dat onze armee in wanorde geſlagen was en op die ſtad haren terugtogt nam. Het was niet wel mogelijk, dat dit gerucht door de vluchtende lafaards kon overgebracht zijn, daar de eerſten dier onverlaten niet vóór half twee uren in den nacht aldaar binnen kwamen. Gelukkiglijk dat zulks in zoodanig een geſchikt tijdſtip plaats had; zonder dat zouden de onſteltenis en angst grooter geweest zijn. In den vroegen morgenſtond zag men het getal dier booswichten achtereenvolgende vermeerderen, wier getal nog aanmerkelijker zoude geweest zijn, indien niet ſommigen derzelven in hunne

vlucht

vlucht gestuit waren geworden, en anderen den weg naar *Amsterdam* hadden ingeslagen.

In dezen toestand van zaken gaf de Kommandant der stad order, om de poorten te sluiten, ten einde te beletten, dat zij, die 'er reeds binnen waren, zich niet naar elders begaven; als ook om de overigen, die daar binnen wilden komen, aantehouden. Deze voorzorg had de beste uitwerking. Binnen zeer korten tijd had men alle de rustverstoorders opgespoord en in verzekerde bewaring gebracht. De Municipaliteit deed eene bekendmaking, zoo om hare burgerij ten aanzien dezer in den aanvang zoo schrikbarende gebeurtenis gerust te stellen, als om haar de tijding, dien zelfden nacht bij den Kommandant ontvangen, kenbaar te maken, namelijk, dat de armee na den slag hare vorige stellingen wederom betrokken had, en alles, onaangezien het verraderlijk gedrag van eenige hafhartigen, in de beste geestgesteldheid was.

Intusschen kon het niet misschen, of deze indedaad ontrustende geruchten moesten ook naar elders overgeslagen en in derzelver loop aanmerkelijk vergroot zijn. Men kon dezelven niet te schielijk tegengaan; en het was hierom onder anderen, dat, des anderendaags, het Departementaal Bestuur de navolgende noti-

ficatie met den meest mogelijken ſpoed deed verzenden:

„*Het Departementaal Beſtuur van Texel*
„aan
„*De Ingezetenen van hetzelve Departement.*

„BATAVEN!

„Eenige weinige Onverlaten, lafhartige We-
„zens, onwaardig den glorierijken naam van
„*Verdedigers des Vaderlands*, hebben in den
„laatst afgelopen nacht getracht uwe rust te ver-
„ſtoren, door hunne vlugt en het verſpreiden
„van allerlei ontzettende tijdingen, als waren
„onze brave Verdedigers der zaak der Vrijheid
„en des Vaderlands op de vlucht en in wanorde
„geſlagen en de Vijand reeds tot binnen de
„muren van *Alkmaar* doorgedrongen. Het
„oogmerk dier verfoeijelijke booswichten, veel-
„ligt aangezet door de uitlokſelen van het En-
„gelsch goud en de helſche kunstgrepen der
„woelende Oranje-Factie van binnen, was on-
„getwijffeld, om ſchrik, angst en verwarring
„alomme te verſpreiden, den moed en ijver van
„den waren Patriot; den fieren Republikein
„te doen verflauwen, den geest van oproer aan
„te vuren, den moed en ſtandvastigheid der
„Militairen, getrouw aan hunnen eed en plicht,

„wa-

„ ware het mogelijk, aan het wankelen te bren-
„ gen, en dusdoende, bijaldien hunne gevloekte
„ uitzichten wel ſlaagden, onze dierbare Vrijheid
„ den hartader af te ſteken en den vrijen Ba-
„ tavier wederom in de pas afgeſchudde Oranje-
„ ketenen te kluisteren. Dan, dank zij de on-
„ wankelbare ſtandvastigheid en voorbeeldeloze
„ moed onzer gewapende Spitsbroeders, en de
„ onwrikbare getrouwheid aan hunnen plicht van
„ Geconſtituëerde Magten en Perſonen! De ſnoo-
„ de bedoelingen dier uitvaagſels van het Mensch-
„ dom, zijn in rook verdwenen, en zij, die door
„ roof- en plundergeest gedreven, een moord-
„ en brand-tooneel wilden aanrichten, zijn reeds in
„ boeijen geſlagen en zullen weldra de geſtreng-
„ heid der Wet in alle hare uitgeſtrektheid on-
„ dervinden. — De publieke rust is ongeſtoord
„ gebleven: alle openbare Ambtenaren oefenen
„ onverhinderd derzelver werkzaamheden uit; en
„ terwijl dezen volijvrig en onbelemmerd alles
„ toebrengen, wat ten dienste der armeën gevor-
„ derd wordt en ſtrekken kan, om derzelver
„ operatien tegen den ſnooden Brit wel te doen
„ gelukken, brengt onze manmoedige Krijgsman
„ de verachtelijke Slaven van PITT de gevoeligſte
„ ſlagen toe en zal hen ongetwijffeld binnen
„ kort naar het verblijf van list en bedrog, ver-

„raad en omkooping, met ſchande beladen, „doen terugkeeren.

„Wij hebben vermeend, deze gebeurtenisſen „en den waren ſtaat van zaken ter uwer kennis„ſe te moeten brengen, ten einde alle verkeer„de indrukſelen voortekomen, welke de ge„ruchten, bij vergrooting tot u overgebracht, „ſoms op deze of gene laag geſtemde geesten „zouden kunnen maken, en ten einde Ulieder „waakzaamheid meêr en meêr opnewekken, in „het opſpeuren en nagaan der woelingen van „de gezworen vijanden der thans gevestigde „orde van zaken.

„En het is om alle deze redenen, dat wij „beſloten hebben, de reſpective Gemeente-Be„ſturen, de Baillurwen en Schouten binnen dit „ons Departement aantetchrijven en op derzel„ver hoofdelijke verandwoordelijkheid te gelas„ten, soo als dezelve aangeſchreven en op der„zelver hoofdelijke verandwoordelijkheid gelast „worden bij dezen, om onverwijld alle zoodani„ge Militaire Perſonen, werkelijk in dienst „zijnde der Armee of aan dezelve geattacheerd, „die zich binnen derzelver Gemeente of Juris„dictie van dien, zonder behoorlijk consent of „verlof-brief van daartoe gewettigde Perſo„nen, bevinden, hetzij dat dezelve zich rustig

„ge-

„ gedragen of ontzettende tijdingen verbreiden,
„ te doen arresteeren, in verzekerde bewaring
„ te ſtellen en aan hunnen competenten Rechter
„ overteleveren; om, in conformiteit van de
„ Wet, anderen ten voorbeeld, op het rigoureuſ-
„ te te worden geſtraft.

„ Wordende alle geconſtitueerde Magten en
„ Perſonen bij dezen ten ernſtigſte gewaar-
„ ſchouwd en aangemaand, om in deze gewichti-
„ ge tijdsomſtandigheden getrouw op hunne poſ-
„ ten te blijven en in de uitoefening daarvan
„ die bedaardheid, wijsheid, fermiteit en énergie
„ aan den dag te leggen, als in deze oogenblik-
„ ken van getrouwe openbare Ambtenaren, ten
„ meesten nutte en heil van het dierbaar Vader-
„ land, gevorderd worden.

„ En, op dat niemand hiervan onkundig zij,
„ zal deze alömme worden gepubliceerd en geaf-
„ figeerd; waar men gewoon is zulks te doen.

„ Aldus geärresteerd bij het Departementaal
„ Beſtuur van *Texel*.

„ (*Was geparapheerd*)

„ P. K. PIETERSSE, vt.

„ Ter Ordonnantie van hetzelve Beſtuur,

„ *Haarlem* den elfden Sep-
„ tember 1799, het vijfde
„ jaar der Bat. Vrijheid.

„ (*Was Geteekend*)

„ L. C. VONK."

Deze maatregel en andere, zoo van wegens het Gouvernement als door den Generaal BRUNE en door andere Geconstitueerde Magten in onderscheide plaatzen tewerkgesteld, hadden den gewenschten uitslag. De kwalijkgezinden, die zich van den beginne der landing af alle moeite gegeven hadden, om, door het verspreiden van allerhande ontzettende tijdingen, hunne heilloze oogmerken te bereiken, de zwak geloovigen vrees inteboezemen en hunne aanhangelingen tot onrustige bewegingen aantezetten, zagen zich wederom in hunne oogmerken te leur gesteld. De rust en goede orde bleven alomme bewaard; en de Generaal BRUNE gelastte de Divisie-Generaals, de laffe vluchtelingen aan den militairen krijgsraad overtegeven, welke reeds bevorens benoemd was. Het proces van den Sergeant, die de aanleidende oorzaak van dit valsch allarm geweest was, wierd weldra opgemaakt, en hij met een kogel voor den kop geschoten.

Door gezegden krijgsraad wierd onder anderen ook geslagen en ter executie gelegd het vonnis, hetwelk te vinden is in de Bijlagen onder letter I.

Kreeg de verrader zijn verdienden loon en wierd den braven de lof toegezwaaid, welke

zijn

zijn gedrag hem waardig gemaakt had, niet weinig vereerend was dan voor de laatſten de aanſpraak, welke de Generaal BRUNE op den ſestienden September deed, bij gelegenheid, dat hij op de voorposten te *Schoorl* de kompagnie vrijwillige burgers van *Rotterdam* en van andere plaatzen in oogenſchijn nam. Hij ſprak hen dus aan: „ Burgers! zie hier de „ brave vrijwilligers van *Rotterdam*. Die bra„ ven hebben zich op de voorposten begeven; „ zij hebben het vuur reeds gezien; zij heb„ ben de Engelſchen niet geſchroomd, maar „ hen ſtout onder de oogen durven zien. „ Neemt aan deze braven een voorbeeld, die „ onder kommando van de burgers THYSSEN „ en VERMEER dadelijk de gevaren hebben ge„ trotzeerd. Die zich wel houdt, zal ik aan „ het Gouvernement bekend maken, en die „ zich lafhartig gedraagt, wegjagen, maar de „ braven doen beloonen. *Een Engelschman*, „ ja, al waren het 'er *drie* tegen *één*, is niets. „ Deze brave Rotterdammers hebben hunne „ lafhartigheid gezien."

Ten zelven dage, dat de Generaal BRUNE in het openbaar, en, als het ware, in het gezicht van den vijand belooning voor de dapperheid en ſtraf over de lafhartigheid aankon-

digde, wierd het Uitvoerend Bewind door het Vertegenwoordigend Ligchaam gevolmagtigd, om gedurende den veldtogt, op voordragt van den Generaal en Chef, zoodanige promotien van en aan Officieren der Bataafsche armee te kunnen doen en geven, als het Bewind tot belooning van verdiensten en straf van laf heid of ongehoorzaamheid zoude vermenen noodig te zijn, al ware het dan ook, dat deze promotien en demissien niet overeenstemden met het plan van reörganisatie der armee van den Staat, den 29sten Julij 1795 door de voormalige Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden gearresteerd.

Gelijktijdig dat de hooge en lager Geconstitueerde Magten volijvrig werkzaam waren, om alles daartestellen, wat strekken konde om eenen reeds zoo zeer geduchten vijand krachtdadig afbreuk te doen, brachten ook de weldenkende ingezetenen, de voorstanders van het Republikeinsch stelsel, het hunne toe, om de politieke en militaire Bestuurders in hunne loflijke poogingen te ondersteunen. Allerwegen ondervond men de uitwerkselen van plichtsbetrachting. Onderscheidene gezelschappen brachten hun offer op het altaar der menschlievendheid, om daaruit het lijden van den gekwetsten

ften krijgsman te verzachten en desselfs spitsbroeders, die van verlangen brandden, om den dood hunner gesneuvelde makkers te wreken, door behoorlijk dekſel tegen de ongemakken van het aanraderend *nauw* jaargetij te beveiligen. Alle oprechte Vaderlanders dachten en handelden eenstemmig. En zij, die ook met hunnen gewapenden arm het vaderland ten dienste konden staan, offchoon daartoe door de wet niet verplicht, verzuimden niet, zich tot dat einde aantebieden. Onder de menigvuldige bewijzen van dit lofwaardig gedrag, waarvan de registers van het Vertegenwoordigend Ligchaam des Bataafschen Volks getuigen dragen, zal het genoegzaam zijn, het volgend adres van eenige burgers te *Dordrecht* als een bewijs aantehalen:

„ *Aan de Eerſte Kamer des Vertegen-*
„ *woordigenden Ligchaams van het*
„ *Bataafſche Volk.*

„ BURGERS REPRESENTANTEN!

„ De verraderlijke vijand van al wat eerlijk
„ is en goede trouw bezit, heeft dan in de
„ daad zijne verblinde trauwanten, met het
„ ſchuim van andere volken verdubbeld, on-
„ der

„ der het geleide van Bevelhebbers, zijner „ waardig, op den Bataafschen bodem ge„ zonden!

„ Het is hem dan gelukt onze waakzaam„ heid te verschalken en zijne eerste stappen „ met het schuldeloos bloed onzer brave land„ genooten te verwen?

„ Het is hem dan gelukt, door valschheid „ en list, drie duizend laf hartige verraders, „ te lange aan den weldadigen boezem onzes „ vaderlands gezoogd, tot zijne goede vrienden „ te maken en het uitgeputte *Nederland*, on„ der de leus van vriendschap, nagenoeg, van „ nieuws veertig millioenen te ontrooven?

„ Ja, dat alles is hem gelukt! — gelukt, „ in weinige dagen! Burgers Vertegenwoor„ digers! mannen, met de geheiligde zaak „ eens vrijen Volks belast; aan U, die den „ Bataven met duren eede trouw gezworen „ hebt, aan U zij aanbevolen, dit alles, in „ zijnen geheelen toedragt, nadruklijk gade te „ slaan en de diep beleedigde Natie door „ moed, standvastigheid en mannelijke besluiten „ te wreken!

„ Hoe ontzettend deze gebeurtenissen zijn, „ zij nogthans wekken in ons geen andere „ hartstocht, dan die van brandende *wraak!*

„ wij

„ wij reikhalzen vurig naar het groote tijdſtip,
„ waarop de vereenigde ſtrijdende zonen der
„ verbroederde Republieken, met het zwaard
„ der Vrijheid, den gerechten dood in de aan-
„ gelaande horde, die den euvelmoed harer
„ gouddorstige meesters tracht voortteplanten,
„ zal hebben overgebracht.

„ *Overeenkomst!* — roept, en vreest men
„ allerwege. Neen, Vertegenwoordigers van
„ een vrij Volk! wij doen hulde aan uwe kun-
„ de en welmenendheid en houden ons des-
„ wegens ten volle gerust. Gij zoudt verdra-
„ gen kunnen, willen aangaan tusſchen een
„ Volk, ſteeds en van alom om zijne deug-
„ den en goede trouw geëerd, en een Gou-
„ vernement als dat van *Engeland*: een Gou-
„ vernement, dat nog nimmer de heilige be-
„ loſte van eer vervuld heeft, dan wanneer
„ eigen voordeel het daartoe aanprikkelde.
„ Gij zoudt verdragen kunnen, willen aangaan,
„ die, hoe doorwrocht en verheven ingericht,
„ het Bataafſche Volk ſteeds de ſpeelbal zou-
„ de doen zijn van eeuwig wankelende Staats-
„ gronden; verdragen, die vooraf reeds door
„ elk denkend Vaderlander worden veracht!

„ Neen, Burgers Repreſentanten! Gij zult
„ dit nimmer doen, dan in de allerdringend-

„ ſte

„ ſte omſtandigheden, wanneer wij ons, tegen
„ alle verwachting aan, van veel vermogende
„ hulp verſtoken zagen, en door eenen magti-
„ gen en vriendſchappelijken nabuur, met de
„ wapens in de hand, daartoe zagen aange-
„ ſpoord. Dan, en ook niet anders, zult gij
„ het ongelukkige Batavſche Volk aan het
„ noodlot eens verdrags overgeven, dat het-
„ zelve veelligt meer zou folteren, dan dat
„ het zijnen vruchtbaren grond met het ſtui-
„ vend puin der verwonnen muren overdekt
„ zag! *Overeenkomst!* — Neen, Burgers Ver-
„ tegenwoordigers! hiertoe beſluit gij nimmer!
„ Uwe beproefde beginſelen en trouw ſtrekken
„ ons hiertegen ten waarborg.

„ Ook Gij zult met kracht en moed beteu-
„ gelen hen, die den gevloekten vijand van
„ binnen, in het duister en openbaar, den
„ vrienden-hand toereiken, en alzoo wreed-
„ aardig hun Vaderland verraden. Gij zelve
„ zult uwe mannelijke Proclamatie handhaven,
„ en elk, die in deze beſliſchende oogen-
„ blikken de teugels des Bewinds in ſlappe
„ handen houdt, met klem leeren, welke
„ plichten elk vaderlander te volgen hebbe,
„ wanneer een bloeddorſtige vijand, geſterkt
„ door binnenlandſche verraders, zijnen ver-

„ nie-

„ niemanden voet op den vrijen grond gezet
„ heeft, om al, wat braaf is, aan zijne ver-
„ woestende kar te kluistaren!

„ Ja Burgers Repreſentanten! wij zijn ver-
„ zekerd van uwen moed, die, met het nade-
„ ren der gevaren, wel verre van in een
„ ſchroomvallig verdrag te zullen wegzinken,
„ ſteeds zal verdubbelen en voorzeker, met
„ het verordenen van de krachtdadigſte maat-
„ regelen ter redding, al meerder zal ontbran-
„ den. Wij kennen uwe afkeerigheid tegen
„ alles, wat ſlechts de zweem van overeen-
„ komst met den ſnooden Brit draagt; dan
„ geen gering gedeelte onzer Natie, heimelijk
„ door de vijanden der Vrijheid verontrust,
„ verſchilt met ons ten dien opzichte.

„ Eene Proclamatie ſlechts van uwe zijde,
„ waarbij gij uwe onwankelbare voornemens
„ ter verdediging des Vaderlands, tevens met
„ den afkeer van verdrag, onbewimpeld aan
„ den dag legt en plechtig verklaart, dat eer
„ alle weerbare manſchap van *Nederland*, met
„ die onzer groote Bondgenoote, zal zijn af-
„ geſtreden en onder het overſchot van het
„ Gemeenebest begraven, dan dat Gij zult
„ overgaan tot eenige overeenkomst met eenen
„ vijand als die, welke thans zijnen bloedigen

„ voet

„ voet op den Bataafſchen bodem gezet heeft,
„ en ſteeds al, wat heilig is, aan zijne hel-
„ ſche geweldenarijen opofferde.

„ Eene zoodanige Proclamatie ſlechts, Bur-
„ gers Repreſentanten! en het geheele Bataaf-
„ ſche Volk zegt die vreés in éénis vaarwel
„ en verbeidt met brandende begeerte den
„ oogenblik, in welken het zich, in maſſa,
„ zal kunnen wreken over den hoon, hetzelve
„ door den Erf-vijand des Menschdoms aan-
„ gedaan.

„ Wij zijn met alle reſpect, enz."

Van dezen loflijken ijver ter verdédiging des Vaderlands, die alle rangen en ſtanden bezielden, kan mede nog als een zeer merkwaardigen trek gemeld worden, en die des te edeler is, om dat Godsdienstige begrippen en gewoontens bij zoo velen niet de gemakkelijkſte opofferingen zijn. Toen namelijk op zekeren dag de geheele plaatslijke burgermagt in *den Haag*, des avonds ten ſes uren, in de Maliebaan onder de wapenen geroepen wierd, verſchenen aldaar mede eenige burgers, behoorende tot de *Hoogduitſche Joodſche* Kerk, ofſchoon de *Sabbath* op hetzelfde uur zijnen aanvang nam. Terwijl mede nog als een bewijs

wijs van waarlijk vaderlandſchen geestdrift kan aangehaald worden het gedrag van den Jongeling J. F. MEEUSEN te *Vlisſingen*, bij gelegenheid der loting onder de gewapende burgers aldaar, op den tweeëntwintigſten September. Het lot, om tot verdediging des Vaderlands uittetrekken, onder anderen gevallen zijnde op zekeren Jongeling en op den broodbakker LOUYSEN, bood de eerstgemelde aan voornoemden MEEUSEN, die bij de loting was vrijgevallen, *twintig* rijksdaalders aan, zo deze voor hem wilde uittrekken; het welk door MEEUSEN in dezer voegen wierd afgeslagen: *Gij zijt even jong en in ſtaat om uw vaderland te dienen, als ik: bij uw uittrekken verliest niemand, en uw geld begeer ik niet. Maar* (zich tot den bakker wendende) *gij hebt te zorgen voor eene oude moeder en twee kinderen: voor u zal ik uittrekken zonder belooning.* Aan welke edelmoedige aanbieding dan ook den volgenden dag door dien braven Jongeling voldaan wierd.

Middelerwijl dat de Generaal BRUNE eene aanzienlijke verſterking uit het voormalig *Braband* wachtende was, en het Bataafsch Gouvernement aanſpoorde, om het ligten van korpſen uit de gewapende burgermagt verder uitte-

breiden, bepaalden zijne krijgsverrichtingen zich alléén, om den Generaal ABERCROMBIE in bedwang te houden. De voorposten van de Bataafsche en Fransche armeeën stonden tot op een snaphaanschoot van de vijandelijke verschanzingen af, en de stellingen van beide de tegen over elkander staande legers wierden van dag tot dag geduchter.

De Generaal ABERCROMBIE, die achter zijne ontzachgelijke batterijen de aankomst der Russen en van de tweede divisie Engelsche troepen met ongeduld verbeidde, had intusschen het dorp *Warmenhuizen* door een talrijk detachement doen bezetten. In den nacht van den viertienden op den vijftienden September deed de Generaal DUMONCEAU dien post aanvallen door eenige Jagers van het vierde Bataillon en de Grenadiers der tesde halve Brigade, aangevoerd wordende door den Kapitein GOUDOEVER; met dat gevolg, dat zij met zeer veel onverzaagdheid zich meester maakten van het dorp, en de vijand genoodzaakt wierd, zijne gekwetsten en bagaadje achtertelaten.

In den morgenstond van den vijftienden September arriveerde op de *Helder* de Hertog VAN YORK, vergezeld door Prins WILLEM VAN GLOU-

GLOUCHESTER, Lord CHATTAM en verder gevolg, aan boord van het fregat *Amethist*, ten geleide van tagtig transportſchepen met ruim tienduizend man troepen. Twee dagen daaraanvolgende kwamen de ſedert lang verwachte Ruſſen opdagen, ten getale van dertienduizend man onder bevel van den Generaal HERMANN. Dezen waren nauwlijks ontſcheept, of de Hertog VAN YORK gaf orders, dat zij voorwaarts rukken en de ſtelling van *Petten* bezetten moesten.

Dezelfde oorzaak, welke den Generaal BRUNE op den tienden September bewogen had, den Generaal ABERCROMBIE aantetasten, voordat deze door de nog verwachte wordende Engelſche en Ruſſiſche troepen verſterkt wierd, deed ongetwijffeld den Hertog VAN YORK op den agtienden beſluiten, alstoen geen oogenblik verloren te laten gaan, om op zijn beurt den Generaal BRUNE aantevallen, bevorens de hem toegezegde verſterkingen uit het voormalig *Braband* en van den *Neder-Rhyn* aangekomen zouden zijn. De Hertog VAN YORK maakte met zeer veel overhaasting zijne ſchikkingen voor den beraamden aanval. De Ruſſiſche troepen wierden aan het hoofd der ko-

lom bij den rechter vleugel geplaatst, en bij het centrum wierden zij onder de Engelſchen vermengd.

De regter vleugel, aangevoerd door den Ruſſiſchen Generaal HERMANN, een oud krijgsman, in de geſchiedboeken zeer bekend, ſtond tegen over den linker vleugel der Franſchen onder bevel van den Generaal VAN DAMME. De Hertog VAN YORK ſtelde zich met den Erf-Prins aan het hoofd der kolommen, uitmakende het middenpunt en den linkeren vleugel zijner armee. Tegen over dezen bevonden zich het middenpunt en de rechter vleugel, te ſamen geſteld uit Bataafſche troepen, welke gekommandeerd wierden door de Generaals DUMONCEAU en DAENDELS. Daarenboven had de Hertog VAN YORK den Generaal ABERCROMBIE afgezonden met een korps van ſes of zevenduizend man, om zich meester te maken van *Hoorn* en onzen rechter vleugel achterom te trekken, teneinde dezelve inteſluiten op het oogenblik, dat hij tijding zoude ontvangen hebben, dat het den Generaal HERMANN gelukt was, de Franſchen aan den linker vleugel over hoop te werpen en dezelven van den zeekant afteſnijden. Het ontwerp van den Hertog VAN YORK, door zijnen aan-

val

val op vier kolommen, beſtond dan hierin, om achter onze twee vleugels heen te marcheeren, en dus doende den Generaal BRUNE te noodzaken, om zijne ſtelling voor *Alkmaar* te verlaten.

Den negentienden September in den vroegen morgenſtond begon de vijand den aanval langs onze geheele linie met zeer veel hevigheid. De Generaal HERMANN aan het hoofd van een verbazend korps Ruſſen, gevolgd van eene diviſie Engelſchen, deed de Franſche voorpoſten te *Kamp* en te *Groet* terug deinzen en marcheerde voorwaarts, met oogmerk om de diviſie van den Generaal VAN DAMME inteſluiten, die hierdoor genoodzaakt wierd terug te marcheeren, omdat hij zijn ſteun-punt links van zich verloren had. Vervolgens maakten de Ruſſen zich meester van *Schoorldam* en kort daarna van *Bergen*, vijf kwartier uurs van *Alkmaar* gelegen.

De Franſchen verplicht geweest zijnde, een wijl tijds voor den verwoeden aanval der Ruſſen te moeten wijken, vereenigden zich in het bosch van *Bergen*. Op dat tijdſtip waren de laatstgenoemden reeds de achterſte gedeeltens van het middenpunt van onze linie, van batail-

le voorbijgetrokken, terwijl dezelve in front aangevallen wierden door den Hertog VAN YORK met eene sterke divisie Engelsche en Russische troepen.

In dezen toestand liet de Generaal BRUNE de achterhoede der divisie van den Generaal DUMONCEAU, bestaande in twee bataillons infanterie, eenige rijdende artillerie en husaren, naar *Bergen* opmarcheeren langs een brug, welke eenige dagen te voren gelegd was over de vaart naar de *Zyp*, terwijl hij gelijktijdig de divisie van den Generaal DAENDELS liet aanschuiven tegen het middenpunt, hetwelk door het gemis van deszelfs achterhoede was verzwakt geworden. Alstoen wierd weldra de Russische kolom, welke zich te veel voorwaarts gewaagt had, op beide hare flanken aangevallen door de divisie van den Generaal VAN DAMME en door een gedeelte van die van den Generaal DUMONCEAU; door welke wel uitgedachte en ter uitvoer gebrachte manoeuvre aan den Generaal HERMANN alle gemeenschap met het middenpunt der Engelsche armee wierd afgesneden.

De Generaal VAN DAMME het dorp *Bergen* hebbende doen omsingelen door zijn linker flank

flank van de zijde der duinen en door den rechter flank van den kant van *Alkmaar*, deed de in het nauw gebrachte Ruſſen met de bajonet aantasten. *Bergen* wierd herwonnen na een gevecht des te hardnekkiger, omdat de Ruſſen hoopten, hunne eerſte voordeelen te zullen kunnen behouden, totdat zij door de Engelſchen bijgeſprongen wierden. Zij vochten als wanhopigen, en toen zij uit elkander gedreven en verſtrooijd waren, verdedigden zij zich nog uit de kerk en uit de huizen; hetwelk eene wezenlijke ſlachting ten gevolge had.

Het middenpunt onder bevel van den Generaal DUMONCEAU, die in den beginne van het gevecht gewond wierd, bleef ſtand houden of hervatte deszelfs posten; echter moest deze divisie veel lijden, omdat zij den aanval van het middenpunt der Engelſche armee doorſtaan en beletten moest, dat hetzelve zich niet met den rechter vleugel vereenigde.

De divisie van den Generaal DAENDELS, welke hare ſtelling te *Oud-Carſpel* had, en, zoo als gezegd is, den rechter vleugel onzer armee uitmaakte, wierd door de Engelſchen met zoovéél verwoedheid aangevallen, als de Ruſſen zulks aan den linker vleugel gedaan hadden.

Zij bleef echter in hare ſtelling tot twee uren in den namiddag, wanneer zij genoodzaakt wierd dezelve te verlaten met verlies van vele manſchappen en eenige ſtukken kanon. Reeds verzwakt door den bijſtand, welken zij had moeten geven aan het middenpunt, en eenigzins in wanorde gebracht door het ſpringen van een kruidwagen, verëenigde zij zich wederom, en hervattede het gevecht tegen den avond, wanneer de Generaal DAENDELS het dorp *Broek op Langendyk* deed aanvallen. De onderneming gelukte hem niet alleen, maar ook ſtelde hij zich wederom in het bezit zijner vorige ſtelling te *Oud Carſpel* en had daarenboven het geluk, om behalven van de door hem achtergelatene kanonnen, zich ook nog meester te maken van twee vijandelijke ſtukken, van een aantal krijgsgevangenen, waaronder vier Officieren, en van een geheel veldhospitaal.

Door den volkomen nederlaag aan zijn rechter vleugel wierd de Hertog VAN YORK genoodzaakt, het korps troepen, onder bevel van den Generaal ABERCROMBIE naar *Hoorn* afgezonden, weder tot zich te trekken; hetwelk in den nacht van den twintigſten geſchiedde.

Na

Na het eindigen van den ſlag trokken de geallieerde armeën terug naar hare verſchanzingen in de *Zyp*, en de Generaal BRUNE deed zijne troepen naar de ſtellingen wederkeeren, welke zij te voren bezet hadden.

Volgens de opgave, door den Hertog VAN YORK wegens het verlies der Engelſchen gedaan, beſtond hetzelve aan dooden in één Luitenant-Kolonel, twee Kapiteinen, drie ſubalterne Officieren, twee Sergeanten en een honderdenvijfentwintig gemeenen: aan gewonden in zeven Luitenant-Kolonels, ſes Majoors, vijftien Kapiteinen, ſestien ſubalterne Officieren, twintig Sergeanten, twee Tamboers en driehonderdſesenzeventig gemeenen: aan vermisten in driehonderdſesenvijftig zoo Officieren als gemeenen: dus teſamen, negenhonderdeenendertig man. Terwijl het verlies van den kant der Ruſſen, zoo als hetzelve door een Officier dier Natie aan den Ruſſiſchen Ambasſadeur te *Londen* is bericht geworden, beſtaan heeft in drie duizend geſneuvelden en *vele* gevangenen, zonder het juiste getal te bepalen. Onder de geſneuvelden bevond zich de Generaal GEREPSOW, Kommandant der expeditie onder den Generaal HERMANN.

Deze opgave kwam hagenoeg overeen met die, welke de General BRUNE aan het Uitvoerend Bewind deed. Daarbij begrootte hij 's vijands verlies op ruim drieduizend man aan dooden en gekwetsten en meer dan twee duizend krijgsgevangenen. Onder de laatsten bevond zich de Russische Generaal en Chef HERMANN met twee zijner Aides-de-Camp. Behalven dat nog in onze handen gevallen waren vijfentwintig stukken kanon en vijf vaandels, (29) waaronder die van het regiment van SUWAROW.

Het

(29) Deze vaandels wierden door den burger CLEMENT, Aide-de-Camp van de Generaal BRUNE, naar *Parijs* overgebracht en op den dertigsten September 1799 in eene openbare zitting aan het Uitvoerend Bewind der Fransche Republiek aangeboden; bij welke gelegenheid de burger CLEMENT een beknopt verslag deed van de overwinning, te *Bergen* bevochten, en aan de Bataafsche troepen den lof toekenden, dat zij zich hunner Bondgenooten en der zaak, welke zij verdedigden, waardig getoond hadden.

Bij het andwoord van den Præsident van het Uitvoerend Bewind, zeide hij onder anderen. „ Het Uitvoerend Bewind ontvangt met genoegen deze vaandels „ uit handen van een Krijgsman, die het zijne toegebracht heeft, om dezelven te veroveren; doch het

„ neemt

Het verlies der Fransch-Bataafsche armee was zeer gering in vergelijking van dat der vij-

„ neemt ze alleenlijk aan, om de hulde daarvan met
„ zijne Bondgenooten te deelen. Breng de vaandels,
„ die ik u terug geef, aan het Bataafsch Uitvoerend
„ Bewind. Zeg aan hetzelve, dat wij ze hun aanbieden
„ als een nieuw onderpand onzer trouw, in het gestand
„ doen onzer verbindtenissen en als een duidelijk kenmerk van ons vertrouwen op hunne liefde voor het
„ Gemeenebest en op hunnen afkeer voor de Stadhouderlijke Dwingelanden. Zeg dan alle Bataafsche Re-
„ publikeinen, dat zij, voortgaande met strijden, steeds
„ overwinnaars zullen zijn; dat wij met hen hunne vrijheid tegen alle verraders, die dezelve in gevaar zou-
„ den stellen, zullen verdedigen; dat wij hunne onafhankelijkheid tegen alle leger-magten, welke dezelve dur-
„ ven aanvallen, zullen en willen handhaven. Zeg eindelijk aan den braven Generaal, die over de beide le-
„ gers het bevel voert, dat het trompetten-geschal dat
„ te *Bergen* behaalde overwinning reeds tot op den oever der *Limmath* geklonken heeft, en dat in dit ogenblik het Oostenrijksch leger door het leger van den
„ *Donau* op de vlucht wordt gejaagen."

Drie dezer vaandels door den burger CLERCQ naar deze Republiek terug gebracht zijnde, bood hij dezelve, op den zeventienden October daaraanvolgende, het Uitvoerend Bewind in eene openbare zitting, aan: bij welke gelegendheid de volgende plechtigheden plaats hadden.

Voor

vijandelijke. Aan de zijde der Franſchen, bij welke kolom het hevigſte van het gevecht had plaats

Voor den middag ten tien uren vergaderde het Uitvoerend Bewind in de zaal achter deszelfs gewoone vergaderzaal; alwaar ten half twaalf uren alle de Agenten, met derzelver Secretarisſen, misgaders de zich in de réſidentie bevindende leden van het korps Diplomatique, te ſamen kwamen.

De Brigade Generaal CLEMENT, de Bataaffche Kolonels RIETVELD en BRUCE, de Luitenant-Kolonel MARTHUSCHEWITZ en drie geblesſeerde ſoldaten, JOSEPH PELS, Tamboer bij de vijfde kompagnie, eerſte bataillon, zevende halve Brigade, ADRIANUS VAN STOCKUM, Kanonnier onder de vijfde kompagnie, tweede bataillon Artillerie, en FRANS STRAVERS, Husſaar onder de tweede kompagnie Bataaffche Husſaren, voorts de aanwezige Generaals en verdere Hoofd-Officieren van het geheele garniſoen en die der gewapende burgermagt vergaderden aan het Departement van Oorlog.

De Eerewacht van het Uitvoerend Bewind wierd verdubbeld en een gedeelte derzelve ſchaarde zich in twee gelederen in de Anti-chambre of zoogenaamde JUPITERS kamer, alwaar zich een korps muſikanten bevond, terwijl aan de deuren en trappen de noodige posten waren uitgezet.

Van de Groote Zaal tot aan de gewoone Vergaderzaal waren de noodige ſchildwachten geplaatst.

Het geheele garniſoen en de gewapende burgermagt kwamen onder de wapenen. En eene kompagnie van de laatst-

plaats gehad, beſtond hetzelve in vijftig dooden en driehonderd gekwetſten. Dat der Ba-

ta-

laatstgemelde, benevens een detachement kavallerie, vergaderden aan het Departement van Oorlog.

Ten *half twaalf* uren wier de Groote Zaal van het Uitvoerend Bewind voor de toezieners geopend.

Ten twaalf uren verliet het Uitvoerend Bewind deszelfs vergaderzaal, voorafgegaan door den Boodſchapper van Staat en verdere Bodens en gevolgd door deszelfs Agenten met hunne Secretarisſen en het korps Diplomatiek: plaatzende zich de leden voorts in hunne gewoone orde op de daartoe in gereedheid gebrachte plaatzen, zittende de Algemeene Secretaris aan de rechter en de Griffier aan den linkerhand, voorwaards van den Præſident, terwijl de Agenten met hunne Secretarisſen en de leden van het korps Diplomatieke, aan de rechterhand, voorwaards van de leden van het Bewind, hunne plaatzen namen.

Ten twaalf uren ging de Agent van Oorlog, de Brigade-Generaal CLEMENT, de Kolonels RIETVELD, BRUCE en MARTHUSCHEWITZ, begeleidende de drie veroverde vaandels, gedragen door de drie voornoemde gebleſſeerde Soldaten, de Generaals en verdere Hoofd-Officieren, voorgegaan door een detachement Kavallerie, eene kompagnie gewapende Burgers, een korps Muſikanten, een Deurwaarder en vier Bodens van het Departement van Oorlog, langs het Plein over het Binnen- en Buiten-Hof (alwaar de Lijfwacht van het Vertegenwoordigend Ligchaam paradeerde en de vereischte militaire honneurs

be-

taven was naar evenredigheid minder. Ware deze opgave niet echt, welligt zoude dezelve in

bewees,) over de Plaats door het Noord-Einde naar de publieke Audientie-zaal, terwijl op het zelfde oogenblik het kanon, met eenentwintig ſchoten, de aankomst der vaandels aankondigde, en de Bataafſche vlag van het Obſervatorium der Marine wapperde.

In het gezicht van den ingang der zaal genaderd zijnde, celebreerde het korps Muſikanten, met triumphante aria's, het naderen van den trein.

Binnen getreden zijnde preſenteerde de Agent van Oorlog de Officieren, belast met de overgave der vaandels, en deed gelijktijdig eene zeer ſchoone aanſpraak; welke geëindigd zijnde, overhandigde de Generaal CLEMENT de depêche van het Fransch Directoire, daarbij eene ſierlijke aanſpraak in de Franſche taal doende.

De vaandels overhandigd en de misſive door den Algemeenen Secretaris voorgelezen zijnde, wierd dezelve door den Præſident van het Uitvoerend Bewind zeer treffelijk in de Franſche taal beandwoord.

Vervolgens wierd nog eene aanſpraak door den Kolonel MARTHUSCHEWITZ gedaan. Deze door den Præſident van het Uitvoerend Bewind beandwoord zijnde, gaf hij den broederkusch aan de drie Bataafſche Officieren en overhandigde aan ieder hunner een ſabel, op welker kling aan de eene zijde gegraveerd is, *Bataille van Bergen* en aan de andere zijde *den naam van den Officier*, die denzelven ontving; terwijl de Agent van Oorlog aan elk der drie Soldaten een ſchoon zilver Zak-Horologie

over-

in twijffel kunnen getrokken worden: te meer daar de vijand dien dag negenendertig duizend man ſterk was; te weten, veertien duizend Ruſſen en vijfentwintig duizend Engelſchen, terwijl de Franſchen en Bataven gezamenlijk maar ruim de helft dier magt uitmaakten.

Het is niet mogelijk eene beſchrijving te geven, hoe woedend aan de eene, en met welk een beleid en heldhaftigheid aan de andere zijde geſtreden wierd. Het ſlagveld, in een zeer uitgeſtrekt bosch, gelegen aan den voet van hooge duinen, lag met dooden en gewonden bezaaijd, doch meest alle Ruſſen. Een aantal dier woeste ſchepſelen, welke het leven 'er nog

overhandigde, op welks vlak gegraveerd was, *Bataille van Bergen, den negentienden September* 1799, benevens den naam van hen, die dezelven ontvingen.

Het Uitvoerend Bewind verliet vervolgens de groote zaal, voorgegaan door het korps Muſikanten en de Bodens, en gevolgd door allen, die hetzelve derwaards hadden vergezeld. In de gewoone Vergaderzaal terug gekomen zijnde, wierden aldaar de vaandels gedeponeerd, en de trein bedankt.

De Agent van Oorlog gaf, na den afloop dezer plechtigheid, een prachtige maaltijd, waarbij alle de hooge Officieren en de drie gekwetſte verdedigers des vaderlands tegenwoordig waren.

nog van afgebracht hadden en wanhopig waren, om dat zij door de Engelſchen niet behoorlijk ondersteund wierden, wilden zich niet overgeven. Zij vloden in het hout en in de duinen, en verkozen liever, aan hunne bekomen wonden of door den honger omtekomen, dan zich in de armen hunner edelmoedige overwinnaars te werpen. Van deze halſtarrigen wierden echter nog velen bij het leven behouden. Dagelijks maakte men jagt op dezelven, en het gelukte den Republikeinen, eenigen dier ongelukkige voorwerpen, door honger en uitgeſtane ongemakken afgemat, optespeuren en krijgsgevangen te maken. Eene behandeling, indedaad te zacht, zoude men op hun de weerwraak uitgeoeffend hebben voor zoo vele gruwelen en baldadigheden, door de gehuurde ſlaven van onze zoogenaamde Godsdienstige en menschlievende oude geloofs- en bondgenooten, omtrent een aantal weerloze bewoonderen van het platte land gepleegd.

Ter dezer plaatſe zoude het eene geſchikte gelegendheid zijn, een tafreel optehangen der roverijen, plunderingen, brandſtichtingen, mishandelingen van grijsaards, zwangere vrouwen en onnozele kinderen, ja zelfs van vrouwen-

ſchen-

ſchennis, door deze Barbaren uit het Noorden gezamentlijk met die ontmenschte, woeste Eilanders, in onderſcheiden dorpen, die in hunne magt gevallen waren, in koelen bloede en zoo ſtraffeloos gepleegd, ware het niet, dat men den gevoeligen lezer eene zieltreffende aandoening ſparen wilde, welke de zwarte lijst dezer euveldaden in hem zou moeten voortbrengen. De rampen, welke zoo velen onzer natuurgenooten in die ſtreken getroffen hebben, zijn te over bekend, dan dat hier iets bijgevoegd zoude kunnen worden. En de deerniswaardige omſtandigheden van hun, die 'er de ſlachtoffers van waren, zijn te aandoenlijk en te treffende, om het aandenken aan dezelven van hun, die onder de gevolgen daarvan nog zuchten, door eene beſchrijving te verbitteren. De ware menſchenvriend deelt in het ongelukkig lot dezer beklagenswaardige voorwerpen. En hij, die, van de rampen des oorlogs bevrijd, tot liefdadigheid zich opgewekt vindt, lenige den kommer, de elende en de armoede dezer waarlijk medelijden waardige ſchepſelen! De lezer duide dan ten goede, dat de Schrijver hier het gordijn laat vallen voor dit akelig tooneel!

Van de ſlag van den negentienden September, welke onder de roemruchtigſten gedurende dezen oorlog kan geteld worden, hong ongetwijffeld het lot van het ſtaatkundig ſtelſel dezer Republiek af. Want ware het den vijand gelukt, zoo als boven reeds gezegd is, den Generaal BRUNE te noodzaken, om zijne ſtelling vóór *Alkmaar* te verlaten, dan zoude zeer zeker de Generaal ABBERCROMBIE, gelijktijdig dat hij de flank van den Generaal DAENDELS deed aantasten, een genoegzaam detachement op *Purmerend* afgezonden hebben, om des anderendaags in het gezicht van *Amſterdam* te verſchijnen. Gewis had het vijandelijk leger alsdan, onaangezien de moed en heldhaftigheid onzer dappere krijgsbenden, binnen weinige dagen van geheel het voormalig *Holland* meester geweest. En een iegelijk, die de waarde kent, welke het Britsch Miniſterie op deze bezitting ſtellen moest, zal moeten erkennen, dat het ſtroomen bloeds zoude gekost hebben, en dat dit aanmerkelijk gedeelte van ons grondgebied ten eenenmale en de overige Departementen gedeeltelijk uitgeput en verwoest zouden zijn geworden, bijaldien men bij vervolg van tijd al geſlaagd was, om dezen kost-

kostbaren schat weder uit 's vijands handen te wringen.

Hoe roemrachtig was het dan niet voor onze verëenigde militaire legerbenden, dezen noodlottigen slag afgeweerd te hebben. Hoe glorierijk was het niet voor den gewapenden burger, in de altijd gedenkwaardige gebeurtenis van dien dag deel te hebben? En hoe streelend, hoe voldoende moet het, in het bijzonder, niet voor de laatsten geweest zijn, hunnen Opperbevelhebber in zijn rapport te hooren zeggen: „ Een „ groot aantal Vrijwilligers uit de gewapende „ Burgermagt heeft deel aan het gevecht ge„ had en volkomen bewezen, dat ijver en veer„ kracht zeer dikwijls dezelfde uitwerksels heb„ ben, als oeffening en ondervinding." Moet niet hunner aller voornaamste belooning gelegen zijn geweest in de erkentenis en dankbaarheid der Natie, welke hun door de Vertegenwoordigers des Volks wierd toegekend?

Op den eenentwintigsten September wierd bij het Vertegenwoordigend Ligchaam besloten, te verklaren: „ dat de Republikeinsche Fran„ sche en Bataafsche legers, onder de orders „ van den Generaal en Chef BRUNE, welke „ zich op eene zoo loffelijke wijze gedragen

„ hadden bij de behaalde overwinningen op den „ vijand, zich verdienstelijk bij de Bataafſche „ Republiek hadden gemaakt." Dit Beſluit wierd door het Uitvoerend Bewind aan de legers kenbaar gemaakt bij het navolgend adres:

„ *Het* Uitvoerend Bewind *der Bataaf-*
„ *ſche Republiek aan de* Bataaf-
„ ſche *en* Franſche *legerbenden*,
„ *onder bevel van den Generaal*
„ *en Chef* BRUNE.

„ DAPPERE KRIJGSLIEDEN!

„ BATAAFSCHE EN FRANSCHE BROEDERS!

„ Onder bevel van eenen krijgskundigen en „ onverzaagden Generaal, onder de aanvoering „ van brave legerhoofden, moest de overwin- „ ning, dit kon men niet anders verwachten, „ uwe wapenen bekroonen; wapenen, niet ter „ verdediging eener hatelijke overheerſching, „ niet ter verſterking eener ſchandelijke ſlaver- „ nij, maar ter handhaving en vestiging van „ Vrijheid en Conſtitutie opgevat. Gij hebt „ uwe eigene zaak, de zaak der Vrijheid ver- „ dedigd; gij zijt overwinnaars. Uw trotſche „ aanvaller heeft ondervonden, dat de ware

„ Re-

„ Republikein zijne vijanden niet telt, dan na
„ dat hij ze verflagen heeft. Gaat rustig voort
„ op het pad van eere, 't welk gij zijt inge-
„ treden. De lauweren der zegepraal, door
„ *U, Bataven!* geplukt, moeten U meer en
„ meer aanprikkelen, om, door uwe *Franſche*
„ Wapen - Broeders geholpen, eene roemrij-
„ ke dood te kiezen boven de eerloze ſlaver-
„ nij, waartoe de roofzuchtige *Brit* u roepen
„ durft.

„ Dat dan een ware Republikeinſche hel-
„ denmoed U allen beziele! De ondervinding
„ heeft U geleerd, dat het getal der vijanden
„ voor hen geene zekere waarborg van over-
„ winning is, en dat moed en onverzaagdheid in
„ ſtaat zijn, alle hinderpalen te boven te ko-
„ men. Vaart dus voort, U verdienſtelijk te
„ maken bij het Vaderland. En ontvangt daar
„ voor de ſchoonſte der vergeldingen, de be-
„ wustheid van welgedaan te hebben, den lof
„ uwer tijdgenooten en het vooruitzicht van
„ vereerd te worden bij de nakomelingſchap.
„ Uwe namen, der vergetelheid ontrukt, zul-
„ len leven, diep geprent in de dankbare har-
„ ten der toekomſtige geſlachten, die op de-
„ zen gezegenden grond der Vrijheid de vruch-

„ ten van uwe heldendaden zullen plukken.
„ En eene onwrikbare eere-zuil van dank-
„ erkentenis zal uwen roem volkomen maken.

„ *Gedaan in het* Uitvoerend Bewind *der*
„ *Bataafſche Republiek, in den* Haag
„ *den eenentwintigſten September* 1799,
„ *het vijfde Jaar der Bataafſche Vrij-*
„ *heid.*

„ (*Geparapheerd*)

„ A. F. R. E. VAN HAERSOLTE, vt.

„ (*Onderſtond*)

„ Ter ordonnantie van 't zelve,

„ (*Geteekend*)

„ C. G. HULTMAN."

De gunstige uitslag dezer altijd gedenkwaardige bataille was dan allerbelangrijkst voor de Bataven. Hierdoor verdween alle bekommering, welke de aankomst der Rusſen bij de armee, het verſchijnen der Engelſchen aan den kant van *Hoorn* en de bewegingen van hunne flottille in de *Zuider-zee* te *Amſterdam* en elders hadden doen ontſtaan. En weinige dagen daarna wierd men geheel en al geruste geſteld ten aanzien der verdediging op het *Pampus*, door de aankomst van eenige Franſche

ſche kanonneer-brikken en andere gewapende vaartuigen, welke binnendoor van *Duynkerken* herwaarts gekomen waren. De brave en kundige Zee-Kaptein CASTAGNIER voerde het bevel over de Bataafſche en Franſche flottille op de *Zuider-zee*, terwijl de linie landtroepen van *Zeeburg* tot aan *Zandvoort* gekommandeerd wierd door den Franſchen Generaal D'HINNISDAL, die zijn hoofdkwartier te *Amſterdam* had.

Ter zijner plaats melding gemaakt zijnde van het detacheeren van een korps van ſes à zevenduizend man onder bevel van den Engelſchen Generaal ABERCROMBIE naar *Hoorn*, met het oogmerk, dat boven reeds breeder vermeld is, behoort nu gewag gemaakt te worden van derzelver verblijf aldaar, en van hetgeen die ſtad, in een kort tijdbeſtek, bij ſchielijk afwiſſelende omſtandigheden ondervonden heeft. Het verhaal dier gebeurtenisſen vindt men in het navolgend verbaal van de Municipaliteit dier plaats zelve:

„ *Verbaal van het gebeurde binnen de*
„ *ſtad* Hoorn *ſedert den agttienden*
„ *September* 1799, *het vijfde Jaar*
„ *der Bataafſche Vrijheid; zoo met*
„ *betrekking tot de verrichtingen van*
„ *den vijand, als tot de oproerige*
„ *daden der Ingezetenen, gedaan ma-*
„ *ken en overgegeven door de* Muni-
„ cipaliteit *derzelver ſtad*

„ aan

„ *Den* Commisſaris *van het* Uitvoerend
„ Bewind *der* Bataaffche Republiek
„ *bij het* Departement Texel.

„ Na dat deze ſtad, na de landing der En-
„ gelſchen, op last van de Chefs der Armée,
„ ſucceſſivelijk van alle troupes en verdere
„ middelen van defenſie was ontbloot gewor-
„ den, arriveerde alhier op den eerſten Sep-
„ tember de Majoor VAN DER MEY, vertoo-
„ nende een order van den Luitenant Gene-
„ raal DAENDELS, waarbij gemelde Majoor was
„ aangeſteld als Kommandant dezer ſtad, met
„ last, om dezelve met de voorhanden zijnde
„ middelen te water en te lande te defendee-

„ ren

„ ren (30). Geene Militairen binnen de ſtad „ zijnde, wierd de dag- en nacht-wacht door „ de Gewapende Burgermagt waargenomen „ en de inwendige rust en goede orde onge- „ ſtoord geconſerveerd, zonder eenige vijande- „ lijke attacques, tot op den zeventienden „ September daaraanvolgende, wanneer een „ Engelſche patrouille voor de Noorder poort „ kwam en de ſtad opeischte; het welk wierd „ afgewezen en vervolgens gemelde patrouil- „ le, na dat over en weer eenige pistool- en „ musquet-ſchoten waren gedaan, genoodzaakt „ zich te retireeren.

„ Terſtond na dit gebeurde, liet de Kom- „ mandant VAN DER MEY allarm ſlaan, en de „ garniſoene Gewapende Burgermagt dezer ſtad „ in de wapenen komen, welke hieraan met „ den grootſten ijver voldeed en alle de pos- „ ten bezettede.

„ In-

(30) Indedaad was het opmerkenswaardig, dat een militaire Kommandant gezonden wierd naar een ſtad, welke van garniſoen en alle middelen van tegenweer ontbloot en daarenboven voorwaards van onze linie gelegen was. En dat de verwondering, bij het Publiek hierover ontſtaan, niet ongegrond is geweest, is bij vervolg van tijd gebleken, wanneer de Kommandant met zijn toevallig bijhebbende garniſoen in 's vijands handen gevallen was.

„ Inmiddels was dienzelfden morgen hier „ binnen gekomen een detachement van twee- „ honderd man van de zevende halve Brigade, „ doch gedestineerd na elders; dan welke, met „ nog vier ruiters als ordonnantes, door de „ Kommandant VAN DER MEY ter defensie „ dezer stad wierden opgehouden.

„ Den volgenden agttienden September des „ morgens ten drie uren wierd de gantsche „ Gewapende Burgermagt weder onder het ge- „ weer gebracht, en geen vijand te zien zijn- „ de, na dat alle de posten waren bezet, de „ overigen afgelost, met last, om den volgen- „ den morgen ten vier uren allen weder in het „ geweer te komen.

„ Des avonds om agt uren wierd de Gewa- „ pende Burgermagt; welke dien dag de wacht „ gehad had, wederom afgelost en door an- „ deren vervangen, terwijl de Militairen, door „ den Kommandant VAN DER MEY zijnde afge- „ lost, na de kaserne gingen, en zich ter rust „ begaven.

„ Van tijd tot tijd deden de Kommandanten „ der respective wachten aan de Burger Hoofd- „ wacht rapport, dat alles in de beste orde en „ zeer rustig was, tot 's nagts circa twee „ uren, wanneer de Kommandant van de Noor-

„ der

„ der poort, de Burger PIETER MESSCHAERT,
„ in zijne wacht het geluid eener trompet hoo-
„ rende, zich buiten zijn wachtkamer begaf;
„ het trompetten-gefchal ophoudende, wierd
„ op het roepen van *Warda!* wederom ge-
„ roepen, *Open de Poort!* waarop gemelde
„ Luitenant MESSCHAERT de poort door een zij-
„ ner Onder-Officieren hebbende doen ope-
„ nen en met een Korporaal zich daar buiten
„ doen fluiten en vervolgens door den bij zich
„ hebbende Korporaal de barrierre mede heb-
„ bende doen openen, zich toen alleen liet
„ buiten fluiten; vindende aldaar drie perfonen
„ te paard, voor zoo veel hem toefcheen,
„ twee Officiers met een Trompetter.

„ Waarop hij vroeg, *wat die Heeren hunr*
„ *boodfchap was;* dan waarop zij wederom
„ vroegen, *zijt gij de Kommandant der plaats?*
„ waarop de Luitenant MESSCHAERT andwoord-
„ de:" — „ „ Neen mijne Heeren, ik ben
„ „ Kommandant van de wacht van deze
„ „ poort, doch zo UwEdelens een brief aan
„ „ den Kommandant der ftad hebt, zal ik
„ „ hem direct doen ter hand ftellen." "

„ Het andwoord hier op was in goed neder-
„ duitsch:" „ „ wij hebben een boodfchap van den
„ „ Engelfchen Generaal ABERCROMBIE aan den

„ „ Kom-

„ „ Kommandant der plaats mondeling te doen."
„ Daarop verzocht de Luitenant MESSCHAERT
„ eenig uitſtel, ten einde den plaatſelijken
„ Kommandant VAN DER MEY door een Or-
„ donnance te doen halen, hetwelk denzelven
„ wierd geaccordeerd. Weder binnen gekomen
„ zijnde, zond dezelve terſtond een Ordon-
„ nance, om den Kommandant VAN DER MEY
„ te halen en zond ſchriftelijk rapport aan de
„ Hoofdwacht, alsmede naar de caſernen, om
„ de aldaar liggende Militairen te wekken.
„ Intuſſchen de trompet weder geblazen
„ zijnde, liet de Burger MESSCHAERT zich in
„ maniere voorſz. weder alleen buiten ſluiten
„ en vond toen vijf Officieren met den Trom-
„ petter; vragende direct, wat van de Heeren
„ haar dienst was. Het andwoord hierop was:"
„ „ God verdomme, mijn Heer! Oogenblik-
„ „ kelijk de poort open, of ik zal de ſtad
„ „ doen plat ſchieten; 7000 man met de
„ „ noodige artillerie ſtaan daar toe gereed." ".
„ Waarop de Burger MESSCHAERT and-
„ woordde:" „ „ mijn perſoon is in uwe magt,
„ „ maar het is u niet mogelijk, mij te dwin-
„ „ gen, dat ik order geef tot het openen
„ „ der poort; gij als Militair weet, wat Mi-
„ „ litaire orders zijn, en ik open dus geen
„ „ poort

„ „ poort, voordat mijn Kommandant mij „ „ zulks ordonneert, maar in Gods naam, „ „ nog een weinig geduld, dan zal de Kom- „ „ mandant hier zijn." "

„ Hierop volgde een discours tusschen de „ gemelde Officieren in het Engelsch (voor „ den Burger MESSCHAERT eene onverstaanbare „ taal) dan hetwelk geëindigd zijnde, zeide de „ vorige spreker tegen hem:" „ „ ga maar „ „ binnen, maar zorg, dat de Kommandant „ „ spoedig hier is." "

„ Nauwelijks binnen gekomen zijnde, wierd „ 'er wederom op de trompet geblazen, ter- „ wijl gelijker tijd de Kommandant VAN DER „ MEY aankwam, die door den Burger MES- „ SCHAERT kortelijk van het voorgevallene on- „ derricht zijnde, hem ordonneerde, met hem „ naar buiten te gaan; hetwelk geschied zijnde „ en de poort achter hun gesloten zijnde, „ zeide de Burger MESSCHAERT tegen voorsz. „ Officieren:" „ „ *zie daar mijn Heeren, de* „ „ *Kommandant der plaats*," " „ doch met „ dat ongelukkig en tegen het recht des Oor- „ logs strijdend gevolg, dat de Kommandant „ VAN DER MEY, op zijne vrage," „ „ Wat „ „ is de Heeren haar boodschap," " „ met „ klink-

„ klinkſlagen wierd beandwoord en zijn Eds.,
„ alzoo overweldigd, den Burger MESSCHAERT
„ toeriep:" „ „ *doen maar open! doen maar*
„ „ *open!*" "

„ De Burger MESSCHAERT dit roepen voor
„ zijn order aannemende, riep den binnen
„ de poort ſtaande Onder-Officier toe: *de*
„ *poort open.* Het welk geſchied zijnde, vloog
„ de Engelſche Kavallerie als woedende bin-
„ nen, terwijl gemelde Burger MESSCHAERT
„ met klinkſlagen overladen wordende en met
„ zijn bijhebbende manſchappen geen reſiſten-
„ tie kunnende bieden, bedacht waren, voor
„ hun lijfsbehoud te zorgen.

„ Oogenblikkelijk wierden alle de wachten
„ aan de poorten overrompeld en met geweld
„ vermeesterd.

„ Terwijl de Kommandant van de Hoofd-
„ wacht, de Burger Kapitein LANGEWAGEN,
„ aan het Raadhuis wacht houdende, den Ka-
„ pitein Kommandant van de Gewapende Bur-
„ germagt door een Ordonnance liet oproepen,
„ en zelve in perſoon, om de nabijheid van
„ het huis, den Præſident van de Municipali-
„ teit informeerde van het gene 'er gaande was.

„ In de wacht geretourneerd zijnde, ordon-

„ neer-

„ neerde dezelve zijn Schildwacht, wanneer
„ 'er iemand door de Wacht kwam, dezelve
„ aantehouden en hem te roepen.

„ Een oogenblik daarna wierd hij uitgeroe-
„ pen, wanneer hij buiten komende iemand te
„ paard zag voor het Raadhuis; *vroeg, wie hij*
„ *was, en wat hij wilde*, welke daarop eerst
„ in het Engelsch en daarna in goed Hollandsch
„ andwoordde, *dat hij de Præsident van den*
„ *Raad moest spreken*, alwaar gemelde Kom-
„ mandant van de Hoofdwacht hem na toe-
„ bracht, wanneer de Præsident reeds buiten
„ kwam om naar het Raadhuis te gaan, tegen
„ wien die militair zeide, dat *de Generaal*
„ ABERCROMBIE *hem bij zich requireerde*,
„ waarop de Præsident andwoordde," „ „ ik
„ „ zal mede gaan," " „ en een Stads bode
„ gerequireerd hebbende, ging dezelve met
„ den Burger Kapitein Kommandant en den Lui-
„ tenant MESSCHAERT met dien militair voort.
„ Oogenblikkelijk daarna wierd de Burger-
„ Hoofdwacht op eene woedende wijze door
„ de Engelschen aangevallen, de aldaar zijnde
„ Burgers geweldig ontwapend en derzelver
„ Kommandant LANGEWAGEN naar buiten de
„ poort gesleept, met de zekerste bedreiging,
„ dat hij zou worden opgehangen; terwijl de

„ En-

„ Engelſchen nu ook reeds van alle kanten de
„ ſtad zijnde ingedrongen, het Garniſoen krijgs-
„ gevangen gemaakt en den Vrijheidsboom
„ omgehakt hadden.

„ De Præſident van de Municipaliteit door
„ de militairen intuſſchen de ſtad rondgeleid
„ zijnde naar den Generaal ABERCROMBIE, welke
„ niet te vinden was, retourneerde naar het
„ Raadhuis, hetwelk hij van binnen en bui-
„ ten overal met de Engelſche militie bezet
„ vond, wachtende de overige leden der Ver-
„ gadering, welke hij, zoo goed als de tijds-
„ omſtandigheden toeliet, had doen convoceе-
„ ren, terwijl hij zich door de woestheid der
„ gemeene militairen niet weinig in gevaar
„ bevond, en de Hoofd-Officier met twee
„ zijner dienaaren reeds in het Raadhuis was
„ gearresteerd geworden en hun hun zijdgeweer
„ ontweldigd.

„ Alle de leden der Municipaliteits Verga-
„ dering (demto VAN CRIMPEN, welke zich
„ niet in de ſtad bevond,) ſucceſſivelijk ter
„ Vergadering gecompareerd zijnde en door
„ vijandelijke militairen omſingeld, onder aan-
„ hooring van het bulderend geſchut, zoo goed
„ als tijds en plaatsomſtandigheid toeliet, daar
„ hunne Vergaderzaal zelve niet veilig, maar

„ van

„ van tijd tot tijd door indringende militairen
„ ontrust wierd; hunne deliberatien geopend
„ hebbende, wierd bij alle de leden eenparig
„ verſtaan, dat zij, buiten ſtaat zijnde hun eed
„ en plicht te betrachten door vijandelijk ge-
„ weld, zich konden houden voor ontſlagen van
„ hunnen gedanen eed, ten einde zij zich niet
„ aan meineed zouden ſchuldig maken, wan-
„ neer zij, door geweld overmeesterd, jets
„ moesten doen of toelaten, dat tegens hun
„ eed en plicht was ſtrijdende, doch echter tot
„ bewaring van alle mogelijke orde zoo lange
„ in het ſtedelijke Beſtuur zouden continuee-
„ ren, tot zij door eene gequalificeerde magt,
„ hetgeen zij zeker waren wachtende, zou-
„ den worden ontſlagen.

„ De Preſident, intuſſchen weder bij den
„ Generaal ANDROMBUS gerequireerd zijnde,
„ reverteerde ten negen uren ter vergadering
„ en communiceerde, dat gemelde Generaal
„ hem had gelaat, zonder nochtans daarvan
„ ſchriftelijke order te hebben kunnen beko-
„ men, dat alle de leden van het Stedelijk,
„ Politiek en Juſtitieel Beſtuur in hunne posten
„ moesten continueeren, totdat dezelve wet-
„ tig zouden worden ontſlagen, doch dat de-
„ ze Vergadering op zijne ſterke inſtantien

„ van het doen eener Proclamatie in naam der
„ Prinſen van Oranje was geëxcuſeerd ge-
„ worden.

„ Communiceerende wijders, dat de ſtads-
„ baas hem had te kennen gegeven, dat vier
„ Engelſche Officieren van hem hadden gere-
„ quireerd, de vlag van den toren te laten
„ waaijen; waarop hij had gerepliceerd, dat
„ de ſtad, in de magt der Engelſchen zijnde,
„ hij zulks zoude aanzien: hetgeen door de
„ verdere leden voor notificatie wierd aange-
„ nomen, met approbatie op het gehoudene
„ gedrag van den Præſident.

„ Vervolgens wierd, op gegevene commu-
„ nicatie van de leden van het Kollegie van
„ Juſtitie, ter bekoming van perſoneele veilig-
„ heid van de Engelſchen, welke zulks met
„ geweld requireerden, gereſolveerd, zich van
„ een Oranje-teeken te voorzien, en die re-
„ ſolutie expreſſelijk in de notulen geinſe-
„ reerd, teneinde ten allen tijden zoude
„ kunnen conſteeren, op welken voet en om
„ welke redenen de leden van de Municipa-
„ liteit zulks hadden gedaan, gelijk ook alle
„ burgers door nooddwang zich aan deze re-
„ quiſitie der Engelſchen hebben moeten on-
„ derwerpen.

„ De

„ De leden der Municipaliteit dien gant-
„ ſchen dag in hunne Raadzaal geobſedeerd
„ en geoccupeerd geweest zijnde, om aan de
„ requiſitien des vijands te voldoen, de ſtad
„ door den vijand geinvadeerd, en de Juſtitie,
„ invoege als voren vermeld, door het arrest
„ van den Hoofd-Officier en zijne dienaren als
„ 't ware verlamd zijnde, is hun van het op
„ dien dag in de ſtad voorgevallene niets le-
„ gaals bewust, zijnde hun, buiten het verbran-
„ den van den Vrijheidsboom op de Roode-
„ Steen, geene verdere hoſtiliteiten des vijands
„ ter kennisſe gekomen.

„ Des avonds van dien dag begonnen de
„ Engelſchen de ſtad te verlaten, en den volgen-
„ den dag, den tweeëntwintigſten September,
„ wierd de ſtad van eenemaale van de Engel-
„ ſche troupen geëvacueerd, na alvorens de
„ veroverde geweeren der wacht gedaan heb-
„ bende Burgers aan ſtuk geſlagen, en in het
„ water gegooid te hebben; ſchoon men van
„ tijd tot tijd beſpeurde, dat zij zich in der-
„ zelver nabijheid bevonden.

„ Den eenentwintigſten September des ach-
„ termiddags kwamen van de voorposten der
„ Bataafſche armee alhier binnen ſes militaire
„ Jagers met een Korporaal, welke verſcheiden

„ Burgers op eene gevoelige wijze injungeer-
„ den, hunne Oranje-teekenen aftedoen,
„ waardoor in de eerſte inſtantie een groote
„ oploop tegen vermelde Jagers ontſtond; doch
„ eenige leden van de Municipaliteit zig bui-
„ ten de Westerpoort begeven hebbende, al-
„ waar de Officier van voormelde Jagers met
„ nog eenige weinige manſchappen zich be-
„ vond, en hem de ſituatie dezer ſtad, welke
„ door de Engelſchen geoccupeerd en nog niet
„ wederom hernomen was geworden, te ken-
„ nen gegeven hebbende, deed gemelde Offi-
„ cier zijne Jagers retracteeren, waardoor de
„ toegevloeide oploop geene verdere gevol-
„ gen had.

„ Ter zake van opgemelde voorval wierd bij
„ de Municipaliteit, met overleg van den
„ Kommandant der geëxteerd hebbende gewa-
„ pende Burgermagt, de noodige maatregulen
„ genomen ter bewaring der inwendige rust,
„ en ten dien einde bepaald, dat beurtelings
„ één Kompagnie der geëxteerd hebbende
„ gewapende Burgermagt de Hoofdwacht,
„ Noorder en Westerpoort zoude bezetten,
„ en zorgen, dat geene militairen binnen de
„ ſtad kwamen, tenzij onder Kommando van
„ een Officier, en dat gemelde Burgers, als

„ zijn-

„ zijnde reeds door de Engelſchen ontwapend,
„ om, in gevalle van inrukking der Engel-
„ ſchen, aan geene vernieuwde gevaren te zijn
„ blootgeſteld, alleen zouden gewapend zijn met
„ een ſnaphaan en bajonet zonder zijdgeweer,
„ bandelier of patroonmas.

„ In deze critieque toeſtand verſeerende on-
„ der requiſitiën des vijands, bleef echter on-
„ ze inwendige rust ongeſtoord.

„ Den drieëntwintigſten September deden
„ de Engelſchen eene zware requiſitie van wa-
„ gens en brood; dan waaraan niet is voldaan
„ geworden, alzoo op den vierentwintig-
„ ſten daaraanvolgende de Franſche Generaal
„ BARDET deze ſtad, in naam der Bataafſche
„ Republiek, hernam en het Stedelijk, Poli-
„ tiek en Juſtitieel Beſtuur op den vorigen voet
„ rehabiliteerde.

„ Hierop wierd terſtond de vlag van den toren
„ geſtreken en eene notificatie aan den vol-
„ ke gedaan, dat deze ſtad, in naam der Ba-
„ taafſche Republiek, zijnde hernomen, voor-
„ taan alle wetten en publicatiën wederom in
„ volle vigueur zoude werken, ſpeciaal die te-
„ gen het dragen van Oranje-teekenen en uit-
„ ſteken van vlaggen, en wel inzonderheid de

„ Publicatie van het Uitvoerend Bewind van
„ drieëntwintig Augustus dezes jaars.

„ Tot groote ongerustheid van alle weldenken-
„ kenden verliet de Generaal BARDET met zij-
„ ne onderhebbende manſchappen des avonds
„ wederom onze ſtad, waarop 's anderen daags
„ wederom een patrouille van de Engelſchen
„ binnen kwam, die inkwartiering beſtelde
„ voor tweeduizend man, doch zonder gevolg,
„ alzoo de Franſchen op den ſesentwintigſten
„ weder binnen kwamen, en een patrouille van
„ de Engelſchen buiten de poort ontmoet heb-
„ bende tot binnen de ſtad met dezelve ſlaags
„ raakten, met dat gevolg, dat de Engelſchen
„ moesten retireeren. Doch des avonds verlie-
„ ten de Franſche troupes ook wederom on-
„ ze ſtad.

„ Sedert dien tijd kwamen 'er geen vijan-
„ delijke troupen binnen de ſtad, tot op den
„ derden en vierden October, wanneer onze
„ ſtad, weder van alle defenſie verlaten, door
„ vijandelijke patrouilles wierd bezocht; intus-
„ ſchen was de inwendige rust ongeſtoord ge-
„ bleven.

„ Dog op den vijfden October kwam al-
„ hier in den morgenſtond van de zeekant
„ eerst

„ eerst een Engelsch vaartuig met een Officier
„ en eenige matrozen, welke alle schepen re-
„ quireerden, die zich in onze havens bevon-
„ den, terwijl van de landzijde de Engelsche
„ Generaal MANNORIE met vierhonderd man
„ landtroupen en eenige dragonders te paard
„ binnen trok.

„ Terstond requireerde gemelde Generaal de
„ vlag weder van den toren te steken, en dat
„ een ieder zich met een Oranje-teeken moest
„ voorzien, en wierden wederom zware requi-
„ sitiën gedaan van brood en sterke dranken,
„ tot dertig duizend pond brood daags, het-
„ welk van hier naar *Alkmaar* vervoerd wierd;
„ doch bleef alles in de stad in rust tot op
„ maandag den zevenden October, wanneer de
„ Engelsche Kommandant, buiten weten of
„ voorkennis van de Municipaliteit, requireer-
„ de en bij tromslag gelastte, dat alle de le-
„ den van de geëxteerd hebbende gewapende
„ Burgermagt dezer stad, welke nog geweer
„ en wapens hadden, dezelven in persoon in
„ den Doele alhier moesten opbrengen.

„ Uit vreeze voor de gevolgen, in cas van
„ disobedientie, voldeed een ieder aan dezen
„ last, doch met dat ongelukkig gevolg, dat
„ verscheiden Burgers en wel met name de

„ Burgers CORNELIS BREEVELDT, JAN BEETS,
„ HERMAN SNOEK en JAN CHRISTIAAN LONT, en
„ meer anderen, ontwapend naar huis keeren-
„ de, door een hoop gemeen volk, welke zich
„ voor den Doele geſchaard had, wierden ge-
„ attacqueerd en met ſchelden, ſtooten,
„ ſchoppen en ſlagen overladen; waarop die-
„ zelve gemeene hoop zich begaf naar het
„ huis, alwaar 't Conſtitutioneel Gezelſchap
„ pleeg te vergaderen, ruïneerde daar alles,
„ en gooide de geplunderde meubilen met deur
„ en vensters op ſtraat, en hetgeen te vree-
„ zen was, dat nog meerdere gevolgen zoude
„ gehad hebben, ten ware deze hoop niet door
„ een Engelſche Patrouille zelve in hare ſchend-
„ daden was geſtuit geworden.

„ Dien zelfden nacht ſloegen de Engelſchen
„ alle de Burger-geweeren, die hun den vo-
„ rigen dag waren overgegeven, aan ſtukken,
„ en gooiden dezelven daarna in de grachten
„ in het water, alwaar men dezelven den vol-
„ genden morgen van tijd tot tijd ontwaarde,
„ wanneer de Engelſchen grootendeels weder
„ de ſtad verlieten, ſlechts een kleine bezet-
„ ting in de Kaſernen achtet latende, welke
„ alhier blijvende door eene patrouille Hol-
„ landſche dragonders, welke dien avond ten

„ elf

„ elf uren hier binnen kwamen, wierden krijgs-
„ gevangen gemaakt, wanneer de Municipali-
„ teit door gemelde dragonders ook terſtond
„ liet onderzoek doen naar de belhamels der
„ oproerige bewegingen van den vorigen dag,
„ doch welke als toen niet te vinden zijnde
„ apparentelijk met de Engelſchen de ſtad had-
„ den verlaten, wordende de verdere reche-
„ ches na de ſtraffſchuldigen aan den Hoofd-
„ Officier R. O. overgelaten, welke wij gein-
„ formeerd zijn, dat daarin met concurrentie
„ van de Militaire Magt werkzaam is (31).

„ De Generaal DAENDELS den volgenden
„ morgen met zijne diviſie binnen getrokken
„ zijnde, is de Municipaliteit op last van den
„ Generaal DAENDELS weder gerehabiliteerd,
„ daarvan in voege als voren aan den volke
„ kennis gegeven, en alzoo de tegenswoordige
„ orde van zaken volkomen herſteld, alleen
„ uitgezonderd, dat de geëxteerd hebbende ge-
„ wapende Burgermagt nog ongewapend is.

„ Met

(31) Bij deze gelegenheid zoude het niet ongeſchikt zijn, het ter nedergeſtelde in de nota op bladzijde 80. nader te behandelen; dan deze ſtof eenigzins te uitgebreid zijnde, om ter dezer plaatſe ingelascht te worden, zoo wordt de lezer verzonden tot *Bijlage* K.

„ Met welk bovenſtaande wij vertrouwen,
„ voor zoo veel de kortheid des tijds toeliet,
„ U een getrouw verbaal te hebben gegeven,
„ zoo van de verrichtingen des vijands, als
„ de alhier plaats gehad hebbende oproerige
„ bewegingen, ſedert den agttienden Septem-
„ ber dezes jaars, totdat onze ſtad laatstmaal
„ uit de vijandelijke magt is ontſlagen (32).

„ *Heil en Broederſchap!*

„ De Municipaliteit der ſtad *Hoorn*,
„ Ter ordonnantie van dezelve,
„ (*Geteekend*)
„ Hoorn *den vijftienden*
„ *October* 1799, *het vijfde* „ W. N. VAN FOREEST.
„ *Jaar der Bat. Vrijheid.*"

Het

(32) De Kommisſaris van het Uitvoerend Bewind bij het Departement van *Texel*, in gevolge eenen ſpecialen last van gezegd Bewind, in perſoon zich naar *Hoorn* begeven hebbende, teneinde het Gemeente-Beſtuur aldaar op eene wettige wijze in deszelfs funſctien te herſtellen, ſchijnt redenen gehad te hebben te veronderſtellen, dat hetzelve niet in allen deelen plichtmatig gehandeld had. Althans vond hij goed aan dat Gemeente-Beſtuur eenige vraag-poincten intezenden, welke, benevens de daar op gegeven andwoorden, te vinden zijn in de *Bijlage* L.

Na den afloop zijner Kommisſie gaf de Kommisſaris van zijne verrichtingen kennis aan het Uitvoerend Bewind. En hierover bij hetzelve geraadpleegd zijnde, als mede over

Het bezetten van *Hoorn* door de Engelſchen, in den nacht van den negentienden September, te *Berkhout* kenbaar geworden zijnde, wierd de Municipaliteit door een aantal ingezetenen aangezocht, om eene buitengewoone vergadering te houden en de vlag op den toren te doen plaatzen. De Municipaliteit zeer genegen, om het eerſte toeteſtaan en het laatſte te weeren, begreep echter, ten einde alle ongeregeldheden voortekomen en hunne perſonen en de brave ingezetenen te beveiligen, aan het laatſte gedeelte van dit *quaſi* verzoek te moeten voldoen, waarvan evenwel het raadhuis verſchoond bleef. Eenige oproermakers, met deze toegevenheid niet te vreden, haalden vervolgens den vrijheidsboom omverre en luidden tot twee herhaalde reizen de toren klok.

De uitbundige vreugde dezer onverlaten wierd

over eene miſive van het meer gezegd Gemeente-Beſtuur, daarbij ingezonden hebbende een verſlag van het voorgevallene bij de komst en het verblijf des vijands te *Hoorn*, wierd beſloten, deze zaak te houden voor afgedaan; in aanmerking genomen zijnde, dat de gedragingen van de Municipaliteit dier plaats, bij de ſtukken vermeld, geene blijken van vergrijp of plichtverzuim in het algemeen opleverden.

wierd weldra geſtoord door den terugmarsch der Engelſchen uit *Hoorn* des anderen daags. Deze bracht niet alleen eene volkomene peerſlachtigheid onder die Oranje voorvechters te weeg, maar deed hen zelfs van den hoogſten trap, welken zij reeds waanden beklommen te hebben, in het voetzand nederſtorten. — In den nacht tusſchen den twintigſten en eenentwintigſten haalden zij in ſtilte de vlag wederom van den toren en brachten dezelve, van waar die gehaald was; terwijl zij al mede gebruik maakten van den nacht, om een anderen Vrijheidsboom in plaats van den om verre gehaalden te planten; even als of deze werken der duisternis hen wederom met de weldenkenden zouden kunnen doen verzoenen.

De toeſtand, waarin deze plaats uit hoofde van hare ligging zich bevond, gedoogde niet, dat de Municipaliteit voor alstoen eenig onderzoek tegen de hoofden der muitelingen te werk ſtelde. Zij verkoos liever den zachtſten weg inteſlaan, door het doen der navolgende Notificatie:

„ *Vrij-*

„ *Vrijheid, Gelijkheid, Broederſchap.*

„ NOTIFICATIE.

„ De Municipaliteit te *Berkhout* aan alle „ hunne mede ingezetenen *Heil en Broeder-* „ *ſchap!* doet te weten; dat wij uit aanmer- „ kinge van de hachgelijke omſtandigheden, „ waarin onze plaats thans verkeert, daar wij „ aan de eene zijde hebben de ſtad *Hoorn*, „ thans overgegeven aan de Engelſchen of lie- „ ver aan de Prins van *Oranje*, en aan de an- „ dere zijde onze Bataafſche armee, welker „ voorpoſten niet alleen gedurig tot in onze „ nabuurſchap, maar zelfs ſoms tot op onze „ Jurisdictie zijn uitgeſtrekt, en wij uit dien „ hoofde (*mogen* wij het eens zoo noemen) „ tuſſchen twee vuren in de aſche zitten, „ niet wetende, welke krijgsbenden bij ons het „ eerst zullen inrukken, noodig geoordeeld „ hebben, alle onze ingezetenen bij deze aan- „ temanen, evenveel van welk eene denkwijze „ hij ook is, zich ſtil en vreedzaam te gedra- „ gen, zich door geene geruchten, van welken „ aard, te laten verblijden of verſchrikken: „ de ervarenis leert toch, dat de tijdingen „ veelal verward en de geruchten valsch zijn; „ en die een weinig oordeelkunde bezit, weet

„ toch

„ toch wel, dat van den overgang van een en-
„ kele ſtad of ſteden, de overgang van ons
„ geheele Vaderland niet afhangt.

„ Treed met uwe gedachten terug tot de ge-
„ ſchiedenisſe onzer voorvaderen, tot den oor-
„ log tegen PHILIPS *den tweeden*, hoe gedurig
„ de eene ſtad voor, de andere na, dan aan
„ deze, dan aan geene zijde overging; en het
„ echter tachtig jaren duurde, eer de zaak
„ beſlist en onze vrijheids ſtandaard geplant
„ was: verhaast u dus niet, mede ingezete-
„ nen van *Berkhout!* om op deze of gene
„ tijdingen, die de eene of andere partij ſma-
„ kelijk zijn, onderſcheids teekenen te dragen,
„ of ſeinen opterichten: laten wij liever in
„ deze voor ons vaderland zoo hachgeſijke da-
„ gen de handen in een ſlaan, om vrede onder
„ elkander te houden; en is het noodig den
„ een den anderen, van welke eene denkwij-
„ ze hij ook is, te beveiligen en te beſcher-
„ men: wij van onzen kant beloven u, zoo
„ ras wij officieele tijdingen bekomen hebben,
„ dat het lot van ons Vaderland beſlist is, dat
„ wij er nl. kennis van zullen geven, en als
„ dan ul. niet alleen zullen vrijgeven tot het
„ dragen van teekenen of het oprichten van
„ ſeinen, maar u zelve zullen voorgaan, ter-

„ wijl

„ wijl wij ons tevens bereid zullen toonen,
„ of om onze posten met behoorlijke activiteit
„ te bekleeden, of aan andere daartoe gerech-
„ tigden overtegeven.

„ Ul. bij deze tevens waarschuwende, dat,
„ zo iemand uwer, van: volk een denkwijze
„ ook, zich in het een of ander vergalloop-
„ peert en tegen onze welmeenende waar-
„ schuwing aan handelt, wij de gevolgen van
„ dien voor rekening en verandwoording van
„ de daders laten.

„ Gedaan ter Municipaliteits vergadering
„ van *Berkhout* den drieënzwintigsten Septem-
„ ber 1799, het vijfde jaar der Batauasche Vrij-
„ heid.

„ (*Was geparapheerd*)

„ JAN A. LANGERYS, vt.

„ (*Onderstond*)

„ Ter ordonnantie van dezelve;

„ (*Was geteekend*) A. KOMMER,

„ *Secretaris.*"

Weldra echter wierd de hoop en moed der aanhangers van *Oranje* te *Berkhout* op nieuw aangewakkerd door het andermaal bezit nemen van *Hoorn* door den vijand op den vijfden October, en het verschijnen dezer gewaande vrin-

den

den in het dorp zelf. De Oranje verſierſelen, welke eenige dagen verſcholen geweest waren, zag men wederom te voorſchijn komen, en de Municipaliteit vond goed, de vlag op den toren te laten zetten, uit vreeze, dat de vorige tooneelen van oproer andermaal mogten aangericht en hunne goede ingezetenen aan de baldadigheden der muitelingen blootgeſteld worden; te meer nog, daar van alle de torens, in den omtrek gelegen, de vlaggen waaiden.

Na het ſluiten der kapitulatie door de wederzijdſche legerhoofden het gunstig ogenblik daar zijnde, om tegens de belhamels de noodige voorziening te doen, deed de Municipaliteit de volgende perſonen ten hunnen huizen in civiel arrest en onder bewaking van gewapende Schutters ſtellen, als: CORNELIS BREEBAARD, DIRK WINDER, PIETER NIEROP, ADRIAAN CORNELISZ., DIRK KROK, GERBRAND WUYSTER, CORNELIS JONGEWAARD, PIETER PRINS en JAN SYMONSZ.

De vijandelijke armee, welke tot op de aankomst van den Hertog VAN YORK en den Ruſſiſchen Generaal HERMANN; met hunne onderhebbende korpſen, alléén verdedigender wijze had kunnen te werk gaan, begon ook als nu, zoo als gebleken is, aanvallender wijze te ageren.

ren. Zoo lange deze verſterkingen niet aangekomen waren, was zij verplicht geweest van het ontwerp aftezien, om hare verrichtingen, overeenkomstig en in verband met die van hare gewapende ſchepen op de zuider zee, te beramen en ter uitvoer te brengen. Thans ſcheen het gunstig oogenblik daár te zijn, om door middel dezer flottille eene afwending aan den kant van *Medemblik* en *Enkhuyzen*, alsmede op de kusten van *Friesland* en *Overyſsel* te beproeven, of ſoms de Generaal BRUNE in den ſtrik wilde vallen, welken het Opperhoofd des vijandelijken legers hem reeds meermalen, ſchoon vruchteloos geſpannen had, zoo als uit zijne krijgsverrichtingen ten aanzien van *Hoorn* gebleken is.

Het was op den tweeëntwintigſten September, des avonds omtrent zeven uren, dat de Engelſche Zee-Kapitein G. DUNDAS, met een aantal zijner Officieren, zich vervoegde ten huize van den Præſident der Municipaliteit te *Medemblik* en van hem vorderde, om dadelijk het Gemeente-Beſtuur, als mede de Oude Regenten, die vóór de revolutie van 1795 in functie waren geweest, te doen bijeenroepen. Zulks geſchied zijnde, wierden de leden der

Municipaliteit en de gemelde Oude Regenten ieder in een afzonderlijk vertrek gebracht, en na een uur vertoevens wierden de eerstgenoemden gerequireerd, om zich in de kamer van het Committé van Juſtitie voor den Kaptein DUNDAS en de Oude Regenten te ſiſteeren. Aldaar gekomen zijnde liet men hen op eene beleedigende wijze buiten de balie ſtaan. De Kaptein DUNDAS, geaſſiſteerd van C. A. MACLAINE, behuuwd zoon van JAN PAN, ontfloeg hen alstoen, als mede de ſtads Secretarisſen van hunne posten, in naam en van wegens den Koning van *Engeland* en den Prins van *Oranje*, met interdictie, om zich voortaan van alle daden van Beſtuur te onthouden; en ſtelde dadelijk in derzelver plaatzen tot handhaving der oude *Conſtitutie* en van den Hervormden Godsdienst (zoo zij zeiden) zoodanige Oude Regenten aan, welke zich van de verklaring op de Conſtitutie hadden onthouden. Hierna verlieten de afgezette Municipaliteits leden het Raadhuis, echter niet zonder de verregaandſte en allerbeleedigendſte omangenaamheden te moeten ondergaan van een talrijke bende Oranje-geſpuis, welke, zoo als de aard der zaak medebracht, zich

tot

ter dat einde voor het Stadhuis geplaatst had (33).

De order van den Admiraal MITCHEL omtrent

(33) De Municipaliteit te *Medemblik* was ſamengeſteld uit de volgende perſonen: ELIAS KNAVEN, VOLKERT MORS, CORNELIS COS, PIETER SANDBERG, JACOB OP 'T LANDT, PAULUS KALF, JAN BOURGONJE en JACOB MAKREEUW.

Moesten deze waardige mannen, tot erkentenis voor betoonde braafheid, kordaatheid en onwankelbare ſtandvastigheid in de uitoeffening van de aan hun opgedragen posten, daarvan op eene zoo onbeuſche en beleedigende wijze ontzet, en na hunne aftreding overgelaten worden aan de beſchimping en beſpotting van eene door dweepzucht, list en Engelsch goud aangehitſte hoop woeste ijveraars voor *Oranje*. Welke moet dan niet de gewaarwording dezer Beſtuurders geweest zijn, toen zij, zoo als bij het vervolg blijken zal, in hunne waardigheden wederom herſteld wierden? Hebben dezen alstoen niet moeten ontwaren, dat de voornaamſte belooning van hun, aan wien het Volk, of een gedeelte van hetzelve het behartigen zijner belangens heeft opgedragen, gelegen is in de voortduring der achting en van het vertrouwen van derzelver Committenten? En zullen niet de innige genoegens en zelfvoldoening dezer ſtedelijke Beſtuurders vermeerderd worden door het ſtreelend denkbeeld, dat zij, die niet tot het getal hunner Beſtuurden behooren, den verdienden lof aan hunne onbezweeken trouw en onwrikbaare gehechtheid aan de zaak des Vaderlands toekennen en met dankbare harten opdragen?

trent de verrichtingen van den Kapitein DUNDAS luidde als volgt:

„ *De Admiraal* MITCHELL,

„ Kommandeerende de vloot van zijne Groot-
„ Brittanniſche Majesteit, thans op de Zuider-
„ zee, in hoogst deszelfs naam en uit dien
„ van zijne Doorluchtige Hoogheid, den Heere
„ Prince van *Oranje* en *Naſſau*, Erfſtadhou-
„ der, Kapitein en Admiraal Generaal der
„ Vereenigde Nederlanden, de ſtad *Medemblik*
„ wederom gebracht hebbende in de termen
„ om te worden beſtuurd naar ordre der oude
„ Conſtitutie, heeft uit naam van Hoog Ge-
„ dachte Zijne Majesteit en van zijne Door-
„ luchtige Hoogheid goedgevonden en verſtaan,
„ de Raad der Gemeente der gemelde ſtad van
„ hunne posten te ontzetten en als zoodanig
„ te demitteeren; gelijk dezelven worden ont-
„ zet en gedemitteerd bij dezen, dezelven in-
„ jungeerende, zich van alle daden van Rege-
„ ring te onthouden, zoodanig echter, dat de-
„ zelven verplicht zullen zijn, des gerequireerd
„ wordende, aan de leden der herſtelde Rege-
„ ringe zoodanige hulp en aſſiſtentie te bewij-
„ zen en opening van zaken te geven, als
„ dezelven noodig zullen oordeelen. En wor-
„ den

„ den bij dezen de leden van de voormalige
„ Vroedſchap, welke zich van de verklaring
„ op de nieuwe Conſtitutie hebben geabſti-
„ neerd, bij dezen gelast en uit naam als bo-
„ ven gerequireerd, ten einde het Beſtuur van
„ gemelde ſtad *Medemblik* te aanvaarden, de-
„ zelve ſtad in goede Politie en Juſtitie te
„ houden en zoodanige ordres omtrent het
„ eene en andere te ſtellen, als zij tot heil
„ der Burgerije noodig zullen oordeelen; al-
„ les tot tijd en wijlen door zijne Doorluch-
„ tige Hoogheid daaromtrent nader zal wor-
„ den gedisponeerd — met last ende auctori-
„ teit, om van de Ambtenaren, Suppoosten
„ en Bedienden der ſtad zoodanig emploij te
„ maken, als zij noodig zullen oordeelen; en
„ met injunctie, van te zorgen, dat de open-
„ bare Eeredienst der Gereformeerden, met
„ den aankleven van dien, op den ouden voet
„ worde gecelebreerd en door de Predicanten
„ in hunne gebeden worde gedacht aan den
„ wettigen Stadhouder van dezen Staat, den
„ Heere Prince van *Oranje* en *Nasſau*, gelijk
„ voor dezen gebruiklijk is geweest; mitsga-
„ ders, omme zoodanige ordres te ſtellen, dat
„ door de Ontvangers en Comptabelen binnen
„ deze ſtad over geene gelden, boeken en pa-

„ pieren, behoorende tot hunne Komptoiren
„ respective, worde gedisponeerd tot nade-
„ re ordre.

„ (*Geteekend*)

„ A. MITCHELL."

„ *Dated on board of his Ma-*
„ *jestijs Ship* Babet, *or* Me-
„ demblik, 21 *September* 1799.
„ (*geteekend*) W. A. SPENGLER,
„ *Aide de Camp to the Admiral.*"

Reeds dienzelfden avond vergaderde de nieuw aangestelde Regering (34). Ten einde den lezer bekend te maken met hetgeen door dit onwettig Bestuur verricht is geworden, zal het het geschiktste zijn, alhier zoodanige uittrekfels uit deszelfs notulen te laten volgen, als eenigzints belangrijk zijn en de nieuwsgierigheid van het Publiek voldoen kunnen.

„ *Uittrekfel uit de Notulen van den*
„ *tweeëntwintigsten September* 1799.

„ Waarna de Heer DUNDAS is vertrokken,
„ na alvorens order te hebben gegeven, om
„ bij

(34) Bij deze vergadering was echter niet tegenwoordig de Heer KLAAS SMIT, die, dewijl het avond was en het hem niet wel gelegen kwam, verzocht had, geëxcuseerd te zijn, noch ook de Heer VEEN, omdat hij ten tijde van het vorig Bewind voor zijn post bedankt had.

„ bij aannadering van Franſche of andere troe-
„ pes, bij dag de vlag te ſtrijken van den to-
„ ren, en des nachts eenige lampeaarnen van
„ die plaats te vertoonen.

„ Ingevolge opgemelde aanſchrijving van den
„ Heer Admiraal MITCHEL is, op propoſitie
„ van den Heer Burgemeester SPAANDER, de
„ Gerechtsbode GERRIT SECOMA in zijn post
„ herſteld en aan hem het Boden-bos en de
„ ſleutels door Bode JAN CALF ter hand geſteld.

„ Ingevolge opgemelde miſſive is de Bode
„ SECOMA gelast, de Collecteurs, Ontvangers
„ en Comptablen binnen deze ſtad aantezeggen,
„ over geene gelden, boeken of papieren, tot
„ hunne reſpective Komptoiren behoorende,
„ tot nadere order te disponeeren.

„ Als mede de Secretarisſen gelast, aan Pre-
„ dikanten kennisſe te geven, dat de Predican-
„ ten in hunne gebeden bij den openbaren
„ Godsdienst zullen worden verzocht, te ge-
„ denken aan den wettigen Stadhouder van de-
„ zen Staat, den Heere Prince van *Oranje* en
„ *Nasſau*, gelijk voor dezen gebruikelijk is
„ geweest.

„ En laatſtelijk, dat de Heeren OLY, EG-
„ GES, WAAL en SMIT, die bevorens Kapitei-
„ nen van de Schutterij zijn geweest, zijn ver-

„ zocht en gequalificeerd, uit hoofde geen
„ nacht-wacht na het vertrek der Militie ge-
„ houden wierd, om de Schutters wacht we-
„ der gelijk voorheen te doen waken en de
„ noodige orders te ſtellen, als zij ter bewa-
„ ring der ruste noodig zullen oordeelen."

„ *Uittrekſel uit de Notulen van den drie-*
„ *entwintigſten September* 1799.

„ Door Burgemeester SPAANDER gepro-
„ poneerd de vervulling van de Magiſtraat,
„ ten einde ieder in zijne qualiteit te kunnen
„ fungeeren, en daar toe te herſtellen den
„ Hoofd-Officier, Burgemeesteren en Schepe-
„ nen, welke met den aanvang van 1795 fun-
„ geerden of op het dubbeld getal van Sche-
„ penen waren geplaatst en gedeeltelijk geëli-
„ geerd, doch door de tusſchenkomende revo-
„ lutie niet waren geïnſtalleerd. En zijn uit
„ krachte van opgemelde aanſchrijving van den
„ Admiraal MITCHEL als Hoofd-Officier herſteld

„ Mr. JAN BAN.

„ Als Burgemeesteren

„ Mr. JAN PAN.
„ PIETER RAPER.

„ Als

„ Als Schepenen

„ ZIEVERT VIERHUYSEN.
„ CLAAS SCHARDAM.
„ GERRIT WAAL.
„ CLAAS OOSTGYSEN.
„ CORNELIS ROOSEBOOM (35).

„ En uit dezelve tot Schepenen Kommissa-
„ risſen van des Gemeenelands middelen

„ GERRIT WAAL.
„ CLAAS OOSTGYSEN.
„ CORNELIS ROOSEBOOM.

„ De Maire verzocht zijnde, is op het Stad-
„ huis verſchenen; binnen de balie gelaten en
„ gezeten zijnde, is aan zijn Ed. de qualificatie
„ of order van den Admiraal MITCHEL voorgele-
„ zen, met verzoek, van alle Placaten, Decre-
„ ten en Ordonnantien, de Juſtitie betreffen-
„ de, op het Stadhuis te doen bezorgen.
„ Aangenomen, daaraan te zullen voldoen,
„ met betuiging van blijdſchap, van dien poſt
„ te worden ontſlagen.

„ Op order van den Heer DUNDAS, is de
„ order en qualificatie van den Admiraal MIT-
„ CHEL gepubliceerd en geaffigeerd, en dat
„ uit

(35) Deze perſonen zijn wel als Schepenen geproclameerd, doch niet in wezenlijke bediening geweest.

„ uit krachte daarvan tot Vroedſchappen wa-
„ ren herſteld:

„ PIETER SPAANDER.
„ JAN PAN.
„ NICOLAAS HAASMAN.
„ PIETER KAPER.
„ NICOLAAS GROOT JACOBSZ.
„ FRANS PONT.
„ JACOB OLY.
„ PIETER EGGES (36).

„ Als Hoofd-Officier

„ Mr. JAN PAN.

„ Als Schepenen, de Heeren zo even gemeld.

„ Als Secretarisſen

„ NICOLAAS GROOT JACOBSZ.
„ JACOB SPIEGELMAKER SPANJAARD."

(36) Onder de Vroedſchappen van het vorig Beſtuur bevond zich de Heer NICOLAAS BOURGONJE; dan deze is niet herſteld geworden, omdat hij de verklaring had afgelegd.

„ Uit-

„ *Uittrekſel uit de Notulen, gehouden*
„ *bij Heeren* Burgemeesteren *en*
„ Vroedſchappen, *op Vrijdag den*
„ *zeven-en-twintigſten September*
„ *1799, voor den middag de klokke*
„ *half tien uren.*

„ De Heer Preſident Burgemeester PAN heeft
„ in naam van Heeren Burgemeesteren ter
„ Vergadering gecommuniceerd, dat zij op gis-
„ ter avond, de klokke agt uren, hadden ont-
„ vangen eene Misſive van den Burger BARNET,
„ Kommandant Generaal van den regter vleu-
„ gel te *Schermerhorn*, in ſubſtantie te ken-
„ nen gevende, dat 'er dagelijks proviſie uit
„ deze ſtad naar het leger van de Engelſchen
„ en Ruſſiſche armeën verzonden en uitge-
„ voerd wierd; verzoekende de Magiſtraat al-
„ hier, om daartegen voorzieninge te doen, om
„ bij onmiſſentenis van dien niet genoodzaakt te
„ worden, uitzevoeren dit ordre, die hij
„ Generaal tot weering ontvangen heeft.

„ Dat Heeren Burgemeesteren den inhoud
„ van opgemelde misſive van dat aanbelang en
„ van die aangelegenheid hebben gevonden,
„ dat zij, ter conſervatie van ſtad en burgerij
„ noodig hebben geoordeeld, proviſioncele or-

„ ders

„ ders aan de Havenmeesters van de Oosters
„ brug en de vier Poortiers der poorten te
„ moeten ſtellen.

„ Dat Heeren Burgemeesteren wijders, uit
„ hoofde de Kommandant Generaal BARDET
„ reſcriptie op zijne misſive verzocht, dezelve
„ hadden beandwoord in dezer voege:

„ „ MEDE-BURGER!

„ „ Wij hebben uwe misſive op gisteren
„ „ avond ten agt uren ontvangen en de noo-
„ „ dige meſures ter voldoening aan de or-
„ „ ders, daarin vervat, genomen." "

„ Verzoekende Heeren Burgemeesteren om-
„ trent opgemelde proviſioneele geſtelde orders
„ de gedachten van de leden te vernemen,
„ hadden de eer, verder de leden in beden-
„ king te moeten geven, terwijl de ſchaars-
„ heid van levensmiddelen toenam en den in-
„ voer, zoo van *Amſterdam* en andere ſteden,
„ naar deze ſtad verboden was, of de leden niet
„ zouden kunnen reſolveeren, een verbod van
„ uitvoer bij waarſchouwing te arresteeren.

„ Waarop gedelibereerd en Heeren Burge-
„ meesteren voor derzelver gegeven opening
„ en rapport bedankt zijnde, is goedgevonden

„ en

„ en verſtaan, het verrichte door Heeren Bur-
„ gemeesteren te approbeeren en daarbij te
„ perſiſteeren en den uitvoer van conſumtive
„ middelen na buiten bij waarſchouwinge te
„ verbieden."

„ *Uittrekſel uit de Notulen, gehouden*
„ *bij Heeren* Burgemeesteren *en*
„ Vroedſchappen, *op Zaturdag*
„ *den agtentwintigſten September*
„ 1799, *voor den middag de klokke*
„ *elf uren.*

„ De Heer Burgemeester PAN heeft ter Ver-
„ gadering gerapporteerd, dat tegen de gedane
„ waarſchouwing en verbod van uitvoer van le-
„ vensmiddelen na buiten zeer vele klachten
„ en een aantal adreſſen en verzoeken, zoo
„ van burgers als buitenlieden, tot dispen-
„ ſatie waren gedaan, daartoe allegueeren-
„ de &c.

„ Dat ook heden een Engelsch Officier,
„ uit het Hoofd-kwartier van *Schaagen* geko-
„ men, zich ter kamer van Burgemeesteren
„ had vervoegd en aldaar verzocht den uitvoer
„ en het vrije tranſit van levensmiddelen na
„ buiten ten behoeve van de armee.

„ Dat Burgemeesteren hadden betuigd, dat,

„ hoe

„ hoe gaarne zij alle facilitéit wilden toebren-
„ gen, in het verzoek moesten difficulteeren,
„ dewijl de schaarsheid van levensmiddelen in
„ deze stad zeer groot en geen vooruitzicht
„ was, dat men alhier toevoer zoude krijgen,
„ uit hoofde alle invoer naar deze stad, door
„ het verbod van uitvoer van de steden *Amster-*
„ *dam*, *Hoorn* en *Enkhuizen*, geslóten was,
„ en zij uit dien hoofde genoodzaakt waren
„ geworden, om tot voorkoming van een to-
„ taal gebrek, bij waarschouwing en verbod
„ van uitvoer, voorzieninge te moeten doen.

„ Dat de Heer VAN UNGEM, Kommissáris der
„ vivres, zich mede hadde beklaagd, dat de
„ Havenmeesters de schippers der schepen, die
„ op zijn order met hooi en haver waren be-
„ laden, belet deden, door de Ooster-brug te
„ laten varen, verzoekende hiertegen voorzie-
„ ning, en, voor zooveel des noods, dispensa-
„ tie van de daartegen gedane waarschouwing
„ en verbod van uitvoer.

„ Dat Burgemeesteren de gedane klachten
„ en gemaakte adressen in serieuse overweging
„ genomen hebbende, het aan hun is voorge-
„ komen, dat hieruit niet anders dan funeste
„ gevolgen voor stad en burgerij konden pro-
„ flueeren, en daarom de leden in bedenking

„ ga-

„ gaven, om van den toeſtand, waarin de ſtad
„ en burgerij verſeerden, per miſſive aan zijne
„ Hoogheid in de *Zype* en den Heer Admi-
„ raal Kommandant van het Esquader van zij-
„ ne Groot-Brittanniſche Majeſteit in de Zui-
„ der-zee kennisſe te geven.

„ Waarop gedelibereerd en Burgemeesteren
„ voor gegeven communicatie bedankt zijnde,
„ is goedgevonden en verſtaan, Burgemeeste-
„ ren te verzoeken en te qualificeeren, uit
„ hoofde ten duidelijkſte conſteerde, dat het
„ ſchuitje met groentens vóór het arresteeren
„ der waarſchouwing beladen was, dezelve vrij
„ te laten vertrekken, en met relatie tot het
„ verzoek van den Heer VAN UNGEM zich met
„ dien Heer omtrent den uitvoer in geene dis-
„ cuſſie intelaten, maar dezelve te rénvoije-
„ ren ter plaatze, dáár hij het gevoeglijkſte
„ zal oordeelen; en wijders gereſolveerd, om
„ hiervan bij miſſive aan zijne Hoogheid en
„ den Heer Admiraal MITCHEL kennisſe te ge-
„ ven; luidende als volgt:

„ „ DOORLUCHTIGSTE VORST EN HEER!

„ Daar wij in de ongelukkige omſtandigheid
„ „ verſeeren, van door de Engelſche armee
„ „ en vloot dagelijks tot fourneering van le-

„ „ vens-

„ „ vensmiddelen, met bedreiging van geweld,
„ „ te worden gedrongen, en wij door ſchaars-
„ „ heid van levensmiddelen buiten ſtaat zijn,
„ „ daaraan te kunnen voldoen, zoude het
„ „ ons ten uiterſten aangenaam zijn, dat daar-
„ „ tegen door uwe Hoogheids intercesſie en
„ „ voorzieninge wierde gedaan en in het werk
„ „ geſteld.

„ „ Waarop ons verlatende, &c.“ ”

„ „ *Aan* zijn Excellentie *den Heer Ad-*
„ „ *miraal* MITCHEL *&c.*

„ „ Daar wij door den Kapitein DUNDAS,
„ „ in gevolge de orders van uwe Excellen-
„ „ tie, uit naam van zijne Groot-Brittanni-
„ „ ſche Majesteit en zijne Hoogheid, den
„ „ Heere Prince van *Oranje* en *Naſſau*, op
„ „ Zondag den tweeëntwintigſten September
„ „ laatſtleden tot de aanvaarding onzer posten
„ „ in de Regering van deze ſtad, op laſt en
„ „ requiſitie, zijn herſteld, ontmoeten wij da-
„ „ gelijks vele onaangenaamheden omtrent den
„ „ uitvoer van levensmiddelen, zoo als uit
„ „ de misſive van den Kommandant BARDET,
„ „ welke hier nevens gaat, aan uwe Excel-
„ „ lentie blijkt, waardoor de ſchroomlijkſte
„ „ gevolgen voor ons te wagten zijn; te

„ „ meer

„ „ meer daar onze ſtad van weinig voorraad
„ „ is voorzien en ons de toevoer van alle
„ „ zijden is afgeſneden; waarom wij ons
„ „ adresſeeren aan uw Excellentie, om om-
„ „ trent den uitvoer zoodanige maatregulen
„ „ in het werk te ſtellen, als uwe Excellen-
„ „ tie het geſchiktſte zult oordeelen ten be-
„ „ hoeve van ſtad en burgerije.

„ „ Waarop ons verlatende, &c." "

„ *Uittrekſel uit de Notulen, gehouden*
„ *bij Heeren* Burgemeesteren *en*
„ Vroedſchappen, *op Zondag den*
„ *negenentwintigſten Sept.* 1799,
„ *voor den middag de klokke half*
„ *elf uren.*

„ De Burgemeester PAN heeft ter Verga-
„ dering gerapporteerd, dat heden morgen ten
„ ſes uren aan zijn huis waren gekomen een
„ korps Engelſche dragonders, berichtende,
„ dat dezen dag 25000 man door deze ſtad
„ zouden paſſeeren; en dewijl mogelijk een
„ klein aantal uit dezelve hier zoude kunnen
„ worden gebilleteerd, om garniſoen te hou-
„ den, hadden Heeren Burgemeesteren ge-

„ meend, ter inkwartiering van dezelven de „ noodige orders te moeten ſtellen, en ten „ dien einde aan FREDRIK WILLEMS, bevorens „ met de inkwartiering van militie in de Munt „ gechargeerd, gelast, alles in gereedheid te „ brengen, in cas dezelve mogten komen.

„ Ten tweeden &c.

„ En laatstlijk, dat ARIS KIST mede den brief, „ aan den Heer Admiraal MITCHEL geadres- „ ſeerd, hadde overgegeven, en de hier bij „ overgelegde misſive tot andwoord had be- „ komen, luidende als volgt:

„ „ *Enckhuyzen* den agtentwintigſten September 1799.

„ „ EDELE GROOT-AGTBARE HEEREN!

„ „ De Admiraal MITCHELL, de Hollandſche „ „ taal niet magtig zijnde, gelast mij uit zijn „ „ naam te antwoorden, dat zijne Excellen- „ „ tie reeds eene diergelijke misſive van den- „ „ zelven Generaal BARDET, aan de Magi- „ „ ſtraat van *Enckhuizen* gericht, heeft ont- „ „ vangen; dat hij daarop dadelijk heeft ge- „ „ reſcribeerd, dat hij in alle deelen zoude „ „ repreſaille gebruiken en zich aan die

„ „ per-

„ „ perſonen, welke reeds in Britſche gevan-
„ „ genſchap en onder nauwe bewaring wa-
„ „ ren, als den Repreſentant S. GERLSMA
„ „ en den jonge Baron VAN DEDEM, zoude
„ „ verhalen, indien men de dreigementen in
„ „ eenigen opzichte ten uitvoer brachte, (37)
„ „ alsmede dat noch de Regeringe, noch
„ „ de Ingezetenen, konden verandwoordelijk
„ „ zijn voor hetgene zij deden, als zijnde
„ „ daartoe gerequireerd, en onder de imme-
„ „ diate

(37) De Repreſentant GERLSMA met zijn Neef zich aan boord bevindende van dat beurtſchip van *Amſterdam* op de *Lemmer*, hetwelk door de Engelſchen op de Zuiderzee genomen wierd, geraakten dezen in 's vijands handen en wierden niet vóór na de geſlotene kapitulatie, door tuſſchenkomst van den Generaal BRUNE, wederom op vrije voeten geſteld.

De Burger VAN DEDEM TOT DE GELDER op den negentienden September zich bij het Hoofd-kwartier van deſſ Generaal DAENDELS bevindende, om dezen, volgens de algemeene berichten van dien tijd, met den Burger CRETSMAR eene vriendſchappelijke viſite te maaken, geraakte de eerstgenoemde, bij gelegendheid der actie van dien dag, in de magt der Engelſchen. Dezelve wierd naderhand ontſlagen; dan hoe en op welke wijze, is, voor zo veel den Schrijver bekend is, van geene publieke notorieteit.

„ „ diate beheering van zijne Groot-Brittan-
„ „ nifche land- of zeemagt.

„ „ Bovendien heeft zijne Excellentie eene
„ „ fterke repræfentatie aan het Hoofdkwar-
„ „ tier van zijne Koninglijke Hoogheid den
„ „ Hertog *van York* gedaan, en op mili-
„ „ taire bewaring der fteden *Medemblik*, *Hoorn*
„ „ en *Enckhuyzen* aangedrongen: — niets zal
„ „ hem aangenamer zijn, dan hieraan ten fpoe-
„ „ digfte te zien voldoen, alzoo, zoo als het
„ „ UEd. Groot Agtbare zelve zult gelieven
„ „ intezien, het voor zijne Excellentie on-
„ „ mooglijk is, eenige nadere protectie aan
„ „ de fteden te geven, dan die, welke hij te
„ „ water kan effectueeren, te meer, federt de
„ „ weinige landings troepen, waar, over zijn
„ „ Excellentie kan disponeeren, reeds tot de
„ „ defenfie der ftad *Enckhuyzen* zijn geëm-
„ „ ploijeerd.

„ „ Verders zal zijne Excellentie nog ten
„ „ overvloede kopie van UL. Groot Agtb.
„ „ misfive aan zijne Koninglijke Hoogheid
„ „ doen geworden, en zoude het dierhalven
„ „ misfchien niet ten onpasfe zijn, van des-
„ „ zelfs aandacht hieromtrent bij het Hoofd-
„ „ kwartier te appuijeeren.

„ „ Waar-

„ „ Waarmede UEdele Groot Achtbare in
„ „ de protectie des Allerhoogſten aanbeveele
„ „ en verblijve,

„ „ Edele Gr. Agtbare Heeren! UEdele
„ „ Gt. Agtbaare D.willige,
„ „ Per order van zijne Excellentie,

„ „ (*Geteekend*)

„ „ W. A. V. SPENGLER,
„ „ *Adjud. van den Kommanderende Ad-*
„ „ *miraal, thans op de Zuijder-zee.*" "

„ Waarop gedelibereerd, en Burgemeeste-
„ ren voor gedaan rapport en geſtelde orders,
„ in geval van inkwartiering, bedankt zijnde,
„ is goedgevonden, het billet en de misſive
„ aantenemen voor notificatie en gereſolveerd,
„ te perſiſteeren bij de misſive, aan zijne Hoog-
„ heid geſchreven."

„ *Uittrekſel uit de Notulen, gehouden*
„ *bij Heeren* Burgemeesteren *en*
„ Vroedſchappen, *op Dingsdag den*
„ *tweeden October* 1799, *'s avonds*
„ *de klokke ſes uren.*

„ Het voorzittend lid heeft ter dezer Verga-
„ dering gecommuniceerd, dat de Kommandant
„ van de reede met drie Officieren zich ten zij-

„ nen huize hebben vervoegd, dewelke op de
„ nadrukkelijkſte wijze inſteerde op het openen
„ der ſtads poorten, met bedreiging van, bij
„ ontſtentenisſe van dien, van middelen van ge-
„ weld gebruik te zullen maken, en voor zoo
„ veel des noods de ſtad in brand te zullen
„ ſchieten; alles ten oogmerke, om de levens-
„ middelen en verdere noodwendigheden naar
„ de Engelſche armee te doen paſſeeren.

„ Dat hij voorzittend lid wel heeft getracht
„ en alle devoiren aangewend, om gemelde Of-
„ ficieren te doen begrijpen, dat de gepubli-
„ ceerde waarſchouwing is gedaan tot meerdere
„ zekerheid voor hunne goede burgerij, om van
„ gemelde behoeftens en noodwendigheden niet
„ verſteken te zijn, conform de premisſen en
„ gronden, in gemelde waarſchouwing vervat.
„ Dan dat zulks in alle deelen vruchteloos was
„ geweest, en zij bij herhaling perſiſteerden bij
„ hunne inſtantie.

„ Dat hij voorzittend lid daarop hadde ge-
„ declareerd, aan hun, in cas ſubject, geen
„ reſiſtentie te kunnen bieden, en dus verplicht
„ was, zich aan hunne wille en begeerte te
„ onderwerpen, echter in dezer voege, dat
„ den Kommandant ter reede ten dien fine de
„ noodige voorzieninge zoude doen, en gemel-

„ de

„ de behoeftens van behoorlijke pasſen voor-
„ zien, en ten dien fine een acte ten behoe-
„ ve van de Magiſtraat pasſeeren, hetwelk
„ door hem is ingewilligd en toegegeven.

„ Waarop zij gemelde acte in de Engelſche
„ taal coucheerden; doch hun beduidende, dat
„ zulks voor de Regering, als die taal onmag-
„ tig, niet voldoende zoude zijn, aangenomen
„ hadden, dezelve in de Hollandſche taal door
„ den Kommandant te doen teekenen; luiden-
„ de de acte als volgt:

„ „ Ik ondergeteekende W^m. R^d. BAMBER,
„ „ Kommandant voor de ſtad van *Medemblik*,
„ „ ordonneert de Magiſtraat der gemelde ſtad,
„ „ om alle de ſtads poorten op den gewoo-
„ „ nen tijd open te houden, en alle de goede-
„ „ ren der ſtad, voor de Engelſche armée
„ „ doorgevoerd wordende of aldaar gekocht,
„ „ vrijelijk en zonder tegenhouden te laten
„ „ pasſeeren, terwijl, bij ontſtentenisſe van
„ „ dien genoodzaakt zal zijn, zoodanige krijgs-
„ „ maatregulen van geweld te nemen, als ik
„ „ ter bereiking van dit oogmerk zal ver-
„ „ meenen te behooren; bovendien wil ik,
„ „ dat aan mijn ſcheepsvolk door geen inge-
„ „ zetenen van de ſtad geen goederen of wa-

„ „ ren tegen betaling worden geweigerd, mits
„ „ toonende een pas van mij ondergeteekende

„ „ (*Geteekend*)

„ „ *Medemblik den* „ „ W. R. BAMBER,
„ „ *1ſten Oct. 1799.* „ „ *Lt. en Kommandant.*" "

„ Dat hij voorzittend lid declareerde, een
„ en ander ter kennisſe van de Regering te zul-
„ len brengen: zeggende hij Kommandant ein-
„ delijk, ter behoorlijke ure het wachtſchot te
„ zullen doen: verzoekende hij voorzittend
„ lid, daarop de gedachten van de leden te
„ mogen weten.

„ Waarop gedelibereerd zijnde, is na dank-
„ betuiging aan het voorzittend lid voor gege-
„ ven communicatie en aangewende devoiren,
„ om zoo veel mogelijk in de behoeften der
„ burgerij te voorzien, gereſolveerd, uit aan-
„ merking van de gedane bedreiging, om de
„ ſtad en derzelver ingezetenen voor totale
„ ruïne te beveiligen, gemeend, daaraan te
„ moeten defereeren, aan de havenmeesters en
„ poortiers de noodige orders tot vrijen uit-
„ voer te geven, mits aan hun worde vertoond
„ een pas, door gemelden Kommandant BAM-
„ BER geteekend, zoo ook aan de Gaarders

„ van

„ van de middelen; als mede, om onder de „ waarſchouwing van den zevenentwintigſten „ September te ſtellen, dat de winkeliers, tot „ voorkoming van geweld, zich hieraan moe„ ten ſubmitteeren, en hiervan per misſive ken„ nis te geven aan den Admiraal MITCHELL."

„ *Uittrekſel uit de Notulen, gehouden*
„ *bij* Burgemeesteren *en* Vroed„ ſchappen, *op Vrijdag den vier„ den October* 1799, *'s avonds ten* „ *half zeven uren.*

„ Het voorzittend lid communiceert, dat hij „ dezen middag een Officier van wegens het „ Engelsch leger als Kommisſaris bij hem had „ gehad, &c.

„ Dat de gemelde Officier aan hem voor„ zittend lid had gezonden een papier, welke „ zaken hij requireert, beſtaande in het vol„ gende:

„ „ 1°. Alle vaartuigen, die de Zijper-ſluis „ „ kunnen paſſeeren en grootere naar de *Hel„ „ der*, moetende de eerſten zich begeven naar „ „ de *Oude Sluis* en zich adreſſeeren aan „ „ den Kommisſaris KENNADY aldaar, en de

„ „ anderen aan den Kommisſaris WOOD, te-
„ „ gen een redelijke betaling per last.
„ „ 2°. Vijfentwintig wagens met twee
„ „ paarden ieder, en een voerman, die zich
„ „ moeten begeven naar de *Burger-brug*, en
„ „ zich aldaar adresſeeren aan den Kommisſaris
„ „ WHRYT, tegen betaling van drie gulden
„ „ per dag, benevens een ration hooi en ha-
„ „ ver voor ieder paard, en een portie brood
„ „ voor den voerman; alles op pœne van mi-
„ „ litaire executie." "

„ Dat hij voorzittend lid terſtond de brug
„ had doen ſluiten voor alle onbeladen vaar-
„ tuigen en de havenmeesters bevolen, opga-
„ ve te doen van de ſchepen, die onbeladen
„ zijn; dat de Kommisſaris, ter bereiking van
„ zijn oogmerk en ter verzekering van de ſchip-
„ pers, aan hun had gegeven ſes billets of pas-
„ ſen, om de namen intevullen en aan dezel-
„ ven ter hand te ſtellen.

„ Dat hij voorzittend lid had gedifficulteerd
„ in de bezorging van de wagens, alzoo die
„ hier niet voorhanden waren, en hem dus
„ weinig apparentie overbleef, om dezelven te
„ bekomen, tenzij de militaire magt zulks ten
„ platte lande konde effectueeren.

„ Dat

„ Dat de Kommisſaris daarop had gedecla-
„ reerd, eenig garniſoen herwaarts te zullen
„ bezorgen."

„ *Uittrekſel uit de Notulen, gehouden*
„ *bij* Burgemeesteren *en* Vroed-
„ ſchappen, *den ſesden October*
„ 1799, *voor den middag de klokke*
„ *negen uren.*

„ Het voorzittend lid communiceert, dat bij
„ hem was ontvangen eene misſive van de Pro-
„ viſioneele Regering der ſtad *Enkhuizen*, ten
„ geleide hebbende eene misſive van den Heer
„ Kommisſaris JOHN LONGDON, in dato 4 de-
„ zes, waarbij in naam van den Kommisſaris
„ Generaal, den Heer HENRY MOTZ, van de
„ Magiſtraat dezer ſtad ten dienste van de En-
„ gelſche armee requireert;

„ 5000 brooden à 3 pond Engelsch gewigt,
„ en
„ 1000 rations haver van 10 pond Engelsch
„ gewigt,

„ te leveren te *Alkmaar* aan den Kommisſaris
„ ROBINGSON, op ſtraffe van militaire executie;
„ de eerſte levering 's morgens den ſesden der-

„ zer

„ zer te doen, hetwelk alle morgens geconti-
„ nueerd moet worden tot nadere aanſchrij-
„ vinge.

„ Dat het voorzittend lid hadde geproponeerd, uit hoofde gemelde requiſitie met wagens naar *Alkmaar* moest geſchieden, om „ allen, die wagens, paard of paarden bezaten, „ namens Burgemeesteren en Vroedſchappen te „ gelasten, om hunne wagens met een voerman ten allen tijden ter requiſitie van de Regering dezer ſtad in gereedheid te houden, „ om dezelven op de eerſte aanzegging te leveren ter plaatze, dáár zulks zal worden geordonneerd.

„ En ten anderen, om over gemelde requiſitie te ſpreken met HARTOG NATHAN en JAN BEETER omtrent de haver, en de bakkers „ over brood; dewelke daarop ontboden zijnde, eerstgemelden hadden gedeclareerd, dat „ 'er nog wel eenige quantiteit haver is te bekomen, doch op heden niet leverbaar, als „ zijnde niet gedorscht en door het natte en „ ongunstige ſaizoen grootendeels in deze omſtreken nog te velde ſtaande; en laatstgemelden, dat zij buiten ſtaat waren, genoemde „ quantiteit brood daags, uit gebrek van gist,

„ te

„ te kunnen bakken, met bijvoeging, dat zij,
„ indien 'er geen toevoer komt, op morgen
„ zouden moeten uitſcheiden.

„ En wijders gereſolveerd, aan den Heer
„ JOHN LONGDON, Kommisſaris Generaal, de
„ navolgende misſive te ſchrijven:

„ „ WEL EDELE GESTRENGE HEER!

„ „ Wij hebben gister avond UwelEd. Ge-
„ „ ſtrenge order, &c.

„ „ Wij hebben ons daarop dezen morgen
„ „ op heteen en ander laten informeeren, &c.

„ „ En wat het brood betreft, hebben de
„ „ bakkers gedeclareerd, dat, ſints wij ons
„ „ onder beheering van de Groot Brittanni-
„ „ ſche land- en zeemagt bevinden, en daar-
„ „ door van alle toevoer van levensmiddelen,
„ „ bijzonder ook van gist, tot het bakken van
„ „ brood noodzakelijk, zijn verſtoken, en dus
„ „ tot ons leedwezen buiten ſtaat geſteld,
„ „ daaraan te voldoen.

„ „ Des echter begeert UwelEd. Geſt., dat
„ „ die quantiteit brood zonder gist worde ge-
„ „ bakken en geleverd, zijn wij bereidwil-
„ „ lig, hoe gering het brood dan ook van
„ „ valeur mag wezen, hetzelve te bezor-
„ „ gen.

„ „ Wij

„ „ Wij zullen dus hier omtrent de nadere „ „ orders afwachten, en blijven, &c." "

„ *Uittrekſel uit de Notulen, gehouden*
„ *bij* Burgemeesters *en* Vroedſchap-
„ pen, *op Zondag avond den ſes-*
„ *den October* 1799.

„ Het voorzittend lid heeft ter vergadering „ gecommuniceerd, dat bij hem was ontvangen „ eene misfive van zijne Hoogheid, geſchreven „ te *Alkmaar* op den vijfden October laatst- „ leden, van den volgenden inhoud:

„ „ WEL EDELE GESTR. HEER!

„ „ Daar ik den Generaal Majoor BEN- „ „ TINCK gelast heb, de Officieren en Gemee- „ „ nen der armée van den Staat, dewelke op „ „ *Wieringen* en aan de *Helder* zijn, naar „ „ *Medemblik* te zenden, ten einde aldaar in „ „ korpſen geformeerd te worden en 'er te „ „ blijven, totdat omtrent dezelven nader „ „ door mij gedisponeerd zal worden, zoo „ „ heb ik niet willen afzijn, UwelEd. Geſt. „ „ hiervan kennis te geven, met verzoek, „ „ de noodige aanſtalten te treffen, ten einde „ „ deze Officieren en manſchappen aldaar on- „ „ der gebracht worden.

„ „ De

„ „ De Generaal Majoor BENTINCK zal een
„ „ Officier vooruit zenden, dewelke aan U
„ „ WelEd. Geſt. de opgave zal doen van de
„ „ ſterkte der troupes, dewelke te *Medem-*
„ „ *blik* zullen komen, en dewelke met U
„ „ WelEd. Geſt. zal kunnen overleggen, het-
„ „ geen noodig zijn zal, om de troupes be-
„ „ hoorlijk te kunnen opnemen.

„ „ Waarmede verblijve,

„ „ WEL EDELE GEST. HEER!

„ „ UwE. Geſt. dienſtwillige dienaar,

„ „ (*Geteekend*)

„ „ *Alkmaar den* 5 „ „ W. F.
„ „ *Octob.* 1799." „ „ *Erfprins van* Oranje.

„ Het voorzittend lid heeft gerapporteerd,
„ dat ten zijnen huize was geweest de Heer
„ Majoor DITMER, zeggende, met eene kom-
„ miſſie van den Heer Generaal Majoor BEN-
„ TINCK gechargeerd te wezen, verzoekende
„ dezelve aan deze vergadering te mogen voor-
„ dragen; en daarop binnen gevraagd zijnde,
„ gaf hij, Heer Majoor DITMER, te kennen, dat
„ in een tijd circa van drie dagen alhier gein-
„ kwartierd zouden worden duizend man Staat-
„ ſche troepen. Dat dezelve bij de burgers

„ moes-

„ moesten geinquartierd zijn, met en benevens
„ veertig Officieren, die vrij kwartier hadden,
„ doch het consumtive zouden betalen; als de
„ Adjudant BENTINK, vier Hoofd-officieren,
„ ses Kapiteinen, vierentwintig Luitenants,
„ één Adjudant, één Kwartiermeester en twee
„ Chirurgijn-Majoors: verzoekende, dat daar-
„ omtrent door de Regering de noodige arran-
„ gementen zouden worden gemaakt.

„ Dat door het voorzittend lid aan gemelden
„ Heer Majoor tegen deze inkwartiering, bij
„ de burgers te doen, waren gemoveerd de na-
„ volgende zwarigheden:

„ Als een geheel gebrek aan levensmidde-
„ len, door het verbod van uitvoer van *Am-*
„ *sterdam* en andere plaatzen.

„ Het seer geringe en kleine aantal burgers
„ in deze stad, welke in staat zijn, de troepen,
„ buiten eigen bezwaar, van een behoorlijk
„ bed te kunnen voorzien.

„ Proponeerende uit dien hoofde de kaser-
neering, als daartoe beter geschikt, en de
overige, niet geplaatst kunnende worden, te
verdeelen in de naastbijgelegen dorpen.

„ Dat hij Majoor DITMER voor de goede
„ order en rust repondeerde, en aannam, de
„ gemoveerde zwarigheden, door hem aange-

„ tee-

„ teekend, op morgen per estafette aan den
„ Heer BENTINCK te zullen overzenden; ten
„ dien einde verzoekende, op morgen in de
„ Valck een man te paard in gereedheid te
„ hebben.

„ Binnenkomende HARTOG NATHAN en JAN
„ BOETER, rapporteerende, &c.

„ Waarop gedelibereerd, en het voorzittend
„ lid voor gegeven communicatie bedankt zijn-
„ de, is goedgevonden, relatief de missive van
„ zijne Hoogheid, van het een en ander per
„ missive aan gemelde zijne Hoogheid kennis
„ te geven, zijnde van dezen inhoud:

„ „ DOORLUCHTIGSTE VORST EN HEER!

„ „ Wij vinden ons gehonoreerd met
„ „ Hoogst Deszelfs geëerde letteren uit *Alk-*
„ „ *maar* in dato vijf October, waarbij aan
„ „ ons gelieve kennisse te geven, dat de
„ „ Heer Generaal Majoor BENTINCK door
„ „ uwe Hoogheid is gelast, de Officieren en
„ „ Gemeenen der armee van den Staat, de-
„ „ welke op *Wieringen* en aan de *Helder*
„ „ zijn, naar *Medemblik* te zenden, ten ein-
„ „ de aldaar in korpzen geformeerd te wor-

„ „ den en er te blijven, totdat omtrent de-
„ „ zelve nader door uwe Hoogheid zal wor-
„ „ den gedisponeerd.

„ „ Doch te gelijk in de noodzakelijke ver-
„ „ plichting, om onder het doorziend oog
„ „ van uwe Hoogheid te brengen, dat bij-
„ „ kans alle de levensmiddelen, van wat na-
„ „ tuur ook, vanhier zijn vervoerd, en wij
„ „ door deze daad van alle toevoer van de
„ „ Bataafsche zijde zijn afgesneden gewor-
„ „ den, en wij dus binnen korten tijd aan
„ „ een totaal gebrek zullen onderhevig zijn.

„ „ Waaromme wij op het allernedrigste
„ „ solliciteeren, daarvan, om redenen ge-
„ „ meld, is het mogelijk, te worden gelibe-
„ „ reerd, of onverhoopt zoodanige convena-
„ „ ble schikkingen betrekkelijk onze stad en
„ „ het platte land, te maken, als uwe Hoog-
„ „ heid, naar deszelfs hooge wijsheid en wel-
„ „ willenheid, zal gelieven goed te vinden.

„ „ Doorluchtige Hoogheid! considereer de-
„ „ ze onze demarche als spruitende uit onze
„ „ hoogste verlegenheid voor onze stad en
„ „ burgerije en gelief deze onze sollicitatie
„ „ te beschouwen met een medelijdend oog.

„ „ Waarop ons verlatende, hebben wij de

„ „ eer,

„ „ eer; na uwe Hoogheid in de protectie
„ „ des Allerhoogſten te hebben aanbevolen,
„ „ ons te noemen, &c. " "

„ *Uittrekſel uit de Notulen, gehouden*
„ *bij Heeren* Burgemeesteren *en*
„ Vroedſchappen *op Dingsdag den*
„ *agtſten October 1799, voor den*
„ *middag ten tien uren.*

„ De Burgemeester PAN heeft ter Vergade-
„ ring te kennen gegeven, dat de Heer VAN
„ STRALEN aan hem hadde gecommuniceerd,
„ dat hij op gisteren met zijne Hoogheid had
„ geſproken over den inhoud der miſſive,
„ door ons aan Hoogstdezelve om libereering
„ van troepen, uit ſchaarsheid van levensmid-
„ delen geſchreven, en dat dit van die in-
„ fluentie was geweest, dat zich apparentie
„ opdeed, dat aan ons verzoek ſoude worden
„ voldaan.

„ Verder rapporteerende, dat met denzel-
„ ven Heer VAN STRAALEN hadde geſproken
„ over de requiſitie der Engelſchen en hunne
„ verregaande bedreigingen, en niet onduide-
„ lijk had te kennen gegeven, dat men met
„ die vorderingen niet den allermeesten ſpoed

„ zoude maken, aannemende, uit hoofde van „ meergemelde ſchaarsheid, met den Heer „ Krijgskommisſaris Generaal HENRY MOTZ, „ aan de *Helder* te zullen ſpreken, mits dat „ daartegen aan de bakkers van de *Helder* „ twee à drie lasten tarwe vanhier zouden „ worden uitgevoerd."

De laatſte zitting van het onwettig Beſtuur dezer ſtad, plaats gehad hebbende ten zelven dage, dat de vijand aanſtalte tot zijnen aftogt maakte, zal het ordenlijk zijn, daarvan ter zijne plaatze gewag te maken, en inmiddels overtegaan tot de gebeurtenisſen in het nabuurig *Enkhuizen*.

Deze ſtad, even als *Hoorn*, in ſtaat van beleg geſteld zijnde, was het Kommandement daarvan opgedragen aan den Kapitein L. C. EGENBERGER, zonder dat die plaats van eenige middelen van verdediging voorzien was. Ongetwijffeld was de hachgelijke omſtandigheid, in welke deze Kommandant zich bevond, oorzaak, dat hij op den vijftienden September, bij gelegenheid dat hij aan het Departementaal Beſtuur kennis gaf van het benoemen van vijf leden voor den militairen Rechtbank, gaarne van hetzelve wilde onderricht zijn, hoe zich in tijd van nood te moeten gedragen, daar hij konde ver-

verklaren, tot verdediging der ſtad noch ammunitie, noch kruit, noch loot, noch manſchappen aldaar gevonden te hebben, en 'er geene middelen van defenſie voorhanden waren, dan een zeer klein getal onkundige burgers. Deze akelige toeſtand noopte hem, op den zeventienden September, wanneer de ſtad van oogenblik tot oogenblik gevaar liep in 's vijands handen te vallen, zich andermaal in geſchriften bij het Departementaal Beſtuur te vervoegen, met verzoek, om in zijnen akeligen toeſtand voorziening te doen; waartoe echter dit Beſtuur niet bij machte was. Alles, wat het zelve hierin doen konde, was, van des Kapiteins brieven kennis te geven dáár, wáár het behoorde.

Even gelijk deze toeſtand bedenkelijk was, vooral met betrekking tot den Kommandant der plaats, zoo beſtond 'er een tweede bezwaar ten aanzien van het ter uitvoer brengen der Publicatie van het Uitvoerend Bewind van den agtentwintigſten Augustus 1799, betreffende het in ſtaat van beleg verklaren van ſteden en plaatzen enz. Volgens het daarbij geïnſereerde reglement, moesten, overeenkomſtig Art. 4., in ſteden in ſtaat van beleg dadelijk één of meer rechtbanken benoemd worden, om onder-

zaak te doen en recht te ſpreken in alle dergelijke roerige bewegingen. En deze rechtbank moeten dus oordeelen over misdaden, bij Art. 9. van gezegde Publicatie ſpeciaal vermeld.

Het geval van *Enkhuizen* was dusdanig. De ſtad was in ſtaat van beleg geſteld, voorzien van een militairen Kommandant, doch zonder eenig garniſoen, of eene georganiſeerde ſchutterij of burgermagt. Vielen 'er dus zaken voor, bij Art. 9. van de Publicatie aangehaald (en zoo als reeds werkelijk hadden plaats gehad;) dan bevond men zich in de grootſte ongelegenheid. De Burgerlijke Rechtbank ontmoet zich hieraan, op grond, dat zulks niet behoorde tot hare cognitie, en rechtſtreeks zoude aanloopen tegen den inhoud van de Publicatie met opzicht tot ſteden, geſteld in ſtaat van beleg. De Officieren van de ongeörganiſeerde burgermagt waren huiverig omtrent de waarneming of uitoefening van zoodanig een rechterlijk officie, op grond niet alléén, dat de burgermagt niet was georganiſeerd, maar ook waarſchijnlijk, omdat zij zich minder geſchikt rekenden, om over de belangrijkſte en teederſte zaken, en welke eerder militair, dan politiek behoorden behandeld te worden, te oordeelen of recht te ſpreken.

De-

Deze gesteldheid van zaken, waardoor de Regering en de militaire Kommandant in eene aanmerkelijke verlegenheid gebracht waren, duurde echter niet lang, zoals uit het volgend Extract uit het register der resolutien van de Municipaliteit blijken zal:

„ *Extract uit het Register der Reſo-*
„ *lutien van de Adminiſtrative Mu-*
„ *nicipaliteit der ſtad* Enkhuizen.

„ *Extraordinaire Vergadering, gehou-*
„ *den op* Donderdag *den negentien-*
„ *den* September 1799, *des namid-*
„ *dags ten twee uren.*

„ De Præſident communiceert ter Vergade-
„ ring, dat de zoo onverwachte toeſtand van
„ zaken, waarin deze ſtad zich ſedert den tijd
„ van ruim een uur gebracht vond, hem had
„ doen beſluiten, deze Vergadering onverwijld
„ extraordinair te doen convoceeren, met
„ oogmerk, verders de leden kennis te geven,
„ zoowel van het gunt dezen morgen bij het
„ Departement van Algemeen Welzijn van be-
„ lang was gepasſeerd, als van hetgeen hem
„ zoo in zijn privé als in zijn qualiteit na dien
„ tijd was wedervaren, en om voorts te deli-

„ bereeren, welke maatregelen tot bewaring
„ van de rust en veiligheid in deze actueele
„ gesteldheid van zaken zouden behooren te
„ worden genomen.

„ Dat, wat het eerste point betreft;
„ Het Departement van Algemeen Welzijn de-
„ zen morgen tegen elf uren, zoo als zulks
„ sedert eenigen tijd gebruikelijk was geweest,
„ was vergaderd geweest.

„ Dat in die Vergadering stellige berich-
„ ten waren ingekomen, dat dezen morgen
„ ruim drie uren de stad *Hoorn* bij Kapitula-
„ tie aan de Engelschen was overgegaan, en
„ dat, als een gevolg daarvan, een considera-
„ bel getal Engelsche troepen daarbinnen was
„ gerukt;

„ Dat men op deze zoo stellige tijding had
„ noodig geoordeeld, eenige voorzorgen te ge-
„ bruiken, bijaldien deze stad eens mede door
„ gelijke troepen mogt worden bedreigd;

„ Dat men ten dien einde in conferentie was
„ getreden met den Kommandant der gewa-
„ pende Burgermagt JORDAN en gemeenschap-
„ pelijk had overlegd, om in het onverhoopt
„ geval van aanmaderen van vijandelijke troe-
„ pen door de gewapende Burgermagt geen
„ nutteloze resistentie te bieden, maar zich in

„ te-

„ tegendeel lijdelijk in het geval te gedragen
„ en maatregelen te beramen, die maar eenig-
„ ſints tot conſervatie van de rust en veiligheid
„ zouden kunnen ſtrekken;

„ Dat men na deze conferentie met de or-
„ dinaire werkzaamheden was voortgegaan, en
„ dat na afloop van die zaken het Departement
„ voorn. tegen één uur was geſcheiden, wan-
„ neer de leden het Raadhuis hadden verlaten;

„ Dat hij Præſident nauwelijks thuis zijnde,
„ zich aan zijn huis vervoegde een aantal bur-
„ gers, naar giſſing dertig à veertig man, aan het
„ hoofd hebbende de burgers NICOLAAS ABRA-
„ HAM VAN REINEVELD, GERRIT ELBERTS en
„ een kleermaker BRAAK, aan hem Præſident
„ bij monde van eerstgemelden namens de
„ Burgerij voorſtellende de twee volgende
„ Poincten.

„ „ 1°. Om de Prinſe-vlaggen van de to-
„ „ rens en verdere gedistingueerde plaatzen.
„ „ te laten waaijen, wanneer men, in geval-
„ „ le zulks wierd geaccordeerd, inſtond voor
„ „ de rust, perſoneele veiligheid en goe-
„ „ deren.

„ „ 2°. Dat de Municipaliteit de wachten,
„ „ die door de Burgerij reeds waren over-
„ „ meesterd, en het geweer afgenomen, zou-

„ „ de remplaceeren met zoodanige burgers,
„ „ waarop men in dezen tijd meer ſtaat kon-
„ „ de maken; 'er wederom bijvoegende, dat
„ „ men in die gevallen voor de rust en vei-
„ „ ligheid *souda zorgen.*" "

„ Dat hij Præſident deze twee vraag-poine-
„ ten in ſubſtantie had beandwoord:

„ Dat het accordeeren of declineeren van
„ dusdanige verzoeken de zaak was van het
„ Gemeente-Beſtuur dezer ſtad, en men van
„ hem, als een individueel lid van dat Be-
„ ſtuur, niet konde vergen, hun in een zaak
„ van zoo veel gewicht dadelijk genoegen te
„ geven; dan dat hij bereid was, de leden
„ oogenblikkelijk te convoceeren; zullende
„ zien, hiertoe een der ſtads Bodens dade-
„ lijk te kunnen opſpeuren; dan dit andwoord
„ niet naar genoegen, en, zoo het ſcheen,
„ te lang dralende zijnde, de tweede perſoon
„ hierop had gerepliceerd, dat, wanneer hij
„ Præſident geen kans zag, de aanzegging aan
„ de leden van de Municipaliteit door een Bo-
„ de zoo ſpoedig te doen, zij dezelven tot de-
„ ze convocatie wel zouden gelasten; en dat
„ deze converſatie hiermede was afgelopen.

„ Dat hij Præſident een korten tijd daarna
„ zich naar deze Vergadering had begeven,

„ wan-

„ wanneer hij niet alleen bevond, dat alles in
„ de ſtad in beweging was, roepende en
„ ſchreeuwende *Oranje boven!* maar ook, dat
„ men (zoo als aan hem Præſident reeds voor-
„ loopig was gezegd) gaarnſins had goedge-
„ vonden, de reſolutie op de hier voren aan-
„ gehaalde vraag-poincten aftewachten, naar-
„ dien niet alleen op de torens, het ſtadhuis,
„ en andere publieke gebouwen de vlaggen
„ reeds waren opgezet, maar ook dat de wach-
„ ten reeds overal, ſpeciaal de Hoofd-wacht
„ bij het ſtadhuis, waren overmeesterd, ont-
„ wapend en door andere perſonen van de
„ Oranje-partij beſet.

„ Dat hij Præſident na dit geavanceerde in
„ conſideratie zoude geven, welke meſures in
„ de actueele omſtandigheden van zaken, daar
„ alles thans in confuſie was, en men, zoo het
„ ſcheen, in geenen deele naar den wil en be-
„ geerte van deze Vergadering wilde luisteren,
„ tot conſervatie van de rust en goede orde te
„ nemen, verzoekende zoo op het een als an-
„ der de gedachte deeſer Vergadering te ver-
„ nemen.

„ Over welke voordragt vervolgens gedeli-
„ bereerd, en de Præſident in de eerſte plaats
„ voor gegevene communicatie bedankt zijnde,

„ is

„ is goedgevonden en verſtaan, het verrichte
„ van heden morgen bij het Departement van
„ Algemeen Welzijn ten vollen te approbee-
„ ren, zoo als hetzelve geapprobeerd wordt bij
„ dezen.

„ Wordende in de tweede plaats, aangezien
„ men geen kans zag, de oproerige bewegin-
„ gen, zonder tusſchenkomst van deze en gee-
„ ne leden der oude Regering te ſtillen; en
„ gemerkt, men van terzijde was geinformeerd,
„ dat laatstgemelden improbeerden het gedrag,
„ door de oproerige burgerij in dezen gehou-
„ den, en gaarne tot voorkoming van alle ver-
„ dere tumultueuſe bewegingen wilden mede-
„ werken; al verder zonder reſumtie gereſol-
„ veerd, den Secretaris VAN DER WILLIGE te
„ qualificeeren; zich te begeven naar den ge-
„ wezen Burgemeester VAN LOOSEN, aan den-
„ zelven van de toedragt van zaken kennisſe
„ te geven, met verzoek om met nog deze en
„ geene andere leeden der oude Regering oo-
„ genblikkelijk met de tegenswoordig verga-
„ derd zijnde Municipaliteits-leden in confe-
„ rentie te treden, ten einde gemeenſchappe-
„ lijk die middelen te beramen, welke men
„ zoude oordeelen, dat in deze omſtandighe-
„ den tot behoud der rust en goede orde, met

„ het

„ het meeste effect, nog ſtaande de Vergade-
„ ring in het werk zouden kunnen worden
„ geſteld.

„ De Secretaris VAN DER WILLIGE zich ver-
„ volgens van deze Kommiſſie hebbende ge-
„ acquitteerd, rapporteerde ter Vergadering,
„ dat de gewezene Burgemeester VAN LOOSEN
„ zich in allen opzichte bereid en genegen-
„ had getoond, om van zijne zijde alles te
„ contribueeren, dat maar enigzins in ſtaat
„ konde zijn, de rust en goede orde te con-
„ ſerveeren; dat hij mitsdien gaarne aan het
„ verzoek van de Regering wilde voldoen en
„ zich mitsdien bij dezelve oogenblikkelijk zou-
„ de vervoegen.

„ De Secretaris VAN DER WILLIGE vervol-
„ gens voor genomene moeite en gedane rap-
„ port bedankt zijnde, wierd al verder goed-
„ gevonden en verſtaan, op dezelve wijze, en
„ ten zelven fine, voor deze Vergadering te
„ verzoeken de Regenten van het vorig Be-
„ ſtuur BLOK, VAN BLEISWYK, DE VRIES en
„ VAN DER WILLIGE.

„ Siſterende zich inmiddels voor deze Ver-
„ gadering de gewezene Kapitein van den
„ Grooten Krijgsraad, VAN VOSSEN en EN-
„ GELSMAN; voorſtellende, om in deze om-

„ ſtan-

„ ſtandigheden te concipieeren en te arreſtee-
„ ren eene Publicatie, waarbij elk en een iege-
„ lijk zoude worden verplicht, deszelfs ge-
„ weer, ſabel en verdere wapentuig nog op de-
„ zen dag aan eene Kommiſſie uit den Groo-
„ ten Krijgsraad voorn. overtegeven; decla-
„ reerende in zoodanige gevallen mede te zul-
„ len zorgen, dat de rust onder de Burgerij
„ bleef geconſerveerd, en tot dat einde door
„ eenige burgers, die zich hiertoe gewillig
„ aanboden, de wachten te laten betrekken,
„ voorts patrouilles te zullen uitzenden en ver-
„ dere maatregelen te beramen, die ter bewa-
„ ring van de zoo hoognoodige rust zouden
„ kunnen ſtrekken.

„ En wierd op dezen voordragt beſloten, met
„ het een en ander te ſuperſedeeren, totdat de
„ te houdene conferentien met de leden van
„ het vorig Beſtuur, hier boven gemeld, wa-
„ ren afgelopen: — de leden van het vorig
„ Beſtuur, hier boven gemeld, inmiddels ſuc-
„ ceſſivelijk boven gekomen zijnde, wierden
„ in bijzijn van deze en gene leden van den
„ Grooten Krijgsraad de noodzakelijkſte maat-
„ regelen in den actueelen toeſtand van zaken
„ genomen, en onder anderen vaſtgeſteld het
„ doen afkondigen der volgende

PU-

„ PUBLICATIE.

„ „ Het Gemeente-Beſtuur van *Enkhuyzen* „ „ zich in de tegenwoordige omſtandigheden „ „ van zaken van hunne onvermijdelijke ver„ „ plichting vindende, omme alles aantewen„ „ den, dat maar eenigſints kan ſtrekken tot „ „ bewaring van de rust en veiligheid binnen „ „ deze ſtad, en in aanſchouw nemende, dat „ „ niemand met meer gerustheid in derzelver „ „ huizen kan terug keeren, dan onder die „ „ zekerheid, dat geene burgers zijn voorzien „ „ van ſchiet-geweeren, ſabels en verdere „ „ wapenrusting; dat mitsdien, om de goede „ „ burgerij gerust te ſtellen, dat door geene „ „ disorde, hetzij met geweer als anderſints, „ „ de zoo hoog noodige rust worde geſtoord; „ „ het Gemeente-Beſtuur, *met overleg van* „ „ *deze en gene leden der oude Regering*, „ „ heeft goedgevonden, alle burgers en inge„ „ zetenen dezer ſtad bij deze te gelasten, om „ „ nog op dezen avond alle onder zich heb„ „ bende geweeren, hetzij ſnaphanen, ſabels, „ „ of wat verder tot de wapenrusting dienstig „ „ is, te brengen op het Raadhuis dezer ſtad. „ „ Zullende ten dien einde eene Kommis„ „ ſie uit den voormaligen Grooten Krijgsraad

„ „ va-

„ „ vaceeren van heden avond van ſes tot agt
„ „ uren, om voorſz. geweeren en verdere wa-
„ „ penrusting overtenemen.

„ „ Wordende voorts elk en een iegelijk op
„ „ de nadrukkelijkſte wijze aangemaand, zich
„ „ ſtil en rustig te gedragen; en zijn de
„ „ leden van gemelden Grooten Krijgsraad
„ „ verzocht en gequalificeerd, voor de rust
„ „ en veiligheid te waken, en daaromtrent de
„ „ geſchiktſte maatregelen in het werk te ſtel-
„ „ len; ten einde alzo voortekomen die on-
„ „ aangename gevolgen, die hieruit anders
„ „ voor de zoodanigen zouden kunnen pro-
„ „ flueeren; terwijl de herbergiers en tappers
„ „ nogmaals op het ſerieuste worden gere-
„ „ commandeert, zich te gedragen naar de
„ „ Publicatie, die op den laatſtenden dezer
„ „ maand, met opzicht tot het tappen en
„ „ gelagen zetten, is gearresteerd geworden.""

„ Deze zaken onderling geapplaneerd en de
„ leden van het vorig Beſtuur vertrokken zijn-
„ de, oordeelde men raadzaam, hoezeer de
„ druktens onder de burgerij zoo *voor* als *op*
„ het Raadhuis in de deliberatien zeer hinder-
„ lijk waren, met de verdere zaken voortte-
„ gaan; wanneer onder anderen wierd gereſol-

„ veerd,

„ veerd, van het gebeurde op dezen dag per
„ misfive kennis te geven aan het Departemen-
„ taal Beſtuur; en is wijders de Vergadering
„ des avonds tegens tien uren op reces ge-
„ ſcheiden.

„ (*Onderſtond*)

„ Accordeert met voorſz. Reſolutieboek,
„ voor zoo veel het geëxtraheerde
„ aangaat,

„ (*Geteekend*)

„ CORNELIS VAN DER WILLIGE."

„ Vrijdag morgen den twintigſten September
„ (aldus vervolgt het verbaal) de ordinaire
„ vergadering van het Kommitté van Wel-
„ zijn gehouden, zijn de daartoe behoorende
„ leden onder een ſterk geſchreeuw en vergui-
„ zing van een groote vergaderde menigte,
„ zoo van wachtdoende als andere burgers,
„ op het Raadhuis gekomen, terwijl de toe-
„ gang tot hetzelve bijna impasſabel was, en
„ voor haarlieden zeer onaangenaam; waarop
„ het Kommitté reſolveerde, om eenige leden van
„ den Grooten Krijgsraad bij zich te requiree-
„ ren. Wanneer dezelve waren gecompareerd,
„ zeide de Præſident in ſubſtantie:" „ „ Hoe-
„ „ danig wij in het uitoefenen van onze pos-
„ „ten door de burgerij wierden geproſtitu-

„ „ eerd,

„ „ eerd, en dat ſoortgelijke gedragingen door
„ „ ons niet konden worden geduld, en dat,
„ „ daar 'er geen middelweg tuſſchen beiden
„ „ was, dat of wij waren Regenten of niet,
„ „ en daar het eerſte zeker waar was, dat
„ „ wij alsdan klem van Regeering behoor-
„ „ den te hebben, en terwijl zijlieden zich
„ „ hadden aangeboden, om voor de rust
„ „ te zorgen, wij begrepen in dit geval zulks
„ „ door hun behoorden te worden geëffec-
„ „ tueerd en alle ongeregeldheden belet, als
„ „ mede, dat de toegang tot onze vergader-
„ „ plaats zoo wel voor ons, als voor die
„ „ geen, die zich om deze of gene redenen
„ „ bij ons ſieten aanmelden, vrij en ongehin-
„ „ derd konde gepasſeerd worden." " „ Dit
„ gaf aanleiding, dat 'er door die leden van den
„ Grooten Krijgsraad wierd gedaan eene Noti-
„ ficatie, houdende: dat de burgerij tot rust
„ en ſtilte ten ſterkſten wierd aangemaand &c.,
„ terwijl gemelde leden van den Grooten Krijgs-
„ raad zich aanboden, om de leden van het
„ Kommitté een vrijen afgang van het Raadhuis
„ te bezorgen; van welk aanbod dan ook door
„ haarlieden gebruik wierd gemaakt, en daarna
„ wierden de gemoederen ook werkelijk bedaar-
„ der. Bij hetzelve Kommitté wierd toen ge-
„ reſolveerd, om buiten hooge noodzake dien

„ avond

„ avond geen Raadsvergadering te houden, om
„ alle combustie zoo veel mogelijk voorteko-
„ men, als mede om alle aanſchrijvingen en Pu-
„ blicatien te maintineeren, en ſtandvastig in
„ hunne posten te continueeren, tot zoo lange
„ zijlieden genoodzaakt zouden worden, dezel-
„ ven te moeten verlaten.

„ Zaturdag morgen ter kennisſe van den Præ-
„ ſident gekomen zijnde, dat eenige visſchers
„ bezig waren met het inladen van proviſien
„ voor de Engelſche vloot, heeft hij direct
„ zulks, uit naam van de Municipaliteit door
„ den ſtads Bode HULLEMAN, laten interdiceeren,
„ als mede het vervoeren van tabak door
„ G. O. GORTER, en eene quantiteit koffij, en
„ thee door CORN. SCHUYT naar *Medemblik*,
„ met bijvoeging, dat zulke handelingen ſtrij-
„ dig waren met 's lands Publicatien, en zij
„ dus voor de gevolgen, die daaruit konden pro-
„ fluceeren, verantwoordelijk waren (38); gelijk

„ me-

(38) De toevoer uit deze en nabijgelegene havens naar den vijand was conſiderabel, niettegenſtaande deze ongeoorloofde handel bij een ſpeciale wet verboden was. Om, onder anderen, een ſtaaltje bijtebrengen van het onbeſchaamd aanranden en ſchenden dezer wet, diene het volgende: De Bailluw van *Gravebroek*, de burger E. KNAVEN, arresteerde te *Broekerhaven*, een vaartuig met

„ mede het Kommitté van Finantie dien mor-
„ gen ook nog ordinaire Vergadering gehou-
„ den, gelastende aan den Stads-baas, zich met
„ het in orde houden der waaijende vlaggen
„ niet te bemoejen, en in dit opzicht geen
„ orders, dan die van den Raad te reſpecteeren.

„ Dat wijders zaturdag namiddag bij den
„ Præſident is gekomen de Kaptein der burgerij
„ ARNOLDUS BUISKES, hem te kennen gevende,
„ dat van de Engelſche vloot, die zich op de
„ reede dezer ſtad, ten getale van circa der-
„ tig ſchepen, had geposteerd, dertien à veer-
„ tien ſloepen met volk kwamen aanroeijen,
„ waaronder zich de Engelſche Admiraal MIT-
„ CHEL en andere Officieren bevonden; vra-
„ gende hem Præſident, in welke kamer van
„ het Raadhuis dezer ſtad hij gemelden Admi-
„ raal met zijn gevolg, en eenige leden van
„ den Grooten Krijgsraad zoude recipieeren;
„ waarop hij Præſident repliceerde, de Raad-
„ kamer, zijns inziens, daartoe de geſchiktſte
„ plaats te zijn.

„ Dat

genever geladen, op vermoeden, dat hetzelve voor den vijand beſtemd was. Dit arrest werd weinige dagen daarna door zekeren FRANS KRAMPS, wijnkoper te *Enkhuyzen*, en een Engelsch Officier gevioleerd, en de genever naar den vijand vervoerd.

„ Dat vervolgens circa vijf uren door de Bo-
„ dens, uit naam van voornoemde Admiraal, de
„ Municipaliteit op hare verandwoordelijkheid,
„ om terſtond op het Raadhuis te komen, zijn
„ opgeroepen; dat de leden van de Municipali-
„ teit ſuccesſivelijk aldaar compareerden, door
„ den burger N. A. VAN REINEVELD wierden ge-
„ bracht in de kamer van Schepenen, en na
„ een weinig tijdverloop in dezelve kamer zijn
„ binnengekomen; dat meergemelde Admiraal
„ met deszelfs Officieren, als mede eenige leden
„ van de oude Regering en Grooten Krijgsraad,
„ wordende dezelve leden verzocht, zich te
„ voegen aan de linker zijde van den Admi-
„ raal, terwijl de leden van de Municipaliteit
„ bij den Admiraal wierden geplaatst; wanneer
„ dezelve in ſubſtantie door monde van den
„ Heer SPENGLER aan gemelde Municipaliteit te
„ kennen gaf:

„ „ Dat hij met de onoverwinnelijke wape-
„ „ nen van zijne Groot-Brittanniſche Majesteit,
„ „ en in naam des Princen van *Oranje*, in
„ „ dit land was gekomen, niet als vijand,
„ „ maar als vriend, om de oude Conſtitutie
„ „ te herſtellen; dat ook de Hollandſche vloot
„ „ zich reeds had overgegeven, en door hem
„ „ in het bezit van zijnen wettigen Admi-
„ „ raal, de Prince van *Oranje*, was geſteld;

„ „ en dat hij in voorn. naam deze Munici-
„ „ paliteit van dit moment af casseerde, met
„ „ interdictie, van zich met Regering-zaken
„ „ hoe genaamd ook te bemoeijen; gepaard
„ „ met bedreigingen, om rigoureus gestraft
„ „ te worden, zo men tegens deze stellige
„ „ orders iets zoude durven ondernemen;
„ „ doch met beloften van beveiliging van
„ „ personen en goederen, zo zijlieden zich als
„ „ stille ingezetenen gedroegen; en zullende
„ „ in dit geval alles vergeten en vergeven
„ „ zijn." "

Te *Grootebroek* deden de voorstanders van *Oranje*, even gelijk als op andere plaatzen, zich gelden. De Municipaliteit aldaar weigerde echter aan derzelver vorderingen, om de vlag van den toren te doen waaijen, te voldoen, zoo dat zij op eigen gezag dezelve daarop plaatsten: bij welke gelegenheid, zo als bij anderen bij vervolg van tijd, zij, door het aanheffen van den gewoonen oproerkreet *Oranje boven!* het dragen der oproer-leus, het vorderen van vrij gelag en andere buitensporigheden, hunne vreugde en ijver voor de belangens van den Ex-stadhouder ten toon spreidden.

Op den vierentwintigsten September verscheen aldaar voor het huis der Gemeente eene

escorte Engelſche Dragonders, komende van *Enkhuizen*. De deur van hetzelve geſloten zijnde, vorderde de Kommandant, dat dezelve binnen een half uur tijds moest open gemaakt zijn, of dat men het Raadhuis in brand zoude ſchieten, terwijl hij intusſchen order gaf tot het bijeenkomen van de Municipaliteit. Deze vergaderd zijnde, wierd zij door den Kommandant gelast, de Proclamatie van den Prins van *Oranje* en die van den Engelſchen Generaal ABERCROMBIE te doen afkondigen en aanplakken, en voorts hunne Regeeringsposten te blijven waarnemen; alsmede, om de haven van *Broekerhaven* te ſluiten, immers, om geene ſchepen uit dezelve te laten uitvaren, dan die met een Engelsch Paspoort zouden voorzien zijn.

Den agtentwintigſten September wierd de Municipaliteit gelast, om alle de koeijen en ander ſlagtbaar vee ten dienste van de Engelſche armee in requiſitie te ſtellen; terwijl al verder alle de ſchepen aldaar in beſlag genomen wierden, om op de eerſte order te moeten vertrekken.

Na de geſlotene Kapitulatie en den aftogt der vijandelijke armee, de aldaar plaats gehad hebbende oproerige bewegingen ter kennisſe gekomen zijnde van het Departementaal Beſtuur van *Texel*, wierd de Bailluw van *Grote-*

broek

broek door hetzelve aangeſchreven en gelast, om onverwijld de daders te doen arresteeren, en tegens dezelven als oproermakers te procedeeren. Ingevolge daarvan wierden tweeëndertig perſonen aldaar gearresteerd; dan welke gearresteerden, uit hoofde dat te dier ſtede geene geſchikte plaatzen tot bewaring van dezelve voorhanden waren, en de te werk geſtelde poogingen van den Bailluw, om de gearresteerden in hunne huizen door Militairen te doen bewaken, vruchteloos waren afgelopen, door het Kommitté van Juſtitie onder handtasting en Jurisdictieel arrest ontſlagen wierden. Welk arrest op den dertigſten November 1800 als nog in *ſtatu quo* was.

Dus verre, de berichten aangaande de krijgsbedrijven en politieke gebeurtenisſen in de onderſcheiden ſteden en dorpen van *Noord-Holland*, die van tijd tot tijd in de magt des vijands gevallen waren. Thans zoude men tot het vervolg derzelve moeten terug keeren en tevens verſlag doen van het voorgevallene langs de kusten der Zuider-Zee, en het geen in *Friesland* en *Overyſſel* plaats gehad heeft, dan dit zal men vinden in het volgende en laatſte Deel.

GESCHIEDENIS

DER

LANDING

VAN HET

ENGELSCH-RUSSISCH LEGER

IN

NOORD-HOLLAND;

ALSMEDE DER

KRIJGSBEDRIJVEN EN POLITIEKE GEBEURTENISSEN,

ZOO ALDAAR, ALS IN

VRIESLAND EN GELDERLAND,

IN DEN JARE 1799.

UIT ECHTE STUKKEN EN BESCHEIDEN,

DOOR

L. C. VONK.

MET EENE KAART EN PLAATEN.

TWEEDE DEEL.

TE HAARLEM, BIJ
FRANÇOIS BOHN,
MDCCCB.

PLATO

LACHES

EDITED WITH NOTES

BY

J. C. SHAW, M.A.

ASSISTANT MASTER IN RUGBY SCHOOL

AND

THE REV. C. E. GRAVES, M.A.

LATE FELLOW OF TRINITY COLLEGE, OXFORD

RUGBY

J. C. SHAW

AND

TRÜBNER & CO., LONDON

GESCHIEDKUNDIG VERHAAL

DER

GEBEURTENISSEN

BIJ DEN INVAL DER

ENGELSCHEN EN RUSSEN

IN

NOORD-HOLLAND

IN DEN JARE 1799.

Zeker bevond ons Gemeenebest zich van de eerste tijden van zijne grondvesting af nimmer op die wijze door eene buitenlandsche magt aangetast, dan het zich door de landing van het Engelsch-Russisch leger op deszelfs kusten zag aangevallen. Door zich te ontschepen aan de stranden van het voormalig *Noord-Holland*, welker nadering men vrij algemeen voor onmogelijk gehouden had, maakte de vijand de noodige toebereidselen om tot in het hart der Republiek intedringen, en door de onverwachte en noodlottige overgave van onze vloot in de Zuider-Zee had hij het tevens in zijne magt, zich aan deszelfs kusten, waar hij maar wilde, aan land te zetten, en

de daaraan gelegen ſtreken te verontrusten en te vermeesteren; hierbij gevoegd het groote voordeel, dat de ſterke aanhang der *Oranje* partij binnen het land den vijand ſcheen te zullen geven, zoo dra zij maar met meerdere veiligheid voor deszelfs zaak zoude durven uitkomen: hoe wankelend was dan niet met recht de tegenwoordige Regeeringsvorm te beſchouwen? hoe na ſcheen niet de Patriotſche partij aan het einde van hare loopbaan? Dan zelfs alle deze groote en gewigtige voordeelen, welke de vijand bezat, deels in de gelegenheid om de Republiek op vele plaatzen, welke noch verſterkt noch met manſchappen bezet waren, in haren hartader aantetasten, deels door de vrienden, die hij binnens lands had, en die hem met open armen te gemoet zagen, baatten hem niet. Waar de militaire magt zich niet bevond en dus niet in de gelegenheid was, om den vijand aftekeeren, daar rukten moedige Vaderlanders aan ter verdediging van hunnen grond. Nam de vijandelijke armee door herhaalde ontſcheping van nieuwe hulpbenden telkens toe, onze bondgenooten wierden te ijveriger in ter onzer hulp toetespringen; en eindelijk voltooide het naderend wintergetij, het welk de wegen onbruikbaar maakte, de redding van ons Gemeenebest: eene

uit-

uitredding, te merkwaardiger, naarmate van de grootheid der gevaren, waarin het verkeerd, en naarmate van den ſterken tegenſtand, waarmede het te worſtelen had. Het volgend verhaal, waarvan men den draad nu weder zal opvatten, zal het een en ander aan het licht ſtellen en bevestigen.

Sedert den negentienden September, de dag, waarop de altijd gedenkwaardige Slag te *Bergen* plaats had, viel 'er tot op den tweeden October tusſchen de beide legers niets van eenig aanbelang voor. De Hertog van *York* had van dien tusſchentijd gebruik gemaakt, om zijnen rechter vleugel, welke aan de zee ſtoorte, door alle de middelen, die de ligging en de geſchiktheid van den grond hem aan de hand gaven, te verſterken, en op den flank van zijnen linker vleugel de ſteden *Medemblik* en *Enkhuizen* door middel zijner flottille te doen bezetten; welke ſcheepsmagt daarenboven onafgebroken voortging, met op de Zuider-Zee de kusten van het voormalig *Friesland* en *Overijſſel* te verontrusten.

Op zaturdag, den eenentwintigſten September, des avonds ten ſes uren, kwam te *Staveren* eene Engelſche Parlementaire Chaloup aan met twee Officieren, die van den Raad der

Gemeente aldaar ſtellig andwoord vroegen, of zij zich wilden verklaren voor den Prins van *Oranje* of voor de Republiek; verzoekende, in het eerſte geval, de zogenaamde Prinſe-vlag op te hijſen en bedreigende in het laatſte geval de ſtad met een bombardement. Op dat oogenblik lagen in het gezicht der haven meer dan veertig ſchepen. De Raad verzocht en bekwam een uitſtel van vierentwintig uren, ten einde het gevoelen van het Departementaal Beſtuur van de *Eems* dienaangaande te vernemen. Het welk, van deze gebeurtenis onderricht, dadelijk, met overleg van den Kommiſſaris van het Uitvoerend Bewind, die ſtad in ſtaat van beleg verklaarde en alle verdere beſchikkingen maakte, overeenkomſtig de Publicatien van het Uitvoerend Bewind van den drieëntwintigſten en agtentwintigſten Augustus 1799; terwijl aan gemelden Raad der Gemeente een ſtellige laſt wierd gegeven, om de Prinſe-vlag niet op den toren te doen plaatzen, en door den Militairen Kommandant in dat Departement onverwijld order geſteld wierd, tot het marcheeren van eenige honderd gewapende Burgers naar *Staveren* en de omliggende plaatzen, ten einde dezelven tegen allen vijandelijken aanval te dekken.

De

De Raad der Gemeente zoude waarſchijnlijk in het geheel aan den eisch der Engelſchen niet voldaan en gevolglijk de vlag niet op den toren hebben doen plaatzen, was dezelve hiertoe, als het ware, niet genooddrongen geweest door de vrees van te duchten onheilen, in geval van weigering: om welke redenen dan ook de vlag van den toren wierd uitgeſtoken. Kort daarna bleek het indedaad, dat die vreeze niet ongegrond geweest was. Bevorens de afgezondene gewapende manſchappen ter plaatze hunner beſtemming aangekomen waren, meende het Oranje-gemeen te *Staveren* reeds meester te zijn en pleegde verſcheidene baldadigheden; onder anderen, door het om verre halen van den Vrijheidsboom. Het gerucht hiervan verſpreidde zich welhaast te *Balk* en *Sloten*, alwaar toen dezelfde oproerigheden plaats hadden. Maar het kloekmoedig beſluit van het Departementaal Beſtuur, om aan den vijand eenen krachtdadigen weêrſtand te bieden, verledelde de misdadige hoop dier verraders, en de muitelingen wierden door de gewapende Burgers beteugeld. In de twee zoo even gemelde plaatzen wierden er vijf ter neder geveld en twee gekwetst, terwijl eenigen van de ſchuldigſten gevat wier-

den. Door deze gepaste geſtrenge maatregelen wierd het binnenlandsch oproer, dat men aan alle kanten beſpeurde, weldra gedempt. Te *Staveren* wierd de rust mede ſpoedig herſteld en de vlag wederom van den toren gehaald. Toen dus de Engelſche Parlementairen om beſcheid terug kwamen, wierden zij met een weigerend andwoord afgewezen.

Vier dagen, vóór dat de Engelſchen dezen aanſlag op *Staveren* deden, hadden zich dertien of veertien hunner gewapende vaartuigen in het gezicht van die haven vertoond. 's Lands Galei *de Zee-duivel* en de Kanonneerboten *de Schrik* en *de Vernielder*, op die hoogte geposteerd, ontſhapten echter aan de waakzaamheid dezer vijandelijke ſchepen en liepen te *Workum* binnen. Maar ook nu, gelijk meest overal bij 's vijands aannadering, openbaarde zich bij een gedeelte van het ſcheepsvolk een geest van oproerigheid, die welhaast tot dadelijke bewegingen overſloeg. Een der Kapiteins van deze vaartuigen vervoegde zich toen bij den Kommandant der gewapende Burgermagt te *Workum*, de burger J. BOUNES, om de noodige adſiſtentie ter beteugeling der oproermakers, welke hem ſpoedig verleend wierd. Des avonds kwam de Kompagnie Jagers in 't geweer,

weer, en door vijfentwintig ſchepelingen, die aan eed en plicht getrouw bleven, bijgeſtaan, vielen zij ten tien uren op de muitelingen aan, die niet lang weerſtand boden. Zeventien van de belhamels wierden gevangen genomen, terwijl een hunner door een Jager met een kogel in den ſchouder gekwetst was. Dezelven wierden naar *Harlingen* overgebracht en aldaar in verzekerde bewaring geſteld.

De onderneming tegen *Staveren* mislukt zijnde, moest de vijand eene dergelijke elders beproeven, wilde hij zijn oogmerk bereiken, teneinde, in *Friesland* voet aan wal hebbende, langs deze zijde eene afwending te maken en zich aldaar, ware het mogelijk, die behoeftens aanteſchaffen, welke bij zijne armee van dag tot dag dringender wierden.

Op vrijdag, den zevenentwintigſten September, ankerden eenige gewapende vijandelijke ſchepen op een afſtand van anderhalve mijl van de *Lemmer*. Men beſpeurde zeer duidelijk, dat de Kommandant dezer Flottille de nodige aanſtalte tot den aanval maakte, zo als dan ook reeds des anderen daags, met het aanbreken van den dag, een Parlementair vaartuig aan wal kwam met den volgende brief aan den Kommandant van de plaats, de Luitenant VAN GHUTTEN:

„ MIJN HEER!

„ Het is vruchteloos, dat gij van uwe zijde „ eenigen weêrſtand doet. Ik ſta u één uur „ tijds toe, om de vrouwen en kinderen te „ doen vertrekken. En, bijaldien gij binnen „ dat tijdverloop de plaats niet overgeeft aan „ de Britſche wapenen ten behoeve van den „ Prins van *Oranje*, zullen uwe onderhebben- „ de manſchappen onder de puinhopen bedol- „ ven worden.

„ Ik heb de eer te zijn,

„ *Uw gehoorzame dienaar*,

„ W. BOLTON,

„ *Kaptein van zijn Majesteits* „ *ſchip* Wolverene."

Gedurende de afwezigheid van zo evengezegde Parlementaire, beſpeurde de Engelſche Kommandant, dat de kanonneerboten van onze zijde, welke over dwars van de haven vertuijd lagen, eene achterwaartſche beweging maakten. Dit gaf aanleiding, dat hij oogenbliklijk een tweede Parlementaire afzond, om de Kommandanten derzelven te kennen te geven, dat hij deze beweging of eenige andere krijgskun-

di-

dige verrigting als eene verbreking van den wapenſtilſtand beſchouwde, en dat hij, in geval zij daarin bleven voortgaan, zonder eenig tijdverwijl de ſtad zoude bombardeeren.

Ten negen uren kwam een Parlementaire uit de haven met het navolgend antwoord van den Luitenant VAN GRUTTEN:

„ *Aan Kaptein* BOLTON, *Kommandant.*

„ Ik heb uwe ſommatie ontfangen. De „ Municipaliteit verzoekt vierentwintig uren „ uitſtel, ten einde het gevoelen van de daar „ toe bevoegde macht in te nemen, of zij uw „ verzoek zal toeſtaan.

„ P. VAN GRUTTEN,
„ *Kommandant.*

„ N. B. Weest zo goed, met brenger „ dezes mij uw antwoord te doen toe„ komen."

Waar op oogenbliklijk dit antwoord gegeven wierd:

„ MIJN HEER!

„ Ik heb uw brief ontfangen, en heb de „ eer u te informeeren, dat, indien binnen „ één half uur na ontfangst dezes de Prinſe

„ vlag niet is opgeheist, ik de ſtad bombar-
„ deeren zal.

„ *Uw gehoorzame dienaar*,

„ W. BOLTON.

„ *Aan Mijn Heer* P. VAN GRUTTEN,
„ *Kommandant van de* Lemmer."

Ongetwijffeld zoude de Engelſche Kommandant dit laatſte dreigement ter uitvoer gebracht hebben, ware hij hier in niet verhinderd geworden door het lage water, waar door alle de vaartuigen niet op den vereiſchten tijd op hunne legplaatzen konden komen. Het was dus niet voor op den negenentwintigſten September, dat de *Lemmer* wierd aangetast. Niet lang na den aanval gaf de Kommandant VAN GRUTTEN, het zij dan met overleg der Municipaliteit, welke de vlag op den toren had doen plaatzen, of wel afzonderlijk, na eenigen tegenſtand gedaan te hebben, order tot den aftogt. Hiermede ſcheen echter de brave gewapende magt niet te vrede; althans 'er wierden door de Kanonniers, buiten bevel van den Kommandant, nog ſesendertig ſchoten uit het kanon gedaan, terwijl het Oranje gepeupel zich voorbereidde, om het huis van den Kommiés VAN LOENEN te plunderen; bij welke

ge-

R. Vinkeles fecit.

MER.

gelegenheid een der oproermakers op de bedreiging, aan een ſoldaat gedaan, van doorſtoken te zullen worden, bijaldien hij niet vuren niet ophield, door dezen militair met de bajonet doorboord wierd. Gedurende deze verwarring onder de bewoonders der plaats, beſchoten de Engelſchen dezelve, ruim een uur lang, met zwaar geſchut van twee ſchepen, welke aan weerszijden der haven geposteerd waren. Zij maakten gebruik van de ſteeds toenemende bewegingen hunner aanhangers en daaruit voortvloeijende afwending ten hunnen voordeele. Zij beklommen het hoofd der haven, plantten aldaar de Engelſche vlag, traden de plaats binnen en wapenden oogenbliklijk de Oranjegezinde burgers. De Militairen en de gewapende Burgermagt trokken vervolgens, onder verſchillende aandoeningen en verwenſchingen tegen hunnen Kommandant, terug; terwijl eenige geladen vaartuigen, op het voorbeeld van een Leeuwaarder Schipper, de wijk naar *Sloten* namen. Van twee Kanonneerboten, in de nabijheid van laatstgezegde plaats geposteerd, wierd 'er een verbrand en de andere door het volk verlaten.

Midlerwijl was een vrij aanzienlijk getal gewapende Burgers ter hulpe toegeſneld, welke

Slo-

Sloten, *Staveren*, het *Klif* en geheel *Gaasterland* in bedwang hielden en voor eenen vijandelijken inval niet alleen beveiligden, maar zelfs aan de bezetting op de *Lemmer* het vermoeden en de vrees inboezemden, dat zij langs die zijde ontrust konde worden, waarom deze het dan ook raadzaam oordeelde, westwaards naar den kant van *Tacozyl* eene batterij op te werpen, ten einde alzoo tegen eenen aanval van den kant van *Sloten* en het overig gedeelte van *Gaasterland* gedekt te zijn.

Den tweeden October begaf zich een detachement der gewapende Burgermagt op marsch naar de *Lemmer*, met oogmerk om de ſtellingen van 's vijands zijde te recognosceeren. De Engelſchen op dat tijdſtip bezig zijnde, bij de *Follegaster brug* (één en een kwartier uurs vandaar gelegen) eene batterij op te werpen, gelukte het den onzen, hen vandaar te verdrijven en een agttienponds ſtuk kanon te vermeesteren, hetwelk zij, zonder behulp van paarden, op de *Joure* binnen brachten. Een tweede aanval, ten zelven dage ondernomen, beandwoordde mede aan het voorgeſtelde oogmerk; bij welke gelegenheid de vijand de zoo evengemelde ſtelling aan de brug, met achterlating van één twaalf- en één ſes-ponder en met ver-

verlies van twee dooden en vijf gekwetsten, aan de onzen inruimde, waardoor het verder doordringen aan dien kant wierd voorgekomen. De aanvallers hadden bij deze kort op elkander gevolgde attacques niets geleden.

Het verlies der stelling bij de *Follegunser brug* maakte eenige voorziening van 's vijands zijde ter verdediging van de *Lemmer* noodzakelijk. Tot dat einde wierden alle de braggen aldaar afgebroken en eene batterij voor het huis van DE KEMPENAAR aangelegd, terwijl hij van de andere zijde eene afwending poogde te maken, door eenen aanval op *Slaten* te doen. Den derden October wierd deze plaats door hem opgeëischt, en, na een bekomen weigerend antwoord, des anderendaags beschoten, het welk echter geene verdere gevolgen had.

Deze gesteldheid van zaken bleef eenige dagen voortduren, zonder dat 'er van weerszijden iets ondernomen wierd. Inmiddels was de Kolonel GELDERMAN, Chef van de derde halve Brigade Bataafsche Infanterie, uit het leger van den Generaal BRUNE aangekomen, om het Kommando in deze streken op zich te nemen en alles te bewerkstelligen, wat tot derzelver verdediging konde dienstig zijn.

Na

Na de aankomst van den Kolonel QUEYSEN op de *Joure* met een gedeelte der gewapende Burgermagt uit het Departement van den *Ouden Yssel*, wierden 'er zeer ernstige maatregelen genomen, om de *Lemmer* te hernemen. En het was op den elfden October, dat men tot dat einde eene eerste pooging deed. De op de *Joure* vergaderde gewapende manschap begaf zich van dáár den tienden October des avonds ten elf uren op weg, met oogmerk, om zich met eenige andere Kompagnien, die van onderscheidene plaatzen moesten opmarcheeren, te vereenigen. Met deze magt, sterk omtrent vierhonderd man en eenige veldstukken, attaqueerden zij in den morgenstond van den elfden October eene vijandelijke batterij, terwijl vier Kanonneerboten op het *Voorwater*, genaamd de *Brekken*, eene andere batterij beschoten, en alzoo de aldaar liggende vijandelijke Brikschepen verhinderden, om onzen flank te verontrusten. Dus doende trachtte men 's vijands stelling te herkennen, en, zo de gelegenheid het toeliet, de plaats te hernemen. Ten dien einde was ook een aanval van de zijde van de *Kuinder* bevolen; dan dezelve had, om welke redenen wist men niet, geen voortgang, zoo dat de attacque alleen in het front geschiede,

de, waar door het vuur der vijandelijke batterijen, zijnde ten minsten drie in getal, alleen en gelijktijdig op dat punt gericht was.

Een detachement Jagers van het Bataillon van den Luitenant Kolonel HOYNCK VAN PAPENDRECHT, sterk sesentwintig man en één Officier, hetwelk vooruit marcheerde en order had, om op den weg eene batterij, welke tegen ons centrum gericht was, bij verrasching te vermeesteren of een aldaar geplaatsten agtienponder te vernagelen, was, het zij door te groote drift van den Officier, het zij uit onvoorzichtigheid, niettegenstaande de waarschouwing der gidsen, tusschen het vuur der vijanden doorgedrongen tot voor de hoofdwacht, en wierd gevolglijk afgesneden, zoo dat slechts vijf man het ontkwamen; zijnde de overigen met den Officier in 's vijands handen gevallen, of gedood, of gekwetst. Door deze verkeerde verrichting was de vijand te vroegtijdig van den aanval onderricht. Echter rukte onze kolom tot digt onder de *Lemmer* voort, alwaar zij op eene allerhevigste wijze door vierentwintig- en agtienponders beschoten wierd, en tegen welke kanonnade geen ander vuur, dan dat van twee sesponders gesteld konde worden. Onaangezien dit hevig schieten van 's vijands zij-

zijde, bleven zoo burgers als militairen, met de grootſte bedaardheid en ſtandvastigheid, gedurende den tijd van drie uren, deze gevaarlijke ſtandplaats bezetten, wanneer de Luitenant Kolonel PACQUÉ order gaf om terug te trekken, hetwelk in de beste orde geſchiedde, zonder dat men gedurende den aanval of bij de retraite, buiten de zoo even gemelde eenentwintig manſchappen, één éénig man verloren had, doordien het vijandelijk geſchut niet wel gericht was. Slechts één militair wierd gekwetst.

Eenig volk van de Kanonneerboten, welke in de binnenwateren geposteerd waren, had zig aan wal begeven en mede deel in dezen aanval genomen, welken zij zoo ſtoutmoedig als geregeld ondersteunden. Op het eerſte kanonſchot geraakten alle de Engelſche ſchepen, voor en omſtreeks de *Lemmer* geposteerd, in beweging, en vele vaartuigen ontruimden op dat oogenblik de haven.

Offchoon deze aanval vruchteloos was afgelopen, zoo had men 'er echter dat voordeel van, dat 's vijands ſtelling aan de onzen was kennelijk geworden, waardoor zij in de gelegenheid geſteld wierden, een tweeden aanval met meer vrucht te ondernemen, en welke in de daad zoude zijn beproefd geworden,

wa-

ware het niet, dat de heilzame gevolgen der roemrijke overwinning van den 1sden October te *Castrikum* zich ook tot dit gedeelte der Republiek hadden uitgestrekt.

In den nacht van den dertienden October verlieten de Engelschen de *Lemmer* met zoo veel overhaasting, dat zij eenig, kort te voren vernageld, geschut moesten achterlaten. Deze aftogt geschiedde echter niet zonder roof en plundering. Onder de huizen, welke zoo veel mogelijk ledig gestolen en geplunderd wierden, waren die van VAN LOENEN, SJOERD STAPERT en TJEERD HALBES; terwijl daarenboven de lijnbaan en het pakhuis van SJOERD STAPERT mede voor een zeer aanmerkelijk gedeelte bestolen wierden. Eenige beurtschepen, met nog eenentwintig andere geladen vaartuigen, waren reeds twee dagen vóór de vlucht dier roovers naar *Texel* opgezonden. Zekere FELKE MICHIELS, een oud patriottisch schipper, wierd door hun medegevoerd, terwijl verscheidene aanhangelingen van *Oranje* vrijwillig met hun mede gingen, uit vreeze zeker, van eerlang voor hunne euveldaaden te zullen moeten boeten; ook namen de leden van de door den vijand aangestelde Regeering de vlucht; maar daarentegen wierden eenige achtergebleve-

voorhanden zijnde, de requisitie van zelve kwam te vervallen. De Officier vertrok dus onverrichter zake, en vereerde, bij zijn vertrek, de stad met een saluut-schoot. Des anderen daags zag men den vijand wederom verschijnen; dan, bij deze verschijning bleef het ook, waarschijnlijk omdat hij kondschap gekregen had, dat intusschen de stad door militairen was bezet geworden.

Door den aftogt des vijands uit de wateren van de *Zuider-zee* de vaart op dezelve wederom geopend zijnde, vielen twaalf kloeke, gewapende burgers te *Zwolle* op het denkbeeld, dat 'er hier of daar wel eenigen buit te behalen zoude zijn. Tot dat einde begaven zij zich, onder Kommando van den Artillerie-kapitein ELLOKMAN, te *Genemuiden* aan boord van een visschers pink; en zeilden daarmede naar het Eiland *Urk*, alwaar zij twee der uit *Friesland* geroofde of ontvluchte schepen vonden. Na eenige schoten met hunne buxsen op dezelven gedaan te hebben, maakten zij 'er zich meester van, en brachten dezelven te *Genemuiden* binnen. Behalven de hoofdlading dier schepen, bestaande in boter, vond men ook in dezelven eene menigte zilvere beugels, horologien, en andere kostbaarheden.

Geen

Geen zucht om zich te verrijken, maar zuivere vaderlandsliefde de drijfveer geweest zijnde dier onderneming, gaven de edelmoedige kapers, toen zij met hunnen buit te *Zwolle* aangekomen waren, openlijk hun hartelijk verlangen te kennen, dat zij in de gelegenheid gesteld mogten worden, aan de eigenaars de door hun prijsgemaakte geroofde goederen wederom te kunnen ter hand stellen.

In den tusschentijd der werkeloosheid, welke gedurende eenige dagen bij de armee van den Hertog van *York* plaats had, en van dezen, schoon vruchteloos afgelopen, aanval op de kusten van het voormalig *Friesland* en *Overyssel*, was ook de laatste divisie Russische troepen, sterk ruim twee duizend man, op de *Helder* aangekomen. De vijandelijke armee maakte alstoen toebereidselen, om hare aanvallen te vernieuwen; en zelfs scheen het, zoo uit de redevoeringen in het Parlement van *Engeland*, als uit de voorgestelde Bill, om van de Militie buiten het grondgebied van het Koningrijk gebruik te kunnen maken, dat het Ministerie onherroepelijk besloten had, desselvs ontwerp doorzetten, zonder zich te laten afschrikken, noch door de menigvuldige zwarigheden, waaraan de gecombineerde an-

meën op het grondgebied der Bataafsche Republiek, uit hoofde van desselfs ligging en natuurlijke geaardheid, blootgesteld waren, noch door de poogingen van het Bataafsch Gouvernement, om het verder doordringen der vijandelijke legers te stuiten, even min als door den krachtdadigen bijstand, door het Uitvoerend Bewind der Fransche Republiek toegezegd en in de daad bewerkstelligd.

Offchoon de vijand door zeer veel hinderpalen belet wierd, zijne krijgsverrichtingen met dien spoed en met dat gevolg ter uitvoer te brengen, als hij zich in den beginne wel had voorgesteld, zoo had hij echter eenigzins het voordeel aan zijne zijde door de overmagt van troepen. Hij had zijne geheele armee bijeen verzameld, daar integendeel nog maar een gedeelte bij de Fransch-Bataafsche armee was aangekomen van de divisie, welke de Generaal KELLERMANN in het voormalig *Braband* georganiseerd had. Het Bataafsch Gouvernement verzuimde van zijnen kant ook geene middelen, om de bataillons der Bataafsche krijgsmagt voltallig te maken. Onder anderen wierden door desselfs aanmoedigende Proclamatie van den drieënzestigsten September 1799 alle burgers en ingezetenen, welke in staat wa-

ren,

ren, om de wapenen te dragen, opgeroepen en uitgenoodigd, om zich te begeven in den dienst onder de wapenen onzer armee, en wel op de volgende voorwaarden:

„ 1°. Dat aan alle zoodanigen, welke op „ den gewoonen voet onder de ſtaande armee „ dienst namen, boven en behalven het ge„ woone handgeld van *ſes Ducaten*, eene prae„ mie van *eenentwintig guldens* zoude worden „ betaald.

„ 2°. Dat de zoodanigen, welke alléén tot „ zoolang, dat de vijand van den vaderlandſchen grond zoude verdreven zijn, in de „ Nationaale armee dienst deden, eene prae„ mie van *dertig guldens* genieten zouden."

Het konde dus niet mislchen, of de geheidheid der Fransch-Bataafſche armee moest door de wederzijdſche poogingen van beide de Republieken van dag tot dag geduchter worden. De Generaal BRUNE deed de onderſcheidene verſchansingen, welke zijn linker vleugel deden, en voornamelijk die, voorwaards van het dorp *Bergen* gelegen, voltooijen, terwijl het ommeſtaande houtgewas en de nabij gelegene duinen Noordwaards in de richting van den weg naar *Schoorldam* een gedeelte dezer geduchte ſtelling voor den aanvaller onzichtbaar

maakten, en het overig gedeelte door de duinen naar den zeekant daarenboven zeer geſchikt was om verdedigender wijze te werk te gaan. Het midden-punt en de rechter vleugel waren bijna ongenaakbaar door de inundatie van de *Heer-Hugo-Waard*, en alle de wegen en doortogten tuſſchen *Alkmaar* en *Medemblik* waren doorſneden of door aanmerkelijke hinderpalen onbruikbaar gemaakt.

Achterwaarts van deze linie was de *Beemſter* mede bijna geheel onder water gezet; welk hulpmiddel geſchikt was, om, in geval van retraite, *Edam* en *Purmerende* te dekken.

In deze geſteldheid was het, dat de Hertog van *York* met zijne geheele magt, in vier kolommen verdeeld, op den tweeden October eenen algemeenen aanval deed.

De eerſte kolom, ſamengeſteld uit drie Brigades voetvolk, negen Esquadrons Dragonders, een detachement rijdende Artillerie en eene reſerve Infanterie, gecommandeerd door den Generaal ABERCROMBIE, trok langs het ſtrand naar den kant van *Egmond-op-Zee*, met oogmerk, om onzen rechter vleugel in den rug te vallen.

De tweede kolom, onder bevel van den Ruſſiſchen Generaal VAN ESSEN, ſterk tien Batail-

taillons voetvolk, twee honderd Husſaren en Coſakken en eenige veldſtukken, marcheerde langs de *Slaaper-dyk* op *Camper-duyn*, en defileerde vervolgens langs den voet der duinen op *Bergen*. Een detachement van deze kolom, aangevoerd door den Generaal Majoor SEDMORATSKY, trok van den kant van de *Zyper-ſluis* tot onderſteuning der Engelſchen, welke beſtemd waren, om *Schoorldam* te overmeesteren: en, na dat dit verricht zou zijn, moest dezelve wederom opmarcheeren, om den aanval tegen *Bergen* te helpen ter uitvoer brengen. Ten einde de operatien tegen *Schoorldam* des te gemakkelijker te maken, wierden dezen onderſteund door het vuur van zeven kanonneerboten, in de vaart op *Alkmaar* geposteerd onder bevel van Sir HOME POPHAM.

De derde kolom, uitmakende drie Brigades Voetvolk, een Esquadron Dragonders en eenige Artillerie, aangevoerd door den Luitenant Generaal DUNDAS, was beſtemd, om, na dat dezelve de Ruſſen in hunne onderneming zoude behulpzaam geweest zijn, in de duinen door te dringen en den Generaal ABERCROMBIE in zijne poogingen tegen den linker vleugel der Franſchen te onderſteunen.

De vierde kolom, geleid door den Luite-

nant Generaal PULTENEY, beſtond uit drie Brigades Infanterie, twee Bataillons Ruſſen, twee Esquadrons Dragonders en eenige veldſtukken. Deze kolom, bij welke zich de Erf-Prins van *Oranje* bevond, was eigenlijk een Obſervations-Korps. Hetzelve maakte de linker vleugel uit van 's vijands magt en ſtond tegen over onze rechter vleugel, gecommandeerd door den Luitenant Generaal DAENDELS. Hetzelve was geſchikt, om naar den loop der operatien te handelen, het zij om onze ſtellingen aan dien kant met vrucht te bevechten, het zij om, des noods, de twee kolommen van het vijandelijk middenpunt te ondersteunen. Gewis zoude ook 's vijands linker vleugel beſtemd zijn geweest, even als zijn rechter, om onzen linker flank van achteren te ontrusten, had dezelve niet, uit hoofde der inundatien, waar door ons front gedekt was, achter de *Heer-Hugo-Waard* moeten omtrekken, en door welke manoeuvre de Generaal DAENDELS de handen zou ruim gekregen hebben, om met vrucht tegen het vijandlijk centrum te kunnen ageeren.

Onze voorposten te *Groet*, *Camp*, *Schoorl* en *Schoorl-Dam*, offchoon met veel beleid en dapperheid verdedigd, moesten echter voor

den

den hevigen aanval eener zoo groote overmagt bukken. Dezelve wierden ontruimd, en vervolgens kwam het tot een hoofdtreffen voorwaards van *Bergen*. De Franſche Generaal COUVION, die in dit dorp het bevel voerde, wederſtond de attacques van de Generaals VAN ESSEN en DUNDAS en bleef hardnekkig zijne ſtelling verdedigen, terwijl de Generaal ABERCROMBIE intuſſchen reeds *Bergen* voorbij getrokken was, en poogde, zoo als reeds gezegd is, om, langs *Egmond-op-zee*, onzen linker vleugel achter om te trekken. Onderſteund door het vuur van de kanonneer-chaloupen, welke dicht aan ſtrand de richting dezer kolom volgden, had hij zijne troepen dwars door de duinen laten marcheeren. En gebruik makende van het voordeel van den grond, uit hoofde van de oneffen gedeeltens van dezelve, plaatſte hij zijne ligte Artillerie dusdanig, dat hij daar door in zijne aanvallen gedekt wierd. Dusdoende was het hem gelukt, alles, wat hem tegenſtond, tot op één uur afſtands van *Egmond op zee* terug te drijven.

De laatstgenoemde poſt, alwaar de Generaal VAN DAMME kommandeerde, wierd met geene mindere hardnekkigheid verdedigd, dan

die

die te *Bergen*. Van beide zijden had men onderſcheidene malen op elkander ſtorm gelopen, het zij om zich te verdedigen, het zij om elkanderen weerkeerig tot den aftogt te noodzaken; bij welke gelegenheid de Generaal ABERCROMBIE twee paarden onder het lijf wierden doodgeſchoten. Bij het vallen van den avond deed de Generaal VAN DAMME nog eene uiterſte poging, om zich in zijne ſtelling ſtaande te houden en dusdoende den vijand het doordringen aan dien kant te beletten. Een detachement Jagers te paard viel met zoo veel hevigheid in op de vijandelijke rijdende Artillerie, dat het hun gelukte, dezelve in wanorde te brengen, eenigen ter neder te ſabelen en twee ſtukken kanon te overmeesteren; dan deze intijds bijgeſprongen door eenige Esquadrons ligte Dragonders, moesten zij hunnen buit verlaten en door eene groote overmagt achtervolgd zich door den aftogt redden. Intuſſchen was de kolom van den Generaal ABERCROMBIE verſterkt geworden door het korps de reſerve van den Kolonel MACDONALD, hetwelk niet weinig toebracht, om den toeſtand van den Generaal VAN DAMME meer en meer hachelijk te maken.

Het middenpunt van de Fransch-Bataafſche ar-

ermee wierd, met het zelfde gevolg, als de linker vleugel aangevallen, tot welken gunstigen uitslag aan 's vijands zijde niet weinig toebracht het gebruik van de kanonneerboten, welken hij, zooals reeds gezegd is, in de vaart op *Alkmaar* geposteerd had. Bij die gelegenheid bewonderde men den moed en het beleid der Berg-Schotten, die in het water staande niet ophielden, om hunnen aanval doortezetten en met veel vlugheid alle hinderpalen te boven streefden, om, was het mogelijk, in de flanken van onze troepen te vallen.

Volgens opgave van den Hertog van *York*, beliep zijn verlies dien dag, in vierhonderd en zeven dooden, éénduizend vijfhonderd drieentwintig gekwetsten en tweehonderd gevangenen. Terwijl hij het verlies aan onze zijde op omtrent vierduizend man begrootte, waaronder twee- à drie honderd krijgsgevangenen, en zeven stukken kanon, met eenige ammunitie-wagens (*).

De

(*) Ongetwijffeld is de berekening van ons verlies op dien dag aanmerkelijk vergroot. Men vindt dienaangaande geene officiëele opgave van onze zijde. Alleenlijk consteert uit een openlijk bericht, door de Municipaliteit van *Amsterdam* aan de Inwoonders dier plaats gegeven, dat, volgens zeggen van den Generaal BRUNE, ons

De Generaal BRUNE voorziende, dat het den Generaal ABERCROMBIE mogelijk gelukken zoude met zijne kolom den post te *Egmond-op-Zee* te forceeren, en niet raadsaam oordeelende, met geheel afgematte troepen op nieuws eenen aanval van den kant des vijands afte wachten, gaf op den derden October des morgens ten drie uren bevel tot den terugtogt, welke in goede orde geſchiedde. Vervolgens deed hij zijne armee eene nieuwe ſtelling betrekken, welke veel ſterker was dan de eerſte, om dat de troepen nauwer ſaamgetrokken waren. Zijn linker vleugel ſtrekte te *Wyk op zee*, aan het ſtrand, en het centrum was voorwaards van de *Beverwyk* tot aan *Crommenie-dyk* gepoſteerd, terwijl de diviſie van den Generaal DAENDELS, den rechter vleugel uitmakende, offchoon deze niet was aangevallen geworden, de bewegingen van het middenpunt en den linker vleugel moest volgen. Gevolglijk verliet deze Generaal de ſtellin-

ons verlies in de bataille van den tweeden October zoo groot niet is geweest, dan in die van den tienden September, wanneer hetzelve, aan dooden, gekwetſten en vermisten bedroeg één duizend, zeven honderd negenenvijftig manſchappen.

lingen te *Broek*, *St. Pancras* en *Oud-Carspel*, en marcheerde op *Purmerend* en *Monnickendam*, achter de inundatien van de *Schermeer* en de *Beemster*. De voorposten van het middenpunt onzer armee ſtonden alstoen te *Bakkum*, *Limman* en *Akerſloot*; en het Hoofdkwartier van den Generaal BRUNN bevond zich te *Banerwyk*, twee uren voorwaarts van *Haarlem*.

Op den derden October, in den namiddag, marcheerden de Engelſchen voorwaarts, om het grootſte gedeelte der door de onzen verlatene linie te bezetten, en zetteden hunne voorpoſten uit in dezelfde richting als die der Fransch-Bataafſche armee. De Generaal BRUNN zond een gedeelte zijner brigade achteruit naar *Haarlem* en maakte zich den tijd te nut, om de natuurlijke ſterkte zijner nieuwe ſtelling door kunſt-middelen te verbeteren. Van den derden op den vierden October ontving hij eene vrij aanzienlijke verſterking Franſche troepen.

Ofſchoon *Alkmaar* Burgerij zich ten allen tijde gekenmerkt had door hare verknochtheid aan de zaak des Vaderlands, en zeer vele het grootſte gedeelte der Inwoonders, na de zoo beruchte omwenteling, in den Jare 1787 voor-

ge-

gevallen, door de klaarblijklijkſte daden hunnen onverzettelijken afkeer voor het Oranje ſijſtema aan den dag gelegd had, zoo was het echter niet te verwonderen, dat een zeer klein gedeelte voorſtanders in hun midden van de oude Conſtitutie, bij het verſchijnen der handhavers van dezelve binnen de ſtads muren, hunne openlijke tevredenheid aan den dag leiden niet alléén, maar ook deze kenmerkten door daden van oproer en openbare ſchending van 's Lands Wetten." In den namiddag, kort na de aankomst in de ſtad van vijf Engelſche Dragonders, wierd de Vrijheidsboom, voor het huis der Gemeente ſtaande, door een hoop dezer verblinde dolijverige Oranje vrinden, onder den gewoonen oproerkreet, om verre gehaald, en des avonds op de paardenmarkt verbrand; terwijl de huizen van eenige bekende Patriotten door deze onverlaten met plundering bedreigd wierden, waar van zij echter verſchoond bleven; niet zo zeer waarſchijnlijk, om dat deze Oranje ijveraars niet van verlangen brandden, om door plundering, diefſtal, afperzingen van geld enz., bij diergelijke gelegenheden gebruikelijk, hunne verkleefdheid aan het Stadhouderlijk Huis aan den dag te leggen, maar ongetwijffeld, om dat zij reeds kennis

droe-

droegen van de verklaring, door den Engelſchen Officier, die in den namiddag zich ter vergadering van de Municipaliteit vervoegd had, gedaan: dat namelijk de troepen alles zouden toebrengen, wat in hun vermogen was, om de rust en goede orde te helpen handhaven. En aan welke verklaring (men moet zijne vijanden recht doen, wanneer zij het verdienen) door hun is voldaan geworden.

Zij, die volgens ingeleverde getuigſchriften zich hadden ſchuldig gemaakt aan ſchennis van den Vrijheidsboom, waren de volgende perſonen:

JILLES DE VRIES,
KLAAS SIKKE en
WILLIAM DEIJER.

Deze drie, bekend als de aanvoerders der oproerigen, en als zoodanig beſchuldigd, reddeden zich door de vlucht, toen de Engelſchen de ſtad verlieten.

BERNARDUS DAVENSCHOT,
TRYNTJE BINNEMAN, huisvrouw van PIETER VOOGD,
JAN KONING,
RENSE DIRKS en
FRANS VERBRUGGE,

bij vervolg van tijd geärresteerd, wierden de

vier eerstgenoemden, bij rechterlijk vonnis, voor den tijd van vier maanden, en de laatste voor ses maanden geconfineerd; daar onder gerekend de tijd hunner detentie.

FYCKE BRINKENBERG, huisvrouw van GERRIT ROODHOF,

MACHIEL DE VRIES, en

JACOB KORMAN,

al mede gearresteerd, wierden onder handtasting ontslagen.

Het voorgevallene binnen *Alkmaar*, gedurende het kortstondig verblijf der Britsche troepen aldaar, zal den lezer kennelijk worden uit het volgend afschrift van het Register der Decreeten van het Administratief Bestuur dier stad:

„Ex-

„ *Extract uit het Register der De-*
„ *creeten van het Administratief*
„ *Bestuur der stad* Alkmaar.

„ Donderdag den derden October 1799.

„ *Præsens de Burgers*,

„ VAN DER HORST, KOK, VAN
„ HARENCARSPEL, BLOM, KLEY,
„ KLEEF en BERGEN.

„ De Præsident communiceert aan de Ver-
„ gadering, dat de Burger LORENSO, Kapitein
„ Adjoinct van den Kommandant dezer stad
„ AGNEL, aan hem had ter hand gesteld de
„ sleutels van gemelde stad, uit hoofde dat,
„ nadien de geheele Fransche en Bataafsche
„ armee had order gekregen, om eene andere
„ positie te nemen, het guarnisoen dezer plaats
„ ook was gelast geworden, om de stad te
„ verlaten, en de armee te volgen; dat uit
„ dien hoofde de wagten afgelost, de brug-
„ gen opgehaald en de poorten en barrières
„ gesloten waren; dat voorts de burger KOK
„ aan gemelden Kapitein Adjoinct gevraagd heb-
„ bende, hoe lang men de poorten enz. moest
„ gesloten houden, van denzelven tot and-

„ woord had gekregen, van zulks tot nader
„ order te moeten verrichten; dat gemelde or-
„ der ſpoedig zoude komen, en dat hij Ka-
„ pitein Adjoinct daar van naar alle gedachten
„ zelfs de brenger zijn zoude; en dat hij Præ-
„ ſident eindelijk geinformeerd geworden zijn-
„ de, dat zich eenige Engelſche Militairen
„ reeds voor de vriesſche poort dezer ſtad be-
„ voniden, uit dien hoofde in deliberatie bragt,
„ hoedanig men des aangaande handelen zoude.

„ Alvorens de deliberatien hier omtrent wa-
„ ren geëindigd, wierd aan de Vergadering, bij
„ monde van den burger JACOB LOUIS VERMANDE,
„ te kennen gegeven, dat reeds eenige burgers
„ eigendunkelijk hadden kunnen goedvinden,
„ de brug aan gemelde poort te laten vallen
„ en de poorten zelfs te openen, en dat 'er
„ ten gevolge daarvan reeds eenige Engelſche
„ Militairen zich in de ſtad bevonden.

„ Hierop verſcheen 'er ongeveer ten half vier
„ uren een Engelsch Officier ter kamer van
„ en voor deze Vergadering, dewelke, naar
„ het afleggen van de gewoone plichtplegin-
„ gen, uit naam van den Kommandant van de
„ Britanniſche Armee te kennen gaf, dat 'er
„ nog heden mogelijk eenige troupes van ge-
„ melde armee alhier zouden binnen rukken;

„ dat

„ dat dezelve troupes niet zouden komen, om
„ de rust en goede orde alhier te stooren,
„ maar dat zij in tegendeel alles, wat in hun
„ vermogen was, zouden contribueeren, om
„ dezelve te helpen maintineeren; dat zóó de
„ burgerije, als het Bestuur van de stad kon ver-
„ zekerd zijn van de protectie van gemelde
„ armee; terwijl voorts de gemelde Officier
„ gelastte, dat men dadelijk de poorten enz.
„ openen en de vlag op den toren zoude doen
„ zetten; wijders dat men zich, tot voorko-
„ ming van onaangenaamheden en ter bevor-
„ dering van een goede harmonie, moest voor-
„ zien van de oranje kouleur, en dat men bij
„ wijze van Publicatie aan de Burgerij moest
„ kennis geven, dat niemand der inwooners
„ huiverig behoefde te zijn, om iets, van wat
„ aart ook, aan de gemelde troupes te ver-
„ koopen, naardien dezelve de stelligste orders
„ hadden bekomen, om alles met contant geld
„ te betaalen, en bij nalatigheid daarvan, op
„ de eerste aanklagt, door gepaste middelen
„ tot derzelver plicht desaangaande zouden ge-
„ bragt worden; terwijl eindelijk de meerge-
„ melde Officier te kennen gaf, dat hij zeer
„ approbeerde, dat de gewapende burgermagt
„ alhier vóór zijn arrivement de wapens had

„ nedergelegd, doch dat hij verzogt, dat de-
„ zelve oogenblikkelijk de wapens weder op-
„ nemen, derzelver gewoone wacht bezetten
„ en voor de rust en veiligheid zoude zorgen;
„ En is, na deliberatie, gereſolveerd, om, uit
„ conſideratie, dat het Beſtuur dezer ſtad gee-
„ ne middelen in handen had, om zich tegen
„ de gegevene orders te verzetten, en tevens
„ om de burgerije voor onaangename om-
„ ſtandigheden, dewelke eene weigering van
„ het Beſtuur dezer ſtad desaangaande zoude
„ kunnen te weeg brengen, de noodige orders
„ te geven, gelijk geſchied is bij deze, om
„ aan de onderſcheidene poincten van den bo-
„ venſtaande last te voldoen; terwijl, ten ge-
„ volge van dien, de oud Hollandſche vlag
„ op den toren van het huis der Gemeente ge-
„ plaarst en den Secretaris NAN VEEN is ge-
„ last geworden tot het conciperen en pu-
„ bliceeren van de bovengemelde Publicatie.
„ Op eene desaangaande gedane voordragt
„ is zonder reſumtie gereſolveerd, om die zelf-
„ de burgers, welke bij een Decreet dezer
„ Vergadering, in dato agtentwintig Augustus
„ laatstleden, zijn benoemd geworden tot Com-
„ misſarisſen over de reſpective hospitalen
„ binnen deze ſtad, te verzoeken en des noods

„ te

„ te requireeren, om in die zelfde werkzaam-
„ heid te continueeren; met last, om een be-
„ hoorlijk opzicht te houden over de oppas-
„ ſing, verzorging en verkwikking van alle
„ zoodanige gekwetste militairen, als zich thans
„ in de gemelde hospitalen bevinden; met
„ magt, om zoodanige geëmploijeerden tot dat
„ einde aan te ſtellen, en zoodanige zaken aan
„ te ſchaffen, als ter meeste verkwikking
„ en ter bevordering van derzelver herſtelling
„ door hun meest dienſtig zullen worden ge-
„ oordeeld; terwijl eindelijk de leden van het
„ bovengenoemd Beſtuur zich in derzelver re-
„ ſpective qualiteiten in de eerſte plaats voor
„ de betaling der penningen, daar toe beno-
„ digd, aanſprakelijk ſtellen.

„ En zal extract dezes aan gemelde Bur-
„ gers worden afgegeven, zoo tot informatie,
„ als om te ſtrekken tot derzelver qualificatie.

„ Op verzoek van de Commiſſie tot de in-
„ kwartiering is gereſolveerd, om ten dienſte
„ van dezelve, en ten einde te kunnen ſpre-
„ ken met de Engelſche militairen, tot der-
„ zelver bedienden aan te ſtellen den perſoon
„ van WILLIAM DEVER, op een daggeld van
„ dertig ſtuivers."

„ Vrijdag den vierden October 1799.

„ *Præsent alle de Leden, except de*
„ *Burgers* VERHOEVEN en DE
„ MOOR.

„ De leden dezer Vergadering, uit naam van
„ den Hertog van *York*, commandeerende en
„ Chef de gecombineerde Engelsche en Rus-
„ sische armee, door een der stads Bodens op-
„ geroepen zijnde, verscheen heden middag
„ circa vier uiten ter dezer Vergadering, uit
„ naam van gemelden Hertog, de Baron DE
„ HERT, dewelke uit deszelfs naam aan den
„ Præsident ter hand stelde eene in de Fran-
„ sche taal geschreven missive, strekkende
„ onder anderen tot kennisgeving: dat de meer-
„ gemelde Hertog van *York* in zijne boven-
„ gemelde qualiteit, om redenen en op gron-
„ den in dezelve missive breeder geallegueerd,
„ aan alle geconstitueerde magten in dit Ge-
„ meenebest declareerde, dat hij dezelve be-
„ schouwde vervallen te zijn van derzelver
„ magt en waardigheid; blijvende niet te min
„ responsabel voor derzelver gehouden gedrag
„ gedurende hunne administratie; en zullende
„ dezelve gehouden zijn, om zoo lang in ge-
„ melde administratie te continueeren, tot dat

„ zij

„ zij door het nieuw benoemde Provinciaal
„ Gouvernement zullen zijn vervangen, en is
„ gemelde misfive aangenomen voor noti-
„ ficatie.

„ De Præsident brengt ter tafel de twee na-
„ volgende bij hem ontvangen zijnde ſtukken,
„ als:

1°. Eene ſchriftelijke order van den Comman-
„ deerenden Officier van het Engelſche guar-
„ nifoen alhier, ſtrekkende tot last aan de Mu-
„ nicipaliteit dezer ſtad, om op hunne verant-
„ woordelijkheid zorg te dragen, dat geene
„ magazijnen van hooi, haver, of hoe ook ge-
„ naamd, door de Franſche en Bataafſche
„ troupes alhier achtergelaten, worden ontle-
„ digd, of dat eenige vaartuigen, geladen met
„ eenige goederen, de Franſche of Bataafſche
„ armee toebehoorende, worden ontlost of ver-
„ voerd, of dat eenige vaartuigen van hier ver-
„ trekken zonder ſpeciale order van den Com-
„ mandeerenden Officier van de Engelſche ar-
„ mee binnen deze ſtad: waar op dadelijk, ter
„ voldoening aan den bovengenoemden last,
„ de noodige orders zo aan den Haveameester,
„ als aan de Boomſluiters zijn gegeven ge-
„ worden.

„ 2°. Eene ſchriftelijke generale order van

„ den Commissaris Generaal van de Brittannische armee aan alle de Magistraten der steden en dorpen, zullende strekken aan dezelve tot een rigtsnoer, waar naar dezelve zich „ zullen hebben te gedragen, zoo in het voldoen aan de van hun gevorderd wordende „ requisitien ten dienste van gemelde armee, „ als in het erlangen van de daar voor verschot wordende betaling.

„ En is dezelve generale order aangenomen „ voor notificatie.

„ Nog is ontvangen eene schriftelijke order „ van den Commissaris Generaal van de Brittannische armee, gedateerd vier October „ 1799, strekkende tot requisitie van de navolgende noodwendigheden ten behoeve van „ gemelde armee, als:

„ 1°. van 5000 brooden van 3 pond Engelsch.
„ 2°. — 1000 zakken haven van 150 pond ieder zak.
„ 3°. — 1000 vlesschen brandewijn,
„ 4°. — 200 wagens met twee paarden &c. en
„ 5°. — 60,000 pond goed hooi.

„ alles te leveren op zoodanig een tijd en onder zoodanige conditien, als verder in gemelde schriftelijke order staan vermeld.

„ Waar op naar deliberatie is goedgevonden

„ en

„ en gereſolveerd, om, ter voldoening aan de
„ bovenſtaande requiſitien, te verzoeken en des
„ noods te requireeren de navolgende per-
„ ſonen:

„ Als tot de leverantie van brood, KLAAS
„ DUYN; tot het leveren van de haver en het
„ hooi, KLAAS NIEROP JANSZ.; tot de bezor-
„ ging van de brandewijn, PIETER SANJÉ MAR-
„ KANT, en tot het bezorgen van zoo vele
„ wagens, als mooglijk is, den Commisſaris
„ van het wagenveer binnen deze ſtad: met
„ last aan dezelven, om, een ieder voor zoo
„ veel hem aangaat, met den Commisſaris Ge-
„ neraal voornoemd de noodige arrangementen
„ te maken.

„ En zal extract deſes aan een ieder van
„ de bovengenoemde perſonen, zulks begee-
„ rende, worden afgegeven, zoo om te ſtrek-
„ ken tot derzelver informatie, als om zich
„ daarnaar ſtiptelijk te reguleeren.

„ Ook zijn, op last van den tot Plaatsmajor
„ benoemd zijnde Kapitein DE VEYE, de noodi-
„ ge orders gegeven, om insgelijks op den
„ toren van de waag en dien van de groote
„ kerk een vlag te doen plaatzen."

„ Za-

„ Zaturdag den vijfden October 1799.

„ Zijn ontvangen de navolgende ſtukken, „ als: 1°. Eene Proclamatie van WILLEM „ FREDRIK Erfprins van *Oranje* aan het Volk „ van Nederland, betreffende een verhaal van „ de tegenswoordige geſteldheid van zaken; „ voorts een oproeping van alle de genen, „ welke vóór de Franſche invaſie in de zeven „ Provincien &c. &c. Collegien van Polizie, „ Financie en Juſtitie hebben uitgemaakt, om „ zonder, tijdverzuim de Proviſioneele Admini- „ ſtratie daar van op zich te nemen; wijders „ een last aan alle de tegenwoordige Mag- „ ten, Authoriteiten en Officianten, om ieder „ in den hunne zo lang te continueeren, tot „ dat de Proviſioneele Regeering zal zijn aan- „ vaard; en eindelijk zoodanige orders, als in „ gemelde Proclamatie ſtaan vermeld.

„ En is daar op aan de order, om dezelve „ te doen publiceeren en affigeeren, voldaan „ geworden.

„ En 2°. Eene ſchriftelijke requiſitie van „ den Commisſaris Generaal van de Britanni- „ ſche armee, behelzende eene order, om, op „ conditien als voren, ten dienste van gemel- „ de armee te leveren, twintig ſchuiten met

„ de

„ de benoodigde manſchappen, en 10,000 bro-
„ den van drie pond ieder, gedurende den tijd
„ van eene week, ieder dag te leveren.

„ En is daar op van den inhoud dier requi-
„ ſitie kennis gegeven, voor zoo veel het brood
„ betreft, aan den Burger KLAAS DUYN, en no-
„ pens de ſchuiten aan den Havenmeester,
„ om zoo veel moogelijk aan den last, daar bij
„ vervat, te voldoen.

„ Op eenen gegeven last uit het Hoofdkwar-
„ tier van den Erfprins bovengenoemd, is op
„ heden, bij wijze van Publicatie, aan de bur-
„ gerlij bekend gemaakt, dat op morgen, zijn-
„ de den ſesden dezer loopende maand, de ge-
„ woone Godsdienstoeffening van de Gerefor-
„ meerde Gemeente zal worden gehouden in
„ de groote kerk binnen deze ſtad.

„ Aan den Heer J. W. ROBINSON, in quali-
„ teit als Gedeputeerde van den Commisſaris
„ Generaal van de Brittanniſche armee, is op
„ deszelfs gedaan verzoek, ten einde dat hem
„ voor zijne rekening tot adſiſtentie in zijne
„ Bureau zoude worden bezorgd een perſoon,
„ de Franſche taal magtig zijnde, tot dat ein-
„ de aangewezen de burger ARNOLDUS VAN
„ DE VELDEN GZ., met verzoek, om met ge-
„ melden perſoon desaangaande de noodige ſchik-
„ kingen te reguleeren.

„ Op

„ Op verzoek van den Kapitein DE VEYE, „ gelogeerd in Wijk B. No. 3, bij den Apotho- „ ker JACOB LOUIS VERMANDE, is door een „ ſtads Bode, uit naam van het Adminiſtratief „ Beſtuur dezer ſtad, aan alle de ſchoenma- „ kers, hoeden- en kouſen-verkopers alhier „ aangezegd, om ten allerſpoedigſten, en, zo „ doenlijk, binnen twee uren ten huize van „ gemelden Kapitein op te geven het getal van „ gemeene hoeden, kouſen en ſchoenen, 't „ welk een ieder van dezelve zoude in ſtaat „ zijn om tegens eene prompte betaling bin- „ nen twee dagen te leveren, en daar bij te- „ vens de prijzen derzelven te melden.

„ De Præſident communiceert, dat hij, he- „ den middag tegens drie uren ontboden ge- „ weest zijnde in het Hoofdkwartier van den „ Erfprins, zich aldaar had vervoegd met den „ Secretaris VAN VEEN, en een der ſtads Bo- „ dense dat hij aldaar gekomen zijnde, aan „ hem, bij monde van den Baron DE HERT, „ uit naam van den Erfprins, was te kennen „ gegeven, dat gemelde Erfprins voornemens „ was, om op morgen de publieke Godsdienſt- „ oefening in de groote kerk bij te woonen; „ dat hij uit dien hoofde had verzogt, dat hij „ Præſident de noodige orders zoude geven,

„ dat

„ dat de klokken, even als zulks voor de Re-
„ volutie van 1795 had plaats gehad, zouden
„ worden geluid; dat hij voorts gaarne zoude
„ zien, dat de kerk ten half tien uren begon;
„ en dat de Dominé moest worden verzogt,
„ om niet te lang te prediken, uit hoofde dat
„ de Hertog van *York* in die zelfde kerk ten
„ half twaalf uren deszelfs Godsdienstoeffening
„ in het Engelsch zoude verrichten.

„ Waar op gereſolveerd is, om de kerk-
„ meesteren van gemelde kerk te verzoeken,
„ gelijk geſchied is bij deze, om zorg te dra-
„ gen, dat 'er aan het bovenſtaande verzoek
„ worde voldaan.

„ Ook communiceert de Præſident, dat hij
„ bij die gelegenheid aan gemelden Baron DE
„ HERT had te kennen gegeven, dat het Be-
„ ſtuur dezer ſtad zich in een groote verlegen-
„ heid bevond, uit hoofde van eene periode,
„ voorkomende in de bovengemelde Procla-
„ matie van den Erfprins, in zich behelzende;
„ „ *dat in het bijzonder alle Ontvangers wier-*
„ „ *den verboden, eenige de minſte betaling,*
„ „ *hoe ook genaamd, en aan wien het ook*
„ „ *zoude mogen zijn, bij proviſie en tot na-*
„ „ *dere orders te mogen doen:*" dat, indien
„ zulks letterlijk moest worden geëxpliceerd,

„ aan

„ aan de werklieden van de ſtad, dewelke bij
„ de week of in korter termijnen wierden be-
„ taald, de gewoone betaling zoude moeten
„ worden geweigerd; en dat alsdan die werk-
„ lieden zeker zouden weigeren, de gewoo-
„ ne diensten te præsteeren; waarom hij Præ-
„ ſident zich verpligt vond te vragen, hoe-
„ danig het Beſtuur zich daaromtrent gedragen
„ moest: dat daarop de meergemelde Baron
„ DE HERT had geandwoord, dat hij wel over
„ zich dorst nemen, om de gemelde periode
„ in quæstie zoodanig te interpreteeren, dat
„ daar door wordt bedoeld, dat het aan het
„ Beſtuur niet vrij ſtond, om de alhier voor
„ handen zijnde gelden naar elders te doen
„ vervoeren, of zoodanige uitgaven te doen,
„ dewelke ſtrekken zouden, om de tegen-
„ woordige orde van zaken tegen te werken,
„ en dat uit dien hoofde het Beſtuur gerust
„ konde voortgaan, om de gewoone ſtads werk-
„ lieden en andere onvermijdelijke uitgaven
„ van dien aart te doen.

„ Eindelijk communiceert de Præſident, dat
„ hij mede bij die gelegenheid aan meerge-
„ noemden Baron DE HERT had te kennen ge-
„ geven, dat het Beſtuur dezer ſtad hartelijk
„ verlangde naar het oogenblik, dat hetzelve

„ door

„ door de nieuw benoemde provisioneele Re-
„ geering zoude worden vervangen; eensdeels,
„ uit hoofde dat gemelde Bestuur reeds meer
„ dan een maand bijna nacht en dag had per-
„ manent geweest, om aan de van hun gevor-
„ derde requisitien ten dienste van de armee,
„ als anderzints te voldoen; en anderdeels, uit
„ hoofde dat, daar men te voren zoodanige
„ zaken, dewelke gerequireerd zijnde alhier
„ niet voorhanden waren, uit *Zuid-Holland*
„ had kunnen requireeren, 'er nu tot het doen
„ van zoodanige requisitien geene plaatsen meer
„ voor handen waren, dan de zoodanigen, al-
„ waar niets meer van dien aard te vinden was,
„ en dat men dus, indien het Bestuur voor-
„ noemd in de noodzakelijkheid wierd gebragt,
„ om uit hoofde van geallegueerde redenen
„ het een of ander, dat gerequireerd wierd
„ en niet geleverd kon worden, te refuseeren,
„ zoodanig een refuus mogelijk aan onwillig-
„ heid zou toeschrijven; dat daar op door ge-
„ melden Baron was geandwoord geworden,
„ dat, offchoon 'er alle mogelijke spoed wierd
„ gemaakt, om de nieuwe Regeering te instal-
„ leeren, 'er echter nog eenigen tijd noodig
„ was, om dezelve te constitueeren, en in die
„ order te brengen, dat dezelve hunne werk-

„ zaamheden zoude kunnen beginnen, en dat „ voorts het tegenwoordig Beſtuur zich niet „ behoefde te inquieteeren, dat hetzelve aan „ zoodanige onaangenaamheden zoude worden „ blootgeſteld; dan dat, indien zulks onver„ hoopt mogt plaats hebben, hij alsdan ver„ zocht, dat gemelde Beſtuur zich dadelijk des „ aangaande aan hem zoude adreſſeeren.

„ Waar op gedelibereerd zijnde, is gereſol„ veerd, om het gecommuniceerde aantene„ men voor notificatie, met approbatie van al „ het verrichte en dankzegging voor genomen „ moeite."

„ Zondag den ſesden October 1799.

„ De Præſident communiceert, dat hij door „ een ſtads Bode uit het huis van Mr. ISAäC „ VAN HOMRIGH, alwaar de plaatſelijke Kom„ mandant is gelogeerd, heeft kennis gekre„ gen, dat tot Kommisſaris van de paspoor„ ten was aangeſteld de perſoon van ISAäC „ SMEDING, dewelke daartoe zoude vaceeren „ in het logement de Toelast, des morgens „ van negen tot twaalf en des middags van „ twee tot vijf uren: aangenomen voor no„ tificatie.

„ Ook

„ Ook communiceert de Præsident het na-
„ volgende:

„ 1°. Dat hij verzocht zijnde te komen bij
„ den Kommissaris Generaal van de Britannis-
„ sche armee, van dezelve had ontvangen eene
„ schriftelijke requisitie tot het leveren van
„ 8000 rations haver van tien pond Engelsch
„ gewigt ieder, en 8000 rations hooi van
„ veertien pond ieder, en daar en boven tegens
„ morgen, in plaats van de verzochte 10,000,
„ 15,000 brooden van drie pond ieder; waar
„ op, na dat de burgers BRAGEN en JAN
„ JANTJES, waren verzocht en gecommitteerd
„ geworden, om de quantiteit van het binnen
„ deze stad en derzelver jurisdictie voorhan-
„ den zijnde hooi en haver op te neemen, en
„ daaromtrent rapport hadden uitgebragt; zoo
„ is van het een en ander des aangaande aer-
„ richte per missive in andwoord aan gemelden
„ Kommissaris Generaal kennis gegeven (1).

„ 2°. Dat hij verzocht zijnde te komen aan
„ het

(1) De voorraad aan fouragie op dat oogenblik bestond in tweeëntagtig zakken haver van vijfenzeventig à tagtig ponden ieder. Hooi wierd er in het geheel niet gevonden, als mogelijk hier en daar bij de landlieden in den omtrek, en zulks hoog maar bij zeer kleine partijtjes.

Aanmerking, getrokken uit de bijlagen van het verbaal.

„ het hoofdkwartier van den Erfprins, zich al-
„ daar met den burger KLEY heeft vervoegd,
„ en vervolgens bij monde van den Baron DE
„ KERT is verzocht geworden, dat er door het
„ Beſtuur dezer ſtad zou worden gedaan eene
„ Waarſchuwing aan de burgerij alhier, om,
„ uiterlijk binnen vierentwintig uren na de
„ afkondiging derzelve, aan den heer Kapitein
„ DE VYE, provisioneel aangeſteld tot groot
„ Majoor dezer plaats en gelogeerd zijnde bij
„ den Apothecar JACOB LOUIS VERMANDE op
„ de Miene alhier, een ſpecifieke opgave te
„ doen van alle geweeren, wapenen, ammuni-
„ tie, van alles hoe ook genaamd, 't welk, aan
„ de Bataafſche of Franſche armee toebehoo-
„ rende, onder hun mogt berustende zijn; op
„ poene dat die gene, welke zal worden be-
„ vonden daaromtrent nalatig te zijn, zooda-
„ nig zal worden geſtraft, als naar exigentie
„ van zaken zal noodig worden geoordeeld:
„ en is daarop de Secretaris VAN VEEN gelast,
„ om zoodanig eene Waarſchuwing te conci-
„ pieeren en vervolgens te publiceeren:

„ En is eindelijk de Præſident bedankt ge-
„ worden voor deszelfs genomen moeite en
„ het door hem uitgebrachte rapport.

„ Nog

„ Nog is ingekomen eene ſchriftelijke re-
„ quiſitie:

„ 1°. Van twee perſonen, ſprekende En-
„ gelsch of Fransch en kunnende ſchrijven en
„ een weinig rekenen, ten dienste van het ma-
„ gazijn aan de Burgerbrug, tegens betaling
„ van twee gulden daags.

„ 2°. Twee zoodanige perſonen ten dienste
„ van de Bureau te *Egmond-op-den-Hoef*.

„ 3°. Een perſoon, geſchikt om te zijn
„ knecht bij den Kommisſaris Generaal boven-
„ genoemd, tegens betaling van dertig ſtuivers
„ daags, tot nadere ſchikking.

„ En 4°. Twee trekſchuiten ten dienste van
„ de krijgskas en het Bureau van rekeningen.

„ Waar op gereſolveerd is, om het eerſte
„ en tweede poinct, uit conſideratie van de
„ onmogelijkheid, om zoodanige perſonen te
„ kunnen vinden, te houden in advijs.

„ Ter voldoening van het derde poinct, daar
„ toe aan te wijzen den perſoon van JAN REG-
„ TER JUNIOR.

„ En ter voldoening van het vierde poinct,
„ daar toe te bezorgen de twee Zijpſche trek-
„ ſchuiten.

„ Op verzoek van de Kommisſie tot de Hos-
„ pitalen, dat 'er uit hoofde van het groot

„ aantal gekwetſten, dat op heden herwaards
„ wierd aangevoerd, nog eenige bijzondere
„ localen aan hun zouden worden aangewe-
„ zen, waar van zij des noods tot berging van
„ zoodanige gekwetſten, dewelke zij in de
„ daar toe gedestineerde localen niet plaatſen
„ konden, zouden kunnen gebruik maken; is
„ gereſolveerd, om tot dat einde oogenblik-
„ kelijk het huis van WILLEM BEKKER in de
„ koornſtraat, benevens de Roomſche Catho-
„ lijke kerk op de oude vest, met een daar
„ naast ſtaande klein huisje in requiſitie te
„ doen ſtellen, en daar van zoo aan voornoem-
„ den WILLEM BEKKER, als aan den Pastoor
„ van gemelde kerk de noodige aanzegging
„ te laten doen."

„ Maandag den zevenden October 1799.

„ Zijn ontvangen drie misſives, in dato op
„ heden, als eene van den Kommisſaris Gene-
„ raal tot kennisgeving, dat de op gisteren ge-
„ requireerde trekſchuiten ten dienste van de
„ krijgskas en het bureau van rekeningen nog
„ niet waren gekomen, en voorts tot verzoek,
„ dat 'er order zal worden gegeven, dat de-
„ zelve dadelijk tot dat einde bij het magazijn
„ zullen komen.

„ Aan

„ Aan welk verzoek is voldaan geworden.

„ Eene, mede van gemelden Kommisſaris Ge-
„ neraal, tot nader inſtantie, dat alle de voor-
„ handen zijnde ſchuiten en vletten zullen wor-
„ den gerequireerd tot het afhalen van le-
„ vensmiddelen van de Burgerbrug, en dezel-
„ ve herwaards te transporteren, en tot dat ein-
„ de dezelve ſchuiten voor het magazijn te
„ doen bij een komen.

„ Waar op dadelijk aan den Havenmeester
„ de noodige orders ter voldoening aan ge-
„ melde requiſitie zijn gegeven.

„ En eene van den Secretaris ENGELBACH,
„ tot verzoek om, ten dienste van den Kommis-
„ ſaris Generaal voornoemd, ten ſpoedigſte te
„ willen doen bezorgen drie groote tafels, ſes
„ ſtoelen en twee bedden met derzelver toe-
„ behooren.

„ Waar op aan den ſtads baas WILLEM BEK-
„ KER is gelast, om, zo mogelijk, zorg te
„ dragen, dat 'er aan gemelde verzoek worde
„ voldaan.

„ Eindelijk is op verzoek van den Plaats-
„ Major DE VEYE, in qualiteit als daar toe
„ van den Kommisſaris Generaal ſpeciaal ge-
„ last zijnde, ter hand geſteld een lijst, waar
„ op vermeld ſtonden de namen van de leden

„ van het Administratief Bestuur dezer stad,
„ van den Hoofdschout, van het Committé
„ van Rechtsoeffening en van de Commisfien
„ tot de Inkwartiering en tot de Hospitalen.

„ Accordeert met voorschreven Register.

„ (*Was Geteekend*)

„ J. C. VAN VEEN,
„ *Secretaris.*"

Behalven het ter nedergestelde in de Notulen van het Stadsbestuur hier boven vermeld, kan men nog als zeer belangrijke, en niet algemeen bekende merkwaardigheden, in die dagen voorgevallen, het volgende mededeelen:

Op vrijdag den vierden October wierd door den Baron DE HERT, uit de Municipaliteits kamer komende, aan den stads bode W. BRONS gezegd, dat hij op het oogenblik moest gaan insinuëeren die heeren, welke vóór de omwenteling van 1795 het laatst Burgemeester geweest waren, om te komen in een der kamers van het Stadhuis. Hier op vroeg de bode, welke heeren geinsinueerd moesten worden, en in welke kamer, nadien alle de kamers bezet waren. Het andwoord was, dat hij omtrent de heeren, welke geinsinueerd moesten worden, na-

nadere onderrichting kon krijgen bij den heer Burgemeester BINKHORST, en dat het voorts onverſchillig was, in welke kamer zulks geſchiedde. De bode zich bij gemelde heer BINKHORST vervoegd hebbende, kreeg hij order, om, nevens hem heer BINKHORST, te inſinueeren de geweest zijnde mede Burgemeester Mr. JACOB HAKSTEEN, Mr. DIRK ROOLEEUW L'EPIE, en ADRIANUS OUBURG, en wel in de beneden zaal van het Beſtuur, als zijnde de eenige kamer, welke toen niet geoccupeerd was. De zo even genoemde heeren, uitgenomen Mr. JACOB HAKSTEEN, die uit de ſtad was, compareerden in gemelde kamer omſtreeks ten vijf uren des avonds; zoo mede nog de heer Mr. ANDRIES ADRIAAN VAN DER LEY, in qualiteit als bekleed hebbende den post van Hoofd-officier; die, op bekomen order, door den bode BRONS nog nader was geconvoceerd geworden. De heeren aldus bij den anderen zijnde, kreeg de bode BRONS order, dat 'er twee bodens voor de kamer moesten zijn; hetwelk door hem is geeffectueerd geworden, en hij met zijn confrater RECHTER voor gemelde kamer heeft geſtaan, na giſſing één, anderhalf of twee uren; wanneer gemelde heeren zijn geſcheiden.

De heeren P. BINKHORST, D. ROOLEEUW L'EPIE, A. OUBURG en A. A. VAN DER LEY bij vervolg van tijd, namens het Gemeente Beſtuur, geinſinueerd zijnde, om in perſoon te compareeren en te andwoorden op de volgende vragen:

EERSTELYK. Op wiens last en authoriteit zij op den vierden October in een der vertrekken van het huis der Gemeente waren te zamen gekomen?

Andwoordde de heer P. BINKHORST: dat hij door een ſtads bode, zonder recht te weten door welke bode, was geinſinueerd geworden, om zich te vervoegen in het huis der Gemeente in de benedenzaal; dat hij wijders geloofde, dat zulks was geſchied op last van den heer DE HERT, denwelken hij dan ook in gemelde zaal had gevonden.

De heer D. ROOLEEUW L'EPIE andwoordde: dat hij door den bode BRONS, uit naam van zijne Hoogheid den Erfprins van *Oranje*, daar toe opgeroepen zijnde, aan denzelven bode had gevraagd, of hij den Erfprins zelven had geſproken, en dat daarop door den bode meergenoemd was geandwoord geworden, van neen; maar dat hij dien last had ontvangen van een heer in politieke klederen, denwelken hij niet kende.

De heer A. OUBURG andwoordde: dat hij bij mon-

monde van den ſtads bode W. BRONS was geinſinueerd; en geloofde, dat zulks was geſchied op last van den Erfprins of van de Engelſchen.

De heer A. A. VAN DER LEY andwoordde: dat de bode BRONS was gekomen aan het huis van zijn vrouws ouders, om hem, die zich aldaar bevond, te verzoeken, om in de Princezaal te komen; en dat hij geloofde, dat zulks geſchied was uit naam van den Erfprins.

TEN TWEEDEN. Wat aldaar door hun was verricht; en om afteegeven copie van het aldaar door hun verhandelde?

Andwoordde de heer P. BINKHORST: dat door gemelden heer DE HERT waren medegedeeld drie Proclamatien, als eene van den Generaal ABERCROMBIE en twee van den Erfprins; dat hij vermeende, daar van nog een exemplaar te hebben, en dezelve, indien hij ze vinden kon, zoude bezorgen: declareerende wijders op zijn woord van eer, dat aldaar niets was beſloten geworden.

De heer D. ROOLEEUW L'EPIE andwoordde: dat in gemelde zaal was verſchenen de Baron DE HERT, gewezen edelman van den Prins Erf-Stadhouder, dewelke had voorgelezen twee à drie ſtuks gedrukte Proclamatien of Publicatien, zoo van den Generaal ABERCROMBIE, als

van

van den Erfprins. Dat dezelve Baron wijders had gecommuniceerd, dat hij ook die ſtukken aan de Municipaliteit had bezorgd, en dat hij gemelde Municipaliteit in hare bedieningen had geſchorst, met last echter, om op derzelver verandwoordelijkheid zo lang te continueeren, tot dat zij door een ander Gouvernement zoude zijn vervangen. Dat hij ROOLEEUW L'EPIE van die ſtukken niets bezat, en dat de comparitie was geſcheiden met te zeggen, dat men elkander bij de komst van zijne Hoogheid nader zoude ſpreken, doch dat 'er van eene nadere comparitie niets was gekomen.

De heer A. OUBURG andwoordde: dat 'er een of twee Proclamatien waren voorgelezen, geloovende, dat dezelve ten titel voerden: *Aan het Volk van Nederland!* dat 'er verders niets was verhandeld geworden: dat hij geene ſtukken, ook niet de Proclamatien had: dat aldaar enkel was geſproken, wie dat Burgemeester zouden worden, te weten: P. BINKHORST, J. HAKSTEEN, D. ROOLEEUW L'EPIE en A. OUBURG. Wie voorts Schepenen zouden worden, waar van hij zich eenige perſonen herinnerde, als: L'EPIE, DE DIEU, OUBURG en VAN DE VELDEN. En eindelijk, wie Secretarisſen zouden worden; geloovende, dat zulks moesten zijn, POPPELMAN en OUWENS.

De

De heer A. A. VAN DER LEY andwoordde: dat de heer DE HERT in de zaal gekomen was: dat hij had voorgelezen een à twee Publicatien, met verzoek, om dezelve te doen publiceeren; doch dat daarop aan denzelven was geandwoord: dat men zich met die zaken in het geheel niet bemoeide, uit hoofde dat 'er eene Municipaliteit beſtond. Dat 'er wijders niets aldaar was voorgevallen: dat 'er geen Secretaris was geweest; dat 'er geen notulen waren gehouden; en dat hij ook dus geen copie kon geven.

Aan gemelde heeren P. BINKHORST, D. ROOLEEUW L'EPIE, A. OUBURG en A. A. VAN DER LEY, wierd vervolgens, ingevolge last van het Departementaal Beſtuur van *Texel*, aangezegd, om zich proviſioneel niet uit de ſtad te mogen begeven.

De Agent van Inwendige Politie, inmiddels legaal onderricht zijnde van de ingewonnen informatien betrekkelijk zoo eyen gezegde perſonen, zond hij dezelven aan den Hoofdſchout van *Alkmaar*, ten einde te onderzoeken, of daar in termen gevonden wierden tot het entameeren van procedures, en alsdan het recht des Bataafſchen Volks tegen hun waar te nemen; op dat, in het tegengeſtelde geval, met medeweten van het Departementaal Beſtuur van *Texel* en van de Commisſie van Binnenlandſche Correſpondentie uit de Municipaliteit van *Alkmaar*, het

het ſtads arrest zoude kunnen worden opgeheven.

Op den drieëntwintigſten December vervoegde zich gezegde Hoofdſchout bij den Præſident van het Departementaal Beſtuur van *Texel*, en gaf hem te kennen, dat, na gedane examinatie der ontvangene informatien tegen de voornoemde Oud-Regenten, het hem Hoofdſchout was voorgekomen, dat dezelve geen genoegzamen grond opleverden, om, *ordinario modo*, tegen hun te procedeeren.

Des anderendaags wierd de Municipaliteit van *Alkmaar* van wegen het Departementaal Beſtuur aangeſchreven en gelast, om het ſtads arrest, waar onder voornoemde perſonen waren liggende, opteheffen en buiten werking te ſtellen (2).

Offchoon door de openlijke vreugdebedrijven, op zeer vele plaatſen gepaard met allerlei ſoort van baldadigheden en oproerige bewegingen, uitgelokt, hadden de voorſtanders van Oranje in de nabijheid van *Alkmaar* tot aan den inmarsch der Engelſchen in deze ſtad zich echter vrij rustig gedragen. Dan door deze gebeurtenis de kans dier verblinde menigte eenigzins gunstiger geworden zijnde, konden velen zich niet langer bedwingen: en vierden ook den ruimen teugel aan hunnen onbe-

grens-

(2) Reeds op den zevenentwintigſten daar aan volgende wierd zulks door de Municipaliteit ter uitvoer gebracht.

grensden ijver voor het Ex-Stadhouderlijk huis.

Op den derden October wierd de Vrijheidsboom te *Egmond-op-den-Hoef* omgehakt door CORNELIS DUYNMAYER JUNIOR, AALBERT JANSZ. STROOKER, CORNELIS BOSMAN, ANTHONY COENEN en vele anderen, welke door den avond niet kenbaar waren: terwijl zekere KLAAS MOOY, op eigen gezag en buiten weeten van de Municipaliteit, de Engelſche en Ruſſiſche troepen inkwartierde; en, geadſiſteerd met zekeren JAN MEYER, al mede zonder orders van de Municipaliteit, aan dezelven de benoodigde ketels, potten en pannen bezorgde. Terwijl eindelijk nog zekere JAN VOOGT zich in verregaande beledigende bewoordingen durfde uitlaten over den Schout en Gerechte dier plaats; en zekere WILLEM VENNIK zich verſtoutte, tegen een lid van de Municipaliteit, in præſentie van een dienaar der Juſtitie te zeggen: „*Wij zullen u in korte dagen wel een ande-*„*ren weg voorſchrijven.*"

Op den 28sten October waaide van het huis van zekeren JACOB BREGMAN te *Warmenhuizen* een driekleurige vlag.

In de *Beemſter Graft* waren de bewegingen van eenen anderen en ernſtigeren aard. Ten ein-

einde de lezer daar mede in derzelver geheel bekend te maken, zoo volgt hier een afschrift van het Verbaal, door de Municipaliteit dier plaats deswegens aan den Bailluw van de *Nieuburgen*, de burger Z. VAN FOREEST, ingezonden.

„ Gelijkheid, Vrijheid, Broederschap.

„ *Gedetailleerd Verbaal, gedaan maken,*
„ *en van wegen de Administratieve*
„ *Municipaliteit der Banne* Graft
„ *overgegeven*

„ Aan
„ *Den burger* Z. VAN FOREEST, *als*
„ *Bailluw van de* Nieuburgen, *we-*
„ *gens het gepasseerde in opgemelde*
„ *Banne, op Zondag den sesden Octo-*
„ *ber* 1799, *het vijfde jaar der Ba-*
„ *taafsche Vrijheid, ten opzichte van*
„ *eenige als toen plaats gehad heb-*
„ *bende volksbewegingen.*

„ Het was op Zondag den sesden October
„ 1799, des morgens tusschen zeven en agt
„ uren, op het zelfde tijdstip, dat de Munici-
„ paliteit, welke tegen zeven uren extraordi-
„ nair ter regeling van eene gedane requisitie

„ van

„ van arbeiders aan de batterij buiten de Beem-
„ ſter poort bij *Parmerend* was geconve-
„ ceerd, ten deele reeds waren en overigens
„ op het Raadhuis te *Graft* ſtonden te verga-
„ deren, dat een patrouille Engelſche Husſa-
„ ren, twintig à dertig man ſterk, voorzien
„ van Oranje leuzen, op het allerongerwagtst
„ kwam inrijden en recht door paſſeerde naar
„ *Noordeind*, except de laatſte, die vlak voor
„ het Raadhuis bij den Vrijheidsboom ſtand
„ hield, en, na het uiten van eenige, hoewel
„ niet verſtaan zijnde woorden, met zijn ſabel de
„ ſpeer van den Vrijheidsboom afhieuw; terwijl
„ eene CORNELIS WEYMAN (alias CORNELIS
„ HEK) en ARIAN VAN TIEL, die met meer an-
„ dere burgers van *Graft* hetzelve aanzagen,
„ den bode IZAäC BOON, welke beneden in het
„ Raadhuis liep, toeriepen: *hier donder! daar*
„ *hebje nu een knijn!* —

„ De ſpeer dus afgehouwen, en de daar bij
„ ſtaande burgers door voorgemelden Husſaar ſterk
„ aangezien, en daar meê als het ware het ſein
„ ter verdere voltooijing gegeven zijnde, wierd
„ door dezen de boom zelf, met het daarom
„ ſtaande driekleurig pompje, als in een oogen-
„ blik omver gehaald, aan ſtukken geſlagen,
„ en onder een gedurig herhaald, *Hoezee!*

„ *Oranje boven!* waar bij het dragen van Oran-
„ je verſierſelen en het gebruik van ſterken
„ drank niet verzuimd wierd, ten vure ge-
„ condemneerd; roepende tuſſchen beiden de
„ een om een bijl, een ander om een graaf;
„ wordende inzonderheid het laatstgenoemde
„ van den bode geëischt, door hem toe te roe-
„ pen: *toe donder! een graaf!* zoo als ook
„ deze, aan hun dit werktuig toereikende,
„ door eenen KLAAS WILLEMSE LANGE en PIE-
„ TER KOK (waar van de eerstgenoemde een
„ houding aannam, als of hij hem zelfs wilde
„ ſlaan) wierd gelast, om den wortel van den
„ Vrijheidsboom uit te ſpitten, — door eenen
„ PIETER OLY hem aangewezen, tot hoe verre
„ 'er de ſteenen uit moesten, en door JAN
„ RUS (de oude) hem een bijl aangeboden.

„ De Engelschman intuſſchen vertrekkende
„ en in vollen galop de overige Huſſaren na-
„ zettende, voer de bode met den hem opge-
„ legden taak, onder het tegen hem uitwer-
„ pen van ſmaat- en ſchemp-redenen, als:
„ *bode, trilje al?* en dergelijken, voort, tot dat
„ eene CORNELIS NAGTEGAEL, mede onder
„ den hoop en geen ledig aanſchouwer we-
„ zende, de graaf van hem afvroeg en hem
„ gelaste, een paar fleſſen genever voor dorps

„ re-

„ rekening te halen; terwijl JAN: CAREL MUN-
„ TER, JACOB ROL *Junior*, JAN SCHIPPER,
„ ABRAM HOFDYK, LUTZENBERG, en anderen,
„ die insgelijks onder de menigte waren, ook
„ niet mankeerden, in de uitvoering van dit
„ alles, zoowel als in het daar op volgend ver-
„ branden van het een en ander, ter plaatse
„ daar de boom geſtaan had, het hunne toe
„ te brengen.

„ De Municipaliteits leden, die zich op het
„ Raadhuis bevonden, zoo door alle deze plaats
„ hebbende bewegingen, als het abſent blijven
„ van bijna de helft der leden van de Verga-
„ dering, de onmogelijkheid beſeffende, om
„ aan het geëquireerde van den burger Luite-
„ nant Generaal DAENDELS, om namentlijk vijf-
„ entwintig man ter bearbeiding van de bat-
„ terij buiten de Beemſterpoort bij *Purmerend*,
„ ter afwisſeling van de werkelijk van hier al-
„ daar in dienst zijnde vijftien man, oogen-
„ bliklijk te zenden, te kunnen voldoen, en
„ mitsdien de ten dien einde gedane convoca-
„ tie beſchouwende als vruchteloos, beſloten
„ derhalven, de Raadzaal te verlaten en tot
„ hunne woningen weder te keeren.

„ Dan naauwlijks afgetreden zijnde, wierd
„ van den burger CORNELIS HOOYBOER, mede

„ Municipaliteits lid te *Graft*, door eenige
„ burgers gevorderd, om de vlag op den to-
„ ren te doen zetten; hetzelve, op zijn voor-
„ ſtel om hier mede te wachten, tot dat 'er
„ van hooger hand order toe kwam, nader aan-
„ dringende, met hem toetevoegen: „ *in 95*
„ „ *waar jij baas, maar nu zijn wij baas:*"
„ zoo dat eindelijk door hem vrijheid, om hem
„ dan maar op te zetten, gegeven wierd: doch
„ ook dit was niet genoeg; „ *gij zult het or-*
„ „ *donneeren*," was het geroep der menig-
„ te, gedurig aangroeijende: hij hier door als
„ het ware, van wel veertig à vijftig burgers
„ omcingeld zijnde, genooddwangt wordende,
„ die orders af te geven, wierd daarop door
„ de gewoone vlagopzetters de vlag op den to-
„ ren geplaatst, en hetzelve door een aanhou-
„ dend klok-gelui achtervolgd; terwijl van tijd
„ tot tijd een gantsch aantal burgers, aan on-
„ derſcheiden troepen, zich vervolgends bega-
„ ven naar het huis van evengenoemden COR-
„ NELIS HOOYBOER, om door denzelven op
„ genever te worden getracteerd, zoo als wer-
„ kelijk door hem gedaan en daar mede ge-
„ continueerd is, tot aan den middag, ontvan-
„ gende hier bij wel de verzekering van geen
„ nood te hebben; doch hetwelk, zoo het
„ ſchijnt,

„ ſchijnt, bij hem zoo gerustſtellend niet ge-
„ weest is, dat hetzelve hem van het tegen-
„ deel, bijaldien hij niet braaf getracteerd, en
„ men het bulderen van het geſchut zoo na
„ bij niet gehad had, heeft kunnen overtui-
„ gen, als vreezende uit het een en ander; en
„ inzonderheid uit het aan hem gedane ge-
„ zegde van JACOB ROL de oude: „ *jij hebbe*
„ „ *geen noad, maar die donder voor de kerk*
„ „ *moet 'er ſtrak aan*," ſchoon niet weten-
„ de, wie door hem daar mede bedoeld wierd,
„ dat 'er wel iets anders gebeurd zoude heb-
„ ben.

„ De Vrijheidsboom en aanhorigheden van
„ dien, zo als in den beginne van dit verbaal
„ aangeſtipt hebben, gecondemneerd zijnde,
„ om, en, dat wel op de plaats zelve daar hij
„ geſtaan had, verbrand te worden, reeds in
„ brand en met zitbanken omzet wezende,
„ wierd eene WILLEM MILKES, gaande naar de
„ Roomſche kerk, door eenen PIETER OLY ge-
„ waarſchuwd om terug te komen, zo hij niet,
„ om zich bij den Vrijheidsboom te warmen,
„ gehaald wilde wezen; zoo als ook dadelijk
„ volgde; doordien eene JACOB ROL *Junior*,
„ om den hoek van 't Raadhuis komende, hem
„ toeriep: „ *hier moetje wezen, en warmenje*

„ „ *eens bij den Vrijheidsboom*," 't hem voorts
„ naartoe leidende; wordende hij, alzoo 'er bij te
„ ſtaan niet voldoende was, verder geperſua-
„ deerd, om 'er bij te gaan zitten; en van ach-
„ teren vastgehouden; voegende eene JACOB
„ BAKKER, die tegen hem over zat, hem toe:
„ „ *toe donder! je moetje maar warmen!*"

„ Waar na de dorps ſchoolmeester, RYNDER
„ SMIT, die insgelijks ten dien einde een be-
„ zoek van vier burgers, als PIETER KOK, JA-
„ COB ROL de jonge, ADRIAAN VAN TIEL en
„ CORNELIS WEYMAN, waar van PIETER KOK
„ de woordvoerder was, aan zijn huis kreeg;
„ op derzelver begeerte, na dat CORNELIS WEY-
„ MAN had gedeclareerd, hem anders te zullen
„ halen; en een ander 'er op had laten volgen:
„ „ *als hij niet komt, zal hij op zijn donder*
„ „ *hebben*;" mede bij den brandende Vrij-
„ heidsboom verſcheen, en onder toezegging,
„ dat hij voor geen leed bevreesd behoefde te
„ zijn, daar op de goedkeuring ontvangen had,
„ door CORNELIS NAGTEGAAL wierd geadver-
„ teerd, dat zij, na alvorens bij CORNELIS
„ HOOYROER en JACOBUS VAN BAARS geweest te
„ zijn, ook bij hem om de genever zouden
„ komen; zoo als dezelve, dan ook vervolgens
„ dat bezoek aan zijn huis krijgende, onder an-

„ de-

„ deren door CORNELIS NAGTEGAAL wierd ge-
„ zegd: „ *kijk! zo gij geen genever had*
„ „ *willen geven, dan waar je hem!*" en door
„ RONG VLOTTES, dat hij het beter maakte, als
„ JACOBUS VAN BAARS, waar over hij te on-
„ vreden was, doordien dit de echte kleur
„ was.

„ JACOBUS VAN BAARS, mede lid der Muni-
„ cipaliteit zijnde, uit dien hoofde begeerig
„ wordende eens te weten, hoe het met zijn
„ mede-lid CORNELIS HOOYBOER gesteld ware,
„ en zich ten dien einde op weg begeven heb-
„ bende, zonder Oranje op zijn hoed te heb-
„ ben, wierd onderwegen door eenen CORNE-
„ LIS KREB, die hem met meer anderen ont-
„ moettede, aangesproken, met te zeggen:
„ „ *straks moet gij eens tracteeren*;" waar na
„ JACOB ROL *junior* 'er op liet volgen: „ *hij*
„ „ *heeft geen Oranje*;" nemende daarop de
„ hoed van zijn hoofd; dezelve, na dat 'er een
„ strik Oranje op gedaan was, weder terug
„ gevende, zonder echter voorzeiden burger
„ VAN BAARS eenig ander leed te doen.

„ Terwijl dit een en ander te *Graft* passeer-
„ de, hadden eenige Grafter burgers zich be-
„ geven naar *Noordeind*, met oogmerk, zoo
„ als het bleek, om ook daar den Vrijheids-

„ boom te amoveren, wijl dezelve door JAN
„ SCHIPPER, JAN CAREL MUNTER en ALBERT
„ RUS, bij hunne aankomst aldaar, om ver ge-
„ hakt, en, even gelijk die van *Graft*, ver-
„ brand geworden is. Als zijnde vervolgends
„ voorzeide burgers, na van dezen en genen
„ eenigen sterken drank, mitsgaders eenige boter-
„ hammen, verzocht en gebruikt te hebben,
„ weder vertrokken, en daar mede zoo te
„ *Noordeind*, als te *Graft*, voorts kort na den
„ middag alles afgelopen, alzoo een ieder als-
„ toen tot stilte kwam.

„ De Municipaliteit van *Oostgraftdyk*, van
„ de vruchteloos afgelopen Bans-vergadering
„ des morgens retournerende, ter bevordering
„ van de rust noodig geacht hebbende, om, bij
„ zoo verre de vlag van den toren te *Graft*,
„ als het hoofd-dorp der Banne, reeds waei-
„ de, ook te *Oostgraftdyk* de vlag op den
„ toren te doen stellen, was zulks nauwlijks
„ verricht, toen vele Ingezetenen aldaar zich
„ in een woest getier en geschreeuw lieten
„ hooren, daar bij hunne verkleefdheid aan den
„ gewezen Stadhouder en de Engelschen ver-
„ klarende, en door sommigen van hun de
„ burger KLAAS STAM in zijn huis op eene
„ verregaande wijze wierd geïnsulteerd; als

„ wor-

„ wordende wel eerst door eenen JAN KROM
„ en vervolgens door DIRK PIETERSZ. DE BOER
„ om genever verzocht, doch zoo, dat 'er met
„ den eerstgemelden eene bedreiging mede ge-
„ paard ging, die zeer ras kwam te volgen; en
„ waar bij JAN BAKKER en DIRK STAM, en niet
„ minder eene MUUS DE JONGH zich bijzon-
„ der lieten zien en hooren, door hem onder
„ stoten tegen en slaan op de toonbank, toe
„ te roepen? „ *hier, genever moet 'er we-*
„ „ *zen, jouw ouwe dit en dat! jouw fijne*
„ „ *blixem! genever moet 'er wezen,*" en wat
„ dies meer is; daar mede aanhoudende, tot
„ dat gedachte KLAAS STAM, op het aanraden
„ van zijn zoon ARIAAN STAM, geraden vond,
„ aan dezen een fles genever toe te reiken; en
„ zij daar op vertrokken.

„ Doch nauwlijks van dit bezoek ontslagen
„ zijnde, wierd dezelve op nieuw in zijn huis
„ aangevallen door eenen TRYNTJE HENDRIKS
„ AKEMAN, die al mede onder bedreigingen
„ en het slaan op de toonbank, hem toevoeg-
„ de: „ *die drie guldens, die mijn vader om*
„ „ *jou aan de Schout betaalt heeft, zal jij*
„ „ *mij nog erreis terug geven.*"

„ Hier mede nu de aanvallen op zijn per-
„ soon wel een einde nemende, schoon zulke

„ echter niet genoegzaam te zijn; want niet
„ lang daar na wierd ook pooging gedaan, om
„ zekere aan hem behoorende schutting of hek,
„ naast zijn huis staande, om ver te smijten;
„ het geen evenwel mislukte, en alleen door
„ den val van het dorps affixie-bord gevolgd
„ wierd; welk bord bijna een twistappel der
„ menigte geworden zoude zijn, nadien COR-
„ NELIS WEYMAN, hetzelve weder willende op-
„ hangen, daar in verhinderd wierd door enen
„ EVERT WEYMAN, met te zeggen: „ *donder*
„ „ *het door de glazen!*" begrijpende daar en
„ tegen LEENDERT KROM weder, dat het op-
„ gehangen moest worden; zeggende: „ *hoor!*
„ „ *weetje wat? geen gekheid meer! het is*
„ „ *mooi genoeg! hang op het bordje!*" zoo
„ dat deze hier in, als het ware, de orde scheen
„ te willen herstellen.

„ Dan geheel anders was dien gedrag te-
„ gen den persoon van JACOB BLOKKER, want
„ nauwlijks deze ontdekkende, zoo als dezel-
„ ve bij de menigte in het dorpsschool zich
„ dacht te vervoegen, of hij valt, onder het
„ roepen: „ *daar komt die donder nu aan!*"
„ en het in de lucht schermen met zijn mes,
„ op dezen jongeling, die op dit gezigt retireer-
„ de, als in woede aan; gevende hem één of

„ meer

„ meer vuistslagen op zijn aangezigt, zoo dat
„ hij op drie plaatsen gekwetst raakte; wor-
„ dende hier in geadsisteerd door eenen MOUS
„ DE JONGH, die gedachten jongeling daar te bo-
„ ven ook nog één of meer slagen op den rug
„ met een holsblok kwam toe te brengen.

„ Middelerwijl de huisvrouw van ARIAN
„ STAM, zich op weg gegeven hebbende en
„ gekomen zijnde ter plaatse, daar men ge-
„ woonlijk van *Oostgraftdijk* overzet op de
„ *Star-Meer*, om de bedrijven van eenen WIL-
„ LEM GAARN aan het lagchen gerakende,
„ wierd deselve daarop door JANNETJE LUT,
„ huisvrouw van JAN BAKKER (die zulks zag)
„ onder het spijtig uiten van de woorden:
„ „ *daar staat 'er nog zoo een*," op het on-
„ verwagtst aangevallen en een slag met de
„ hand in den hals toegebragt.

„ De dag op deze wijze gedeeltelijk reeds
„ verfleten zijnde, zoo gebeurde 'er in den na-
„ middag iets, waar door de gemoederen van
„ bijna allen een geheel andere gedaante aanna-
„ men; alzoo één Officier, vergezeld door eeni-
„ ge Soldaten, behoorende tot de Bataafsche
„ armee, in den namiddag, ongeveer ten vier
„ of half vijf uren, ten huize van den burger
„ JACOB VAN ZAANEN, als de Municipaliteit

„ van

„ van *Oostgrafidyk* uitmakende, intredende, ge-
„ laste, de vlag direct te doen ſtrijken; waar
„ op dan ook gedachte burger VAN ZAANEN
„ zich op ſtraat begaf, om daartoe de noodige
„ manſchappen te bekomen; dog geene man-
„ ſchappen op den gemeenen weg ontdekkende
„ en ook de huizen geſloten vindende, nood-
„ zaakte zulks hem al verder en verder op te
„ gaan; als wanneer hem eene EVERT WEYMAN
„ en WILLEM ARIANSZ. BAKKER ontmoetede;
„ waar van de laatstgenoemde, op de aanzeg-
„ ging, dat de vlag geſtreken moest worden,
„ opgemelde Municipaliteit toeriep: „ *niet*
„ „ *ſtrijken; niet ſtrijken.*"

„ Uitroepingen, die, wanneer dezelve door
„ den Baraaſſchen Officier gehoord en verſtaan
„ waren geworden, de deerlijkſte gevolgen,
„ niet alleen voor den uitroeper, maar ook
„ voor de Municipaliteit, ja zelfs voor de ge-
„ heele plaats en gemeente hadden kunnen na
„ zich ſleepen, dog welke nog gelukkig zijn af-
„ gewend geworden, doordien eindelijk de zoo
„ zeer beledigde en mishandelde jongeling, JA-
„ COB BLOKKER meergenoemd, op verzoek der
„ Municipaliteit, de vlag afgenomen heeft.

„ Zie daar, Medeburger! het hoofdzakelijke
„ van het gebeurde ten voorſchreven dage in

„ de-

„ dezen Banne, immers, voor zoo verre zulks
„ ter onzer kennisse gebracht en door de hier
„ bij als bijlagen overgelegde attestatien van
„ geloofbare getuigen, die elk hun gedepo-
„ seerde, als zelve gehoord, bijgewoond en on-
„ dervonden hebben, opgeven, ten volle be-
„ krachtigd, ingevolge uwe gedane requisitie,
„ en overeenkomstig onze verplichting, na
„ waarheid, en zoo duidelijk ons mogelijk
„ was, u medegedeeld, in dat vertrouwen,
„ dat door u R. O. tegen de schuldigen zal
„ worden geprocedeerd, zoo als in goede Ju-
„ stitie zal behooren.

„ Waar mede,

„ *Heil en Achting!*

„ (*Onderstond*) De Administratieve Mu-
„ nicipaliteit der Banne *Graft*,

„ (*Geteekend*)

„ PIETER VAN TIEL, vt.

„ (*Lagerstond*) In kennisse van mij Se-
„ cretaris,

„ (*Geteekend*)

„ *Graft* 14 November 1799,
„ 't 5de Jaar der Bat. Vrijh. C. BLAAUW."

In de *Ryp* ontwaarde men mede weldra de uitwerkselen van verblinden Oranje-ijver, door de

de nabijheid der Engelſchen opgewakkerd en door een drietal Joden aangevuurd. Zekere ABRAHAM JACOBS, aldaar woonachtig, en ABRAHAM SAMUEL van *Amſterdam* ten zijnen huize gelogeerd, benevens een derde, de zoon van een ſlagter te *Amſtelveen*, ter dier tijd in een der herbergen in de *Ryp* zich onthoudende, zongen den boventoon, nu zij vermeenden, misſchien eenig voordeel te kunnen doen met de door hun aangerichtene wanorde. Deze voorvechters begaven zich in den namiddag van den vijfden October, vergezeld van ADAM VAN KAMPEN en JACOB GEUGES, naar het naburig *Schermerhorn*, en uit de terugkomst, niet lang daarna, van ſommigen hunner, vergezeld van eenige inwoonders van *Schermerhorn*, beſpeurde men, dat zij ook aldaar werkzaam geweest waren, om de Stadhoudersgezinden tot oproerige bewegingen voor te bereiden. Het oogmerk dezer afgevaardigden, alstoen met de Oranje kleur verſierd, was, om in de *Ryp* een vlag te halen, welke te *Schermerhorn* niet voorhanden, en waarvan in de *Ryp* een genoegzame voorraad was. Zij vervoegden zich tot dat einde bij de Municipaliteit, welke hun een oude vlag deed ter hand ſtellen, met welke zij naar *Schermerhorn* terug keerden. Bij het vallen

van

van den avond kwamen de Joden met hunne vrienden uit de *Ryp* terug, wanneer zich wel ras het gerucht verſpreidde, dat des anderendaags 's morgens drie honderd Engelſchen aldaar ſtonden aantekomen, en dat alsdan de vlag van den toren moest waaijen, onder bedreiging der genoemde Joden: „ *dat men 'er anders* „ *zeer ſlecht zoude afkomen.*" Zondag den ſesden October, 's morgens ten zeven uren, verſchenen in de daad vijfentwintig à dertig Engelſche Dragonders. Eenigen derzelven posteerden zich aan het Oost-einde bij de brug aan de *Beemſterdyk*. Een tweede gedeelte vattede post aan den *Dam*, terwijl de overigen doorreedden naar *Graft*. Intusſchen, was de Municipaliteit vergaderd, en raakten de aanhangers van Oranje op de been en aan het woelen. Onder de verregaandſte brutaliteiten vorderden zij van de Municipaliteit, dat de vlag op den toren moest gezet worden, zeggende: *dat zij dit alles hadden kunnen voorkomen, bijaldien zij het medegebracht rapport van de Joden den vorigen avond, niet hadden in den wind geſlagen, dan dat zulks nu te laat was, en zij nu baas waren.* Gedurende deze bewegingen kwamen de Engelſchen van *Graft* terug. Aan den *Dam* bij de kerk gekomen zijnde,

de, wierd, onder dadelijke medewerking van den Officier, de Vrijheidsboom, welke voor het huis der Gemeente ſtond, aan ſtukken geſlagen, het daar om ſtaande hek met deszelfs verſierſelen verbrijzeld, en de hoed van Vrijheid en de fraai geſchilderde ſchilden door den Jood ABRAHAM SAMUEL in het water geworpen. Waarna eenige weldenkende burgers, die in vroeger tijden den Vrijheidsboom hadden helpen planten, gedwongen wierden, om de ſtukken en brokken 'er van op wagens te leggen, dezelven naar het drilveld te brengen, den brand 'er in te ſteken en aldaar zoo lang te vertoeven, tot de vlam alles verteerd had. Inmiddels was ook de vlag, welke van de Municipaliteit door de oproerigen was afgeperst, op den toren geplaatst, en wierden de klokken onophoudelijk geluid, onder het geſtadig aanheffen van den gewoonen oproerkreet *Oranje boven! enz.*

Gedurende alle deze bedrijven waren ook verſcheiden der muitelingen bezig, om aan de huizen van de burgers hunne geweeren en wapens, *quaſi* uit naam der Anglo-Ruſſen, af tevorderen; dewelke vervolgens aan den *Dam* op wagens, door hun tot dat einde gerequireerd, geladen wierden.

De

De Secretaris dier plaats, de burger JAN HEINES, welke, ingevolge den last van de Municipaliteit, zich onledig ſtond te houden met het betalen van eenige arbeiders, die aan de batterij in de *Beemſter* gewerkt hadden, wierd op dat oogenblik ontboden, om ter uitoeffening van zijnen post zich in den Raad te begeven. Bij zijn gaan naar het Raadhuis, moest hij al mede de ſchemp- en ſmaad-redenen van het te ſamen vergaderd Oranje graauw verduren; wordende hem, onder anderen, door een der muitelingen toegeroepen: „ *roep nu Oranje* „ *boven, jou donder!*" De Municipaliteit niet meer bij den anderen zijnde, beſloot hij naar zijne wooning terug te keeren. Bij zijn aftreden van het Raadhuis, zag hij in het verſchiet onder de toomloze menigte een of meer Municipaliteits leden, dien hij dacht toe te ſpreken; dan eenige trappen afgegaan zijnde, wierd hem wederom door denzelfden perſoon, als bij zijn gaan naar het Raadhuis, op eene allerbrutaalſte wijze toegeduuwd: „ *Donderskind!* „ *roep nu Oranje boven!*" Door ſterke dreigementen genoodzaakt, moest hij, ondanks zich zelven, deze voor eenen vaderlander zoo afgrijslijke woorden uitroepen. En ware het hier bij gebleven! Dan, op de ſtraat gekomen

men zijnde, wierd hij door zekeren schipper GERRIT DE BOER op eene zeer onbeschofte wijze aangerand en onder vele scheld- en vloekwoorden hem toegeduwd: „ *jou blixem! gij* „ *meende mijn schuit voor de Patriotten in* „ *requisitie te nemen; maar nu zal ik jou don-* „ *der...*" Zelfs meende deze hem te slaan, doch wierd door eenen schipper ELDERT KANNEGIETER, offschoon mede tot de Stadhoudersgezinde partij behoorende, van achter zoo vastgehouden, dat hij in zijn boosaardig voornemen gestuit wierd, terwijl nog eenige andere burgers zich voor den Secretaris in de bresse stelden en voor zijn vrij geleide zorg droegen.

Het ophalen der geweeren verricht en dezelve op wagens gepakt zijnde, trokken de zoogenaamde verlossers af. Eenigen hunner vrinden vergezelden hen tot *Schermerhorn*; anderen tot *Alkmaar*.

Na den aftogt der Engelschen scheen het, dat de Oranje-vrinden eenigzins tot bedaren geraakten; waar toe misschien mede niet weinig aanleiding gaf het hooren der aanhoudende kanonnade op de hoogte van *Akersloot*, *Castricum* en daaromstreeks. Het geluid van het terugwijkend vuur des vijands, een zichtbare brand in de *Beemster* op de hoogte van

Pur-

Purmerende en een gerucht, dat de Bataafſche troepen in aantogt waren op de *Ryp*, deden geheel en al een einde nemen aan de begonnen buitenſporigheden, en de uitbundige vreugde en roekeloze onbezonnenheid in eene doodſche ſtilte en ernſtig nadenken veranderen.

Des anderendaags, maandag den zevenden October, vertoonden zich wederom eenige vijandelijke troepen daar ter plaatze. Het voorname oogmerk hunner komst ſcheen het requireeren van wagens en paarden te zijn, ten welken einde zij zich bij de Municipaliteit vervoegden. Het kon niet misſchen, of deze verſcheining moest de nauwlijks bedaarde gemoederen der Anglomanen op nieuw aanhitzen. De drie genoemde Joden, welke den vijand bij deze intrede vergezelden, brachten door hun voorbeeld zeer veel toe, om het tooneel van daags te voren te vernieuwen. Eenigen der andermaal listig misleide burgers begaven zich met één dier Joden in de Raadzaal, om hem in zijn ſtraffchuldig voornemen te onderſteunen; voerende hij onder anderen de Municipaliteit te gemoet: „ *dat 'er cito en in alle* „ *ſpoed eenige wagens en paarden gereed* „ *moesten zijn, of dat 'er anders wat gebeu-* „ *ren zou.*" Men trachtte de Engelſchen door

middel van den Jood, die hunne taal een weinig ſprak, te beduiden, dat 'er geene paarden voorhanden waren; dan te vergeefsch: zij bleven op de gedane vordering aanhouden, zelfs onder bedreiging, met de piſtolen op de borst van ſommige Municipaliteits-leden gericht, dat zij zouden losbranden, indien men aan hunne aanvrage niet voldeed. Gelukkig, dat men in aller ijl nog vier à vijf paarden opſpeurde, met welken de vijand 's middags ten twaalf uren, in gezelſchap van den Amſtelveenſchen Jood, de plaats verliet.

Deze tweede teleurſtelling, gevoegd bij de meer en meer bevestigende tijding der achterwaardſche beweging van den vijand, maakten een zichtbaren invloed, vooral op de gemoederen der hoofden van het muitend Oranje-Gemeen. En de gebeurtenisſen van den volgenden dag, den agtſten October, veriedelden alle hunne verfoeijelijke oogmerken en bedoelingen. Het verdwijnen der vlaggen van de torens ten noorden van de *Ryp*, vooral het wegnemen dier oproertekens van de torens te *Alkmaar*, ſloeg de muitelingen geheel en al ter neder. Nu begrepen zij het tijd te zijn, een bewijs hunner laaghartigheid te geven. Zij verzochten namelijk de Municipaliteit, dat de

vlag

vlag aldaar ook mogt worden neergelaten; dan zij kregen ten antwoord: „ *dat zij de vlag* „ *op den toren hadden begeerd; dat deze 'er* „ *voor hun vermaak had moeten waaijen, en* „ *dat dezelve nu moest blijven waaijen.*"

Intusschen had de Municipaliteit den Secretaris HEINES naar *Alkmaar* gezonden, om zich van den waren staat van zaken te verzekeren. En het was niet vóór na zijne terugkomst, wanneer men buiten tegenspraak onderricht wierd van het retireeren der Anglo-Russische armee en van het wederom bezetten van *Alkmaar* door de Franschen, dat, op order van de Municipaliteit, de vlag wierd afgenomen. Dus doende was het, dat de kortstondige vreugde en baldadigheden der oproerige Oranje vrinden in de *Ryp* een einde namen, en het tijdstip naderde, dat zij loon naar werken stonden te ontvangen.

De voornaamste aanvoerders dezer toomlooze bende waren de drie meergenoemde Joden; als mede PIETER VET, GERRIT DE BOER, JAN ROBBERT, HENDRIK HOLLANDER, welke laatste zich door het grauw de Generaal DAENDELS liet noemen, zooals hij zich zelven gedoopt had; MAARTEN VAN PETTEN, JAN PAULUSZOON DE VRIES en ADAM VAN KAMPEN.

De Municipaliteit, na verloop van eenige dagen door het Departementaal Bestuur van *Texel* aangeschreven zijnde, om de zoodanigen, die zich aan oproer schuldig gemaakt hadden, te doen arresteeren, wierden de navolgende personen in verzekerde bewaring genomen.

In de *Ryp*, PIETER VET, MAARTEN VAN PETTEN, JAN BRIL, JACOB HOP, EN JAN SIEUWERTS.

Te *Purmerende*, HENDRIK HOLLANDER.

Te *Westgraftdyk*, WILLEM LYKELSE VOORST.

Alle welke gevangenen naar *Alkmaar* overgebracht en aan den Bailluw van de *Nieuburgen* overgeleverd wierden. Terwijl de navolgende personen zich met de vlucht naar elders begeven hadden:

ABRAHAM JACOBS, ABRAHAM . . . . . te *Amstelveen* t'huis hoorende; ABRAHAM SAMUEL (doch deze wierd ter zijner woonplaatse binnen *Amsterdam* gearresteerd, vervolgens gegeesseld en voor eenige jaren in het rasphuis geconfineerd.) JACOB GEUGES, ADAM VAN KAMPEN, ISAC NOË, MAARTEN KREB, JAN PAULUSE DE VRIES, GERRIT DE BOER, SYBRAND BOSMAN EN JAN ROBBERT.

Van bovengezegde gearresteerde en voor de Bailluage van de *Nieuburgen* te recht gestelde per-

perſonen, wierden JACOB HOP en JAN SIEUWERTS onder handtooring ontſlagen, en MAARTEN VAN PETTEN en JAN BRIL gecondemneerd, om voor den tijd van ſes weken, na geſlegen vonnis, in het tuchthuis geconfineerd te worden. Terwijl HENDRIK HOLLANDER al mede tot twee jaren confinement veroordeeld wierd; en WILLEM LYKELSE VOORST in de gevangenis overleden en PIETER VET uit dezelve ontſnapt is.

Tot een bewijs der bijzondere uitwerkſelen van de verſchillende ſtaatkundige denkwijze der Ingezetenen in plaatzen, op zoo een korten afſtand van elkander gelegen, als de *Ryp* en de *Banne Graft* zich bevinden van de drie volgende dorpen, kan men, onder anderen, deze bijzonderheden melden.

Gedurende het verblijf der Engelſchen te *Heyloo*, is de Vrijheidsboom aldaar door dezelven omgehakt; dan de vlag wierd 'er zoo min van den toren, als van eenig ander gebouw uitgeſtoken. Te *Limmen* is de Vrijheidsboom ongeſchonden blijven ſtaan en zijn aldaar geene openbare of bijzondere gebouwen met vlaggen verſierd geweest. *Avenhorn* is gedurende driemaal vierentwintig uren door agtien honderd man Engelſche infanterie en kavallerie bezet geweest. En niettegenſtaande deze ſter-

ke bezetting, en dat zeer vele inwoonders aan het huis van *Oranje* verkleefd waren, heerschte aldaar de volmaaktſte eenſtemmigheid onder de burgers en is 'er de Vrijheidsboom ongeſchonden gebleven.

De Generaal BRUNE ſtelde, zoo als reeds gezegd is, alle middelen te werk, om, na zijne retraite op de *Beverwyk*, deze gunſtige ſtelling zijner armee in eenen geduchten ſtaat van tegenweer te brengen, daar hij op goede gronden berekenen konde, dat de vijandelijke Generaliſſimus hem niet lang in rust zoude laten. En hier in had hij zich niet bedrogen. Op den 6den October, 's morgens ten zeven uren, deed de Hertog van *York* de geheele linie onzer voorhoede aantasten. Zulks geſchiedde met zoo veel woede en overmagt, dat de Franſche troepen onder bevel van den Generaal BOUDET, te *Akerſloot* geposteerd, op *Uitgeest* moesten terug trekken, wáár zij, ondersteund door de diviſie van den Bataafſchen Generaal Majoor BONHOMME, ſtand hielden. Terwijl de diviſie van den Franſchen Generaal GOUVION al mede de posten te *Limmen*, *Baccum* en in de duinen moest verlaten en te *Castricum* zich nader ſamentrekken. De Ruſſen, door de eerſte voordeelen hunner voorhoede aangewakkerd, maakten eenen aanſlag

op

op laatstgemelde plaats, van de zijde van *Bucum*, gelijktijdig dat eene sterke kolom door de duinen trok, met oogmerk, om den Fransschen Generaal PACTOT, die met drie bataillons *Castricum* verdedigde, in den rug te vallen, en, ware het mogelijk, te omsingelen. Terwijl, om deze stoute manoeuvre te ondersteunen, een sterke kolom Engelschen van *Egmond-op-zee* langs het strand kwam opmarcheeren, om onzen linker vleugel te ontrusten. De Generaal PACTOT, die het oogmerk der Russen vermoedde, verliet *Castricum*, na eenen genoegzamen tegenstand, en posteerde zijne troepen in de duinen achter dit dorp, ten einde met meer vrucht te kunnen werken.

De Generaal BRUNE, van deze bewegingen onderricht, deed den Generaal BOUDET van *Uitgeest* opmarcheeren en zijne divisie in linie formeeren op de hoogte van *Noord-Dorp*. De Generaal GOUVION moest in de duinen stand houden, om de zeekust te verdedigen tegen de opkomende kolom Engelschen van de zijde van *Egmond-op-zee*. En de Generaal BRUNE begaf zich in persoon aan het hoofd van eenige bataillons naar den kant van *Castricum*, om den Generaal PACTOT te hulp te schieten, die zich een geruimen tijd lang hardnekkig

verdedigde, zonder eenig terrein te verliezen. Alstoen wierd 'er van weêrszijden zeer hevig gevochten tot drie uren in den namiddag, wanneer beide de partijen gebrek aan munitie begonden te krijgen, de vijand zijne troepen in de vlakte ter rechter zijde van *Castricum* verspreidde, en de Rusſiſche bataillons, die tot nog toe een wakend oog gehouden hadden op de diviſie van den Generaal BONHOMME, zich in beweging ſtelden, om op *Castricum* aan te rukken. De Generaal BRUNE, de gevolgen voorziende, welke hier uit konden ontſtaan, ſtelde twee bataillons Bataven en een bataillon Franſchen te werk, om den vijand op te houden, en maakte intusſchen in de duinen de noodige aanſtalte, om met de bajonet 'er op los te gaan. De Rusſen, offchoon in geral de onzen overtraffende, waren tegen het blank geweer niet beſtand. Zij wierden genoodzaakt de duinen te verlaten en in wanorde aftetrekken tot achter *Castricum*, waar de ligte artillerie hun belettede zich te verenigen.

Intusſchen was *Castricum* door zeven opkomende Rusſiſche Grenadier-bataillons van den kant van *Uitgeest*, en een zware trein artillerie, op nieuw bezet. De Generaal BRUNE ſtelde zich andermaal aan het hoofd van vier ba-

bataillons, om hen op de vlucht te ſlaan; en dit gelukte hem zoo wel, dat de Ruſſen verpliche wierden, met achterlating van zeven ſtukken geſchut, langs den grooten weg op *Limmen* en langs de duinen op *Bacum* terug te trekken. De Generaal PACTOT vervolgde hen op *Limmen*, en zoude waarſchijnlijk een groot gedeelte derzelven krijgsgevangen gemaakt hebben, ware hij in zijnen marsch niet geſtuit geworden door de afgebroken brug bij het zoogenaamd *Schilpwater*, alwaar men bij voorraad reeds eene batterij had opgeworpen, welke den Ruſſen in dit oogenblik zeer te ſtade kwam. De Generaal BARBOU, aan het hoofd der Franſche kavallerie, zat hun op de hielen, in de duinen. Bij welke gelegendheid het tiende regiment dragonders bijkans het ſlachtoffer zijner al te groote drift zoude geworden zijn. Hetzelve verviel in een regiment Engelſche dragonders, dat in een hinderlaag lag in de engte der duinen. De tegenwoordigheid van geest van den Generaal BARBOU herſtelde echter de door eenen onvoorzienen aanval veroorzaakte wanorde en leidde zijne kavallerie op de kolom infanterie terug.

De vijand op alle punten terug gedreven zijnde, kwam, ten vijf uren in den namiddag

een

een kolom Engelſchen uit de reſerve te *Egmond-op-den-Hoef* naar den kant van *Baccum* opmarcheeren, en als toen wierd het gevecht met nog meer verwoedheid hervat, om dat deze laatſte pooging over de voordeelen van dien dag beſliſſen moest. Nauwlijks waren onze troepen, door het lang ſtrijden afgemat, op de hoogte van *Castricum* weêr vereenigd, of zij wierden op nieuw tegen den vijand aangevoerd en deden hem terug deinzen, toen de Engelſche kavallerie boven den linker vleugel onzer linie kwam aanzetten, en de infanterie, die in de vlakte van de duinen ſtond, gevaar liep, van in den rug te worden aangevallen. Het was reeds ſchemeravond, en de Generaal BRUNE de noodzakelijkheid gevoelende, om zich uit deze hagchelijke omſtandigheid te redden, deed hij de Bataafſche Huſaren eene geſchikte gelegendheid waarnemen, om op de vijandelijke kavallerie aan te vallen. De Kolonel van dat regiment, QUAITA, volvoerde dit oogmerk, onder het oog van den Generaal en Chef, met zoo veel beleid en kloekmoedigheid, dat hij de Engelſche Dragonders tot den aftogt noodzaakte. Het welk van dat gevolg was, dat de vijandelijke infanterie mede achter uit moest deinzen, en door de on-

zen,

zen, niettegenſtaande de duisternis, op een aanmerkelijken afſtand vervolgd wierd (3).

Even als het middenpunt onzer armee gedurende den geheelen dag met zeer veel onverzaagtheid geſtreden had, en bij welke gelegendheid alle de Bataafſche troepen op nieuw blijken van hunnen moed en beleid gaven, zoo ook gelukte het den Franſchen Generaal GOUVION, op den linker vleugel, 's vijands oogmerken te verijdelen en ter gelegener tijd ons centrum bij te ſpringen.

Het verlies van onze zijde in deze roemruchtige bataille, welke van 's morgens ten zeven tot 's avonds ten agt uren duurde, beſtond in ruim veertienhonderd man, dooden, gekwetſten en krijgsgevangenen. Terwijl dat van den vijand, volgens zijne opgave, ruim twee duizend vijfhonderd man bedroeg. Onder zijne gekwetſten bevond zich de Generaal Majoor HUTCHINSON.

Gedurende de ſteeds met krijgsgeluk afwisſe-

(3) Zeer geloofwaardige berichten verzekeren, dat de Bataafſche Husſaren en het tweede bataillon der eerſte halve brigade Bataafſche Infanterie, aangevoerd door den Majoor HACHENBACH, door hunne onverſchrokken aanvallen den zegenpraal van dien dag ten onzen voordeele hebben doen keeren.

ſtelende actien bij het centrum en den linker vleugel, wierd onze regter vleugel ongeſtoord in zijne ſtelling gelaten, en de vijand gebruikte een krijgslist, om dezelve dien dag geheel werkeloos te houden. De Generaal DON wierd als Parlementair derwaarts gezonden. De Generaal DAENDELS bevond zich op dat tijdſtip niet in zijn hoofdkwartier. Hij was eene inſpectie aan zijnen linker vleugel gaan doen, om van daar bij den Generaal en Chef te gaan. Dan van de aankomst van den Generaal DON onderricht zijnde, gaf hij last, denzelven naar zijn hoofdkwartier te vervoeren en als krijgsgevangen te behandelen (4).

De

(4) Het is niet onelgenaardig hier aan te haalen eene paſſage, getrokken uit zeker Fransch tijdſchrift, ten titel voerende, *la Décade Philoſophique*, daar dezelve eenig licht verſpreidt over het gehouden gedrag en behandeling ten aanzien van den krijgsgevangenen Generaal Majoor DON, dien men algemeen zich voorſtelde, dat volgens de krijgswetten zoude geöordeeld worden. De kundige Schrijvers van dit alomme geächt periodiek Werk, ſprekende van de gewaande grootmoedigheid van den Koning van *Engeland*, laten zich dus uit:

„ De Engelſche dagbladen hebben met eene groote „ luidruchtigheid de gratie aangekondigd, welke door de „ Koning van *Engeland* aan NAPPER TANDY bewezen is. „ Het is noodig, dat het Publiek in ſtaat geſteld worde, „ de-

De Hertog van *York*, door middel der gemaakte krijgsgevangenen, onderricht zijnde van de

„ deze daad van toegevenheid naar waarde te kunnen „ beöordeelen. Het verhaal eener weinig bekende omstan„ digheid zal aan dit oogmerk dienstbaar zijn.

„ Men zal zich herinneren, dat op het tijdstip, toen „ NAPPER TANDY door den Senaat van *Hamburg* aan den „ Britschen Minister wierd overgeleverd, de invasie der „ Engelschen in de Bataafsche Republiek plaats had. „ Ter dier tijd wierd tevens de Hertog van *York* door „ den Generaal BRUNE tot eene hoonende kapitulatie ge„ noodzaakt. Eenige dagen vroeger, wierd de Majoor „ DON, één der gunstelingen van GEORGE III., door de „ voorposten aangehouden. Hij was de brenger van „ Proclamatien en andere stukken, welke genoegzaam wa„ ren, om hem voor een spion en ronzelaar te houden. „ Volgens de krijgswetten was hij dus de dood schul„ dig. De Generaal BRUNE, te groot krijgsman zijnde, „ om niet edelmoedig te wezen, deed hem niet door „ eenen Krijgsraad te recht stellen; maar door een vader„ landlievende voorzorg, hem door de menschheid inge„ geven, verklaarde hij aan den Majoor DON, dat zijn „ leven voor dat van NAPPER TANDY verantwoordelijk „ was. Terwijl het Fransch Gouvernement, de vrijheid „ aan dien Engelschen Officier schenkende, hem onge„ twijfeld te binnen gebracht heeft, op welke voorwaar„ de hij het leven behouden had.

„ Dat NAPPER TANDY, nu sedert ongeveer twee jaren „ door *Engeland* in een kerker opgesloten, niet ter dood „ gebracht is, moet men niet aan de edelmoedigheid van „ den

de aangekomen en ſteeds verwacht wordende verſterkingen bij de Fransch-Bataafſche armee, en bezeffende, dat, bijaldien het hem al gelukken mogt, bij eenen tweeden aanval, den Generaal BRUNE uit zijne ſtelling in de *Beverwyk* te verdrijven, hij gevaar liep, door de diviſie van den Generaal DAENDELS van achteren ontrust te worden, beſloot hij, zijne vorige ſtelling in de *Zype* wederom te betrekken. Tot dit beſluit wierd hij te meer genooddrongen door een totaal gebrek aan de eerſte noodwendigheden, welker toevoer zeer moeilijk gemaakt wierd door den verren afſtand en de ſlechte wegen: behalven dat de behoeften op de plaatzen zelve, van wáár men die trekken moest,

„ den Koning GEORGE, niet aan den eerbied voor het „ recht der Volkeren toeſchrijven. Zelfs is het geen over- „ blijffel van ſchaamte; edoch het is aan de vrees, van „ billijke wedervergelding tegens eenen Hoveling te zien „ uitoeffenen, die door het lot der wapenen wederom „ eens in de magt der Franſchen zoude kunnen gera- „ ken, waar aan men het behoud van dit doorluchtig „ ſlagtoffer verſchuldigd is. Te vergeefs zoude men „ edelmoedigheid zoeken dáár, wáár niet dan hoovaar- „ dij te vinden is, of menſchelijkheid bij een Gouver- „ nement, het welk de mate van zijn Despotismus dage- „ lijks vermeerdert."

moest, zeer ſchaars begonnen te worden (5). Onze armee meester van het ſlagveld gebleven

(5) Bij het verhaalen der allezins gedenkwaardige gebeurtenisſen op den 6den October, verdient gewag gemaakt te worden van het lofwaardig gedrag der Municipaliteiten van *Haarlem* en de *Beverwyk*. Zij, die eenigzins bekend zijn met den aard der werkzaamheden van een Gemeente-Beſtuur bij den doormarsch van troepen in rustige tijden, zullen kunnen oordeelen over den moeilijken taak dezer Beſtuurders bij den doortogt eener geheele armee, en voornamelijk in een tijdſtip, dat alles niet op dien geregelden voet en met die beſcheidenheid gevraagd of gevorderd wordt, als zulks wel in vreedzame oogenblikken geſchiedt. Dan, welke moeite en onaangenaamheden deze Municipalen ook in de uitoefening hunner posten mogten ondervinden, zij bleven daar in volijverig en ſtandvastig volharden. Men kan hun den lof niet ontzeggen, dat zij, *vooral* op dezen gedenkwaardigen dag, en in de, kort daarop gevolgde, waarlijk kommervolle oogenblikken, zich verdienſtelijk gemaakt hebben aan het Vaderland. Want welke toch zouden de gevolgen geweest zijn, indien zij niet dadelijk, ieder voor zoo veel in hun vermogen was, voorzien hadden in de behoeften der armee, welke op dat tijdſtip een volſlagen gebrek had aan levensmiddelen en fourages? Bij vervolg van tijd hebben de openbare nieuwspapieren het Publiek genoegzaam onderricht, wáár de oorzaak van dit gebrek te zoeken was.

En twijffelt men nog daar aan, zeer zeker is alsdan het volgende ſtuk genoegzaam, om den lezer geheel en

ven zijnde, maakte de Generaal BRUNE zich den dag van den zevenden October ten nutte, om zich te verſterken, ten einde den vijand met nog meer ſucces het hoofd te kunnen bieden; toen hem in den ochtendſtond van den vol-

al te overtuigen, dat de armee, na den aftogt op den derden October, met gebrek aan alle de eerſte behoeften worſtelde:

„ *Vrijheid.* *Gelijkheid.*

„ Fransch-Bataafſche Generale Staf.
„ armee.

„ *In het Hoofdkwartier in de* Beverwyk *den*
„ *vijftienden Vendémiaire* (*zeven October*,)
„ *het agtſte jaar der Franſche Republiek.*

„ De Adjudant-Generaal SENIG wordt gelast, zich te „ begeven naar de Departementen van den *Amſtel*, de „ *Delf* en den *Rhyn*, om aldaar den dienst betrekkelijk „ het levensonderhoud voor de armee te organiſeeren.

„ Hij wordt gevolmagtigd, om menſchen, paarden, „ granen, meel, hooi, ſtroo en genever in requiſitie te „ ſtellen, en voorts alles, wat noodzakelijk is, om de „ armee van al het noodige te voorzien.

„ Hij zal zich vervoegen bij de Departementale en „ Gemeente-Beſturen, die op hunne verandwoordelijk- „ heid gehouden zijn, aan zijne aanvragen te voldoen. „ En in geval zij zulks weigeren, wordt hij gevolmag- „ tigd, dezen last te overſchreiden en naar bevind van „ zaken te handelen.

„ Het

volgenden dag bericht wierd, dat den geheelen nacht de vijandelijke troepen in beweging geweest waren en naar hunne oude ſtelling achter den grooten *Zyperdyk* terug trokken. Oogenblikkelijk wierd aan onze geheele linie order gegeven, om op te breken en voort te rukken: bij welke gelegendheid ons nog eenige wagens, eenhonderd krijgsgevangenen en twee veld-hospitalen in handen vielen.

Den agtſten October wierd *Alkmaar* wederom door onze troepen bezet, en de linker vleugel en het centrum trokken op nieuw in de ſtellingen, welken zij na den ſlag van den tweeden verlaten hadden. Terwijl op den negen-

„ Het Departement van *Texel* is begrepen in de gezegde requiſitiën.

„ Op order van den Generaal en Chef

„ (*Was geteekend*) ROSTOLLANT, *Generaal, en*

„ *Chef van de Staf.*

„ Voor Copie conform.

„ (*Was geteekend*) SENIU, *Adjudant-Generaal.*

Bij het behandelen van dit gewigtig onderwerp, kan men, als in het voorbijgaan, de entrepreneurs van dien tijd geluk wenſchen, dat zij zich op den 7ſden October niet in of nabij het Hoofdkwartier van den Generaal LAUNE bevonden hebben.

genden de Generaal DAENDELS met den rechter vleugel voorwaards rukte en in *Hoorn* binnen marcheerde.

Den tienden ontving hij order, om zijne bewegingen door te zetten en op *Winkel* te trekken, het welk met eene talrijke magt door Prins WILLIAM van *Glouchester* verdedigd wierd; terwijl daarentegen de divisie van den Generaal DAENDELS op dat oogenblik niet sterker was, dan vier bataillons infanterie en één bataillon jagers.

Zijne voorhoede, tot *Opmeer* voortgerukt, wierd door een esquadron Engelsche kavalerie aangevallen, hetwelk op het hoofd van de kolom stoutmoedig inviel; dan de jagers rechts en links verspreid, deden verscheiden décharges, welke den vijand in wanorde brachten en ten gevolge hadden, dat eenige krijgsgevangenen met hunne paarden in onze handen geraakten.

Het overschot van dit esquadron vluchtte met de infanterie tot het dorp *Eerstwoude*, alwaar de Luitenant Generaal hen dadelijk aanviel en dwong, tot in de vijandelijke verschanzingen op den zeedijk achter *Eerstwoude* terug te trekken.

Door den afstand en de moeilijke wegen, kon de divisie van den Luitenant Generaal niet

niet vóór 's middags ten drie uren voor deze ſtelling, en die van de *Lange Reys* komen; dan, daar hij wenschte dezelve voor den avond te overmeesteren, deed hij dadelijk drie aanvallen, den eenen rechts tegen de verſchanzingen op den dijk, en de beide anderen tegen de brug op de vaart van de *Lange Reys*.

De aanval van den linker vleugel en van het centrum vorderde langzaam, om dat de vijand gezorgd had, de bruggen op de vaart af te breken en de toegangen achter den dijk te verdedigen. Bovendien wilde de Luitenant Generaal beide deze aanvallen, welke moorddadig zouden zijn geworden, niet met te veel drift doorzetten, en verkoos liever, den uitſlag der attacque van zijnen rechter vleugel af te wachten.

De vijand waande zich geheel gedekt te hebben door middel van twee groote doorſnijdingen, welken hij in den dijk van de Zuider-zee op een grooten afſtand van zijne ſtelling gemaakt had, alsmede door middel van het geſchut, het welk hij tot dekking van de doorſnijdingen op die hoogte had doen plaatſen. Dan deze hinderpalen wierden ras te boven gekomen. De rijdende artillerie bragt een houwitſer, met veel moeite en langs bijna onbruik-

baare wegen, op den dijk, en de infanterie verdreef de posten, die de doorsnijdingen verdedigden, over welken met allen spoed bruggen gelegd wierden.

Nauwlijks hadden de onzen eenige hauwitsers in de vijandelijke verschanzing geworpen, of de bezetting verliet dezelve met de grootste overhaasting. Maar de aankomende duisternis en de zwarigheden, welken men bij het herstellen der bruggen op de vaart van de *Lange Reys* ontmoette, noodzaakten den Generaal DAENDELS om den aanval te vertragen. Hier door had de vijand genoegzaam tijd, *Winkel* te ontruimen, het welk des avonds ten agt uren door onze troepen bezet wierd.

Vermits het bezetten van *Winkel*, het verlaten van *Nieudorper - Verlaat* ten gevolge had, spoedde zich de Generaal, om de kommunicatie met de divisie van den Luitenant Generaal DUMONCEAU, die dezen post bezettede, te herstellen. Vervolgens gaf hij order aan den Generaal Majoor ZUILEN VAN NYEVELT, om garnisoen en artillerie naar *Enkhuizen* en *Medemblik* te zenden, ten einde voor te komen het ontruimen van de magazijnen, door middel der Engelsche schepen, welke zich nog in en voor de havens aldaar bevonden.

Den

Den twaalfden October deed de Generaal DAENDELS zijne linie voorwaards van *Winkel* uitſtrekken tot aan *Lutkewinkel* en de *Boere Sluis*.

Sedert dien dag hield die Generaal zich onopheudelijk bezig, om zijne ſtelling, door het aanleggen der noodige werken, te verſterken, en vooral, om alles in het werk te ſtellen tot den aanval, welken hij dacht op *Kolhorn* te zullen moeten doen, alwaar de vijand zich begon te verſchanzen; dan welke geen voortgang had uit hoofde van de dies tijds voorgeſlagene kapitulatie door den Hertog van *York* aan den Generaal BRUNE.

Het getal der krijgsgevangenen, ſedert den aftogt van den vijand uit *Alkmaar*, bedroeg ruim veertien honderd man; de door hun achtergelatene gekwetſten daar onder gerekend.

Het was dan op den twaalfden October, dat de Rus-Engelſche armee een zeer nauw te ſamen getrokken ſtelling in de *Zyp* bezet hield, terwijl de Fransch-Bataafſche armee zoo nabij mogelijk de vijandelijke verſchanzingen zich neergeſlagen had. De linker vleugel ſtond voorwaards van *Petten*, het centrum te *Warmenhuizen* en *Derkshorn*, en de rechter vleugel boven *Winkel*.

Ter zijner tijd en plaats gewag gemaakt zijnde van het voorgevallene te *Enkhuizen* op den negentienden tot den eenentwintigſten September ingeſloten, kan het den Lezer niet onverſchillig zijn, ook als nu het vervolg der gebeurtenisſen, gedurende het verblijf van den vijand aldaar voorgevallen, alhier ter neder geſteld te zien. Dezelve zijn vervat in de onderſtaande kopie uit het verbaal, door de Municipaliteit dier plaats aan het Departementaal Beſtuur van *Texel* ingezonden;

„ Verbaal *van het geen binnen de ſtad*
„ Enkhuizen, *gedurende het ver-*
„ *blijf van den vijand is voorge-*
„ *vallen; gerekend van het oogen-*
„ *blik, dat het* Gemeente-Beſtuur
„ *van deszelfs posten op eene on-*
„ *wettige wijze is ontzet, tot*
„ *het oogenblik, dat het in de-*
„ *zelven wederom is herſteld ge-*
„ *worden.*

„ Wanneer de thans weder herſtelde Muni-
„ cipaliteits leden op zaturdag, den eenentwin-
„ tigſten September laatstleden, des avonds
„ tusſchen ſes en zeven uren, blijkens het

„ flot

„ ſlot van het vervolg op het verbaal, ver-
„ vattende het gepasſeerde in de laatſte dagen
„ van hunne directie, en het welk reeds over
„ eenigen tijd zoo aan het Departementaal Be-
„ ſtuur van *Texel*, als aan het Uitvoerend Be-
„ wind dezer Republiek is ingezonden, door
„ den Engelſchen Vice-Admiraal MITCHEL van
„ hunne posten waren ontzet, en de leden der
„ voormalige Vroedſchap, die zich van de ver-
„ klaring op de nieuwe Conſtitutie hadden ge-
„ abſtineert, gelast en uit naam als boven ge-
„ requireerd, ten einde het Beſtuur van deze
„ ſtad te aanvaarden, wierd nog op diezelfden
„ avond de Vrijheidsboom, op last en ordre
„ van den voornoemden Vice-Admiraal, voor
„ het huis der Gemeente ſtaande, door Engel-
„ ſche Officieren en Gemeenen omverre gehakt;
„ vervolgens wierd dezelve, na eenige glazen
„ van de over het Raadhuis woonende Procu-
„ reur VAN DER HORST verbrijzeld te hebben,
„ als mede een ſpreekgeſtoelte, beneffens een
„ bord, waar op geſchreven ſtond, *Conſtitutio-*
„ *neel Gezelſchap*, en eenige papieren, daags
„ te voren uit zekere Societeit voor ons Raad-
„ huis ten toon geſteld, naar een ruim veld bin-
„ nen deze ſtad weggedragen, en vervolgens
„ aldaar verbrand.

„ De nacht liep echter tegen alle verwach-
„ ting rustig en vreedig af; de volgende dag,
„ zijnde zondag, vernam men, dat door de
„ Predikanten van de Gereformeerde gezind-
„ heid in hunne beden gedacht was geworden
„ aan de gewezene Stadhouder enz., en zulks
„ wel in dier voege, zoo als voor deze ge-
„ bruikelijk was geweest; en dat dit was ge-
„ schied op last en bevel van den meergemel-
„ den Vice-Admiraal MITCHEL, bleek uit zeker
„ instrument hier nevens gevoegd, *Sub. Litt.*
„ A. (6) het welk op dienzelfden zondag te-
„ gen den avond van de puije van het Raad-
„ huis met en beneffens het bekende manifest
„ van den Erfprins en dat van den Engelschen
„ Generaal ABERCROMBIE, in bijzijn van som-
„ mige Engelsche Officieren, is afgekondigd ge-
„ worden.

„ Voorts liep die dag en de maandag stil en
„ rustig ten einde; dan des dingsdags, den
„ vierentwintigsten daar aan volgende, ontdek-
„ te men reeds vroeg in den morgen, dat een

„ aan-

(6) Hetzelve was bijna woordelijk van den zelfden inhoud, als de order van dien Admiraal, betrekkelijk de verrichtingen van den Kapitein DUNDAS te *Medemblik*.

Aanmerking van den Schrijver.

„ aanmd mariniers, na giſſing twee honderd en
„ vijftig man, uitgezonderd nog de van tijd tot
„ tijd af en aanvarende matrozen, de ſtad had-
„ den geoccupeerd, en zich van het gewe-
„ zene oude mannen- en vrouwen huis tot ver-
„ blijf der gemeenen hadden meester gemaakt,
„ terwijl de Officieren zich eigener authoriteit
„ in het Zee-Comptoir hadden geplaatst; en
„ het is van dien tijd af, dat men genoegzaam
„ ontwaar wierd, dat het oogmerk ſcheen te
„ zijn, onze ſtad in ſtaat van defenſie te ſtel-
„ len.

„ Stads poorten wierden van alle zijden met
„ Engelſche troupen bezet; men wierp hier
„ en daar batterijen op, en twee veldſtukken,
„ die over weinige jaren van 's lands wege aan
„ het korps burger-artilleristen ter uitoeffening
„ hunner exercitien met al derzelver toebehooren
„ waren ter leen verſtrekt, en waarvan zich de
„ Engelſchen bij hunne komst hadden meester
„ gemaakt, en ook bij hunne retraite hebben
„ medegenomen, wierden op de vesting aan
„ de zijde der wester poort geposteert; de brug
„ buiten de keete poort wierd afgebroken, en
„ men zag dagelijks de wachten door Engel-
„ ſchen betrekken, en hier en daar patrouilles
„ uitgezet.

„ In

„ In de volgende dagen ontdekte men al ver-
„ der, dat diverſe ſtukken metaal kanon, die
„ de Municipaliteit bij form van accoord, op
„ permisſie van de hooge directie, reeds eenen
„ geruimen tijd geleden aan ſtads krediteuren
„ ter betaling hunner prætenſien had afgeſtaan,
„ en dus particuliere eigendommen waren ge-
„ worden, door de Engelſchen van hunne leg-
„ plaats wierden weggehaalt, en ingeſcheept,
„ ten einde naar de Vloot vervoerd te worden;
„ zoo als mede in bezit wierd genomen een
„ zeker getal geweeren, den lande toebehoo-
„ rende, en voormaals door de Schutterij ge-
„ bruikt geweest; welk een en ander dan ook
„ even als de twee veldſtukjes nimmer zijn te-
„ rug gegeven geworden; met deze bezighe-
„ den verliepen verſcheidene dagen, zonder dat
„ men andere gebeurtenisſen, die noodig geoor-
„ deeld worden in dit verbaal te plaatzen,
„ kwamen voor te vallen.

„ Dan in de eerſte dagen der volgende week
„ wierd, op naam van den Aide-de-Camp van
„ den dikwerf gemelden Vice-Admiraal MIT-
„ CHEL, SPENGLER genaamd, door een der ſtads
„ bodens aan de huizen der gewezene Muni-
„ cipaliteits leden en derzelve Ministers ſtads
„ arrest aangezegt; en men vernam bij die ge-

„ le-

„ legendheid, dat, wanneer het toenmalig Be-
„ ſtuur dezer ſtad zich hier tegen niet op eene
„ nadrukkelijke wijze had verzet, men van de
„ Engelſche zijde voornemens was geweest,
„ bovengemelde arreſtanten naar de Vloot over
„ te voeren; voor 't overige zijn 'er tot aan
„ den dag van het vertrek des vijands geene
„ zaken van belang gepaſſeerd. Men zou ech-
„ ter buiten en behalven de requiſitie van flage-
„ vee, tot behoeve van het Engelſche leger,
„ die nochtans nimmer betaald zijn geworden
„ en eene ſomma van circa twee duizend gul-
„ dens rendeert, nog verder kunnen aanvoeren
„ het weghalen van touwwerk uit 's kompag-
„ nies lijnbaan, het emploi maken van eenige
„ andere, zoo 's lands als ſtads, eigendommen,
„ en eindelijk het rooven van eenige vruchten
„ uit de beſlotene tuinen en erven van ſommi-
„ gen onzer ingezetenen, ſchoon men nochtans
„ met opzicht tot dit laatſte heeft ondervon-
„ den, dat de ſchuldigen, voor zoo verre die
„ zijn ontdekt geworden, ſtrengelijk zijn ge-
„ ſtraft; zoo als dan ook niet kan worden te-
„ gengeſproken, dat 'er over het algemeen,
„ gedurende dat de ſtad met Engelſche troupes
„ is bezet geweest, een redelijke goede krijgs-
„ tugt is gehouden; de dag of avond van het

„ ver-

„ vertrek des vijands, of liever de tijd, dat de-
„ ze ſtad is geabandonneert, heeft plaats ge-
„ had op vrijdag den elfden October laatst-
„ leden.

„ Vóór deszelfs vertrek, zoo als men van
„ achteren is ontwaar geworden, is op dien
„ avond in de diepſte ſecretesſe het eerſte werk
„ geweest, alles in te pakken en naar de Vloot
„ over te voeren; vervolgens, na dat dit alles
„ was bewerkſtelligd geworden, zijn de ge-
„ bouwen, die door de troupes en Officieren
„ waren bezet, en hier boven zijn omſchre-
„ ven, geëvacuëerd.

„ Na dezen afogt heeft men zich laat in
„ den avond met een visſchers jol door de ha-
„ vens dezer ſtad begeven naar de Kompag-
„ nies werf, omme de aldaar liggende Oost-
„ indiſche ſchepen, waarvan één nog nieuw
„ kort te voren was afgetimmerd, als mede de
„ kameelen, die waarſchijnelijk met brandſtoffen
„ waren gevuld geworden, in brand te ſteken,
„ terwijl zij inmiddels (om hunne retraite te dek-
„ ken) de bruggen hadden opgehaald, zoo als
„ dan ook al verder, gelijk uit de gevolgen is
„ gebleken, voor den afogt alle præparatien
„ ſcheenen gemaakt te zijn, om de koe- of wes-
„ ter poort, als mede 's lands Zee-Comptoir

„ te

„ te doen afbranden, doch in welk laatſte ver-
„ foeielijk voornemen men nochtans door een
„ al te groote overhaasting is verhinderd ge-
„ worden, alhoewel men echter uit het boven-
„ gemelde Zee-Comptoir eenige goederen, als
„ lakens, dekens, ſlopen en verdere huisraad,
„ den bewoonder van dat huis toebehoorende,
„ bij de retraite heeft mede genomen; — de
„ brand wierd intusſchen des nachts om twaalf
„ uren in een der kameeken ontdekt, en hoe zeer
„ van de zijde der Burgerij alles is aangewend,
„ dezelve te blusſchen, zijn echter voornoemde
„ kameeken voor het grootſte gedeelte ten eene-
„ maal van binnen uitgebrand, terwijl men noch-
„ tans het vuur in een der Kompagnies ſchepen
„ nog bijtijds ontdekkende, dezelve door die
„ middel onbeſchadigd zijn gebleven.

„ Wanneer nu deze ſtad zich des nachts in
„ deze zoo zorgelijke omſtandigheden bevond,
„ wierd de Præſident der onſlagene Municipa-
„ liteit door eene perſoneele commisſie van de
„ door den Admiraal MITCHEL in requiſitie ge-
„ ſtelde Regeering geadiëerd, zoo bij monde
„ als per missive, voordragende, dat zij zich
„ thans van hunnen lastgever MITCHEL verlaten
„ vindende hunne posten wederom reſigneerden
„ in handen der Municipaliteits leden, vertrou-

„ wen-

„ wende, dat dezelve wel weder door hun
„ zoude worden geaccepteerd.

„ De Voorzitter der thans herſtelde Muni-
„ cipaliteit convoceert op deze boodſchap alle
„ de leden, en men vindt na rijpe deliberatien
„ goed, om voor als nog in dit verzoek te
„ difficulteeren, ſpeciaal op grond, dat de vij-
„ and zich met deszelfs vloot nog in de na-
„ bijheid der ſtad bevindende, hier uit per-
„ ſoneele onaangenaamheden voor de goede
„ burgerij konden reſulteeren; latende zich
„ nochtans welgevallen, de intermediaire Re-
„ geering, op deszelfs inſtantelijk verzoek, in
„ zaken, de rust en goede orde concernee-
„ rende, op alle mogelijke wijze te adſiſteee-
„ ren; en het is dan ook van dat oogenblik
„ af aan geweest, dat ſommige zaken, de rust
„ en goede orde betreffende, in bijzijn van
„ de thans herſtelde Municipaliteit zijn behan-
„ deld en afgedaan geworden; ja zelfs is van
„ de zijde der laatstgemelde, op verzoek van
„ de intermediaire Regeering, dadelijk, na dat
„ deze ſtad van Engelſche troupes verlaten
„ was, aan den Lieutenant Generaal DAENDELS
„ per expreſſe toegezonden, eene miſſive, die
„ onder Litt. B. hier nevens is gevoegd. (*Zie*
„ *Bylage Litt.* M.)

„ Zon-

„ Zondag den dertienden October wierd vrij
„ algemeen bekend, dat 's morgens tegen ne-
„ gen uren in de ſtad was aangekomen een
„ Parlementair van de Engelſche vloot, gemu-
„ nieerd met eene misſive, zoo men elkander
„ alstoen wijsmaakte, aan de Regeering dezer
„ ſtad geadresſeerd, en waarbij op eene ge-
„ dane voordragt cathegorisch andwoord zou
„ worden gevraagd, en met bedreiging zelfs,
„ om bij verloop van den daar bij gefixeerden
„ tijd de ſtad te zullen bombardeeren.

„ Zulks veroorzaakte eenige ſenſatie onder
„ de burgerij, tot dat door de Intermediaire
„ Regeering de thans herſtelde Municipaliteits
„ leden op het huis der Gemeente wierden
„ verzocht, wanneer aan hun den inhoud van
„ voorzijde adres, hier nevens Sub. Litt. C.
„ gevoegd; (*Zie Bijlage Litt.* N.) en lui-
„ dende aan de gezamentlijke ingezetenen de-
„ zer ſtad, niet allen wierd medegedeeld, maar
„ ook vervolgens van de pulje van het huis
„ der Gemeente afgekondigd en geaffigeerd,
„ terwijl de meergemelde Municipaliteits leden
„ nog daar en boven verzocht wierden, voor-
„ zijde adres van den Vice-Admiraal MITCHEL
„ dadelijk, met eene misſive ten geleide, te
„ zenden, zoo aan den Lieutenant-Generaal

„ DAENDELS, als den Generaal-Majoor ZUILEN
„ VAN NIEVELD, waar aan dan ook door de-
„ zelve is gedefereerd, met bijvoeging eener
„ dusdanige misfive, als Sub. Litt. D. hier
„ nevens is gevoegd. (*Zie Bijlage Litt.* O.)

„ Den volgenden dag, zijnde maandag den
„ veertienden October, wierden de ſtedelijke
„ zaken door de Intermediaire Regeering, in
„ bijzijn van eenige leden der thans herſtelde
„ Municipaliteit (als zijnde daartoe ſpeciaal ver-
„ zocht) behandeld, en men verliet na den
„ afloop dier zake des voormiddags ruim twaalf
„ uren het huis der Gemeente.

„ De middag van dienzelfden dag arriveer-
„ de op het alleronverwachtst binnen deze ſtad
„ eene ordonnance van den Lieutenant-Gene-
„ raal DAENDELS, voorzien van eene misfive
„ zoo aan de Intermediaire Regeering, als aan
„ de voormalige wettige Municipaliteit geadres-
„ ſeerd, waar van de hoofdzakelijke inhoud was:

„ „ 1°. Eene kennisgeving van de oogen-
„ „ blikkelijke apparitie van voornoemden Lui-
„ „ tenant-Generaal binnen deze ſtad.

„ „ 2°. Een last aan beide Regeeringen,
„ „ zich dadelijk en onverwijld te begeven naar
„ „ het huis der Gemeente, ten einde met
„ „ hem Generaal over zaken te ſpreken." "

„ De

„ De convocatie der leden van beide Re-
„ geeringen vervolgens conform den inhoud
„ dezer missive door de stads bodens met al-
„ len spoed gedaan zijnde, kwamen dezelve
„ successivelijk op het Raadhuis, wanneer de
„ Luitenant-Generaal DAENDELS mede imid-
„ dels arriveerde; en het was op dezen tijd,
„ dat alle de leden, de Intermediaire Regee-
„ ring hebbende uitgemaakt, dadelijk door den
„ voornoemden Luitenant-Generaal, op order
„ van den Generaal en Chef BRUNE, in perso-
„ neel arrest wierden genomen, den volgenden
„ dag naar het hoofd-quartier van den voor-
„ noemden Generaal en Chef weggevoerd, en de
„ gewezene, of onwettig afgezette Municipali-
„ teits leden in hunne functien wierden hersteld.

„ Aldus opgemaakt en geteekend door alle
„ de tegenwoordig hersteld zijnde leden der
„ Municipaliteit der stad *Enkhuizen*, op
„ den October 1799 Ao. 5.

„ (*Was geteekend*,)

„ T. PAN,	„ H. SLYPER,
„ M. MONSIEUR,	„ P. V. D. HOUT,
„ HENDR. STOFFELS,	„ JAN CUYLBRT,
„ JAN LOOTS,	„ WILLEM VALK,
„ PIETER KNOLL,	„ KARST SIMONSZ.,
„ BRUIN,	„ JAN VAN ROMOND DZ.""

Uit eenige losse stukken, bij bovenstaande verbaal ingezonden, kan nog het volgende als een bijvoegsel, daar toe betrekkelijk, vermeld worden.

Het Civiel en Justitieel Bestuur dier stad bestond, ten tijde van het verblijf der Engelschen aldaar, uit de onderstaande burgers, onder den titel van *leden, uitmakende de Provisioneele Administratie der Policie van* Enkhuizen.

MEINDERT ELIAS DE VRIES VAN VOSSEN,
Mr. HUGO ADRIAAN VAN BLYSWYK,
NICOLAAS HENDRIK DE VRIES,
Mr. ANTHONY BLOK,
Mr. DIRK ELIAS VAN LOOSEN,
HENDRIK VAN SCHAACK,
ANDRIES JAN SLYPER,
Mr. ANTHONY PIETER DUYVENSZ,
Mr. WILLEM DIEDERICK VERSCHUUR,
JACOBUS BRUINIER,
en
Mr. PIETER VAN DER WILLIGE.

Leden, uitmakende het Collegie van Justitie.

Mr. FLORIS ABRAHAM VAILLANT, *Hoofd-Officier*,
GERRIT FRANX,
CORNELIS KUIPER VAN DER STAM,
GERBRAND BAKKER,

THEODORUS VAN VEERSEN,
ANDRIES FRANCISCUS STOFFELS,
CORNELIS STANT HEERTJESZ,
en
ANTHONY BARTELINK BLOK.

Den drieëntwintigsten September wierd de Provisioneele Regeering op deszelfs verantwoordelijkheid door den Admiraal MITCHEL gelast, geene paspoorten te verleenen, noch fournitures, noch levensmiddelen te leveren naar plaatzen, welke niet door of van wegens zijne Koninglijke Majesteit en zijne Doorluchtige Hoogheid, den Heere Prince van *Oranje* en *Nassau*, bezet waren. Terwijl zij integendeel niet vermogten te weigeren, den benoodigden voorraad te verzenden naar zoodanige plaatzen, welke door zijne Majesteits troepen geoccupeerd waren.

Ten zelven dage wierd op last van den Admiraal door de Provisioneele Regeering aan de Ontvangers der Collective middelen aanzegging gedaan, om geene billetten te weigeren ter vervoering van goederen, 's lands Impost onderhevig, naar zoodanige plaatzen, als door de wapenen van zijne Groot-Brittannische Majesteit in bezit genomen waren.

Al mede ten zelven dage wierden van de

Proviſioneele Regeeringen van *Enkhuizen* en omliggende plaatſen, op laſt van den Kommisſaris Generaal H. MOTZ, gevorderd voertig wagens met twee paarden beſpannen: en zulks op pœne van militaire executie.

Den vierentwintigſten September wierd door de Regeering van *Enkhuizen* tegen deze requiſitie een breedvoerig verzoog gedaan aan genoemden Kommisſaris Generaal, op grond, dat het niet mogelijk was, daar aan te kunnen voldoen.

Ten zelven dage wierden de Heeren CORNELIS BLANK en Mr. AARON VAN DER RAMHORST KOLNAREUS van wegen de Regeering verzocht en gecommitteerd, ten einde, tot wederzeggens toe aan, de functie waartenemen van Kommisſariſen tot de heuvelijks zaken, conform de oude ordonnantie, en ter hunner aſſiſtentie tot Secretaris te emploijeeren den heer HENDRIK RYKEN ENGELSMAN, die in vroeger tijden dien poſt had waargenomen.

Bij notificatie van den vijfentwintigſten September wierden alle de burgers en inwoonders gelast, zich zorgvuldig te onthouden om aan de Engelſche troepen eenige wijn of ſterke dranken te ſchenken, en om geene bedriegerijen te plegen bij het wiſſelen van Engelſche of andere geldſpecien.

Ten

Ten zelven dage wierd door de Regeering aan den Ontvanger van de gemeene lands middelen, den Kontrarolleur der konvoijen en licenten, den Ontvanger der Marine, en aan den Boekhouder van de Oost-Indiſche-Kompagnie, bij miſſive kennis gegeven van den last, door den Engelſchen Admiraal gegeven, dat door de Ontvangers en Komptablen over geene gelden, boeken of papieren tot aader order mogt worden gedisponeerd.

Den zevenentwintigſten September wierd van wegens de Regeering eene bekendmaking gedaan, daar bij ter kennisſe van de burgerij brengende, dat de toeſtand der ſtad wederom van dien aard was, dat elk en een iegelijk vrijelijk, en zonder paspoort voorzien, des morgens van ſes tot 's avonds ten ſes uren uit- en in de ſtad kon pasſeeren en repasſeeren, mits zich onthoudende van ongeoorloofde correspondentie, en onder bedreiging, dat hij, die zich daar aan ſchuldig maakte, op eene militaire wijze en naar bevind van zaken zoude worden geſtraft. En wierd bij deze gelegendheid de burgerij al verder verzocht, en des noods gelast, om, bijaldien de ſtad al eens in de noodzakelijkheid wierd gebracht, om vijandelijke oogmerken tegens denzelve te keer te moeten

gaan, het geen echter als nog niet wierd voor-uitgezien, in zoodanige gevallen in huis te blijven en zich mitsdien geheel te onthouden van de publieke ſtraten en wegen; ten einde niet in de gelegendheid te worden gebracht te ondergaan zoodanige gevaren en onaangenaamheden, als in zulke oogenblikken ligtelijk zouden kunnen plaats hebben.

Den tweeden October wierd de Stads Excijnsmeester gelast, eene nauwkeurige opgave te doen, hoeveel tarwe en rogge aan de molen was aangegeven ſedert den eerſten tot den zevenden October ingeſloten; met aanwijzing van perſoon, en ieder dag afzonderlijk; en daar mede dagelijks voort te gaan.

Bij den Hoofd-officier eenige bedenkingen ontſtaan zijnde betrekkelijk de uitoeffening in cas van crimineele rechtszaken, vervoegde hij zich dien aangaande bij het Committé van Juſtitie, het welk raadzaam oordeelde, deswegens het gevoelen intenemen van de leden, uitmakende de proviſioneele Adminiſtratie van de Politie, (*zie de ſtukken daar toe betrekkelijk in de Bijlage Litt.* P.)

Den zevenden October adresſeerde de Regeering zich per misſive aan den Admiraal MITCHEL, ten einde de Ontvangers en Comptablen te ont-

hef-

heffen van de gegevene orders, om over geene penningen te beſchikken, voor zoo verre zulks betrekking mogt hebben op de *arbeidstoonen*, *verſchenen intereſſen*, en op de *tractementen der Predikanten*, en aan hun tot de betaling daar van, *caſu quo*, de noodige vrijheid te verleenen.

Ten zelven dage wierd de Regeering door den heer BENTINCK, Heer van *Roon* en *Pendrecht*, per misſive verzocht, en des noods gevolmagtigd, om de ſterke hand te leenen, tot het doen afleveren van vijfentwintig à dertig ſtuks paarden, door den Kapitein Luitenant SPENGLER op zijne authoriſatie ten behoeve der Engelſche armee aangekocht, doch welken de eigenaars weigerden aftegeven. En ſtelde hij heer BENTINCK zich verandwoordelijk voor de penningen. De Municipaliteit gaf hier van kennis aan de opkoopers van paarden, met laſt om ten ſpoedigſten aan het gevorderde te voldoen.

Den tienden October wierd door de Regeering aan den heer BENTINCK ingezonden eene notitie van levensmiddelen, door de burgerij ten dienſte van het Engelsch garniſoen geleverd; met vriendelijk verzoek niet alleen, om dezelve te doen overbrengen ter plaatſe, alwaar

diergelijke leveranties wierden gevalideerd, maar ook om het zijne te willen toebrengen, dat hier op spoedige betaling geschiedde.

De leden der wettige Regeering aldus door den Generaal DAENDELS in derzelver functien wederom hersteld zijnde, aanvaarden dezen op nieuw hunne bedieningen. Als het meest belangrijke, gedurende hunne eerste zittingen voorgegevallen, volgen hier twee afschriften van derzelver registers:

„ *Extraordinaire Vergadering, gehou-*
„ *den op maandag den veertien-*
„ *den October* 1799.

„ De Præsident BAN, na deze vergadering „ met eene gepaste aanspraak te hebben geo„ pend, herinnert de leden al het geen sedert „ eenige weinige dagen, en bijsonder dezen „ middag bij het arrivement van den Luitenant „ Generaal DAENDELS, was gepasseerd; aan„ leerende ten dien einde het volgende: dat „ wanneer de leden dezer vergadering, alsme„ de die, welke gedurende dat deze stad door „ den Admiraal MITCHEL is geoccupeerd ge„ weest, op deszelfs specialen last in requisi„ tie waren gesteld, de goede politie te admi-

„ ni-

„ uitmaeren, heden middag op order van den
„ voormaemden Luitenant Generaal DAENDELS
„ op het huis der Gemeente waren gecollvo-
„ ceerd, laatstgemelde leden dadelijk bij hun-
„ ne komst door voornoemden Luitenant Gene-
„ raal waren aengezegd, niet alleen vervallen
„ te zijn verklaard van hunne posten, waar
„ toe zij van wegens den Vice Admiraal MIT-
„ CHEL waren in requisitie gesteld, maar ook,
„ dat zij deszelfs arrestanten waren en vervol-
„ gens illico naar het Hoofdkwartier van den
„ Generaal en Chef BRUNE stonden opgezon-
„ den te worden, terwijl de leden van deze
„ vergadering in hunne functien, waar van zij
„ door den meergemelden Vice Admiraal MIT-
„ CHEL waren ontzet, op dat zelfde oogenblik
„ zijn hersteld geworden; dat op dit personeel
„ arrest van de leden der oude Regeering van
„ de zijde van deze vergadering alles was be-
„ proefd geworden, omme voornoemden Lui-
„ tenant Generaal van dit zijn voornemen te
„ doen afzien, ten minste in de uitvoering van
„ dit plan eenige vertraging te weeg te bren-
„ gen, ons beroepende op derhelver da-
„ den en handelingen, die wij gerustelijk durf-
„ den verzekeren, dat tot welzijn van stad en
„ burgerij, gedurende hunne directie, waren

„ in

„ in het werk geſteld, terwijl zij daarteboven
„ hunne functien niet hadden aanvaard, dan op
„ ſpeciale requiſitie van dikwerf gemelden Vice-
„ Admiraal MITCHEL; dat dit een en ander al-
„ leenlijk was geweest van dat effect, dat
„ voornoemde Luitenant Generaal DAENDELS
„ deszelfs plan ter vervoering der gemelde le-
„ den één dag had uitgeſteld, mids echter de
„ leden voornoemd inmiddels ieder afzonderlijk
„ door twee ſchildwachten in hunne huizen
„ zouden worden bewaakt; dat men dierhalven
„ niets anders kunnende veronderſtellen, of
„ voorſchreven Regenten ſtonden op morgen
„ vroegtijdig naar het Hoofdkwartier van den
„ Generaal en Chef BRUNE vervoerd te wor-
„ den, hij Præſident in conſideratie zoude ge-
„ ven, gemerkt alle de leden genoegzaam van
„ de onſchuld der voorſchreven Intermediaire
„ Regeering waren geconvinceerd, eene per-
„ ſonele commiſſie uit het midden dezer Ver-
„ gadering te benoemen, ten einde zich mede
„ op morgen naar het zoo even aangevoerde
„ Hoofdkwartier te begeven, en aldaar na-
„ mens deze vergadering alle devoiren aante-
„ wenden ter relaxatie van voorſchreven Re-
„ genten.

„ Over al het voorgedragene vervolgens ge-

„ de-

„ delibereerd en de Præſident voor deszelfs at-
„ tentie bedankt zijnde, is zonder reſumtie
„ goedgevonden en verſtaan:

„ 1°. De posten van Municipaliteits leden
„ wederom te accepteren, en vervolgens de
„ werkzaamheden, daar aan geattacheerd, we-
„ derom op zich te nemen.

„ 2°. Overwegende de actueele ſituatie der
„ thans ontſlagene regeeringsleden, conform de
„ voordragt van den Voorzitter, tot het bo-
„ venſtaande einde te benoemen en te commit-
„ teeren de Burgers en medeleden dezer ver-
„ gadering PAN en MONSIEUR, met verzoek,
„ omme zich op morgen mede ilico te bege-
„ van naar het Hoofdkwartier van den Gene-
„ raal BRUNE, en aldaar alle inſtantien te doen,
„ ten einde voornoemde Regenten, die deze
„ vergadering allen onſchuldig beſchouwt, uit
„ hun perſoneel arrest dadelijk worden ontſla-
„ gen; wordende daar en boven gereſolveerd,
„ voornoemde Gecommitteerdens te voorzien
„ met het volgend attest:

„ „ Wij ondergeteekende, alle leden van de
„ „ Municipaliteit der ſtad *Enkhuyzen*, en al-
„ „ toos getrouw geweest aan die orders en
„ „ bevelen, die ons gedurende den tijd van

„ „ on-

„ „ onze directie van wegens het Bataafsche
„ „ Gouvernement zijn aangeschreven;

„ „ Attesteren en verklaren bij deze op de
„ „ plegtigste wijze, dat die burgers onzer
„ „ stad, welke door de Engelsche Admiraal
„ „ MITCHEL, die met een aanzienelijke vloot
„ „ deze stad was genaderd, gedwongen zijn
„ „ geworden, ons in het regeerings werk te
„ „ vervangen, zich in alle hunne daden en
„ „ handelingen hebben gedragen als eerlijke
„ „ en brave lieden, zonder dat zij eenigen
„ „ schijn hebben gegeven, van die posten
„ „ met genoegen op zich te nemen; — neen
„ „ integendeel verklaren wij als mannen van
„ „ eer, dat *deze gedwongen regeering*, met
„ „ alle tegenzin de directie van ons overge-
„ „ nomen heeft, en zonder onderscheid van
„ „ partijen, alles heeft uitgeoefend, wat tot
„ „ vrede, rust, en veiligheid van stad en
„ „ burgerij heeft kunnen strekken.

„ „ Des ten oirconde enz.

„ „ (*Geteekend*)

„ „ THADE PAN, PIETER VAN DER HOUT, HES-
„ „ SEL SLYPER, MEINDERT MONSIEUR, JAN
„ „ LOOTS, JAN VAN ROMONDT DZ., PIETER
„ „ KNOLL Ed., WILLEM VALK, JAN TUILART,
„ „ HENDRIK STOFFELS, JACOB BRUIN EN CARST
„ „ SIMONS." „ En

„ En voorts, na het wisselen van deze en
„ geene consideratien, nog daar en boven aan
„ voornoemden Generaal en Chef te extradee-
„ ren de volgende poincten:

Art. 1.

„ „ De daden en handelingen van die bur-
„ „ gers onzer stad, die door den Engelschen
„ „ Admiraal MITCHEL in de directie van za-
„ „ ken zijn gesteld, kunnen niet anders als
„ „ gelijk gesteld worden met de in functie
„ „ gebleevene Municipaliteiten van *Hoorn* en
„ „ *Medemblik*; — deze beide laatsten, hoe zeer
„ „ den eed op de oude Constitutie afgelegd,
„ „ zijn in den tijd, dat hunne steden met
„ „ Engelsch guarnisoen zijn bezet, gedwon-
„ „ gen geworden, aan de orders van die Na-
„ „ tie te moeten voldoen. — Deze dierhal-
„ „ ven, hoe zeer zij de Constitutie hebben
„ „ bezworen (daar onze Intermediaire Re-
„ „ geering daar in heeft gehaesiteerd) zijn
„ „ echter in de noodzakelijkheid gebragt, zich
„ „ te laten emploijeeren in dienst van den
„ „ vijand van ons land — en zouden dier-
„ „ halven bij eene onverhoopte accusatie in
„ „ dit opzicht in geen minder aspect be-
„ „ schouwd kunnen worden, dan die genen,
„ „ die onze stad op order van den Admiraal

„ „ MIT-

„ „ MITCHEL hebben geregeerd, en nimmer
„ „ onze Conſtitutie hebben bezworen.

2.

„ „ Dient tot informatie, dat de Munici-
„ „ paliteit in het zekere is geinformeerd, dat,
„ „ wanneer de Intermediaire Regeering hier
„ „ in het hunne niet had toegebragt, den
„ „ Admiraal MITCHEL een oogmerk heeft ge-
„ „ had, ons als leden van de voormalige Re-
„ „ geering naar de vloot overtevoeren, ten
„ „ einde aldaar op eene wijze, met de En-
„ „ gelſche tirannieke wetten overeenkomſtig,
„ „ behandeld te worden: een bewijs dier-
„ „ halven, dat wij ons behoud aan die bur-
„ „ gers, die thans in arrest zijn genomen,
„ „ voor een gedeelte zijn verſchuldigd ge-
„ „ bleven.

3.

„ „ Kan de Municipaliteit vrij ſtellig aan-
„ „ voeren, dat de Intermediaire Regeering
„ „ alles heeft aangewend, dat ter beveiliging
„ „ van perſoon en goederen kon ſtrekken.

4.

„ „ Heeft voornoemde in requiſitie geſtelde
„ „ Regeering direct, na dat zij van hunnen
„ „ lastgever MITCHEL waren verlaten, hunne
„ „ posten bij perſonele commisſie en misſive

„ „ in

„ „ in handen van de Municipaliteit gerefig-
„ „ neerd, en hoe zeer wij in dit opzicht ble-
„ „ ven haesiteeren, tot zoo lange de vijande-
„ „ lijke vloot zich in de nabijheid dezer ſtad
„ „ bleef ophouden, hebben de in deze in re-
„ „ quiſitie geſtelde leden, niet tegenſtaande
„ „ deze weigering, niets uitgevoerd (voor zoo
„ „ verre ons bekend is) als met onze voor-
„ „ kennis en overleg." "

„ En al verder in aanmerking genomen zijn-
„ de, dat in eene te houdene converſatie met
„ voornoemden Generaal en Chef BRUNE bij-
„ zonder te paſſe kwam de Franſche taal, zoo
„ is al verder goedgevonden en verſtaan, tot
„ adſiſtentie van bovengemelde Commisſie te
„ adſumeeren de burgers CORNELIS KUYPER VAN
„ DER STAM en FRANCISCUS JOHANNIS KRAMPS,
„ de eerſte tegenwoordig en de laatstgemelde
„ Oud Schepen dezer ſtad.

„ Vervolgens in conſideratie gegeven zijnde,
„ (aangezien de postroute thans wederom open
„ was en men veilig konde correspondeeren)
„ of niet hoog noodzakelijk zoude zijn, dat
„ met den meesten ſpoed, zoo aan het Uit-
„ voerend Bewind, als aan het Departemen-
„ taal Beſtuur van *Texel* wierd toegezonden
„ het van wegens deze vergadering tot tijde

„ van hunne casſatie opgemaakt verbaal, ver-
„ vattende al het geen in de laatste dagen van
„ hunne directie was voorgevallen, zoo wierd
„ dien conform zonder reſumtie gereſolveerd.
„ Wordende nog daar en boven de Commisſie
„ uit deze vergadering, die naar het Hoofd-
„ kwartier van den Generaal en Chef BRUNE
„ ſtond te vertrekken, verzocht, om, wanneer
„ zij deze commisſie hadden afgelegd, zich
„ dadelijk mede naar de reſidentie plaats van
„ het Departementaal Beſtuur te begeven, ten
„ einde bij dat Beſtuur nader te detailleeren
„ dat geen, het welk bij dat verbaal was ver-
„ vat."

„ *Vergadering, gehouden op Zaturdag*
„ *den negentienden October.*

„ De Notulen &c.

„ De Commisſie, op den veertienden dezer
„ maand uit het midden dezer vergadering met
„ een betreffens nog twee andere burgers dezer
„ ſtad benoemd geweest zijnde, ten einde zich
„ naar het Hoofdkwartier van den Generaal
„ en Chef BRUNE te begeven, om aldaar te
„ effectueeren, dat de gearresteerde leden, uit-
„ gemaakt hebbende de Intermediaire Regeering
„ dezer ſtad, gedurende dat dezelve door den

„ vij-

„ vijand was geïmadeerd, uit hun perſoneel
„ arrest zienden ontſlagen, rapporteert ter ver-
„ gadering, dat zij na alle aangewende devoi-
„ ren, en na diverſe conſideratien met den Ge-
„ neraal en Chef BRUNE te hebben gewisſeld,
„ het zoo verre hadden gebragt, dat voorſchre-
„ ven leden uit hun arrest waren ontſlagen en
„ vrijheid hadden bekomen, naar hunne woon-
„ plaatzen terug te keeren. Dat zij, na dit ver-
„ richte, zich wijders naar *Haarlem* hadden
„ begeven (uitgezonderd echter de twee bur-
„ gers VAN DER STAM en KRAMPS, die, na de
„ relaxie der leden van de oude Regeering,
„ huiswaards waren geretourneerd) omme al-
„ daar met den Præſident van het Departe-
„ mentaal Beſtuur over deze en gene zaken,
„ ſedert enigen tijd binnen deze ſtad voorge-
„ vallen, ſpeciaal over de gedragingen van de
„ leden dezer vergadering, tot tijd en wijle zij
„ van wegen den Admiraal MITCHEL waren ge-
„ caſſeert, te confereeren, en dat zij dan ook
„ het genoegen hadden gehad, hieromtrent aan
„ het gerefolveerde dezer vergadering van den
„ voertienden dezer maand te hebben kunnen
„ voldoen.

„ En zijn voorſchreven leden, deze Commis-
„ ſie hebbende uitgemaakt, voor genomene

„ moeite en gedaan rapport bedankt, met ap-
„ probatie van het verrichte: dan is bij deze
„ gelegendheid in conſideratie gegeven, of niet
„ noodzakelijk zoude zijn, dat, offchoon het
„ verbaal, houdende de verrichtingen dezer
„ vergadering, vóór dat deze ſtad door den vij-
„ and was geoccupeerd, bij de eerſte bekwa-
„ men gelegendheid zoo naar het Uitvoerend
„ Bewind, als aan het Departementaal Beſtuur
„ was afgezonden, mede een copie authentiek
„ van dit ſtuk, voor zoo verre hetzelve eenige
„ oproerigheden van deze of gene burgers in
„ zich mogt bevatten, aan den Hoofdofficier
„ dezer ſtad ter hand te doen ſtellen, ten ein-
„ de hetzelve te examineeren en deswegens
„ zoodanig te handelen, als hij tot maintien
„ der goede Juſtitie zal oordeelen noodig te
„ zijn.

„ Waar over gedelibereerd zijnde, is goed-
„ gevonden, en verſtaan, het voorſchreven ver-
„ baal in zijn geheel te ſtellen in handen van
„ den Hoofdofficier dezer ſtad, met verzoek,
„ hetzelve te examineeren, en in cas van op-
„ roerige daden, die zijn inziens daar bij mog-
„ ten voorkomen, tegens de zoodanigen in
„ goede Juſtitie te procedeeren."

Het

Het ontruimen van *Enkhuyzen* moest natuurlijk het verlaten van *Medemblik* ten gevolge hebben. Zulks geſchiedde op den elfden October in den namiddag. Ten elf uren voor den middag was de onwettige Regeering nog vergaderd geweest, blijkens het navolgend afſchrift der notulen van dien dag.

„ *Vergadering, gehouden bij Burgemees-*
„ *teren en Vroedſchappen, op den*
„ *elfden October 1799, voor den*
„ *middag ten elf uren.*

„ Præſent:

„ PAN, Burgemeester, *en* SPAAN-
„ DER, GROOT, PONT, OLY en
„ EGGES, Vroedſchappen.

„ Het voorzittend lid communiceert, dat hij
„ den Kapitein DUNDAS met eenige Engelſche
„ Officieren aan zijn huis had gehad, te kennen
„ gevende, de noodige wachten bij de poor-
„ ten te zullen ſtellen, om op de gevaren, die
„ hun en de ſtad mogten dreigen, een wakend
„ oog te houden, en verder gelast, de noodi-
„ ge orders te ſtellen, in cas men genoodzaakt
„ was, geweld met geweld te keer te gaan,
„ dat de burgers en ingezetenen zich daar niet

„ mede melleerden, veel min eenigen tegen-
„ ſtand te bieden, daar tegen de noodige waar-
„ ſchouwing bevelende op ſtraffe en onder be-
„ dreiging van militaire executie.

„ Waar op is gereſolveerd, de noodige waar-
„ ſchouwing te doen:

„ „ Alle burgers en ingezetenen dezer ſtad,
„ „ en wien het verder zoude mogen aangaan,
„ „ worden op de ernſtigſte wijze van wegens
„ „ de Regeering vermaand, om, in gevalle
„ „ binnen deze ſtad eenig militair geweld,
„ „ van wat aard ook het zoude mogen zijn,
„ „ wierde gebruikt, zich daar mede op gee-
„ „ nerhande wijze te bemoeijen, veel min
„ „ eenigen tegenſtand te doen; zullende de-
„ „ zen, contrarie doende, worden gehouden
„ „ als verſtoorders van de gemeene rust.
„ „ Aldus gedaan &c." "

Intuſſchen hadden de Engelſchen zich reeds op den agtſten, negenden en tienden October onophoudenlijk bezig gehouden, met ſcheeps-tuigaadje en andere behoeften uit 's lands magazijnen aan boord hunner ſchepen over te brengen, als mede met een der binnen de haven liggende kameelen te vervoeren.

Den elfden October ontwaarde men, dat de vij-

vijand, door wanhoop en woede vervoerd, het afgrijzelijk voornemen genomen en in de daad ter uitvoer gebracht had, om niet alleen de twee voor de werf liggende fregatten, maar ook de kostbare nieuw gebouwde magazijnen van de Marine, met pik, teer, papier, krullen, riet en verdere brandstoffen aan te vullen. Dit zijn afschuwelijk ontwerp had hij dusdanig voorbereid, dat deze kostbare panden in een oogenblik in den brand konden gestoken worden. Daar en boven had hij de voorzorge gebruikt, de stads poorten te sluiten, waar van de sleutels in zijne handen waren. En aan elke poort stond een schildwacht.

Na den middag ten twee uren brachten zij het vuur in de fregatten en de magazijnen, het welk oogenbliklijk een verschrikkelijken damp en rook veroorzaakte. Dan kort daar na rukten de Bataafsche troepen stormenderhand in de stad, en de Engelschen vluchteden hals over kop met chaloupen aan boord hunner schepen.

Bij den inmarsch onzer troepen, deeden de vijandelijke schepen eene hevige kanonnade op de stad, welke, behalven het beschadigen van eenige daken der huizen, geene andere gevolgen had, dan den angst der inwoonderen te vermeerderen, welke zich aan een alles ver-

woestenden brand van binnen, en een bombardement van buiten blootgesteld zagen. Door de activiteit echter, zoo van het kortelings ingekomen garnisoen, als van de burgerij, wierd slechts één gebouw en een gedeelte van een ander door de vlam verteerd, terwijl de overigen en de twee fregatten door de schielijk aangebrachte hulp behouden bleven.

Op den twaalfden October wierd de wettige Municipaliteit en hare Secretarisen, benevens de Hoofdschout en het Committé van Justitie, door twee Bataafsche Officieren, op order van den Generaal DAENDELS, wederom in hunne posten hersteld.

De aldus wettig herstelde Municipaliteit door het Departementaal Bestuur van *Texel*, bij resolutie van den vijftienden October 1799, aangeschreven en gelast zijnde, om de zoodanigen hunner inwoonders, die zich aan oproerige bewegingen hadden schuldig gemaakt, civiliter te doen arresteeren, wierden de volgende personen successivelijk in hechtenis genomen, als: PIETER SMIT, DIRK POOL, ALDERT DE WIT, JACOB KRAMER, PIETER PIETERSZ. BAKKER, CORNELIS VAN DER ZANDEN, ALBERT GRAUW, GERRIT VAN HULST, JAN SMAK, JAN HENDRIKS

MIJ-

MYER, JAN KROON, HENDRIK KUPPERS, CORNELIS REMMERSZ. SPAAN, HUYBERT SELDERBEEK, ROELOF COUVERT, HARMEN BOENDERMAKER en GERMERT PIETERSZ.

Deze perſonen op den elfden November 1799 en vervolgens voor hunnen competenten Rechter, het Committé van Juſtitie dier plaats, te recht geſteld zijnde, wierden allen, uitgenomen CORNELIS REMMERSZ. SPAAN, na verloop van ſes weeken door hetzelve onder handtasting ontſlagen.

De Municipaliteit, vermeenende zich te moeten beklagen over de gedane uitſpraak door het Committé van Juſtitie ten aanzien dezer gerelaxeerden, adresſeerde zich per misſive aan de eerſte kamer van het Vertegenwoordigend Ligchaam des Bataafſchen Volks, (*Zie Bylage Litt.* Q.). De Eerſte Kamer ſtelde deze misſive in handen van het Uitvoerend Bewind, met last om te zorgen, dat tegens de gerelaxeerden het recht des Bataafſchen Volks wierd waargenomen.

Het Committé van Juſtitie hier van geinformeerd vervoegde zich mede in geſchriften bij gezegde Eerſte Kamer, om zich van den daar bij vermeenden blaam te zuiveren, (*Zie Bijlage Litt.* R.).

De Municipaliteit zag zich door deze démarche in de verplichting gebracht, haar gehouden gedrag, ten aanzien der door haar gearresteerden, te rechtvaardigen, en de memorie van het Committé van Justitie te wederleggen. (*Zie Bijlage Litt.* S.) Beide deze stukken wierden al mede door de Eerste Kamer gesteld in handen van het Uitvoerend Bewind, om deswegens te dienen van bericht, considerátien en advies (7).

Dit een ander had ten gevolge, dat door het Hof van Justitie over de voormalige Gewesten *Holland* en *Zeeland* eene personeele Commissie uit deszelfs midden benoemd wierd, ten einde zich naar *Medemblik* te begeven, en

in

(7) Mogelijk zal het wel aan dezen of genen der lezeren voorkomen, dat deze Bijlagen niet van dat aanbelang waren, om in hun geheel alhier bijgevoegd te worden. In de daad hadden dezelve ook kunnen achter wegen blijven, ware het niet, dat de schrijver, even als velen zijner landgenooten, bekend zijnde met den geheelen toedracht der zaken, betrekkelijk de gearresteerden te *Medemblik*, en met de onderscheiden gevoelens over de gevoerde procedures tegen dezelven door het Committé van Justitie aldaar, liefst verkozen had, het Publiek in staat te stellen, om, door de lecture dezer stukken, met kennis van zaken te kunnen oordeelen.

in loco onderzoek te doen naar al het geen bij de oproerige bewegingen en daden, ten tijde der vijandelijke invasie, aldaar had plaats gehad; en zoodanige perſonen te doen requireeren en hooren, als zij ten fine voorſchreven zouden noodig oordeelen.

Deze Commisſie kwam op den derden April 1800 te *Medemblik* aan, en vertoefde aldaar gedurende drie weeken. Alvorens echter het onderzoek te entameeren, wierden de Hoofdſchout en het Committé van Juſtitie, op eene legale wijze op het raadhuis, wegens de procedures contra de arrestanten gefurcheerd.

Op den elfden Julij 1800 wierden door den Drosſaard van den Hove voornoemd naar den *Haag* in crimineele detentie overgebracht CORNELIS REMMERSZ. SPAAN, als toen nog in beſloten hechtenis te *Medemblik*, HUYBERT SELDERBEEK, GERRIT VAN HULST en PIETER PIETERSZ. BAKKER, bevorens onder handtasting ontſlagen door het Committé van Juſtitie, en PIETER VAN DER VELDEN, die van *Medemblik* voortvluchtig, te *Hoorn* geapprehendeerd was.

Tegens den vierden October daar aan volgende wierden door een Deurwaarder van meergezegden Hove van Juſtitie gedagvaard de burger MORS, lid van de Municipaliteit te *Me-*

dem-

demblik, en zijne huisvrouw M. MORENVLIET; gelijk mede de burgers FRANS MAN, PIETER DE LEEUW, AREND VLINT, FYKE BYKEMA, CORNELIS PLATVOET en GERRIT VLASMAN; allen deposanten tegen de gevangenen, om met dezelven geconfronteerd te worden (8).

De vijandelijke armee had (zoo als reeds op bladzijde 99 gezegd is) hare sterke stellingen in de *Zyp* wederom betrokken. En deze terugmarsch had ten gevolg, dat de Admiraal MITCHEL met zijne flottille de Zuider Zee ontruimde (9). De Generaal BRUNE de onder-

(8) Zie de gevolgen dezer procedures, in de Bijlage Litt. T.

(9) Krijgskundigen, die het der moeite waardig gerekend hebben, zich onledig te houden met een onderwerp zoo gewigtig, als is, het verzorgen eener armee van de dagelijksche behoeften, en zij, die ondervonden hebben, dat deze verzorging al de aandacht en het voorzigt van eenen Veld-Overste vereischt, zullen hier een gedenkwaardig voorbeeld en eene leerzame les ontwaren. Zij zullen de beweegoorzaak doorgronden, die den Hertog van *York* deed besluiten, eenen krijgsraad bij een te roepen, bestaande uit den Generaal ABERCROMBIE en de Luitenant-Generaals bij de armee; waar van het eenparig gevoelen was, (woordelijke uitdrukking van dien Prins in zijn officiëel bericht:) „ dat het belang „ voor de algemeene zaak medebracht, de troepen uit „ hun-

derſcheiden ſtandplaatſen zijner troepen verzekerd hebbende, maakte alle voorbereidſelen, om den vijand uit de zijne te verdrijven. De Hertog van *York*, zeer zeker overtuigd, dat de toeſtand zijner armee zeer bedenkelijk ſtond te worden, had reeds op den negenden October, blijkens zijne officiëele dépêche, nadere inſtructien gevraagd, wat hem in de toenmalige geſteldheid van zaken te doen ſtond.

Deze nadere inſtructien konden ongetwijfeld geenen anderen last in zich bevatten, dan de ontruiming van *Noord-Holland*. De tijd was te ver verloopen, om het gemaakt krijgskundig ontwerp te veranderen. De vijand kon alsnoen op andere punten geene aanmerkelijke en krachtdadige afwending maken, zonder zijn korps d'armee te verzwakken en gevaar te loopen van de ſterkſte kracht van hetzelve op te offeren. Daar en boven waren de wegen bijna onbruikbaar geworden, en de gevaarlijke vaart op de ſtranden der Noord-Zee maakte den verderen toevoer van levensmiddelen en andere behoeften, op dat oogenblik, zeer moeijelijk, en bij in-

„ dunne voorwaardſche ſtelling terug te trekken, ten eind„ de zijner Majeſteits verdere inſtructien af te wachten."

invallend vriezend weêr onmogelijk. Eindelijk nog konden de verbazende onkosten tot het doorzetten van het beraamd ontwerp niet opwegen tegen het een of ander voordeel, het welk men zich daarvan nog zoude hebben kunnen beloven.

In deze hachgelijke geſteldheid van zaken berekende de Hertog van *York* zeer zeker alle de gevolgen, welken het wel gelukken van eenen laatſten en krachtdadigen aanval van de Fransch-Bataafſche armee voor de zijne zoude kunnen te weeg brengen. En hier aan is het dan ongetwijffeld ook toe te ſchrijven; dat hij de gevraagde nadere inſtructien van zijn Gouvernement niet afwachte, maar reeds op den vijftienden October aan den Generaal BRUNE den navolgenden brief zond:

„ *In het Hoofd-kwartier te* Schagenbrug *den vijftienden October.*

„ GENERAAL!

„ Het laat aankomen van uwen brief in de „ laatst afgelopen nacht is oorzaak, dat ik den „ Generaal KNOX, de Officier, waar van ik in „ de mijne van gisteren gewag maakte, niet

„ eer-

„ eerder naar *Alkmaar* afgezonden heb (10).
„ Hij heeft geheel en al mijn vertrouwen, en
„ is ten volle gemagtigd, om met u in onder-
„ handeling te treden en verdrag te sluiten be-
„ trekkelijk het onderwerp, weswegens hij
„ mijne instructien ontvangen heeft.

„ (*Geteekend*)

„ FREDERIK, *Hertog van* York.

„ *Commandant en Chef van de ver-*
„ *enigde Engelsche en Russi-*
„ *sche armeën.*

„ Aan den Generaal BRUNE, Com-
„ mandant en Chef, &c."

„ „ *In het Hoofd-kwartier te* Scha-
„ „ gen-brug *den vijftienden* Oc-
„ „ *tober.*

„ „ Uit kracht van de volmagt, en ter vol-
„ „ doening aan de order van zijne Koninglij-
„ „ ke

(10) Hier uit blijkt zeer duidelijk, dat den veertienden October door den Hertog van *York* reeds aan den Generaal BRUNE geschreven, en door dezen dadelijk daar op geantwoord is. Het is opmerkenswaardig, dat beide deze brieven noch in de officieele stukken, door het Engelsch Gouvernement gepubliceerd, noch in een Fransch openbaar geschrift, het welk men als half officieel beschouwen kan, te vinden zijn.

Aanmerking van den Schrijver.

„ „ ke Hoogheid de Hertog van *York*, Com-
„ „ mandant en Chef der verëenigde Engel-
„ „ ſche en Ruſſiſche armeën, zal de Gene-
„ „ raal KNOX de eer hebben, in onderhande-
„ „ ling te treden met den Generaal BRUNE,
„ „ Commandant en Chef van de Franſche en
„ „ Bataafſche armee, en aan denzelven te ken-
„ „ nen geven:

„ „ Dat, uit hoofde der moeijelijkheden,
„ „ voortſpruitende uit het meer dan gewoon
„ „ ongunſtig weder in dit jaargetij, wij
„ „ dienſtig geoordeeld hebben, de ſtelling in
„ „ de *Zyp* wederom te berrekken.

„ „ Dat in deze geſteldheid van zaken, wel-
„ „ ke ons eene genoegzame gelegendheid ver-
„ „ ſchaft om onze troepen te cantonneeren,
„ „ als mede uit aanmerking, dat er zekere
„ „ en onafgebroken middelen voor handen
„ „ zijn, om onze communicatie met *Enge-*
„ „ *land* open te houden, en dat wij meester
„ „ zijn van de *Helder*, *Texel*, de *Zuider-*
„ „ en *Noord Zee*; het van ons afhangt,
„ „ het tijdſtip aftewachten, waar op eene
„ „ gunſtige verandering in het weêr en de
„ „ omſtandigheden ons in ſtaat zullen ſtel-
„ „ len, de offenſieve krijgsverrichtingen te
„ „ hervatten, of onze armee bij gedeeltens

„ „ te-

„ „ terug te doen trekken, en zulks zonder
„ „ gevaar voor deze landſtreken; zullende
„ „ alleenlijk zoodanige punten bezet blijven,
„ „ als het meest voordeelig en geſchikt zul-
„ „ len geöordeeld worden, om den vijand af-
„ „ breuk te doen, of onszelven daar door
„ „ eenige aangelegene voordeelen te kunnen
„ „ verzekeren.

„ „ In geval wij onzen toevlucht moeten ne-
„ „ men tot den laatstgemelden maatregel, zal
„ „ het onze plicht zijn, geene middelen te
„ „ verzuimen, welke ſtrekken kunnen tot be-
„ „ houd van de brave troepen, onze zorgen
„ „ aanbevoolen. En het is hierom, dat wij,
„ „ hoe grievende, hoe verwoestende ook dit
„ „ voor de bewoonderen dezer ſtreken en
„ „ voor het land zelf moge zijn, genood-
„ „ drongen zullen worden, van die verſchrik-
„ „ kelijke hulpmiddelen ons te bedienen, wel-
„ „ ken het in onze magt is bij de hand te
„ „ neemen. Geheel en al kunnende beſchik-
„ „ ken over de Zee-dijken, zoo van de Zuij-
„ „ der- als Noord-Zee, als mede over de
„ „ binnen-dijken, zouden wij ons, in dat ge-
„ „ val, in de afgrijzelijke verplichting gebracht
„ „ zien, om geheel *Noord-Holland* onder
„ „ water te zetten, en dus doende dezen

„ „ rampſpoed vermeerderen, met allerlei ſoort
„ „ van vernielend kwaad, het welk noodzake-
„ „ lijk het gevolg moet zijn, wanneer men
„ „ onzen aftogt forceeren of verhinderen
„ „ wilde. Wij zouden alzoo genooddrongen
„ „ zijn, gebruik te maken van het middel,
„ „ het welk in onze magt is, om namenlijk
„ „ voor het vervolg van tijd de vaart op de
„ „ Zuijder Zee onbruikbaar te maken, door
„ „ het Mars Diep op te ſtoppen en het Nieu-
„ „ we Diep te verwoesten. Beide werken,
„ „ welke zoo vele jaren arbeid, en zoo
„ „ vele ſchatten gekost hebben.

„ „ Daar ons oorlogs ſijsthema ten allen
„ „ tijde beſtierd is geworden door edelmoe-
„ „ dige grondbeginſelen, zoo is het alleen de
„ „ noodzakelijkheid, en het gevoel van
„ „ plicht, welke ons zouden kunnen aanſpo-
„ „ ren, een ſijsthema aan te nemen, ſtrijdig
„ „ met die gevoelens, welke bij alle gele-
„ „ genheden het gedrag der Engelſche Natie
„ „ geregeld hebben. Uit overweging van dit
„ „ alles, en overtuigd, dat de Generaal
„ „ BRUNE en de Bataafſche Natie, door ge-
„ „ lijke beweegoorzaken gedreven, niet min-
„ „ der ſterk verlangende zijn dan wij, om
„ „ door middel eener vriendelijke ſchikking,
„ „ mo-

„ „ mogelijk het onderwerp van verlangen van
„ „ beide de partijen, het verder nuteloos
„ „ bloedvergieten, voor te komen; als mede
„ „ zeer bezorgd zijnde, om, in geval van
„ „ een tegenovergestelden uitslag, onverand-
„ „ woordelijk te zijn bij geheel de Wereld
„ „ voor de verwoestingen van welken aard
„ „ ook, welke dien ten gevolge dit land zou-
„ „ de kunnen ondergaan, stellen wij aan den
„ „ Generaal Bruine en de Bataafsche Repu-
„ „ bliek voor, en bieden hun aan; dat vóór
„ „ het einde van November aanstaande de
„ „ Engelsche en Russische troepen alle de
„ „ kusten, de eilanden en de inwendige vaare
„ „ zullen ontruimen en verlaten, zonder een-
„ „ nig middel hoegenaamd toe te brengen aan
„ „ de uitgestrekte bronnen van scheepvaart van
„ „ dit land, noch eenige overstroomingen te
„ „ bewerkstelligen. Ten dien einde stellen
„ „ wij, tot dan het hier boven vermeld tijd-
„ „ stip, eene schorsing van vijandelijkheden
„ „ voor: dat, gedurende dezen tusschentijd,
„ „ wij in het volle bezit zullen blijven van
„ „ alle de punten en de geheele uitgestrek-
„ „ heid lands, thans door ons bezet: dat
„ „ de linie der respective voorposten ook zal
„ „ zijn de scheidslinie tusschen de twee ar-

„ „ meên: dat deze linie, onder geen voor-
„ „ wendſel hoe ook genaamd, door de troe-
„ „ pen van een van beide de partijen zal
„ „ mogen worden overſchreden, het zij dat
„ „ wij verkozen op eenige punten terug te
„ „ trekken, of onze ſtellingen geheel en al
„ „ te verlaten: dat, gedurende meervermelden
„ „ tusſchentijd, geene tusſchenkomende zwa-
„ „ righeden zullen erkend, noch eenige te-
„ „ genwerpingen geopperd worden ten aan-
„ „ zien van het gedrag van beide de partij-
„ „ en binnen de ſcheidslinien van den grond,
„ „ door hun bezet: dat alle de rechten van
„ „ den oorlog (uitgenomen daden van vijan-
„ „ delijkheid) wederzijds in volle kracht zul-
„ „ len blijven: dat wij aan de perſonen en
„ „ eigendommen der inwoonders van de door
„ „ ons bezette ſtreken zoodanige beſcherming
„ „ zullen doen geworden, als in de omſtan-
„ „ digheid, waar in wij ons bevinden, met
„ „ eene goede discipline zal beſtaanbaar zijn;
„ „ en voorts, zoodanige voordeelen aan hun
„ „ toekennen, als waarop het gehouden ge-
„ „ drag der Britſche troepen over het alge-
„ „ meen in diergelijke omſtandigheid recht
„ „ van aanſpraak zoude hebben. Bijaldien
„ „ deze voorſtellen overeenſtemmen met de

„ „ wenſchen en de gevoelens van den Gene-
„ „ raal BRUNE, kan 'er geen hinderpaal hoe-
„ „ genaamd meer zijn, om dezelven ter uit-
„ „ voer te brengen tuſſchen dit en drie dagen.
„ „ Ter ordonnantie van zijne Koninglijke
„ „ Hoogheid de Kommandant en Chef.
„ „ (*Geteekend*).
„ „ H. TAYLOR,
„ „ *Secretaris.*" "

De Generaal BRUNE gaf hier op het volgende andwoord:

„ *Gelijkheid, Vrijheid.*

„ Fransch-Bataafſche armee.

„ *In het Hoofdkwartier-te* Alkmaar *den vijftien-*
„ *den October* 1799, *het agtſte jaar der*
„ *Franſche Republiek.*

„ BRUNE, *Generaal en Chef, aan den*
„ *Hertog van* York, *Kommandant*
„ *en Chef van de vereenigde Engel-*
„ *ſche en Ruſſiſche legers.*

„ GENERAAL!

„ De Generaal KNOX, van uwentwege ge-
„ last geweest, om met mij in onderhandeling
„ te treden over het onderwerp eener Nota,

„ door uwen Secretaris geteekend, zal u mijn „ antwoord ter hand ſtellen, vervat in de na„ volgende verklaring:"

„ „ *De Burger* BRUNE, *Generaal en*
„ „ *Chef van de vereenigde Franch*
„ „ *Bataafſche armee.*

„ „ *In het Hoofdkwartier te* Alkmaar, *den vijf-*
„ „ *tienden October* 1799, *het agtſte*
„ „ *jaar der Franſche Republiek.*

„ „ De Hertog van *York*, Kommandant en
„ „ Chef der Engelſche armee, ſtelt voor,
„ „ dat, uit hoofde van het aannaderend on„ gunſtig jaargetij, eene ſchortſing van vij„ andelijkheden zal plaats hebben. Hij be„ looft, vóór het einde van November aan„ ſtaande de geheele armee onder zijn com„ mando van het Bataafſche grondgebied te
„ „ zullen doen verwijderen, en ſtemt toe,
„ „ dat geene ſchadens zullen worden toege„ bracht, noch de ſluizen geopend, noch
„ „ de dijken doorgeſtoken; onder voorwaar„ de, dat zijn aftogt niet zal verhinderd
„ „ worden door de Fransch-Bataafſche ar„ mee. De Hertog van *York* zoude deze
„ „ beweegredenen niet aangevoerd hebben,

„ „ had

„ „ had hij overtuigd geweest, genoegzame
„ „ middelen bij de hand te hebben, om ver-
„ „ der landwaards in te dringen; want in
„ „ dat geval zoude hij in ſtaat geweest zijn,
„ „ om zijne ſtellingen verder uit te breiden,
„ „ om de benoodigde behoeften zich aante-
„ „ ſchaffen; (om kort te zijn) om de hinder-
„ „ palen te boven te ſtreven, voortſpruiten-
„ „ de uit het ongunſtig ſtaangetij. Gevolg-
„ „ lijk moeten wij de voordeelen, bij het
„ „ treffen van eene overeenkomst, berekenen
„ „ naar evenredigheid van het onvermogen
„ „ zijner krachten. De bepalingen, door den
„ „ Hertog van *York* voorgeſteld, behelzen
„ „ niets, als het geen het noodwendig ge-
„ „ volg moet zijn van eene ſchortſing van vij-
„ „ andelijkheden. Het kan naauwlijks veron-
„ „ derſteld worden, dat de Hertog van *York*
„ „ de dijken wil doen doorſteken, het land
„ „ onder water zetten en de dorpen verbran-
„ „ den, alleenlijk met oogmerk, om zooda-
„ „ nige daden van geweld te plegen, daar
„ „ diergelijk gedrag ſtrijdig zoude zijn met
„ „ de rechten van den oorlog, en hij zich
„ „ daar door de wraak, zoo van geheel Eu-
„ „ ropa, als van zijne eigen Natie, op den
„ „ hals zoude halen. Het is daarom blijk-

„ „ baar, dat de Hertog van *York* zich wil
„ „ bepalen tot alle zulke maatregelen, als
„ „ voordeelig voor zijne en verderfelijk voor
„ „ onze armee kunnen zijn: doch wij be-
„ „ schouwen zoodanige toevalligheden als on-
„ „ afscheidbaar van den staat des oorlogs.
„ „ Het komt ons dienhalven voor, dat uit de
„ „ gedane voorslagen geene wezenlijke voor-
„ „ deelen voor ons te berekenen zijn. Daar
„ „ echter het bezef der lijdende menschheid
„ „ bij den Hertog van *York* in overweging
„ „ komt, is de Generaal BRUNE zeer gereed,
„ „ in deze edelmoedige gevoelens deel te
„ „ nemen; en dit doende verklaart hij, dat
„ „ de volgende voorwaarden, waar op hij
„ „ aanbiedt in te stemmen in eene schorting
„ „ der vijandelijkheden, zoo blijkbaar billijk
„ „ zijn, dat hij daar van niet kan afwijken.

Art. I.

„ „ De Bataafsche vloot, door den Admi-
„ „ raal STORY aan den Admiraal MITCHEL
„ „ overgegeven, zal met alle de wapenrus-
„ „ ting en scheepsvolk worden terug gege-
„ „ ven aan de Bataafsche Republiek. In ge-
„ „ valle de magt van den Hertog van *York*
„ „ niet toereikende is, om dit artikel in te
„ „ willigen, zal zijne Koninglijke Hoogheid

„ „ zich

„ „ zich verbinden, om bij zijn Hof eene
„ „ ſchadevergoeding van gelijke waarde te
„ „ verkrijgen.

II.

„ „ Vijftien duizend krijgsgevangenen, zoo
„ „ Franſchen als Bataven, in *Engeland* ge-
„ „ vangen, zullen naar keuze, en in even-
„ „ redigheid, door de Gouvernementen der
„ „ twee Republieken te bepalen, vrij en zon-
„ „ der voorwaarden naar hun Vaderland wor-
„ „ den terug gezonden. De Bataafſche Ad-
„ „ miraal DE WINTER zal als uitgewisſeld be-
„ „ ſchouwd worden.

„ „ Dit artikel zal in geene deele nadee-
„ „ lig zijn, noch verhindering kunnen toe-
„ „ brengen aan het thans plaats hebbende
„ „ kartel van uitwisſeling.

III.

„ „ De batterijen en het fort aan de *Helder*
„ „ zullen in denzelfden ſtaat herſteld worden,
„ „ wáár in zij zich bevonden op het tijdſtip
„ „ van den inval der Engelsch-Ruſſiſche ar-
„ „ mee. De Generaal BRUNE zal een Offi-
„ „ cier van de artillerie naar de *Helder* zen-
„ „ den, ten einde op de uitvoering van dit
„ „ artikel een wakend oog te houden.

volgend andwoord naar *Alkmaar* terug gezonden:

„ *In het Hoofdkwartier te* Schagenbrug
„ *den zeventienden October.*

„ GENERAAL!

„ Ik zend den Generaal KNOX terug met het „ andwoord op de Nota, welke hij mij in „ uwen naam ter hand gesteld heeft. Hij is „ ten volle gemagtigd, om mijnentwegen te „ besluiten op alle zoodanige onderwerpen, als „ de aard zijner zending medebrengt.

„ (*Geteekend*)

„ FREDERIK, *Hertog van* York.
„ *Commandant en Chef van de ver-*
„ *eenigde Engelsche en Russi-*
„ *sche armeën.*

„ Aan den Generaal BRUNE, Com-
„ mandant en Chef, &c."

„ „ *In het Hoofd-Kwartier te* Scha-
„ „ genbrug *den zeventienden Oc-*
„ „ *tober.*

„ „ Zijne Koninglijke Hoogheid de Hertog „ „ van *York*, Commandant en Chef van de „ „ vereenigde Engelsche en Russische armee, „ „ heeft aan den Generaal BRUNE, Comman-
„ „ dant

„ „ dant en Chef van het Fransch-Bataafsch
„ „ leger, eene schikking voorgesteld, strek-
„ „ kende tot gelijk voordeel der beide par-
„ „ tijen, en voortspruitende uit een verlangen
„ „ om het verder bloedstorten voortekomen,
„ „ en dit land te bevrijden van de verschrik-
„ „ kelijke uitwerkselen eener overstrooming,
„ „ als mede van de verwoesting van de bes-
„ „ ten zijner havens; het welk ten gevolge
„ „ moet hebben de vernieuwing van het voor-
„ „ naamste kanaal zijner inwendige vaart en
„ „ koophandel.

„ „ In andwoord hier op merkt de Gene-
„ „ raal BRUNE aan, dat hij zich niet kan ver-
„ „ beelden, dat zijne Koninglijke Hoogheid
„ „ zijn toevlucht zal nemen tot maatregelen,
„ „ die niet minder afschuwelijk zouden zijn
„ „ voor de menschelijkheid, dan strijdig met
„ „ het karacter der Engelsche Natie en de
„ „ aangenomen gevoelens van geheel Europa.
„ „ Het is waar, het denkbeeld van ver-
„ „ woesting is onbestaanbaar met de gevoe-
„ „ lens en het bekend gedrag der Engelsche
„ „ Natie, en dit denkbeeld stemt ook even
„ „ min met de geaardheid van zijne Koning-
„ „ lijke Hoogheid, de Commandant en Chef,
„ „ overeen; maar het bestaan plichten, wel-

„ „ ken

„ „ ken ons de omſtandigheden op eene ge-
„ „ biedende wijze opleggen, en waar van het
„ „ hatelijke neêrkomt niet op hun, die de-
„ „ ze plichten volvoeren, maar op hun, die
„ „ de noodzakelijkheid dier maatregelen ver-
„ „ oorzaken, door de voorwaarden van eene
„ „ rechtvaardige en eervolle overeenkomst te
„ „ verwerpen.

„ „ Geheel en al doordrongen van het geen
„ „ hij aan zijn Vaderland en aan de rechten
„ „ der menschheid verſchuldigd is, en over-
„ „ tuigd, dat de Generaal BRUNE gelijkelijk
„ „ door deze gevoelens gedreven wordt, heeft
„ „ mijne Koninglijke Hoogheid de gedane voor-
„ „ ſtellen in overweging genomen, en ſtemt
„ „ toe, om zich aan het verdrag te houden,
„ „ in voege als zulks ſtaat uitgedrukt in de
„ „ andwoorden, hierbij de onderſcheiden arti-
„ „ kelen gevoegd. De Generaal - Majoor
„ „ KNOX, die hier mede belast is, is gevol-
„ „ magtigd, om het verdrag te teekenen en
„ „ uit te voeren, als ook om over de bijzon-
„ „ derheden te beſchikken, welke er uit kun-
„ „ nen voortvloeijen.

„ „ Daar het de pligt is van elk Officier,
„ „ die de troepen van zijne Majeſteit com-
„ „ mandeert, een nauwkeurig verſlag te doen

„ „ van

„ „ van 't al wat betrekking heeft tot zijn com-
„ „ mando, zoo volgt van zelf, dat zijne Ko-
„ „ ninglijke Hoogheid, de Hertog van *York*,
„ „ voornemens is, om alle de onderhandelingen,
„ „ welke tusschen hem en de Generaal BRUNE
„ „ hebben plaats gehad, onder de oogen van
„ „ het Engelsch Gouvernement te brengen.

Andwoord op Art. I.

„ „ Zijne Koninglijke Hoogheid kan in gee-
„ „ ne deele over dit artikel in onderhande-
„ „ ling treden, daar beide de partijen over-
„ „ tuigd moeten zijn, dat de uitvoering daar
„ „ van onmogelijk is.

Andwoord op Art. II.

„ „ Deze vraag schijnt gegrond te zijn op
„ „ een veronderstelld verlies, hetwelk de ver-
„ „ eenigde armee zoude moeten ondergaan,
„ „ in geval men tot de inscheping hielpen
„ „ hadt. Men stemt in het geheel niet toe,
„ „ dat zulks het gevolg zoude zijn; maar,
„ „ daar men bij eene winter-kampagne be-
„ „ reekenen moet, een zeker getal menschen
„ „ te zullen verliezen, zoo bewilligt uit dien
„ „ hoofde zijne Koninglijke Hoogheid, in
„ „ naam van het Engelsch Gouvernement,
„ „ in de belofte, dat vijfduizend Fransche en
„ „ Batavische krijgsgevangenen, in evenredig-

„ „ heid

„ „ heid volgens het artikel bepaald, zonder „ „ eenige voorwaarden naar hun Vaderland „ „ zullen worden terug gezonden. Verder „ „ kan 'er in het voorgeſtelde bij dit artikel „ „ niet getreden worden.

Andwoord op Art. III.

„ „ Men zal het fort en de batterijen aan „ „ de *Helder* in een verbeterden ſtaat laten. „ „ Geene Hollandſche artillerie zal van daar „ „ vervoerd worden.

Andwoord op Art. IV.

„ „ Het kan in geene deele toegeſtaan „ „ worden, dat de armee hare ſtelling in de „ „ *Zyp* verlate, vóór dat alle toebereidſelen „ „ aan de *Helder* gemaakt zijn, welke ver- „ „ eischt worden, om hare inſcheping ge- „ „ heelijk en in rust te doen plaats hebben. „ „ Het moet klaarblijkelijk zijn, dat men „ „ geen uitſtel in deze verlangen zal. De „ „ werken in de *Zyp* zullen in den tegen- „ „ woordigen ſtaat blijven, en een of meer „ „ perſonen, behoorlijk gevolmagtigd, zullen „ „ van tijd tot tijd toegelaten worden, om, „ „ tot gerustſtelling van den Generaal BRUNE „ „ ten dien opzichte zich te kunnen verzeke- „ „ ren, en deswegens verſlag te doen; doch „ „ geene gewapende détachementen zullen

„ „ toe-

„ „ toegelaten worden te naderen, of post te
„ „ vatten, digter dan zij tegenswoordig bij
„ „ onze ſtelling zich bevinden. Verder is het
„ „ wel te verſtaan, dat de Generaal BRUNE
„ „ van zijn kant geene aannaderingen be-
„ „ werkſtelligen, noch eenige offenſieve wer-
„ „ ken maken, en dat de Fransch Bataafſche
„ „ armee in de linie der voorposten blijven
„ „ zal, welke zij tegenwoordig bezet, en
„ „ welke alzoo wederzijds de ſcheidslinie
„ „ tusſchen de twee armeën zijn zal.

Andwoord op Art. V.

„ „ De inſcheping der Engelſche en Rus-
„ „ ſiſche troepen zal met de meest moge-
„ „ lijke vaardigheid geſchieden, en in dit
„ „ jaargetij zal men natuurlijk alle onnoodig
„ „ uitſtel zoo veel mogelijk vermijden; maar
„ „ om alle moeijelijkheden of bedenkingen
„ „ dienaangaande voor het vervolg voor te
„ „ komen, wordt voorgeſteld eene ſchortſing
„ „ van vijandelijkheden tot aan het laatst
„ „ van de maand November aanſtaande, ten
„ „ einde zeker te zijn, een genoegzamen tijd
„ „ te zullen hebben voor de geheele ontrui-
„ „ ming van 't land, welke echter eerder
„ „ zal plaats hebben, bijaldien zulks mo-
„ „ gelijk is.

Andwoord op Art. VI.

„ „ De oorlogſchepen, of andere vaartui-
„ „ gen, welke men in dit oogenblik verwacht
„ „ met verſterkingen voor de gezombineer-
„ „ de Engelſche en Ruſſiſche armee, of na-
„ „ derhand zouden kunnen aankomen, zullen
„ „ de troepen niet ontſchepen, maar zoo ſchie-
„ „ lijk mogelijk wederom zeewaarts ſtevenen.

Andwoord op Art. VII.

„ „ Wederzijds zal men gijzelaars geven,
„ „ te kiezen uit de Officieren van rang der
„ „ beide armeën, ter nakoming van het ge-
„ „ ſloten verdrag.

„ „ Ter ordonnantie van zijne Koning-
„ „ lijke Hoogheid de Hertog van
„ „ *York*, Commandant en Chef
„ „ van de vereenigde Engelſche
„ „ en Ruſſiſche legers.

„ „ (*Getekend*)

„ „ H. TAYLOR,
„ „ *Secretaris.*"

Nog ten zelfden dage, dat de Generaal KNOX de bovenſtaande andwoorden op de voorgeſtelde artikelen had overgebracht, ſchreef hij den

den navolgenden brief aan den Adjûdant Generaal SMITH:

„ *Alkmaar den zeventienden October.*

„ MIJN HEER!

„ Ik heb den Generaal BRUNE gezien en met „ hem wijdloopig gesproken over alle de ar„ tikelen, waaromtrent ik de instructien van „ zijne Koninglijke Hoogheid ontvangen heb. „ Aan de zijde van den Generaal BRUNE heb „ ik de grootste geneigdheid bespeurd, om in „ onderhandeling te treden. Met betrekking „ tot het wezenlijke point van de vloot heeft „ de Generaal BRUNE bereids eene missive ont„ vangen van het Uitvoerend Bewind der Ba„ taafsche Republiek, om de teruggave daar„ van te bedingen als een *sine qua non* (11). „ En ik moet twijfelen, of 'er wel kans is, „ hem over te halen, om hier in toe te ge„ ven; ten minsten niet zonder eenige verze„ kering dat zijne Koninglijke Hoogheid de„ ze aanvrage bij zijn Hof bevorderlijk zijn „ zal.

(11) Dat is te zeggen: dat men zonder de terug gave der vloot in geene verdere onderhandeling konde komen. *Vertaling van den Schrijver.*

„ zal. Aangaande het ander zeer wezenlijk
„ artikel, dat der krijgsgevangenen, heb ik het
„ met zeer veel moeite zoo ver gebracht, dat
„ de Generaal het getal daar van bepaald heeft
„ op 8000 man: minder kan hij het niet ſtel-
„ len. De overige pointen kunnen in het vrien-
„ delijke gevonden worden. Ik verzoeke hier
„ op de orders van zijne Koninglijke Hoog-
„ heid, en hope dezelven morgen tegen den
„ middag te ontvangen.

„ Ik heb de eer te zijn &c.

„ J. KNOK.

„ Aan den Colonel HOPE,
„ Adj. Gen. &c."

Des anderen daags gaf de Adjudant Generaal HOPE hier op het navolgend andwoord:

„ *In het Hoofd-kwartier te* Schagen-
„ brug *den agttienden October.*

„ MIJN HEER!

„ Zijne Koninglijke Hoogheid, de Comman-
„ dant en Chef, in zijne op gisteren aan u
„ gegeven inſtructien verklaard hebbende, dat
„ elke ſchriftelijke of mondelinge voordracht
„ van den Generaal BRUNE, en gevolglijk ook
„ die betrekkelijk de geheele Hollandſche

„ vloot,

„ vloot, natuurlijker wijze op eene regelmati-
„ ge wijze zal gebracht worden ter kennisse
„ van het Engelsch Ministerie, kan hij u geen
„ ander andwoord doen geworden, dan het
„ geen gij reeds in staat zijt te geven;
„ namelijk: „ „ Zijne Koninglijke Hoogheid
„ „ kan in geenen deele over dit artikel in
„ „ onderhandeling treden; waar van de uit-
„ „ voering aan beide de partijen als onmo-
„ „ gelijk moet voorkomen." " „ Bijaldien
„ de Generaal BRUNE zich voorstelt, om ver-
„ der op dit onderwerp aan te dringen, is het
„ best, de onderhandelingen hoe eerder zoo
„ beter af te breken. Met betrekking tot het
„ getal der krijgsgevangenen, hier op zal zij-
„ ne Koninglijke Hoogheid niet blijven staan,
„ in geval de overige pointen klaar en onver-
„ wijld zijn bepaald. *Zoo niet*, is het onnoo-
„ dig, verder over dit onderwerp te handelen,
„ en hij gelast u, de onderhandelingen af te
„ breken.

„ Ik heb de eer te zijn &c.

„ ALEX. HOPE,
„ *Dep. Adj. Gen.*

„ Aan den Generaal Majoor KNOX."

De Brigade-Generaal ROSTOLLANT, Chef van de generale Staf, door den Generaal BRUNE belast zijnde, om, in zijnen naam, met den Generaal Majoor KNOX de voorwaarden der wapenschorsing te bepalen, overhandigde aan denzelven de volgende Tegen-Nota:

„ TEGEN-NOTA VAN DEN GENERAAL EN
„ CHEF BRUNE (12).

„ *In het Hoofd-kwartier te* Alkmaar,
„ *den seseneenvintigsten Vendémiaire*
„ *het agtste jaar (agtien Octo-*
„ *ber* 1799.)

„ De burger BRUNE, Generaal en Chef van „ de Fransche en Bataafsche armee, heeft „ nergens meer neiging toe, dan om eene „ nieuwe bloedstorting te voorkomen, door de „ vijandelijkheden te doen ophouden; maar hij „ weet, wat hij aan de dapperheid en over- „ magt der armee, die hij de eer heeft te „ Kommandeeren, verschuldigd is. Hij heeft „ de

(12) De vertaling dezer Tegen-nota is woordelijk uit een ander werk overgenomen.

Bericht van den Schrijver.

„ de aanmerkingen van den Hertog van *York*
„ op de eergisteren voorgeſtelde artikelen on-
„ derzocht, en hij heeft den Generaal ROSTOL-
„ LANT gevolmagtigd tot het ſluiten van een
„ verdrag, naar de bepalingen, die uit de vol-
„ gende aanmerkingen ontſtaan:

(Iſte Art. teruggave der vloot.)

„ „ De Generaal BRUNE begrijpt met moei-
„ „ te, dat de Hertog van *York* zich zonder
„ „ magt verklaart te zijn. Hij wil niet al
„ „ te veel vertrouwen ſtellen ten opzichte der
„ „ berichten, welke zijne Koninglijke Hoog-
„ „ heid hieromtrent aan het Engelsch Gou-
„ „ vernement belooft te geven. Ondertus-
„ „ ſchen moet hij in aanmerking nemen, dat
„ „ de Bataafſche vloot door verraad is over-
„ „ gegeven, en dat zij is ontvangen geweest
„ „ gelijk een pand, om aan het Gouverne-
„ „ ment te worden terug gegeven, het welk
„ „ het hof van *Londen* zich voorgeſteld had
„ „ in dit land te herſtellen, volgens de voor-
„ „ gewende begeerte der Inwooners. Daar
„ „ het lot der wapenen 'er anders over heeft
„ „ beſliſt, en de Hertog van *York* heeft kun-
„ „ nen zien, dat het Bataafſche volk op gee-
„ „ ne wijze de herſtelling van den ouden vorm
„ „ van zijn Beſtuur is toegedaan, zou de

„ „ ongekomen artikelen. Buitendien zal een
„ „ Engelsch Opper-officier in de Fransche
„ „ en Bataafsche armee moeten blijven, tot
„ „ borg van de prompte vrijgeving van agt
„ „ duizend krijgsgevangenen, die door En-
„ „ geland zullen moeten worden terug ge-
„ „ geven.

„ „ *Op order van den Generaal*
„ „ *en Chef; &c.*" "

Tusschen het overleveren dezer Tegen-Nota en het sluiten der kapitulatie schijnt een zeer gering tijd-verloop te hebben plaats gehad, blijkens de volgende misfive van den Engelschen Generaal Majoor KNOX:

„ Alkmaar *den agttienden October, ten*
„ *drie uren na den middag.*

„ MIJN HEER!

„ Ik heb uwen brief ontvangen, en het ge-
„ noegen u te berichten, dat alles tot genoe-
„ gen van zijne Koninglijke Hoogheid vastge-
„ steld is. Ten gevolge van dien heeft de
„ Generaal BRUNE oogenbliklijk allerwegen de
„ noodige orders doen geven, dat de vijande-
„ lijkheden ophouden, en alle werken gestaakt

„ wor-

„ worden. Hij verzoekt, dat het zijne Ko-
„ ninglijke Hoogheid behagen moge, zonder
„ tijdverzuim gelijke orders afte vaardigen, daar
„ hem op het oogenblik bericht gegeven is,
„ dat men eenige huizen in de brand geſtoken
„ heeft op den weg naar *Haringhuizen*.

„ Ik heb de eer te zijn, &c.

„ Aan den Colonel HOPE, „ J. KNOX.
„ Adj. Gen. &c."

„ P. S. De Generaal BRUNE heeft orders
„ naar *Amſterdam* gezonden, dat geene
„ vijandelijkheden ondernomen worden van
„ de zijde der flottille, aldaar uitgerust.
„ En hij verzoekt, dat gelijk bericht mo-
„ ge gegeven worden aan den Admiraal
„ MITCHEL."

Het was dan op den agttienden October, dat tuſſchen de wederzijds Gevolmachtigden de na te melden kapitulatie binnen de muren van *Alkmaar* geſloten wierd. En het kon niet miſſen, of eene gebeurtenis, zoo gewigtig als deze, moest de harten van alle oprechte vaderlanders en menſchenvrienden met blijdſchap vervullen. Het was op den twintigſten October, dat dezelve door het Uitvoerend Bewind der Bataaf-

ſche

ſche Republiek bij de onderſtaande Proclamatie aan den Volke wierd kenbaar gemaakt:

„ PROCLAMATIE.

„ *Gelijkheid*, *Vrijheid*, *Broederſchap.*

„ Het Uitvoerend Bewind der Bataafſche Re-
„ publiek, aan hunne medeburgeren, heil en
„ Broederſchap!

„ De gelukkige voortgang der wapenen van
„ uwe Bataafſche en Franſche broederen, door
„ edelen heldenmoed bezield, en door de lief-
„ de des Vaderlands en der Vrijheid aange-
„ vuurd, had reeds onze billijke hope ge-
„ koesterd, dat wel rasch de Bataafſche grond
„ van de roofzieke benden van 't roofzuchtig
„ Albion zoude worden verlöst, en de trot-
„ ſche Brit genoodzaakt worden, dit gezegend
„ land te verlaten: en zie daar onze en uwe
„ hoop ten vollen bevestigd!

„ De wel overdachte maatregelen van den
„ bevelvoerenden Generaal, door den moed en
„ ijver der Republikeinſche legers ondersteund,
„ baanden reeds den zekeren weg der over-
„ winning, en de vijand, in zijne ſterke ver-
„ ſchanſingen terug gedreven, liep gevaar,
„ daar uit mede door den onwederſtaanbaren

„ moed

„ moed der Bataafsche en Fransche helden te
„ worden verjaagd; en wat bleef hem dan
„ over? een gewisse dood of eene schandelijke
„ overgave!

„ De trotsche Brit, de belager uwer Vrij-
„ heid en Welvaart, zag zich dus tot die ver-
„ nedering gebragt, om van den Generaal ee-
„ nen vrijen aftogt te verzoeken. Deze Be-
„ velhebber, minder prijs stellende op de ver-
„ meerdering van zijnen eigen roem, dien
„ hem de laatste overwinning zoude verzekerd
„ hebben, en bezeffende, dat die mogelijk niet
„ dan ten koste van stroomen bloeds, 't welk
„ in het oog der Republikeinen hooger geschat
„ wordt, dan in dat van Tijrannen, heeft edel-
„ moedigelijk dezelve aan 's lands behoud en 't
„ leven van zijne dappere krijgsbenden opge-
„ offerd en den vijand eene capitulatie toege-
„ staan van den volgenden inhoud:

„ „ De heer Generaal Majoor KNOX, ge-
„ „ volmagtigd door zijne Koninglijke Hoog-
„ „ heid den Hertog van *York*, kommandee-
„ „ rende en Chef de gecombineerde Engel-
„ „ sche en Russische armee,

„ „ En de burger ROSTOPLANT, Generaal
„ „ de Brigade, Chef van het Etat Majoor,

„ „ met

„ „ met behoorlijke volmagt voorzien door
„ „ den burger BRUNE, Generaal, kommandeerende en Chef de Fransche en Bataafsche armee, zijn overeengekomen, als volgt:

Art. I.

„ „ Alle vijandelijkheden tusschen de beide legers zullen, met den dag van heden, ophouden.

II.

„ „ De tegenwoordige linie van voorposten van iedere der beide armeën zal respectivelijk voor scheidslinie dienen.

III.

„ „ Alle de werken, zoo wel offensive als defensive, zullen weederzijds worden geschorst; en er zullen geene nieuwe mogen gemaakt worden.

IV.

„ „ De met geschut voorziene batterijen, „ „ welke zich ten tijde der landing op de „ „ *Holder* en op die plaatsen bevonden, „ „ welke thans door de gecombineerde Engelsche en Russische armee bezet zijn, — „ „ zullen in derzelver tegenmaligen staat herstelt worden, of in derzelver tegenwoordigen verbeterden staat blijven, zóó nochtans,

„ „ tens, dat de Bataafsche Artillerie aldaar in
„ „ haar geheel bewaard blijve.

V.

„ „ De gecombineerde Engelsche en Russi-
„ „ sche armée zal zich, zoo spoedig moge-
„ „ lijk, weder inscheepen, en zal de kusten,
„ „ eilanden en bezittingen der Bataafsche
„ „ Republiek moeten hebben ontruimd den
„ „ negenden Frimaire aanstaande (dezig No-
„ „ vember 1799,) zonder eenige schade te
„ „ hebben veroorzaakt, hoe zij door inun-
„ „ datien, doorsnijding van Dijken, of ver-
„ „ stopping van eenige Zeegaten enz.

VI.

„ „ De oorlogschepen of andere vaartuigen,
„ „ welke eenige versterking voor de gecom-
„ „ bineerde Engelsche en Russische armée
„ „ mogten aanbrengen, zullen niet mogen
„ „ ontscheepen, maar dadelijk weder moeten
„ „ vertrekken.

VII.

„ „ De Generaal en Chef BRUNE zal een
„ „ Officier in de *Zyp*, en aan de *Helder*
„ „ kunnen zenden, ten einde aan hem, zoo
„ „ van den staat der batterijen, als van de
„ „ verderingen tot ontruiming, verslag te
„ „ doen.

„ „ Zij-

„ „ Zijne Koninglijke Hoogheid de Hertog
„ „ van *York* zal mede een Officier in de
„ „ Franſche en Bataafſche linie vermogen te
„ „ zenden, om zich te verzekeren, dat 'er
„ „ geene nieuwe werken worden aangelegd.
„ „ Een voornaam Officier van hoogen rang
„ „ van elke armee zal wederzijds worden af-
„ „ gezonden, om tot waarborg voor de na-
„ „ koming van dit verdrag te verſtrekken.

VIII.

„ „ Agt duizend Franſche en Bataafſche
„ „ krijgsgevangenen, vóór den tegenwoordi-
„ „ gen veldtogt gemaakt, en thans in En-
„ „ geland zich bevindende, zullen, ter keuze
„ „ van en in evenredigheid, door de Gouver-
„ „ nementen der beide geallieerde Republie-
„ „ ken te bepalen, vrij gelaten, en zon-
„ „ der eenige voorwaarden, naar hun Vader-
„ „ land terug gezonden worden. De Gene-
„ „ raal Majoor KNOX zal bij de Franſche ar-
„ „ mee verblijven, om ten waarborge te
„ „ ſtrekken voor de nakoming van dit ar-
„ „ tikel.

IX.

„ „ Het beſtaande Cartel tuſſchen de beide
„ „ armeën, ter uitwiſſeling van krijgsgevan-
„ „ genen, gedurende dezen veldtogt ge-
„ „ maakt,

„ „ maakt, zal in deszelfs geheel blijven.
„ „ 'Er is nog overeengekomen, dat de Ba-
„ „ taafſche Admiraal DE WINTER als uitge-
„ „ wisſeld wordt beſchouwd.
„ „ Geſlooten te *Alkmaar*, den ſesentwin-
„ „ tigſten Vendémiaire, het agtſte jaar der
„ „ ééne en ondeelbaare Franſche Republiek
„ „ (agttien October 1799), tusſchen de on-
„ „ dergetekende Generaals, ten dien einde
„ „ met behoorlijke volmagt voorzien.

„ „ (*Geteekend*) ROSTOLLANT,
„ „ *Generaal de Brigade.*
„ „ KNOX,
„ „ *Generaal Major.*

„ „ (*Lager ſtond*) Geapprobeerd:
„ „ (*Geteekend*) FREDERIK,
„ „ *Hertog van* York, *comman-*
„ „ *deerende en Chef de gecombi-*
„ „ *neerde armeën van zijne Brit-*
„ „ *ſche Majesteit en den Keizer*
„ „ *van Rusland.* En
„ „ A. MITCHEL,
„ „ *Vice-Admiraal van de Blau-*
„ „ *we Vlag enz., commandeerende*
„ „ *en Chef het Escader van zijne*
„ „ *Majeſteit, voor de Expeditie*
„ „ *op de Hollandſche Kust.*

„ „ (*Verder ſtond*) Geapprobeerd door den Generaal
„ „ en Chef der Franſche en Ba-
„ „ taafſche armeën:

„ „ (*Geteekend*) BRUNE.
„ „ Voor Copie conform aan het
„ „ Origineel. De Generaal de Bri-
„ „ gade, Chef van het Etat-Ma-
„ „ jor Generaal.

„ „ (*Geteekend*) ROSTOLLANT." "

„ Het Uitvoerend Bewind, van de belang-
„ rijkheid deezer gebeurtenis en derzelver ge-
„ wigt overtuigd, daar zij ons Vaderland van
„ de rampen, die 't tooneel des Oorlogs altijd
„ verzellen, bevrijd, den hoogmoed des Vij-
„ ands, die dit land reeds als zijnen prooij be-
„ ſchouwde, ter neder velt, en hem dwingt,
„ met de onuitwisbare ſchande zijner in de
„ weleer zoo bloeijende ſtreeken van ons Va-
„ derland gepleegde euveldaaden overlaaden,
„ naar zijn land terug te keeren, daar zij niet
„ minder de blinde aanhangers van Oranje
„ hunne laatſte misdadige hoop verijdelt, en
„ hunne verwagtinge in rook doet verdwijnen,
„ heeft vermeend, dezelve op eene plechtige
„ wijze aan de Natie te moeten bekend maken.

„ Overtuigd van Ul. Vaderlandsliefde en ge-
„ trouwheid aan de zaak der Vrijheid, twijf-
„ felt het Bewind niet, of gij zult dezelve met
„ dat waar gevoel van brandende Vaderlands-
„ liefde ontvangen, als uwe Vertegenwoordi-
„ gers zulks hebben getoond, en, onder er-
„ kentenis van den Goddelijken zegen, vol-
„ ijverig werkzaam zijn, om door alle uwe
„ krachten, moed en Vaderlandsliefde, mede-
„ te werken, ten einde 't eerwaardig gebouw
„ onzer Staatsregeling, een doorn in 't oog on-

„ zer

Dirk Langendijk del. R. Vinkeles fecit.

HELDER

„ zer Vijanden, meer en meer te vestigen.
„ Mogt dan ook 't blij vooruitzicht op een
„ eerlijken en voor 't menschdom zoo wen-
„ schelijken Vrede eerlang onze vreugde ten
„ hoogsten top doen stijgen!

„ En op dat zulks ter kennisse van een ieder
„ zoude geraken, zal deeze alomme op eene
„ plechtige wijze, met 't losfen van 't geschut,
„ 't spelen en luiden der klokken, en 't uit-
„ steken der vlaggen, worden gepubliceerd en
„ geaffigeerd.

„ Gedaan in 't Uitvoerend Bewind der Ba-
„ taafsche Republiek, in *'s Hage* den twintig-
„ sten October 1799. Het vijfde jaar der Ba-
„ taafsche Vrijheid.

„ (*Was geparapheerd*)

„ J. F. R. VAN HOOFF, vt.

„ (*Onder stond*)

„ Ter ordonnantie van hetzelve,

„ (*Was geteekend*)

„ C. G. HULTMAN."

De Hertog van *York* gaf bij de volgende dépêche aan den heer DUNDAS, Staats-secretaris van oorlog, kennis van de gesloten kapitulatie; en waar uit dan ook blijkt, dat hij op den twintigsten October de gevraagde instruc-

tien van zijne Groot-Brittanniſche Majesteit nog niet ontvangen had, en gevolglijk zich genooddrongen zag, om op eigen gezag een verdrag tot den vrijen aftogt voor zijne armee te ſluiten.

„ *In het Hoofdkwartier te* Schagenbrug
„ *den twintigſten October.*

„ MIJN HEER!

„ In mijne laatſte heb ik u de omſtandigheden kenbaar gemaakt, welke mij hebben doen beſluiten, de armee uit hare voorwaardſche ſtelling in het front van *Alkmaar* naar hare tegenwoordige bezetting te doen terug keeren, en welke ik vertrouwe, dat aan zijne Majesteit genoegzaam zullen zijn voorgekomen, om dezen maatregel goed te keuren. Het jaargetij, hetwelk hier bereids winterachtig begint te worden, gaf mij van dag tot dag meer en meer reden te vrezen, dat eenig voornemen tot het doorzetten van den veldtogt in deze landſtreken niet van den gewenschten uitſlag zoude achtervolgd worden, zoo uit hoofde van de onmogelijkheid om de troepen, gedurende den winter, op den grond door ons bezet te huisvesten,

„ als

„ als van den bedenkelijken ſtaat met betrek-
„ king tot den toevoer der noodwendigheden
„ in dit jaargetij: waar bij nog komt de over-
„ tuiging, dat het raadzaamst was, met de ar-
„ mee naar *Engeland* terug te keeren; eene
„ operatie, welke, offchoon dezelve in hare
„ uitvoering de troepen aan eenig verlies zou-
„ de hebben kunnen blootſtellen, ik echter
„ boven eenig ander middel verkiesbaar oor-
„ deelde. Hier van doordrongen en overwe-
„ gende, dat een langer verwijl aanzienlijke
„ verliezen ten gevolge mogt hebben, ben ik
„ te rade geworden, gemeenſchappelijk met
„ den Vice-Admiraal MITCHEL, een wapenſtil-
„ ſtand te ſluiten met den Generaal BRUNE,
„ kommandeerende de Franſche en Bataafſche
„ armeën, waar van de voorwaarden hier in-
„ gefloten zijn, en welke, offchoon dezelve
„ den afſtand van onze zijde in zich bevat van
„ een aanzienlijk getal krijgsgevangenen, ik
„ niettemin vertrouwe, dat door zijne Majes-
„ teit zal beſchouwd worden als eene niet on-
„ evenredige vergoeding voor zoo vele dierba-
„ re wezens, welke hadden moeten opgeofferd
„ worden, daar het oogmerk, het welk hun
„ tot hier toe beſtierd heeft, geene verdere
„ voordeelen belooft, en de eenige voorhan-

„ den zijnde middelen, om een zekeren aftogt
„ te ondernemen, beſtaan in den verwoesten-
„ den maatregel der overſtromingen van het
„ land. Een maatregel, welke den ondergang
„ van de bewooners van het Noordelijk ge-
„ deelte dezer Provincie, gedurende een reeks
„ van jaren, zoude veroorzaakt hebben, en
„ welke even afgrijsſelijk voor de gevoelens,
„ als ſtrijdig met den goeden naam der Brit-
„ ſche Natie zijn zoude. Ik ben in het zeker
„ vertrouwen, dat de hier aangevoerde be-
„ weegoorzaken mij bij zijne Majesteit ver-
„ ſchoonen zullen, van in dezen zonder zijne
„ nadere inſtructien te werk gegaan te hebben,
„ en dat ik het genoegen ſmaken zal te ver-
„ nemen, dat mijn gedrag ten dien opzichte
„ met zijne Majesteits goedkeuring is vereerd
„ geworden.

„ Ik ben &c.

„ (*Geteekend*)

„ FREDERIK."

Na het ſluiten der kapitulatie bleef de Fransch-Bataafſche armee, gedurende eenige dagen, hare genomene ſtellingen behouden (13). En,

(13) Ongetwijfeld zoude het zeer eigenaardig geweest zijn, op de Kaart bij dit werk gevoegd, de voornaamſte

En, naar evenredigheid, dat de vijand de zijnen verliet, om het Bataafsch grondgebied te ontſte ſtellingen en verdedigings werken onzer armee aangeſtipt te zien. Dat hieromtrent de Lezer in zijne verwachting is te leur geſteld geworden, is niet aan den Schrijver of Drukker, maar wel aan den Directeur Generaal VAN HOOFF toe te ſchrijven. Het was op het bericht, de conſideratien en het advijs van dezen, dat de Agent van Oorlog goed vond, het verzoek van zeker Staf-Officier, die, door ons hiertoe aangezocht, daarvoor het noodige zou bezorgd hebben, te declineeren en te wijzen van de hand.

De Schrijver kan niet voorbij, bij deze gelegendheid aan te merken, dat de Directeur Generaal niet bedacht ſchijnt geweest te zijn, *dat, zo de Vijand, gedurende dat hij tegen over onze armee ſtond, al geene middelen had, om met den ſtaat onzer ſtellingen volkomen bekend te worden, hij zeer zeker daartoe de beste gelegendheid vond, ja zelfs daarvan volledige afteekeningen kon doen vervaardigen, tijdens dat onze armee dezelven verlaten had en tot aan de* Beverwyk *terug getrokken was.* Het ſchijnt den Directeur Generaal onbekend geweest te zijn: *dat een geruimen tijd na den aftogt des Vijands deze verſterkte ſtellingen zijn blijven liggen, zoo als zij verlaten waren, niettegenſtaande gedane aanzoek bij den toenmaligen Agent van Oorlog, om dezelven te doen uit den weg ruimen; en waarom dan ook ieder nieuwsgierige genoegzamen tijd en gelegendheid had, om 'er behoorlijke afteekeningen van te kunnen maken.* Ook ſchijnt de Directeur Generaal niet geweten te hebben: *dat de*

ontruimen, deed de Generaal BRUNE ook zijne troepen terug trekken, om aan dezelven rust te verſchaffen, en den zoo zeer gefolterden bewoonder van het tooneel des oorlogs in zijne kommervolle omſtandigheden te verligten. Op den negenentwintigſten November, en dus binnen den geſtelden tijd, had de Engelsch-Rusſiſche armee den Bataafſchen grond verlaten (14).

Dus-

Vijand vóór zijnen afmarsch zich de beste Kaarten van Noord-Holland *heeft weten aan te ſchaffen, onder anderen, de Groote Kaart van de* Uitwaterende Sluizen; *en welke waarſchijnlijk gediend hebben tot het ſamenſtellen van een Kaart van* Noord-Holland, *waarop al mede te vinden is de platte grond van* Alkmaar, *geplaatst achter een Engelsch werk over de Expeditie tegen* Holland, *beſchreven door* E. WALSH.

En deze aanmerking brengt als van zelfs de vraag voort: *of het den* Lande *eenig nadeel, en den* Vijand *eenig voordeel kon aanbrengen, dat de bewuste Kaart, met de gezegde aanteekeningen verbeterd, wierd uitgegeven, ruim één en een half jaar, na dat de geheele gebeurtenis was afgelopen?* Het is mogelijk, dat de Directeur Generaal VAN HOOFF beiden, als onafſcheidbaar, zeker ſtelt, maar dan ook zoude hij *de Kaart* noch van *Engeland* noch van dit *Land* kennen. *Sapienti ſat dictum!*

(14) In ſtaat geſteld, om den Lezer een accuraten ſtaat der wederzijdſche legers mede te deelen, zal men den-

Dusdanig liep deze zoo zeer geduchte onderneming ten einde. Eene onderneming des te belangrijker, daar dezelve niet alleen ten oogmerk had, om de gevestigde Regeeringsvorm dezer Republiek ten onderſten boven te keeren; maar ook van de gewigtigſte gevolgen zijn konde, zoo met betrekking tot het voortzetten van den oorlog op het vaste land, als tot het ſtaatkundig evenwigt, het welk de algemeene vrede in Europa éénmaal moet daarſtellen.

Deze vrede, hoe verre ze ook, toen dit werk voltooid wierd, nog ſcheen verwijderd te wezen, ſtaat thans, nu hetzelve in het licht verſchijnt, Gode zij dank! gereed, om, na zoo veel bloedige en verwoestende tooneelen, als tot oneer van het menschdom in de laatſte jaren van de zich noemende verlichte en wijsgerige eeuw, door alle gewesten van Europa heen, door den oorlog zijn aangericht geworden, Europa's grond op nieuws te betreden. Reeds in het begin dezes jaars wierd door den vrede tusſchen het Fransch Gemeenebest en het

denzelven geplaatst vinden in de Bijlagen onder Litt. U. Uit dien des Vijands blijkt het, dat de opgave daarvan, Deel I. Bladz. 12., zeer wel berekend is geweest.

het Hof van *Weenen* het oorlogs rumour op het vaste land geſtild, en ook brak de dag reeds aan, waarop de vijandelijkheden ter zee een einde namen door het tekenen der vredenspreliminairen tusſchen *Frankrijk* en *Engeland*.

Eindigde de agttiende Eeuw allerwegen met bloedſtorting en verwoesting, de negentiende kenmerkte haar begin met het lieflijk gejuich van vrede en rust. Leenden wij onze pen om het droevig deel te beſchrijven, dat ons Gemeenebest aan de rampen des oorlogs had, nu wij dezelve zullen uit de hand leggen, ſmaken wij de vreugde, van ook voor ons Vaderland betere vooruitzichten te kunnen aankondigen en ſtreelt ons de zachte hoop, dat de eenmaal herſtelde rust ook over hetzelve vernieuwden bloei en welvaren verſpreiden zal.

AAN-

AANHANGSEL.

Op Bladz. 13 van het I. Deel gezegd zijnde: „dat door den Agent van Oorlog aan de Kolo„nels der gewapende burgermagt in de Depar„tementen, uitgezonderd in dat van *Schelde* „en *Maas*, aanschrijving gedaan was, om da„delijk uit ieder Bataillon eene Kompagnie Gre„nadiers, eene Kompagnie Fuseliers, en, zo „zulks mogelijk was, twee Kompagnien Jagers, „als ook zoo veel uit de Vrijwilligers, als zich „daar toe aanboden, het zij op schuiten of an„derszins, op *Haarlem* te doen aanrukken:" en daar mede in verband beschouwd zijnde het geen in de *Nota*, voorkomende op Bladz. 14. gezegd wordt, betrekkelijk het oogmerk waartoe deze manschappen dienen moesten, is het ontegenzeggelijk waar, zoo als is opgemerkt geworden, dat het den Lezer moet toeschijnen,

nen, als of het Departement van *Schelde* en *Maas* zoude zijn verschoond geweest, om ook het zijne toe te brengen tot afweering van den gedreigden aanval.

Recht doende aan de bekende Vaderlandsliefde der Inwoonderen van *Zeeland*, is het billijk, hun den lof niet te onthouden, welken zij, zoo bij deze, als bij vele andere gelegendheden verdiend hebben. En daarom is het noodig, het volgende tot opheldering te zeggen.

De aanschrijving van den Agent van Oorlog, hier boven vermeld, was van den agtentwintigsten Augustus 1799. *Zeer zeker* komen daar in voor de woorden: *except* Schelde *en* Maas: en ten bewijze, dat deze woorden daar in niet abusivelijk gesteld zijn, is, dat de Kolonel der Gewapende Burgermagt in dat Departement van deze aanschrijving nimmer kennis gedragen heeft.

Hoe dit ook zij, bij een besluit van het Uitvoerend Bewind van den zeventienden September 1799 wierden de respective Departementale Besturen aangeschreven, betrekkelijk het getal der te leveren manschappen voor, en de wijze van samenstelling van het *mobile Bataafsch Burgerkorps*; terwijl in dit Besluit speciaal

ten

ten aanzien van het Departement *Schelde* en *Maas* gezegd wordt:

„ Ten vierden, dat reeds &c.

„ Dat op gelijke wijze door het Departe-
„ ment van *Schelde* en *Maas*, hetwelk nog
„ geen gewapende burgers gezonden heeft,
„ drie honderd en tagtig man zal moeten wor-
„ den geleverd."

Ten gevolge van dezen last wierden door den Kolonel alle mogelijke middelen te werk gesteld, ten einde onverwijld door de respective Gemeente-Besturen de vereischte manschappen geleverd wierden, en het gelukte hem ook, binnen een zeer kort tijdverloop, een getal van twee honderd drieëntagtig gewapende burgers naar *Haarlem* te doen vertrekken.

Wel verre dus, dat meergezegd Departement van de requisitie verschoond zoude zijn geweest, blijkt het in tegendeel uit de sedert de uitgave van het I. Deel ingekomen en hier ter nedergestelde authentieke berichten, dat hetzelve ook in dezen plichtmatig gehandeld heeft, en wel op ene wijze, dat, hadden de overige Departementen even plichtmatig te werk gegaan, 'er geen aanmerkelijk deficit zoude geweest zijn in het voorgeschreven getal, waar uit het

mobiele Bataafsch Burgerkorps beſtaan moest.

Het is te recht dus, dat *Zeelands* brave verdedigers des Vaderlands aanſpraak maken mogen op de achting en erkentenis, welke in het algemeen zijn toegekend geworden aan hun, die hunne woon- en haardſteden, en al wat hun dierbaar was, verlieten, om den vereenigden *Brit* en *Rus* te gaan bevechten. Elk oprecht Vaderlander zal in zijn hart hun zegenen, en de fiere *Zeeuw*, altoos indachtig aan de heldendaden van den alom vermaarden MICHIEL DE RUIJTER, die onder hunne voorvaderen het eerſte licht aanſchouwde, zal zich nimmer aan den dienst van het Vaderland onttrekken; hij zal zich ten allen tijden beijveren, dien Held na te ſtreven, en dus doende zijne nagedachtenis in de harten der Nederlanders verlevendigen.

Het zal den Lezer al mede niet onaangenaam zijn, alhier ter nedergeſteld te zien de ſententie, door de Militaire Rechtbank geſlagen tegen de Freule VAN DORTH TOT HOLTHUIZEN, waar van met een woord gewag gemaakt is op Bladz. 121 van het I. Deel; als mede van het vonnis, door gezegde Rechtbank uitgeſproken tegen JAN BAREND KLEIN HESSELINK.

LINK. Deze Rechtbank beſtond uit de volgende perſonen:

H. SCHAAPS,	Kapitein bij de Gewapende Burgermagt te *Utrecht*.
J. VAN REIJSEN,	Eerſte Luitenant bij dezelve. Beiden in garnizoen te *Wenterswijk*.
P. H. PIJPERS,	Tweede Luitenant bij de Gewapende Burgermagt te *Amſterdam*. In garnizoen te *Bredevoort*.
P. VERBURG,	Sergeant Majoor bij de Gewapende Burgermagt te *Utrecht*, in garnizoen te *Wenterswijk*.
F. VAN BERGEN,	Sergeant bij de Gewapende Burgermagt te *Amſterdam*, in garnizoen te *Aalten*.
	COMMISSARIS,
W. PASCHEN G. I. Z.	Richter van het Ampt van *Bredevoort*.
	FISCAAL.
D. BOM,	Advocaat te *Lichtenvoorde*.

De Vonniſen luiden als volgt:

„ *In margine ſtond.*

„ Gepronuntieerd binnen *Wen-*
„ *terswijk*, en verders geëxecu-
„ teerd even buiten *Wenterswijk*
„ den 22ſten November 1799,
„ het 5de Jaar der Bataaff. Vrij-
„ heid, des morgens tuſſchen 10
„ en 11 uur.

„ In fidem.

„ (*Was geteekend*)

„ D. BOM, *Audit.*"

„ Ge-

„ Gezien, gelezen en geëxamineerd eisch en
„ conclusie, cum annexis, door den Auditeur
„ der alhier te *Wenterswijk* geëtablisseerde Mi-
„ litaire Rechtbank, overgegeven op ende je-
„ gens JOHANNA, MAGDALENA, CATHARINA, JU-
„ DITH VAN DORTH, alhier gedetineerd, waar
„ bij blijkt, dat gedetineerde, oud 52 jaren,
„ op *Harreveld*, onder *Lichtenvoorde*, woon-
„ achtig, bekend en beleden heeft:

„ Dat zij, op donderdag den vijfden Septem-
„ ber laatstleden, des morgens al zeer vroeg
„ van den tooren, op den Huize *Harreveld*,
„ een Oranje - vlag heeft doen uitsteken en
„ waaijen, en zulks alleen op het bloote zeg-
„ gen van een, haar geheel onbekend, persoon,
„ dewelke haar een briefje had gebragt, zon-
„ der onderteekening, en zonder zij gedetineer-
„ de de hand kende, of wist, van waar het
„ kwam.

„ Dat zij zich ten zelven dage, des mor-
„ gens, volgens eigen confessie, mede op het
„ zeggen of requireeren van gezegden vreem-
„ deling, met haar broeder na *Lichtenvoorde*
„ heeft begeven.

„ Dat verder bij de stukken blijkt, en ten
„ genoege rechtens is bewezen en daar gedaan,
„ dat gedetineerde op dien zelfden morgen van

„ den

„ den vijfden September laatstleden, omtrent
„ agt uur, met haren broeder, in *Lichtenvoor-*
„ *de* is komen rijden, met Oranje verſierd, zich
„ aldaar een tijd lang, aan het huis van den
„ Ontfanger HUISINK, opgehoúden, en met haar
„ meergezéiden broeder van daar na *Wisſink*,
„ in de buurſchap *Zwolle*, de Emigranten
„ is tegengegaan en ingewacht, zich met de-
„ zelve heeft onderhouden, na de komst van
„ den Erfprins, ZUIDERAS en de Hanoverſche
„ troepes geïnformeerd, en vervolgens met de-
„ zen na *Groenlo* getrokken is, vol op met
„ Oranje verſierd.

„ Dat dien zelfden dag van daar terug te
„ *Lichtenvoorde* gekomen, en aan haar gede-
„ tineerde is verhaald, dat eene FREDRICUS
„ REESINK dood gebleven was, zij gedetineer-
„ de daar op gezegd heeft, ô! dat is 'er nog
„ maar één, of, broeder, daar is 'er nog maar
„ één capot, daar moeten 'er meer aan, het
„ was maar een Patriot; en, tegens haar broe-
„ der ſprekende, in ſubſtantie daar bij voegen-
„ de: Broer, TOON moet direct na *Grol*, om
„ 4 à 500 Huſaren te halen, dan moeten e al-
„ len capot.

„ Vervolgens een burger, die *Vivat de Re-*
„ *publiek* riep, gedreigd, met te zeggen, wagt

„ manneke, wij zullen u wel krijgen, en dier-
„ gelijke oproerige gezegdens en daden meer-
„ der, alles inloopende tegen den zoo duidelij-
„ ken letter der Publicatie van 23 en 28 Au-
„ gustus jongstleden, en bij dezelve ten ſtreng-
„ ſten verboden en ſtrafbaar geſteld.

„ Welgemelde Rechtbank, God en de Juſti-
„ tie voor oogen houdende, doende recht, in
„ naam en van wegens het Bataafſche Volk,
„ verſtaat, dat gedetineerde J. M. C. J. VAN
„ DORTH hier mede haar leven heeft verwerkt,
„ en condemneert dezelve, ter zake voorſchr.
„ om, anderen ten exempel, met den Kogel
„ geſtraft te worden, dat 'er de dood na
„ volgt, met condemnatie van dezelve in de
„ kosten en miſen van Juſtitie, ter tauxatie van
„ dezen Rechtbank.

„ Aldus gewezen binnen *Wenterswyk* op den
„ 21 November 1799, het vijfde Jaar der Ba-
„ taafſche Vrijheid.

„ (*Was geteekend*) H. SCHAAPS, vt.
„ J. VAN RHIJSEN,
„ P. H. PIJPERS,
„ P. VERBURG,
„ F. VAN BERGEN,
„ (*Onder ſtond*) Mij preſent,
„ (*Was geteekend*) W. PASCHEN G. J. Z. *Comm.*"

VON-

VONNIS,

TEGEN

JAN BAREND KLEIN HESSELINK.

Gezien, gelezen en geëxamineerd de eisch. en conclusie, cum annexis, aan een geëtablisseerde Militaire Rechtbank te *Wenterswijk*, overgegeven, door en van wegens den Auditeur dier Rechtbank R. O., op ende tegens JAN BAREND KLEIN HESSELINK, gedetineerde, waar uit blijkt, dat gem. J. B. KL. HESSELINK, oud 35 jaaren, te *Dinxperlo*, op Hollands territoir, woonachtig, zich niet heeft ontzien, om, tijdes de Emigranten laatst te *Dinxperlo* waren, met en neffens drie Munsterlui, met Orange vercierd en gewapend, te komen aan het huis van WILLEM COENDERS op *Weelink*, zich aldaar met dezelven heeft doen inbilletteeren, vertoonende aan denzelven een billet, waarop geschreven stond, WILLEM COENDERS op *Weelink*, vier Man, dat aldaar coffij met een boterham hebben genuttigd.

Dat vervolgens omſtreeks dien zelfden tijd is geweest aan 't huis van HENDRIK WESTERVELD, en aldaar, met en neffens het omloopſel, 't welk zich bij die Emigranten gevoegd had, gedronken, en tot laat in de nacht daar gebleeven, zonder het gedronkene te betalen.

Dat zich verder niet heeft ontzien, om op den tweden October laatstleden, met den Emigrant KRANS, op Munstersch territoir woonende, een ſoort van weddenſchap aan te gaan, om met een geweer in 't dorp *Dinxperlo* te durven komen, dat hier op door een Sergeant ontdekt zijnde, hem gezegt is zulks niet mogt wezen, waarop hij zich met een leugen heeft zoeken te redden en gezegd, hij een Munsterlander was, en hij van het verbod niets wist, dat den Sergeant hem niet kennende, daarop heeft laten échapperen met het geweer, waarop denzelven weder door den Voogd JOHAN BELY is gezien en gevraagd, hoe hij zich zulks dorst onderſtaan om met geweer te gaan, waarop zich andermaal met een leugen heeft beholpen, zeggende, dat met een Onderofficier op de Jagt zoude gaan, vervolgens met het geweer ontvlucht is.

Dat

Dat denzelven des anderen daags, door den Commandant van *Dinxperlo*, in gezelſchap van gemelde Sergeant, ontdekt zijnde, aan hem is gezegd of gevraagd, of hij die man was, welke de vorige dag, met het geweer, te *Dinxperlo* geweest was, 't welk eerst ontkennende, zeggende, hij een Munsterman was, dog bij ſcherper onderzoek bekend, dat hij die man was, en dat zulks, uit hoofde eener wedding-ſchap, gedaan had, die met KRANS gehad, waarop denzelven gearresteerd en aan de Militaire Rechtbank over geleverd.

Opgemelde Rechtbank, God en de Juſtitie voor oogen houdende; doende Recht, in naam ende van wegens het Bataafſche Volk, verklaard den gedetineerden JAN BAREND KLEIN HESSELINK, vervallen in de termen en ſtraffen, bij de Publicatiën van 23 en 28 Augustus laatſtleden, bepaald, en condemneerd denzelven deswegens, om gebracht te worden ter plaatſe, daartoe door den Plaatſelijken Commandant het geſchiktſte geöordeeld wordende, om aldaar, anderen ten exempel, gefuſilleerd te worden; met verdere verwijzing van denzelven in de kosten en miſen van Juſtitie en dezen Proceſſe, ter tauxatie van de Militaire Rechtbank.

Aldus geſententieerd binnen *Wenterswyk* den 25 October 1799, 't vijfde jaar der Bataafſche Vrijheid.

(*Was geteekend*) H. SCHAAPS, vt.
J. VAN REYSEN,
B. H. FYPERS,
P. VERBURG,
F. VAN BERGEN.

(*Onder ſtond*) In Fidem
(*Mij Preſent*)
(*Geteekend*) W. PASCHEN G. j. z. *Commisſ.*

BIJ-

R
D
E
URK
Urk
45
40
Haarlem
Schaerdam
Enkhuysen

BIJLAGEN.

A.

Aan het Volk van Neederland.

Wij WILLEM FREDERIK Erfprins van Orange en Nasſau &c. &c. &c.

Daar de Voorzienigheid de poogingen der Geällieerde Mogendheeden, die voor Godsdienst en Onafhankelijkheid de Wapenen opgevat hebben, met de gelukkigſte Voordeelen bekroont heeft; en het tijdſtip eindelijk gekoomen is, waar in door de kragtdadige hulp van Zijne GROOT BRITTANNISCHE MAJESTEIT, Neerlands Bondgenoot, ondersteund door Hoogst-desſelfs Hooge Geällieerden, het Vaderland van het drukkend en verneedrigend Juk zal kunnen bevrijd worden, waar onder hetſelve zedert meer dan vier Jaaren zucht: en daar Zijne Hoogheid den Heere Prince van Orange en Nasſau, Erfſtadhouder, Erfgouverneur, Erf-Capitein Generaal en Admiraal der vereenigde Neederlanden, als meede Erf-Capitein en Admiraal Generaal van de Unie &c. &c. &c. Onzen Heer Vader, bij weege van Proclamatie, gegeeven in het Paleis van Hampton-Court den agtentwin-

tigſten Julij 1799 U, mijne waarde Landgenooten de voorneemens en intentien, waarmeede Hoogstdeſelve omtrent de goede Ingezeetenen van den Staat bezielt is, reeds te kennen gegeeven heeft; Zoo is 't, dat Wij, als hier toe bij Acte van Onzen Heer Vader van den negentienden December 1798 geauthoriſeert en gelast, en conform Hoogst-desſelfs oogmerken U insgelijks noodigen, tot berijking van het heilzaam oogmerk, waarmeede Wij bezield zijn, te weeten: herſtelling van Godsdienst en Vrijheid, volgens de wettige Conſtitutie, meede te werken. In plaatze van de langduurige Slavernij, die U tot heeden onderdrukt heeft, word U waare Vrijheid op nieuws aangeboden, de eenigſte, die tot bevordering van waar Geluk en Welzijn ſtrekken kan. Gij kunt U dus verzeekerd houden, dat Gij beſcherming der Wetten en Vrijheid van perſoon en Goederen te verwagten hebt, voor zo verre Gij Uwe Verlosſers geen weerſtand, maar in tegendeel eene behulpſaame hand biedt. Zijt dus eendrachtig, legt alle verdeeltheid en onderlinge partijſchap af. Onthoudt U van het uitoeffenen van Wraakzucht. Wendt alles aan wat tot behoud van goede Order en Rust ſtrekken kan; en zijt overtuigd, dat Wij van Onze Zijde met deſelfde gevoelens bezield en niets vuuriger wenſchende als Vreede en Eendracht onder de Ingezeetenen te zien herleeven, daar toe geen middelen onbeproeft zullen laaten; terwijl Wij alle de geene, welke afziende van hunne verkeerde handelingen tot hun oude pligt wederkeeren, en zich tot bevrijding van

het

het lieve Vaderland behulpzaam toonen en Onze poogingen met ijver ondersteunen zullen, verzeekeren, dat zij uit hoofde van hunne gevoelens of daaden in de Revolutie gepleegd, in geenen deelen zullen worden gemolesteerd, maar alle mogelijke bescherming zullen genieten; en dat speciaal de geene, die in eenig bestuur van zaaken geweest zijn, deswegens geene namaaning zullen te vreezen hebben, dan voor zo verre hunne administratie mogt zijn verzeld geweest van verregaande plichtverzuim of van zulke bedrijven, die in alle Landen en in alle tijden als misdaden worden aangemerkt en voor een onpartijdigen Regter strafbaar zijn. Aan alle Ingezeetenen word dus overgelaaten, zig zelven haar toekoomende veiligheid te verzeekeren; en verwagten Wij, dat niemand zig teegen Onze intentien verzetten zal. In zodanig een onverhoopt geval zal zig een ieder hebben te verwijten alle onaangenaame gevolgen, terwijl Wij de onberaaden weederstreevers Onzer poogingen aan zig zelve en aan de rigeur der Wetten overlaaten. Wij waarschouwen verders alle tegenswoordige Regeerders, of zulke, die de macht in handen hebben, om niemand van die geenen, die tot de Oude wettige Regeering gehoorden, of als Voorstanders van deselve en van het Huijs van Orange bekend zijn, op geenerhande wijze te beleedigen, onder bedreiging, dat zulks aan hunne Persoonen en Goederen zal worden verhaald.

En daar het noodig is, dat, tot voorkooming van alle Regeeringloosheid terstond eene Regeering werde

daargeſteld; Zoo is 't, dat Wij bij deeſe inroepen en uitnoodigen, en daar, alwaar het welzijn van den Lande zulks vorderd, requireeren alle de geene, welke voor de Franſche invaſie in de Zeven Provintien en Landſchap Drenthe de Collegien of Commisſien van Politie, Finantie en Juſtitie hebben geconſtitueerd en uitgemaakt, zonder tijdverzuim de proviſioneele Adminiſtratie der Politie, Finantie en Juſtitie op zig te neemen tot 'er tijd toe, dat omtrend de finale Regeering van den Lande nader zal zijn voorzien, en voorts te zorgen, dat dadelijk ook de Regeeringen in de Steeden en ten platten Lande meede bij proviſie weeder in activiteit werden gebragt, met uitzondering nogthans, zo ten opzigte van de voorgenoemde Collegien als van de Regeeringen in de Steeden en ten platten Lande, van alle de zodanige, welke zig geduurende de Revolutie in eenige betrekking hebben laaten emploijeeren, of onder dezelve eenige verklaaring hebben gedaan, dienende tot beveſtiging van de onwettige Regeering, of ſpreekende blijken van hunne aankleeving aan het tegenswoordig beſtuur hebben gegeeven.

Wij gelasten verders alle de Machten, Authoriteiten en Officianten het tegenswoordige onwettige beſtuur uitmakende, ieder in het bijzonder, op hunne verantwoordelijkheid te blijven voortvaaren, tot zoo lange het beſtier door de proviſioneele Regeering zal weezen aangevaerd, met ernſtige waarſchouwing om immiddels niets 't zij van penningen, chartres of papieren, van wat natuur het ook mooge zijn, te verdon-

donkeren, weg te maken of achter te houden. Wij verbieden in 't bijzonder alle Ontfangers eenige de minſte betaaling, hoe ook genaamd, en aan wien het ook zoude mogen zijn, bij Proviſie en tot nader orders te mogen doen, 't zij uit kragte van voorige orders, of wel op Ordonnantien in vroeger tijd of nu uitgegeeven door het ſints 1795 plaats gehad hebbende beſtuur; waar voor hunne Perſoonen en Goederen bij deeze verantwoordelijk geſteld worden.

Wij hebben voorts voor zo veel het beſtuur van de Zaaken van het algemeen Bondgenootſchap aangaat, dienſtig geoordeelt, om bij Proviſie en tot zo lang, dat 'er finaale order zal zijn geſteld op den Staat en Regeeringe van het Land, mede een proviſioneel beſtuur van eenige bekwaame Leden uit de reſpective Provintien aanteſtellen, welke wij daar toe bij brieven van Aanſchrijving zullen nomineeren, ten einde de Staaten Generaal der vereenigde Nederlanden zo binnen als buiten 's Lands te repreſenteeren.

Eindelijk gelasten Wij alle Militairen, zoo te Land als te Water, tot herſtelling der wettige Regeering mede te werken, de rust en goede order te onderhouden, en te gehoorzaamen aan de beveelen der Officieren, die door Zijn Hoogheid over hun zullen worden aangeſteld; zullende op de Officieren in dienst van de onwettige Regering, welke hier toe behulpzaam zijn, naar evenredigheid van den door hun beweeze dienst een gunſtige reflexie worden geſlaagen.

(Was geteekend,) *W. F. Erfprins van Orange.*

B.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

PROCLAMATIE.

BATAVEN!

Het oogenblik is daar, op welk de vijand zijne bedreigingen zoekt ter uitvoer te brengen, en Ul. alle gewenschte vrugten van zoo veele opofferingen te ontrukken; behalven het geweld dés oorlogs, zal 'er noch vleijerij, noch listen, noch bedrog gespaard worden, om 's Volks geluk aan hoogmoed en heerschzugt te onderwerpen. Maar de moedige Bataaf, die vrijheid mint en zijne onafhankelijkheid tot het uiterste verdedigt, kent in deeze oogenblikken zijnen Burgerplicht, en tart, met onvertsaagden moed, de dreigendste gevaaren. Het tijdstip is nu aanwezig, dat de oude Heldenmoed, op 's Vrijheids eigen grond, de lauren van dapperheid kan plukken. Welaan dan, Bataven! toont, dat gij Vrijheid waardig zijt.

Maar, ten einde de beste maatregelen en kragtdadigste poogingen, door booze onderneemingen van ontaarte aterlingen of verdwaalde onzinnigen, niet worden verlamd, kan de toegeeflijkheid, waar mede de Hoogste Geconstitueerde Machten allen, zelfs die naar verandering van de thans gevestigde orde van

zaa-

zaaken met een misdaadig reikhalzen verlangen, tot hier toe grootmoedig heeft bejegend, niet langer in dit tijdsgewrigt voortduuren, en op dat de algemeene belangen niet door het ſpaaren van booswigten verlooren gaan, kunnen alle de zulken, welke met daaden of woorden eenige de minſte blijken geven van met welgevalligheid de aanvallen des Vijands te verneemen, niet anders dan als mede-vijanden van den Staat worden aangemerkt, zoo als vooral op die wijze moeten worden beſchouwd en behandeld; alle die geenen, welke eenige vertraaging of verlamming van gegeevene orders veroorzaaken, feinen geven aan den Vijand, met denzelven ſamenſpannen of verſtand houden, oproerleuzen draagen, oproerkreeten aanheffen en daadelijk oproerige bewegingen daarſtellen, of aan dezelve op eenigerlei wijze deel neemen, met kwaade oogmerken ſchrikverwekkende tijdingen verſpreiden, Geconſtitueerde Machten en publieke Burgerlijke of Militaire Ambtenaaren lasteren, derzelver bevelen ongehoorzaam zijn of beſpotten, en met één woord alle, welke met Daaden, Woorden of Geſchriften eenige vijandelijke oogmerken aan den dag leggen.

Het is thans niet meer een Tuſſchen-Beſtuur, het welk, geene vaste beginzelen ten grondſlag hebbende, door willekeur of eigenbelang kan vernietigd of gewijzigd worden; het is de Staatsregeling, welkers handhaving en beſcherming wij plechtig bezworen hebben, welke in deeze oogenblikken zou worden aangevallen; het is niet de vreesachtigheid van

ſommigen, de grilligheid van anderen, maar het is de ſtemme van allen, die ons, in deeze belangrijke oogenblikken, op eene gebiedende wijze toeroept, dat het Vaderland in gevaar is en door ons gered moet worden.

Wij eerbiedigen uwe roepſtemme, Bataven! en zullen, doof voor vlijerij en beloften, met het denkbeeld gewapend, dat de verſchrikkelijkſte uitkomst het Vaderland en ons zelve niet rampzaliger maken kan, dan wij door lafheid en kleinmoedigheid worden zouden, te midden der gevaaren, onbeweeglijk pal ſtaan, en aan alle openbaare weerſtrevers en geheime belagers der Staatsregeling leeren, dat wij het Vaderland en de Staatsregeling niet willen zien verlooren gaan, zonder tevens met dezelve om te komen.

Deeze verzekering, deeze plechtige verklaaring, welke wij niet onberaden, maar in een oogenblik, doen, dat ons de hoegrootheid onzer verplichting en het gewigt van den Eed, door ons gezworen, levendig voor den geest is — bemoedige U allen, die, ter verdediging van de gemeene zaak, zullen worden opgeroepen, en ſtrekke U ten waarborge, dat uw leven niet wordt in de waagſchaal geſteld, dan door hen, die hetzelve voor uwe Vrijheid en Veiligheid ook veil hebben; maar ook deeze plechtige verklaring beteugele allen, die heimelijke aanſlagen hebben geſmeed, om, op het oogenblik van eenen aanval van buiten, het vuur des oproers van binnen te doen ontbranden.

Groot,

Groot, Bataven! is de verklaaring, die wij bij deezen doen, gewichtig de verbintenis, welke wij op dit oogenblik vernieuwen; maar wij hebben ook, onder den Goddelijken zegen, de middelen in handen om ons woord geſtand te kunnen doen; wij dragen de bewustheid met ons om, van het goede gewild te hebben; de groote beginſelen uwer Staatsregeling zijn te eeuwig waarachtig, om voor een korte poos op den Bataaffchen grond hunnen zetel te vestigen, om voor altijd wederom van denzelven verbannen te worden; te veel is 'er reeds gebeurd, dan dat wij het ſtelzel van Burgerlijke en Staatkundige Vrijheid, zoo maar aan deszelfs noodlot zouden overlaten; dit alles, Bataven, zijn wapenen, die voor de zaak der waarheid ſtrijden, en welke den laster van kwaadwilligheid doen verſtommen; ook dien laster, als of onze Franſche Bondgenoot ons en wij hem zouden verraden; terwijl wij, in deeze oogenblikken, de plechtigſte verzekering van den kragtdadigſten bijſtand, van wegens het Franſche Gouvernement, ontfingen.

Dit alles, Bataven! heeft de belangrijke deliberatiën van het Vertegenwoordigend Lichaam bezig gehouden, het welke, op de wijze, bij de Staatsregeling bepaald, overwogen hebbende;

Dat niets behoorde onbeproefd gelaten te worden, het welk eenigzins ſtrekken kan, om het Uitvoerend Bewind tot eene kloekmoedigen tegenſtand, en afweering van allen Vijandelijken aanval, mitsgaders ter volkomene verzekering der inwendige rust, in ſtaat te ſtellen;

Dat offchoon de getrouwe aankleving aan de Staatsregeling, aan de eene zijde, vordert, van de voorfchriften derzelve niet af te wijken, maar tevens de verpligting met zich brengt, om te zorgen dat de Staatsregeling, tegen alle Buitenlandfche of Binnenlandfche woelingen, worde gehandhaafd, en voorgekomen, dat eene letterlijke navolging van één Artikel der Staatsregeling, niet ten gevolge hebbe, dat de Staatsregeling door de Staatsregeling zelve worde omgekeerd;

Dat, ingeval van eenen Vijandelijken aanval, niet alleen alle maatregelen bij der hand moeten genomen worden om dien af te weeren, maar ook buitengewoone Middelen daargefteld tot voorkoming van alle ftoring der Binnenlandfche rust en veiligheid;

Dat, ingeval van eenen Vijandelijken aanval, de veiligheid van den Staat dikwerf medebrengt Perfoonen te arresteeren, omtrent welke men genoegzaame gronden heeft, om hen te verdenken van Vijandelijke oogmerken, hoewel de Rechter geene voldoende redenen vindt, om de ftraf der Wet op dezelve te doen werken;

Dat de plicht van het Vertegenwoordigend Lichaam allezins vordert, om, door gepaste maatregelen, te zorgen, dat de hoop, welke men omtrent het behoud des Vaderlands veilig mag koesteren, door kwaadwillige Perfoonen niet worde te leur gefteld; en dat 'er in buitengewoone omftandigheden, ook buitengewoone middelen moeten worden in het werk gefteld, om den braven Vriend des Vaderlands, in zij-

zijnen moed, te bevestigen, den arm van den wakkeren Krijgsman te verſterken, en elk Ingezeten, tegen de verleidingen van eenen loozen Vijand, te behoeden; beſloten en verordend heeft:

1°. De Gewapende Burgermacht, over de geheele uitgeſtrektheid der Bataafſche Republiek, te ſtellen ter diſpoſitie van het Uitvoerend Bewind; met authoriſatie, om naar aanleiding van en overeenkomstig het Reglement, den zevenden Meij deezes Jaars bij het Vertegenwoordigend Lichaam voor dezelve gearresteerd, zoodanig gebruik daar van te maken, als het Bewind, naar gelang der omſtandigheden, zal vermeenen te behooren.

2°. Het Uitvoerend Bewind te verleenen eene generale Qualificatie, om daar, waar hetzelve zulks mogt nodig of dienstig oordeelen, gebruik te maken van zoodanige der geënregistreerde Burgers, welke tot den perſoneelen dienst nog niet zijn opgeroepen, mitsgaders van dezulken, welke, hoe zeer, als buiten de termen der Wet vallende, zich niet ter registratie hebbende aangeboden, mogten gewillig zijn, om zich, in deeze oogenblikken van bedreigd gevaar, ten nutte van het Vaderland te laaten gebruiken, en zich daar door verdienſtelijk bij hetzelve te maken, en om voorts evengenoemde Burgers op zulk eene wijze, als het Bewind meest geſchikt zal oordeelen, te wapenen, en tot grootere of kleindere Corpſen te organiſeeren, onder het oppergezag van zoodanige Bevelhebbers, als daartoe door het Bewind mogten worden gedeſpicieerd.

Zul-

Zullende de, ingevolge dit Beſluit, te organiſeeren Burgers, voornaamlijk en in de eerſte plaats, dienstbaar zijn ter bewaaring van de inwendige rust, zoo wel gezamentlijk met de nieuw geörganiſeerde Brigades en Bataillons, als daar, waar dezelve tot meer onmiddelijke verdediging van het Vaderland tegen den buitenlandſchen aanval mogten zijn uitgetrokken, onverminderd de bevoegdheid van het Bewind, om van deeze Burgers, voor zoo verre zij zich daartoe bereidwillig betoonen, ook het noodige gebruik tot weering van buitenlandſchen aanval te maken.

3°. Het Uitvoerend Bewind en alle zoodanige Collegiën of Perſoonen, aan welke door de Staatsregeling of door de Wet is opgedragen te zorgen voor de veiligheid van den Staat, te authoriſeeren, om, wanneer zij ter bewaaring van de rust en tot afweering der oogmerken van den Vijand noodzaaklijk oordeelen, ſuſpecte Perſoonen te moeten arreſteeren, en zij niet in de mooglijkheid zijn dezelve binnen den tijd van vier-en-twintig uuren aan hunnen Competenten Rechter over te geven, ofte wanneer 'er wel genoegzaame gronden zijn om dezelve verdagt te houden, maar niet om de ſtraf der Wet door den Rechter te doen toepaſſen, de zoodanige Perſoonen in verzekerde bewaaring te houden, mits daar van daadelijk kennis gevende aan het Uitvoerend Bewind, en altijd zorgvuldig in het oog houdende, dat dezelve alleen door eene maatregel van veiligheid zijn gearresteerd, en mitsdien wordt vermijd

mijd al het geen niet noodzaaklijk is, om voor te komen, dat zij de oogmerken, van welke zij verdagt worden gehouden, ter uitvoer zouden brengen.

4°. Dat alle Perſoonen, welke, na dato deezer Wet, zonder Paspoort, het Land verlaten, als Emigranten geconſidereerd, en, agterhaald wordende, naar exigentie van zaaken, zelfs met den dood zullen worden geſtraft.

5°. Dat die geene, welke met een behoorlijke Paspoort buiten het Land vertrekken zullen, doch binnen den daar in door het Uitvoerend Bewind præciſelijk te bepalen tijd niet terug keeren, na derzelver terugkomst in verzekerde bewaring zullen genomen en naar bevind van zaken met lijfſtraf, confinement, bannisſement, en, bij verzwarende omſtandigheden, met den dood, worden geſtraft.

6°. Dat die geene welke reeds op een behoorlijk Paspoort vertrokken zijn, en van welke zal komen te blijken, dat zij op eenigerlei wijze, directelijk of indirectelijk, gecorrespondeerd, geheuld of verraderlijke geſprekken gehouden hebben met de vijanden van den Staat, agterhaald wordende, zonder eenige conniventie met den dood zullen worden geſtraft; terwijl het Uitvoerend Bewind wordt gelast de noodige order te ſtellen dat de Gemeente-Beſtuuren binnen agt dagen na dato deezer Wet, en vervolgens binnen drie dagen, na dat hun eene overtreding van deeze Wet zal zijn bekend geworden, daar van kennis geven aan het Hof van Juſtitie of Departementaal Beſtuur, waar onder zij behooren, ten einde

onverwijld tegen de zoodanigen te procederen, — als mede dat zij kennis geven aan het Uitvoerend Bewind, ten einde aan de uitvoering van deeze Wet ten ſtrengſten de hand te houden.

7°. Dat elk Uitgeweekene, die met de wapenen in de hand gevat wordt, zonder verwijl zal moeten worden overgegeven aan de naastbijgelegen Rechtbank, om binnen den tijd van vierentwintig uuren, zonder form van proces, met den dood te worden geſtraft; zullende ook hier onder begrepen zijn alle Officieren, Inboorlingen van den Staat, welke uit hunnen dienst zijn gelicentieerd of geëmitteerd.

8°. Dat alle Burgers, welke met de Wetgevende, Uitvoerende of Rechterlijke Macht bekleed zijn, mitsgaders alle de zoodanige, welke in eenige politieke, juſtitieele of uitvoerende Adminiſtratie, geſteld zijn, als mede alle derzelver Ministers en Suppoosten, hoe ook genaamd, worden aangemaand en gelast, om hunne reſpective functiën met alle oplettenheid waartenemen, en in dezelve met iever en getrouwheid te blijven volharden; zullende de zoodanige, welke hunne Posten lafhartig verlaten, onder het ſtrengſte onderzoek gebragt, en hunne Perſoonen en Goederen verantwoordelijk geſteld worden voor alle de gevolgen, welke uit hun gehouden gedrag in deezen zouden mogen proſtueeren.

9°. Dat alle, die zich tegen eene Geconſtituëerde Macht gewapenderhand of op eenigerlei manier verzetten, — alle die zich als eene Geconſtitueerde Macht opwerpen, ſtrijdig met de tegenwoordige orde

van

van zaaken, of welke die zouden poogen te misbruiken, tot herſtel of verdediging van eenig Inconſtitutioneel gezag, onder welke gedaante of benaming ook, — alle, die door het aanheffen van eene Oproer-kreet, het dragen of uitſteken van tekenen of ſeinen, het kleppen van Klokken, aanſteeken van Vuuren, en ſoortgelijke daaden, aanleiding poogen te geven tot Samenrottingen en Oproer, — alle, die zonder tot de Burgerwapening te zijn of zullen worden opgeroepen of toegelaten, gewapend buiten hunne huizen verſchijnen, of bevonden worden eene verzameling van Wapenen heimelijk binnen dezelve te hebben, — alle, die tot den Vijand overlopen, met denzelven in verſtandhouding ſtaan, of de Wapens tot ondersteuning van denzelven opvatten, — alle aanvoerders van Plunderaars, Plunderaars zelve, of die bevonden zullen worden anderen tot Plunderen of ſoortgelijke rustverſtoorende misdaaden op eenigerlei wijze te hebben aangezet, zonder de gewoone form van Proces, naar bevind van zaaken met den dood zullen worden geſtraft; terwijl voorts met betrekking tot het laatſte nog wordt vastgeſteld, dat elke Gemeente zal verplicht zijn de ſchaden te vergoeden, welke door Plundering in dezelve mogten worden geleden; wordende de Hoven van Juſtitie van de reſpective voormalige Gewesten, mitsgaders de openbaare Aanklagers bij dezelven fungeerende, gequalificeerd, om te cognosceren en recht te ſpreken over alle zoodanige misdaaden, welke zouden mogen worden begaan in Steden, Plaatſen of Diſtricten, welke tot dus verre

tot

tot geen der voormaalige Gewesten zijn geconsidereerd te behooren, doch welke op derzelver Territoir zijn gelegen, het zij dezelve misdaaden zijn bedreven door Persoonen in dezelve Steden, Plaatsen of Districten, of wel elders woonachtig.

10°. Dat zich niemand zal mogen onttrekken aan eenigen Post of Bediening, welke hem door of van wege het Volk zal worden opgedragen, veel minder mogen weigeren te voldoen aan zoodanigen last, of te obtrempeteeren aan eenige orders, hoe ook genaamd, welke hem door eene wettig Geconstituëerde Macht behoorlijk zal worden opgedragen of gegeven, op pœne van als een gevaarlijk Lid der Maatschappij te worden aangemerkt, en als zoodanig tot na den Vrede in verzekerde bewaaring te worden gehouden.

En eindelijk 11°. dat het Uitvoerend Bewind wordt geauthoriseerd, om alle zoodanige Steden, Plaatsen of Districten, als hetzelve zal noodig oordeelen, te verklaaren of te doen verklaaren in staat van beleg, en ook deeze verklaaring naar bevind van zaaken weder intetrekken.

Eenige Stad, Plaats of District, aldus in staat van beleg gesteld zijnde, zal onderworpen wezen aan de bevelen der Militaire Macht, behoudens de verantwoordelijkheid van den Commandeerenden Officier, en met dien verstande, dat alle Militair Gezag blijve onder het oppertoezicht en bevel van het Uitvoerend Bewind.

Steden, Plaatsen of Districten, in staat van beleg ge-

gesteld, worden op Militair gezag versterkt en van het noodige voorzien.

Een Militaire Rechtbank zal binnen dezelve onderzoek doen over, en recht spreken in alle oproerige bewegingen.

De Militaire Politie zal binnen dezelve gerechtigd zijn tot het doen van de noodige arrestatiën.

Het zal geen Militair Commandant vrijstaan met den dood te straffen; — zulks zal behooren aan de Militaire Rechtbank voornoemd.

Geen Militair Commandant zal zich eenigzins mogen inlaten in de Administratie der Civile en Criminele Justitie, in zoodanige gevallen, welke niet directelijk behooren tot de publieke rust en zekerheid; blijvende in alle gevallen, welke daar toe niet behooren, het onderzoek, de beoordeeling en uitspraak aan den gewoonen Rechter.

Eindelijk zal ook geen Militair eenige beheering of bestier hebben over des Lands Penningen.

Dienvolgens gelast het Uitvoerend Bewind, in naam des Vertegenwoordigenden Lichaams, dat deeze zal worden afgekondigd en aangeplakt, alömme daar zulks behoort.

Gedaan in den Haag, den drieëntwintigsten Augustus 1799, het vijfde Jaar der Bataafsche Vrijheid.

(Was geparapheerd)

F. ERMERINS vt.

(Onderstondt)

Ter Ordonnantie van hetzelve,

(Was getekend) C. G. HULTMAN.

C.

GELTHEID, VRTHEID, BROEDERSCHAP.

NOTIFICATIE.

Het Departementaal Beſtuur van Texel
aan
De Ingezetenen van hetzelve Departement.

BATAVEN!

Thans is het ogenblik daar, dat gij door daaden kunt toonen, den naam van VRIJE BATAVIEREN waardig te zijn. Onze erf-vijand, de trouwloze Brit, onzer aller val ſteeds beöogende, heeft het durven wagen, eene landing op den Bataaffchen grond, op de Kusten van dit Departement te doen. Het is hem gelukt, onaangezien den krachtdadigſten wederſtand onzer brave verdedigers des Vaderlands, op Bataafsch Territoir voet aan wal te zetten.

Ten einde Hem dezen roekelozen ſtap te doen berouwen, heeft het Uitvoerend Bewind der Bataafſche Republiek, als door het Vertegenwoordigend Lichaam daar toe gelast, benevens zo veele andere wijze en krachtdadige middelen van tegenweer, ook nodig geoordeeld, alle Bataaffche Burgers, die in ſtaat zijn, de wapenen te voeren, en als nog niet ter Organiſatie tot den activen dienst in de onderſchei-

ſcheiden Corpſen der Gewapende Burgermacht zijn ingeſchreven of opgeroepen, uit te nodigen, om, ter beveiliging van de inwendige rust, de wapenen op-te vatten, en onder alle zulke bepalingen, als bij deszelfs Publicatie van den vijfentwintigſten dezer Maand vermeld zijn, zich van dien Burger-plicht te kwijten. En wie uwer is 'er, die zich niet overtuigd houdt, dat de ware Bataaf, de fiere Republikein, aan deze roepſtem gehoor gevende, uit alle oorden der Republiek zal toeſnellen, om zijne gedagte ſlaagen toe te brengen, dáár, wáár de dienst van het Vaderland de kracht van zijnen wel beſtierden gewapenden arm vordert?

Het Beſtuur van dit Departement, door het Uitvoerend Bewind der Bataafſche Republiek in dit ogenblik ſpeciaal gelast, om alles aan te wenden, wat in deszelfs vermogen is, om tot deze loflijke poging mede te werken, en dezelve te bevorderen, wenden wij ons tot u, Bewoonders van dit Departement, u, in naam des Vaderlands, en de geheiligde zaak der dierbaare Vrijheid bezweerende, dat gij u van dezen uwen plicht dadelijk, zonder eenig verwijl, kwijt.

Zoude het nodig zijn, uwen geestdrift op te wakkeren, met u een taafreel op te hangen der rampen, door het trotsch Albion aan ons Vaderland berokkend? neen; — Gijlieden allen weet, dat de trouwloosheid van het Britsch Miniſterie ten allen tijden ten oogmerk gehad heeft, op de puinhopen van onzen welvaart deszelfs grootheid te vestigen, en ons

aan deszelfs Machiavelistische oogmerken dienstbaar te maken. — Te lang zugten Gijl. onder den invloed van het Stadhouderlijke Bestuur, gewijzigd naar de voorschriften en raadgevingen van eenen gevloekten PITT, om niet te haaken naar het ogenblik, dat gij dit ondraagelijk juk zoudt kunnen verbreeken. Dat gewenschte tijdstip was eindelijk dáár. De alles overwinnende Fransche Natie baande zich den weg, om de Vrijheid te herschenken aan een Volk, dat zo veel recht van aanspraak had op dit onwaardeerbaar pand: en, ondersteund door uwe pogingen van binnen, verdreef zij de gecoaliseerde Despoten over uwe grenzen, en hielp zij u de keetenen verbreeken, waar aan gij te lang geboeid waart.

En zouden de vruchten van deze zo heilvolle gebeurtenissen verloren gaan! — Neen; de Batavier, éénmaal vrij gemaakt, laat zich niet wederom in boeijen slaan. Het vooroudelijk bloed zweeft nog door zijne aderen, en, trotsch op den roem zijner glorierijke voorvaderen, zal hij zijn Vaderland, zijne dierbare Vrijheid beschermen: hij zal overwinnen, en de Vijand zal verdelgd worden.

Wel aan dan Bataven! te Wapen! en de gecoaliseerden Tijrannen zullen het Stadhouderschap niet uitroepen op de lijken van de vrienden der Gelijkheid. Toont u afstammelingen te zijn der aloude Helden van ons Vaderland, en waardige navolgers der grote Natie, der Edelmoedige Franschen, die, in tijden van gevaar, in elke Gemeente eene geheele Natie, een onoverwinnelijk Volk telden! Dingt met

uwe

uwe oudere Wapen-Broeders, onze brave Militaire Verdedigers des Vaderlands, naar den roem der overwinning! Zij — gij beiden zult die barbaarſche benden terug drijven, en verpletten, welken het Despotismus in deszelfs woede op onze ſtranden heeft uitgebraakt! Zij zal niet verloren gaan die Vrijheid, door het bloed onzer Voor-Vaderen gekogt, en door dat van latere geſlagten bevestigd! Neen; de dagen van algemeene geestdrift zijn niet voorbij, toen ieder Burger, met de vrolijkheid op het gelaat, zijne Haardſteden en Altaren verliet, om de overheerſching te bevegten en te overwinnen! Neen; de dagen zijn niet voorbij, toen de vrouwen haare egtgenooten, de minnaresſen hare minnaars het zwaard aangordden, om tegen willekeur en despotismus op te trekken! Neen, de dagen zijn niet voorbij, toen de tedere echtgenoote, het aankomend kroost, en de jonge dochters, liever den dood betreurden van hunne mans, hunne vaders, en hunne geliefde voorwerpen, die voor het Vaderland en de Vrijheid geſneuveld waren, dan het hardgrievend denkbeeld te verduuren, dat zij, door hunne dierbaaren panden van den dienst af te trekken, welke zij aan het Vaderland verſchuldigd waren, tot deszelfs val zouden medegewerkt hebben.

Grijpt dan de Wapenen aan! Gij ziet die woeste bende Struijkrovers der zaamverbonden Dwingelanden reeds op uwen grond, voorafgegaan door den geest van PITT, die gevloekte Minister, wiens aanwezen een der grootſte rampen der Waereld is. Te

wapen! te wapen! Rangſchikt u onder de bannieren der Vrijheid! Strijdt naast de zijde van uwe Bataafſche, uwe Franſche Spitsbroeders! De helden van *Fleurus*, *Lody* en *Arcole* zijn nog dezelve. In zo veele Franſche Broeders, als met ons tegen de laage ſlaaven van PITT optrekken, telt men zo veele overwinnaars der Pijreneeſche Gebergtens. Uwe Vijanden voeren in derzelver Vaanen ten Spreuk: OMKOPING, VERRAAD, OVERHEERSCHING; Gij in de uwe: LOYALITEIT, HELDENMOED, VRYHEID. — Kan dan den uitſlag wel wisſelvallig zijn? Neen, Bataven, Gij zult ſtrijden, en overwinnen!

En, ten einde de heilzame oogmerken van het Uitvoerend Bewind der Bataafſche Republiek met den gewenschten uitſlag bekroond, en met die orde agtervolgd worden, als de aart der zake vordert, hebben wij voorts beſloten: 1°. Dat alle de Burgers binnen dit Departement, in ſtaat om de wapenen te voeren, die, ter voldoening aan hunnen dunnen plicht, en de roepſtemme des Vaderlands, als zoodanig genegen zijn, zich te laten emploijeeren, ten dien einde zich moeten aangeven aan het Gemeente-beſtuur hunner inwoning.

2°, Dat de reſpective Gemeente-beſtuuren binnen dit Departement dadelijk en onverwijld moeten kennis geven aan den Colonel der Gewapende Burgermagt binnen hetzelve Departement, van alle zodanige Burgers, als zich ten dienste des Vaderlands als boven vrijwillig hebben aangeboden.

En, op dat niemand hier van onkundig zij, zal de-

deze alomme worden genotificeerd en geäffigeerd, waar men gewoon is, notificatien en affictien te doen.

Aldus gearresteerd bij het Departementaal Beſtuur van *Texel*.

(*Was geparapheerd.*)

P. HOUTTUYN, vt.

Ter Ordonnantie van hetzelve Beſtuur,

(*Was Geteekend.*)

Haarlem den 30 Auguſtus 1799, het vijfde jaar der Bat. Vrijheid.

L. C. VONK.

D.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

PUBLICATIE.

Het Uitvoerend Bewind der Bataafſche Republiek,
aan
De Ingezetenen derzelve Republiek.

HEIL EN BROEDERSCHAP!

Alzoo bij het elfde Articul der Proclamatie van den drieëntwintigſten dezer maand, uit krachte van het Decreet van het Vertegenwoordigend Lichaam des Bataafſchen Volks, van denzelfden dag, het Uitvoerend Bewind is geauthoriſeerd geworden tot het verklaren, des noods, van Steden, Plaatſen en Diſtricten, in ſtaat van Beleg, en het voeren van oppertoezicht en bevel over de Plaatſen, welke zich in zodanig geval zouden bevinden:

Zoo is 't, dat hetzelve Bewind heeft nodig geoordeeld, nu voor als dan, de nodige ſchikkingen en bepalingen omtrent het beleid der Juſtitie binnen zulke, in ſtaat van Beleg verklaarde Plaatſen, te beramen en vast te ſtellen, en mitsdien deswegens te arresteren het navolgende

RE-

REGLEMENT.

Art. 1.

Eerſtelijk zullen door den Militairen Officier, het Commando voerende, kunnen worden geſteld in ſtaat van Beleg alle zodaanige beſlooten Steden, Vestingen en Fortificatiën, welke werkelijk door den Vijand worden aangevallen of bedreigd, en tegen denzelven moeten verdeedigd worden; waar van als dan door denzelven Officier zal moeten worden kennis gegeven aan de Municipaliteit, welke daar van daadlijk bij Publicatie zal doen kennis geven aan de Ingezetenen, en bericht zenden aan het Departementaal Beſtuur.

Art. 2.

Ten tweeden, worden de Departementaale Beſtuuren bij deezen gequalificeerd, om, met overleg van den Commisſaris van het Uitvoerend Bewind, in ſtaat van beleg te verklaaren alle zodaanige Gemeenten, Diſtricten, Ringen, of eenig grooter of kleiner gedeelte van hun Departement, als onverhoeds door den Vijand mogt worden aangetast of bedreigd, of ook, waarin, al is het niet dat 'er een vijandelijke aanval van buiten wordt gedreigd, nochtans inwendig zoodaanige oproerige beweegingen of tegenſtreving aan de Geconſtitueerde Machten van Politie of Juſtitie mogt plaats hebben, welke niet gemakkelijk door dezelve plaatſelijke Politie of Juſtitie kon worden geſtuit of uit den weg geruimd.

Art. 3.

In dit geval zal het Departementaal Beſtuur zulks daadlijk in zodaanige Plaats of Diſtrict, Ring of andere ſtreek, welke in ſtaat van beleg wordt verklaard, op de best mooglijke wijze doen afkondigen, en daar van al mede, zonder verwijl, kennis geven aan het Uitvoerend Bewind, als mede aan den Commandeerenden Officier in hun Departement, of, wanneer dezelve mogt zijn afgeſneeden, als dan aan den eerſten Commandeerenden Officier, binnen het bereik zijnde.

Art. 4.

In het geval van Art. 1. wordt door den Commandeerenden Officier van de belegerde of bedreigde Plaats, en in het geval van Art. 2, door den Commandeerenden Officier in het Departement, of die daar van, invoegen voorſchreeven, kennis bekomt, daadlijk benoemd een of meer Militaire Rechtbanken, om onderzoek te doen en recht te ſpreeken in alle oproerige beweegingen.

Art. 5.

Elke zodaanige Rechtbank zal moeten beſtaan uit *vyf* Leden, zo veel mooglijk gecompoſeerd uit onderſcheiden rangen, zodaanig echter, dat de minſte rang daar in geadmitteerd zal mogen zijn die van Corporaal, en dat de Commandeerende Officier van het Garniſoen geen Lid van dezelve Rechtbank zal mogen zijn.

Art. 6.

De Leden der Rechtbank zullen moeten worden ge-

genomen uit de onderſcheiden Nationaale Corpſen; in de plaats waar de Rechtbank gehouden wordt, in Garnizoen zijnde, daar onder ook begreepen de gewapende Burgermacht, en geenzins uit eenige andere Corpſen, niet tot de Nationaale Troupes behoorende.

Art. 7.

In alle de gevallen, waar in een of meer der Leden verhinderd wordt zijn Post bij de Rechtbank waar te neemen, zal daadlijk door den Commandeerenden Officier van het Garnizoen een ander in zijn plaats worden benoemd.

Art. 8.

De Rechtbank zal geadſiſteerd zijn door den Auditeur Militair van het Garnizoen, of door dien, welke des Auditeurs functie waarneemt; en wanneer 'er geen Auditeur of fungeerende Auditeur gevonden wordt, zal een ander Perſoon door de voorſz. Rechtbank moeten worden benoemd, om als Auditeur te fungeeren.

Art. 9.

Deeze Rechtbank ſpreekt recht over alle oproerige beweegingen, binnen het Reſort, waar over zij is aangeſteld, voorvallende, het zij dezelve door Militaire of door Burgerlijke Perſoonen mogten weezen begaan, zonder eenig onderſcheid; en worden voor oproerige beweegingen ten deezen gehouden alle zodaanige daaden, als worden opgenoemd bij het negende Articul van de Proclamatie van den drieëntwintigſten Augustus laatstleden, naamlijk, zig te ver-

verzetten tegen een Geconſtituëerde Macht, gewapenderhand of op eenigerlei manier, — het aanheffen van Oproerkreeten, — draagen of uitſteeken van Tekenen of Seinen, — kleppen van Klokken, — aanſteeken van Vuuren; — het houden van verboden Zamenrottingen, — alle verboden Wapening, — het overloopen tot den Vijand, — of het ſtaan in verſtandhouding met denzelven, — het opvatten van Wapens tot ondersteuning van denzelven, — alle Plunderingen of aanvoering tot Plundering of andere zoortgelijke daaden van openbaar geweld, ſtrekkende tot verſtooring van de gemeene veiligheid; — doch zal de voorſchreeven Rechtbank zich niet mogen mengen in eenige andere zaaken, niet directelijk tot de publique rust en zekerheid behoorende.

Art. 10.

Ten opzichte van de manier van procedeeren, wordt gevolgd de ſtijl en gewoonte, bij de Garnizoens Krijgsraden tot hier toe in gebruik; echter zodanig, dat daar in moet in acht genomen worden zoo veel ſpoed, als maar eenigzins met het goed verſtand der zaake en met de zorg, dat geen onſchuldigen gecondemneerd worden, beſtaanbaar is.

Art. 11.

De Vonnisſen zullen moeten worden geweezen, het zij op *confesſie* van den beſchuldigden, het zij op voldoende en genoegzaam *bewijs*, van twee beëedigde, onzijdige en overëenſtemmende Getuigen, welke den beſchuldigden duidelijk de misdaad hebben zien plegen, of ook van een zodanig getuige,

ge-

gesterkt met zulke krachtige van elders blijkende omstandigheden, tot het gepleegde misdrijf, en de wijze van dien, rechtstreeks betrekking hebbende, dat aan de waarheid van de beschuldiging, bij geene mooglijkheid, kan worden getwijffeld.

Art. 12.

Over alle zulke beschuldigingen, als hier vooren bij Art. 9 zijn opgenoemd, en welke door den beschuldigden erkend, of invoegen als bij Articul 11 is voorgeschreeven, volkomen beweezen zijn, wordt de beschuldigde met den Dood gestraft.

Art. 13.

De Vonnissen, het zij op *confessie*, het zij op *bewijs*, geveld, worden binnen 24 uuren, op de gewoone wijze bij de Militaire gebruikelijk, geëxecuteerd, zonder aan eenig appel of ander hooger Beroep, of ook aan eenige approbatie onderworpen te zijn.

Art. 14.

De Geconstituëerde Machten, zoo Politique als Justitiële, zullen aan de gemelde Rechtbanken moeten verleenen alle nodige hulp en adsistentie, bijzonder ook door het leenen van hunne Suppoosten, zoo veel die eenigzins bij hen geheel of ten deelen kunnen gemist worden, en door de gemelde Rechtbanken in redelijkheid worden gevorderd.

Art. 15.

De Commissaris van het Uitvoerend Bewind, bij het Bestuur van dat Departement, binnen hetwelk een of meer Militaire Rechtbanken zijn opgericht,

zal

zal bij elke zodanige Rechtbank aanſtellen een bekwaam Perſoon, geen Militair zijnde, om mede als Commisſaris van dit Bewind toe te zien, dat dit Reglement behoorlijk worde nagekomen, en over het geen hem voorkomt, daar tegen aan te loopen, aan dit Bewind kennis te geeven.

Art. 16.

Dezelve zal mogen, en zoo veel doenlijk moeten tegenwoordig zijn bij de deliberatiën van de Rechtbank, en bij alle Verhooren der Getuigen of Beſchuldigden. Hij zal echter zich in die Deliberatiën of Verhooren niet mogen immengen, en vooräl zich geen invloed op de uitſpraak van de Rechtbank mogen aanmaatigen, maar van alles wat hem voorkomt, dat eenige voorziening van dit Bewind zoude vereiſchen, daadlijk aan het zelve verſlag doen, zonder dat nochtans de zaaken daarom zullen mogen worden opgehouden of geſurcheerd.

Gelastende dienvolgens het Uitvoerend Bewind aan alle Officieren en Juſticieren, en die het verder zou mogen aangaan, elk in den hunnen de nodige zorge te dragen, dat dit Reglement ſtiptelijk worde achtervolgd en nagekomen; met verderen last, dat deeze zal worden gepubliceerd en geaffigeerd, alomme daar zulks behoort.

Gedaan in den Haag, den 28 Augustus 1799, het vijfde Jaar der Bataäfſche Vrijheid.

(*Was geparapheerd*). F. ERMERINS vt.

(*Onderſtond*) Ter Ordonnantie van hetzelve,

(*Was getekend*) C. G. HUGTMAN.

PU-

E.

PUBLICATIE.

WIJ WILLEM bij de Gratie Gods PRINCE van ORANGE en NASSAU, Erf Stadhouder, Erf Gouverneur, Erf Capitein-Generaal en Admiraal der Vereenigde Nederlanden, Capitein-Generaal en Admiraal van de Unie, Ridder van de Kousseband en van den Zwarten Adelaar, &c. &c. &c. Allen den geenen die deeze zullen zien ofte hooren lezen Salut! WAARDE LANDGENOOTEN. Het lang gewenschte oogenblik, wanneer Gijl. eindelijk staat bevrijdt te worden van zoo veele en zoo zwaare onheilen, die U sedert meer dan vier jaaren drukten, is eindelijk, hoopen Wij, gekomen, en Wij smaaken thans het streelend genoegen UL, in dat blijde vooruitzicht, wederom te mogen aanspreeken. Het zoude overtollig zijn alhier voor UL optehaalen de tallooze rampen, waaronder Gij, sedert het geweld U aangedaan door Fransche overheersching, en de daarop gevolgde gebeurtenissen, gezucht hebt. Eene droevige ondervinding heeft U dezelve maar al te zeer doen voelen, en hadden de vuurige wenschen van Ons hart vroeger vervult kunnen worden, Gijl. waart reeds over lang van die ondraaglijke last ontheven geweest. Wij hebben ons lang genoeg moeten vergenoegen met Uw lot in stilte te beklaagen, zonder

der in ſtaat te zijn eenige verandering daaraan te kunnen toebrengen. Thans is het tijdſtip daar toe gebooren. Zijne Groot-Brittanniſche Majeſteit, ſedert lang door Hoogstdesſelfs Vriendſchap en Affectie voor de Republicq der Vereenigde Neederlanden bewoogen, en met medelijden aangedaan over UL. ongeluk, heeft, zoo ras de algemeene omſtandigheden van Europa zulks hebben toegelaaten, het edelmoedig beſluit genomen om, gezamentlijk met Hoogstdeszelfs Hooge Geallieerden, krachtdaadige middelen in 't werk te ſtellen tot Uwe bevrijding. De Krijgsmacht, welke ten dien einde teegenwoordig afgezonden wordt, is enkel de Voorhoede van meer talrijke Leegers, die dezelve ſtaan te volgen. Het oogmerk deezer Onderneeming word aan UL. uit den naam van Hooggem. Z. M. bekend gemaakt door den Commandeerenden Generaal van het eerſte Corps, 't welk die glorierijke loopbaan opent. Zij, welke die leegers uitmaaken, komen niet als Vijanden, maar als Vrienden en Verlosſers om U te redden uit de haatelijke Onderdrukking, waarin het Fransch Gouvernement en de Franſche Leegerbenden U houden, en om U te herſtellen in het genot van Godsdienst en Vrijheid, die dierbaare panden, waarvoor Uwe en Onze Voorouders gevochten en, met Gods hulp, overwonnen hebben. Aarzelt dus niet, braave Ingezeetenen van Nederland, om Uwe Verlosſers te gemoet te komen! Haaltze in als Vrienden en Voorſtanders van het welzijn van het lieve Vaderland! Doet alle onderſcheid van politique meenin-

ningen en begrippen voor dit groote oogmerk wijken! Laat de geest van partijſchap, jaa zelfs het gevoel van geleden onrecht U tot geen daaden van Wraakzucht en Vervolging verleiden! Slaat harten en handen in een tot verdrijving van den gemeenen vijand, en om de Vrijheid en Onafhanglijkheid van het gemeene Vaderland te herſtellen! Laat het werk van Uwe Verloſſing, zoo veel mogelijk, Uw eigen Werk zijn! Gijl. ziet reeds, en zult het in het vervolg nog duidelijker gewaar worden, dat Gij op krachtdaadigen bijſtand en onderſteuning reekenen kunt. Zoo ras de eerſte poogingen, die tot Uwe Verloſſing aangewend worden, eenige vastigheid zullen bekoomen hebben, zal Onze tedergeliefde Zoon, de Heef Erf-Prins van Orange, die ons volkomen vertrouwen bezit, en het Uwe verdient, en die van Onze voorneemens en intentien ten vollen onderricht is, zich tot UL. begeeven, en zich aan UL. hoofd ſtellen, ten einde op het voetſpoor Onzer Doorluchtige Voorouders goed en bloed optezetten om dit groote thans begonnen Werk met en voor UL te helpen voltooijen. Wij zelve zullen dan ook, zoo ſpoedig als de omſtandigheden het zullen toelaaten, Ons in Perſoon bij UL. vervoegen, en, eeven gelijk Wij ten allen tijde Ons eigen geluk en welzijn aangezien hebben als onafſcheidbaar van dat van Ons Lieve Vaderland, zoo zullen Wij ook alsdan, naa dat Uwe Wetten en Voorrechten herſteld, en Gijl. zult getreeden zijn in het bezit van alle die voordeelen, die eigen zijn aan een vrij Volk onder een

wettige Regeeringsvorm, het grootſte geluk en genoegen van Ons leven (onder Gods zeegen) doen beſtaan in het bevorderen van het algemeene welzijn, en van dien voorſpoed en welvaart, die Ons weleer gezeegend Vaderland zoo lang tot een voorwerp van verwondering onder de Volken gemaakt hebben.

Gedaan in het Paleis van Hampton-Court, den 28 Julij, 1799.

(*Was geteekend*)

W. FR. V. ORANGE.

(*Laager ſtond*)

Ter Ordonnantie van Zijne Hoogheid bij vacature van 't geheim Secretariaat.

J. W. BOEJENK.

PRO-

F.

PROCLAMATIE.

Van wegen zijne Excellentie *de Lieutenant Generaal* ABERCROMBY, *Ridder van de Orde van het* Bad *&c. &c. &c.*

De Lieutenant-Generaal Ridder ABERCROMBY, aan wien Zijne Majesteit de Koning van *Groot-Brittannien*, van ouds af de Geallieerde der Verëenigde Nederlanden, het Commando heeft toevertrouwd over een Korps Britsche Troupes, gedestineerd om gemelde Nederlanden te verlossen van de vernederende Dwingelandij van de Republicq van *Vrankryk*, heeft van Hoogstged. Z. M. bevel bekomen, om de volgende openbare en onbewimpelde Verklaring te doen ten aanzien van de intentien zoo wel van Hooggem. Z. M. als van die Koninglijke en Souveraine Vorsten, welke met Hoogstdezelve in deeze groote zaak vereenigd zijn.

Het is niet als Vijanden, maar als Vrienden en Verlossers, dat de Groot-Brittannische Troupes op het territoir der Geunieerde Provincien treeden. Zulks geschiedt met oogmerk, om de Inwoonders van die voorheen gelukkige en vrije Gewesten te bevrijden van de Onderdrukking, waar onder ze tegenwoordig zuchten, om hunnen Godsdienst te beschier-

men tegen de onverdraagzaamheid en vervolgzucht van Ongeloof en Ongodisterij, om hunne burgerlijke Regeering te onttrekken aan het geweld, dezelve aangedaan door Roofzucht en Regeeringloosheid, en om hun te herſtellen in het bezit hunner aloude Vrijheid en Onafhanglijkheid, gepaard met de voordeelen van die Conſtitutie, waar voor hunne Voorouders, onder het beleid der Vorsten van het Doorluchtig Huis van *Oranje* en *Naſſau*, gevochten en overwonnen, en in welker genot die Gewesten zoo lang gebloeid hebben in Vriendſchap en Alliantie met *Groot-Brittannien*.

Ten einde alle deeze voorrechten wederom te erlangen twijffelt Zijne Majesteit niet, of de van ouds beroemde dapperheid en braafheid van het Volk van Nederland zal tegenwoordig met dezelfde kracht en met een gelijk gevolg herleeven. De hand der Voorzienigheid heeft zich reeds geopenbaard, in de verloſsing van een groot gedeelte van Europa van die rampen, waarin diezelve Voorzienigheid toegelaaten heeft, dat de wapenen en grondbeginſels van het Republikeinsch *Vrankryk* hetzelve, geduurende een bepaald tijdperk, hebben ingewikkeld. De Krijgsmacht, welke Zijne Groot-Brittaniſche Majesteit onder het bevel van den Luitenant-Generaal ABERCROMBY geſteld heeft, gevoegd bij die, welke Hoogstdeszelfs Geallieerden tot hetzelve oogmerk gedestineert hebben, is genoegzaam om alle die geenen ten volle te beſchermen, die voor de zaak van hun Vaderland zullen uitkomen. Hooggem. Monarchen wen-

wenſchen, dat de Verlosſing der Republicq voornamentlijk moge bewerkſtelligt worden door Haar eige Ingezeetenen. In al wat beraamd en uitgevoerd zal moeten worden tot bereiking van dat heilzaam oogmerk raadt Z. M. hun dringend aan, onder elkander eenig en eendrachtig te zijn, het gebeurde te vergeeten en te vergeeven en het vast beſluit te neemen, om tegen alle buitenſpoorige of wraakzuchtige excesſen het leven en den eigendom hunner Medeburgers te beſchermen, zelfs van die geenen, wier dwaalingen en verkeerd gedrag mogelijk bijgedraagen hebben tot de rampen van hun Vaderland, maar welke door de onweerſtaanbare overtuiging der ondervinding in de uitvoering van dit groote werk ſtaan vereenigd te worden.

Volgens deeze grondbeginſelen en in deezen geest zal zich de Groot-Brittanniſche Armee gedragen in het midden van een Volk, 't welk de Engelſche Natie ſeedert lang gewoon is aantezien als Vrienden en Geallieerden. Doch bijaldien 'er, in 't vervolg en van nu af aan, nog eenige Nederlanders mogten gevonden worden, welke zich door hunne verknochtheid aan de onderdrukkers van hun Vaderland op het ogenblik, dat deszelfs verlosſing onder 's Hemels zegen nabij is, onwaardig zullen toonen van het onwaardeerbaar genot van rust en veiligheid, van een wettige Regeering, en van Godsdienstige en Burgerlijke Vrijheid, deeze, maar ook deeze alleen, zullen door de Troupes van Z. M. aangezien en behandeld worden als onverzettelijke en onverzoenbare

Vijanden niet alleen van Hoogstged. Z. M. en van Hoogstdeszelfs Geallieerden, maar ook van den voorspoed van hun eigen Vaderland, zoo wel als van de algemeene belangens en veiligheid van Europa.

(*Was geteekend*)

RALPH ABERCROMBY,
Luitenant-Generaal.

(*Lager stond*)

Ter Ordonnantie van Zijne Excellentie;

FREDERIC MAITLAND,
Secretaris van den Commandant en Chef.

G.

Beknopt verſlag van eenige Sententien, geſlagen door den Hoogen Zee-Krijgsraad, bij beſluit van het Uitvoerend Bewind der Bataafſche Republiek, op dato 8 October 1799 benoemd en beſtaande uit de volgende Leden:

J. E. RADERS, Vice-Admiraal,
J. VAN WOENSEL, Schout-bij-Nacht,
A. SCHIERHOUT, Kapitein,
C. VERDOOREN, Kapitein,
J. ZOETEMAN, Kapitein,
TH. LANCESTER, Kapitein,
en
J. J. MELVILL, Kapitein-Luitenant.
Fiscaal
Mr. H. MALEGOTIUS.
Secretaris
Mr. P. P. DU CROIX.

Op den negentienden Augustus 1800 wierd tegens CORNELIS DE JONG, gecommandeerd hebbende 's lands ſchip van Oorlog *Cerberus* van 68 ſtukken, vonnis geſlagen en den vijfentwintigſten dier zelve maand gearresteerd: hoofdzakelijk, om dat gebleken was, dat de gedetineerde in zijne antwoorden, bij de ſaccesſive verhooren, wel verre van de bezwaren, welke hem desweegens bij dezelven wierden voorgehou-

den, te hebben opgelost, daarin, in alle opzichten, is gebleven in gebreken.

Dat die bezwaren zich voornamelijk tot twee hoofdpunten bepaalden; het eene betrekkelijk de overgave der ſchepen, en het tweede ten aanzien van de wijze, waar op de overgave is geſchied, en al het geen daar toe verder betrekking had.

Dat het aan den Hoogen-Zee-Krijgsraad blijkbaar was voorgekomen, dat de gedetineerde, wel verre van zich overeenkomſtig zijn eed en plicht te hebben gedragen, *integendeel zich had* ſchuldig gemaakt aan lafhartig plichtverzuim, hetwelk hij liſtiglijk met eenen algemeenen opſtand van het ſcheepsvolk, tot welks demping hij op zijn eigen bodem geene behoorlijke middelen, overeenkomſtig zijn plicht als officier, had aangewend, getracht had te verbloemen, en mitsdien hem gedetieerden verklaarde vervallen te zijn van alle zijne Charges, waar mede hij was bekleed geweest, en wijders gecondemneerd, om te worden gebracht aan boord van een van 's lands ſchepen van oorlog, en aldaar met het zwaard over het hoofd door een der Provoosten te worden geſtraft, en voorts ten zijnen kosten geconfineerd tot na den vreede, en daar na, gedurende zijn leven lang, buiten de Bataafſche Republiek te worden gebannen; als mede in de kosten en miſen van Juſtitie en in de kosten van den Procesſe.

Op maandag den dertienden October 1800, wierd dit vonnis ter executie gelegd ter Rheede van *Helvoetſluis*, aan boord van 's lands Fregat *Eendracht*, ge-

gecommandeerd door den Kapitein-Luitenant A. A. BUYSKES, ten overſtaan van de Kapiteins A. SCHIERHOUT en J. ZOETEMAN, als Commisſarisſen uit den Hoogen Zee-Krijgsraad daar toe benoemd.

Den negenden September 1800 wierd vonnis geſlagen tegen J. HUYS, gecommandeerd hebbende 's lands ſchip van oorlog *de Ruyter*, van 68 ſtukken.

Den tienden September tegens J. D. SCHUTTER, gecommandeerd hebbende 's lands Fregat *Amphitrite* van 44 ſtukken. Alsmede tegens J. J. RIVERY, gecommandeerd hebbende 's lands Fregat *Embuscade* van 32 ſtukken; en tegens J. J. DROOP, gecommandeerd hebbende 's lands Korvet *Galathé* van 16 ſtukken.

Den elfden September tegens W. H. VAN SENDEN, gecommandeerd hebbende 's lands ſchip van oorlog *de Batavier* van 56 ſtukken, en tegens D. BOCK, gecommandeerd hebbende 's lands *vaiſſeau raſé*, *Mars*, van 44 ſtukken.

Den twaalfden September tegens J. F. EILBRACHT, gecommandeerd hebbende 's lands ſchip van oorlog *Beſchermer* van 54 ſtukken, en tegens J. H. WALDECK, gecommandeerd hebbende 's lands ſchip van oorlog *Gelderland* van 68 ſtukken.

En op den vijftienden September tegens den voortvluchtigen Kapitein D. H. KOLFF, gecommandeerd hebbende 's lands ſchip van oorlog *Utrecht*, van 68 ſtukken.

Bij deze vonnisſen wierden HUYS, SCHUTTER, VAN SENDEN, EILBRACHT, WALDECK, RIVERY en

DROOP uit den dienst ter zee gecasseerd en onbekwaam verklaard, den lande immer weder te kunnen dienen; met condemnatie in de kosten en missen der justitie en van den Processe. En zulks hoofdzakelijk op gronden, dat zij niet bevoegd waren geweest, hunne bodems zonder eenigen tegenweer aan den vijand over te geven, veel min nog, in de overgave van anderen toetestemmen, of het verbaal van het voorgevallene bij de overgave te ondertekenen: als mede dat, in weerwil van het genomen besluit, vóór dat hunne bodems in bezit genomen waren, de oude Hollandsche vlag, welke door den Admiraal DUNCAN, bij de eerste sommatie, als het teeken van ontrouw was voorgeschreven, door hun was opgeheist, en daar onder, volgens hunne eigen bekentenis, gezag hadden blijven voeren, tot dat hunne bodems door hun waren verlaten: speciaal bij gelegenheid, dat alle de Schepen wederom van de *Vlieter* naar de rheede van *Texel* waren verzeild; en dus doende geen getrouwheid aan de Bataafsche Vlag, volgens eed en plicht verschuldigd, hadden betoond.

D. BOUK wierd bij zijn vonnis uit 's lands dienst gedemitteerd, en, gelijk de vorigen, in de kosten gecondemneerd. Dezelve had onder de vlag van ontrouw geen dienst gedaan.

De voortvluchtige D. H. KOLFF wierd verklaard schuldig te zijn aan ontrouw jegens de Bataafsche Republiek, en mitsdien vervallen van alle militaire bedieningen, welke hij in dienst der Republiek bekleed had; en gecondemneerd, om (zo hij immer we-

weder in handen der Justitie mogt geraken) gebracht te worden aan boord van een van 's lands schepen van oorlog, en aldaar met kmit en lood van het leven ter dood te worden gebracht. Als mede, dat het dictum dezer sententie in de respective zeehavens dezer Republiek, in welken eenig comptoir, tot 's lands marine behoorende, geëtablisseerd is, zoude worden geaffigeerd; met condemnatie van den voortvluchtigen in de kosten en misen der Justitie, en van den Processe.

En zulks op gronden, dat de verklaring, op den dertigsten Augustus 1799 door den voortvluchtigen afgelegd, in de gehoudene bijeenkomst aan boord van 's lands schip van oorlog *Washington*: „*dat* „*de equipaadje zich zoodanig seditieus gedraag*, „*en reeds sedert den vorigen dag had gedragen*, „*dat van zijn schip niet één schot te wachten was*," is geweest leugenachtig en valsch. Dat hij vervolgens heeft ingestemd, om alle de Bataafsche schepen, zonder het doen van den minsten tegenweer, aan den vijand over te geven.

Dat de rapporten van den voortvluchtigen, op den negenentwintigsten Augustus aan den Commandant en Chef, en des anderendaags in de Vergadering van alle de Commandanten gedaan, wel verre van op het wezenlijk gedrag der equipaadje berust te hebben, door hem voortvluchtigen op eene misdadige wijze zijn uitgedacht geworden, en hij daar door hoogst strafwaardig en verraderlijk heeft te kort gedaan aan die plichten, welke op hem als Commandant van een

van

van 's lands ſchepen, rusteden; dat hij boven dien had medegewerkt, om andere Commandanten, door het doen beſchouwen van 's lands ſchip *Utrecht* als oproerig, vrees in te boezemen; dat hij alzoo moest beſchouwd worden, als een der oorzaken van de ſchandelijke overgave van 's lands ſchepen.

Dat ook bovendien de wankelende voordrachten, welken de voortvluchtige bij herhaalde verhooren had gedaan, het onwaarachtige zijner eerſte voorgevens ten klaarſten deden zien; en dat zijn gedrag op den negenentwintigſten Augustus, door ſchandelijke laf-hartigheid of boosaardig opzet, reeds die ſtrekking had, om, wanneer het op het volvoeren zijner heiligſte plichten zouden aankomen, aan dezelve ontrouw te worden. Dat de voortvluchtige, door zijne toeſtemming in de overgave van alle 's lands ſchepen, behalven het misdadig aandeel, hetwelk hij door zijn gedrag ten opzichte van zijn eigen ſchip, daar aan was hebbende, zich mede aan notabel plichtverzuim had vergrepen: En het welk door zijn gedrag na de overgave nog zeer aanmerkelijk wierd bezwaard.

1°. Dat, niettegenſtaande in de bijeenkomst het heisſen eener andere vlag was afgeſlagen, de voortvluchtige, bij zijne terugkomst aan boord, aan de equipaadje had bekend gemaakt, dat de Bataafſche vlag geſtreken, en de oude Hollandſche opgeheisd zoude worden, en dat het volk noch vrij noch krijgsgevangen was.

2°. Dat hij voortvluchtige mede had ondertekend het

het verbaal van de bijeenkomst op den dertigſten Augustus, aan boord van 's lands ſchip *Washington* gehouden, en daar door in de daad had medegewerkt, om het Gouvernement en de Juſtitie te misleiden, en in den waan te bregen, dat het gedrag der Commandanten op dat hunner equipaadjen zoude hebben berust.

Alle welke ſententien uitgeſproken wierden in de Trêves-kamer in het Nationaal Hotel, als

Op den negenentwintigſten September 1800, die van J. HUYS en J. D. SCHUTTER.

Den dertigſten van dezelve maand, die van W. H. VAN SENDEN en D. BOCK.

Den eerſten October daar aan volgende, die van J. F. ELBRACHT en J. H. WALDECK.

Den tweeden derzelve maand, die van J. J. RIVERY en J. J. DROOP.

Den derden daar aan volgende, die van den voortvluchtigen D. H. KOLFF.

Den vijftienden April 1800 wierd ABRAHAM VAN DER THIEN, gediend hebbende als Sergeant op 's lands Fregat van oorlog *Embuscade*, gevonnisd, om gebracht te worden aan boord van een van 's lands ſchepen van oorlog, om aldaar met den koorde te worden geſtraft, dat 'er de dood na volgt, en gecondemneerd in de kosten en miſen van de Juſtitie.

En zulks op gronden, volgens bekentenis, en het gunt aan hem bij confrontatie van twee Officieren, een Kadet en een Matroos van voornoemden bodem,

dem, in Judicio was aangezegd, en welke hun geposteerde hadden beëedigd, dat hij, ABRAHAM VAN DER THIEN, in den vroegen morgen van den eenendertigsten Augustus 1799, zich aan oproer, muiterij en verregaande mishandeling van diverse personen, het over boord werpen van den Soldaat SCHERPENZEEL, kwade bejegening aan en het betonen van desrespect voor zijne Officieren had schuldig gemaakt, en, van deszelfs boord gevlucht zijnde, zich in 's lands dienst te lande had doen aannemen.

Welke sententie, ten overstaan van Commissarissen wegens den Hoogen Zee-krijgsraad, de Kapiteins VERDOOREN en LANCESTER, op Donderdag den vierentwintigsten April 1800, ter Rheede van *Helvoetsluis* aan boord van 's lands schip van oorlog *Doggersbank*, gecommandeerd door den Capitein C. G. EVERTS, ter executie wierd gebracht.

Den tienden September 1799 wierd NICOLAAS CONIO, geweest zijnde Kapitein-Luitenant, gecommandeerd hebbende 's lands Brik *de Gier*, en met dezelve geposteerd gelegen in het Z. O. *Rak*, vervallen verklaard van alle militaire charges, door hem in dienst van de Bataafsche Republiek bekleed geweest, en voorts gecondemneerd, om gebracht te worden aan boord van een van 's lands schepen van oorlog, om aldaar met kruit en lood van het leven ter dood te worden gebracht, en voorts gecondemneerd in de kosten en missen der Justitie en van de Processe, ter taxatie en moderatie van den Hoogen Zee-krijgsraad.

En

En zulks op grond, dat hij zich aan drie voorname poincten had ſchuldig gemaakt, als:

1°. In het verzuim, om alle mogelijke poogingen aan te wenden, ten einde de Brik, was het mogelijk, te ſauveeren.

2°. Dat almede had verzuimd, het geen ieder Kommandeerend Officier indiſpenſabel verplicht is, de aan hem toevertrouwden bodem voor den vijand nutteloos te maken, en waar toe de volkomenſte gelegendheid zich had opgedaan.

3°. Dat, daar de ſituatie van zijn onderhebbende Brik wel eene goede defenſie, waar door ten minſten aan den vijand eene notabele ſchaade had kunnen worden toegebragt, gedoogde, en dat, in geval van neming, de ſchade, aan de Brik toegebracht, ook tot afbreuk van den vijand dienende was, zulks almede door hem zoo ſchandelijk als lafhartig was verzuimd. En daar en boven dat hij zelfs had erkend, zich aan desobedientie te hebben vergrepen.

Den elfden December 1799 wierd GERRIT VERMEULEN, gediend hebbende als Matroos op 's lands Brik *de Gier*, gevonnisd, om gebracht te worden aan boord van een van 's lands ſchepen van oorlog, en aldaar met den koorde te worden geſtraft, dat 'er de dood na volgde, en voorts gecondemneerd in de kosten en miſen der Juſtitie, en van den Proceſſe.

En zulks op gronden:

1°. Dat hij, na de overgave van gemelde Brik, van zich had kunnen verkrijgen, den Luitenant CARSTEN HANSEN BLEYK, op eene feitelijke wijze aan

te

te randen en van denzelven te vorderen, zijne ſchoenen en kouſen uit te doen.

2°. Dat hij aan de Engelſchen, welke de Brik hadden in bezit genomen, om oranje lint had gevraagd, zonder hetzelve echter te bekomen; en zulks heeft beleden.

3°. Dat hij al verder zich had doen opteekenen op de lijst dier genen, welke zich in dienst van den Prince van *Oranje* te land hadden willen engageeren; het welk hij eerst ontkend, doch op dit zelve articul nader gevraagd zijnde, bekend had, zich te hebben aangegeven, en op de lijst doen aanteekenen. Zoo als hij mede had beleden te moeten bekennen zich aan meineed en inſubordinatie te hebben ſchuldig gemaakt, doch aan geen oproer.

4°. Dat hij door onderſcheiden allezins geloofwaardige perſonen nog beſchuldigd en door dezelven hem in facie aangezegd was, dat *hij in* het generaal zeer oproerig zich gedragen had.

En waar door ten volle gebleken was, dat hij zich had ſchuldig gemaakt aan mishandeling van een zijner Officieren, direct ſtrijdig met den articul-brief en inſtructie, rakende den oorlog ter Zee, in dato 26 Junij 1795; alwaar tegens deze begaane (en door hem geconfeſſeerde) misdaad, bij Articul 3., de doodſtraf geſtatueërd is.

Welke beide ſententien, ten overſtaan van den Schout-bij-nacht JOAN VAN WOENSEL en den Kapitein-Luitenant J. J. MELVILL, Gecommitteerden als Commisſarisſen uit den Hoogen Zee-Krijgsraad,

aan

aan boord van 's Lands Kostschip *Roosenburg*, liggende voor *Amsterdam* en destijds gecommandeerd door den Kapitein JACOB CLARIS, op den 27 December 1799 ter executie zijn gebracht.

Den zevenden April 1800 wierd de Eerste Luitenant JOHAN PHILIP EILBRACHT, gecommandeerd hebbende 's lands Kanonneerboot *de Helhond*, gesitueerd geweest in de *Zuider-zee*, ter zake van de overrompeling van zijnen voorschreven bodem, in den nacht van den zevenden October 1799, uit hoofde dat hij deswegens geene genoegzame voorzorg had in acht genomen, en zijne gegevene orders te generaal en niet speciaal genoeg geweest waren, gecondemneerd, om gedurende de tijd van twaalf maanden onder een ouder Officier op een schip of vaartuig in activen dienst te dienen, mits op geen vlaggeschip, en voorts gecondemneerd in de kosten van den processe en misen van Justitie.

Gelijk al mede ten zelven dage de Kadet JACOBUS GEORGE ENGEL, in die qualiteit gediend hebbende op de Kanonneerboot *de Helhond*, ter zake zijner aan den dag gelegde negligentie (als de wacht gehad hebbende) bij de verrassing van voornoemden bodem, wierd gecondemneerd, om uit 's lands dienst ter Zee te worden gedemitteerd, en voorts in de kosten van den processe en misen van Justitie.

Den tienden April 1800 wierd uitspraak gedaan in de zaak van den Kapitein Luitenant ANTHONY VAN ZESCH, gecommandeerd hebbende 's lands Hulk *de Draak*, bij gelegendheid dat gezegde bodem in

's vijands handen was gevallen, als mede betrekkelijk het voorgevallene bij gelegendheid van het ten anker komen in de *Jettings*. En in aanmerking genomen zijnde deszelfs onvoldoende verandwoording omtrent zijne gehoudene orde en discipline aan boord, alsmede omtrent de door hem in het werk geſtelde manoeuvres bij het opkomen der vijandelijke vaartuigen, en het niet beproeven om ter hulpe te komen van de Brik *de Gier*, en deszelfs verzuim in het doen van ſein, om voornoemde Brik aan zijne orders te doen gehoorzamen, als mede zijne te weinig hardnekkigen tegenſtand gedurende het gevecht, en het niet in het werk ſtellen van de noodige manoeuvres, ten einde den vijand meer afbreuk te doen, wierd dezelve gedegradeerd tot jongſten eerſten Luitenant, om van dien af gradatim op te klimmen, en geſuspendeerd voor den tijd van vier jaren, om eenig commandement te voeren, en verders gecondemneerd in de betaling der kosten van den proceſſe.

Ten zelven dage wierd uitſpraak gedaan tegens N. GLEYM, gediend hebbende als Konſtapel Major, met rang van Officier, welke zich ten tijde van de invaſie der Engelſchen, aan de *Helder* had bevonden en zich tegens de vijandelijke invaſie niet genoegzaam had verzet, maar op bedreiging van denzelven zich had laaten emploijeeren, om het opzicht over de arbeiders te nemen, welke in dienst des vijands aldaar een batterij hadden opgericht. *En* wierd dezelve mitsdien vervallen verklaard van zijn rang als Officier, zonder dat zulks hem echter præjudiciëerde

in

in zijne qualiteit als Conſtapel Major bij het vaste korps der Marine, en gecondemneerd, om nimmer den Lande, te Water noch te Lande, als Officier te dienen, en voorts in de kosten van den proceſſe.

Den twaalfden April 1800, wierd uitſpraak gedaan in de zaak van den Kapitein Luitenant Extra-ordinair G. A. DOSSET D'ALBAN, den Luitenant JAN RUST VAN SOLINGEN, den Eerſten Chirurgijn OLTMAN GEORGE VAN DER KEER, den Tweeden Meester DIRK SCHOUTEN, en den Derden Meester FRANS CHRISTIAAN FRANTZE, beſcheiden geweest en gediend hebbende op 's lands ſchip *Utrecht*, den Eerſten Luitenant J. N. HUYS, en den Ordinaris Luitenant JOHAN FREDRIK GERHARD, gediend hebbende op 's lands ſchip van oorlog *Gelderland*, den Eerſten Luitenant JACOB OELSEN, den Luitenant GERRIT HINXT, en DANIEL ANDRIESSEN, beſcheiden geweest en gediend hebbende op 's lands ſchip van oorlog *Beſchermer*, de Luitenants ANDREAS ZUYDERSTROOM, HENDIK AALBRECHT LANGAKKER, JACOB WILLEM LANTSHEER, en JULIAAN SONDERMAN, gediend hebbende op 's lands ſchip *Batavier*; Welke na de overgave der gemelde ſchepen, door hunne prestatie van dienst, ſpeciaal bij gelegendheid van het verzeilen van de genomen ſchepen naar de rheede van *Texel*, hadden gemankeerd aan dien ijver en kieschheid, welke zij aan de Bataafſche vlag, waar onder zij den eed van trouw aan het Gouvernement hadden afgelegd, verſchuldigd waren, en waar

in ieder recht geaard Officier zich behoort te bevveren om uit te munten.

Mitsdien wierden alle de voornoemde perſonen verklaard, niet volkomen aan hunne verplichting te hebben voldaan, met aanmaning aan dezelven, om in het vervolg, ieder voor zich zelf, en in de betrekking, waar in hij den Lande is dienende, met terzijdeſtelling van perſoneele vrees de voorſchriften van militaire nauwgezetheid en trouw ſtiptelijk te achtervolgen, en voor oogen te houden, dat eene tweede dwaling van gelijken aard hen voor 's lands vlag onwaardige perſonen zoude doen worden, en voorts gecondemneerd in de kosten van den proceſſen, ten bedrage van een maand hunner tegoed hebbende gage. Alle deze ſententien wierden, op den zeventienden April 1800, op de Trêves-kamer met de behoorlijke plechtigheden uitgeſproken.

Den ſesden Meij 1800, heeft de Hooge Zeekrijgsraad, uit hoofde dat de Kapitein-Luitenant ARNOLDUS WEERTS, de Luitenants JAN GODLIEB REIZIG en NICOLAAS DE VRIES, de Extra-ordinaris Luitenant ROELOF ROELOFS, en de Luitenant Titulair J. W. KRAFT, in voornoemde qualiteiten gediend hebbende op 's lands ſchip van oorlog *Cerberus*, na de overgave, ten gevalle van den vijand militaire dienst hadden gepresteerd, ſpeciaal bij gelegendheid, dat voornoemde bodem van onder *de Vlieter* naar de rheede was verzeild, en de Luitenant N. DE VRIES, terwijl deze nog bovendien, op eene bloote bedreiging, zich op het eiland *Texel* van een ſtuk oranje

linr

lint in een knoopsgat zijner monteering had voorzien, ter zake voorschreven dezelven bij vonnisse gecorrigeerd, en gecondemneerd in de kosten van de processe, ten bedragen van een maand hunner te goed hebbende gage. Welke sententien den volgenden dag uitgesproken zijnde, wierd den Luitenant DE VRIES nog daarenboven het ongenoegen van den Hooge Zee-krijgsraad omtrent zijn gehouden gedrag op het Eiland *Texel* te kennen gegeven, en aangemaand, zich voor het vervolg te wachten, dat 'er wederom dergelijke bezwaren ten zijnen laste inkwamen.

Den agtsten Meij 1800, wierd bij den Hoogen Zeekrijgsraad besloten, de Luitenants ANDRIES POLKYN, SYBRAND CORNELISSE en L. MEERTENS, in gezegde qualiteiten gediend hebbende op 's lands schip *Admiraal de Ruyter*, uit hoofde dat zij niet behoorlijk konden verandwoorden, het blijven presteeren van dienst, na dat de overgave van voornoemden bodem aan hun, was kennelijk geworden, speciaal bij gelegenheid dat de genomen schepen, van onder de *Vlieter* naar de rheede waren gezeild, deswegens te corrigeeren en te condemneeren in de kosten van den processe, ten bedrage van een maand hunner te goed hebbende gage. Welke sententien op den twaalfden daar aan volgende wierden uitgesproken.

Den dertigsten Meij 1800, wierd uitspraak gedaan tegens ERNST FREDRIK MELM, Eerste Luitenant; JOHANNES DOMINICUS en ABRAHAM DIRK SCHEIDT, Luitenants, in gezegde qualiteiten gediend hebbende

op 's lands fregat *Amphitrite*; en zulks ter zake, dat zij, na dat de overgave der vloot hun was kennelijk geworden, waren blijven dienst doen, ſpeciaal bij gelegenheid, dat de genomen ſchepen van onder de *Vlieter* naar de rheede waren gezeild; en wierden dezelve deswegens gecorrigeerd, met condemnatie in de kosten van de proceſſe, ten bedrage van een maand hunner te goed hebbende gage. Deze ſententie wierd den derden Junij daar aan volgende uitgeſproken.

Den tienden Junij 1800, de Hooge-Zee-krijgsraad gelezen hebbende den ſchriftelijken voordracht van den Advocaat Fiscaal, en daar bij geëxamineerd de articulen, waarop de Luitenant ter Zee J. SELS, gediend hebbende aan boord van 's lands ſchip van oorlog *Gelderland*, gehoord was, en overwogen hebbende:

Dat gemelde Luitenant bij de reſponſiven op de voorſchreven articulen wel had erkend, dat hij, na dat de oude Hollandſche vlag, op order van den Kapitein Luitenant WALDECK, aan boord voornoemd opgeheist was, op deszelfs bevel en voorbeeld dienst gepræsteerd had, ook bij gelegenheid dat de genomen ſchepen van voor de *Vlieter* naar de *Helder* waren gebracht.

Dat hij echter niet te overtuigen was geweest, dat hij daar door jegens het caracter van Officier had gezondigd, en verzaakt die zelve kleschheid, welke het Gouvernement van ieder Bataafsch Officier mag vorderen. Hebbende hij, tot juſtificatie van zijn gedrag,

drag, geallegueerd; dat het dienst doen ten oogmerk zoude gehad hebben, om de goede orde te mainteneeren, ter beveiliging van de Officieren en der verdere wel geintentioneerden: dat, bijaldien bij het verzeilen der schepen de Officieren niet boven hadden gecommandeerd, zij ook tusschen deks geene excesen konden corrigeeren of verhinderen: alsmede ook, om de equipaadje ten meesten nutte van het Vaderland te leiden; bijaldien eens bij de Capitulatie, welke aan hem onbekend was, mogt zijn gestipuleerd, dat wel de schepen in handen van den vijand zouden overgaan, doch geenzints het volk als krijgsgevangen geconsidereerd worden: het geen niet meer plaats zoude hebben kunnen vinden, bijaldien de orde eenmaal gebroken was.

Overwogen hebbende:

Dat de zorg voor eigen veiligheid zich in een Officier nimmer verder mag uitstrekken, dan de nauwste palen van plicht dit permitteeren.

Dat de vreeze, om bij eene voordeeligere schikking door het niet blijven voeren van bevel het effect daar van te kunnen verliezen, geheel is gedeplaceerd, uit aanmerking, dat het denkbeeld, om, na zich te hebben overgegeven, voorwaarden te bedingen, de volslagenste absurditeit insluit, en bovendien dergelijke calculatie, niet behoore tot de beoordeeling van subalterne Officieren, welke slechts eenen weg, die van nauwgezette trouw aan het Gouvernement en obedientie aan de vlag, waar onder zij dienen, open staat; en waar uit natuurlijk voortvloeit,

dat met het ſtrijken van zoodanige vlag hunne functie ceſſeert, en ook bij gevolg de verplichting tot gehoorzaamheid aan Officieren van hoogeren rang; offchoon ook in dit opzicht nimmer uit het oog mag verloren worden de veneratie, die zij aan laatstgemelden altoos ſchuldig blijven; terwijl eindelijk het karacter van Officier in dit opzicht, met de zinnebeeldige waarde der vlag zoodanig is verbonden, dat het een zonder ſchennis van het andere geene de minste compoſitie of verdrag, ten reguarde van militaire verplichtingen, waar onder zèle en kiesch-heid, met opoffering des noods van perſoneel belang, de eerſte plaatzen bekleeden, toelaat.

Wierd, conform den voordracht, gerefolveerd, om den Luitenant J. SELS ter zake voorſchreven te corrigeeren, en voortehouden, dat hij, wel verre van aan zijne verplichting te hebben voldaan, had mede gewerkt, om in het oog van den vijand de Bataafſche vlag en derzelver Officieren te vernederen, en om aan den dag te leggen eene onverſchilheid, ten eenemaal ſtrijdig met den eed, aan 't Gouvernement gepræsteerd; en voorts te vermanen, om voor het vervolg, met ter zijde ſtelling van alle bijzondere calculatien en conſideratien, de voorſchriften van militaire trouw ſtiptelijk te achtervolgen, daar eene tweede dwaling van gelijken aard hem de eer, om onder de Bataafſche vlag te dienen, zoude onwaardig maken. En hem te condemneeren in de kosten, ten bedrage van een maand zijner te goed hebbende gage.

Ten

Ten zelven dage wierd vonnis geſlagen tegens den Eerſten Luitenant JACOB HUGUES, gecommandeerd hebbende de eerſte diviſie gewapende vaartuigen op de *Wadden*: deze in den avond van den vierentwintigſten Maart 1800, door eene toegebrachte wonde aan de keel met een ſcheermes, zich zelf van het leven beroofd hebbende, wierd dezelve gecondemneerd in de kosten en miſen der Juſtitie en van den Proceſſe, ter zake hij zich aan plichtverzuim had ſchuldig gemaakt.

Den vijftienden Julij 1800 adjudiceerde de Hooge Zee-krijgsraad den eisch van den Fiscaal tegens JAN HENDRIK SISTERMAN, Luitenant ter Zee, gedient hebbende op 's lands Fregat *Embuscade*, ter zake, dat hij, na dat de overgave der vloot hem was kennelijk geworden, had blijven dienst doen, ſpeciaal bij gelegendheid, dat de genomen ſchepen van onder de *Vlieter* naar de Rheede waren gezeild; en wierd dezelve deswegens gecorrigeerd en gecondemneerd in de kosten van den Proceſſe, ten bedrage van een maand zijner te goed hebbende gage.

Den ſestienden Julij 1800, zijn de Luitenant ter Zee F. CORRTSEN, en de Luitenant der Marine G. UITTENBOOGAART, beiden in die qualiteit gedient hebbende aan boord van 's lands wacht-ſchip *Broederſchap*, gecondemneerd, omme bij vonniſe te worden gecorrigeerd. De eerstgemelde ter zake, dat hij, in weerwil der overgave van en het heiſen eener vlag op voornoemde bodem, welke door den vijand zelve, als het teeken, dat zij zich bij hem gevoegd

hadden, was aangemerkt, bevel had blijven voeren; en ſpeciaal, dat hij zich had laten gebruiken, om aan de equipaadje af te vragen, wie hunner in dienst des vijands wilde overgaan; als mede, dat hij zich een gegeven order van den Engelſchen Admiraal had laten welgevallen; en voorts, dat hij zich onttrokken had, om de equipaadje, welk hem raadpleegde, of zij al dan niet bij den vijand dienst nemen zouden, te onderrichten. En de laatstgemelde, ter zake, dat hij mede onder gezegde vlag dienst gepraesteerd had. Met verdere condemnatie van beiden in de kosten van de Procesſe, ten bedrage van een maand hunner te goed hebbende gage.

Welke vonnisſen, als mede die van de Luitenants J. SELS en J. H. SISTERMAN, en dat van den Eerſten Luitenant J. HUGUES, op den zeventienden Julij en den derden October 1800, reſpectivelijk zijn uitgeſproken.

H.

H.

Beknopt Uittrekſel uit eenige vonniſſen, geſlagen door het Hof van Juſtitie van het voormalig Gewest Gelderland.

Den vierden December 1799, is JAN FRANSSE WOLFSEN, oud 56 jaren, rentenier te *Oldenbroek*, gecondemneerd tot eene geeſſeling en confinement voor eenige jaaren in het tuchthuis, en vervolgens ten eeuwigen dagen gebannen uit het voormalig *Gelderland*. Dezelve had in zekere herberg te *Oosterhout* om Oranje-bitter gevraagd, en aldaar *Vivat Oranje!* en *Oranje Hoezee!* geroepen.

Den twintigſten December 1799, wierd AUGUST MIOB SCHIKHART, geweest gepenſioneerd Luitenant, oud 77 jaren, beſchuldigd van deel gehad te hebben aan de Oranje oproeren op den vierden en vijfden September te *Borculo*, en nog den ſesden September een Oranje ſtrik aan den hoed te hebben gedragen, uit hoofde zijner hooge jaaren, doch voornamelijk zijner bekrompen zielsvermogens, zijnde bewezen, dat hij geheel zinneloos is geweest, en niet volkomen daar van herſteld was, ontſlagen.

Den elfden Januarij 1800, wierd BEREND TEN PAS, van *Lochem*, oud ruim 60 jaren, geweest zijne Soldaat onder het regiment van MONSTER, en met eenige anderen wegens de plundering te *'s Bosch*

in

in 1787 naar *Pruyſſen* gezonden, doch aldaar ontſlagen, uit hoofde van zijn, op de wacht zijnde, op den twaalfden November, herhaald roepen: *Oranje boven!* enz., gecondemneerd tot eene ſtrenge geeſſeling, vijfjarig confinement, en vervolgens voor altoos gebannen uit het voormalig *Gelderland*, conform Art. 2. der Publicatie van vierentwintig Maart 1795.

Den dertigſten van dezelve maand, is HENDRIK VELDINK, oud ſesenvijftig jaren, Caſtelein te *Borculo*, gecondemneerd tot het zwaard over het hoofd, confinement voor tien jaren in het tuchthuis, en vervolgens voor altoos uit de Republiek gebannen. Dezelve had op den vijfden September de *Oranje* kouleur gedragen en een brief van SUIDERAS aan den Overſte SCHIKHART doen beſtellen. Hij was tegenwoordig geweest bij het aflezen der Publicatie van den Erf-Prins van *Oranje*. Hij was SUIDERAS, met zijne verwachtwordende ſeshonderd aanhangelingen, tot *Grol* te gemoete gegaan. Hij had het onwettig en zich zelf opgeworpen hebbende Beſtuur erkend, en zich tot voogd van *Geesteren* en *Genderen*, welken post hij te voren bekleed had, doen aanſtellen. Hij had den gewezen voogd van *Neede*, op order van een der zich opgeworpen hebbende Burgermeesters, gevraagd, om de voogdije of ten minsten het dorp *Reede* te boden, om gemelden SUIDERAS op den vijfden September van den *Grolſchen Dyk* in te halen. En had op order van den Overſte SCHIKHART doen opontbieden negen paar-

den,

den, om voor ordonnance-paarden te dienen, enz.

Ten zelven dage, is HENDRIK SCHAARS, oud dertig jaaren, Adminiſtrateur op het huis *de Hoeve*, gecondemneerd tot een vijfjarig confinement, en vervolgens ten eeuwigen dage uit het voormalig *Gelderland* gebannen. Hij was SUIDERAS met zijne manſchappen tot *Grol* te gemoete gegaan. Hij had de Oranje kouleur gedragen, en een brief van SUIDERAS, welke hij wist van denzelven te zijn en geadresſeerd aan den Overſte SCHIKHART, aan VELDINK ter hand geſteld, om verder te beſtellen. Daar en boven waren 'er nog eenige vermoedens tegens hem wegens zijn gehouden gedrag op den vijfden September. Uit hoofde van zijn zeer ziekelijke ligchaams geſteldheid heeft dezelve bij het Vertegenwoordigend Ligchaam des Bataafſchen Volks gratie van zijn confinement bekomen.

Ten zelven dage, is ANTHONY DIRKSE, ruim vijf en dertig jaren oud, en woonachtig te *Borculo*, onder handtasting ontſlagen, zijnde de beſchuldigingen tegens hem niet genoegzaam bewezen.

Den vijfden Maart 1800, is ANTHONY DE VRIES, oud ſesendertig jaren, Schipper te *Elburg*, gecondemneerd tot een vijfjarig confinement in het tuchthuis, en voorts uit het voormalig *Gelderland* gebannen, uit hoofde dat hij, toen de Engelſche Kotters voor de wal lagen, oproerige geſprekken gevoerd had, ſtrekkende, om de Ingezetenen bevreesd te maken, en de aanhangers van het vorig Beſtuur moed in te boezemen. Daar en boven had hij zich dreige-

gementen veroorloofd, waar uit zijne booze voornemens, in geval van ommekeer van zaken, kennelijk waren, enz.

Den tienden April 1800, is PIETER DE ROOCK, Rentmeester der domeinen, en Secretaris van de Municipaliteit te *Hedel*, oud vijfenfestig jaren, ontflagen, zijnde niets ten zijnen nadeele bewezen.

Den eenendertigften Meij 1800, is GERRIT PARMESAAN, oud agtenvijftig jaren, woonachtig te *Borculo*, onder handtasting ontflagen. Dezelve had een verdachten brief aan den Overfte SCHIKHART befteld, en op order van MENSING negen ordonnance-paarden gebood. Daar en boven had hij aangezegd, dat wie plaifier had om SUIDERAS in te halen, op een bepaalden tijd konde komen. Dan, daar hij dit alles verricht had, op order en bedreiging van MENSING, en zijnde daarenboven een allereenvoudigst man en van een zeer zwak en ziekelijk ligchaamsgeftel, is zulks bij den Rechter in overweging gekomen.

I.

VONNIS.

„ Alzoo ZEGER DAVIDSON, oud ſesendertig jaren,
„ geboren te *Veenhuizen*, aldaar woonachtig, en
„ thans gedetineerd bij den geweldigen Provoost te
„ Velde, aan Officieren Commisſarisſen bekend heeft,
„ en ook anderſins aan dezen Krijgsraad is gebleken,
„ dat hij gedetineerde zich op den veertienden dezer,
„ van *Medemblik*, met WILLEM GIESZ, burger der
„ evengemelde ſtad, naar *Enkhuyzen* heeft begeven;
„ dat hij gedetineerde onder weg aan WILLEM
„ GIESZ, bovengemeld, verhaald heeft, dat hij ge-
„ detineerde in de Herberg de Valk te *Medemblik*
„ van zekeren Duitſcher in Engelſchen dienst ont-
„ vangen had zeker kontract, betreffende eene te
„ doene leverantie van hooi, rogge en haver, ten
„ behoeve der troupes van zijne Groot Brittanniſche
„ Majesteit, geteekend, w. *Baron van Ungeren-*
„ *ſtein*, waarbij de prijzen, tegens welke deze ar-
„ tijkelen zouden worden afgeleverd, de hoeveel-
„ heid en de plaats ten duidelijkſten zijn uitgedrukt.
„ Dat hij gedetineerde over dit kontract geene
„ de minſte bekommernis of verlegenheid heeft doen
„ blijken; dat hij gedetineerde gevolglijk eene volle-
„ dige kennis van het kontract, zoo evengemeld,
„ had, naardien hem hetzelve door den meergedach-

„ ten

„ ten Duitſcher in Engelſchen dienst was voorge-
„ lezen; dat hij gedetineerde zich met WILLEM
„ GIESZ met geen ander oogmerk naar *Enkhuizen*
„ begeven heeft, dan om met denzelven te overleg-
„ gen, wat daaromtrent te doen, na dat hij gede-
„ tineerde alvorens te *Medemblik* daar over met hem
„ had geraadpleegt; dat hij gedetineerde aan de
„ poort der ſtad *Enkhuizen* gekomen en gevraagd
„ zijnde, vanwaar hij kwam, geandwoord heeft van
„ *Hoorn*, in ſtede van *Medemblik*; dat hij gedeti-
„ neerde in de Herberg de Roskam te *Enkhuizen*
„ gekomen zijnde, zijne raadplegingen over het
„ meergemelde kontract wederom heeft aangevangen;
„ dat WILLEM GIESZ alstoen nog aan den gede-
„ tineerden gezegd heeft, dat 'er niets konde wor-
„ den doorgebracht, en hij het onnatuurlijk oor-
„ deelde, dat hij gedetineerde iets aan den vijand
„ zoude leveren; dat hij gedetineerde, in ſtede van
„ het meergedachte kontract aan de Geconſtituëerde
„ Magten ter hand te ſtellen, en aan dezelve van
„ deze geheele zaak verſlag te doen, hetzelve ter
„ lezing aan bovengemelde WILLEM GIESZ heeft
„ overgegeven; dat hij gedetineerde hierop *in fla-*
„ *granti delicto* betrapt, en in verzekering genomen
„ zij, terwijl de evengezegde WILLEM GIESZ, het
„ bewuste kontract nog ongeöpend in handen had;
„ dat het meergedagte kontract, waaruit het misda-
„ dig voornemen, om den vijand van *dit* Gemeene-
„ best, terwijl dezelve zich met de daad op den
„ Bataaffchen grond bevond, op het nadrukkelijkst

„ te

„ te ondersteunen; en de naauwe verstandhouding,
„ waarin de gedetineerde met den vijand gestaan
„ heeft, op het duidelijkste blijkt, ter nadere en
„ alles voldingende bewijzen, werkelijk onder den
„ Auditeur Militair te Velde berustende, en in Judicio
„ is vertoond; dat hij gedetineerde zich derhalven
„ heeft schuldig gemaakt aan een misdadig opzet,
„ vergezeld van de nadrukkelijkste poogingen, om den
„ vijand van dit Gemeenebest, terwijl dezelve zich
„ met de daad op den Bataafschen grond bevindt,
„ op het krachtdadigst te ondersteunen, en aan het
„ houden van verstandhouding met den vijand: dat
„ hij ter verschooning niets wezenlijks heeft inte-
„ brengen.

„ En vermits de gedetineerde zich derhalven heeft
„ schuldig gemaakt aan een misdadig opzet, ver-
„ zeld van de nadrukkelijkste poogingen om den vij-
„ and van dit Gemeenebest, terwijl dezelve zich
„ met de daad op den Bataafschen grond bevindt,
„ op het krachtdadigste te ondersteunen, en aan het
„ houden van de naauwste verstandhouding met den
„ Vijand, hetwelk een zaak is van de nadeeligste
„ gevolgen voor de handhaving der gevestigde, heil-
„ rijke orde van zaken eener Republicainsche Staats-
„ gestelteuis en eener onschatbare burgerlijke en gods-
„ dienstige Vrijheid; welke diensvolgens in een land
„ van goede Justitie niet kan worden geleden, maar
„ in tegendeel, in een tijdsgewricht, wanneer het
„ dierbaar Vaderland zich onmiddelijk aan enen Vij-
„ andelijken aanval en de ongehoordste gruwelen van

„ roof, moord en verwoesting, voor een gedeelte
„ heeft ten prooi gezien, en de uitdrukkelijkſte be-
„ velen van het Bataafſche Gouvernement aan alle
„ verraderen van de belangen des Vaderlands en
„ der Vrijheid, de geduchtſte ſtraffen bedreigd heb-
„ ben — anderen ten afſchrik, volgens de geſtreng-
„ heid der wet behoord te worden geſtraft.

„ ZOO IS HET, dat de Krijgsraad te Velde, na
„ rijpe deliberatie, gezien en overwogen hebbende,
„ al het gene ter zake is dienende, bij konde mo-
„ veeren, *doende Recht in naam des Bataafſchen*
„ *Volks, den gedatineerden veroordeelt*, om voor
„ het front der Diviſie van den Luitenant Generaal
„ DAANDELS gebracht, en aldaar met den kogel ge-
„ ſtraft te worden, dat 'er de dood na volgt; zul-
„ lende deszelfs dood ligchaam vervolgens in een
„ daar toe vervaardigde kuil begraven worden: —
„ met verdere condemnatie in de kosten en miſen
„ der Juſtitie en de kosten van het Proces.

„ Aldus gevonnisd door den Krijgsraad te Velde
„ te *Alkmaar* den 25ſten September 1799, het vijf-
„ de jaar der Bataafſche Vrijheid.

„ (*Was geteekend*)

„ H. C. L. LAMBRECHTS, Coll. Preſident. A. MON-
„ TANUS, Lt. Colonel. VAN THIL, Lt. Colonel.
„ E. DE QUAIJ, Major. J. E. FRANTSEN, Major.

„ (*Onder ſtond*)

„ Mij preſent

„ J. R. VAN LIDT DE JEUDE,

„ *Auditeur te Velde.*"

K.

K.

Het Departementaal Beſtuur van *Texel* uit de andwoorden, door den te *Haarlem* civiliter gearresteerden Predikant A. DE KOONING op de hem voorgeſtelde vraag-poincten gegeven, gebleken zijnde, dat H. VAN STRALEN J. Z. zich ſedert eenige dagen aan de *Helder* bevond, oordeelde hetzelve noodzakelijk, hier van kennis te geven aan den Agent van Inwendige Politie, en denzelven voor te dragen, of ook opzigtelijk de goederen, door hem agtergelaten, niet ten allerſpoedigſten eene meſure behoorde te worden genomen, ten einde hier door anderen den luſt te benemen, om zijn voetſpoor te volgen. In dezen voordragt wierd gedifficulteerd, blijkens het hier na volgend Extract-beſluit van het Uitvoerend Bewind:

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

„ Extract uit het Register der Beſluiten van het „ Uitvoerend Bewind der Bataafſche Re„ publiek.

„ *Woensdag den agttienden September* 1799,

„ Het vijfde jaar der Bataafſche Vrijheid.

„ Is gelezen het Rapport van den Agent van Ju„ ſtitie, van den zeventienden dezer lopende maand, „ gerequireerd den ſestienden bevoorens (No. 33.)

„ op eene Misfive van den Agent van Inwendige
„ Politie, in dato den veertienden dezer zelve maand,
„ daarbij ter kennisse van het Bewind brengende,
„ dat volgens zijne bekomene en daarbij gemelde in-
„ formatiën, dat HENDRIK VAN STRALEN, woon-
„ achtig te *Hoorn*, zich zinds eenige dagen zoude
„ bevinden aan de *Helder*, en aldaar in naam van
„ den Erf-prins beveelen zoude hebben gegeeven;
„ als mede, dat het Departementaal Bestuur van
„ *Texel* aan hem Agent had voorgedragen, of ook
„ opzichtelijk de goederen, door voornoemde VAN
„ STRALEN agtergelaten, ten allerspoedigsten eene me-
„ sure zoude behooren te worden genomen; ten einde
„ hier door anderen den lust te beneemen, om zijn voet-
„ spoor te volgen; en eindelijk in overweging gee-
„ vende, of niet, in gevalle het Bewind, of wel
„ het Vertegenwoordigend Lichaam, op voordragt
„ van het Bewind, dien conform geliefde te besluí-
„ ten, deze Mesure meer generaal zoude behoren te
„ worden genomen, en tot allen, die, hunne woo-
„ ningen verlatende, tot den Vijand overloopen,
„ geëxtendeerd te worden.

„ Waarop gedelibereerd zijnde, is beslooten: in
„ het voorstel, bij de bovengemelde misfive gedaan,
„ te difficulteeren, en daar en tegen den Agent van
„ Inwendige Politie, mitsgaders het Departementaal
„ Bestuur van *Texel*, aan te schrijven en te gelas-
„ ten, zoo als geschiedt, bij deze, om de informatiën,
„ welke zij ten lasten van voornoemden HENDRIK
„ VAN STRALEN mogten in handen hebben, over

„ te

„ te zenden aan den Bailluw der ſtad *Hoorn*, ten
„ einde door den zelven deswegens zal kunnen
„ worden geprocedeerd, zo als in goede juſtitie zal
„ bevonden worden te behooren.

„ En zal Extract dezes worden gezonden aan de
„ Agenten van Juſtitie, en van Inwendige Politie,
„ mitsgaders aan het Departementaal Beſtuur van
„ *Texel*, en aan den Commisſaris van het Bewind
„ bij hetzelve, tot informatie en naricht reſpective-
„ lijk; zonder reſumtie.

„ (*Geparapheerd*)

„ A. F. R. E. VAN HAERSOLTE, vt.

„ (*Onder ſtond.*)

„ Accordeert met voorſz. Register,

„ (*Geteekend*)

„ C. G. HULTMAN."

De Commisſie tot de Binnenlandſche Correſpondentie uit het Departementaal Beſtuur bevlijtigde zich, zoo vóór als na het inkomen van het zoo even vermeld beſluit van het Uitvoerend Bewind, om alle mogelijke nauwkeurige berichten in te winnen betrekkelijk den juisten tijd van het vertrek uit *Hoorn* van H. VAN STRALEN J. Z., en zijne verrichtingen bij het vijandelijk leger. Ten aanzien van het eerſte adresſeerde zij zich één en andermaal in geſchriften aan de Municipaliteit van *Hoorn* en aan de Commisſie van Binnenlandſche Correspondentie aldaar, hoewel vruchteloos. En het was uit dien hoofde, dat

zij zich aan het Departementaal Bestuur beklaagde over de nalatigheid dezer Collegien in het niet voldoen aan hare herhaalde aanschrijvingen; het welk ten gevolge had, dat de Municipaliteit van *Hoorn* op den eersten October door het Bestuur wierd aangeschreven en gelast, om aan hetzelve te berichten, sints wanneer H. VAN STRALEN J. Z. zich van daar geabsenteerd had.

Hier op berichtte de Municipaliteit den zeventienden daar aan volgende, dat H. VAN STRALEN op maandag den drieëntwintigsten September zich uit de stad geabsenteerd, en, zoo als zij geïnformeerd waren, naar *Medemblik* begeven had.

Het Departementaal Bestuur reeds van elders en wel door geloofwaardige informatien onderricht zijnde, dat H. VAN STRALEN J. Z. reeds in het begin van September zich van *Hoorn* verwijderd had, besloot hetzelve op den twintigsten derzelfde maand, de Municipaliteit aan te schrijven, en op hare verantwoordelijkheid te gelasten, om, uiterlijk binnen den tijd van tweemaal vierentwintig uuren, een, zoo veel mogelijk, juist en naauwkeurig bericht in te zenden, houdende den precisen tijd wanneer, als ook de plaats, werwaards zich H. VAN STRALEN J. Z. uit *Hoorn* had begeven. De Municipaliteit voldeed aan deze aanschrijving bij de navolgende missive:

GE-

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

„ *De Municipaliteit der ſtad* Hoorn,
„ aan
„ *Het Departementaal Beſtuur van* Texel.

„ BURGERS BESTUURDERS!

„ Bij ons is ontfangen Ulieder Extract-reſolutie „ van den twintigſten October dezes jaars, tenderen„ de om aan Ulieden in te zenden een zoo veel „ mogelijk juist en nauwkeurig bericht, houdende „ de præciſe tijd wanneer, als ook de plaats wer„ waarts zich HENDRIK VAN STRALEN uit *Hoorn* „ heeft begeven.

„ Vooraf kunnen wij niet afzijn alhier aan te mer„ ken, dat wij nimmer ten oogmerke hebben ge„ had, de zaak of het vertrek van HENDRIK VAN „ STRALEN Uwlieden niet naar waarheid of bewim„ peld op te geven; in tegendeel hebben wij, zoo „ als altoos, getragt als waare Vaderlanders Uwlio„ der reſolutie van den eerſten October te obſerveer„ ren, en onzes bedunkens, is ook mede aan het „ 2de poinct daar van ſtiptelijk voldaan: gelijk wij „ nu ook ten oogmerke hebben, om aan Uwlieder „ bovengemelde reſolutie zoo veel in ons is te vol„ doen; en hebben dienſvolgens de eer Uwlieden te „ berigten, dat op Zondag den eerſten September „ laatſtleden door deze ſtad als Parlementair gepas„ ſeerd zijnde de Collonel GELDERMAN, de bur„ ger HENDRIK VAN STRALEN (zoo wij gemfor-

„ meerd zijn) begeerig was denzelven te ſpreeken,
„ doch vernomen hebbende, dat gemelde Collonel
„ reeds van hier naar *Medemblik* was vertrokken,
„ huurde direct een fargon, om gezegden Collonel
„ aldaar op te rijden, echter hem aldaar niet vin-
„ dende, zig met gemelde rijtuig heeft laten brengen
„ naar de *Schagenbrug*; dat dezelve ſints dien tijd
„ niet binnen deze ſtad is geweest, en wij ook in
„ dien tusſchentijd niet poſitiev van deszelfs verblijf
„ zijn bewust geweest, voor den negentienden Sep-
„ tember; wanneer dezelve, bij de inrukking der
„ Engelſche, alhier wederom is geretourneerd; heb-
„ bende zig vervolgens toen alhier opgehouden, tot
„ den drieëntwintigſten daar aan volgende; wanneer
„ dezelve zich weder van hier heeft geabſenteerd,
„ werwaards ons onbekend; doch is, zoo als wij
„ nader geinformeerd geworden zijn, op Maandag
„ avond den zevenden October, wanneer zig alhier
„ de Engelſchen nog bevonden, wederom in cognito
„ binnen deze ſtad gekomen, en den volgenden mor-
„ gen vroeg weder vertrokken, zoo men zegt, te voet.
„ Waar mede, zoo wel als met onze voorgaande,
„ vertrouwende aan Ulieder intentie onbewimpeld
„ voldaan te hebben, noemen wij ons, na toeweu-
„ ſching van heil, met achting,

„ Uwe Medeburgers,

„ *De Municipaliteit der ſtad* Hoorn.

„ Ter ordonnantie van dezelve,

„ Hoorn *den* 22 *October* 1799. *Ao.* 5. *L. B.*

„ (*Geteekend*)

„ W. N. VAN FOREEST."

Op

Op den negenëntwintigſten October wierd door het Departementaal Beſtuur aan den Hoofd-Officier van *Hoorn* gezonden de navolgende Brief:

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

„ Haarlem den negenentwintigſten October 1799,
„ het vijfde Jaar der Bataafſche Vrijheid.

„ *Het Departementaal Beſtuur van Texel*
„ aan
„ *Den Bailluw der Stad Hoorn.*

„ MEDEBURGER!

„ Al aanſtonds naa dat wij in het begin der af-
„ geloopen maand September alleſins legaal door
„ onze Commisſie tot de binnenlandſche Corres-
„ pondentie geinformeerd waren, dat HENDRIK
„ VAN STRALEN JZ. zich uit *Hoorn* niet alleen
„ had geabſenteerd, maar zich werkelijk aan de
„ *Helder* bevond, en aldaar, zoo als aan u uit de
„ hier bij gaande ſtukken zal blijken, daaden uit-
„ oefende, ſtrijdig met de tegenswoordige gevestig-
„ de orde van zaken; al aanſtonds hier naa gaven
„ wij hier van kennis aan den Agent van Inwen-
„ dige Politie, hem tevens voorſtellende, of niet
„ opzigtelijk de door genoemden VAN STRAALEN
„ nagelatene goederen ten allerſpoedigſten ene me-
„ ſure zoude behooren te worden genoomen, naar
„ aanleiding van het geſtatueerde bij de Proclamatie
„ van het Uitvoerend Bewind van den dricentwin-

„ tigſten Augustus laatstleden; dan het was in dato
„ negentien September laatstleden, dat ter onzer Ver-
„ gadering wierd ingezonden een Extract uit het
„ Register der Beſluiten van het Uitvoerend Be-
„ wind van den achtienden daartevooren, waar bij
„ wij wierden aangeſchreven en gelast, om de in-
„ formatien, welken wij ten lasten van gemelde
„ HENDRIK VAN STRALEN JZ. mogten in handen
„ hebben, aan u overtezenden, ten einde door u
„ deswegens zoude kunnen worden geprocedeerd,
„ zoo als gij in goede Juſtitie zoudt vermeenen te
„ behooren.

„ De tijdsomſtandigheden hebben ons belet, da-
„ delijk aan dezen last te voldoen, dan het is bij
„ dezen, dat wij u hier nevens inzenden de bij ons
„ ingekoomen informatien, opzigtelijk het vertrek
„ en handelingen van H. VAN STRALEN JZ., opdat
„ door u tegens meergemelden perſoon, in confor-
„ miteit van het geſtatueerde bij de Proclamatie van
„ het Uitvoerend Bewind van den drieëntwintigſten
„ Augustus laatstleeden, zal kunnen worden gepro-
„ cedeerd, zoo als gij in goede Juſtitie zult ver-
„ meenen te behooren.

„ Daar wij overigens ons noemen.

„ Het Departementaal Beſtuur voornoemd.

„ (*Was geparapheerd.*)

„ A. COOMANS, vt.

„ (*Was Geteekend.*)

„ L. C. VONK."

Op

Op den vijfentwintigſten November wierd bij het Departementaal Beſtuur ontvangen eene Miſſive van den Agent van Inwendige Politie, luidende als volgt:

„ *De Agent van Inwendige Politie, en toe-*
„ *zicht op den ſtaat van dijken, wee-*
„ *gen en wateren der Bataafſche Re-*
„ *publiek.*

„ aan

„ *Het Departementaal Beſtuur van Texel.*

„ *In den Haag den tweeëntwintigſten Novem-*
„ *ber 1799, het vijfde Jaar der Bataaf-*
„ *ſche Vrijheid.*

„ BURGERS BESTUURDERS!

„ Naardien bij mij informatien, op welker echt-
„ heid ik vermeen eenigen ſtaat te kunnen maken,
„ zijn ingekomen, dat de beruchte VAN STRAALEN,
„ welke, zoo ras de Engelſchen eene vijandelijke
„ invaſie op ons territoir hadden ondernomen, zich
„ dadelijk naar den vijand heeft begeven, niet, ge-
„ lijk bij gerucht algemeen verſpreid is, zich bij
„ den aftocht van den Vijand buiten 's Lands heeft
„ begeven, maar dat dezelve integendeel, of te *Me-*
„ *demblik*, of wel te *Hoorn*, heimelijk zich zoude
„ ſchuil houden, zoo heb ik nodig geächt, ul.
„ daar van te moeten informeeren, ten einde met
„ den meesten ſpoed deswegens de allernauwkeurig-
„ ſte recherches door ul., zouden kunnen worden
„ gedaan, en gemelde VAN STRAALEN, binnen ul.,

„ De-

„ Departement ontdekt wordende, dadelijk zonde „ kunnen worden gearreſteerd; óp dat tegen den„ zelven, als wegens zijn ſtrafwaardig gedrag, ge„ duurende den vijandelijken inval der Engelſche „ en Rusſiſche Troupes hier te lande, gehouden, „ dadelijk vallende in de termen der Proclamatie „ van drieëntwintig Augustus laatstleden, dien con„ form tegen hem het recht des Batnaffchen Volks „ zoude kunnen worden waargenomen, en hij zijne „ verdiende ſtraffe mogen ontfangen (1).

„ *Heil en Broederſchap!*

„ Uw. Medeburger,

„ (*Was Geparapheerd.*)

„ A. J. LA PIERRE.

„ Ter Ordonnantie van den„ zelven.

„ (*Geteekend.*)

„ Q. ONDAATJE."

De-

(1) Volgens een bijzonder geloofwaardig bericht had de Generaal en Chef BRUNE reeds den vijftienden September order ontvangen, om H. VAN STRAALEN JZ. te doen arresteeren, doch op bekomen informatien, dat deze zich nog bij den Vijand bevond, waren zijne pogingen dienaangaande vruchteloos.

Bij deze gelegenheid kan men ook nog het volgende mede deelen, getrokken uit een even geloofwaardig bericht:

„ Op

Deze Missive door het Departementaal Bestuur geëischt zijnde in handen van de Commissie tot de Binnen-

„ Op den eersten September ontving de Colonel GELDERMAN order van den Luitenant Generaal DAENDELS, „ om eene découverte te doen in het binnenste van „ *Noord-Holland*, naar den kant van *Hoorn* en *Medemblik*, om te ontdekken, wat 'er bij de inwoonders „ daar omstreeks in *Noord-Holland* al passeerde, en of „ 'er geene kleine scheepjes van den Vijand zich te „ *Medemblik*, en op die hoogte in de Zuider Zee, bevonden. Gelijktijdig wierd de Colonel GELDERMAN „ van wegen gezegden Luitenant Generaal belast met „ eene missive voor den Engelschen Generaal ABERCROMBIE, met order, om in persoon, als Parlementaire, „ zich bij denzelven te begeven, en zich te informeeren naar de namen en het getal der Bataafsche Officieren, die in de actie van den zevenentwintigsten Augustus konden gesnenveld of krijgsgevangen gemaakt „ zijn, en zich bij den Vijand bevonden.

„ De Colonel GELDERMAN, geëscorteerd van een Officier, een Wachtmeester, een Corporaal, een Trompetter en twaalf Ruiters, begaf zich, 's ochtends tusschen tien en elf uuren, uit het Hoofd-Kwartier te „ *Schermhorn*, over *Hoorn*, langs den kant van *Medemblik* en *Colhorn*, naar de Vijandelijke Armee, alwaar „ hij denzelfden avond aankwam.

„ De Colonel GELDERMAN bij vervolg van tijd te *Medemblik* zijnde, wierd bij in substantie geïnformeerd, „ dat H. VAN STRAALEN JZ., op den eersten September,

„ hem

nenlandsche Correspondentie uit denzelfs midden, ten einde den last, daar bij vervat, ter uitvoer te brengen, wierd bij gezegde Commissie, op den zesentwintigsten November, beslooten, den kamerbewaarder bij het Departementaal Bestuur aan te zeggen en te gelasten:

L.

„ hem uit *Hoorn* gevolgd en te *Medemblik* was komen „ zoeken, en wel bijzonder aan het huis van den Bur„ ger C. VEEN; dat deze VAN STRAALEN nog eenigen tijd „ had opgehouden, zeggende, dat, zoo GELDERMAN te „ *Medemblik* kwam, hij voorzeeker bij hem zoude ko„ men; dat VAN STRAALEN ook een geruimen tijd bij „ hem gewagt had, te kennen gevende, wel te weeten, „ dat GELDERMAN te *Medemblik* moest komen, en dat „ hij hem allernoodzakelijkst had te spreeken; dat de „ burger VEEN hier over zeer verwonderd was geweest, „ en dat VAN STRAALEN eindelijk ziende, dat GELDER„ MAN niet kwam, zich had laten brengen (zoo de be„ richter het wel onthouden had) naar de *Schagenbrug*, „ dewelke dien zelfden avond door den Vijand geöcu„ peerd en voor het Hoofdkwartier van den Generaal „ ABERCROMBIE bestemd was; en dat vervolgens dezelfde „ voerman uit *Medemblik* hem gebraeht had naar de „ *Helder*."

Ter dezer plaatse zoude men ook behooren gewag te maken van zekeren brief, door H. VAN STRAALEN JZ. uit het vijandelijk Hoofdkwartier aan de *Schagenbrug* geschreven aan den burger C. VEEN te *Medemblik*; dan de aangewende pooglingen, om denzelven in handen te krijgen, zijn vruchteloos geweest.

„ 1. Omme zich ten ſpoedigſten te begeven naar „ *Hoorn*; zich aldaar te informeeren naar het verblijf „ van H. VAN STRAALEN; en, bijaldien opgemelde „ perſoon zich binnen *Hoorn* mogt bevinden, zich „ alsdan te adresſeeren aan den Hoofd-Officier der „ Stad *Hoorn*; hem Hoofd-Officier, namens het „ Beſtuur, op zijne hoofdelijke verandwoordelijkheid „ te gelasten, om dadelijk en onverwijld meergemel- „ den H. VAN STRAALEN te arresteeren, in verze- „ kerde bewaring te ſtellen, en hier van ter dezer „ Vergadering onverwijld bericht in te zenden.

„ 2. Bovengemelden Kamerbewaarder al wijders „ te gelasten, om, wanneer het aan hem mogt blij- „ ken uit de door hem ingenomen informatien, dat „ zich voornoemde VAN STRAALEN elders bevond, „ als dan zich naar al zulk eene plaats te begeven, „ en dezelve aldaar opſpoorende, zich dadelijk te „ begeven naar den Crimineelen Officier; denzel- „ ven, namens dit Beſtuur, gelastende, meergemel- „ den VAN STRAALEN dadelijk en onverwijld te ar- „ reſteeren, en in verzekerde bewaring te ſtellen; „ hier van al mede dadelijk aan dit Beſtuur berich- „ tende."

De Kamerbewaarder den hem opgedragen last volbracht hebbende, deed daar van verſlag aan de Commisſie tot de Binnenlandſche Correspondentie bij het navolgende Verbaal:

„ Ver-

„ *Verbaal van het gepasseerde bij het doen*
„ *arresteeren van den persoon van* HEN-
„ DRIK VAN STRAALEN *binnen de Stad*
„ *Hoorn, op den avond van den sesën-*
„ *twintigsten November* 1799, *het vijf-*
„ *de Jaar der Bataafsche Vrijheid;*
„ *door den Ondergetekenden, als Ka-*
„ *merbewaarder van het Departementaal*
„ *Bestuur van Texel.*

„ De Ondergetekende zich, volgens zijn last, ter
„ arresteering van den persoon van H. VAN STRA-
„ LEN na *Hoorn* begeven hebbende, heeft na be-
„ komen informatien, dat genoemde persoon zich
„ aldaar, en wel in deszelfs huis bevond, zich
„ vervoegd aan het huis van den Crimineelen Of-
„ ficier, den burger PIETER VAN AAKERLAKEN;
„ doch denzelven aldaar, noch elders in geen uur
„ kunnende vinden, en eindelijk geïnformeerd wor-
„ dende, dat dezelve niet in de Stad was, ver-
„ voegde de Ondergetekende zich bij den Presidënt
„ van het Committé van Justitie, de burger COR-
„ NELIS CARBASIUS, welke hij al mede, volgens in-
„ formatien, vond in het burger-weeshuis; aan
„ wien hij zijn last te kennen gaf, met verzoek,
„ denzelven cito uittevoeren; dan de burger C. CAR-
„ BASIUS betoonde zich zeer huiverig, en decla-
„ reerde aan den Ondergetekenden, niet te weeten,
„ of hij wel aan dien last konde voldoen, wijl,
„ zijnes inziens, het Departementaal Bestuur geene

„ be-

„ bevoegdheid had, aan een Officier der Justitie soort-
„ gelijken last te geven; waar op de ondergeteken-
„ de repliceerde, dat noch het gedrag van het Be-
„ stuur, noch van wien hetzelve die macht ontfan-
„ gen had, ter beoordeeling van hem stond; dat elk
„ zijn plicht moest kennen, en hij zich declareeren:
„ het arrest al of niet doen: en, na eenige beden-
„ king, zegt de gemelde CARBASIUS: „ VAN STRAA-
„ „ LEN *is mijn vriend; dan al was het mijn broe-*
„ „ *der, en al moest hij morgen hangen, ik zal*
„ „ *hem (onder voorwaarde dat gij zelf met uwen*
„ „ *geschreven last mede gaat) dadelijk arrestee-*
„ „ *ren:*" gelijk dan ook geschiedde, als hebben-
„ de (na den Gerechtsbode KYSER van huis af gehaald
„ te hebben) de burger C. CARBASIUS, met den Bo-
„ de en den ondergetekenden zich cito begeven na
„ het huis van HENDRIK VAN STRAALEN, welke
„ zich ook in zijn huis bevond; en aan wien meer-
„ gemelde CARBASIUS den schriftelijken last van het
„ Bestuur, aan den ondergetekenden ter hand gesteld,
„ voorlas, en hem HENDRIK VAN STRAALEN alzoo
„ arresteerde in zijn huis, met vrijheid om aldaar te
„ blijven, en onder reserve, van de macht van het
„ Bestuur bij dit arrest niet te erkennen, en zich
„ hier over naderhand te kunnen adresseeren, waar
„ ter plaatse zij zouden meenen te behooren, en
„ met verzoek van copie van den geschreven last
„ van den ondergeteekenden, het welk de onder-
„ getekende den burger CARBASIUS accordeerde,
„ maar aan VAN STRAALEN weigerde; verzoekende
„ de ondergetekende, om alle aanmerkingen, door
„ den burger CARBASIUS gemaakt zijnde, ook in

„ geſchrift te mogen ontfangen; dan welk niet is ge-
„ ſchied: kunnende de Bode KYZER van het ge-
„ ſprek, aan huis van VAN STRAALEN gehouden,
„ des gevraagd wordende, getuigenis geven.

„ Zijnde dit bovenſtaande de hoofdzakelijke in-
„ houd van het geen den ondergetekenden, volgens
„ zijn geheugen, heeft gehoord.

„ Aldus overgegeven aan de Commiſſie van Bin-
„ nenlandſche Correſpondentie uit het Departemen-
„ taal Beſtuur van *Texel*, op den agtentwintigſten
„ November 1799.

„ (*Was geteekend*) ALDERT VAN STEENWIJK."

Op den negenentwintigſten November ontving het Departementaal Beſtuur de navolgende miſſive van den Hoofd-Officier der ſtad *Hoorn*:

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

„ *De Hoofd-Officier der ſtad* Hoorn, aan
„ *Het Departementaal Beſtuur van* Texel.

„ MEDEBURGERS!

„ Hier nevens bekomt Ulieden copij van het ge-
„ dane arrest, door een der Exploicteurs van het
„ Collegie van Juſtitie dezer ſtad aan HENDRIK VAN
„ STRAALEN geëxploicteerd, waar uit Ulieden zal
„ conſteeren, dat ilico aan Ulieder orde in date
„ ſesentwintig dezer is voldaan.

„ *Heil en achting!*

„ De Hoofd-Officier voorn.

„ *En bij deszelfs abſentie,*

„ (Geteekend)

„ Hoorn 28 *Octob.* „ DIRK LANGEWAGEN,
„ 1799. Ao. 5. „ *Procureur.*"

„ „ *Pro*

„ „ *Pro Juſtitia.* „ „ *Copij.* . . . .

„ „ Uit kragte, en ter nakoming van zeker (op
„ „ den Hoofd-Officier hoofdelijke verantwoorde-
„ „ lijkheid) last, in dato ſesentwintig Novem-
„ „ ber 1799, van het Departementaal Beſtuur van
„ „ *Texel*, binnen deze ſtad aan hem geëxploicteert
„ „ door de Kamerbewaarder van gemelde Depar-
„ „ tement ALDERT VAN STEENWIJK, word uit den
„ „ naam van PIETER VAN AKERLAKEN, Hoog-
„ „ Schout dezer ſtad, en Jurisdictie van dien,
„ „ R. O., door mij ondergetekende Exploicteur
„ „ van het Collegie van Juſtitie dezer ſtad gere-
„ „ noveert het mondeling arrest, op gisteren avond
„ „ gedaan op den perſoon van Mr. HENDRIK VAN
„ „ STRAALEN, en het zelve geconverteert in een
„ „ ſchriftelijk arrest, ten einde hij Mr. HENDRIK
„ „ VAN STRAALEN zich niet zal begeven uit zijn
„ „ huis, het welk hij tot de plaats van zijn arrest
„ „ heeft gelieven te verkiezen, en om aldaar in
„ „ verzekerde bewaaring te blijven tot tijd en wij-
„ „ le de arrestant R. O. hier over des contrarie
„ „ eenige aanſchrijving zal hebben bekomen, of
„ „ deswegens door genoemde Departementaal Be-
„ „ ſtuur nader zal zijn gedisponeert, protesteer-
„ „ rende &c.

„ „ Actum *Hoorn* den 27ſten November 1799.

„ „ (*Was geteekend*) JACOB KEIJZER,
„ „ *Exploicteur.*" "

„ „ RELAAS.

„ „ Op huijden den ſesentwintigſten November
„ „ 1799, hebbe ik ondergetekende Exploicteur van

„ „ het Collegie van Juſtitie dezer ſtad, inleggende „ „ acte van arrest geëxploicteert aan den perſoon „ „ van Mr. HENDRIK VAN STRAALEN, en dezel„ „ ve in zijn huis, dewelke hij geärresteerde tot „ „ de plaats van zijn arrest, en om in verzekerde „ „ bewaring te blijven, had gelieven te verkiezen, „ „ bevonden, en copij van dit exploict overge„ „ geven, en van dezelve tot antwoord bekomen, „ „ *ik neem het exploict over op die wijze, als ik* „ „ *op gisteren avond gedaan heb*, relateere dit te „ „ zijn mijn wedervaren.

„ „ Actum *Hoorn* 27 November 1799.

„ „ (*Geteekend*) JACOB KEIJZER,

„ „ *Exploicteur.*"

Reeds daags vóór het ontvangen van de zoo even gemelde miſsive, door het Departementaal Beſtuur voorloopig kennis gegeven zijnde van het arresteeren van H. VAN STRALEN J. Z. aan den Agent van Inwendige Politie, beſloot hetzelve op den laatſten November daar van een meer volledig verſlag aan denzelven te doen, en deszelfs verwondering over het gehouden gedrag ten deze van den Hoofd-Officier der ſtad *Hoorn* in de volgende bewoordingen te kennen te geven:

„ Wij zullen u, Burger Agent! geenzins behoeven „ afteſchetſen de onderſcheide aandoeningen, welken „ wij ontwaarden bij de lecture en examinatie der bo„ vengemelde ſtukken. Ieder, die met den loop der „ jongſte gebeurtenisſen in ons Vaderland zoo zeer als „ gij, burger Agent, bekend is, zal, even zeer als „ wij, met de grootſte verontwaardiging zijn aange„ daan, wanneer hij het gedrag van den Crimineelen

 „ Of-

„ Officier, en dat van den geärresteerden gadeſlaat.
„ Van den eenen kant eene laffe toegevendheid tegen
„ een perſoon, die zich als aan het hoofd der aan-
„ hangelingen van *Oranje* geplaatst had; die alle zijne
„ krachten heeft ingeſpannen, om de gevestigde orde van
„ zaaken om te keeren; die, zoo dra de Vijand op den
„ Bataafſchen grond voet aan land gezet had, zich der-
„ waarts begaf, en aldaar, op last en naam van den
„ door den *Brit* als Souverein van *Nederland* geprocla-
„ meerden *Oranje-Vorst*, bevelen gaf: tegen een per-
„ ſoon, welke aan de *Helder* (en hier van hebben wij u
„ reeds de bewijzen ingezonden van den door ons ci-
„ viliter geärresteerde Predikant DE KONING) met zoo
„ veele woorden gedeclareerd had, dat de oude orde
„ van zaken weder ſtand greep, en herſteld was.

„ Daar wij, aan den anderen kant, bij den geär-
„ resteerden een onverdragelijken trots beſpeuren;
„ daar hij het ſchriftelijk arrest aanneemt op die wij-
„ ze, als hij des avonds te vooren het mondeling
„ arrest had aangenomen; namentlijk, onder reſerve
„ der verklaring, welke als toen door hem geärres-
„ teerde, in bijzijn van onzen Kamerbewaarder, *de*
„ *concert* met den Hoofdofficier was gedaan; dat
„ zij beiden, zoo door het doen, als het aannemen
„ van het arrest, geenzins wilden gerekend zijn,
„ daar door de bevoegdheid te erkennen van dit Be-
„ ſtuur om diergelijk een arrest te doen.

„ Daar al verder wij weldra uit den verderen in-
„ houd dier ſtukken beſpeurden, dat door den
„ Hoofd-Officier van *Hoorn* geenzins was voldaan
„ aan den aan hem gegeven last. Immers was hem,
„ op zijne hoofdelijke verantwoordelijkheid gelast,

„ VAN STRALEN dadelijk te arresteeren, in verze-
„ kerde bewaring te ſtellen, en daar van ter de-
„ zer Vergadering onverwijld bericht in te zenden.

„ Uit het relaas, door onzen meergemelden Ka-
„ merbewaarder, een perſoon, welke in den eed
„ van den Lande ſtaande dus ten deze alle fiducie
„ verdient, aan ons overgelegd, zal u ten volle blij-
„ ken, dat de meergemelde Officier langs alle wee-
„ gen den last heeft zoeken te ontduiken; dat hij
„ dit zoo verre pouſſeert, om, zelfs in bijzijn van
„ den gearresteerden, de competentie dezer Vergade-
„ ring, tot het geven van dien last in twijfel te
„ trekken; daar al wijders door hem, *niet vóór bijna*
„ tweemaal vierentwintig uuren, na dat het arrest ge-
„ ſchied was, en dus geenzins onverwijld, hier van
„ ter dezer Vergadering bericht wierd ingezonden.

„ Dan 'er beſtaat nog een point van meerder ge-
„ wicht, waar in hij zich geenzins na de letter
„ van den hem gegeven last heeft gedragen. Hij
„ was gelast, *den gearresteerden in verzekerde be-*
„ *waring te doen ſtellen.* In hoe verre nu des ge-
„ arresteerdes huijs, door hem zelf daar toe verko-
„ zen, alwaar, zoo als wij in het zekere geïnfor-
„ meerd zijn, de gearresteerde door niemand der
„ ſtads Bodens gecustodieerd word, voor eene ver-
„ zekerde bewaring kan gerekend worden, laten wij
„ aan uwe overweging over.

„ En daar het ons uit den teneur der ſtukken al
„ wijders gebleken is, dat de Officier niet voor-
„ nemens ſchijnt te zijn, eenige criminele procedu-
„ res te entameeren tegens een perſoon, van wien
„ het ten volle conſteert, dat zoo iemand, alhans

„ hij

„ hij is vallende in de termen der meergemelde Pro-
„ clamatie, zonder daar toe des noods te worden
„ aangeschreven: eene zaak, die ons des te meer
„ verwondert, daar het aan ons uit den inhoud
„ eener missive, door het Gemeente-Bestuur van
„ *Hoorn* ingezonden, ten einde te voldoen aan on-
„ ze Resolutie van den tweeden dezer, waar bij wij
„ geïnsereerd hadden de door u aan ons, in dato
„ dertig October laatstleden, ingezonden missive:
„ daar het ons, herzeggen wij, uit den inhoud dier
„ missive gebleken is, dat door hetzelve opgemelde
„ Resolutie gestelt was in handen van den Officier
„ dier stad, om daar aan executie te geven, zoo is
„ het om alle deze redenen, dat wij vermeend heb-
„ ben, u, burger Agent! van al het ten deze plaats
„ gehad hebbende te moeten kennis geven, met
„ verzoek om ten spoedigste door u te worden ge-
„ informeerd, hoedanig verder in deze door ons be-
„ hoorde te worden gehandeld.

„ Wij vermeenen ter dezer gelegenheid nog onder
„ uwen aandacht te moeten brengen, dat het ons
„ al mede ten uiterste verwondert heeft, dat de, als
„ nu gearresteerde VAN STRALEN niet reeds eer-
„ der in verzekerde bewaaring is gesteld, daar wij
„ reeds in de maand October laatstleden, na inhoud
„ der door u aan ons ingezondene missive, alle
„ zoodanige stukken, als welke onder onze Com-
„ missie van Binnenlandsche Correspondentie waren
„ berustende, en waar uit ten volle conste erde, dat
„ hij VAN STRALEN was vallende in de termen der
„ Proclamatie van den drieëntwintigsten Augustus
„ laatstleden, hadden doen stellen in handen van den

„ Hoofd-Officier der ſtad *Hoorn*, om tegens hem
„ te procedeeren. Immers konde het verblijf van
„ VAN STRALEN hem Officier niet onbewust zijn?
„ daar, volgens geloofwaardige informatie, *hij* den
„ publieken Godsdienst binnen *Hoorn* niet alleen had
„ bijgewoond, maar zelfs van zijne terugkomst bin-
„ nen *Hoorn* den Officier voornoemd bericht heeft
„ ingezonden.

In de misſive van den Agent van Inwendige Politie, de dato dertig October 1799, waar van in die van het Departementaal Beſtuur, hier boven gedeeltelijk ter neder geſteld, gewag gemaakt word, wierd, onder anderen, ook de navolgende *last* gegeven:

„ En naardien, even gelijk zommige Ingezetenen
„ dezer Republiek, ten bovengemelden einde, en
„ om den Vijand in *zijne ondernemingen* behulp-
„ zaam te zijn, zich buiten 's Lands begeven heb-
„ ben, en aldaar zijn werkzaam geweest, zoo is
„ veellicht ook een goed aantal *der zulken in onzen*
„ eigen boezem aanwezig, welke, *ten tijde der vij-*
„ andelijke invaſie binnen deze Republiek, en wan-
„ neer zij waanden, dat hunne triumph aanſtaande
„ was, en welhaast volkomen zoude zijn, en als
„ toen, ſtout op hunne misdadige hoop, om eer-
„ lang hunnen geliefkoosden Stadhouder zegepralen-
„ de te zien wederkeeren, ook veellicht heimelijk de
„ hand geleend hebben, om het plan van den vij-
„ and te begunſtigen, of hem in zijne voornemens
„ behulpzaam te zijn; zoo hebbe ik al wijders nöo-
„ dig geacht, Ul. almede ſerieuslijk aan te manen,
„ de voorſz. Gemeente-Beſtuuren insgelijks te gelas-
„ ten, ten allernauwkeurigſte te doen onderzoeken,

„ of,

„ of, en zoo ja, welke Inwoonderen huhner Ge-
„ meente zich, tijde der voorfz. vijandelijke invafie,
„ in enigerhande opzichten mochten hebben gefigna-
„ leerd, met den Vijand geheuld, en denzelven op
„ eenige wijze, hoe ook genaamd, begunstigd;
„ mitsgaders exactelijk te doen inquireeren op het
„ gedrag van de zodanigen, welke binnen die plaat-
„ fen onzer Republiek, die reeds dadelijk vijandelijk
„ waren geinvadeerd, zich tot de adminiftratie der
„ zaken van Beftuur of Regeering hebben doen em-
„ ploijeeren; als mede op alle zulken, welke zich
„ in die oogenblikken aan eenige daden van oproer,
„ geweld, mishandeling van perfoonen of goederen
„ hunner Medeburgeren mochten hebben fchuldig
„ gemaakt; en eindelijk op alle die genen, welke
„ tot het feitelijk fchenden en vernielen van eenige
„ Vrijheidsboomen, als mede tot het op eigen ge-
„ zag, en zonder daar toe door eene vijandelijke
„ overmacht gedwongen te zijn, de hand geleend
„ hebben tot het openlijk uitfteeken van eenige Oran-
„ je-vlaggen, of andere teekenen van oproer, of
„ zich daar mede hebben verontcierd; en, in een
„ woord, op alle en een iegelijk, welke ten tijde
„ voorfz. openlijk door hunne handelingen en ge-
„ drag hunne ftrafwaardige verkleefdheid niet alleen
„ aan het Oranje-Beftuur hebben aan den dag ge-
„ legd; maar zelfs, zoo veel in hun was, de be-
„ hulpzaame hand geleend, om dat Beftuur weder-
„ om op de zaak der Vrijheid te doen zegepraalen;
„ alles met expresfen last aan de voorfz. Municipa-
„ liteiten, om, zoo dra ter hunner kennisfe mocht
„ zijn gekomen, dat eenige Inwoonders hunner Ge-

„ meenen zich aan de boven breeder vermelde mis-
„ dadige handelingen hebben ſchuldig gemaakt, de-
„ zelven onverwijld in verzekerde bewaaring te doen
„ ſtellen, en voorts aan derzelver competenten Rech-
„ ter over te leeveren; ten einde alle deze ſchand-
„ vlekken onzer Maatſchappij, na behoorlijk onder-
„ zoek der zake, in hoe verre deze moge vallen in
„ de termen van het 9de Art. der meergemelde Pro-
„ clamatie van 23 Auguſtus jongſtleden, anderen ten
„ voorbeelde, rigoureuslijk kunnen worden geſtraft."

Op den vierden December ontving het Departementaal Beſtuur de navolgende miſſive van den Agent van Inwendige Politie, in antwoord op die van het Beſtuur van den dertigſten November daar te vooren:

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

„ In den Haag den 4 December 1799,
„ Het vijfde Jaar der Bataafſche Vrijheid.

„ *De Agent bij het Departement van Inwendige Politie en toezicht op den Staat*
„ *van Dijken, Wagen en Wateren der*
„ *Bataafſche Republiek*, Aan
„ *Het Departementaal Beſtuur van Texel.*

„ BURGERS BESTUURDERS!

„ Ter beantwoording uwer miſſive, gedateerd *Alk-*
„ *maar* den dertigſten November, gister bij mij ont-
„ vangen, waarbij gij mij van het arrest van H. VAN
„ STRALEN, en de gedragingen van den Bailluw
„ der ſtad *Hoorn*, bij die gelegenheid gehouden, ken-
„ nis geeft, dient deze om u te melden, dat het
„ mij is voorgekomen, dat, hoe zeer door hem aan
„ mijne aanſchrijving in zoo verre is voldaan, dat

„ de

„ de perſoon van H. VAN STRALEN op Uwen last
„ is gearresteerd geworden, echter het verder gedeel-
„ te is geomitteerd, namentlijk, om hem onver-
„ wijld aan zijnen Competenten Rechter over te doen
„ geeven, terwijl ook de manier van den gearres-
„ teerden te custodieeren geenzints onder de *verze-*
„ *kerde bewaringen* kan gerangſchikt worden.

„ Het zal daarom gemakkelijk weezen, uwe vraag,
„ hoedanig als nu verder met den gearresteerden te
„ handelen, te beantwoorden, namelijk om, in con-
„ formité van het overige mijner aanſchrijving, den
„ gearresteerden met de informatiën, ten zijnen las-
„ ten ingewonnen, en daar onder ſpeciaal mede de
„ reſponſiven van Ds. DE KONING, te ſtellen in han-
„ den van en over te geeven aan den Bailluw der
„ ſtad *Hoorn*, R. O., ten einde naar bevind van
„ zaaken zodanig tegen den gearresteerden te proce-
„ deeren, als hij zal oordeelen te behooren; bij wel-
„ ke informatiën het niet moeijelijk zal zijn, nog
„ anderen in te winnen, waar uit conſteert, dat de
„ gearresteerde VAN STRALEN, zelfs bij het in-
„ ſcheepen van den Erf-Prins, aan de geëmigreer-
„ de Hollandſche Officieren, die hij agter liet, be-
„ taalingen gedaan heeft, ter ſomma van één hon-
„ derd guldens per hoofd.

„ En daar het u oppervlakkig beſchouwd mis-
„ ſchien vreemd zoude kunnen voorkomen, dat ik
„ U aanſchrijve, den gearresteerden aan den Bailluw
„ der ſtad *Hoorn* R. O. over te geven, daar hij
„ zich reeds onder deszelfs bewaring bevind, zoo
„ moet ik, ter wegneming dezer bedenking, aan U
„ onder het oog brengen, dat, hoe zeer het arrest

„ door

„ door den Bailluw voorn. op Uwen last geſchied
„ is, de gearresteerde echter voor als nog geenzins
„ als des Bailluws gearresteerde kan beſchouwd wor-
„ den, daar hij ten dezen wel aan Uwen last geob-
„ temporeerd, doch nimmer, ten minsten voor zoo
„ verre mij gebleeken is, eenig rechterlijk decreet
„ bekoomen heeft; waar uit volgt, dat hij alleen,
„ als uwen mandataris, zich van den gearresteerden
„ voor Uwe rifico (om mij zoo eens uit te druk-
„ ken) heeft meester gemaakt.

„ Om intusſchen alle tergiverſatie in de overne-
„ ming van den gearresteerden voor te komen, heb
„ ik den Procureur Generaal van alles kennis gegee-
„ ven, en deze zaak aan zijne ſpeciale attentie aan-
„ bevoolen.

„ Waar mede blijve,

„ Heil en Broederſchap!

„ (*Geparapheerd*) A. J. LA FIERE,

„ (*Onder ſtond*) Ter ordonnantie van denzelven,

„ (*Geteekend*) Q. ONDAATJE."

Ingevolge deze miſsive wierd de Hoofd-Officier der ſtad *Hoorn*, op den elfden December, van wegen het Departementaal Beſtuur, met toezending tevens der bij hetzelve ingekomen informatien tegen H. VAN STRALEN J. Z., aangeſchreven en gelast, om dadelijk en onverwijld den als toen in deszelfs huis gecustodiëerden H. VAN STRALEN J. Z. over te nemen, in eene meerdere verzekerde bewaring te doen overbrengen, en tegen dezelven te procedeeren, zoo als hij Hoofd-Officier R. O. in goede Juſtitie zoude vermeenen te behooren, uit krachte der Proclamatie

van

van het Uitvoerend Bewind der Bataafſche Republiek de dato drieëntwintig Augustus 1799.

Het Departementaal Beſtuur, op den feſtienden daar aan volgende, op eene legale wijze onderricht zijnde, dat de Hoofd-Officier der ſtad *Hoorn* als nog niet voldaan had aan de zoo evengemelde aanſchrijving, beſloot hetzelve, daar van kennis te geven aan den Agent van Inwendige Politie, bij de navolgende miſſive:

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

„ Alkmaar den 16 December 1799,
„ Het vijfde Jaar der Bataafſche Vrijheid.
„ *Het Departementaal Beſtuur van Texel.* Aan
„ *Den Agent van Inwendige Politie en toe-*
„ *zicht op den Staat van Dijken, Wegen*
„ *en Wateren der Bataafſche Republiek.*
„ BURGER AGENT!

„ Het was ten gevolge uwer aanſchrijving van
„ den derden dezer lopende maand December, dat
„ wij op den elfden daar aan volgende den Hoofd-
„ Officier der ſtad *Hoorn* aanſchreven en gelastten,
„ om dadelijk en onverwijld den als toen in des-
„ zelfs huis gecustodieerden H. VAN STRAALEN J. Z.
„ over te nemen, in eene meerdere verzekerde be-
„ waring te doen overbrengen, en tegen dezelve te
„ procederen, zoo als hij Hoofd-Officier R. O. in
„ goede Juſtitie zoude vermeenen te behooren, en
„ zulks uit krachte der Proclamatie van het Uit-
„ voerend Bewind der Bataafſche Republiek de dato
„ drieëntwintig Augustus laatstleden; gelijk dan ook
„ al verders door onze Commiſſie tot de Binnen-
„ landſche Correspondentie aan voorn. Hoofd-Offi-
„ cier

„ cier zijn ingezonden alle zulke informatien, als be-
„ reids door hetzelve tegens voorn. VAN STRAALEN
„ waren ingewonnen; dan daar wij op heden op
„ eene allezins legale wijze zijn geinformeerd ge-
„ worden, dat, niet tegenstaande dit alles, de op-
„ gemelde Hoofd-Officier nog in geenen deele aan
„ deze onze Resolutie heeft voldaan, en de persoon
„ van H. VAN STRAALEN J. Z. tot dato dezes nog
„ even als hevoren in zijn huis is gecustodieerd,
„ zoo hebben wij vermeend, zulks onverwijld ter
„ uwer kennisse te moeten brengen, met verzoek,
„ om te worden geinformeerd, hoedanig hier in te
„ handelen; daar dit alles niet alleen zeer veel on-
„ genoegen te weeg brengt onder de weldenkende
„ Ingezetenen van *Hoorn*, maar zelfs zeer veele Of-
„ ficieren in dat District huiverig maakt, om pro-
„ cedures te entameeren tegens alle zulke personen,
„ als welke in de termen der bovengemelde Procla-
„ matie vallen.

„ Uwe spoedige reskriptie verzoekende, noemen
„ wij ons,

„ Het Departementaal Bestuur voornoemd.
„ (*Geparapheerd*) P. HOUTTUYN,
„ (*Onder stond*) Ter ordonnantie van hetzelve,
„ (*Geteekend*) L. C. VONK."

De Lezer reeds gedeeltelijk bekend zijnde met de handelingen van H. VAN STRALEN J. Z., gedurende zijn verblijf bij den Vijand, en waar uit de gegevene informatien aan den Hoofd-Officier der stad *Hoorn* in de laatstgezegde missive, en andere vermeld, zijn voortgesproten, zoude het overtollig zijn, daar van andermaal

maal alhier gewag te maken; en zal het dus voldoende zijn, alleenlijk zoodanige ſtukken en informatien mede te deelen, welke voor den Lezer nieuw, en van den volgenden inhoud zijn:

„ *Extract uit het Register der handelingen*
„ *van de Commisſie van Binnenlandſche*
„ *Correſpondentie uit het Departement-*
„ *taal Beſtuur van Texel.*

„ Dingsdag den tienden December 1799,
„ *Het vijfde Jaar der Bataafſche Vrijheid.*

„ No. 15. Is ter Vergadering gecompareerd de „ burger VAN VLADERACKEN, en heeft deszelve, na „ dat alvorens door den Voorzitter aan hem ope„ ning was gedaan der redenen, welke deze Com„ misſie hadden gepermoveerd, om hem voor dezel„ ve te ontbieden, gerelateerd:

„ 1°. Dat, tijdens dat de ſtad *Alkmaar* door den „ Vijand was geöccupeerd, hij, bij toeval, H. VAN „ STRALEN had ontmoet, ſtaande op de ſtoep van „ VAN HOMRICH; dat dezelve hem VAN VLADERAC„ KEN zeer onheus had behandeld; hem onder an„ deren in ſubſtantie zeggende: dat noch hij, noch „ wel bijzonder de burger J. KLINKHAMER immer „ hunne voeten weder zouden zetten aan de *Honds„ bosſche*, als hebbende op eene malicieuſe wijze „ het Lands huis aldaan verlaten.

„ 2°. Dat hij met voornoemde VAN STRALEN ge„ ſprooken hebbende over het digt maken der cou„ pures in de *Waard-dijk*, gemelde aan hem, in „ qualiteit als Dijk-Graaf der uitwaterende Sluizen, „ gezegd had, hier voor zorg te moeten dragen;

„ zul-

„ zullende hij VAN STRALEN hem hier toe een ſpe-
„ ciale order doen ter hand ſtellen; dat hij ook aan
„ hem door SMEDINK een pas had doen afgeven,
„ om zich naar de *Hondsboſſche* te begeven, waar
„ van hij echter geen gebruik had gemaakt.

„ 3°. Dat, bij gelegenheid 'er over de werken aan
„ de *Helder* geſproken was, hij VAN STRALEN had
„ gedeclareerd, geene Commisſie tot de Zee-Wee-
„ ringen te erkennen; doch dat het Collegie van
„ Gecommitteerde Raaden zeer ſpoedig zoude herſteld
„ worden, en inmiddels de werken aan DEN BER-
„ GER waren gedemandeerd; overleggende copie van
„ een Declaratoir; en door voornoemde VAN STRA-
„ LEN ten behoeven van DEN BERGER gepaſſeerd;
„ zijnde van den navolgenden inhoud:

„ „ C O P I E.

„ „ Den ondergetekende declareerd om, daar het
„ „ nodig is, gebruik van te maaken.

„ „ Dat hij in 't begin der maand September l. l.
„ „ aan de *Helder* zijnde, om volgens bekomene
„ „ order voor een en andere zaken voorzieninge
„ „ te doen.

„ „ Hij in de eerſte plaats zijn werk heeft ge-
„ „ maakt de nodige præcautien te neemen voor de
„ „ aangelegene Zee-Werken aan de *Helder*, en
„ „ op de Eilanden aan de Noorder-Zee gelegen.

„ „ Dat hij geinformeerd zijnde, hoe den Opzich-
„ „ ter PEERENBOOM (na des ondergetekendens ge-
„ „ dachten buiten noodzaake en tegens zijn plicht)
„ „ van de *Helder* vertrokken zijnde, daar door in
„ „ de onmogelijkheid was, bij voorkomende extra-

„ „ or-

„ „ ordinaire) gevallen de noodige voorzieningen te
„ „ doen, en zulks ten uiterſten noodzakelijk kun-
„ „ nende worden, den perſoon van L. DEN BER-
„ „ GER, als daar toe in allen opzichte bekwaam en
„ „ bevoegd kennende, heeft verzocht daar voor te
„ „ willen zorgen en het toezicht daar over bij pro-
„ „ viſie en tot nadere voorziening op zich te nee-
„ „ men, 't geen door denzelven DEN BERGER ook
„ „ alzo is aangenomen, en daar van aan de re-
„ „ ſpective Opzienders is kennis gegeven, zonder
„ „ dat 'er zelfs ſchijn is geweest, van *verande-*
„ „ *ring in de aanſtelling.*

„ „ Dat den Ondergeteekende, zich in de maand
„ „ October te *Alkmaar* bevindende, en J. VER-
„ „ REBOOM hem kennis gevende voornemens te
„ „ zijn, naar de *Helder* te gaan, hij daarop heeft
„ „ geantwoord daar over bevoorens met hem te
„ „ moeten ſpreeken, terwijl het opzicht over de
„ „ werken, als boven gezegd is, aan L. DEN BER-
„ „ GER was aanbevolen.

„ „ Dat door de veranderde omſtandigheden van
„ „ den oorlog de voorengemelde proviſioneele voor-
„ „ ziening dus word gehouden van zelfs te zijn
„ „ vervallen, en optehouden, het opzicht word
„ „ overgelaten aan de geen, die daar toe meend
„ „ bevoegt te zijn.

„ „ Actum *Texel* den 4den November 1799.

„ „ (*Was geteekend*) HK. VAN STRALEN J. Z." *

„ 4°. Communiceerende al wijders geïnformeerd
„ te zijn, dat 'er door voornoemde DEN BERGER
„ circulaire miſsives zouden zijn gedépecheerd

„ aan de respective Ontfangers der Geinceinelands-
„ Middelen.

„ En is opgemelde burger, na dankbetuigingen
„ voor het door hem gecommuniceerde, vertrokken.

„ Accordeert met voorst. register, voor zoo
„ veel het geëxtraheerde aangaat.

„ (*Getekend*) L. C. VONK."

„ *Extract uit het Register der handelingen*
„ *van de Commissie van Binnenlandsche*
„ *Correspondentie uit het Departemen-*
„ *taal Bestuur van Texel.*

„ *Donderdag den twaalfden December 1799,*
„ *Het vijfde Jaar der Bataafsche Vrijheid.*

„ No. 9. Is ter Vergadering gecompareerd de bur-
„ ger J. PEEREBOOM, en heeft dezelve, na dat al-
„ vorens door den Voorzitter aan hem was kenbaar
„ gemaakt, waarom men hem verzogt had, zich
„ voor deze Commissie te stisteeren, gerelateerd:

„ 1°. Dat hij, tijdens dat de Vijand deze stad had
„ geoccupeerd, den persoon van H. VAN STRALEN
„ had gesproken, zoo hij zich herinnerde, op de
„ stoep van J. VAN HOMRICH; dat hij denzelven had
„ gevraagd, of hij zich vijlig naar de *Helder* kon
„ begeven: dat voornoemde VAN STRALEN hem
„ hebbende gevraagd, of hij zich aldaar in eenige
„ qualiteit wilde naar toe begeven, en hij daar op
„ gerepliceerd hebbende, dat hij zich dáár in zijne
„ qualiteit wilde naar toe begeven, ten einde zijne
„ functien ten dienste der Republiek, en wel bij-
„ zonder ten dienste van de Commissie tot de Zee-
„ Weeringen te hervatten, meergemelde VAN STRA-

„ LEN

„ 1.ste heft had gedeclareerd, dat, daar hij zijn
„ post had verlaten, hij in zijne qualiteit niet zou-
„ de erkend worden; zijnde 'er bereids provisioneel
„ over zijn post gedisponeerd: dat hij wel een pas
„ kon bekomen, doch als een particulier, en niet
„ in eenige qualiteit.

„ 2°. Dat voornoemde VAN STRALEN hem al
„ mede gedeclareerd had, geene Directie over de
„ Zee-Weeringen, na 1795 daargesteld, en dus
„ geene Commissie tot de Zee-Weeringen te erken-
„ nen; doch dat eerstdaags het Collegie van Ge-
„ committeerde Raaden weder zoude worden her-
„ steld, en hij PEEREBOOM zich alsdan naar de
„ *Helder* kon begeven, om het rapport van zijne
„ verrichtingen tot op den dag der landing van
„ den Vijand op te maken, en vervolgens aan het
„ Collegie over te leggen.

„ En is opgemelde Burger voor het door hem
„ gerelateerde dank gezegd.

„ Accordeert met voorlz. register, voor zoo
„ veel het geëxtraheerde aangaat.
„ (*Geteekend.*) L. C. VONK."

„ De Ondergetekende authodiseert JACOB MOUTINGH, uit de gel-
„ den, onder hem berustende, te doen, de navolgende betalingen,
„ als, de onbetaalde arbeidsloonen van de Zeeweringen, voor de

„ maand Augustus	*f* 1192: 8: -
„ dito dito September	„ 198: 13: 8
„ Arbeidsloonen bij het bezorgen van turf aan de	
„ Militaire Wagten en de Casernen	- 48: 2: 8
„ Rijdlooncn van de Turf	- 58: 10: -
„ Aan Juffrouw DE WIN	- 380: 6: -
	f 1872: 19: 8

„ Actum *Helder* den derden October 1799.
„ (*Was geteekend*) H. VAN STRALEN JZ.
„ Accordeert met deszelfs origineel. (*Get.*) L. C. VONK."

„ De Ondergetekende, door zijne Doorluchtige „ Hoogheid, den Heere Erfprins van *Oranje*, ge„ authoriseerd, en voor zoo veel des noods gelast „ zijnde, om, voor zoo veel hem doenlijk zal zijn, „ te zorgen voor de securiteit van 'Lands penning„ gen, en gepenetreerd zijnde van het hoogste be„ lang, dat daar in (wat 'er ook gebeure) gelee„ gen legt, verzoekt en requireert den persoon van „ JACOB HOUTING, voor zoo veel aangaat de *Hel„ der*, *Huisduynen* en Dorpen, gelegen onder het „ ressort *Alkmaar*, om zich te informeeren na de „ contante gelden, bij de onderscheidene 'sLands „ Comptabele in de Comptoiren voorhanden zijnde, „ en dezelve, zoo veel die uit de Comptoire kun„ nen worden gemist, onder zijn bewaaring tegens „ behoorlijke quitantie over te neemen, en secuur „ te bewaren, daar van aan den Ondergetekende „ rapport te doen, behoorlijke specifique aanteke„ ning te houden, en tevens aan den Ondergete„ kende voor te dragen, het doen van zodanige „ noodzakelijke betaalingen, als den dienst van den „ Lande zal requireeren, en daar op nadere quali„ ficatie te vragen.

„ Actum aan de *Helder* den eersten October 1799.

„ (*Was Geteekend.*)

„ H. VAN STRALEN JZ.

„ Accordeert met deszelfs Origineel.

„ (*Geteekend.*) L. C. VONK."

Vraa-

Vraagen, voorgeſteld aan den Civiliter geärresteerden Predikant A. DE KOONING, *en de daar op gegeven Andwoorden.*

„ 1. De naam van de geärresteerde?
„ 2. Ouderdom?
„ 3. Woonplaats?
„ 4. Beroep?
„ 5. Van waar het laatst gekoomen?
„ 6. Het oogmerk zijner reize?
„ 7. Of hij zich ook op gisteren den tienden dezer te *Bloemendaal* had bevonden?
„ 8. Bij wien?
„ 9. Zints wanneer hij zich daar bevonden had?
„ 10. Bij wien hij de jongſte nacht gelogeert had?
„ 11. Of hij niet laatſtleeden Zondag op de *Helder* gepreedikt heeft?
„ 12. Of toen ook onder zijn gehoor was geweest de Erf-Prins van *Oranje?*

A. DE KOONING.

30 Jaaren.
De *Helder.*
Predicant.
Van de *Helder.*

Om zijn Huisvrouw en Kinderen te bezoeken.
Is dien dag daar geweest.

Bij SIMON BREKER.
Zedert Maandag naar den middag tuſchen vier en vijf uuren.

Bij Doctor VAN MARLE te *Monnikendam.*
Op laatſtleeden Zondag voor de middag.

Den Erf-Prins was toen niet onder zijn gehoor geweest, maar zoude daar gekoomen zijn, bijaldien hij niet was beet geworden, en zijne tegenwoordigheid op de Vloot was vereischt geworden; dat hij VAN STRALEN gelaat had om hem dit te zeggen: dat des Zaturdaags na de middag den Erf-Prins was geärriveert; dat VAN STRALEN bij hem gekoomen was namens den *Erf-Prins*, en hem geordonneert om

dadelijk bij den Prins te koomen, dat hij daar op een compliment bij den Prins had afgelegt.

„13. Of hij niet wist, „dat het verboden was, „met mantel en bef langs „de ſtraat te gaan?

Wist dat wel, maar had dat moeten doen, daar men zeide, dat de orde herſteld was; ook had hij zulks gedaan, op orde van VAN STRALEN.

„14. Of hij in het gaan „met mantel en bef zulk „een genoegen had ge„vonden, dat hij zulks „openlijk aan anderen had „betuigt?

Negeert, hieromtrent met iemand te hebben geſprooken of zijn genoegen dien aangaande te hebben betuigt.

„15. Welke reden hij „vermeend had, dat 'er „beſtaan hebben, dat de „Erf-Prins hem, na het „eindigen der predicatie, „een compliment heeft ge„maakt?

Dat hij de reeden niet wist, maar dat den Erf-Prins hem een Compliment had gemaakt.

„16. Of het gehouden „gedrag door de Engel„ſchen op de *Helder* hem „zo allezints wenſchelijk „heeft toegeſchoenen, dat „hij daar van niet genoe„gen bij anderen had ge„ſprooken?

Heeft daaromtrent met geen genoegen geſprooken.

„17. Of hij voorzien is „geweest van een Engelsch „Paspoort?

Heeft op de pas van de Bailluw gereisd, doch wist niet, of zijn naam daar in ook vermeld ſtond.

„18. Waar die pas ge„viseert was?

Aan het Hoofdkwartier aan de *Schaagenbrug*.

„19. Om welke reden „hij voorneemens was ge„weest, om zonder pas„poort van het Bataafsch „Gouvernement te retour„neeren?

Was onbewust geweest, dat 'er een paspoort vereischt wierd om te retourneeren.

„20. Of hij niet zelfs „moest bekennen, dat dier„gelijke handelingen hem „ten uiterste ſuſpect moes„ten doen voorkoomen?

Als hij de zaak ingezien had, ja; maar was eenigſins gegaan met intentie om zijne vrouw en kinderen te bezoeken.

„21. Of hij geen reis„compagnon had gehad?

Ja.

„22. Wie die geweest „was?

De Bailluw van HERWERDEN.

„23. Of deze ook voor„zien was geweest van een „Engelsch paspoort?

Ja.

„24. Of hij ook wist, „waar die perſoon zich „thans ophield?

Weet niet, waar hij zich ophield, want was reeds vertrokken voor zijn arrivement.

„25. Of ook deze, even „als hij, voorneemens ge„weest was, om zonder „Bataafsch paspoort naar „de *Helder* te retourneeren?

Weet dit niet.

„26. Of hij gist, dat die „perſoon zijn reis volbragt „heeft?

Kan dit ook niet zeggen; want heeft niets meerder van hem gehoord.

„27. Of hij ook weet, „welk een route die per„ſoon genoomen heeft?

Weet zijn route niet, want was reeds 's morgens vertrokken.

„28. Langs welke route „hij gekoomen was?

Schaagen, *Barſingerhorn*, *Winkel*, *Hoorn*; hadden hun rijtuig te *Schaagen* gelaaten.

„Accordeert met deszelfs Origineel.

„(*Getekend.*) L. C. VONK."

VRYHEID, GELYKHEID, BROEDERSCHAP.

„ *Het Gemeente-Beſtuur van de Polder de*
„ *Wieringer Waard* aan
„ *De Commisſie tot de Binnenlandſche Cor-*
„ *reſpondentie, uit het Departementaal-*
„ *Beſtuur van Texel.*

„ MEDE BURGERS!

„ Het Extract uit het Regiſter der Reſolutien van
„ Uwl. Vergadering, genomen in dato elf December
„ laatſtleden, bij ons ontfangen, inhoudende een
„ laſt aan dit Beſtuur, omme bij Uwl. Commisſie
„ ten ſpoedigſte in te zenden den laſt, door H. VAN
„ STRALEN JZ., aan ons gegeven, tijdens dat de
„ Vijand dit Land had geöccupeerd.

„ Zoo dient tot naricht aan Uwl. op hetzelve,
„ als dat die gemelde laſt van H. VAN STRALEN
„ JZ., was geſteld aan de Dijks Regenten van de
„ *Zype* en *Wieringer-Waard*, en dat het Dijks-Be-
„ ſtuur van de *Wieringer-Waard* direct op den
„ ontvangst van dezelve aanſtalte heeft gemaakt,
„ omme het gat, door de Vijand in onze Zee-Dijk
„ gemaakt, te laten verheelen; dan de werklieden
„ aldaar ten dien einde gekomen zijnde, en reeds
„ met die werkzaamheden begonnen wezende, wier-
„ den dezelve terſtond door officieren en gewapen-
„ de manſchappen des Vijands leeger daarinne ver-
„ hinderd, en gelast, omme daar mede niet verder
„ voort te gaan; waar op aan den Commandant
„ der manſchappen des Vijandelijken leegers, ge-
„ legen aan de *Oude Sluis* in de *Zype*, de bewuste
„ order ofte last wierd vertoond, en daar op tot

„ and-

„ andwoord van dezelve bekomen, dat, alzoo die-
„ order niet was gegeven op last van den Hertog
„ VAN YORK, als Generaal en Chef der Engelſche
„ en Ruſſiſche Armee, hij Commandant dezelve
„ niet erkende.

„ Waar na dan, alzoo wij allen zeer bekommerd
„ waren voor de allerakeligſte gevolgen voor deze
„ Polder, wegens het doorſteeken van onze Zee-
„ Dijk, en terwijl de Burger HENDRIK DE CARPEN-
„ TIER, wonende in de *Zype* (zoo ons was onder-
„ richt geworden) in de gelegenheid was, omme
„ met den Hertog VAN YORK voornoemd te ſpre-
„ ken, zoo is iemand van het Dijks-Beſtuur alhier
„ met die bewuste order gegaan naar DE CARPEN-
„ TIER voornoemd, ten einde (ware het mogelijk)
„ door zijne medewerking tot de verheeling van
„ onze Zee-Dijk door den Hertog voornoemd ge-
„ qualificeerd te mogen worden; dan alzoo op dien
„ tijd daar inne niet wierd geſlaagd, is order aan
„ DE CARPENTIER gelaten, om als 't ware voor
„ ons zulks bij den Hertog te verkrijgen. Edog
„ daar is voor ons niets van geworden; maar na-
„ derhand, op ſterke aanzoekingen van het Dijks-
„ Beſtuur, door een ander Commandant, genaamd
„ PRINS WILLIAMS, mondeling permiſſie bekomen
„ zijnde, is zulks in allerijl verheeld geworden.

„ Dan direct op den ontfangst van Uwl. Extract
„ voorſz. is door ons daar van kennis gegeven aan
„ het Dijks-Beſtuur alhier, met verzoek, dat die
„ bewuste order ſpoedig aan ons ter hand geſteld
„ mogt worden, ten einde aan Uwl. verzonden te
„ mogen worden; welk Beſtuur dan ook daar op

„ iemand van hunl. hebben gecommitteerd, omme
„ te gaan naar den Burger DE CARPENTIER, ten
„ einde gemelde order van hem terug te verzoeken.
„ En is fluitelijk door die Gecommitteerden aan
„ ons gerapporteerd, van DE CARPENTIER tot and-
„ woord bekomen te hebben, dat die gemelde or-
„ der door hem, na dat de Vijand dit Land had
„ ontruimd, was verbrand geworden.
„ Waar door wij dan ook in de onmogelijkheid
„ zijn geſteld geworden, omme hetzelve aan Ul.
„ Commisſie in te zenden; maar wel willende de-
„ clareeren, zoo als wij declareeren bij deze, dat
„ die bewuste order was geſteld: ter Ordonnantie
„ zijne Doorlugtige Hoogheid, (en was getekend)
„ HENDRIK VAN STRALEN JZ.
„ Verblijve, hier mede, na toewenſching van heil
„ en aanbieding van Broederſchap.

„ De Municipaliteit voorn.

„ (*Geparapheerd.*)

„ WM. QUAX, *Preſident.*

Wieringer-Waard zevenentwintig Sept. 1799, 't vijfde Jaar der Bataaſ. Vrijheid.

„ Ter Ordonnantie van dezelve.

„ (*Geteekend.*)

„ M. VETHMAN, *Secret.*"

Op den agttienden December zond de Agent van Inwendige Politie het navolgend andwoord aan het Departementaal Beſtuur op deszelfs misſive, twee dagen bevorens aan hem geſchreven.

GE-

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

„ In den Haag den 18 December 1799,
„ Het vijfde Jaar der Bataafſche Vrijheid.

„ *De Agent bij het Departement van Inwendige Politie en Toezicht op den Staat van Dijken, Wegen en Waterſtaat der Bataafſche Republiek.* Aan „ *Het Departementaal Beſtuur van Texel.*

„ BURGERS BESTUURDERS!

„ Ter beantwoording uwer misſive van den ſestienden dezer, bij welke Gijl. mij kennis geeft, „ dat de Hoofd-Officier der ſtad *Hoorn*, niet tegenſtaande door Ul. tot dat einde gedaane aanſchrijving, nog geenzins heeft goedgevonden den in „ deszelfs huis gecuſtodieerd wordende H. VAN STRAALEN in meer verzekerde bewaaring te doen „ brengen: wijders om geallegueerde redenen verzoekende, om geinformeerd te worden, hoe Gijl. „ daar in verders zoudt behooren te handelen.

„ Zoo dient deze, om Ul. te berichten, dat ik „ reeds op den vierden dezer loopende maand aan „ den Procureur Generaal en Advocaat Fiscaal over „ de voormalige Gewesten *Holland* en *Zeeland* bij „ misſive, met toezending van de tot dit zaak betrekkelijke ſtukken, verzocht heb, deze procedures te willen doen voortzetten, waar op dan ook „ voorgemelde Fiscaal mij reeds heeft geantwoord, „ daar aan te zullen voldoen, en mij bericht heeft, „ dieswegens reeds zoo met den Bailluw van *Hoorn*, „ als den Agent van Juſtitie in correspondentie te „ zijn getreeden. — Het zal Ul. hier uit duidelijk

„ blij-

„ blijken, dat deze zaak word levendig gehouden,
„ en het te denken is, dat dezelve zal worden ver-
„ volgd, als mede dat, daar aan door mij al dat
„ geene gedaan zijnde, het welke eenigzins tot mijn
„ Departement kan worden betrekkelijk gemaakt, ik
„ den uitflag dier zaak zal dienen af te wachten.

„ Heil en Broederschap!

„ (*Geparapheerd*) A. J. LA PIERRE.

„ (*Onder stond*) Ter ordonnantie van denzelven,

„ (*Geteekend*) GLIMMER,
„ *Secr. ad inter.*"

Ongetwijffeld zal de Lezer als nu verwagten, den afloop dezer zoo veel gerüchts gemaakt hebbende zaak hier ter plaatse vermeld te zien. Zulks zoude een vercischte zijn; dan daar het van geene openbare notorieteit is (immers voor zoo veel den Schrijver bekend is) op welk eene wijze deze zaak geëindigd is, zoo kan hij ten deze aan het billijk verlangen van het Publiek niet voldoen. Alleenlijk kan hij met zekerheid zeggen, dat de Hoofd-Officier der stad *Hoorn*, in gevolge den last van den Agent van Justitie, alle stukken en papieren, aangaande H. VAN STRALEN j. z., gezonden heeft aan den Fiscaal van *Holland*, en dat van den afloop der zaak bij hem Hoofd-Officier niets bekend is.

L.

L.

VRYHEID, GELYKHEID.

De Commisſaris van het Uitvoerend Bewind der Bataafſche Republiek bij het Departement Texel, vordert van de Municipaliteit der ſtad Hoorn *antwoord op de navolgende vraagpointen.*

1°. Waarom de Municipaliteit voornoemd, bij hunne reſcriptie, in dato drieëntwintig September laatstleden, op de injunctie van het Departementaal Beſtuur, nagelaten heeft te bezigen het ſints de revolutie van 1795 aangenomen Motto, als ook van de jaartelling der Bataafſche Vrijheid?

2°. Waarom dezelve, *zonder daar toe te zijn aangezocht*, van zich heeft kunnen verkrijgen, om zich zelve, zo wel te ontſlaan van den eed, bij den aanvang hunner posten gedaan, als mede van de handhaving der Staats-Regeling, en de daar bij bepaalde orde van zaaken?

3°. Waarom dezelve, na de ſucceſsive evacuatie der ſtad door den Vijand, zich niet beſchouwde, in hunnen voorigen ſtand te zijn gerehabiliteerd, maar *alleen* met het oogmerk, anderſints prijswaardig, met de waarneming van derzelver posten hebben gecontinueerd, om, zo veel in hun vermogen was, te zorgen voor de conſervatie der inwendige rust en orde?

4°. Of de redenen, welke de Municipaliteit bewogen, om het voorbeeld van het Committé van Juſtitie te volgen, door zich van een Oranje teken te voorzien, van dat gewicht waren, dat dezelve in de noodzakelijkheid was, om eene diergelijke reſolutie te neemen?

5°. Of

5°. Of de Municipaliteit wel heeft medegewerkt, dat de oproermakers, zekerlijk bij hun bekend, in handen van de Juſtitie zijn gevallen, om het billijk loon hunner ſchenddaaden te ontfangen?

En eindelijk zal de Municipaliteit een naauwkeurig verbaal van al het geen, van den achttienden September laatſtleden en vervolgens, binnen *Hoorn*, zo met betrekking tot de verrichtingen van den Vijand, als tot de oproerige daaden der Ingezetenen, is voorgevallen, opmaken en mij ter hand ſtellen.

Hoorn 12 October 1799. Ao. 5. (*Was geteekend*) S. BOS.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

Memorie van antwoord, gedaan maken en overgegeven door de Municipaliteit der ſtad Hoorn, Aan

Den Commisſaris van het Uitvoerend Bewind Der Bataafſche Republiek bij het Departement Texel, op deszelfs aan gezegde Municipaliteits ſchriftelijk overgeleverde vraag-poincten, in dato twaalf October 1799, *Ao.* 5.

Op Art. 1. *Waarom de Municipaliteit bij hunne reſcriptie, in dato drieëntwintig September laatſtleden, aan het Departementaal Beſtuur nagelaten heeft, te bezigen het ſints de Revolutie van* 1795 *aangenomen Motto, als ook van de Jaartelling der Bataafſche Vrijheid?*

Is dienende, dat deze ſtad op den negentienden lavoorens door de vijandelijke wapenen met geweld zijnde bemachtigd, en dien ten gevolge de Munici-

pa-

paliteit door den Engelſchen Generaal ABERCROMBIE, tegen wil en dank, in een gecontinueerd ſtedelijk Beſtuur geconverteerd, in een tijdſtip, dat hare ſtad wel door het gros van 's Vijands leger was geëvacueerd, maar nog dagelijks door derzelver patrouilles wierd bezogt, door requiſitien geprangd, en alzo nog door geene Franſche of Bataafſche troepes hernomen zijnde, nog werkelijk onder de macht van den Vijand, die zich in hare omme ſtreeken bevond, verſeerende in zodanige relatie als gecontinueerde gecontſtitueerde Macht van den Generaal ABERCROMBIE, oordeelde geenſints bevoegd te zijn, zich de *Vrijheid*, *Gelijkheid* en *Broederſchap* met het reſpectabel Departementaal Beſtuur te mogen arrogeeren; veel min zich te hebben kunnen beroemen, op dien tijd in het vijfde jaar harer Bataafſche Vrijheid te leven.

Art. 2. *Waarom de Municipaliteit, zonder daar toe te zijn aangezogt, van zich heeft kunnen verkrijgen, om zich zelve zo wel te ontſlaan van den eed, bij den aanvang hunner poſten gedaan, als mede van de handhaving der Staatsregeling, en de daar bij bepaalde orde van zaaken?*

Zij het ons gepermitteerd, zonder te ingeeren op de juistheid van de extenſie eener Reſolutie, genomen op een oogenblik, toen onze weerlooze ſtad door een vijandelijke macht van ruim 8000 man wierd overrompeld, ons Raadhuis bezet en onze Raadkamer omſingeld, zonder zekerheid van perſoneele veiligheid, daar op, behoudens alle referentie, te repliceeren, dat uit den inhoud der gementionneerde Reſolutie, onzes erachtens, geenſints conſteert, dat onze Vergadering zich in dier voege zelve heeft ontſla-

ſlagen, maar wel, dat dezelve *door militair geweld zich hield voor ontſlagen.* Althans affirmeeren wij, dat de geest onzer Vergadering niet anders geweest zij, dan dat zij door vijandelijk geweld en overmacht zich buiten ſtaat geſteld ziende, om haar eed en plicht te betrachten, door overmacht en geweld zich moest houden voor ontſlagen, wilde zij zich zelve niet aan meineed ſchuldig maken.

Art. 3. *Waarom dezelve, na ſucceſſive evacuatie der ſtad door den Vijand, zich niet beſchouwden in hunnen voorigen ſtand te zijn gerehabiliteerd, maar* alleen *met het oogmerk, anderſints prijswaardig, met de waarneming van derzelver posten hebben geëontinueerd, om, zo veel in hun vermogen was, te zorgen voor de conſervatie der inwendige rust en orde.*

Dient, dat onze ſtad, zo als wij boven allegueerden, op den eenëntwintigſten September wel door het gros van 's Vijands troepen was geëvacueërd, maar geenſints derzelver ommeſtreeken, alwaar dezelve zich nog dagelijks vertoonden, en onze ſtad door hunne patrouilles bezogten, en door geen Bataafſche of Franſche troepen hernomen; waar door wij nog onder Vijands ſubordinatie in het onzekere verſeerden, of onze ſtad voor eerst weder door den Vijand zou worden bezet, of door de Bataafſche of Franſche troepen hernomen, en wij in dien gevalle op eene legale wijze gerehabiliteerd; welk laatſte door den Franſchen Generaal BARDET, in naam der Bataafſche Republiek, op den vierëntwintigſten September zijnde geſchied, beſchouwde zich onze Vergadering ook van ſtonden aan voor wettig gerehabiliteerd, en gaf daar van zonder verwijl kennis aan

den

den Volke bij eene Notificatie (waar van copie hier nevens;) het geen vóór dien tijd, onzes erachtens, niet legaal konde worden gedaan, en met geene mogelijkheid geëffectueerd.

Art. 4. *Of de redenen, welke de Municipaliteit bewoogen, om het voorbeeld van het Committé van Juſtitie te volgen, door zich van een Oranje teeken te voorzien, van dat gewicht waren, dat dezelve in de noodzakelijkhid was, om eene diergelijke Reſolutie te neemen?*

Dient éénigliſk, dat wij wel verzekerd waren, dat 'er buiten zodanig teken voor de leden onzer Vergadering, in het publiek verſcheinende, geene perſoneele veiligheid te wagten was; daar de Engelſchen zulks met geweld requireerden. Zoo als ook ieder burger zich daar aan heeft moeten onderwerpen.

Art. 5. *Of de Municipaliteit wel heeft medegewerkt, dat de oproermakers, zekerlijk bij hun bekend, in handen van de Juſtitie zijn gevallen, om het billijk loon hunner ſchenddaaden te ontfangen?*

Is dienende, dat de leden onzer vergadering, zo dra door de evacuatie der Engelſchen de gelegenheid zulks toeliet, en zelfs wanneer zich nog Engelſchen in de ſtad bevonden, zich terſtond hebben bevlijtigd, de oproermakers op te ſpeuren, doch welke apparentlijk met de Engelſchen de ſtad hadden verlaaten, ten minſten niet te vinden waren; en overigens aan den Hoofd-Officier R. O. overgelaten, de verdere recherches naar de ſchuldigen te doen.

Waar mede vertrouwen, de gerequireerde articulen genoegzaam te hebben beantwoord, zullen wij ons

bevlijtigen, het gerequireerde verbaal ten ſpoedigſten op te maken.

Heil en Broederſchap!

Ter ordonnantie van de Municipaliteit voornoemd.

Hoorn den 13 Oct. 1799, het 5de Jaar der Bat. Vrijh. (*Geteekend*) W. N. VAN FORREST.

M.

De voormalige Municipaliteit van Enkhuizen

aan

Den Luitenant Generaal DAANDELS.

Enkhuyzen den twaalfden October 1799, A°. 5.

GENERAAL!

Wij haasten ons, om ter uwer kennisſe te brengen, dat onze ſtad deeze nagt wederom ten eenemaal van de Engelſchen is geäbandonneert en verlaaten: van de Intermediaire Regeering wierden wij hier van op gisteren avond laat geinformeerd; met verzoek, om, daar zij van hunnen lastgever weder verlaten waren, de directie van zaaken weder op ons te neemen; dan hier in blijven nog difficulteeren, vermits de Engelſche vloot, offchoon de troupes zig wel naar de ſcheepen hebben geretireerd, nog op de Rheede blijft leggen: hun oogmerk, zegt de Intermediaire Regeering, is nogthans ſtellig om met de vloot heen te gaan, dog zulks geeft ons geen genoegzaame zeekerheid: — Zie daar, Generaal, een kort narré van zaken; alleenlijk dient nog, dat de Vijand voor haar vertrek uit de Stad hier en daar brand heeft zoeken te veroorzaken, zulks is

hun

hun gelukt met de kameelen, leggende aan de O: I: Compagnies-Werf; dezelve zijn ten eenemaal in deeze nacht uitgebrand; dit gaf onder de Burgerij in 't holſte van de nagt veel ſenſatie, dan de rust is bewaard gebleeven, en patriot en prinsman hebben de handen in een geſlagen, en zijn tot conſervatie van de rust gecombineert werkzaam; wij geeven u in bedenking, of het raadzaam zou zijn, eenige reguliere troupes herwaarts te zenden, zoo lang de vloot nog op de Rhee blijft leggen: — deeze conſideratie komt voor uit vrees, dat, op informatie van *in-* of *aanmarsch* van Bataafſche Troupes, de Vijand de ſtad mogt bombardeeren, zoo als in *Medemblik* werkelijk heeft plaats gehad. Overweeg dit poinct, wij ſchikken ons gaarne na uw meer verlicht oordeel.

Wij verblijven &c.

De Municipaliteit voornoemt.

Ter Ordonnantie van dezelve,

(*Was Geteekend.*) CORN. V. D. WILLIGE.

N.

Aan Boord 's Konings Fregat Babet *voor Enkhuyzen. Twaalf October* 1799.

Aan de gezamentlijke Ingezetenen der ſtad Enkhuyzen.

Bevorens perſonelijk deeze plaats te verlaten, heb ik u mijne gevoelens willen ſchetſen, ten einde Gijl. zoo ik vertrouwe, zelve overtuigd, dat ik de plaats met de weinige magt, die ik aan de wal had, niet konde met ſucces defendeeren, zoo dra die met eenige aanzienlijke macht wierd aangegree-

pen, hier inne met mij zult inſtemmen, dat het na de ingekome tijdingen van het bezetten van *Hoorn* en *Medemblik*, beeter was uwe ſtad te ontruimen, dan dezelve aan de wraak van onze Vijanden, door eene nuttelooze wederſtand, bloot te ſtellen; afgeſneden van onze Armée, en niet in ſtaat, wegens de ſituatie der ſtad, dezelve van den Zeekant met mijn esquader te protegeren, zonder, door defenſie zelve, de plaats in een puinhoop te veranderen, heb ik mij in de hartgrievende noodzaaklijkheid gevonden, deeze ontruiming werkelijk te effectueeren, en dezelve volgens de algemeene ordres van de Zeemagt moeten doen gepaard gaan met het vernielen der ſchepen in uwe haaven, — niets dan mijn onverzettelijke plicht, om geene middelen van eenig aanval in handen van onze Vijanden te laten, konde mij tot het in brand ſteeken derzelve hebben gebragt, en nooit heb ik zwaarder, en met meerder gevoel, de moeijelijke taak van een Commandeerend Officier in zulke ongelukkige oogenblikken ondervonden, mij nogthans zeer getroost vindende, door de aangenaame verzekering, dat geene gebouwen of huizen hoegenaamd in het minſte geleeden hebben, het welk mij des te meerder opbeurt, wijl ik de tegenwoordige ontruiming niet dan momenteel beſchouw, en mij flatteere onder andere omſtandigheden, wanneer ik over meerder magt ter bezetting zal kunnen disponeeren, uwe ſtad weeder te occupeeren, en te beſchermen; weshalven hier nog bij voege, dat ik hoop en vertrouwe, dat Gijl. gezamentlijk, en ieder voor zig, zult zorgen, dat de Proviſioneele Regeering geen van derzelver Leeden, Ambtenaaren of Suppoosten, noch eeni-

eenige andere uwer Ingezetenen, in het geringſte worde gemolesteerd, alzoo die heenen en verdere door mij, tot al wat zij hebben gedaan, zijn gerequireerd, en op haare perſoonlijke verantwoording gedwongen, de Regeering proviſioneel te aanvaarden.

Zoo onverhoopt hier aan niet wierde voldaan in den volſten zin, en ik gewaar worde, dat een derzelver, wie hij ook zij, geweld is aangedaan geworden, zal ik de vaartuigen onder mijne ordres voor uwe ſtad doen wederkeeren, en dezelve bombardeeren, tot zoo lange geen ſteen meer op den andere blijft.

Waar mede Ulieden in de beſcherming des Alleroogſte aanbevelende verblijve

ULieden dienſtvaardige Dienaar,

(*Was Geteekend.*) A. MITCHEL, *Vice-Admiraal.*

O.

De voormalige Municipaliteit der Stad Enkhuizen Aan

Den Luitenant Generaal DAANDELS.

Enkhuizen den dertienden October 1799. Het vijfde jaar der Bataafſche Vrijheid.

GENERAAL!

Heeden morgen worden wij van de zijde der proviſioneele Regeering deezer Stad, die door den Engelſchen Admiraal MITCHEL ter uitoefening der goede politie in requiſitie is geſteld, op eene vriendſchappelijke wijze geconvoceert, en vervolgens op eene legale wijze ter onzer kennisſe gebracht, dat zich deeze morgen tegen half negen uuren bij het voor-

zittend lid dier Regering had vervoegt een expresse, door den voorn. Admiraal afgezonden, gemuniceerd met eene missive, ingericht aan de burgerij deezer stad. — Voorz. Missive, die dan ook met onze voorkennis heden morgen aan onze Gemeente is behandigd gemaakt, en wijders staat geaffigeerd te worden, vinden wij van dat gewigt en aanbelang, dat wij gemeend hebben, geen oogenblik te mooten aarselen, denzelven inhoud aan u, Generaal! bekend te maaken, wesshalven wij de eer hebben, dezelve copiëlijk bij deezen in te sluiten, en ons daar aan te refereeren; dan wij hasardeeren het echter om aan u, Generaal! bij deezen in bedenking te geeven, of het voor als nog wel raadzaam zou zijn, eenige troupes herwaarts te zenden. — De Vloot blijft voor een groot gedeelte voor onze stad leggen, en men schijnt voor als nog geen oogmerk te hebben dezelve te verlaten; hun desein is ons echter onzeker, maar dit vertrouwen wij nochtans, dat, zoo lang de vlaggen blijven waaijen op onze publiecque gebouwen, en 'er geen aan- of inmarsch van Bataafsche of Fransche Troupen te wagten is, wij geene vijandelijkheden te vreezen hebben; daar wij ons integendeel met reede bedugt maaken dat, in cas van bezetting van troupes, en het afneemen der vlaggen, onze stad, op den voet van *Middelburgh*, als vijandelijk zal worden geconsidereerd; wanneer het ligtelijk, als een gevolg daar van, soude kunnen gebeuren, dat 'er van de Engelsche zijde verdere escessen wierden gepleegt; het zij van bombardement als anderfints, het welk zoo zeer ten nadeelen van onze stad en Burgerij konde uitloopen, en welk van de land-

landzijde (of is de bezetting al eens in conſideratie) niet te prævenieeren zoude zijn.

Dit een en ander oordeelen wij, Generaal! verplicht te zijn onder uw aandagt te moeten brengen. Zoo dra wij nochtans met zekerheid kennis dragen, dat de vijandelijke vloot zig uit onze nabijheid heeft geretireerd, zullen wij geen ogenblik laten voorbij gaan, u hier nader van per expreſſe te informeeren. — Eene gelijke miſſive als deeze hebben wij mede aan den Generaal ZUILEN VAN NIEVELD afgezonden.

Ten ſlotte voegen wij hier nog bij, dat alles in onze ſtad rustig en vredig is, en de beide partijen met elkanderen als broeders verkeeren, ſedert de Engelſche Troupes deze Stad hebben geabandonneerd.

Wij verblijven enz.

De Municipaliteit voorn.

Ter ordonn. van dezelve.

(*Was geteekend*) CORN. V. D. WILLIGE.

P.

De Hoofdofficier en Schepenen, uitmakende het Committé van Juſtitie der Stad Enkhuyzen, Aan *De Leden, uitmakende de Proviſioneele Adminiſtratie van de Politie aldaar.*

MIJNE HEEREN!

Door den Hoofdofficier is in onze vergadering van gepasſeerde maandag kennisſe gegeeven, dat dezelve door het alhier voorgevallene zedert donderdag den vijftienden dezer buiten ſtaat is geſteld, aan de Pla-

gaten, welkers handhaving hij verplicht is de nodige executie te verleenen, met verdere bekommering, dat de tijdsomſtandigheden hem zouden beletten, de uitoefening in cas van criminele regtszaken in naam van het Bataafſche Volk recht te vragen, en is daaromtrent door denzelve de aſſiſtentie van het Collegie van Juſtitie gevraagt geworden.

Wij hebben den gemelden Hoofdofficier bedankt voor deszelfs gegeeven ouvertures, en aan dezelve verzogt, ons te praeadviſeeren, ons tevens informeerende, dat Gijl. hem en onze Voorzitter zoude verzoeken dien morgen in Ul. Vergadering te comparebren, ten einde hunlieden *enige ouvertures* te geeven, en met dezelve te beſoigneeren; het geen dan ook ſtaande onze vergadering van dien tijd is geſchied; zijnde door hun op die zelve morgen gerapporteerd, Ul. order van den Admiraal MITCHEL, aan hun voorgelezen, en door dezelve overgenomen, zijnde van de navolgende inhoud: „ Den *Admiraal* „ MITCHEL, in naam van zijne Groot-Brittannifche „ Majeſteit, en die van zijne Doorlugtige Hoogheid, „ deze Stad wederom gebragt hebbende in die ter„ men, om te worden beſtuurt naar orde der oude „ Conſtitutie, heeft ons gelast en van ons gerequi„ reerd, deze ſtad in goede Politie en Juſtitie te hou„ den, en dat Gijl. dus den Hoofdofficier en Schepe„ nen verzogten, in hunne functien te continueeren."

Ons verder rapporterende hunne bedenkingen, daar omtrent reeds gemaakt, en waarop Gijl. van hun verzogt hebben dezelve in ſcriptis te ſtellen, ten einde die ter kennisſe van den Admiraal MITCHEL te brengen.

Vervolgens is door ons goedgevonden, onze gedag-

dagten daar over ferieuslijk te laaten gaan, en bepaald, deze namiddag daar over te delibereeren, en hebben de eer, Ul. onze gezamentlijke conſideratien bij deze te ſuppediteeren.

Volgens onze informatien is door den Admiraal MITCHEL de Municipaliteit gecaſſeerd, en de oude Leden van de Vroedſchap (voor zoo verre dezelve geene verklaring hadden afgelegd) weder herſteld en aan hun gedemandeerd, deze Stad te houden in goede Politie en Juſtitie; daar mede zekerlijk bedoelende, de adminiſtratie der Juſtitie aan Ul. mede optedraagen, dewijl dezelve ons bij zijn aanwezen niet heeft gerequireerd, en zijne orders ons ten rigtſnoer gegeeven, 't gunt dezelve zeker vermijd zal hebben, uit hoofde wij alle den eed aan het Bataafſche Volk bij verklaaring hebben afgelegd: daar nu dezelve de perſoonen van Ul. voormalige vergadering, welke verklaaringen hebben afgelegd, niet benoemd heeft, en wij allen in die termen vallen, zijn wij huiverig te continueeren, als vermeenende, zulks van Ul. departement is geworden, ons verder grondende, dat zoo lang ons geheele Vaderland niet aan zijn Brittanniſche Majeſteit is overgegaan, en dus een ieder van zijne verplichting en eeden is ontſlagen (zoo als zulks bij de revolutie in den jare 1795, toen zich de Wetgeevende Vergadering in den Haag vestigde, is geſchied) men van ons niet kan vergen, bij de overgang van eenige ſteden onze gedaane beloften te verbreeken; het is uit dien hoofde, dat wij onder correctie van oordeel zijn, dat de Juſtitie mede door Ul. proviſioneel diend te worden geadminiſtreerd en wij daar van ieder in onze relatie moeten worden

ontslagen; en het zal ons dus zeer aangenaam zijn, daar van hoe eerder hoe beter het effect te erlangen, dewijl de Justitie daar op door het aangenome principe kan uitgeoefend worden, waar toe wij ons onbevoegd agten.

Geschreeven in onze vergadering den 18 September 1799.

(*L. S.*) Accordeert met deszelfs origineel.
(*Was Geteekend*) CORN. V. D. WILLIGE.

De Leeden, uitmakende de provisioneele administratie der Politie der stad Enkhuijzen.
Aan Het Collegie van Schepenen aldaar.

WEL ED. GEST. HEEREN!

Bij de deliberatie over uwe missive van den agtentwintigsten September laatstleden, is derzelver inhoud ons van dien aart voorgekomen, dat wij vermeend hebben, verplicht te zijn, voorschreve missive in originali te moeten zenden aan den Vice-Admiraal MITCHEL, ten einde nader deszelfs intentie dienaangaande te verneemen.

En daar nu het gevolg hier van is geweest, dat voorschreve Admiraal heeft goedgevonden zijne nadere orders ten aanzien van het Collegie van Justitie in scriptis aan ons te suppediteeren, haasten wij ons dezelve in originali aan UEd. Gestr. toetezenden: — niet twijfelende, of Gijl. zult U na dezelve wel gelieven te gedragen.

Wij verblijven inmiddels &c.

WEL ED. GESTR. HEEREN!

De Leeden, uitmakende &c. voornt.
Ter ordonnantie van dezelve,
Enkhuyzen den 5den October 1799. (*Was geteekend*)
C. V. D. WILLIGE.

„ De

„ De Admiraal MITCHEL, commandeerende de vloot
„ van zijne Groot Britt. Majesteit, leggende voor de
„ ſtad *Enkhuizen*, ſerieuſelijk overwogen hebbende den
„ inhoud der misſive van den Hoofd-Officier en Sche-
„ penen, uitmakende het Collegie van Juſtitie der
„ ſtad *Enkhuizen*, geſchreeven aan de Leeden, uit-
„ makende de Proviſionecle Adminiſtatie van de Politie
„ aldaar, in dato den 28 Sept. 1799, en de conſi-
„ deratien daar in voorkomende.

„ Gelast in naam van zijne Groot Britt. Majesteit,
„ en van zijne Doorlugtige Hoogheid, den Heere Prin-
„ ce van *Orange* en *Nasſauw*, het voorgem. Collegie
„ compoſerende, op hunne verantwoordelijkheid, in
„ hunne functien te continueeren tot tijd en wijle, dat
„ door zijne Doorlugtige Hoogheid daaromtrend nader
„ zal worden gedisponeerd, en regt te vragen en regt
„ te ſpreeken uit naam van de hoogſte magt, volgens
„ alle zodanige wetten en placaten, als actueel in wer-
„ king zijn, of nader zullen worden geëmaneerd, mits
„ dezelve niet ſtrijdig zijn tegens de geëmaneerde
„ wil van zijn Groot Brittannische Majesteit en van zij-
„ ne Doorluchtige Hoogheid den Heere Prince van
„ *Orange* en *Nasſauw*.

„ (*Was geteekend*)

„ A. MITCHEL.

„ *Dan: on board of his Majestij's Ship* Babet *for*
„ *Enkhuizen* 4 *Octob.* 1799.

„ (*Was geteekend*)

„ W. A. SPENGLER.
„ *Aide de Camp to the Admiral.*"

Q.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP!

Den Raad der Gemeente der ſtad Medemblik, Aan

De eerſte Kamer van het Vertegenwoordigend Lighaam des Bataafſchen Volks.

BURGERS WETGEVERS!

Getrouw te zijn aan eed en plicht en aan de Conſtitutioneele orde van zaken, was en is als nog de inſpraak van ons hart. Het obſerveeren en maintineeren der door ons Bataafſche Gouvernement gemaneerde wetten en beweelen was en is, (*zonder* de minſte zweem van overdreven patriottismus) voor zo verre zulks aan ons is gedemandeerd, onze bedoeling, ja! onze verplichting — onze laſt des Stedelijke Beſtuurs, welke wij, met ter zijde ſtelling onzer eigene zaken, vier jaaren, niettegenſtaande de onderſcheidene gebeurenisſen, en de daar op gevolgde variatien des Beſtuurs in veele Gemeentens, geſtorſt hebben, ſtrekken ons ten bewijze, dat wij het vertrouwen onzer Burgeren merieteeren. Dat wij ten midden in den ſtorm van oproer, binnen onze ſtad, ten tijde der vijandelijke invaſie, de brooddronkende oproerlingen door vriendbroederlijke vermaningen, ſchoon (tot ons grievens vruchteloos) tot ſtilte, rust en onderwerping aan de tegenswoordige orde van zaken, hebben zoeken te permoveeren, zal onze geheele burgerij, ja zullen de misdadigers zelfs declareeren; en eindelijk dat wij, geduurende de vijandlijke gebeurtenisſen, met pericul van ons leven, onze gedane Republikeinſche beloften en eed (bij het

ambiëeren onzer Posten afgelegt) ongeſchonden hebben bewaart, en diensvolgende het in de hand werken van den vijand (waar toe wij iterative maalen, zo door den vijand zelfs, als door ſommige onzer kwalijk geïntentioneerde burgeren, geweldadig zijn aangezogt) kloekmoedig hebben afgeſlagen, ſtrekt ons Ul. beſluit op de misſive, door *onze* Voorzitter, de dato 23 Sept. l. l. aan Ul. Vergadering gezonden, tot een dóorſlaande blijk.

Dan niettegenſtaande dit alles, Burgers Repræſentanten! rencontreeren wij, na dat den Brit met ſchande ons Land verlaten heeft, na dat de oproerlingen en verraders onzes Vaderlands van ſchaamte en ſchande dienen te blooſen, eene hardigheid, welke ons dermate treft, dat wij ons, met geen mogelijkheid, kunnen diſpenſeeren, Burgers Repreſentanten! Ul. deswegens bij deezen te adiëeren.

Bij Decreet van het Departementaal Beſtuur van *Texel*, de dato 15 October l. l. (en dus na dat wij weeder in onze Posten herſteld waaren, wierden wij gelast, omme de naauwkeurigſte perquiſitien te doen in 't werk ſtellen, ten einde te ontdekken alle zodanige Perſoonen, welke zich aan oproerige beweegingen en daaden hebben ſchuldig gemaakt, en dezelve oogenblikkelijk te doen arresteeren, ten einde tegen dezelve ingevolge de geëmaneerde wetten als oproermakers te doen procedeeren &c. hoe onaangenaam en moeiëlijk dien taak voor ons was, Burgers Wetgevers! hebben wij aan dat Decreet gedefereert, met dat gevolg, dat wij, na veele aangewende moeite en kosten tot het doen naſpooren en apprehendeeren der voortvluchtigen, van tijd tot tijd

een

een getal van 17 Perſoonen, in voorſz. termen (ten minſten na ons inzien) vallende, hebben doen arresteeren; waar van wij dadelijk kennis hebben doen geven aan het Departementaal Beſtuur van *Texel*, welk Beſtuur ons daar op bij hunl. Decreet van 19 daar aan volgende kennis gaf, dat gemelde arrestanten door een Militaire Rechtbank, krachtens Publicatie van 28 Augustus l. l. zouden worden onderzocht en te regt geſteld, en dat, dien ten gevolge, deswegens de nodige aanſchrijving aan de Generaal en Chef BRUNE reeds was gedaan. Na dat gedachte Militaire Commisſie ruim vijf weeken vruchteloos te gemoet was gezien, wierden wij eindelijk bij *het beſluit* van voorn. Departementaal Beſtuur, de dato 7 deezer, gelast gedachte arrestanten aan de ordinaire Juſtitie overtegeven, dan welke difficulteerde dezelve over te nemen, als ſustineerende, uit hoofde der zoo even gementiõneerde Publicatie, daar van geëxcuſeert te kunnen worden, waar over zich het Committé van Juſtitie deezer ſtad dan ook doch vruchteloos aan het Uitvoerend Bewind heeft geaddreſeert.

De Procedures tegens gedachte arrestanten dan zullende beginnen, heeft het Committé van Juſtitie van zich kunnen verkrijgen, alle de arrestanten op één na, na dezelve tegens de ingewonne verklaaringen gehoord te hebben, tot bewondering van een iegelijk, welke maar eenigzints de zaak der Vrijheid is toegedaan, de facto uit hun arrest, onder *handtasting*, te ontſlaan, en dat wel onder voorwendſel, dat de wegens de arrestanten ingewonne verklaringen niet ſufficient genoeg zoude zijn, om dezelve te culpeeren; dat ſommige arrestanten hadden aangezegt,

dat

dat de faiten, waar meede zijlieden beſchuldigt werden, niet hadden beſtaan, dat andere voorwenden, dat zijlieden de zoogenaamde Orange of Prinſe vlag van hunne huizen, en uit hunne venſters hadden laaten waajen, toen de Engelſche, van tijd tot tijd, in deeze ſtad kwamen, en dus quaſie ter beveiliging van hunne perſonen en goederen, terwijl nog andere hunne ſtrafbare daaden wilden dekken, met hun te beroepen op de oproerige vlag, welke ten dien tijd, van den toorn waaide, (NB. deeze was door geweld opgezet,) als meede op de door den vijand gedane Proclamatie, in naam van den Prins van Orange en den Koning van Engeland, waar door zijlieden ſtuſtineerden, dat onze Conſtitutie reeds verandert was.

Het zal Ul. Burgers Repræſentanten! niet moeielijk vallen te penetreeren, welke prejuditie wij, in onze qualiteit, door de ſingulieren en (na ons inzien) alleſints laffe manier van procedeeren in voorſz. gevallen moeten ondergaan, onze ſnoode vijanden, welke een tijde, wanneer zij waanden, dat hunne kans klaar was, en hunne geliefde ſtadhouder zijn vervallen zetel weder ſtond te beklimmen en alstoen zich als om den ſtrijd beijverden om ons de ſnoodſte laagheeden, beſchimpingen en beſpottingen aan te doen, om zich tegen ons, onze en 's lands beveelen ſtoutmoedig en kragtdaadig te oppoſeeren, al wat vaderlandsch dacht door bedreiging deed ſidderen, zoodanige weezens, Burgers Repræſentanten! welke bij den eerſte vijandelijke wenk, of dan, wanneer zij half kans zien om hunne misdadige oogmerken ten uitvoer te kunnen brengen, zullen door die demarche ſtout gemaakt en van alle vrees ontbloot, vrijmoedig genoeg zijn, om

niet

niet alleen hunne misdaden te verdubbelen, maar ons en allen, welke tegens hun verklaard hebben, den dolk in het hart te ſteeken.

Waar moet het met de Vrijheid, waar met de veiligheid van perſoonen en eigendommen, waar met het Beſtuur heenen? wanneer 's lands wetten verkragt en de misdaden niet geſtraft werden. Zal den Patriot niet moedeloos de zaak des Vaderlands (waar voor hij bevoorens alles veil hadde) vaar wel zeggen?

Welk braaf en gevoelig man (welke prijs op zijn character weet te ſtellen) die in den tijd van vervolging moet lijden, en bij *gunstige evenementen*, geene ſatisfactie, volgens de wetten erlangt, zal zich in posten van Beſtuur doen plaatſen? Wij hæſiteeren geenzints Burgers Wetgevers! te ſuſtineeren, dat geen cordaat, geen verſtandig man, zich daar toe zal laaten emploijeeren. Zo wars wij zijn van alle ongemeſureerde revolutionaire daden, zo gaarne zouden wij ook zien, dat Ul. wetten en beveelen geëerbiedigt, gehandhaaft, en de misdadige hoop, eenmaal overtuigt wierd, dat het Bataafsch Gouvernement, en de onderſchcidene ondergeſchikte Departementen, met kracht van wet, zich weeten te ſoutineeren.

Het is dan om alle voorenſtaande en meer andere redenen, dat wij onder ſpeciale reclame van 't 9de Art. der Publicatie de dato 23 Augustus laatstleden, en verdere deswegens, geëmaneerde Decreeten, de vrijheid nemen, Ul. hier nevens te zenden de onderſcheidene verklaringen welke tegens de gearresteerden, doch nu gerelaxeerde oproermakers zijn ingewonnen, volgens welke zonne klaar zal komen te conſteeren, dat

dat dezelve in een zeer ruime maate vallen in de termen van voorſz. 9de Art. der gementiõneerde Publicatie, en dien ten gevolge imploreeren wij Ul. inſtantelijk, het Ul. behagen mogen, bij het Uitvoerend Bewind zodanige ordres te ſtellen, het zij dat den Advocaat Fiscaal worde gelast, omme van de voorſz. diſpoſitie van het Committé van Juſtitie deezer ſtad (waar bij de bedoelde gedecideerde oproermakers uit hun arrest zijn ontſlagen) te appelleeren, en alzoo de teegens hun lieden te voerene procedures voor den Hove te doen pourſuiveeren, ofte wel door zodanige middelen als Ul. aanzienlijke Vergadering in haare wijsheid zal goedvinden, ten einde 's Lands wetten rigoureuſelijk worden uitgevoerd, en wij in onze qualiteit, en tegens de ons aangedane hoon behoorlijk worden gemaintineert, en voor al onze perſoneele veiligheid, welke door het libereeren dier deugnieten (die nu, nauwlijks van hun onzeker lot ontſlagen, vrijmoedig hunne misdadige hoofden in de hoogte heffen) gevaar loopt, worden geſecureert.

Wij vertrouwen op Uwl. recht vaderlijke zorgen, beveelen Ul. in Godes beſcherming en noemen ons met alle conſideratie

Uw Heilwenſchende Medeburgers!

(*Onder ſtond*)

Den Raad der Gemeente voorn.

Ter ordonnantie van dezelve,

Medemblik 29 Nov. 1799. Ao. 5.

(*Was geteekend*)

CORN. VAN HULST.

R.

(*Na in eene voorafſpraak de redenen opengelegd te hebben, waarom het Collegie van Juſtitie vermeend, zich te moeten verandwoorden tegen de openlijke aanranding van de Municipaliteit, als zoude het zich niet plichtmatig gedragen hebben ten aanzien der civiliter gearresteerden, vervolgt hetzelve zijne* Memorie *van* Verandwoording *aldus:*)

BURGERS VERTEGENWOORDIGERS!

Het was op den 13den November l. l. dat *ons* den Hoofd-Schout deezer Stad berichtte, dat hem door de Municipaliteit was ter hand geſteld een Extract uit het Register der Beſluiten van het Departementaal Beſtuur van Texel, in dato 7 November l. l., dienende ter informatie en naricht, reſpectivelijk, aan de Municipaliteit deezer Stad, met last aan dezelve, om onverwijld daaraan te voldoen, en dien conform zich te gedragen, concerneerende de Reſolutie van het Uitvoerend Bewind, genomen op het Rapport van den Agent der Juſtitie, van den 1ſten dezer lopende maand (No. 37.) gerequireerd den 31ſten October l. l. (No. 39.) op eene Misſive van het Departementaal Beſtuur van *Texel*, van den 29ſten bevoorens, (No. 15.) daar bij kennis gevende, dat het Gemeente-Beſtuur van *Medemblik* aan hun kennis gegeven hebbende van het arresteeren van elf perſoonen, vallende in de termen der Proclamatie van den 23ſten Augustus, met aanvraage, of dezelve aan hunne *judex domicilii*, of wel aan eene Militaire Rechtbank zouden moeten worden

den overgegeven, het Beſtuur vermeend had, daar de Stad *Medemblik* in ſtaat van Beleg was geſteld, hiervan te moeten kennis geven aan den Generaal en Chef BRUNE, om in conformiteit der bovengemelde Proclamátie eene Militaire Rechtbank te benoemen, dan daar zij hierop geene reſcriptie hadden ontvangen, en de Gedetineerden over het traineeren in deezen zich beklaagden; verzoekende, dat het Bewind zoodanige middelen gelieve te beramen, als geſchikt zouden zijn, om aan het billijk verzoek der gearresteerden te kunnen voldoen, en de Juſtitie ten hunnen aanzien, zoo ſpoedig mogelijk, te doen adminiſtreeren.

Waar op het Uitvoerend Bewind heeft gelieven te beſluiten, (na in aanmerking genomen te hebben, dat nimmer binnen de Stad *Medemblik* eene Militaire Rechtbank is opgericht, en de veranderde omſtandigheden zulks thans niet meer noodzaakelijk maaken) om het onderzoek over de gearresteerde Perſoonen, bij opgemelde Misſive bedoeld, thans te laaten aan de ordinaire Juſtitie.

Welk Extract der Reſolutie, zoo van het Uitvoerend Bewind als Departementaal Beſtuur van *Texel* door dit Collegie als een poinct van ernſtige deliberatie niet alleen is aangenomen, maar ook tevens gereſolveert, terwijl dit Collegie, hoewel altoos bereid om, volgens haaren gedaanen Eed en overeenkomſtig de Wetten deezer Landen, Recht en Juſtitie uitteoeffenen en te adminiſtreeren, echter in het ter executie brengen van deeze, naar onzes inzien, voor deeze Rechtbank geheel niet competeerende procedures, concerneerende de alhier gearresteerde Perſoonen, ons ten ſpoedigſten, als zijnde een zaak door ons beſchouwd te zijn in cas

van onverwijlde noodzaaklijkheid, nader aan het Uitvoerend Bewind te adresſeeren, niet twijfelende, of het Bewind, door dit Collegie geïnformeerd zijnde van den waaren aart der zaaken, zoude met ons in dezelfde ſustenue verſeeren; waarom wij in de eerſte plaats hebben aangemerkt, dat de geperpetreerde misdaaden der gearresteerden, ingevalle zij rechtens konde worden beweezen, en door conſonante en onpartijdige getuigen geſterkt, van dien aart te zijn, dat dezelve vollſtrekt behooren te worden geconſidereert tot zoodanige misdaaden, als in het 9de Articul der Proclamatie van 23 Augustus l. l. zijn geëxpresſeert en uitgedrukt, welke *misdaaden in de nadere* Publicatie van 28 Augustus, volgens daar bij gearresteerd Reglement omtrent het beleidt der Juſtitie binnen zulke in ſtaat van beleg verklaarde Plaatſen, volgens het 9de Articul geheel aan eene Militaire Rechtbank worden gedemandeert, terwijl volgens meergemelde Proclamatie de Adminiſtratie der Crimineele en Civiele Juſtitie omtrent zoodanige misdaden, welke niet directelijk behooren tot de publieke rust en zekerheid, verblijven tot het onderzoek, de beoordeeling en uitſpraak van den gewoonen Rechter, van welkers laatſte dit Collegie nog nader was geïnformeerd geworden door eene Misſive van den Generaal Major VAN ZUYLEN VAN NYVELT, in dato 2 October l. l., waar in duidelijk gezegd wordt, dat de hooge Militaire Vierſchaar te *Alkmaar* geen recht zoude ſpreeken, als over misdaden, welke als Militair konden geconſidereerd worden; en wijders, dat in alle andere gevallen de ſchuldigen te recht zouden ſtaan voor de gewoone Rechtbanken; welke Misſive, door

dit

dit Collegie overeenkomstig bevonden zijnde met de duidelijke letter der Proclamatie en Publicatie van het Uitvoerend Bewind, in dato 23 en 28 Augustus l. l., is aangenomen voor Notificatie, om zich daar na stiptelijk te reguleeren.

Hier uit conslueerde naar ons inzien ten duidelijkste, dat, terwijl gemelde misdaaden in meergemelde termen, niet alleen volstrekt vallen, maar tevens zijn geperpetreert, staande dat deeze stad in staat van beleg is verklaard, deeze procedures geenzins aan de ordinaire Justitie waren competeerende.

In de 2de plaats, vonden wij ons verpligt aantemerken, dat, daar gemelde Persoonen buiten eenig Decreet of kennis van den Rechter zijn gearresteert, het dit Collegie volstrekt onmogelijk was, om, overeenkomstig den tot nog toe constanten en vastgestelden loop der Crimineele en Civiele Justitie, deeze procedures te examineeren en te termineeren, als volstrekt aanlopende tegens het 50ste Articul op de Ordonnantie van de Crimineele Justitie.

Wij verseerden in het geruste denkbeeld, dat het Uitvoerend Bewind, penetreerende de solide gronden van het Collegie der Justitie, concerneerende de alhier gearresteerde Persoonen, naar haare wijsheid zoodanige besluiten zouden genomen hebben, waar door aan het billijk verzoek der gearresteerden wierdt voldaan, en de Justitie ten hunnen aanzien konde worden geadministreerd, deeze Rechtbank ontslaande van zoodanige procedures, dewelke noch naar derzelver aart of de omstandigheden der tijd, waar in de misdaden zouden zijn geperpetreerd, niet aan dezelve zijn competeerende, en nog veel minder in haare

Verder merken wij aan, dat behalven het ons voorkomende vitieuse en naar onzes inzien zeer singuliere in de verklaaringen, het echter uit de verklaaringen conſteert, dat het uitſteeken der vlaggen door de Arrestanten is gedaan, niet dan voor den 18den September; na dat onze Stad door de Engelſchen was geïnvadeert, opgeëischt en overgenomen, hetwelk door eene Proclamatie door onze Stads Secretaris aan den Volke is bekend gemaakt, en vervolgens geaffigeerd, in een tijd, dat de vlaggen van allen de Stads en Lands gebouwen waaijden. —

Terwijl ten duidelijkſte aan den Rechter, zoo uit de precedente verklaaringen, als de confeſſie van alle de arrestanten is gebleken, dat de ſchuldigſte, welke deel gehad hebben aan de eerſte beginzelen van Oproer binnen deeze Stad, vooral de origineele oorzaaken van het zetten der vlag op de Stads Toren, voorgevallen op den 31ſten Augustus l. l., zich tot noch toe elders hebben geſauveerd, en zeer waarſchijnelijk meest Vreemdelingen, en geenzins Burgers deezer Stad waren.

Al verder is bij den Rechter in aanmerking gekomen, niet alleen de geſteldheid der tijden, wanneer alles is voorgevallen, maar ook vooral hebben wij het van onzen Rechterlijken plicht geoordeelt, van te moeten letten op de waare oogmerken der Arrestanten! en dan moeten wij met waarheid getuigen, dat, hoe zeer alle deeze Arrestanten hunne principes ook hebben aan den dag gelegd, het echter ons ten duidelijkſte is gebleken, dat nimmer den onzaligen trek tot plundering of dadelijkheden omtrent haare anders denkende Stadgenoten hunne bedoelingen zijn geweest; geen ſchijn is daar van gebeurd, immers zoo veel den Rechter bekend

kend is, hetwelk in een tijd, waarin de Regeering, zoo Politie als Justitie, bijna van alle veerkracht als beroofd zijnde, opmerking verdient.

Wij moeten derhalven zeggen, dat uit al het geperpetreerde van deeze Arrestanten, vergeleken met hunne tot nog toe gedaane confessie, voor een onpartijdig Rechter duidelijk conste rt, dat meest verleidinge van eenigen, die zich met de vlugt hebben gesauveerd, blinde navolging van anderen, en natuurlijke verkleefdheid aan het voorig Bestuur, alleen de bronnen zijn, welke door de invasie der Engelschen almede zijn aangeblazen, waaruit dit alles is geprofiteerd.

Daarkomt bij, dat alle de Arrestanten volmaakt ignorant waren van de Proclamatie van den 26sten Augustus l. l. Den Rechter oordeelde het derhalven noodzaakelijk, om gemelde Proclamatie aan haar distinctivelijk te laaten voorleesen; deeze ignorantie kwam den Rechter ook zeer mogelijk voor, dewijl gemelde Proclamatie, hoe zeer door de Municipaliteit op den 26sten Augustus l. l. ontvangen, en 'er dus nog geene gegronde vrees, veel minder eenige vijandelijkheden der Engelschen waaren gepleegd, (zoo wij meenen, wel geïnformeerd te zijn) nimmer aan den Volke is gepubliceerd, maar langs geheime wegen, in den avond, nagt of vroegen morgen; in alle stilte is geaffigeerd; laatende wij dit weder over voor rekening van de Municipaliteit, terwijl wij ons verwonderen (dit zoo zijnde) over het alsdan strafwaardig gedrag van den Secretaris der Municipaliteit, dewelke zich durft verstouten, om aan het hoofd der Proclamatie, aan den Hoofd-Schout gezonden, uitdrukkelijk te stellen: *deeze gepubliceerd ten overstaan van* JAN BOUR-

GONJE; *mij præsent*, P. F. MOLENAAR, *Secretaris*; begaande dus, na onzes inzien, eene compleete *Crimen falsi*.

Dit alles, Burgers Vertegenwoordigers! na dat hetzelve door ons in een tweede examen met de gearresteerde Perſoonen, als eerlijke en onpartijdige Rechters, rijpelijk was overwogen, en na dat wij aan het Officie hadden afgevraagd, of hetzelve nog eenige nadere verklaaringen, ten bezwaare deezer Arrestanten, had ingewonnen, dan deeze nog in veel opzichten vitleuſe, en voor den Rechter onvoldoende verklaaringen: waarop het Officie ons declareerde, dat hij van dien zaak nog niets nader had, om voor *den* Rechter te kunnen produceeren, — hebben wij het van onzen Rechterlijken plicht geoordeeld te moeten neemen, deeze volgende concluſie:

„ Schepenen, het verzoek van den Hoofd-Schout „ in overweging genomen hebbende, en inzonder„ heid gelet op de beedigde verklaaringen, welke „ door de Municipaliteit deezer Stad tegens dezelve „ zijn ingewonnen, ontſlaan de gearresteerde Perſoo„ nen onder handtasting; *ſub pœna confeſſi & con„ ficti*, om ten allen tijde, des gerequireerd wor„ dende, voor deezen Gerechte te verſchijnen, en op „ zoodanige Articulen te worden gehoord, als den „ Hoofd-Schout R. O. zal vermeenen te behooren, „ ſtellende voornoemde Perſoonen onder Stads-arrest, „ met interdictie om hetzelve hangende deeze proce„ dures niet te violeeren."

Na dat volgens dit Decreet van den Rechter de Arrestanten waaren ontſlaagen, wierden echter nog eenige verklaaringen door de Municipaliteit voor deeze

Recht-

Rechtbank geproduceerd: met reeden verwonderden wij ons, dat daar deeze Arrestanten reeds den tijd van 6 weeken, zonder eenigzints meerder bezwaard te worden, waaren gecustodiëert geweest, deeze verklaaringen niet eerder aan het Officie zijn ter hand gesteld; bijzonder komt daar bij in aanmerking, dat de positiven, in de verklaaringen vervat, niet aan de Municipaliteit van elders nog zijn aangebracht, maar dat eenige Leeden van de Municipaliteit zelve daar in gecomprehendeerd zijn; inderdaad, Burgers Vertegenwoordigers! zaaken, welke door ons, als eerlijke en onpartijdige Rechters, met geene koele onverschilligheid worden beschouwd, dan wat redenen of de Municipaliteit ook in deeze singuliere handelwijs gehad heeft, deeze Rechtbank heeft, na dat die verklaaringen zijn ingewonnen, aan het Officie omtrent de daar in voorkomende beschuldigde Persoonen op derzelver verzoek dagvaarding in Persoon geaccordeerd, om dezelve op zodanige Articulen te hooren, als bij R. O. zoude vermeenen te behooren; hebbende wij echter dezelfs nader verzoek, wegens de singulierheid der zaake en de responsiven der Gedaagdens, benevens de toen zijnde incompletie van de Rechtbank, gehouden in advis.

Hier zouden wij kunnen eindigen, vonden wij ons nog niet verplicht te moeten opmerken, dat, hoe zeer dit Collegie wars is, om een eenig Collegie, en voornal van eenige notable qualiteit, in haare werkzaamheden, en wel zonder het onpartijdigst onderzoek, door luigheid aanteranden; dit doende, zouden wij ons aan de luigheeden der Municipaliteit schuldig maakende, de waardigheid van deeze Rechtbank compromitteeren;

an-

anders, Burgers Vertegenwoordigers! wanneer wij in eene andere betrekking tot Ulieden zouden ſpreeken, konde 'er zeer zeker een zwart tafreel naar waarheid worden opgehangen, en waar mede de harten van het best gedeelte onzer Stadgenoten als overſtelpt is; liever willen wij ons alleen bepaalen bij de zaak, waarom wij door de Municipaliteit zoo vuilaartig en ſchandelijk worden aangegrand, en in deezen kunnen wij onze verwondering niet verbergen, omtrent de ſinguliere, ja eenige in zijn zoort gehoudene handelwijze van de Municipaliteit met deeze Arreſtanten; zonder ons voor het tegenwoordige uittelaaten, of de Municipaliteit in het arreſteeren van *alle deze Perſoonen*, geheel wel heeft in het oog gehouden, wat de voorzichtigheid, de onpartijdigheid, ja de Wetgeever zelve vorderde, moeten wij ons verbaazen, dat, terwijl de Municipaliteit thans zoo het ſchijnt de Arreſtanten als Misdaadigers van den eerſten rang beſchouwd, zij echter in den ſtaat van Arreſt, waar in dezelve zich bevonden, zoo gering mogelijk hebben doen bewaaren; immers zoo dra het Bataafsch Guarniſoen onze Stad had verlaaten, zag men de gearresteerde Perſoonen uit en ingaan met ontſlootene deuren, men zag dezelven dagelijks bijna op de ſtraat wandelen, zoo dat, wanneer een eenige derzelver zich aan eene zwaare misdaad had ſchuldig gekend, dezelve zich zonder de minſte moeite met de vlugt had kunnen ſauveeren: 't is waar, men heeft in vervolg van tijd eene wagt bij dezelve geplaatst, doch deeze was even min in ſtaat om het vlugten te beletten; getuigen hier van zijn alle onze Stadgenooten, welke dit dagelijks, zelve met verwondering, hebben opgemerkt.

En

En in der daad, Burgers Vertegenwoordigers! al waaren het eens alle misdadigers van den eersten rang, (dat God verhoed heeft) zoo was het nogthans een zaak voor deeze Rechtbank geheel onuitvoerlijk, dewijl de locale situatie onzer Stadsgevangenissen op verre na niet toereikende is, om de zoodanigen alle afzonderlijk te custodieeren, het geene nogthans volgens het 16de Articul op de manier van Procedeeren in Crimineele zaaken volstrekt gevorderd wordt.

Eindelijk kwam het deeze Rechtbank zeer vreemd voor, dat wij in plaats van de bedoelde elf Persoonen, door het Uitvoerend Bewind aan ons gedemandeerd, dit getal met nog 6 Persoonen vermeerderd zagen; wij betuigen volmaakt ignorant te zijn, op wat qualificatie de Municipaliteit, dewelke, zoo wij slegts bij gerugten zijn geïnformeerd, ook deeze Persoonen, na dat de zaak in questie tusschen dit Collegie en het Uitvoerend Bewind was hangende, heeft doen arresteeren: dit is zeker, wij hebben dezelve in den staat van arrest gevonden, zonder dat zelve het Officie, veel minder dit Collegie daar ooit eenige legaale kennis van gehad heeft, en ze zijn ook alle door ons op de eerste instantie onderzogt, terwijl wij ons niet verder of op nieuw aan eenige verdere onaangenaamheden, nog over dit meerder getal, nog de wijze van Arrest wilden exponeeren.

Waar bij wij nog gaarne in consideratie willen gegeven hebben, dat, in gevalle dit Collegie eenige correctie onderhevig was, bijzonder in zaaken de Crimineele of Civiele Procedures betreffende, of dan de Municipaliteit het recht zich zoude kunnen aanmatigen, om,

zon-

zonder eenige te nemene informatie, zich op zodanig eene verregaande en indecente wijze te melleeren met zaaken van een Collegie, aan haar in geenen deele gesubmitteerd, maar wel degelijk uit den aart der zaaken gesepareerd. Het komt ons derhalven, onder verbeetering, voor, dat het Collegie van Justitie zich mogt misgrijpen tegens de Wetten der Geconstitueerde Magten, op welk eene wijze dit ook mogt geschieden, den publieken Aanklaager daar op alleen behoorde toe te zien, en des noods verplicht was, als dan tegens de handelwijze van dit Collegie te appelleeren bij den Hove van Justitie.

Ziet daar, Burgers *Vertegenwoordigers*, *onze* handelwijs in deeze voor ons in den eersten opslag epineuse questie; den aart en toedragt der zaaken noodzaakten ons als Lieden van Eer en probatie, zo en niet anders te handelen; onzen rechterlijken plicht en de Wetten, ons als een rigtsnoer onzer daaden voorgeschreven, vorderden dit van ons: immers zo dra als het Uitvoerend Bewind declareerde, dat de noodzaakelijkheid der procedures, gebruikelijk voor eene Militaire Rechtbank, verdweenen was, en wij gelast wierden, dezelve procedures als den gewoonen Rechter te vervangen, moesten wij van zelve de ordinaire manier van procedeeren *in deeze* volstrekt volgen.

Wij geven intusschen deeze onze gehoudene handelwijs gerust over aan de beöordeeling uwer hoogverlichte wijsheid; terwijl wij, wars van alle eigenbelang en grootheid, hoe gaarne wij ook wenschten, van deeze voor ons in de daad moeijelijke post langs eerlijke en gepermitteerde wegen ons ontslagen te zien, echter standvastig hebben voorgenomen, om zo lange de

stem

ſtem der Natie onzen dienst vordert, in ſpijt van de laage intrigues der zoodanigen, in welker harten niets dan de heillooste en deeze Republiek verdervende oogmerken geſmeedt worden, voorttegaan in de uitoeffening van het onkreukbaar recht, ten einde wij met een blank geweeten voor God en het Vaderland, die voor ons alleen, maar ook tevens genoegzame bewustheid in ons bevinden, dat wij onzen plicht hebben betracht.

Hier mede zullen wij deeze onze Memorie eindigen, Ulieden in uwe allergewigtigſte betrekking aanbevelende in de beſcherminge Godes; terwijl wij ons teekenen, Ulieder Medeburgers, het Collegie van Juſtitie der ſtad *Medemblik*.

Actum *Medemblik* den 7de Oct. 1799. A. B. L. Q.

(*Was Geteekend.*) C. C. COLFF.
G. VLASMAN.
CORN. LANDMEETER.
CARSTEN MARSCHALK.
Demptis W. LIPPES *door ziekte.* KLAAS BROUWER.
PS. SCHUYTEMAKER.

Alle Leden van het Committé van Juſtitie.

Abſ. Secret.

(*Was Geteekend.*) G. VLASMAN.

S.

S.

(*Na eene gepaste inleiding, behandelt de Raad der Gemeente in deszelfs* Juſtificatoire Memorie, *in de eerſte plaats, het voorgevallene betrekkelijk zekeren* GIDEON COERENGEL; *dan zulks geene betrekking hebbende tot de zaak ten principaale, namenlijk die der civiliter gearresteerden, wegens oproerige bewegingen of daaden, gaat dezelve aldus voort:*)

BURGERS VERTEGENWOORDIGERS!

Wij willen gaarne avouëeren, dat het *Committé* van Juſtitie deezer Stad zich de procedures tegen de bedoelde Arrestanten had kunnen onttrekken, door dien, ingevolge beſluit van het Departementaal Beſtuur van *Texel*, de dato 2. September l. l., uit hoofde van oproerige bewegingen, deeze Stad in ſtaat van beleg was geſteld, en dienvolgende de Perſoonen, welke zich door oproerige bewegingen of daaden, tegens de geëmaneerde Wetten hadden verzet, conform de Publicatie van 28. Augustus 1799. voor eene Militaire Rechtbank moesten worden te recht geſteld; dan het ſtaat niet aan ons, de wijze inzichten van het Uitvoerend Bewind der Bataafſche Republiek te beöordeelen, waarom hetzelve heeft kunnen goedvinden, uit hoofde der veranderde omſtandigheden, het onderzoek over de meergedachte gearresteerde Perſoonen te laaten aan de ordinaire Juſtitie.

Wij willen ook gaarne toegeven, dat de bedoelde Perſoonen niet volgens de eigenlijk gezegde manier van procedeeren zijn gearreſteerd, dan wij ſustineeren ook

ook tevens, dat eene posterieure Wet (bij veranderde omſtandigheden des tijds) alteratie maakt in eene anterieure Wet, het geen dan ook ten gevolge heeft gehad, dat de Proclamatie en Publicatie, de datis 23. en 28. Augustus 1799. door UL. Vergadering hoogst wijslijk zijn geëmaneerd, waar aan alle de zoodanigen, welke in eenige Politicque of Juſtitiële adminiſtratie zijn geſteld, onzes inziens gehouden zijn te defereeren; en het zoude (naar ons gevoelen) eene læſie voor het Bataafsch Gouvernement zijn, zulks niet te obſerveeren; immers heeft de Wetgever, bij het 9. Articul der voorſchreeve Proclamatie, met ronde woorden verklaard, dat alle de bij dat Articul breeder omſchrevene misdaaden, zonder de gewoone form van proces, zullen worden gepuniëerd, terwijl in het 8. Articul alle de Burgers, welke met Wetgevende, Uitvoerende of Rechterlijke Macht bekleed zijn, mitsgaders alle de zoodanigen, welke in eenige Politicque, Juſtitiële of uitvoerende Adminiſtratie geſteld zijn, enz. in hunne perſoonen en goederen worden verantwoordelijk geſteld voor alle de gevolgen, welke uit hun gehouden gedrag in deezen zouden mogen profluëeren; waar uit dan komt te conſteeren, dat het Wetgevend Lichaam des Bataafſchen Volks, in cas ſubject, om wijze redenen, de gewoone formaliteiten der manier van procedeeren niet wilde gevolgd hebben, maar integendeel dat de te voerene proceduures tegens de openbaare vijanden van het Gouvernement, op eene mindere omſlagtige en ſpoedige afdoende wijze, zouden worden getermineerd, en het is dien ten gevolge, dat het Committé van Juſtitie, op pag. 6. hunner Memorie, alwaar zijl. zeggen, dat de bedoelde Per-

ſoonen buiten decreet of kennis van den Rechter zijn gearresteerd, en dus de tegen dezelve te voerene procedures door hun Collegie van Juſtitie (als aanloopende tegens het 50. Articul der Ordonnantie der Crimineele Juſtitie) met geene mogelijkheid konden worden getermineerd, niet alleen de frivoolſte en ridicuuſſte uitvlugten maakt, maar zelfs daardoor openlijk te kennen geeft, geen reguard te ſlaan op eene Wet, welke door het Gouvernement posterieur is geëmaneerd.

Intusſchen zeggen zij, dat zijlieden uit eerbiediging der Hoogst Geconſtitueerde Machten, en tot leeniging (Nota bene) der rampſpoeden, van eenigen hunner ongelukkige Stadgenooten, *gedagte Arrestanten* (ofſchoon hun niet competeerende) op ſpeciaale last van het Uitvoerend Bewind der Bataafſche Republiek overgenomen, en bij het aanvangelijk procedeeren, vooral in conſideratie genomen hebben, de lange en door den tijd voor het leeven en de gezondheid gevaarlijke detentie der Gearresteerden, waarin dezelve zich reeds den tijd van zes weeken (onaangezien hunne klagten en de totaale ruïneuſe gevolgen van veeler hunner huisgezinnen) hadden bevonden.

Hier op moeten wij korteling remarqueeren:

1°. Dat, wel is waar, de bedoelde Arrestanten veel te lang in arrest zijn geweest, zonder dat dezelve voor hunnen Competenten Rechter te recht geſteld zijn geworden, dan ook deeze omisſie is niet aan ons te imputeeren, vermits wij niet alleen daadelijk bij de gedaane arrestatiën daarvan aan het Departementaal Beſtuur van *Texel* hebben kennis gegeven, maar nog daar te boven iterative maaken de gegronde klachten der Gearresteerden, over

het

het niet voortzetten der tegen hunlieden te entameetene proceduures, aan gemelde Beſtuur hebben voorgeſteld; meerder konde van ons niet gevergd worden.

2°. Dat wij, ten opzichte der voor het leeven en de gezondheid zoo gevaarlijke detentie van de Arrestanten, met geene mogelijkheid kunnen overëenbrengen de periode, welke op pag. 11. der gedagte Memorie gevonden word; immers aldaar zeggen de Adresmaakers, dat wij de Arrestanten zoo gering mogelijk hebben doen bewaaren, ja zelfs, dat dezelve met ontſloten deuren uit en in gingen, ja wat meer is, dagelijks op de ſtraat wandelden; indien het laatſte waar was, konde immers de detentie hunne gezondheid niet benadeelen? welk ridicuul contrast dan ook ſpoedig onder Ul. hoogst wijze attentie zal vallen.

't Is waar, dat door het ſpoedig opkomend vertrek van het Bataafsch Guarniſoen, geduurende de tijd van 24 uuren, geene Wagt bij de Arrestanten heeft plaats gehad; bij welke gelegenheid ſommigen derzelve (zoo wij geïnformeerd zijn) zich hebben verſtout, even buiten het locaal, doch geenszins op de ſtraat te komen, waar tegen wij in het vervolg de noodige præcautiën genomen hebben; terwijl wij voor 't overige wel dcgelijk hebben gezorgd, dat de bedoelde Perſoonen in een zeer ruim locaal gecuſtodiëerd, van de noodige ſpijs en drank voorzien, en alle de præcautiën ter conſervatie hunner gezondheid geobſerveerd wierden; het geene ons nog te meer treft, is, dat wij Ul. Burgers Wetgevers! moeten onder het oog brengen, dat de meeſte Arrestanten geduurende ons Beſtuur, ja,

zelfs weder in deezen Winter, door ons met eene mildadige hand worden geälimenteerd; en het zijn deeze onverlaaten en ondankbaare wezens, welke geduurende hunne detentie, ten kosten onzer Stads casſa, eene ſomma van ruim vijfhonderd Guldens hebben verteerd.

Verder allegueert 't gedagte Committé van Juſtitie.

1°. Dat de door ons tegens de Arrestanten ingewonne beëedigde verklaaringen niet conſonnant zouden zijn; meſiëerende de ſtricte onpartijdigheid derzelve, accuſeerende ſommigen der Depoſanten van partijdigheid, oneerlijkheid, ja zelfs ſchuldig aan oproer, en aanzetting van anderen daartoe; dat verder aan hun zoude zijn gebleeken, dat de ſchuldigſte, welke deel gehad hebben aan de eerſte beginſelen van oproer binnen deeze Stad, vooral de origineele oorzaaken van het zetten der vlag op de Stads toren, (voorgevallen op den 31 Augustus l. l.) zeer waarſchijnlijk Vreemdelingen, en geenszins Burgers deezer Stad zouden zijn, welke tot nog toe zich elders hebben geſauveerd.

Wij kunnen ons niet onthouden, Burgers Wetgevers! hier op te remarqueeren, dat wij ſustineeren, wanneer twee of meerder getuigen in haare gegevene depoſitiën overëenſtemmen, dezulke conſonnante getuigen moeten genoemd worden, en hiervan dragen de gezegde verklaaringen (welke wij reeds aan Ul. Vergadering hebben ingezonden) onzes inziens, het waare kenmerk, zoo als bij derzelver reviſie zal komen te geblijken.

Dat, wat de beſchuldiging omtrent het caracter der Depoſanten, en de allezins haatelijke naamen, waar-

me-

mede dezelve alhier worden gebaptiseerd, betreft, is (onzes erachtens) door de Adresmaakers zeer veel gehazardeerd; te meer, daar wij geene dier Depoſanten voor dusdanige laage en vernederde ſchepſelen (zoo als dezelve door hunlieden op een allezins ongemeſureerde, vuilaartige, ja leugenachtige wijze zijn afgeſchilderd) kennen; wij twijffelen geenszins, wanneer het bedoelde Committé ten dien reguarde aan de bewuste axioma in Rechten, *qui dicit, probare debet*, moest voldoen, hetzelve alsdan niet weinig met de zaak zoude verlegen zijn.

Het is ook almede eene groote onwaarheid, dat de eerſte oproermaakers, welke den ſtandaart van oproer, op den 31 Augustus l. l., alhier op den toren hebben geplant, meest Vreemdelingen zouden zijn; het conſteert immers almede uit de verklaaringen, dat 'er *ipſo jure* geen een Vreemdeling bij geadſiſteerd heeft, vermits dezelve alle (diestijds) binnen deeze Gemeente waren gedomicilieerd.

Het is opmerkzaam, dat in gedagte Memorie in het minſte niet word gerept van zekere twee (alom in deeze contreijen zoo zeer bekende en zich gedistingueerd hebbende) Perſoonen, uit wiens naam ſommige oproerlingen de zoogenaamde Prinſe vlag aan ons Stads Werkhuis hebben opgeëischt; welke twee bedoelde Perſoonen, zoo in de nevensgaande Bijlaag *ſub litt. B.*, als in de ingewonne verklaaringen, zeer duidelijk worden gedeſigneerd; dan wij ſustineeren ook tevens, dat innerlijke zugt en aangekleefdheid aan de oude Regenten en derzelver Familie de originaale redenen zijn geweest, waaromme van dezelve in die Memorie niets word gementioneerd.

2°. Dat het uitſteeken der vlaggen door de Requestranten is gedaan, niet dan na den 18 Sept. l. l., na dat onze Stad door de Engelſchen was geinvadeerd, opgeëischt en overgenomen, het welk door eene Proclamatie door onze Stads Secretaris, aan den Volke zoude zijn bekend gemaakt, in een tijd dat de Vlaggen van alle de Stads en Lands Gebouwen waaijden.

Hoogst belachelijk word ook alhier de voorſchreeve frivole allegatie bijgebragt; nimmer is onze Stad door den Vijand opgeëischt en overgenomen; het zal, Burgers Vertegenwoordigers! uit de nevensgaande Bijlaag ſub Lit. B, zonneklaar komen te conſteeren, dat er nimmer eene legale overgang van *onze Stad* in Vijands handen heeft plaats gehad; dat flegts 18 à 20 Engelſche Zee-Officieren, gevolgd door een aanzienlijke turbe van het gemeenſte Canaille, onzen Voorzitter en Secretaris, onder de ijſelijkſte bedreigingen en beſpottelijke aanrandingen, hebben genoodzaakt de twee beruchte Proclamatiën, als één van de Koning van Engeland, en de andere van WILLEM DE VIJFDE, beiden tendeerende om den Volke (onder voorwendſel dat hunne verloſſing nabij was) tot verzaaking van het Batuafsch Gouvernement, en omhelzing van het oude Stelſel op te wekken, zoo ten overſtaan van gedagte Officieren, als van den muitelings hoop te moeten publiceëren; dat des anderen daags, zijnde geweest den 18 September l. l., wel is waar, de Vrijheidsboom, welke dadelijk na het voorſz. publiceeren door zommige der bedoelde Arrestanten nedergeveld en verbrand is geworden, doch wij twijffelen zeer, of zulke oproerige evenementen de Arrestanten wel vrijheid heeft gegeeven, om de oproerige vlaggen

uit

uit en van hunne huizen te doen waaijen; wij zouden eerder van gedachten zijn, dat Zijl. daar door, (zonder genoodzaakt te worden, en dus eigener goedvinding) den Vijand in de hand gewerkt, en zich ten ſterkſten tegen 's Lands Wetten vergreepen hebben: en wat het waaijen der vlaggen van de Stads gebouwen betreft, die ook zijn door de Oproermaakers *par force*, en zonder onze voorkennis (veel min goedkeuring) bijgezet.

3°. Dat de waare oogmerken der Arrestanten nimmer zouden zijn geweest, om hunne anders denkende Stadgenooten te plunderen; immers zeggen Zijl., geen ſchijn is daar van gebeurd, het geen vooral door de bijzondere tijdsomſtandigheden bij hunl. opmerking ſchijnt te meriteeren.

't Is waar, Burgers Wetgevers! dat de eigenlijk gezegde ſchanddaad van plunderen (zoo eigen aan oproermaakers) niet ten uitvoer is gebragt; dan, wat zijn hier van de redenen? niets anders, dan dat wij eensklaps door een aanzienelijke hoop oproermakers wierden aangevallen, welke na vooraf onzen Voorzitter met plundering en omverhaaling van zijn huis bedreigt te hebben, (die ook daarom zijn huis verliet, als willende geene ordres tot het afgeven der Stads vlaggen geven,) zich par force van de vlaggen in het Stads werkhuis meester gemaakt, den oproerkreet door alle de ſtraaten uitgebazuind, en alzoo hunne misdaadige oogmerken, waar tegen wij niets konden ondernemen, zonder tegenſtand ten uitvoer gebragt hebben: het zal echter, zoo uit de meergemelde Bijlaag, ſub Lit. B., als uit de ingewonne verklaaringen genoegzaam blijken, dat ſommige der

Arrestanten op het point hebben geſtaan, om plundering te effectuëeren, terwijl wij nog van goederhand weten, dat 'er zelfs onder de oproerlingen zoodanigen zijn geweest, welke hunne medemakkers van het plunderen hebben trachten af te houden: zulks heeft men in het beruchte jaar van 1787. mede waargenomen.

4°. Dat, volgens de gedaane confesſie der Arrestanten, Hunl. duidelijk is gebleeken, dat verleiding van ſommigen, blinde navolging van anderen, natuurlijke verkleefdheid aan het voorig Beſtuur, en aanblaazing van den Vijand, alleen de bronnen zijn, waar uit hunne misdaaden zouden zijn geprofluëerd.

Bijzonder ſingulier, eenig in zijn ſoort, *is de* geallegueerde exceptie, waar mede gedagte Committé de Arrestanten, zoo het ſchijnt, wil verdedigen, als of voorgewende navolging van anderen, aanblaazing van den Vijand, en (Nota bene) *natuurlijke verkleefdheid aan het voorig Beſtuur*, genoegzame middelen en poſitiven waren, om de Arrestanten te disculpeeren; zoo deeze ſtelling doorgaat, zijn wij moreel verzekerd, dat zeer weinige misdaadigers zullen gepuniëerd worden; terwijl wij, en Gijl. met ons zult verzekerd zijn, dat ontkennen en uitvluchten zoeken, de twee eerſte regels in rechten zijn; eerder, Burgers Wetgevers! zouden wij van gedachten zijn, dat die genen, welke in navolging van anderen, (zonder daar toe gedwongen te worden) oproer-vlaggen uitſteeken, en dergelijke kreeten uitbazuinen, om 't even, of zulks door aanblazing van den Vijand, of wel uit zucht voor het voorig Beſtuur (*het laatſte is eene compleete miskenning van het Bataafsch Gouvernement*, en dus ſtrafbaarder) geſchied, zich hoogſchuldig maken aan overtreeding der Wet. 5°. Dat

5°. Dat de Arrestanten volmaakt ignorant waren van de Proclamatie van 23 Augustus l. l., dat dezelve nimmer door ons aan den Volke gepubliceerd, maar langs geheime wegen in den avond, nagt of vroegen morgen, in alle ſtilte geaffigeerd zoude zijn; accuſeerende dien ten gevolge onzen Secretaris P. P. MOLENAAR (door het ſtellen aan het hoofd dier Proclamatie: deeze gepubliceerd ten overſtaan van JAN BOURGONJE enz.) met een gepleegd *crimen falſi*.

Gaarne, Burgers Vertegenwoordigers! willen wij gelooven, dat de Arrestanten eene volſtrekte ignorantie der voorſz. Proclamatie hebben voorgewend, en zulks namen zijlieden almede tot een behulpmiddel van verſchooning bij de hand; wij gelooven ook tevens, dat het Committé van Juſtitie meer ſoortgelijke uitvlugten in de verhooren van Delinquanten zal hebben gerencontreerd, ten einde alzoo hunne misdaaden zoodanig voorteſtellen, als of dezelve niet *dolo malo* waren geperpetreerd; dan, wanneer een Rechter zulks voor goede munt aanneemt, gelooven wij, dat dezelven ook dikwijls den bal zal misſlaan. Het zoude ons ook niet verwonderen, dat geene der Arrestanten de voornoemde Proclamatie hebben hooren publiceeren, vermits zijl. zich nimmer verwaardigen, op de bekendmaaking der Wetten van het tegenswoordig Gouvernement eenig reguard te ſlaan; dan des te ijveriger waren dezelve bij de hand, wanneer zijl., onder het publiceeren der voorn. Engelſche en Oranje-Proclamatiën, ten overſtaan van den Vijand, luidkeels, als om ſtrijd riepen, *Oranje boven*, *vivat de Prins*, *weg met alle de Patriotten*, *weg met de Vrijheid!* Daar het dan eene bekende waarheid is, dat wij meervoorn. Proclamatie

behoorlijk hebben gepubliceerd, en doen affigeeren, conſteert het, dat de Adresmaakers ook alhier (hoe notabel dezelve ook willen voorkomen) de ſchandelijkſte lochentaal uitbraaken.

6°. Dat ter hunner verwondering, na het relaxeeren der Arrestanten, nog eenige verklaaringen door ons voor hunne Rechtbank zijn geproduceerd; dat de poſitiven in gemelde verklaaringen vervat, niet aan ons van elders zijn aangebragt, maar, dat eenige Leden onzer Vergadering daarin gecomprehendeerd zijn; het welk door hunl. met geen koele onverſchilligheid kan worden beſchouwd, conſidereerende zulks als eene ſinguliere handelwijze.

Ook op dit point, Burgers Wetgevers! moeten wij eenige gewigtige remarques maaken.

't Is waar, dat 'er, na het relaxeeren der bewuste Arrestanten, nog eenige verklaaringen tegens hunl. door ons aan den Hoofdſchout deezer Stad zijn geproduceerd; dan, wat zijn hier van ook almede de redenen geweest? niets anders, dan dat de gemelde Hoofd-Schout aan ons Committé van Algemeen Welzijn heeft verzogt, (vermits hem Hoofd-Schout, zoo hij zeide, alle de verzoeken tegen de gerelaxeerde Arrestanten, als dagvaarding in Perſoon enz., door het gedagte Committé wierden geweigerd, waarover hij zich reeds bij den Agent van Juſtitie beklaagd had) om ook tevens verklaaringen van de Leden deezer Vergadering, (voor zoo verre dezelve ten tijde van oproer in hunne qualiteit faitelijk waren geattacqueerd) te mogen obtineeren, ten einde alzoo voorn. Committé van Juſtitie te permoveeren, om op de overtuigendſte bewijzen gehoor en diſpoſitie te verleenen aan zooda-

nl-

nige elsfchen, als hij Hoofd-Schout, *ex officio*, tot maintiën der Wetten dagt verpligt te zijn te moeten doen; dan ook zulks fchijnt bij dat Collegie in geen reguard genomen te zijn, doordien de voornoemde Hoofd-Schout andermaal aan ons Committé van Algemeen Welzijn heeft gedeclareerd, zich over de onwilligheid van meergedagte Collegie, *de novo*, aan den Agent van Juftitie beklaagd te hebben, met kennisgeeving daarbij, dat reeds een der gerelaxeerde oproermaakers was latiteerende; dat hij ten opzichte der bedoelde Arrestanten, *Ratione Officii*, niets meerder konde entameeren, en deswegens compleet gedefungeerd hadde: — Bijzonder aanmerkelijk, ja, hoogst fletrifant, komt ons voor de exceptie, welke de Adresmaakers ten reguarde der verklaaringen, die door fommige onzer Leden zijn gegeven, allegueeren, even als of wij in onze gewigtige qualiteiten minder geloof meriteeren, dan de zoodanigen, welke zich in geen posten van Beftuur bevinden: — Wij weeten zoo goed als het gedagte Committé van Juftitie de bewuste regel in Rechten, dat niemand *testes in propria causa* mag zijn; dan Burgers Wetgevers! wij fustineeren, dat wij in dat geval in een geheel ander aspect moeten befchouwd worden; immers hier entreert geen *propria causa?* wij bekleeden posten, aan ons door onze Stemgerechtigde Burgers gedemandeerd, en tot getrouwe handhaaving daarvan, hebben wij een duuren eed gezworen; daartoe verbind ons ook onze gedaane Vaderlandfche verklaaring; wij zijn niet in onze eigene, maar in 's Volks zaak aangerand, en het is de getrouwheid aan onzen eed en pligt, en aan het Bataafsch Gouvernement, (het geen wij tot den laat-

laatſten adem onzes leevens zullen aanhangen) welke als de origineele oorzaak moet worden beſchouwd, dat de oproermaakers ons verregaande beleedigd, en dat de Vijanden ons van onze posten ontzet hebben.

Waar zoude het met het Beſtuur heenen, wanneer deszelfs Leden, in hunne qualiteiten, (vooral in cas van geweld) geen geloof meriteerden? indien zulks doorgaat, Burgers Wetgevers! zijn de oproermaakers in ſtaat, in alle Vergaderingen faitelijk intedringen, en de Leden daarvan ſchandelijk aantetasten, zonder dat aan zoodanige onverhinten eene billijke ſtraf zoude kunnen geinfligeerd worden; en wie dan zoude dwaas genoeg zijn, om zich in posten van *Beſtuur* te laaten employeeren?

7°. Dat zijl. daar mede zoude kunnen eindigen, doch vinden zich (zoo zij meenen) verplicht, te moeten opmerken, dat hoe zeer zijl. wars zijn, om eenig Collegie van notabele qualiteit (zoo zij zeggen) door laagheid aan te randen, (want zulks doende, zouden zijl. zich aan onze laagheden ſchuldig maaken, en hunne waardigheid compromitteeren) dat, wanneer zijl. in een andere betrekking tot Ul. zouden ſpreeken, 'er zeer zeker een zwart tafereel, naar waarheid zoude kunnen worden opgehangen, waar mede de harten van het best gedeelte onzer Stadgenooten (zoo zij zeggen) overſtelpt zouden zijn.

Vergun ons, Burgers Wetgevers! dat wij op dit alleszins leſief pointe onze gewigtige bedenkingen maaken.

In de *eerſte plaats* ſchijnt het, dat meergedachte Committe van Juſtitie op de bloote lecture van een

Dag-

Dagblad, waarin niets ter zaake vermeld wierd, heeft geopineerd, dat wij hun Collegie in onze Misfive de dato 29 November l. l., aan Ul. Vergadering ingezonden, met allerhande foort van logen, lastertaal en laage expresfiën hebben aangerand; dan hoe zulks ook zij, laaten wij aan Ul. hoogst wijs oordeel over; voorzichtiger zouden zijl. onzes inziens gehandeld hebben, wanneer dezelve, het zij aan Ul. Vergadering ofte aan ons eene authentique copie van gedagte onze Misfive hadden verzogt, ten einde zijl. zich alzoo in ſtaat konden bevinden, in cas van belediging zich te kunnen defendeeren, en hunl. ten reguarde van hun gehouden gedrag opzichtelijk de meergedagte Arrestanten (zoo mogelijk) te juſtificeeren.

Wat in de *tweede plaats* het zoogenaamde zwart tafreel, het geen meervoorn. Committé van ons fustineerd te kunnen ophangen, is concernerende, hieromtrent vinden wij ons als mannen van eer en notable qualiteit volſtrekt genecesſiteerd, uittermaaten gevoelig te zijn!!!

Wij, die, geduurende de gezegende omwenteling, bij aanhoudendheid door onze Burgerij in het Stads Beſtuur zijn geplaatst, en dienvolgende hun vertrouwen kunnen wegdraagen.

Wij, die, met terzijde ſtelling onzer eigene zaaken, 's Volks zaak belangloos hebben ter harte genomen.

Wij, die, door de menageuſte directiën Stads finantiëelen ſtaat (zoo akelig in ſommige Steden geſteld) tot dus verre zonder merkelijk bezwaar onzer Burgeren in orde gehouden hebben.

Wij, die, bij de onderſcheidene evenementen van politicque ſchokken in het Patriottisme, onze welden-

ken-

kende Burgeren op den veiligen middenweg hebben voorgegaan.

Wij, die in het geweldig tijdſtip van oproer de Muitelingen zelfs door vriendbroederlijke vermaningen (ſchoon vrugteloos) tot ſtilte, rust en onderwerping aan de Wetten hebben gaadhorteerd.

En eindelijk wij, die de oude Regenten, wanneer dezelve naar hunne remotie op den 12 October l. l. militairement naar het Hoofdkwartier van den Generaal BRUNE zijn vervoerd, en alstoen bevreesd waren, om huinl. gehouden gedrag den kogel te krijgen, door teder gevoel van menschlievendheid (zoo eigen aan den Patriot) het leeven (niet tegenſtaande dezelve ons bij onze remotie op den 22 September l. l. tot een ſchandelijke aanſluiting van hunnen gemeenen aanhang hebben overgelaaten) en dus onverdiend hebben doen behouden.

Wij, Burgers Wetgevers! worden in gedagte Memorie, als vervolgers, verwarringzoekers, verdrukkers, ja zelfs als uitvaagzel van het Menschdom, die den naam van Bataafſche Burgers onwaardig zijn, afgeſchilderd; lieden van eer en probatie, die een blank geweten, en geene andere bedoeling hebben, dan de welvaart hunner Burgerij, en van het algemeen, die nimmer hebben geſchroomd hunne verrichtingen en adminiſtratiën, zoo voor hunne Committenten als voor de hoogſte Macht openlijk te verantwoorden, kunnen met geen mogelijkheid diergelijke vuige laster en hoon met ſtilzwijgen paſſeeren; neen, hier over ongevoelig te zijn, zoude hun onder de laagſte wezens, ja onder de poltrons rangſchikken; en het is daarom, Burgers Wetgevers! dat wij bij deeze gele-

gen-

genheid Ul. hoogst wijze Vergadering instantelijk implo-reeren, ons die satisfactie te geven, dat de grondvergaderingen deezer Stad, ingevolge een door Ul. te nemen Decreet, mogen worden opgeroepen, ten einde door de stemgerechtigden deezer Stad (welke wij het best gedeelte onzer Burgerij noemen,) het zoogenaamd zwart tafreel ('t geen de adresmakers speciaal zullen moeten opgeeven) worde beöordeeld, en wij alzoo (zulks bestaande) als onnutte Leden in posten van Bestuur niet alleen geremoveerd, maar zelfs onze naamen in het stemregister mogen geroijeerd worden, ofte wel, dat zulks direct door Ul. Vergadering mag worden geäffectueerd, op fundament van echte en onpartijdige informatiën, nopens onze slechte principes en directie; informatien, niet door ons Committé van Justitie, neen, maar door wijze en onpartijdige beoordeelders, mannen van eer en candeur, ijverige voorstanders van ons Gouvernement, burgers van goede trouw en probatie, onafhangelijk van de vijanden onzer Constitutie, te berde gebragt.

8. Dat zijl. onze handelwijze omtrent de arrestanten singulier, ja, eenig in zijn soort moeten noemen, twijffelende deswegens aan onze voorzigtigheid en onpartijdigheid, als mede of wij wel in het oog hebben gehouden het geene den Wetgever vordert; dat het hun vreemd voorkwam, dat zijl. in plaats van elf arrestanten, door het Uitvoerend Bewind aan hun gedemandeerd, dat getal met nog zes Persoonen vermeerderd zaagen, betuigende volmaakt ignorant te zijn van de qualificatie, waar op wij die zes persoonen hebben doen arrestaeren, dat noch zijl. noch het Officie daarvan ooit eenige legale kennis hebben gehad.

Het

Het verwondert ons niet, Burgers Wetgevers! dat meervoornoemde Committé, 't welk, zoo als wij reeds gedemonſteerd hebben, geene posterieure wet van het jegenwoordig Gouvernement ſchijnt te erkennen, en alleenlijk aan de gewoone manier van procedeeren blijft hangen, onze gedagte handelwijze ſingulier noemt; ook hier ter plaatſe vinden wij ons verpligt eene nadere opheldering van onze gedragingen ten opzichte van meergedagte arrestanten bloottteleggen.

Bij Decreet van het Departementaal Beſtuur van Texel, de dato 15 October 1799, wierden wij, onder anderen, op onze ſpeciale verantwoordelijkheid gelast, omme *ten nauwkeurigſten perquiſitiën te doen* in het werk ſtellen, ten einde te ontdekken alle zoodanige perſoonen, welke zig binnen deeze Gemeente aan oproerige beweegingen en daaden hadden ſchuldig gemaakt, en dezelven oogenblikkelijk te doen arresteeren, ten einde tegens dezelve, ingevolge de geëmaneerde wetten, als oproermakers te doen procedeeren, enz. enz.

Wij vonden ons dierhalven ambtshalve verpligt, aan dat Decreet te defereeren, en het was dien ten gevolge, dat wij dadelijk elf perſoonen (welke zich ten tijde van oproer binnen onze Stad, door het plaatſen der oproerige vlag, zoo op den tooren als Stadsgebouwen, gelijk ook aan hunne huizen, het faitelijk ſchenden, nederhakken en verbranden der Vrijheidsboom, het afperſen der Stads vlaggen, en door zig tegen ons, in onze qualiteiten, op eene ſchandelijke wijze te verzetten, in den volſten zin, tegens de wet van 23 Augustus 1799 vergreepen hadden) hebben doen arresteeren, terwijl nog zes anderen dier deugnieten zich

als

als toen van hier geabſenteerd hebbende, doch naderhand ſtout genoeg waren om weder voor den dag te koomen, eenige tijd daar na door ons zijn gearresteerd geworden, waar van twee derzelve binnen de Stad Hoorn door den Hoofdſchout aldaar, op ons verzoek, in verzekerde bewaaring genomen, en aan ons overgegeven zijn; van al 't welke wij, zoo wel den Hoofdſchout deezer Stad, als voorn. Departementaal Beſtuur hebben kennis gegeeven; waar uit dan ook zal komen te conſteeren, dat wij ten dien reguarde hoegenaamd niets anders hebben verrigt, dan 't geene waar toe wij ſpeciaal door het voornoemde Departementaal Beſtuur gelast waren, en wij dienvolgende wel degelijk in het oog hebben gehouden 't geene den Wetgever vorderde; waar door te gelijk die aanmerkelijke verwondering, (opzichtelijk de zes later gearresteerde perſoonen) zal komen te ceſſeeren; zoo als hier door al mede ten duidelijkſte wordt gerefuteerd het frivole voorwendzel, als of het Officie van 't arrest der zes bedoelde perſoonen geene legale kennis had bekomen.

9°. Dat zijl. nog gaarne in conſideratie willen geven, of wij, in geval van correctie hums Collegie, bevoegd zijn, ons te melleeren met hunne zaaken; ſustineerende (gelijk wij ook), dat zulks alleen de zaak van den Publieken Aanklager is; welke, wanneer hun Collegie zig tegens de wetten mogt misgrijpen, als dan van hunne handelwijze bij den Hove van Juſtitie konde appelleeren.

Wij zouden ons aan de grootſte dwaasheid en ridicuulſte verwaandheid ſchuldig maken, wanneer wij ſustineerden bevoegd te zijn, omme een Collegie van

Juſtitie, ingevalle het zelve zig tegen de wetten mogt misgrijpen, te corrigeeren, ofte ons op eene directe wijze met hunne occupatiën te melleeren.

Het is ons ook bekend, dat in cas ſubject de Publieke Aanklager bevoegd is deswegens toetezien, en des noods verpligt, in die gevallen tegens de handelwijze van een Collegie van Juſtitie bij den Hove te appelleeren; dan, wij ſustineeren ook tevens, dat, ingevalle de Rechter door zijne ſinguliere handelwijze in het niet maintineeren der geëmaneerde Wetten, het Stads-Beſtuur tot eene ſchandelijke aanſluiting van hange oproermaakers ſteld, welke hunne misdaadige hoofden daadelijk *weder opheffen, en door* hunne vrijlaating, zonder eenige de minſte ſtraf, alleen de Gemeente-Beſtuuren (ſchoon op hooger gezag en volgens den teneur der Wet daartoe genoodzaakt) als hunne perſoneele vervolgers baptiſeeren; dat in die gevallen, zeggen wij, een politiek Beſtuur niet alleen bevoegd, maar (onzes inziens) zelfs verpligt is, ter voorziening daarvan en ter præveniëering der daaruit te proflueerene funeſte gevolgen, aan den Wetgever kennis te geven; en zulks, Burgers Vertegenwoordigers! was onze waare intentie bij onze reeds gementioneerde Miſſive, de dato 29 November 1799.

Zie daar, Burgers Vertegenwoordigers! eene (na ons inzien) compleete justificatie van ons gehouden gedrag, opzichtelijk de door ons op last van het Departementaal Beſtuur van *Texel* gearresteerde perſoonen, en ook tevens eene ſufficiente apologie, waarbij de zoogenaamde justificatoire Memorie, door het Committé van Juſtitie deezer Stad op den 7 December 1799 aan Ul. Vergadering ingezonden, op eene al-

les-

leszins liquide en (onzes erachtens) prompte wijze, punctuëelijk is gerefuteerd.

Ten flotte moeten wij 'er nog bijvoegen, dat het aan Ul. hoogst wijze Vergadering, gelijk ook aan alle onpartijdige en rechtzinnige beöordeelers, bij nadere inligting dier zaak, zonneklaar zal geblijken; dat de gedagte Memorie van voorn. Committé van Juſtitie is opgevuld van laster, logentaal en valſche beſchuldiging, waarmede dat Committé ons op eene alleszins onverdiende en ongemeſureerde wijze bij Ul. Vergadering heeft aangerand, zonder nogthans eenige van hunne geëxcogiteerde laster te kunnen bewijzen; het geene aan een ieder, maar bijzonder aan een Collegie van Rechtsoeffening, als een daad van de grootſte onvoorzichtigheid moet geweeten worden.

Immers, Burgers Wetgevers! zoude men moeten ſupponeeren, dat zoodanige Collegiën vooral moesten kennis draagen van de bekende *axioma juris: ſi accuſare ſufficeret, quis tutus erit?* en doordien gedagte Committé van Juſtitie dien conſtanten ſtelregel ten onzen reguarde volmaakt uit het oog verloren heeft, nemen wij de vrijheid Ul. (bij herhaaling) inſtantelijk te imploreeren, dat het Ul. aanzienlijke Vergadering behagen moge, ons op de reeds gementioneerde wijze te beöordeelen, of doen beöordeelen, ten einde wij in cas van ſchuld veroordeeld worden; maar dat ons ook tevens dat recht mag wedervaaren, om, in geval van triumph, eene eclatante ſatisfactie tegen den ons aangedaanen ſchandelijken hoon te mogen obtineeren; terwijl wij Ul. tevens nog moeten informeeren, dat bij ons (ofte wel bij ons Committé van Algemeen Welzijn) reeds het conſtante beſluit is genomen, om

zich (hangende de zaak in quæstie) van alle de deliberatiën, de Magiſtrature concerneerende, (waar onder het Committé van Juſtitie is gecomprehendeerd) te onttrekken.

Hier mede dan, Burgers Wetgevers! zullen wij onze Memorie (welke uit hoofde van den aart der zaak zeer uitgebreid is) eindigen, in die gegronde verwagting, dat het Ul. behaagen zal, daarop zoodanig reguard te ſlaan, als de aart der zaake vordert, en onze gehoudene handelwijze meriteert.

Wij bevelen Ul. in Godes beſcherming, en noemen ons met de diepſte hoogachting,

Ul. heilwenſchende Medeburgers,

De Raad der Gemeente der Stad *Medemblik*,

(*Geteekend*)

C. E. KNAVEN, vt.

Ter Ordonnantie van dezelve,

(*Geteekend*)

CORN. HULST,
Secretaris.

Actum *Medemblik* den 31 Januarij 1800. 't 6de J. der Bat. Vrijh.

T.

T.

Sumiere opgave der Sententien, geſlagen bij den Hove van Juſtitie over de voormalige Gewesten Holland *en* Zeeland *tegen* CORNELIS REMMERTZE SPAAN, PIETER VELDE, GERRIT VAN DER HULST en PIETER PIETERSZ. BAKKER.

Op den twintigſten October 1800 wierd CORNELIS REMMERTZE SPAAN gecondemneerd, om gebracht te worden ter plaatſe, alwaar men gewoon is, executie van crimineele Juſtitie te doen, en aldaar met roeden wel ſtrengelijk te worden gegeesſeld; voorts geconfineerd voor den tijd van vijf jaaren in een tuchthuis binnen het voormalig Gewest *Holland*, om aldaar met zijner handen arbeid de kost te winnen; wijders, na expiratie van dien tijd, voor nog agt daar aan volgende jaren gebannen uit de voormalige Gewesten *Holland*, *Zeeland* en *Utrecht*, op pœne van zwaarder ſtraffe, wanneer hij geduurende dien tijd weder in dezelve mogte worden gevonden; en eindelijk gecondemneerd in de kosten en miſen van Juſtitie, ter tauxatie en moderatie van den Hove.

Op den agtentwintigſten November 1800 wierd PIETER VELDE gecondemneerd, om gebracht te worden ter plaatſe, alwaar men gewoon is voor den Hove executie van crimineele Juſtitie te doen, en aldaar met de ſtrop om den hals, aan de galg vastgemaakt, met roeden wel ſtrengelijk te worden gegeesſeld, en gebrandmerkt; voorts geconfineerd voor tien eerstkomende en agtereenvolgende jaren in een tuchthuis binnen het voormalig Gewest *Holland*, om in het-

zelve met zijner handen arbeid zijn onderhoud te gewinnen; wijders, na expiratie van hetzelve confinement, ten eeuwigen dage gebannen uit de voormalige Gewesten *Holland*, *Zeeland* en *Utrecht*, op pœne van zwaarder ſtraffe, wanneer hij t'eniger tijd binnen dezelve mogte worden gevonden; en eindelijk gecondemneerd in de kosten en miſen van de Juſtitie, ter tauxatie en moderatie van den Hove.

Doch welke beide Sententien, uit hoofde van door het Vertegenwoordigend Lichaam des Bataaſſchen Volks verleende ſurcheances, en opgevolgde Amneſtie, nooit zijn gepronuncieerd.

Op *den dertienden Februarij 1801 zijn* GERRIT VAN DER HULST en PIETER PIETERSZ. BAKKER gecondemneerd, om voor den tijd van *één* jaar gebannen te worden uit de voormalige Gewesten *Holland*, *Zeeland* en *Utrecht*, zonder in dien tuſschentijd dáár weder te mogen inkomen; op pœne van zwaarder ſtraffe; met condemnatie in de kosten en miſen van Juſtitie, ter tauxatie en moderatie van den Hove.

(Tegen HUIBERT SELDERBEEK was nog geene Sententie geärresteerd, toen hij met CORNELIS REMMERTZE SPAAN en PIETER VELDE, uit krachte der op den vijfentwintigſten Maart 1801 gepubliceerde Amneſtie, ontſlagen wierd.)

U.

U.

STAAT

Zoo van het Leger der *Franſchen* en *Bataven*, als van dat der *Engelſchen* en *Ruſſen*, gedurende de landing van het laatſte in *Noord-Holland*.

FRANSCH LEGER.

DE ETAT-MAJOR GENERAAL.

BRUNE, Generaal en Chef.

ROSTOLLANT, Brigade Generaal, Chef van de Etat-Major Generaal.

SAINT-MARTIN, Brigade Generaal. Commandant der Artillerie. Deze kwam den 20den September bij het leger.

SAINT-JULIEN, Brigade Generaal, Commandant der Genie; aangeſteld den 18den October.

Diviſie Generaals.
- VAN DAMME.
- BOUDET, aangekomen na den ſlag van 19 September.
- GOUVION, aangeſteld op het ſlagveld den 19den September.
- BARBOU, aangeſteld op het ſlagveld den 6den October.

Brigade Generaals.
- DAVID, geſneuveld den 20den September.
- SIMON.
- FUZIER, aangekomen na den ſlag van 10 September.
- CLEMENT, aangeſteld op den 19den September.

Brigade Generaals.

- PACHTOD, aangekomen na den slag 2 October.
- DARDENNE, aangesteld op den 19den September.
- AUBRÉE, idem.
- DURUTTE, idem.
- DAZÉMAR, aangesteld den 6den October.
- MALHER, idem.
- PARADIS, idem.

Adjudants Generaals.

- MAISON, aangekomen na den slag van 27 September, gewond den 2den October.
- DELECOURT, aangesteld den 6den October.
- MASSABEAU, idem.
- ANIEL, idem.

TROEPEN VAN LINIE.

	Halve Brigades.	Bataillons.
Infanterie.	22 H. B. van Linie Troep.	3 aangekomen na den 19den September.
	42ste	3
	48ste	1 en de 3 Grenad. Comp.
	49ste	3
	51ste	3 aangekomen naa den 2den October.
	54ste	3
	60ste	1
	72ste	1 aangekomen na den 19de September.
	90ste	3 aangekomen na den slag van 10 September.
	98ste	2 aangekomen na den 2den October.

Ca-

	Regimenten.	Escadrons.	
Cavalerie.	10de Reg. Dragonders	4	aangekomen na den slag van 10 September.
	4de Reg. Jaagers	4	aangekomen na den slag van 19 September.
	5de idem	1	
	16de idem	4	

Artillerie.	4de Comp. van 't 4de Regiment te Paard.	
	1ste Comp. van 't 8ste Regiment idem.	
	2de Comp. van 't 6de en 7de Reg. te voet.	

BATAAFSCH LEGER.

Lieutenant Generaals.	DAENDELS.
	DUMONCEAU.
Generaals Majors.	VAN GUERIK; deze verliet het leger na het gevecht bij de landing.
	VAN ZUIJLEN VAN NIJVELD.
	BONHOMME.
	VAN BORCOP.
	RIETVELD, aangesteld den 19den September.
	BRUCE, idem.
Adjudants Generaals.	L'OLIVIER.
	VICHERIJ.
	VAN USLAR.
	RAAFF.

De Colonel MARTUSCHEWITZ, Commandant der Artillerie.
De Luitenant-Colonel KRAIJENHOFF, Commandant der Genie.

TROEPEN VAN LINIE.

	Halve Brigades.	Bataillons.
Infanterie.	1ſte H. B. Inf. van Little.	3
	2de idem	3
	3de idem	1
	4de idem	2
	5de idem	3
	6de idem	3
	7de idem	3

		Bataillons.
Infanterie.	1ſte Bataillon Jagers te voet.	1
	2de	1
	3de	1
	4de	1

	Regimenten.	Escadrons.
Cavalerie.	1ſte Regiment Cavalerie.	4
	2de idem	2
	Dragonders	4
	Husſaren	4

Artillerie.	2 Compagnien ligte Artillerie.	
	Artillerie te voet	2 Bat.

Sterkte der beide legers.

Bataillons.	Franſche	23	45 Bataillons.
	Bataafſche	22	
Escadrons.	Franſche	13	27 Escadrons.
	Bataafſche	14	

EN-

ENGELSCH LEGER.

DE ETAT-MAJOR GENERAAL.

De Hertog van YORK, Generaal en Chef over de Engelſchen en Ruſſen.

BARRINGDON, Majoor-Generaal, Generaal Commandant der Artillerie.

HAY, Colonel, Commandant der Genie; geſneuveld in het gevecht bij de landing.

ANSTRUTHER, Colonel, Quartiermeester Generaal.

Adjudant Generaals.
- De Colonel JOHN HOPE, gewond bij de landing.
- De Colonel ALEXANDER HOPE, Chef van den Etat-Majoor.

Luitenant Generaals.
- RALPH ABERCROMBY, Commandant van het Engelsch en Ruſſisch leger.
- Ridder JAMES PULTENEY, gewond bij de landing.
- DUNDAS.
- HULSE.

Generaal Majoors.
- DOUGLY, Commandant van de eerſte Brigade der Gardes.
- COOTE.
- MOORE.
- DON, gevangen genomen den 6den October.
- Lord, Graaf van CAVAN, gekwetst den 19den September.
- Lord CHATHAM.
- Zijn Kon. Hoogh. WILLIAM, Prins van *Glouchester*.
- MANNERS.
- HUDCHINSON, gekwetst den 2den October.
- KNOX, Commandant van de Voorhoede.

MACDONALD, Colonel, Commandant van de Reſerve.

OR-

ORGANISATIE VAN HET LEGER IN DIVISIEN.

Divisien.	Brigades.	Regimenten.	Bataillons.
Eerste, de rechter Generaal ABERCROMBY.	1ste van de Gardes van DOUGLY.	Grenad. van de Gardes	1
		1ste Reg. van dezelve	1
	2de idem van BURRARD.	2de Reg. van dezelve	1
		3de Reg. van dezelve	1
	1ste, Infanterie van COOTE.	2de Reg. Infanterie	1
		27ste idem	1
		29ste idem	1
		85ste idem	1
	2de idem van MOORE.	14de idem	1
		21ste idem	1
		49ste idem	1
		~~79ste idem~~	1
		92ste idem	1
Tweede, linker Generaal PULTENEY.	3de van DON.	17de, Infanterie	2
		40ste idem	2
	4de van Lord CAVAN.	20ste idem	2
		63ste idem	1
	5de van Colonel MACDONALD.	23ste idem	1
		55ste idem	1
Derde, van het Centrum, Generaal DUNDAS.	6de van Lord CHATHAM.	4de idem, dat van den Koning genoemd.	3
		31ste idem	1
	7de van Prins WILLIAM.	5de idem	2
		35ste idem	2
	8ste van MANNERS.	9de idem	2
		56ste idem	1
Voorhoede G. M. KNOX.		saamgestelde Grenadiers,	1
		idem Jagers.	1

Ar-

		Bataillons.
Artillerie.	3de Regiment	1
	4de idem	1
	Rijdende Artillerie	1 Compagnie.

CAVALERIE.	Escadrons.
7de Regiment ligte Dragonders,	4
11de idem	4
15de idem	4
18de idem	2

RUSSISCH LEGER.

D. HERMANN, Lieutenant-Generaal, Commandant en Chef, gevangen genomen den 19den September.

JERREPSOFF, Lieutenant-Generaal, den 19den September gesneuveld in den slag bij *Bergen*.

Generaal Majoors.

- SOUDHOFF.
- CAPZEWITZ, Commandant der Artillerie.
- ESSEN; deze voerde het Bevel na het gevangen nemen van den Generaal HERMANN.
- DARELNIOFF.
- ZEDMORATZKY.
- EMMÉ.

ORGANISATIE VAN HET LEGER IN DIVISIEN.

Divisien.	Brigades.	Regimenten.	Bataillons.
Eerste, Generaal JERREPSOFF.	van den Col. Gr. VAN FERSEN.	Reg. van JERREPSOFF.	2
	van den Colonel DOUMANSKY.	Reg. van FERSEN.	2
		saamgestelde Grenad.	3

Twee-

Divisien.	Brigades.	Regimenten.	Bataillons.
Tweede, General D'ESSEN.	van ZEDMORATZKY.	Regiment van ZEDMORADZKY.	2
		ſaamgeſt. Grenadiers.	2
	van DARBINHOFF.	Regiment van DARBYNHOFF.	2
		ſaamgeſt. Grenadiers.	1
Derde, General van EMMÉ CARPZEWITZ		Regiment van EMMÉ.	2
		ſaamgeſt. Grenadiers.	2
Voorhoede, General SOUDHOFF.		Reg. Jaagers van SOUDHOFF.	2
		Grenad. van Petersburg.	1
Artillerie.		Reg. van CARPZEWITZ.	1

Cavallerie.	Regiment Huſſaren.	4 Escadrons.
	Coſakken 7de Deviſie.	6 idem.

Sterkte der beide legers.

Bataillons.	Engelſche	37	59 Bataillons.
	Ruſſiſche	22	
Escadrons.	Engelſche	14	24 Escadrons.
	Ruſſiſche	10	

Nota. De Bataillons der Gardes waren 1000 man ſterk; die van Linie der Engelſchen 680, die der Ruſſen 640; en de Escadrons van de beide Armeën elk 150 man. Zoo dat deze Armée, bij de landing, 44,120 man beliep.

IN.

INHOUD DER BIJLAGEN.

EERSTE DEEL.

A. Proclamatie van den Erf-Prins van *Oranje* aan het Volk van *Nederland*. . Bladz. 20.

B. Proclamatie van het Uitvoerend Bewind, tot opwekking en bemoediging van het Bataafsche Volk, en inhoudende de nodige maatregelen tot handhaving der gevestigde regeeringsvorm. . . 24.

C. Notificatie van het Departementaal Bestuur van *Texel*, om de In- en Opgezetenen van dat Departement op te wekken tot het opvatten der wapenen. 25.

D. Publicatie van het Uitvoerend Bewind wegens het beleid der Justitie in plaatsen, in staat van beleg gesteld. . . . . 25.

E. Publicatie van den Prins van *Oranje* en *Nassau* aan de Ingezetenen van *Nederland*, strekkende, om de gelande vijandelijke troepen in hunne ondernemingen behulpzaam te zijn. . . . 38.

F. Proclamatie van de Luitenant Generaal ABERCROMBIE aan de Ingezetenen van *Nederland*, daar bij het oogmerk der Expeditie kenbaar makende. 38.

G. Beknopt verslag van eenige Sententien, geslagen door den Hoogen Zee-Krijgsraad. . 64.

H. Beknopt uittrekfel uit eenige vonnisfen, geslagen door het Hof van Justitie van het voormalig Gewest *Gelderland*. . . . . 136.

I. Vonnis, geslagen tegen ZEGER DAVIDSON, door den Militairen Krijgsraad te *Alkmaar*. . 168.

K. Stukken betrekkelijk H. VAN STRAALEN J. Z. . 217.

L.

L. Vraag-poincten, ter beandwoording voorgeſteld aan de Municipaliteit der ſtad *Hoorn* door den Commisſaris van het Uitvoerend Bewind bij het Departement van *Texel*. . . 218.

TWEEDE DEEL.

M. Misſive van de Municipaliteit der ſtad *Enkhuizen* aan den Luitenant Generaal DAANDELS, kennis gevende van het verlaten dier Plaats door den vijand. 112.

N. Adres van den Vice-Admiraal MITCHEL aan de Inwoonders van *Enkhuizen*, openleggende de redenen, waarom hij de ſtad had moeten verlaten, en van zijn gehouden gedrag bij die gelegenheid. 113.

O. Misſive van de Municipaliteit der ſtad *Enkhuizen* aan den Luitenant Generaal DAENDELS, ten geleide van het Adres van den Vice-Admiraal MITCHEL aan de Inwoonders dier Plaats; tevens in bedenking gevende, of het wel raadzaam zoude zijn, voor als nog Bataafſche troepen te doen aanrukken. 114.

P. Gewisſelde ſtukken tusſchen het Committé van Juſtitie en de Leden, uitmakende de Proviſioneele Administratie der Politie der ſtad *Enkhuizen*, betrekkelijk de uitoeffening in cas van Crimineele rechtzaken. . . . 120.

Q. Misſive van de Municipaliteit der ſtad *Medemblik* aan de eerſte Kamer van het Vertegenwoordigend Lichaam des Bataafſchen Volks, zich beklagende over de gedane uitſpraak door het Committé van Juſtitie aldaar, in de zaak van eenige Gedetineerden wegens gepleegde oproerigheden. . 137.

R. Misſive van het Committé van Juſtitie der ſtad *Medemblik* aan de eerſte Kamer van het Vertegenwoor-

woordigend Lichaam des Bataafſchen Volks, ten einde zich te zuiveren van den vermeenden blaam, hun aangedaan door de Municipaliteit dier plaats, in hare misſive aan gezegde eerſte Kamer. 137.

S. Juſtificatoire Memorie van de Municipaliteit der ſtad *Medemblik* aan de eerſte Kamer van het Vertegenwoordigend Lichaam des Bataafſchen Volks, betrekkelijk haar gehouden gedrag in de zaak van eenige gearresteerden aldaar, wegens gepleegde oproerigheden. . . . . 138.

T. Beknopt verſlag van eenige vonnisſen, geſlagen door het Hof van Juſtitie der voormalige Gewesten *Holland* en *Zeeland*, in de zaak van eenige gearresteerden, wegens gepleegde oproerigheden te *Medemblik*. . . . . 140.

U. Staat van de Fransch-Bataafſche en Anglo-Ruſſiſche Legers. . . . . 184.

NABERICHT.

De Uitgever, door het goed verder van dit Werk en door de aan hetzelve toegekende verdiensten door Recenſenten, overtuigd zijnde van de goedkeuring, waarmede deze zijne onderneming bekroond is, vindt zich hier door aangeſpoord, om van zijne zijde al verder alles aantewenden om het Publiek genoegen te geven, weshalven hij beſloten heeft, om voor de bezitteren van dit Werk nog twee Platen te doen vervaardigen; als ene, voorſtellende den Veldſlag bij *Bergen*, in welken de Generaal HERMAN met een groot aantal *Ruſſen* en *Engelſchen* krijgsgevangen gemaakt wierd, en de andere, een der voornaamſte gevallen in de Bataille bij *Castricum*. De Uitgever heeft tot derzelver vervaardiging dezelfde Kunstenaars aangezocht, dewelke met de uitvoering der reeds uitgegevene platen zo zeer naar het genoegen der Kunstkenneren geſlaagd zijn, als D. LANGENDYK, welke op de plaats zelve de zaken naar het leven geſchetst heeft, en R. VINKELES; zullende dus deze zo belangrijke voorvallen niet minder fraai, dan de voorgaande en de in dit 2de Deel voorkomende Platen het licht zien.

Het reeds bij den Uitgever gedane aanzoek door vele bezitteren van dit Werk, tot het doen dezer onderneming, en de matige prijs, voor denwelken dezelven zoo ſpoedig mogelijk, zullen worden afgeleverd, en waar door dan alles wat tot dit Gedenkſtuk behoort volledig zijn zal, doen hem hopen en vertrouwen op eene algemeene goedkeuring.

Bij

MAR 17 1954